

Politisk regnskap
2007-2008

Venstres Stortingsgruppe

125 år

Innhold:

1. Stortingsgruppen.....	3
2. Venstres prioriteringer og alternativt statsbudsjett.....	4
3. Venstres representantforslag og interpellasjoner.....	9
4. Om regjeringen og Stortinget	12
5. Trontaledebatten.....	14
6. Profilområde sosialt ansvar.....	18
- Arbeids- og sosialkomiteen	18
- Helse- og sosialkomiteen	28
7. Profilområde miljø.....	46
- Energi- og miljøkomiteen	46
- Transport- og kommunikasjonskomiteen	65
8. Profilområde småbedrifter.....	76
- Finanskomiteen	76
- Næringskomiteen	90
9. Profilområde skole/kultur.....	104
- Kirke-, forsknings- og utdanningskomiteen	105
- Familie- og kulturkomiteen	132
10. Andre saksområder og satsinger.....	150
- Kommunal- og forvaltningskomiteen	151
- Utenrikskomiteen	164
- Justiskomiteen	172
- Forsvarskomiteen	181
- Kontroll- og konstitusjonskomiteen	183
11. Statsbudsjettet 2008.....	189
12. Revidert nasjonalbudsjett 2008.....	208

Rapporten inneholder kun saker der Venstre har hatt ordet. Innleggene er forkortet. Replikordskifter, enkeltforslag og vedtak er ikke med. Heller ikke spørretimespørsmål og skriftlige spørsmål.

Fullstendige innlegg og vedtakene finnes i referatene på www.stortinget.no

Forsidebilde: Venstres stortingsgruppe fotografert på Café Engebret 21. mai 2008, under feiring av gruppas 125 år. Bak fra venstre: Gunvald Ludvigsen, Gunnar Kvassheim, André N. Skjelstad, Lars Sponheim, Leif Helge Kongshaug, Odd Einar Dørum. Foran: Anne Margrethe Larsen, Borghild Tenden, Trine Skei Grande, Vera Lysklætt. (Foto: Svein Erik Dahl, Samfoto).

Utgitt 26. juni 2008 av Venstres stortingsgruppe.

Ansvarlig: Seniorrådgiver Atle Hagtun.

Rapporten finnes elektronisk på www.venstre.no

Referater fra stortingsbehandlingen finner du på www.stortinget.no

1. Venstres stortingsgruppe – 125 år

Venstres stortingsgruppe ble stiftet den 30. januar 1883. 125 år ble markert med en festmiddag for gruppen og ansatte på Café Engebret den 21. mai. Partiet Venstre ble stiftet året etter, 29. januar 1884.

Venstres stortingsgruppe består i perioden 2005-09 av:

Odd Einar Dørum og Trine Skei Grande, Oslo, Lars Sponheim, Hordaland, Borghild Tenden, Akershus, Gunnar Kvassheim, Rogaland, Leif Helge Kongshaug, Møre og Romsdal, Anne Margrethe Larsen, Vest-Agder, Gunvald Ludvigsen, Sogn og Fjordane, André N. Skjelstad, Nord-Trøndelag, Vera Lyskløtt, Finnmark. De fire siste er valgt på utjevningsmandat.

Stortingsvalget i 2005 ga Venstre 156.113 stemmer (5,9 prosent) og ti representanter:

Venstre er representert i alle komiteer unntatt Justiskomiteen, Forsvarskomiteen og Kontroll- og Konstitusjonskomiteen. Kvassheim er leder i Energi- og miljøkomiteen, Tenden er nestleder i Transport- og kommunikasjonskomiteen.

Lars Sponheim er parlamentarisk leder, Trine Skei Grande nestleder og Borghild Tenden innpisker. Disse tre utgjør gruppestyret.

Følgende vararepresentanter har møtt i denne sesjonen: (sjekkes)

Oslo: Alvhild Hedstein, Olaf Thommessen, Audun Rødningsby. Akershus: Inge Solli. Vest-Agder: Knud Berthelsen, Astrid Bekkenes. Rogaland: Helge Solum Larsen. Sogn og Fjordane: Bjørg Michalsen. Nord-Trøndelag: Anita Østby. Finnmark: Bjørg Iren Østrem, Trine Noodt.

Stortingsgruppens støtteapparat omfatter i alt 14 ansatte på hel- og deltid. Terje Breivik er fungerende sekretariatsleder. (Se samlet liste bakerst i heftet).

2. Venstres prioriteringer – alternativt statsbudsjett

Et budsjett for framtiden:

Økt satsing på utdanning, miljø og fattigdomsbekjempelse.

Venstres alternative statsbudsjett for 2008 skiller seg fra regjeringens med økt satsing på utdanning og forskning, på miljø- og klimatiltak og fattigdomsbekjempelse. På hvert av disse områdene foreslår Venstre en påplussing på mer enn en mrd kroner ut over regjeringens forslag.

Rekordsatsing på skole, utdanning og forskning

Venstre foreslår en økning i satsingen på skole, utdanning og forskning på om lag 1,7 mrd kroner ut over regjeringens forslag. I tillegg foreslår Venstre en utvidelse av forskningsfondet på 34 mrd kroner. Hovedvekten i endringene er en styrking av forskning og høyere utdanning med vel 1,2 mrd kroner, men i forslaget inngår også satsing på kompetanseår og rekrutteringsplan for lærere. Utover dette foreslås det en omprioritering fra kommuner til fylkeskommuner på 500 mill. kroner for å styrke lærertilgangen til videregående skoler, samt å øke lånerammen for vedlikehold av skolebygg med 2 mrd kroner.

Klimautfordringene skal løses

Venstre foreslår derfor en kraftig økning i miljø- og klimatiltak på samlet 1,75 mrd kroner utover regjeringens forslag. Bl.a. foreslår Venstre økt satsing på klima- og miljøforskning, økt satsing på kollektivtransport og jernbane, styrket oljevernberedskap, diverse tiltak for ny fornybar energi og alternativt drivstoff og et eget tilskudd til foregangskommuner innefor klimaområdet. I tillegg foreslår Venstre et samlet skatteskifte fra rød til grønn skatt i vårt alternative opplegg på om lag 3 mrd kroner.

Mer til dem som trenger det mest

Venstre foreslår en økning på tiltak for å redusere fattigdom på vel 1 mrd kroner ut over regjeringens forslag. Hovedsatsingene er rusomsorg, forsøk med borgerlønn, offentlig finansiert tannhelse og omsorgslønn for foreldre med funksjonshemmede barn og økt satsing på integrering, tiltak for bostedsløse og økt bostøtte.

Andre viktige prioriteringer

Av andre tiltak foreslår Venstre bl.a. bedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende som ikke finansieres med økt trygdeavgift (også flere tiltak enn regjeringens ene), økt pappapermisjon med en uke, en økt kultursatsing på om lag 145 mill. kroner, 500 flere kvoteflyktninger, flere sivile stillinger i politiet og økt opptak til politihøgskolen, reduksjon i Brønnøysundgebyrene med 10 pst og økt satsing på reiseliv.

Omprioriterer 12 mrd kroner

Venstre omprioriterer om lag 12 mrd kroner i sitt alternative statsbudsjett for 2008 fordelt med omtrent like store deler på skatte- og avgiftsopplegget og statsbudsjettets utgifts- og inntektsside. Venstre foreslår den samme strukturelle, oljekorrigerte budsjettbalansen som regjeringen, men har et samlet opplegg som vil virke (marginalt) mindre ekspansivt på grunn av en netto skatte- og avgiftslette på om lag 750 mill. kroner.

Fra rød til grønn skatt

Venstre vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd og mindre skatt på arbeid, og foreslår i vårt alternative budsjett en slik omlegging innenfor en ramme på vel 3 mrd kroner. Venstre foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 3 mrd kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på vel 6 mrd kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 754,8 mill. kroner.

(For detaljer og tabeller, se under de enkelte politikkområder og siste kapittel)

Om regjeringens statsbudsjett og utfordringene i den økonomiske politikken

Aldri har noen regjering hatt så mange penger til disposisjon som den sittende regjering har i statsbudsjettet for 2008. Bare fra 2007 til 2008 øker skatteinntektene med hele 35 mrd kr. Rekordhøye inntekter gir store muligheter til å satse på framtida. Men gode tider – ikke minst eventyrlig gode tider – setter særlig store krav til politiske prioriteringer.

Derfor er det urovekkende at regjeringen nedprioriterer høyere utdanning og forskning. Heller ikke vår tids største utfordring - klima - prioriteres tilstrekkelig i regjeringens budsjettforslag. Regjeringens forslag til statsbudsjett er uten en klar politisk kurs. Alle får litt, og miljø litt mer enn litt, som følge av svært gode tider og rekordstor skatteinntang i 2008. De rekordstore inntektsøkningene fra fastlands-Norge gjør også at regjeringen kan legge opp til et relativt stramt budsjett i forhold til handlingsregelen for pensjonsfondet, uten at dette merkes. Bevilgningene kan økes på samtlige departementers budsjetter. Regjeringen har likevel lagt fram et ekspansivt budsjett som neppe vil bidra til å dempe presset på rente og kronekurs.

Venstre er svært skuffet over at regjeringen ikke retter opp fjorårets kutt i basisbevilgningene til universitetene og høyskolene. Det satses ikke tilstrekkelig på forskerrekuttering, og det mangler fortsatt 9 mrd kroner for at Forskningsfondet skal komme på samme nivå som Bondevik II-regjeringen foreslo i sitt siste budsjett (2006).

Hvilekjæret innen utdanning og forskning fortsetter. Satsingen på barnehageplasser, heldagsskole og frukt og grønt - går på bekostning av høyere utdanning og forskning. Regjeringens budsjettforslag inneholder heller ingen positive nyheter for dem som er opptatt av innovasjon og verdiskaping.

Det er positive elementer i regjeringens budsjettforslag innenfor miljøområdet. Den forsiktige økningene i grønne avgifter er bra, men ikke tilstrekkelig, og regjeringens forslag til budsjett gir ikke det nødvendige løftet som skal til for å møte klima- og miljøutfordringene.

Venstre er skuffet over at regjeringen heller ikke denne gangen velger å gjøre hverdagen enklere for gründere og selvstendig næringsdrivende. Regjeringens såkalte forbedring av de sosiale ordningene for selvstendig næringsdrivende framstår som en ren bløff: Regjeringen later som om de bedrer de sosiale ordningene for de selvstendig næringsdrivende, med å gi disse en rett til fødselspenger fra 1. juli 2008. Samtidig sendes regningen til de samme gjennom en økning av trygdeavgiften, og for 2008 er denne mye større enn utgiftsøkningen. Regjeringen tar inn 95 mill. kroner, mens de bare gir tilbake 60 mill. kroner tilbake til de selvstendig næringsdrivende. Venstre har ved flere budsjettbehandlinger foreslått at selvstendig næringsdrivende gis rett til 100 prosent dekning av svangerskapspenger, omsorgspenger og sykepenger under svangerskap. Disse forslagene ble nedstemt av SP, SV og AP. Det er skuffende fordi Venstre mener bedre sosiale ordninger kan gi større trygghet og mer motivasjon for flere kvinner til å starte opp for seg selv.

Venstre er tilfreds med at regjeringen fortsetter en tung satsning på global fattigdom, men samtidig er det grunn til å være skuffet over innsatsen på hjemmebane.

Mangel på arbeidskraft

Venstre frykter at regjeringen undervurderer behovet for arbeidskraft i framtiden. Mange bransjer og sektorer har allerede i dag problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Signalene regjeringen har sendt ut etter regjeringsskiftet høsten 2005 går alle i feil retning: Det blir vanskeligere med midlertidige ansettelser og overtidsjobbing, AFP-ordningen som gjør at det lønner seg å gå tidlig i pensjon videreføres i et uklart omfang, overgangsordningene for arbeidsinnvandring for nye EØS-borgere videreføres og private høyskoler som utdanner arbeidstagere det er stor etterspørsel etter - bl.a. innenfor omsorgssektoren - mister støtte og står i fare for å nedlegges og regjeringen insisterer på å fortsette med forsøk med 6 timersdag.

Venstre ønsker å gå i motsatt retning gjennom å åpne for økt arbeidsinnvandring til Norge, oppheve eksisterende overgangsordninger, gå i mot nye ordninger for nye EU-land og å gi næringslivet bedre rammevilkår bl.a. gjennom de endringene i arbeidsmiljøloven som den forrige regjering foreslo.

Det var helt nødvendig at regjeringspartiene og Venstre, Høyre og KrF samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Venstre strakk seg langt for å få det til. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftsituasjonen vi står overfor. Venstre støtter Regjeringens forslag om å fjerne trygdeavkortningen for arbeidsinntekt for personer som er 67 år, men ser ingen god grunn til at dette ikke også skal gjelde for dem som er 68 og 69 år.

Kommuneøkonomien

Det er bevilget en betydelig økning til kommunene og fylkeskommunene det siste året. Utfordringen er nå først og fremst at de økte bevilgningene faktisk kommer borgerne til gode og ikke blir spist opp av lønnsoppgjør og økt kommunalt byråkrati. Venstre har imidlertid stor tro på at landets lokalpolitikere er i stand til å prioritere det beste for de borgerne de er valgt til å representere.

Det er imidlertid grunn til å understreke at det fortsatt er et betydelig effektiviseringspotensial innenfor kommunal sektor. 1 pst effektivisering innenfor kommunal sektor vil frigjøre så mye som 2,8 mrd kroner, hvilket tilsier at det fortsatt er et stort uutnyttet potensial her.

Det er ikke bare bevilgninger over statsbudsjettet som er avgjørende for kommuneøkonomien. Også den generelle økonomiske politikken har stor innvirkning på kommuneøkonomien. Vi ser at også kommunen nå nyter godt av den nærings- og skattepolitikk som har vært ført de siste årene, først og fremst under den forrige regjering, med stadige oppjusterte anslag av skatteinntektene. Samtidig er kommunen, på samme måte som borgerne, sårbar for renteøkninger. Det er derfor en utfordring for Regjeringen å balansere hensynet til kommuneøkonomien mot hensynet til en generelt ansvarlig økonomisk politikk. Dette hensynet synes det ikke som om Regjeringen er seg bevisst.

På tross av bedret kommuneøkonomi har lærerdekningen i grunnskole og videregående skole ikke økt de siste 2 årene. Til sammenlikning har veksten i årsverk innen helse og omsorg økt med 5 prosent de siste to årene. Videregående opplæring står for 2/3 av bruken av fylkeskommunens frie inntekter. Helt fram til 2005-06 hadde videregående opplæring i fylkeskommunene en nedgang i lærerårsverk samtidig som en hadde en kraftig elevtallsvekst. Selv om det var en viss bedring i 2006 vil underfinansieringen av fylkeskommunen i 2007 og slik regjeringen legger opp til i 2008 etter all sannsynlighet medføre at utviklingen i retning svekket lærertetthet i videregående opplæring videreføres. Venstre vil derfor omprioritere 500 mill. kroner fra kommunene og til fylkeskommunene for å styrke den videregående skolen.

Stortinget 5/10-07. Venstres innlegg etter finansministerens presentasjon av statsbudsjettet for 2008:

Lars Sponheim (V): Etter siste talers (Lundteigens) avslutning ble jeg noe usikker på om det er et avklart flertall for dette budsjettet.

Jeg har lyst til å starte med et litt annet perspektiv enn andre talere og si at da jeg fikk dette i hendene litt før kl. 8.30 i dag tidlig og jeg begynte å bla i det, kom jeg i en litt melankolsk stemning. Det er ufattelig hvor mye penger vi har, og hvor rikt dette landet er, og jeg hadde litt problemer med å kaste meg inn i alle detaljer og reflektere over det – ikke fordi at ikke hvert budsjett hver år gir litt mer penger å fordele, for det har det alltid gjort, men vi må kunne si at dette er en helt eventyrlig situasjon for landet. Jeg tror finansministeren er raus nok til å dele det med mange at vi har klart å disiplinere oss over år, slik at det er mulig å ta vare på en så fantastisk god økonomi.

Da er neste spørsmål: Når det er en så stor pengerikelighet, gir dette grunnlag for mer eller mindre politikk, eller mindre prioriteringer? Min påstand er at så gode tider – så eventyrlig gode tider – setter minst like store krav til politiske prioriteringer, for når det gjelder så stor pengerikelighet og det er penger til så mye, til det meste, blir også feilprioriteringer veldig tydelige.

Vi får nok fort en diskusjon om budsjettet er stramt nok, og jeg får meldinger om at her er det økonomer som sier at det kunne vært enda strammere. Jeg må si at jeg hadde ikke trodd at det hadde vært så stramt som dette. Men å være så ærlig er vel ikke helt lov, det (munterhet i salen), men jeg er litt imponert over det – 7 milliarder kr under handlingsregelen. Jeg vil nok forbeholde meg retten til å si at det kunne ha vært litt strammere, senere i dag (munterhet i salen), men siden dette er første reaksjon, tillater jeg meg å være det.

Så er vi også på skatteområdet beskyttet av en avtale om skattereformen – den ligger fast – og av en lovnad fra Regjeringen om at vi ikke lenger skal tilbake til skattenivået i 2004. Det gjør at det er begrensede ting som kan gjøres på skatt, og det gjøres nesten litt oppsiktsvekkende lite på inntektsskatt i hvert fall. Til og med innslagspunktene er justert. Jeg har også registrert det som skjer på formueskatt, og jeg skal bruke mer tid på å gruble over effekten av det. Jeg frykter det kan føre til en ekstraskatt for dem som eier i norske bedrifter, og at det svekker det private norske eierskapet, for det er faktisk det de med flest millioner bruker pengene sine og formuene sine til.

Så har jeg lyst til å si, selv om det er farlig etter de siste dager å rose Regjeringen for mye, at jeg synes Regjeringen har tatt et viktig lite skritt i retning av å gjøre noe med grønne avgifter. Det skal jeg anerkjenne dere for. Jeg kommer til i det alternative budsjettet Venstre skal jobbe med, å vise at det går an å gå enda lenger. Men jeg er enig i at her er det tatt et viktig skritt. Det er ganske tøft med 40 øre på mineraloljeavgiften, jeg er enig i det. Så her er det tatt et viktig skritt.

Så med litt strammere maske til finansministeren, som egentlig hadde tenkt å gå av hvis det ikke var full barnehagedekning innen utgangen av 2007 – nå forstår jeg at det er ambisjoner om å få det til innen utgangen av 2008, og jeg tror Regjeringen gjør rett i å skyve dekning foran ytterligere prisreduksjoner, det har vi diskutert hardt før i denne salen, og jeg registrerer at jeg kanskje har fått litt rett i det som nå legges fram: Jeg har også lyst til å minne finansministeren om sine meget klare ord om at fattigdom kan utryddes med et pennestrøk. Det pennestrøket har ikke kommet i dette budsjettet. Jeg tror nok heller at det er for komplisert at det finnes noe sånt enkelt pennestrøk, men det går an å vise enda større vilje, og det tror jeg også den videre budsjettbehandlingen kommer til å vise.

Så til det punktet hvor jeg er ganske sikker på at det kommer til å bli mest storm når vi går ut av denne salen, og jeg har tenkt å være med og bidra til det, for kunnskapsministerens budsjett har fått mye penger. De er til de grader prioritert til barnehagedekning 2,7 milliarder kr, SFO 276 mill. kr og epler og bananer i ungdomsskolen for over 200 mill. kr – 3,2 milliarder kr. Det er mye penger, og det står i litt grell kontrast til hva som gjøres på universitets-, høgskole- og forskningssektoren. Derfor kommer det nok til å være grunnlag for å si ganske tydelig at dessverre er ikke hvileskjæret blitt rettet opp, og skadevirkningene av inneværende års hvileskjær på det som er framtiden vår, det vi skal leve av i framtiden, er dessverre altfor store.

Når det gjelder miljø- og klimaområdet og utfordringene når det gjelder CO₂-rensing, reverserer jo Regjeringen kuttene som kom i revidert nasjonalbudsjett på Kårstø, og legger det ytterligere til, lite grann. Utfordringen er jo allikevel å se når det er mulig å få til den rensingen, om vi vil kunne ha de

rette tingene å bruke de pengene på når også dette året er omme. Jeg frykter vi kommer i en situasjon hvor Regjeringen også har grunnlag for å kutte i det når vi kommer til revidert nasjonalbudsjett, ikke fordi ikke Regjeringen har vilje, men fordi vi ennå ikke har noe å sette de pengene inn i.

3. Venstres representantforslag og interpellasjoner

For nærmere omtale, se saken under de respektive komiteer:

Justiskomiteen

Dokument nr. 8:51 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Vera Lysklætt, Anne Margrethe Larsen og André N. Skjelstad om 3 000 nye stillinger i politiet

Dokument nr. 8:53 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Odd Einar Dørum om å heve beløpsgrensen for overformynderiets forvaltning av umyndiges midler

Dokument nr. 8:40 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Trine Skei Grande, Gunnar Kvassheim og Odd Einar Dørum om en gjennomgang av regelverket for ervervsmessig vaktvirksomhet

Dokument nr. 8:26 (2007-2008), Innst. S. nr. 137 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Gunvald Ludvigsen om å oppnevne en kommisjon for å gjennomgå drapssaker med bakgrunn i vold i nære relasjoner

Arbeids- og sosialkomiteen

Dokument nr. 8:69 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, André N. Skjelstad og Gunvald Ludvigsen om opprettelse av en varslerenhet i Arbeidstilsynet

Dokument nr. 8:17 (2007-2008), Innst. S. nr. 139 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om nasjonalt kompetansesenter for å motvirke helseskade knyttet til kjemikaliebruk

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:74 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum og Leif Helge Kongshaug om å øke det strategiske handlingsrommet i norsk forskning og utvikling (FoU)

Dokument nr. 8:36 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug, Vera Lysklætt og Odd Einar Dørum om snarest å iverksette en femårig allmennlærerutdanning

Dokument nr. 8:47 (2007-2008), Innst. S. nr. 177 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug og Borghild Tenden om lærerloft for lærere i grunn- og videregående skole.

Transport- og kommunikasjonskomiteen

Dokument nr. 8:65 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Borghild Tenden om en handlingsplan for en mer moderne og velholdt jernbane i Oslo-området

Dokument nr. 8:24 (2007-2008), Innst. S. nr. 123 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Odd Einar Dørum og Trine Skei Grande om tiltak for å bekjempe juks og svindel og organisert kriminalitet i drosjenæringen

Finanskomiteen

Dokument nr. 8:21 (2007-2008), Innst. S. nr. 163 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer

Dokument nr. 8:52 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om å innføre rett til et næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende

Helse- og omsorgskomiteen

Dokument nr. 8:75 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunvald Ludvigsen , Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum og André N. Skjelstad om en ny behandlingseenhet for rusmiddelbehandling

Dokument nr. 8:102 (2006-2007), Innst. S. nr. 179 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Gunvald Ludvigsen og Odd Einar Dørum om tiltak mot kjønnslemlestelse

Dokument nr.8:98 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunvald Ludvigsen og Vera Lysklætt om en handlingsplan for å redusere tvang innen psykisk helsevern

Dokument nr. 8:42 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunvald Ludvigsen , Anne Margrethe Larsen, Gunnar Kvassheim og Trine Skei Grande om å beholde terapeutisk behandler i overgangen mellom barne- og ungdomspsykiatri og voksenpsykiatri

Familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:31 (2007-2008), Innst. O. nr. 30 (2007-2008)

Representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (Vold mot barn)

Dokument nr. 8:93 (2006-2007), Innst. S. nr. 128 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Gunnar Kvassheim og Gunvald Ludvigsen om tiltak for å gjøre adopsjonsprosessen enklere

Kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument nr. 8:32 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunnar Kvassheim og Trine Skei Grande om å innføre en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget, i departementene og på Statsministerens kontor

Dokument nr.8:100 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Vera Lysklætt og André N. Skjelstad om å forebygge antallet unge gjeldsslaver, antallet tvangssalg og konkurser i borettslag

Energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:67 (2006-2007), Innst. S. nr. 288 (2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Vera Lysklætt, Leif Helge Kongshaug og Anne Margrethe Larsen om satsing på vindkraftproduksjon basert på havmøller

Dokument nr.8:104 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongshaug, Gunnar Kvassheim og Vera Lysklætt om å utarbeide en helhetlig handlingsplan for bevaring av den nordatlantiske villaksen

Næringskomiteen

Dokument nr.8:93 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve (H) og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merveridavgiftslovgivningen

Interpellasjoner:

Interpellasjon fra Trine Skei Grande (V) til kultur- og kirkeministeren om å sikre at operabygget i Bjørvika fylles med nyskapende opera.

Besvart: 27.05.2008 av kultur- og kirkeminister Trond Giske (A)

Interpellasjon fra Odd Einar Dørum (V) til barne- og likestillingsministeren om å sette fokus på situasjonen til barn av ugifte mødre som ble adoptert bort på 1940- og 1950-tallet, da kontrollen var mangelfull og mange har lidd pga. manglende omsorg.

Besvart: 04.04.2008 av barne- og likestillingsminister Trond Giske (A)

Interpellasjon fra Trine Skei Grande (V) til arbeids- og inkluderingsministeren om å ta initiativ til en gjennomgang og evaluering av utlendingsforvaltningen, med bakgrunn i mengden av henvendelser fra borgere som føler seg dårlig behandlet.

Besvart: 28.02.2008 av arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen (A)

Interpellasjon fra Odd Einar Dørum (V) til kunnskapsministeren om at forskning har vist at gutter gjennomgående gjør det dårligere på skolen enn jenter, og hvordan skoleverket kan tilpasses disse utviklingstrekkene og på sikt utjevne forskjellene.

Besvart: 13.11.2007 av kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell (SV)

Interpellasjon fra Gunvald Ludvigsen (V) til helse- og omsorgsministeren om å redusere tvangsbruk i helsevesenet

Besvart: 13.11.2007 av helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad (A)

Interpellasjon fra Odd Einar Dørum (V) til helse- og omsorgsministeren om å støtte opp under politiets arbeid med å håndtere psykiatriske pasienter i storbyene, og om det f.eks. i Oslo er aktuelt å stille akuttpsykiatrisk personale til rådighet for å bistå politiet.

Besvart: 18.10.2007 av helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad (A)

Interpellasjon fra Odd Einar Dørum (V) til arbeids- og inkluderingsministeren om klarere regler og retningslinjer for å beskytte varslere mot forflyttelse og sosial utstøting på arbeidsplassen.

Besvart: 18.10.2007 av arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen (A)

Interpellasjon fra André N. Skjelstad (V) til arbeids- og inkluderingsministeren om å sikre at norske arbeidsplasser bedre håndterer kjemikalier og i større grad forhindrer helseskader.

Besvart: 08.10.2007 av arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen (A)

4. Om Regjeringen og Stortinget

Forholdet mellom Stortinget og Regjeringen har igjen vært preget av at flertallet har hatt så store interne rivninger at det ikke har vært noe å forhandle med i Stortinget. Det har gitt dårligere resultater enn en mer åpen prosess ville ha gitt.

I noen større saker har Regjeringen åpnet for samarbeid med opposisjonen. Spesielt i forbindelse med klimaforliket spilte Venstre en nøkkelrolle, både i å få presset regjeringen til forhandlinger og for resultatet. Også i pensjonssaken, eldrepolitikken og kirke-stat-saken har Venstre bidratt konstruktiv til bedre resultater enn de som kom fra Regjeringen alene.

Regjeringspartiene stemmer ofte ned gode forslag fra opposisjonen, men tar dem likevel gjerne med seg i sin egen politikk. Venstres trykk på utdanning og forskning har åpenbart gjort et visst inntrykk. Vårt engasjement for personvernet, for fattige, for rusmisbrukere mv gir seg også indirekte utslag. Mer konkret har vi fått gjennomslag for forslag som skjerpet lov mot vold mot barn, vurdering av et statlig vegtilsyn, strakstiltak for Oslo-tunnellen (tog), kompensasjonstiltak til kollektivtrafikken i RNB, hevet beløpsgrense i Overformynderiet, enklere adopsjonsprosess.

Det har vært en eventyrlig økonomisk vekst i denne perioden, som aldri før. Derfor er det oppsiktsvekkende at en flertallsregjering ikke har fått til mer, og ikke har et tydeligere politisk prosjekt. Den er blitt en administrasjonsregjering som klatter mer penger overalt, provoserer få, men som har stanset opp i helt nødvendig effektivisering. Stort ideologisk sprik og sterk strukturkonservatisme i regjeringen fører til handlingslammelse på viktige områder. I tillegg har regjeringen selv stilt forventningene så høyt at de ikke kan levere det de selv lovte – tross de enorme ekstrainntektene.

Eksempler: Fjerning av fattigdom er avlyst, ny makspris i barnehagene er avlyst, subsidiert industrikraftregime er avlyst, ”aktiv næringspolitikk” består bare av enda mer statlig eierskap og ellers symbolpolitikk, tafatt miljøpolitikk, strid om utenrikspolitikken, store problemer med styring av helsevesenet, intet trykk for kollektivtrafikken, sentraliseringen er minst like sterk som før.

Flertallsregjering som løsen på ”rot og spetakkel” er lagt død en gang for alle. Sjelden har vi sett mer rot internt enn i denne regjeringen. Tidligere ”rot” handlet mer om forhandlingene med opposisjon i Stortinget, men det er demokratisk mye bedre at prosessene foregår i åpent lende.

Det er et stort problem for Regjeringen, men også for hele politikkens anseelse, at det er så stor avstand mellom ord og handling – i en tid hvor mulighetene til å gjøre noe aldri har vært bedre, og kanskje aldri blir like gode igjen.

Resultatene viser seg på meningssmålingene, men også i hvordan Regjeringen bedømmes av mediene, til dels deres egne støttespillere:

”Et av hans største problemer er at flertallsregjeringen som skulle gi landet et stabilt og forutsigbart styre, ikke har klart å leve opp til denne forventningen”.

Håvard Narum, kommentar i Aftenposten 25/6-08

”Kaos og uro preger Stoltenberg-regjeringen ett år før valget. Nå trenger Jens Stoltenberg og den rødgrønne regjeringen et tydelig politisk prosjekt”.

Dagsavisen 25/6-08 (Ingress til regjeringens karakterbok)

”Regjeringen framstår som uklar og retningsløs i sin skolepolitikk”

Leder i Klassekampen, 17/1-08

”Så langt bør det kunne være enighet om at regjeringen ikke er i nærheten av å innfri på dette punktet.”

Leder i Klassekampen 19/5-08 – om fattigdom.

”KrF foreslo i går også å forby apparater som står i standby-modus. Det ble heldigvis ikke vedtatt. Det går jo ikke an å forby landets regjering”.

Kjetil B Alstadheim, kommentar i DN 11/6-08.

Opposisjonen

Venstre tydeliggjorde i fjor høst det som har vært partiets linje lenge: Et borgerlig regjeringsalternativ må bestå av Høyre og sentrumspartier. Fremskrittspartiet har vist gjennom sin praksis at ønsket om et bredere samarbeid ikke har vært alvorlig ment. Det er ikke gitt noen signaler i den retning, slik en måtte kreve av et fløyparti som ønsker samarbeid. Tvert imot har Frp skjerpet sin profil på alle områder der uenigheten er størst, og har også stilt seg utenfor alle de store, nødvendige forlikene. På den måten har partiet understreket sin populistiske og uforutsigbare profil, og manglende faktiske evne til samarbeid.

Venstre har gjennom perioden forsøkt å tydeliggjøre det sosialliberale ståstedet og vårt engasjement på de fire profilområdene: Miljø, skole, småbedrifter, sosialt ansvar. Dette er gjennomgående i våre alternative budsjetter og i politisk fokus for øvrig.

På det grunnlaget vil Venstre nå utarbeide nytt program for neste periode og vil gå til valg for å få en ny politikk og en regjering neste år.

”Et bredt, borgerlig samarbeid er like sannsynlig som at det opprettes jernbaneforbindelse til månen”

Øyvind Korsberg (Frp) til Aftenposten 2/4-08

”Å være klimapolitisk talsmann i Frp er nok omtrent som å være avholdsmann i bryggeriforeningen. Men så er jo Solvik-Olsen avholdsmann også”

Kjetil Alstadheim, kommentar i DN 5/3-08

Jeg mener at ytterpartiene har plass i et demokrati, men ikke i en regjering. De er i politikken for demonstrere.

Lars Sponheim, til Nationen 26/2-08

”Alternativet til dagens regjering er ikke at høyresida overtar. Det passer ikke Martin Kolberg å si det, for da blir det vanskeligere å mobilisere velgerne. Men valget står ikke mellom de rødgrønne og de blå”.

Leder i Vårt Land, 26/3-08

”Med borgerlig flertall etter valget neste høst, er det mer sannsynlig at vi får en regjering av Høyre, Venstre og KrF enn av Høyre og Frp”.

Elisabeth Skarsbø Moen, kommentar i VG 26/6-08

5. Trontaledebatten

Stortinget. 4. oktober 2007. Hovedinnlegg:

Lars Sponheim (V): Vi har lagt bak oss et lokalvalg som for Venstres del ble meget bra. Vi gjorde vårt beste lokalvalg siden 1971 og vårt beste fylkestingsvalg noen gang. Venstre har stabilisert seg på et nivå i valg og på meningsmålinger de siste to årene som vi må 35 år tilbake i tid for å finne paralleller til.

Valgresultatet viste også at Venstre stadig styrker sin posisjon i og rundt de største byene: I de fem største kommunene fikk Venstre en samlet oppslutning på 7,7 pst., og i de 20 største kommunene fikk Venstre et samlet valgresultat på 6,6 pst. Det er nærliggende å trekke en parallell til den utvikling vi har sett i våre naboland, hvor Venstres søsterpartier, Folkepartiet i Sverige og Radikale Venstre i Danmark, også har en slik profil og et slikt velgergrunnlag som Venstre har hatt ved de siste valg. For Venstres del lover dette godt for framtida. Jeg er frimodig nok til å mene at det også lover godt for landet. For Norge trenger et styrket, vitalt sosialliberalt sentrum skal vi få til de gode framtidsrettede løsningene for borgere, bedrifter og institusjoner i dette landet.

Er det én ting som gleder meg enda mer enn Venstres valgresultat ved det valget vi nettopp har lagt bak oss, er det at velgerne i langt større grad enn tidligere vektla lokale saker og lokale kandidater ved sitt valg. Det viser de store forskjellene som vi kan finne i nesten hver eneste kommune når det gjelder oppslutningen om de ulike partiene i henholdsvis kommunestyre- og fylkestingsvalg, eller forskjeller i partioppslutning i to nabokommuner med omtrent samme størrelse og utfordringer.

Lokaldemokratiet er på sett og vis den store valgvinneren. Derfor er det arbeidet som Martin Kolberg nå dessverre har fått Senterpartiet med på å utrede, nemlig felles valgdag for stortings- og lokalvalg, etter mitt skjønn helt feil. Det må legges i skuffen umiddelbart.

Man skulle jo tro at Martin Kolberg hadde lært av årets valg. Han bad om en folkeavstemming for eller mot den sittende regjering, og folket sa nei. Det er også Venstres dom: Nei til den sittende regjering etter neste valg. Derfor sier vi allerede nå klart fra om at Venstre vil arbeide for et regjeringsskifte etter valget i 2009. Vi vil ikke ha et regjeringsskifte bare for skiftets skyld, men fordi vi vil ha en annen politikk og en annen politisk kurs, en kurs med utgangspunkt i et styrket sosialliberalt sentrum bestående av de partiene som ledet landet på en utmerket måte i perioden 2001 - 2005.

Derfor sier vi like klart fra om at det for Venstre ikke vil være aktuelt å sitte i eller aktivt støtte en regjering hvor Fremskrittspartiet inngår, med den samme politiske begrunnelsen: Den politiske avstanden er for stor til at vi kan hefte for hverandres politikk hver eneste dag, slik man må i et forpliktende regjeringssamarbeid.

Norge trenger en ny kurs på politikkområder hvor Venstre og Fremskrittspartiet er politiske motpoler. Det gjelder i miljøpolitikken, det gjelder i synet på det rause, inkluderende flerkulturelle Norge, det handler om global solidaritet, og det gjelder ikke minst i behovet for å føre en stram økonomisk politikk for å sikre arbeidsplasser og en lavest mulig rente.

Dessuten er det viktig for styringen av landet at en regjering består av partier som har et grunnleggende sammenfall av politiske standpunkter. Det er dette som etter mitt skjønn er SVs problem, og som jeg tror forklarer partiets valgresultat: SV må i alle saker kompromisse til høyre for seg selv. Det fører til en utvannet profil og intern slitasje og uro.

Er det én ting jeg er helt sikker på, er det at folk ikke vil marsjere i gatene med krav om en flertallsregjering etter neste valg. Det som skulle bli slutt på spill og spetakkel, det som skulle bli handling, ikke forhandling, har blitt nettopp dette, og mer til: et kaotisk bilde av en regjering som er mer opptatt av symboler og interne forhold enn av norsk næringsliv og arbeidsplasser. Regjeringens håndtering av opsjonssaken i Hydro og ikke minst den famøse pressekonferansen om rederibeskatningen bare timer før den avsluttende partilederdebatten før et valg minner om alt annet enn en stødig styring av landet.

Bare for å illustrere hvor mye i utakt Regjeringen er med seg selv: Denne pressekonferansen om en betydelig skatteskjerpelse for rederiene kom bare snaue 14 dager etter at Senterpartiets nyvalgte parlamentariske leder, Lars Peder Brekk, på NHOs Småting på Hamar høyt og tydelig lovte at det ikke skulle komme noen ytterligere skatteskjerpelser for næringslivet fra den sittende regjering.

Dette er ikke handling eller slutt på spill og spetakkel, og det har ikke blitt noe særlig bedre etter valget heller. I denne uken har stortingsrepresentanter fra både Arbeiderpartiet og SV rykket ut og gjentatt sin mistillit til Eivind Reiten som styreleder i StatoilHydro, som om det skulle være deres oppgave å uttrykke en slik tillit eller ikke. Det disse representantene i realiteten gjør, er å uttrykke mistillit til den ansvarlige statsråd for selskapet, Åslaug Haga, som gjentatte ganger etter at hun ble olje- og energiminister, har uttrykt full tillit til Reiten, en tillit senterpartileder Åslaug Haga derimot ikke hadde i NRKs partilederutspørring før valget. Slutt på spill og spetakkel? Ikke akkurat.

Venstres vekst og plassering i det politiske landskapet forstyrrer åpenbart det bildet mange andre partier ønsker å tegne: rødt mot blått, snilt mot slemt, enten skattelette eller fellesskap. Både statsministeren og finansministeren så det som sin oppgave i valgkampen – foran et lokalvalg – å påstå at en stemme til Venstre var en stemme til Fremskrittspartiet, mens Fremskrittspartiets leder Siv Jensen har brukt denne uken og sin tale i dag til å hevde at en stemme til Venstre er en stemme til Arbeiderpartiet. Det er vanskelig å tolke dette annerledes enn at Venstre kommer til å bli et svært viktig parti som det blir vanskelig å komme utenom fram mot valget i 2009.

En regjerings trontale burde være et dokument om de viktige utfordringene vi som nasjon står overfor i de kommende årene, og ikke en smørbrøddliste over hvilke punkter i Soria Moria-erklæringen som skal følges opp med en stortingsmelding, slik Regjeringen serverte oss på tirsdag. Det er jo nettopp derfor Stortinget har trontaledebatten før statsbudsjettet er kjent. I så måte var det stortingspresident Jagland og ikke Regjeringen som bidrog til at vi løftet blikket ved å peke på de viktige utfordringene vi sammen står overfor når det gjelder kamp mot fattigdom og klimaproblemene. Jeg vet ikke om det er uærbødig, president, men det kunne kanskje være en tanke at Kongen neste år bør få æren av å lese stortingspresident Jaglands tale.

Stortingspresidenten påpekte også noe helt åpenbart, men som det dessverre ikke synes som Regjeringen har tatt helt inn over seg, da han viste til at vi «får som regel de gode løsningene hvis de som har flertallet, lytter til flere enn seg selv.» Så langt har Regjeringen utvist en utstrakt vrangvilje mot å samarbeide med «flere enn seg selv». Det er bare i sakene om det framtidige pensjonssystemet at vi har fått til et bredt politisk kompromiss i Stortinget. Det var et kompromiss som bare ble til på grunn av særdeles utstrakt godvilje fra de tidligere regjeringspartiene Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti. Det er et kompromiss som er lite verd dersom Regjeringen ikke med stø hånd klarer å få på plass en erstatning for dagens AFP-system som ikke undergraver hovedelementene i det nye pensjonssystemet om at det skal lønne seg å arbeide lenger.

Vi trenger brede kompromisser på flere områder. Jeg vil peke på to åpenbare: Vi trenger et felles løft for dem som virkelig sliter, dem som vi ser litt for mange av bare vi beveger oss noen få meter fra stortingsbygningen, de ordentlig slitne rusmisbrukerne som ofte har psykiske problemer i tillegg. Vi må få en rus- og psykiatrinnsats med utgangspunkt i dem som sliter, ikke en teknokratisk reform som først og fremst handler om institusjonelle formål. Vi må få en reform som river ned de usynlige skottene mellom de ulike etater og institusjoner, mellom stat og kommune, mellom rus og psykiatri.

Og vi må få på plass en klimapolitikk som er bedre og mer forpliktende enn det forslaget fra Regjeringen som ligger til behandling i Stortinget. Vi skylder våre barn og barnebarn å finne de beste løsningene for vår tids største utfordring, effektive klimatiltak som nødvendigvis må merkes.

Regjeringens trontale var så godt som blottet for gode nyheter for forskning, for næringslivet og dem som sysler med tanken på å investere i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. For Venstre er det avgjørende viktig at vi får en forpliktende satsing på forskning. Et av Norges konkurransefortrinn er «rimelig» arbeidskraft med høy utdanning. Derfor må vi legge til rette for at de nye bedriftene som etableres, gjør det med utgangspunkt i kompetansebasert høyteknologi – gjerne innenfor miljøteknologi. Jeg frykter at det budsjettet som legges fram i morgen, ikke på noen måte tar inn over seg denne erkennelsen, og at Norges forskningsinnsats igjen blir budsjettaperen. Jeg håper jeg tar feil, men jeg tror det dessverre ikke.

I fjorårets trontaledebatt tok jeg opp noen ideologiske skillelinjer mellom partiene utenfor og innenfor Regjeringen. Etter den tid har Venstres landsmøte vedtatt et nytt prinsippprogram, «Frihet og rettferdighet», der vi ytterligere klargjør den sosialliberale plattformen. Det handler om enkeltmenneskers frihet og personlige vekst, om sterke fellesskap i god balanse mellom sivil sektor, regulert markedsøkonomi og politisk styring gjennom det offentlige. Vi tenker individ, marked og stat i den beste balansen, der vi mener de røde og de blå bikker for mye i hver sin skadelige retning. Denne sosialliberale borgerlige plattformen er det beste grunnlaget for utvikling av framtidssamfunnet. Mer sosialisme eller mørkeblå politikk er ikke svaret – definitivt ikke.
(For replikkordskiftene, se www.stortinget.no)

Odd Einar Dørum (V): Trontaler er ikke alltid den mest gripende saksprosa, men likevel kan det sies at vis meg dine verdier, og vis meg dine setninger. Regjeringen har gjort noe så fortjenstfullt som i begynnelsen av trontalen, før man kommer til saksprosaen – stortingsmelding den, stortingsmelding datt osv. – som å ta noe fra Soria Moria-erklæringen. Men for en Venstre-mann er det noe helt grunnleggende som mangler, for det første at skal man løse utviklingsutfordringene, skal man løse klimautfordringene, må man jo stole på kunnskap og kunnskapen om forskning, og at forskningen er en del av vår kulturelle identitet. Det er en del av det som gjør at vi bygger et demokrati. Det er en del av næringsutviklingen. Disse ordene finner jeg ikke. Vi finner setninger av typen: «Økt forskningsinnsats er et mål for Regjeringen». Det minner meg om den gangen i min ungdom da det sprang maoister rundt meg og slengte rundt seg med sitater av typen «sommeren er den varmeste årstid». Altså: Det er setninger som ikke gir forpliktelser, ikke gir mening, og ikke gir identitet. Så sier man noe om skole. I morgen er Verdens lærerdag. Man skulle tro at når man skal satse på mennesker med kunnskap, så kunne man sagt noe så viktig som at godt utdannede lærere og trygge lærere er en bærebjelke for å bygge en så viktig fellesinstitusjon som den norske offentlige fellesskolen. Nei, det finner man heller ikke.

Når jeg tar dette opp, er det fordi at når man ikke bærer disse verdiene, har vi kanskje forklaringen på hvorfor forskningen ble borte gjennom den rød-grønne regjeringens to første år – at den rett og slett ble borte. Den er kraftig beskrevet på Soria Moria, og så har regjeringsmedlemmer i tur og orden forklart at det man gjorde med forskningen, var bra, inntil SVs landsstyre, med Kristin Halvorsen i front, noen dager etter valget sier at her bommet vi virkelig. Det er meget mulig at man skal tape halvparten av velgerne for å si noe sånt. Jeg vil ikke anbefale det som en generell metode. Det er en mye bedre metode å bygge på at forskning er helt grunnleggende for å bygge et samfunn, det er grunnleggende for den kulturelle identitet, det er grunnleggende for demokrati, det er grunnleggende for å takle klimautfordringer, det er grunnleggende for å bære de utviklingsutfordringene som statsministeren snakket om på en sterk måte, bl.a. i dag, og det er helt grunnleggende for det ufødte næringsliv. **Den type forpliktende setninger gjør at en regjering har et prosjekt, og Venstre klarer ikke å se at denne regjeringen har et prosjekt som vil løfte forskning for allmenndannelse, forskning som er grunnforskning, forskning som skaper det ufødte næringsliv. Vi klarer ikke å se det.**

Helge Solum Larsen (V): FN's klimapanel har slått fast klimaendringene allerede er i gang, og at konsekvensene kan bli svært alvorlige dersom vi ikke handler nå. Folk kan bli drevet på flukt på grunn av naturkatastrofer som flom, sult og tørke. Vi står i fare for å miste vesentlige deler av artsmangfoldet. Havnivået kan stige. Store områder også i vår egen verdensdel står i fare for å bli ørken. Det haster med å redusere de globale utslippene av klimagasser. Dette er et moralsk spørsmål – ja et etisk spørsmål.

Å redusere de globale utslippene krever internasjonalt samarbeid om en ny og ambisiøs klimaavtale. Venstre vil at Norge skal ta en lederrolle i dette arbeidet. Vi må vise veg, vi kan ikke sitte og vente, vi må være ambisiøse og bidra til at andre strekker seg etter de mål og de tiltak vi gjennomfører. Det har derfor vært pinlig å være vitne til at Regjeringen har blitt kraftig satt på plass av EU i forbindelse med forhandlingene om Norges tilpasning til EUs kvotedirektiv. Det er positivt at EU velger å ta mer av tiltakene på hjemmebane ved å begrense Regjeringens ønske om økt handel med kvoter utenfor EU.

Den rød-grønne regjeringen har gjennom klimameldingen presentert sin plan for å redusere utslippene. Konsekvensene av Regjeringens opplegg er at klimagassutslippene i Norge i 2020 skal være på

omtrent samme nivå som de var i 1990. Det er for lite ambisiøst i et land som ifølge Regjeringen selv skal være en ledende miljønasjon.

--

Vi trenger en massiv satsing innen kollektivtrafikk, spesielt i byene. Det er interessant at befolkningen er klar for denne typen satsing. Vi trenger en storsatsing på fornybar energiproduksjon, for økt innsats for utvikling av klimateknologi – da må det et løft til i forhold til forskningen – og vi må ha tiltak for å få ned utslippene fra olje- og gassvirksomheten. På alle disse områdene har Lavutslippsutvalget allerede pekt på løsninger som kan iverksettes straks, og på teknologiske løsninger som allerede er tilgjengelige.

Venstre ønsker å forandre Norge til et framtidorientert miljøsamfunn. Venstre håper på at de kreftene i Regjeringen som er enig i Venstres prioriteringer, vinner fram, og at vi kan få et samarbeid med regjeringspartiene. Vi tror ellers at alternativet vil være at klimameldingen blir vedtatt slik den foreligger, med applaus fra Fremskrittspartiet. Da tror vi at dette Stortinget vil ha misbrukt og sviktet et alvorlig historisk ansvar.

Borghild Tenden (V): Venstre har vært miljøpartiet i norsk politikk siden begynnelsen av 1970-årene. Fortsatt står miljøpolitikk øverst på vår dagsorden, og det er viktigere enn noen gang at flere partier blir med, ikke bare i ord, men også i handling.

Transportsektoren står, ifølge Lavutslippsutvalget, for ca. 30 pst. av klimagassutslippene våre. Derfor må også denne sektoren ta et stort ansvar. Samtidig er transportsektoren livsnerven i samfunnet vårt. Uten transport stopper verdiskapingen og folks muligheter til å møtes. Derfor er svaret noen steder bedre og tryggere veier og andre steder miljøvennlig skinnegående transport.

Noen av de største utfordringene vi har innenfor samferdselssektoren i dag, er køproblemer og trengsel i byområdene. Dette er områder hvor mer vei ikke er svaret. Det er rett og slett ikke mulig å bygge seg ut av køproblemene. Skal vi klare å løse køproblemene i byene og den miljøbelastningen det medfører, må innsatsen innenfor kollektivtrafikken i byområdene trappes kraftig opp. Dette er også god distriktspolitikk. Næringslivet i distriktene taper årlig store beløp på at transporten av varer står i kø inn mot de store byene. En nylig framlagt undersøkelse viser en merkostnad for samfunnet i en størrelsesorden på 5 milliarder kr årlig for Oslo, Bergen og Trondheim til sammen. De største problemene er knyttet til framkommelighet og miljø. Sammen med økt satsing på kollektivtrafikk er økt satsing på jernbane viktig også for godstransporten.

Anne Margrethe Larsen (V): For snart ett år siden, 1. desember 2006, lanserte Regjeringen sin nordområdestrategi. Store ord og vendinger ble tatt i bruk, herunder at nordområdestrategien skulle bli Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Etter lanseringen er det imidlertid lite som har skjedd. Riktignok er det gjort gledelige framskritt med hensyn til å lette grenseovergang og handel, men dette fanger ikke opp de store nye utviklingstrekkene som vi nå ser. Jeg vil her først og fremst nevne Russland som plantet det russiske flagget på Nordpolen i sommer, på bunnen under isen. Dette var ikke bare myntet på hjemmepublikummet i Russland. Det er også et vitnesbyrd om at Russland har sin egen nordområdestrategi hvor kampen om marine ressurser står sentralt. Russland gjør krav på store deler av Polhavet.

--

Jeg har i tillegg lyst til å nevne internasjonalt anerkjente rapporter som viser at polisen smelter betydelig fortere enn tidligere antatt. Dette åpner for store muligheter med hensyn til transport og ressursutnyttelse. Dette medfører imidlertid også nye sikkerhetspolitiske utfordringer. Alt dette vitner om at det strategiske bildet i nordområdene er i meget rask endring. Som et resultat av dette er ikke lenger Norges posisjon så avklart som vi kunne ønske. Regjeringens nordområdestrategi gir ikke noen svar på disse nye utfordringene, ei heller staker den ut en klar kurs eller peker i en retning som vi bør orientere oss i. Mye tyder derfor på at Regjeringens nordområdestrategi er akterutseilt på viktige punkter allerede før den feirer sin ettårsdag. Jeg vil derfor oppfordre Regjeringen til å gjøre alvor av sine ambisjoner om å gjøre nordområdene til sitt viktigste strategiske satsingsområde.

6. Profilmråde SOSIALT ANSVAR

Statsbudsjettet:

MER TIL DEM SOM TRENGER DET MEST

Venstres forslag:

Tabell 4: Fattigdomsbekjempelse

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

231.63	Gratis barnehage for barn til deltakere introduksjonsprgr	5,4
580.70	Økt bostøtte	60,0
651	Diverse integreringstiltak	35,0
605.22	Borgerlønn	300,0
621.63	Tiltak for bostedsløse	15,0
634.71	Flere tiltaksplasser for yrkeshemmede	28,4
2620.70	Økt stønad for enslige foreldre	15,0
2650.72	Omsorgslønn til foreldre med funksjonshemmede barn	70,0
726.21	Styrket rusomsorg	240,0
727.21	Offentlig finansiert tannhelse for enkeltgrupper	170,0
732.70	Rehabilitering (halvparten av total satsing på rehab)	100,0
SUM:		1 024,8

Arbeids- og sosialkomiteen (André N. Skjelstad)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Arbeids- og inkluderingsdepartementet (rammeområde 7) (Budsjett-innst. S. nr. 15 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Venstre vil understreke at deltakelse i arbeidslivet er et av de viktigste tiltakene for at den enkelte borger på egen hånd kan sikre seg og sin familie mot fattigdom og sosial ekskludering. Det har vel knapt vært en bedre situasjon i arbeidsmarkedet enn i dag, der arbeidsledigheten er på sitt laveste nivå på flere tiår. Dette viser at regjeringen Bondevik II la grunnlaget for den positive utviklingen vi ser i dagens arbeidsmarked.

Det vil være viktig å ha en politikk som støtter nyskapere og gründere, samt legger til rette for forskning og utdanning. Men det vil også være av stor betydning å ha et skattesystem som ikke kveler den menneskelige skaperevnen – framtidens velferdssamfunn vil være avhengig av dette. Derfor bør en styrke satsingen overfor de yrkeshemmede som også vil kunne bidra med sitt arbeid – hvis de blir gitt en mulighet til å delta. Det er ikke alle som har de samme muligheter til å komme inn i det ordinære arbeidslivet og dermed ikke kan forsørge seg selv. Med en innføring av borgerlønn, en garantert minsteinntekt, vil mange av dem få en ny mulighet. En borgerlønn skal ikke føre til passivisering eller hindre aktiv arbeidssøking for mottakeren. Tilknyttet borgerlønnen skal det være en personlig handlingsplan som bør være vidt definert. Den enkelte bruker skal selv være med på å sette et mål for sin aktivitet, som ikke må være ensbetydende med lønnsarbeid, men som kan romme flere typer aktiviteter som gir den enkelte mulighet til å hjelpe seg selv til en bedre og mer stabil tilværelse.

En økning i inntektene til sosialhjelpsmottakere vil gi en verdighet til en gruppe mennesker som i dag altfor ofte er passive klienter. Det er tid- og ressurskrevende å gå fra kontor til kontor og hele tiden redegjøre for sine behov. En økning i denne gruppens inntekter vil gi mange mulighet til å bruke tiden annerledes, og dette i seg selv vil få positive effekter som vanskelig lar seg måle i kroner og øre. Venstres løsning med borgerlønn vil bidra til å hindre at folk føler seg som klienter, motvirke passivitet, samt gjøre det enklere å vite hva man har krav på fra det offentlige. Det vil også skape mer verdighet og rettferdighet i sosialpolitikken fordi den åpner for mer individorienterte løsninger, som er Venstres visjon. Venstre mener at borgerlønn er mer treffsikkert enn kvalifiseringsprogrammet i NAV, fordi den ikke skiller ut et A- og B-lag blant sosialhjelpsmottakerne.

Venstre har i sitt alternative budsjett omprioritert 1 milliard kr mer til fattigdomstiltak, til bl.a. borgerlønn, bostøtte, tannhelse, omsorgslønn for foreldre med funksjonshemmede barn, bostedsløse rusmiddelmissbrukere, enslige forsørgere samt økt satsing på integrering.

Blant de som har det dårligst, er mennesker som ikke har bosted, og mange av disse blir definert som uten boevne. Det store flertallet i befolkningen vil være i stand til å skaffe seg bolig selv, men en del vanskeligstilte har problemer med å bo og å komme seg inn på boligmarkedet. Barnevernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusmiddelmissbrukere. Særlig for de som har hatt problemer i en tidlig fase av livet, vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Mange rusmiddelmissbrukere har etter opphold på avrusningsinstitusjon eller soning problemer med å skaffe seg bolig i rusfrie miljøer. Uten fast adresse er det svært vanskelig å skaffe seg arbeid og komme seg videre i livet. For å bli rehabilitert og komme seg ut av ulike typer rusmisbruk er derfor egen bolig av stor betydning. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få egen bolig. Kommunene har få utleieboliger, og det bygges i svært liten grad sosialboliger. Til tross for disse behovene har flere kommuner valgt å selge unna sosialboliger.

Blant mange som har en mer krevende hverdag enn de fleste, er nok familier med funksjonshemmede barn. En kan selvfølgelig ikke vedta at dagene skal bli enklere, men en kan bidra til et forenklet byråkrati, slik at disse foreldrene kan bruke mindre tid på å skaffe seg oversikt over hjelpeapparatets muligheter og stønader. Med en omsorgslønn for familier med funksjonshemmede barn ville dette vært en forenklingsreform som ville gjøre hverdagen lettere og gjøre at foreldrene kunne slippe noen av de vanskelighetene som dagens system legger opp til.

For å ha et godt og velfungerende velferdssamfunn er vi avhengige av en framtidsrettet næringspolitikk. Derfor vil det være viktig å sikre selvstendig næringsdrivende like rettigheter til svangerskaps- og fødselspenger som andre arbeidstakere. En rekke gründere og andre starter i det små med egen virksomhet. Det er derfor behov for at denne gruppen likestilles med hensyn til trygderettigheter for svangerskaps- og fødselspenger. En likestilling av disse rettigheter vil også legge bedre til rette for at flere kvinner vil våge å starte egen arbeidsplass for seg selv og andre.

En er fornøyd med at Regjeringen foreslår å gi selvstendig næringsdrivende rett til svangerskapspenger og foreldrepenger fra folketrygden med 100 pst. dekning med virkning fra 1. juli 2008. Jeg forstår ikke helt at en styrking av selvstendig næringsdrivendes trygderettigheter skal finansieres ved at det innføres økt trygdeavgift for den samme gruppen.

Færre uføre

26.02.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra Hom å redusere avgang til uføretrygd gjennom satsing på tiltak for arbeid og livsmestring (Innst.S.nr.140 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:07 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V): Intensjonene fra forslagsstillerne om å redusere avgang til uføretrygd gjennom satsing på tiltak for arbeid og livsmestring er gode, og jeg deler dem fullt ut. Men Venstre ønsker en helhetlig vurdering med hensyn til tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester, der en også får vurdert PIA-prosjektet. Venstre vil påpeke at NAV må ta med seg de positive erfaringene fra det prosjektet for å stimulere til liknende prosjekt med helhetstenkning, som flere har vært inne på i debatten så langt. Venstre mener også det er viktig å stimulere til samarbeidsløsninger mellom attføringsbedrifter og lokalt næringsliv eller NAV og lokale aktører. Videre vil jeg peke på det som er blitt sagt av Arbeids- og velferdsetaten, som opplyser at til tross for at deltakere fortsetter i andre tiltak for yrkeshemmede, finnes det ingen evaluering av eller forskning på hva som skjer over tid med deltakere som har gjennomført programmet. Videre sier man at erfaringene med PIA-prosjektet er begrenset, og at tiltaket ennå ikke er evaluert, men tilbakemeldingene er positive.

Jeg er ikke i tvil om at PIA-prosjektet også vil kunne bli et landsdekkende tilbud. Men som sagt ønsker jeg å få en evaluering for å se hvordan dette bør gjøres. Jeg tror at mangfoldet innen denne sektoren er viktig, slik at man får mulighet til individtilpasset tilbud, slik at brukeren får et best mulig tilbud. Det er tross alt brukeren som må være i fokus, ikke systemet som sådant.

Kompetanse mot kjemiskader

26.02.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om nasjonalt kompetansesenter for å motvirke helseskade knyttet til kjemikaliebruk (Innst.S.nr.139 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:17 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Tidligere i høst hadde vi en diskusjon om hvor mange som årlig dør av kjemikalieskader. Det har vært anslått at ca 500 mennesker dør årlig som følge av kjemikalier på arbeidsplassen. Dette dreier seg ikke om hvorvidt Statens arbeidsmiljøinstitutt gjør en god jobb eller ikke. Vi er 100 % sikre på at de gjør det. Det handler heller ikke om det enkelte arbeidsmedisinske senter. Problemet er at dette området har fått tilført for få ressurser over lang tid sammenlignet med alvorlighetsgraden i at så mange er utsatt for kjemikalier. Derfor ønsker vi et nasjonalt kompetansesenter som bare konsentrerer seg om kjemikalier. Vi trenger flere arbeidsmedisinere, og vi trenger at feltet får økt status.

Det store antallet dødsfall og skader knyttet til arbeidsmiljø og kjemikalier fordrer en tilsvarende satsing på forskning og beskyttelse mot skadelig arbeidsmiljø. Det har vært en stor økning i antall mennesker som har ulike symptomer på skader som krever utredning, og i antall henvendelser og oppgaver, mens ressurser ikke har blitt tilført i tilsvarende grad.

De tilsvarende nordiske avdelinger har en helt annen satsing. Finland har et nasjonalt arbeidsmiljøinstitutt med ca 800 ansatte. Forskningen i våre naboland ligger langt foran forskningen hos oss, og dette handler om politisk vilje, om prioriteringer og om ressurstilførsel. Vi ønsker en tilsvarende satsing i Norge. I 2005 var det 13 årsverk i forskerstillinger. Prognosen for i år er fem, medregnet eksternt finansierte stillinger. Dette er altfor dårlig.

De senere år har det vært svært mange saker knyttet til kjemikalier og arbeidsmiljø, saker knyttet til tannhelsepersonell og kvikksølv og saker der oljearbeidere og arbeidere i en rekke andre industrier og bransjer har vært utsatt for helseskade. Her har man brukt svært lang tid - opptil ti år - på å nå igjennom med sine saker. Mange av dem har uttalt at de har mistet tilliten til offentlige myndigheter, noe som er svært beklagelig. Det er derfor svært viktig at en tar dette på alvor, og at ventetiden for sakkyndig utredning blir redusert. Dette kan bare skje hvis feltet får tilført flere ressurser og mer personell, og at statusen for og rekrutteringen til arbeidshelsefeltet økes.

I Norge har vi etablert en nullvisjon for dødsulykker i trafikken. Det er et viktig arbeid, og det har redusert antallet skadde og drepte i trafikken. Det brukes om lag 7 milliarder kr årlig på ulike trafiksikkerhetstiltak. Likevel omkommer det fortsatt ca 230 mennesker pr. år i trafikken. Det er store mørketall knyttet til hvor mange som dør av kjemikalieskader på arbeidsplassen, men vi antar at det er rundt 500 pr. år. Kanskje trenger vi en nullvisjon også for kjemikalieskader.

Gunnar Kvassheim (V) Vi er i stadig større grad omgitt av kjemikalier. Det er nesten umulig å tenke seg en virkelighet uten bruk av kjemikalier. Vi puster inn, har på huden og jobber med kjemikalier, og mye av dette har potensielle skadelige effekter. Kjemikalier er i stor grad knyttet til produksjons- og forbruksmønsteret i samfunnet. Håndtering av kjemikalier berører de aller fleste, både i dagliglivet og på den enkelte arbeidsplass.

Mange etterspør i disse tider hvordan de i det daglige kan gjøre en bedre innsats for miljøet, og en bedre håndtering av kjemikalier er en del av denne problemstillingen. Selv om vi i Venstre er teknologioptimister, tror vi ikke at vi kommer unna kjemikalier, heller ikke bruk av farlige kjemikalier. Derfor har det mye å si hvordan vi håndterer dette i det daglige arbeidet, i dagliglivet og på den enkelte arbeidsplassen. Venstre vil oppfordre Regjeringen til et tettere samarbeid med EU på dette området, og vi ønsker at Norge skal være en pådriver for å få oversikt over helseskader knyttet til ulike produkter og kjemikalier.

Kysthospitalene

28.04.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Frp om å legge til rette for en helhetlig gjennomgang av de forhold som barna på kysthospitalene ble utsatt for. (Innst.S.nr.191 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:35 (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) -- Det prinsipale i denne saka er om barna på kysthospitala skal få eventuell erstatning utanom den etablerte ordninga med rettferdsvederlag. Venstre er einig i at det ikkje er hensiktsmessig å opprette fleire særskilde erstatningsordningar, så Venstre er såleis einig med fleirtalet i at eventuell erstatning må søkjast via den etablerte ordninga med rettferdsvederlag.

Varsling

23.05.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, André N. Skjelstad og Gunvald Ludvigsen om opprettelse av en varslerenhet i Arbeidstilsynet. (Innst.S.nr.239 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:69 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Varslere spiller en viktig demokratisk rolle i dagens samfunn ved å avdekke kritikkverdige og ulovlige forhold i en virksomhet. Venstre er opptatt av at forholdene må legges best mulig til rette for at kritikkverdige forhold kan bringes til opphør. 1. januar 2007 trådte nye varslerbestemmelser i arbeidsmiljøloven i kraft. Venstre mener imidlertid at dagens lovparagrafer er for lite informative overfor potensielle varslere, og at loven ikke gir varslerne god nok beskyttelse. Lovbestemmelsen gir beskyttelse etter at man eventuelt har blitt utsatt for gjengjeldelse på grunnlag av varslingen. Lovbestemmelsens funksjon er i dag preventiv.

Det er en betydelig personlig belastning å varsle om kritikkverdige eller ulovlige forhold på arbeidsplassen. Erfaringer har vist at virksomheter som har blitt konfrontert med et ubehagelig budskap fra en varslere, ofte har valgt å reagere mot varsleren i stedet for å rydde opp i problemene.

I de fleste varslersakene som har blitt offentlig kjent de senere årene, har det vært interne personer i virksomheten som har oppdaget handlinger som i beste fall er uforenlige med god forretningsskikk, og i verste fall har vært økonomisk kriminalitet. I noen av sakene har kritikkverdige forhold blitt tatt opp internt i virksomheten på forhånd. Dessverre har disse personene i de fleste tilfellene blitt trakassert og har lidd store personlige tap, både økonomisk, sosialt og psykisk. Varslerne kan fortelle at rettssikkerheten og muligheten for praktisk hjelp og støtte har vært utilstrekkelig i den kritiske perioden på varslertidspunktet.

Venstre mener at vi først får et reelt og fungerende varslervern ved å etablere en offentlig enhet som kan gi råd og bistand til alle involverte parter mens eventuelle undersøkelser i en varslersak pågår. En slik enhet vil bidra til økt rettssikkerhet både for arbeidsgiver og for arbeidstaker.

Venstre er av den oppfatning at eksisterende tillitsvalgte-ordninger, både fagforeningene og dagens HMS-system, ikke fungerer tilfredsstillende i slike organisasjoner. I små bedrifter er dette en ekstra utfordring, fordi det kan være tette bånd mellom ledelse og tillitsvalgte som vanskeliggjør situasjonen. Samtidig kan tillitsvalgte også selv være utsatt. Venstre mener at de som vurderer å varsle om kritikkverdige forhold, trenger praktisk og juridisk veiledning som dagens arbeidsmiljølov ikke åpner for.

Odd Einar Dørum (V) Jeg vil anbefale flertallet å legge størst vekt på den delen av forslaget som går på at det skal være et sted hvor det er nok sosial og kulturell kompetanse hos mange nok mennesker til å skjønne hva varsling er. Grunnen til at jeg er så intens på dette punktet, som sikkert noen nå har registrert, sammen med partiet mitt, er mine erfaringer som justisminister.

Vi hadde lovregler i bønner og spann for å bekjempe vold i nære relasjoner. Det het husbråk en stund. Så kalte vi det for vold i nære relasjoner. Hva var det som gjorde at det ble en endring? Det var at man i politiet fikk pionerer, på Stovner politistasjon i Oslo og i Bergen-politiet, som bygde opp sosial og kulturell kompetanse til å skjønne forskjellen mellom husbråk og vold. Det har deretter vært en systematisk oppbygging gjennom familievoldskoordinatorer som har gjort at ting som en har hatt vanskelig for å ta tak i, er blitt tatt tak i.

Varslere er omtrent i den samme situasjonen. En lang stund ble de kalt alt annet enn varslere. Der har det jo skjedd et kjempeframskritt, ved at de er gitt en hederlig status i hele vårt samfunn.

Biler for funksjonshemmede

23.05.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra Frp om redusert gjenanskaffelsestid og kjørelengde for gjenkjøp av bil for funksjonshemmede (Innst.S.nr.222 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:56 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V): Venstre mener at det er samfunnets plikt å utforme den fysiske hverdagen så godt som mulig for dem som har bevegelsesproblemer. Bilordningen for funksjonshemmede er et tiltak som gjør at folk med bevegelseshemninger får en enklere hverdag.

Forslagsstillerne vil ha en nedtrappingsplan for dagens bilordning, slik at man kan få skiftet bil etter åtte år eller ved redusert kjørelengde. De største utfordringene ligger i å gjøre samfunnet mer universelt utformet. Arbeids- og sosialkomiteen behandler nå en diskriminerings- og tilgjengelighetslov, og det er her de store utfordringene ligger. Vi må gjøre bygg tilgjengelige, og vi må gjøre kollektivtransporten mer tilgjengelig samt gjøre friluftsareal tilgjengelige og legge forholdene til rette for at funksjonshemmede kan komme seg ut i arbeidslivet.

Bilordningen er en liten, men viktig del av å gjøre samfunnet mer universelt tilgjengelig for alle. Ordningen har mangler, som flere har vært inne på tidligere, og det tar lang tid før man får bilen. Skal man reparere den, er det en byråkratisk prosess man må gjennom. Venstre mener at NAV i større grad må bruke mer skjønn når det gjelder behandlingen av søknader knyttet til bilordningen, siden bilen er så viktig for dem som benytter seg av ordningen. Jeg vil gi ros til forslagsstillerne for at de engasjerer seg i denne saken, men på akkurat dette tidspunktet mener Venstre at vi nå står overfor større og betraktelig mer kostnadskrevende utfordringer for å gjøre samfunnet mer tilgjengelig for alle.

Uføre i ung alder

23.05.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra KrF om tiltak for å redusere antallet som blir uføre i ung alder på grunn av psykiske lidelser (Innst.S.nr.224 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:66 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) I løpet av det siste halve året har vi hatt dette temaet oppe flere ganger, bl.a i form av en interpellasjon fra representanten Sundsbø, som også er ordfører for saken i dag. Dette er et viktig tema. Det er over 10.000 i aldersgruppen 18-30 år som er «utenfor», som ung ufør, og bare i 2007 kom det over 2.000 nye i den yngste aldersgruppen. Dette er en bekymringsfull utvikling.

Det er viktig å peke på at dette ikke bare går på psykiatrien. Det er også viktig for de aktuelle ungdommene å komme tidlig inn i prosessen, for et langt utenforskap er med på å svekke selvtiliten, slik at de igjen mister tro på egne evner og muligheter, noe som gjør at reaktivering blir vanskeligere. Med et slikt utenforskap er det forståelig at det kan oppstå psykiske plager, og det er urovekkende å se det store antallet i den yngste aldersgruppen som begynner å få psykiske lidelser.

Et utenforskap er man uansett nødt til å bekjempe på flere forskjellige måter, ikke bare med tidlig innfasing i forhold til skoleverk, men også en tilpasning i forhold til yrkesliv. Vi ser i dag flere og flere i den yngste aldersgruppen som ikke takler hverdagen.

Venstre har stor sans for forslaget om å innføre egenandelsfritak for personer under 40 år som mottar medisinsk rehabilitering, deltar i yrkesrettet attføring, deltar i kvalifiseringsprogram eller er avhengig av sosialhjelp som hovedkilde. Det er viktig å skjerme kronikere, rusmisbrukere og andre med lav inntekt fra egenandeler på legebehandling, mens de friskeste av oss må kunne akseptere en høyere egenandel på helsetjenester. Venstre er medforslagsstiller til ett av de forslagene som Åse Gunhild Woie Duesund tok opp.

Krigspensjon

10.06.08 Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra Frp om å sørge for at ofrene etter bombingene av Laksevåg og Holen skole får sine søknader om krigspensjon vurdert på nytt (Innst. S. nr. 267 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:64 (2006-2007))

André N. Skjelstad (V) (ordfører for saken): Begrunnelsen for forslaget er at den 4. oktober 1944 ble Laksevåg kommune og Holen skole utenfor Bergen bombet av allierte fly. Mange, både barn og voksne, ble drept eller skadet. 193 personer omkom den dagen, og de materielle skadene var enorme. Noen fikk skader som først i senere år, i alderdommen, er blitt tydeligere og bidrar til å gjøre pensjonisttilværelsen vanskelig, både helsemessig og økonomisk.

I boka «Vi reiste oss igjen» – et 60-årsminne om 4. oktober 1944 – uttaler formannen i Minneforeningen av 4. oktober 1944, Nils Lexander, følgende: «Ser man bort fra Finnmarkskommunene, var Laksevåg den mest krigsherjede kommunen i landet.»

Da den allierte invasjonen i Frankrike kom den 6. juni 1944, ble tyskerne nødt til å rømme franske havner og flytte sine ubåter til havner i andre land. De fleste ble plassert i Norge. Ca. 100 ubåter kom til Bergensområdet i løpet av sommeren og høsten ifølge boka «Vi reiste oss igjen».

Det er gitt en god begrunnelse i framstillingen i representantforslaget. I tillegg vises det til at på Holen skole omkom 61 barn, 2 lærere, vaktmesteren og 16 hjelpepersonell fra Det sivile luftverns førstehjelpstjeneste. 36 mennesker ble drept på Kleivdals Lærfabrikk og 11 hos Bernt Iversen & Søn. Dette kommer godt fram i begrunnelsen til saken, som vi har behandlet i komiteen.

Det var på tide at denne saken nå fikk en løsning. Det har tatt tid. Venstre er tilfreds med at ofrene etter bombingene av Laksevåg og Holen skole nå får en ny vurdering i forhold til å motta krigspensjon.

Stortinget har vedtatt flere ulike kompensasjonsordninger i forbindelse med den annen verdenskrig, bl.a. til nordmenn i japanske fangenskap. En rekke norske sjøfolk ble under den annen verdenskrig holdt i fangenskap i Afrika. I løpet av sommeren 1940 ble 26 norske skip holdt tilbake i franske kolonier. I overkant av 700 nordmenn ble internert om bord på skipene eller ble satt i fengsler og fangeleirer langt inne i ørkenen. Dette er en av flere saker som ikke har fått så mye oppmerksomhet, og ofrene har ikke fått noen form for kompensasjon fra den norske stat for sin betydelige innsats for Norge under den annen verdenskrig. For mange ble det et nesten to og et halvt år langt fangenskap.

Vi ser ikke at det er prinsipielle forskjeller på nordmenn som satt i japansk fangenskap og fangenskap i afrikanske land, og finner det derfor rimelig at det etableres en erstatningsordning for nordmenn i afrikanske fangenskap også. Med dette tar jeg opp mindretallsforslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Trygdeoppgjøret

19.06.08 Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2008 (Innst. S. nr. 305 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 65 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Trygdeoppgjøret har stor betydning for nesten en fjerdedel av landets innbyggere, og er dermed blant de viktigste forhandlingene om inntekter som gjennomføres i år.

Regjeringen har i drøftinger med organisasjonene blitt enige om å øke grunnbeløpet med 3 444 kr til 70 256 kr fra 1. mai, som det tidligere i dag er blitt gjort rede for fra denne talerstolen. Venstre har gjennom hele perioden etterlyst å gi mer til dem som trenger det mest, og derfor mener Venstre at årets trygdeoppgjør er et viktig skritt i riktig retning for en av de gruppene som i dag har minst, nemlig minstepensjonistene. Pensjonen er deres eneste inntekt, og mulighetene til annen inntekt er svært begrenset. Blant enslige minstepensjonister, spesielt blant kvinner, skjuler det seg mye fattigdom. Det er ingen tvil om at løftet er betydelig for disse.

Men Venstre er litt kritisk til at det virkelige fattigdomsgrepet, nemlig en heving av sosialhjelpssatsene, selv om det ikke berører dette, har man ikke gått inn på.

Det er pekt på at alt ikke nødvendigvis er helt i havn. Men Venstre er fornøyd med en opptrapping av minstepensjonen til to ganger grunnbeløpet. Uavhengig av det har Venstre den tradisjonen at vi stemmer for framforhandlede avtaler.

Lovsaker

Redusert arbeidstid

28.04.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endring i arbeidsmiljøloven (rett til redusert arbeidstid for arbeidstakarar som har fylt 62 år) (Innst.O.nr.47 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.30 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Venstre vil fastslå at det alltid må være det enkelte individ og dets evner, kompetanse og muligheter som setter grense for yrkesdeltakelse, ikke hvor gammel man er. Dette

innebærer at seniorpolitikken må innrettes som arbeidslivet for øvrig, hvor den frie avtaleretten mellom arbeidstaker og arbeidsgiver danner basis for arbeidsforholdet. Dette innebærer at de virkemidlene som har best mulighet for å virke positivt for å nå målsettingen om et mer inkluderende arbeidsliv og flere seniorer som kan arbeide lenger, i utgangspunktet må være økonomiske incentiver som må rettes mot den enkelte arbeidstaker og mot den enkelte virksomhet.

Venstre mener at det finnes mange måter å legge til rette for redusert arbeidstid på der det er behov for det. Med en befolkning som blir stadig friskere og lever lenger, vil jeg påpeke at behovet for lovfesting av retten til redusert arbeidstid synes noe unødvendig. For noen grupper vil det derimot være behov for redusert arbeidstid, og Venstre ser det som viktig at partene i arbeidslivet gjennom forhandlinger seg imellom løser dette, hvor det er behov for det.

Venstre ønsker å åpne for flere midlertidige ansettelser for dem over 62 år for å stimulere arbeidsgiverne til å ansette flere eldre arbeidstakere. Vi ønsker generelt et mer fleksibelt arbeidsliv for seniorene. Dette innebærer å åpne for å lage mer individuelle avtaler for dem over 62 år. Venstre ønsker å åpne for svært fleksible løsninger når det gjelder arbeidstid for personer i den aldersgruppen. Spesielt for kvinner i tunge omsorgsykker vil dette være av betydning sammen med mer individuell tilrettelegging på den enkelte arbeidsplass. Arbeidstakere i omsorgsykker er spesielt utsatt for skader og belastningslidelser, og for å møte utfordringene knyttet til en aldrende befolkning vil det være av betydning å holde folk i yrket så lenge som mulig. Dette kan bl.a innebære fleksible turnusordninger og mer vekt på tekniske hjelpemidler for å unngå tunge løft. Hver enkelt ansatt over 45 år i tunge omsorgsykker bør derfor kunne få en vurdering av sin arbeidssituasjon, med vekt på individuell tilrettelegging. Venstre kommer til å stemme imot lovendringen.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

10.06.08. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)
([Innst.O.nr.68](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.44](#) (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Denne uken behandler Stortinget to viktige lover, som begge har som formål å fremme likeverd, like rettigheter og muligheter på viktige samfunnsområder for to ulike diskrimineringsgrunnlag. Når Stortinget i morgen sikrer flertall for felles ekteskapslov, mener Venstre vi tar et viktig skritt for å sikre like rettigheter for homofile og heterofile. Dessverre kan vi ikke si at Stortinget gjør det samme for mennesker med nedsatt funksjonsevne når vi i dag behandler forslaget til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Forslaget inneholder så store mangler at det vil ta svært lang tid før mennesker med nedsatt funksjonsevne er sikret rett og mulighet til å delta på alle samfunnsarenaer på lik linje med andre.

Misforstå meg rett: Venstre mener det er svært gledelig at vi i dag får på plass en lov som har som formål å sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne mot diskriminering på alle samfunnsområder. Problemet er at loven er altfor svak når det gjelder bestemmelsene om universell utforming, som skal sikre fysisk tilgjengelighet.

Universell utforming er nødvendig for noen og nyttig for alle. De fleste må regne med å ha nedsatt funksjonsevne i deler av livet sitt, enten det skyldes skade, alder eller sykdom. Aksjonsradiusen minker når man skal ha med seg barnevogn eller sykkel på buss, tog eller trikk, eller forsere høye fortauskanter. Andre har strevd med tunge dører mens de går med krykker, og de fleste har opplevd problemer med å finne fram på steder med dårlig skilting og merking.

Å sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne rett og mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre koster penger, mye penger, på grunn av gamle synder når det gjelder manglende tilgjengelighet. Når flertallet nå vil ha en mulighet for å påberope seg uforholdsmessig byrde uten en sluttdato, risikerer vi å få et unntak fra kravet om universell utforming som dessverre ikke er stort strengere enn dagens dispensasjonspraksis.

Venstre er spesielt skuffet over at flertallet går mot vårt forslag om at muligheten til å påberope seg uforholdsmessig byrde ikke skal gjelde offentlige bygg, anlegg og uteområder. Det er langt fra

flertallets såkalte « skrittvis og prioritert tilnærming » der nettopp offentlige bygg visstnok skal prioriteres.

I Soria Moria-erklæringen sa regjeringspartiene følgende:

« Regjeringen vil legge prinsippet om samfunnsmessig likestilling og universell utforming til grunn i sitt arbeid. Dette må sikres gjennom nasjonal lovgivning og tjenester, en lov mot diskriminering av funksjonshemmede og forpliktende tidsplan for tilgjengelighet. »

Dette står i sterk kontrast til det som er flertallsinnstillingen i dag: Den går mot forpliktende tidsfrister, den holder på en uklar mulighet for å påberope seg uforholdsmessig byrde, og den velger heller en fragmentert enn en helhetlig tilnærming til universell utforming.

Dessverre betyr det at Stortinget i dag går glipp av en unik mulighet til virkelig å løfte diskrimineringsvernet for mennesker med nedsatt funksjonsnivå til samme nivå som vi i dag har når det gjelder kjønn, etnisitet og seksuell orientering. Argumentet for dette er rent økonomisk, og vi i Venstre synes det er oppsiktsvekkende at Regjeringen, som bruker så store ord, i så stor grad bare er for likeverd og likestilling når det er gratis eller billig. For oss viser det med all tydelighet at Regjeringen og flertallet i sin kalkulatoriver har glemt formålet med sitt eget lovforslag, der de slår fast at manglende universell utforming er diskriminering og dermed brudd på menneskerettighetene. Er det virkelig slik at flertallet vil stoppe menneskerettighetsbrudd bare dersom det er enkelt og billig?

Interpellasjoner

Trygd i utlandet

15.01.08. *Interpellasjon fra representanten Kari Kjønås Kjos til arbeids- og inkluderingsministeren: «Stadig flere nordmenn tilbringer perioder utenfor landets grenser. ... Det kommer stadig oftere henvendelser fra personer som er kommet i en vanskelig situasjon, som ikke får dekket helseutgifter, som ikke har rett til uførepensjon, og som ikke visste at de kunne miste sitt medlemskap i trygden. Hva kan gjøres for å bedre disse forholdene?»*

André N. Skjelstad (V) ... Mange har vært inne på kompleksiteten. Jeg vil ønske at vi får en forenkling, noe som også flere har vært inne på, at regelverket er så forståelig som mulig, så hver enkelt har mulighet til å sette seg inn i det, og at man kan informere godt nok. Det selvstendige ansvaret her er selvfølgelig også nødvendig. Det går ikke an å skyve hele ansvaret over på staten. Dette er et selvstendig ansvar, noe som er helt påkrevd. Når man velger å reise utenfor landet, er det klart at hver enkelt har ansvar for å sette seg inn i regelverket.

NAV

07.02.08. *Interpellasjon fra representanten Per Rune Henriksen til arbeids- og inkluderingsministeren: "I Bergens Tidende har det gjennom de siste månedene blitt avdekket en rekke negative brukererfaringer med NAV. ..Hvordan ser statsråden på situasjonen i NAV og på de brukererfaringer som jeg refererer til her"?*

André N. Skjelstad (V) NAV-reformen har store mål: bedre arbeidsretting, bedre brukerretting og en mer effektiv forvaltning. Venstre var - og er - en pådriver for NAV-reformen. Bare et skikkelig samarbeid på tvers av etatsgrensene kan være med og sikre borgernes rettigheter i møte med det offentlige.

Vi har holdt pusten lenge nå. Vi har ikke ønsket å gå hardt ut og kritisere utviklingen av NAV-reformen, fordi vi skjønner at den er krevende. Det er svært krevende med omorganisering. Dette er en gigantorganisering av ulike kulturer, systemer, lokalisering og kompetanse. Derfor er det også prisverdig at interpellanten tar opp dette, så vi kan diskutere det midt i en fase.

Det må bli en annen fokusering. Det kan ikke være slik at ansatte de neste tre årene skal ha blikket rettet mot interne forhold. Krangling om lønn mellom ansatte fra ulike deler av det gamle systemet har det vært mye av. Ansatte som har utført de samme arbeidsoppgavene, har fått forskjellig lønn, fordi de kom fra ulike etater da sammenslåingen ble gjennomført. Det er på mange måter en oppskrift på uro.

Det har kommet fram mye kritikk i media i løpet av det siste året, og mange skylder på reformen. Problemet er ikke nødvendigvis reformen, men den organiseringen som nå trer fram. Venstre ser med

bekymring på hvordan tunge brukeres behov ivaretas. Innenfor tidligere trygdeetat og Aetat var det kompliserte lover og forskrifter. Det krevde høy kompetanse å fortolke disse. Det er krevende for hver enkelt saksbehandler å ha oversikt over og tilrettelegge for brukere med sammensatte problemer og utfordringer. Én dør inn og en førstelinjetjeneste som gjør at folk ikke blir sendt fra saksbehandler til saksbehandler, er viktig for at brukerne skal ha et verdig tilbud. All brukererfaring, som også interpellanten har henvist til, tyder på at det nødvendigvis ikke har blitt enklere, men én dør inn må nettopp bety én dør inn.

Det kommer tilbakemeldinger om lengre ventetider, dårligere kontakt med saksbehandlere og mer byråkrati. Hvis dette vedvarer, forsvinner poenget med å slå sammen trygdeetat, arbeidsmarkedetat og sosialkontor til ett felles velferdskontor. På det lokale NAV-kontoret skulle folk få én dør inn, én skranke og én saksbehandler å forholde seg til, slik at de ikke ble en kasteball.

Venstres bekymring er at svaret på problemet blir økt sentralisering. Da ville det bli vanskelig for alle NAV-kontorene å ha tilgang til riktig kompetanse. En sentralisering av tjenestene ville gjøre det vanskeligere for brukerne. Det viktigste med NAV-reformen må være at brukerne opplever det som enkelt å få tilgang til tjenestene, og at kompetansen kan komme så nær brukeren som mulig. Sentralisering har aldri vært Venstres intensjon med reformen.

Det ser ut til at en del kommuner har problemer med personvernmessige forhold. Hvis det lokale NAV-kontoret er organisert i kontorlandskap, og man kommer for å be om hjelp, er det ikke så ok å gi alle mulige private opplysninger over en skranke eller sitte tett ved siden av en annen og fortelle sin historie. Mange brukere gir uttrykk for at det verste ved å henvende seg til hjelpesystemet i Norge, er å måtte brette ut livet sitt i alle detaljer. Hvis disse i tillegg må brettes ut når en annen sitter og hører på, kan det fort gjøre at man slutter med å oppsøke NAV, med de problemer som det kan resultere i. Jeg vil derfor oppfordre statsråden til å gi instruksjoner om at de enkelte NAV-kontor ikke nødvendigvis har åpne kontorlandskap. Det kan ha mer å si enn man kunne tro. Førstelinjetjenesten må organiseres slik at brukerne føler seg velkomne og blir tatt imot på en ordentlig måte.

Et annet personvernmessig problem som NAV-systemet bør fokusere sterkt på, og som jeg bl.a har tatt opp tidligere, er praksisen med at NAV i en rekke sammenhenger har bedt og ber om hele pasientjournaler. Denne praksisen bør begrenses i størst mulig grad. Det bør foreligge sterke indikasjoner og bevis på trygdejuks før slike virkemidler tas i bruk. Tilliten til systemet avhenger av det. Hvis folk skal kunne ta kontroll over sitt eget liv og reise seg etter sykdom eller andre problemer, må de føle at hjelpesystemet spiller på lag og ikke motarbeider dem.

Ca. 700.000 mennesker i yrkesaktiv alder står i dag utenfor arbeidsmarkedet. For at de politiske målsettingene skal nås og offentlige utgifter balanseres mot inntektene, må flere komme i arbeid. Det er den viktigste velferdspolitiske utfordringen vi har.

Norge bruker over 100 milliarder kr i året på trygd til mennesker i arbeidsfør alder. Venstre vil gjøre det lettere å kombinere utdanning, arbeid og trygd, bl.a for å hindre at mange går over på full uføretrygd. Her støtter vi Regjeringens tilnærming til arbeidslinjen. Men det har en begrensning. Ikke alle kan arbeide, ikke alle greier dagens arbeidsliv. De må få gode tilbud og bli møtt på en verdig måte.

En voksende gruppe uføre og langtidsledige har for dårlige levekår. I de største byene lever bostedsløse og mennesker med rusproblemer og psykiske lidelser under for dårlige forhold. Mange faller mellom to stoler, fordi de ikke passer inn hos de offentlige tjenestene som yter hjelp. For Venstre er det et særlig ansvar å se til disse når samfunnet skal reformeres. Det er her den sterkeste velferdssatsingen må komme. Et samfunn er ikke bedre enn det tilbudet det gir til sine svakeste. Tilliten til NAV-reformen avhenger nettopp av det.

Odd Einar Dørum (V) Jeg tar rett og slett ordet fordi jeg synes det er viktig å understreke at folkevalgte, uansett hvor de er, tar ombudsansvar.

Jeg startet min politiske karriere i Trondheim sosialstyre i 1967. Jeg ble tildelt ombudsansvar. Jeg fikk en bratt læringskurve. Jeg kunne som sosialskolestudent ikke si at jeg ikke fikk livet rett inn på meg, for det fikk jeg. Jeg kunne heller ikke si at folk fra andre partier som satt der, ikke var villig til å være med på det. Jeg har vært med på den utviklingen som har skjedd i årene etterpå, hvor man har profesjonalisert, og jeg har kunnet konstatere hvordan politikere lokalt og nasjonalt har veket unna fra den ombudsrollen de kunne ha tatt, uten å vandre i saksbehandlerens fotspor. Derfor er den debatten som finner sted i dag, svært viktig.

Med den rosen skulle jeg gjerne sett at den hadde funnet sted med samme trykk og styrke når det gjelder hvordan mennesker med rusproblemer i dag kastes mellom spesialisthelsetjeneste og kommunal behandling, hvordan borgere som er eldre og syke, blir systemklemmt. Så derfor er det ros til alle. Det er fint at man fra opposisjonen sier det, for det er ikke selvsagt at regjeringspartier er litt offensivt selvkritiske. Det er ikke selvsagt, så lang erfaring har jeg. Og når noen er det, gir jeg ros for det.

Så er det heller ikke selvsagt at statsråder inviterer til at man er offensivt selvkritisk. Derfor gir jeg ros for det også. Og hvorfor? Jo, for jeg tror ikke at det er en eneste stor systemreform i Norge som kan finne sted eller lykkes uten at man har den typen debatter som den vi har her i dag.

Jeg reagerer spesielt på den nesten kommunistiske måten en omtaler litt eldre borgere på - under betydningen « de eldre », enn si « eldrebølgen ». Siden jeg er 64 år, får jeg gjenta: Jeg er ingen tsunami - mitt navn er Odd Einar Dørum, og jeg er norsk borger. Jeg vil aldri finne meg i en statistisk beskrivelse av norske borgere, enten de har et rusproblem, eller de sliter med økonomien. Folk har et ansikt, og de skal få lov til å vite at det ansiktet blir sett.

Forskjeller i sosialsatser

04.04.08. Interpellasjon fra representanten Åse Gunhild Woie Duesund til arbeids- og inkluderingsministeren:

« Foreningen Fattignorge, Fagforbundet og Jussbuss publiserte i februar i år en rapport som bekrefter inntrykket av at det er store forskjeller i sosialhjelpssatsene fra kommune til kommune. ...Er Regjeringen fornøyd med dagens forskjellsbehandling, eller vil den iverksette tiltak for å skape et system som gir støtte basert på den enkeltes behov snarere enn bostedsadresse? »

André N. Skjelstad (V) Det er et mangfold her - fra ytterpunktet, som er ønsket om en statliggjøring, og til det de fleste mener, at dette på mange måter kanskje handler om et samspill. Venstre har i mange år hatt en visjon om borgerlønn i form av en garantert minsteinntekt - uten vilkår om arbeid eller i forhold til økonomisk behov. Mange er tilhengere av dette. Garantert minsteinntekt er gjennomført i Brasil med virkning fra 2005, med de aller fattigste som den første målgruppen. Den samme diskusjonen har foregått i bl.a. Sør-Afrika, Irak og staten Alaska, som har gjennomført en variant. Når det gjelder de nordiske landene, er diskusjonen mer eller mindre fraværende i Norge og Sverige, men i Finland og Danmark har det vært diskutert.

Å innføre en garantert minsteinntekt for langtidsmottakere av sosialhjelp på 2,5 G, som skal regnes som skattbar inntekt, og som vil bety 10.000 kr i måneden etter skatt, tror vi ville vært en god ordning, finansiert som et spleiselag mellom stat og kommune. Konsekvensen av dette ville i praksis være en standardisering av sosialhjelpssatsene for hele landet - som interpellanten nettopp etterspør - uten en statliggjøring. Men ved å holde bostøtten utenom ville det vært opp til den enkelte kommune å tilpasse kostnader ved det å bo. Det vil åpenbart være billigere å bo i en landkommune enn eksempelvis i hovedstaden.

Borgerlønn vil selvfølgelig ikke være egnet for alle sosialhjelpsmottakere. Blant annet vil det være vanskelig å se for seg at en utbetaling på 10.000 kr i måneden til en tung sprøytenarkoman hadde vært det rette.

En økning i inntektene til sosialhjelpsmottakere vil gi verdighet til en gruppe mennesker som i dag altfor ofte er passive klienter. Det er tid- og ressurskrevende å gå fra kontor til kontor og hele tiden redegjøre for sine behov. En økning i denne gruppens inntekter vil gi mange mulighet til å bruke tiden

annerledes, og det i seg selv vil ha positive effekter som vanskelig lar seg måle i kroner og øre. Her er det muligheter for innsparinger innenfor helse- og sosialsektoren på sikt.

Venstre er en sterk tilhenger av at kommunene skal finne gode løsninger for sine innbyggere, men på sikt må dagens sosialhjelp erstattes av en borgerlønn, som er vår visjon. En slik borgerlønn skal være for mennesker som av ulike årsaker faller utenfor det ordinære arbeidsliv og trygdesystem og dermed ikke kan forsørge seg selv. Det må selvfølgelig være en individuell plan som skal være forpliktende både for brukeren og det offentlige, for å sikre en mer stabil tilværelse for brukeren.

04.04.08. Interpellasjon fra representanten Dagfinn Sundsbø til arbeids- og inkluderingsministeren: «Stadig flere under 30 år blir uføre. ...Mener statsråden de reformer som er under gjennomføring, vil sikre bedre samhandling mellom helsevesenet og velferdstjenesten, slik at unge med psykiske lidelser i større grad kan komme ut i utdanning og arbeid framfor uføretrygding?»

André N. Skjelstad (V) Det er idag over 10.000 unge i aldersgruppen 18-30 år som er uføre. Bare det siste året har det kommet til 2 241 i de yngste aldersgruppene. Dette er Venstre sterkt bekymret for. I forrige generasjon var det muligheter for skoleleie til å gå rett over i praktiske yrker, dra til sjøs eller gjøre andre praktiske ting. I dag skal alle gjennom den samme teorimølla, som kan være ødeleggende for mange som er mer praktisk anlagt. Dette er for mange med på å svekke motivasjonen for å gå på skole.

I mitt eget fylke, Nord-Trøndelag, er det 40 % flere unge uføre menn enn for fem år siden. NAV-direktør Jostein Solberg sier i Trønder-Avisa den 2. februar at langt flere gutter enn jenter lar være å fullføre videregående skole. For den gruppen er det større risiko for ikke å få jobb, og det forsterker mange problemer, sier han. Mange peker også på at det å få et yrke kan være med på å redusere problemene. Her ligger det en utfordring ikke bare for skole, men også for helsevesenet og NAV i å se en samhandling.

Det er viktig å komme tidlig inn i prosessen for disse ungdommene. Å gå lenge utenfor yrkeslivet svekker de unges selvtillit. I en rapport fra De Facto, « CV: Ung og ufør », blir det bl.a pekt på at gjennom forløpet har mange unge fått en redusert tro på egne evner og muligheter, noe som gjør at de vurderer reaktivering som mer eller mindre ønskelig og reelt. Tidligere studier har pekt på samhandlingsproblemer, og mange av de uføre i den nevnte rapporten beskriver sin situasjon som negativ.

Dette viser at det er få som synes det er tilfredsstillende å gå inn i en passiv tilværelse som stønadsmottaker. Med det utenforskapet er det forståelig at mange vil slite med psykiske lidelser. Det er nødvendig med et systemskifte med vekt på fleksibilitet og mer praktisk opplæring for de mer teorisvake elevene. Det trengs også en holdningsendring, hvor unge menn i større grad tar i bruk egne krefter for å komme ut av en passiv tilværelse. Dette handler ikke først og fremst om at samfunnet trenger disse menneskene i arbeidsmarkedet - det gjør det også - men om å gjenreise verdigheten og selvrespekten for de menneskene det gjelder.

Forsøksprosjekt med praksisbrev og andre alternative læringsarenaer som er mer prosjektorienterte, men som ikke fjerner elevene fra skolen, kan for mange være en løsning. Venstre vil arbeide for at slike og lignende prosjekter ser dagens lys, slik at flere unge som i dag faller utenfor arbeidsmarkedet, får en mulighet.

Adopsjon med omsorgssvikt

04.04.08. Interpellasjon fra representanten Odd Einar Dørum til barne- og likestillingsministeren: « På 1940- og 1950-tallet gjemte en rekke ugifte kvinner seg bort når de ble gravide. De fødte i skjul og ga bort barnet etter fødselen. Jordmødre og adopsjonssakførere hjalp kvinnene, men drev samtidig en virksomhet som var svært tvilsom. Staten ved fylkesmannen godkjente adopsjonsforeldre, og det har vist seg at denne kontrollen var svært mangelfull. Ofte holdt det med en vandelsattest, at en øvrighetsperson gikk god for hjemmet, og at adoptivforeldrene hadde bedre økonomi enn den biologiske moren. Mange av barna fikk gode hjem, men en stor del kom til adoptivforeldre som lot barna lide. Boka « Mødre uten barn », som kom ut i fjor, avdekker denne ukjente delen av norsk

kvinne-, barne- og adoptivhistorie. Mange av de adopterte har gjennom hele sitt liv lidd både fysisk, psykisk og økonomisk på grunn av den manglende omsorg og den overlast de led.

Hva vil statsråden gjøre for å sette fokus på de adoptertes situasjon og for å komme dem i møte? »

Odd Einar Dørum (V) Det sentrale med denne interpellasjonen er å få belyst en til nå ukjent del av nyere norsk historie, primært kvinne- og barnehistorie. Fordi mange av dem som kan bidra med opplysninger i saken, begynner å bli gamle, er det viktig å ta opp saken nå. Denne interpellasjonen handler, slik jeg ser det, om kvinner som stolte på norske myndigheter. De stolte på at barna de gav bort, skulle få et godt liv. Dette ble ikke alltid tilfellet.

Historien omfatter en virksomhet der jordmødre etablerte private mødrehjem, der disse igjen etablerte et tett samarbeid med private adopsjonsformidlere, og der det offentlige ved fylkesmennene nærmest fungerte som proforma godkjenningsordninger. Ved at det offentlige ikke gjorde jobben sin, ble både mødre og barn etter min vurdering grovt forsømt. Noe av det tristeste med denne forsømmelsen var at mødrene var sikre på at barna ville få det bedre hvis de ble adoptert bort, enn hvis de ble med mor hjem. De visste at staten skulle godkjenne adoptivforeldrene, og at barna skulle komme til folk som satt bedre i det enn det de selv gjorde. Staten var deres garantist for gode foreldre til det barnet de måtte sette bort, men etter min oppfatning forsømte staten sin oppgave og var dermed en dårlig garantist.

Eldre arbeidstakere

05.06.08. Interpellasjon fra representanten Martin Engeset til arbeids- og inkluderingsministeren: « Hvordan mener statsråden at det skal være mulig å sikre tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft i fremtiden, om ikke eldre arbeidstakere verdsettes bedre mens de er i jobb? »

André N. Skjelstad (V) I fjor behandlet vi seniormeldingen. Det er derfor fortjenstfullt at interpellanten tar opp igjen spørsmålet om seniorennes stilling i arbeidslivet sammen med spørsmålet om nok arbeidskraft. Det store spørsmålet i årene framover vil være om vi har nok arbeidskraft, og om vi kan satse mer på arbeidsinnvandring. Alle europeiske land står overfor akkurat de samme problemene, så vi kan ikke forvente at alle vil velge å dra til Norge. Det norske samfunnet trenger arbeidskraften til seniorenne og alle de andre som står utenfor arbeidslivet, for å sikre økonomisk vekst og økt velferd. De nærmeste årene kommer andelen personer mellom 55 og 66 år til å vokse betydelig. Det vil derfor være av avgjørende betydning at vi greier å få flere enn i dag til å delta lenger i arbeidslivet.

Venstre vil fjerne den statlige ventelønnsordningen samt vurdere deler av særaldersgrensene i staten. Dette har, som flere har pekt på under debatten, gitt seg uheldig utslag for enkelte yrkesgrupper, som neppe var intensjonen da ordningen ble iverksatt. I det hele tatt - alle tiltak som i større grad legger til rette for å kombinere arbeid og pensjon, er vi positive til.

Andre viktige faktorer er arbeidet mot diskriminering og utstøting. Seniorenne har også et stort ansvar for å holde på og videreutvikle kompetansen sin i en lang yrkeskarriere, samt å klargjøre sine ønsker og behov overfor arbeidsgiver. Det er viktig at arbeidsgivere ser eldre arbeidstakere og deres behov for videre kompetanse.

Vera Lyskløtt (V) Jeg synes dette er en veldig viktig sak. Nesten 25 % av innbyggerne i Norge vil i 2050 være 65 år eller eldre. Venstre støtter at arbeidsmiljøloven skal legge bedre til rette for at seniorenne kan stå lenger i arbeid. Våre velferdsordninger vil være avhengig av at vi lykkes med å hindre at for mange velger tidligpensjon og forsvinner ut av arbeidslivet. Venstre er særlig opptatt av at alle over 62 år unngår avkorting i pensjon hvis de velger å arbeide mer, og generelt et mer fleksibelt arbeidsliv for seniorer.

For kvinner i tunge omsorgsykker vil det være av betydning å ha fleksible turnuser sammen med mer individuell tilrettelegging på den enkelte arbeidsplass. Arbeidstakere i omsorgsykker er spesielt utsatt for skader og belastningsskader. For å møte utfordringene knyttet til en aldrende befolkning vil det være av betydning å beholde folk i disse yrkene så lenge som mulig... I Bærum kommune kan alle ansatte over 62 år fra 1. juni velge mellom uttak av bonus på 20.000 kr i året, redusert arbeidstid med

80 % jobb for 100 % lønn, økt fritid med 10 dager pr. år og 15 dager etter fylte 64 år. Andre kommuner har valgt andre og enda mer gunstige løsninger.

Siden norske kommuner har forskjellig økonomi, har Venstre foreslått at Regjeringen tilrettelegger for en statlig prøveordning, slik at kommuner med dårlig økonomi kan søke om å finansiere tiltak for arbeidstakere over 62 år, for å gi mer like vilkår i en periode da enkelte kommuner vil få større utgifter knyttet til avgang med AFP.

Helse- og omsorgskomiteen (Gunvald Ludvigsen)

Budsjettdebatten:

10.12.07. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) ([B.innst.S.nr.11](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.1](#) (2007-2008) og [St.prp.nr.1 Tl.02](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Alle skal ha høve til å bruke sine evner til beste for seg sjølv og samfunnet. Liberal politikk er derfor eit utålmodig arbeid for rettferdige løysingar, som gir alle menneske fridom, tilhøyr og ansvar. Det er i fellesskap med andre den enkelte kan finne sin eigen veg til det gode liv. Venstre sitt fridoms- og fellesskapsslagord omfattar også framtidas generasjonar. Venstre vil føre ein ansvarleg økonomisk politikk og ein miljøpolitikk som sikrar livsgrunnlaget og velferda også for dei.

I Venstre sitt alternative budsjett gjer vi framlegg om å auke forskjellige tiltak for å redusere fattigdom, med vel 1 milliard kr utover Regjeringa sitt framlegg. Hovudsatsinga til Venstre er rusomsorg, forsøk med borgarlønn, offentleg finansiert tannhelse og omsorgslønn til foreldre med funksjonshemma barn.

Politikk handlar om å prioritere, og Venstre prioriterer meir til dei som treng det mest innanfor helse- og sosialpolitikken. Det er eit aukande gap mellom våre forventingar om det som er medisinsk mogleg, og tilgjengelege økonomiske ressursar. Dette er ei problemstilling som i framtida kjem til å trenge store og krevjande avgjerder og prioriteringar både frå regjering og ikkje minst frå storting. Sosial ulikheit i helse er eit veksande problem og heng nøye saman med fattigdom. Det er svært viktig for å motarbeide fattigdom at det blir satsa på helsehjelp og behandling til dei som altfor ofte fell utanfor også i helsevesenet. Rusmisbrukarar må få ei betre behandling og nødvendig helsehjelp.

Dei som er avhengige av rusmiddel, treng behandling. Målet må ikkje berre vere rusfriheit, men også eit verdig liv. Derfor må vi også tenkje skadereduksjon for dei som ikkje klarer å bli rusfrie. Det må vere eit skikkeleg behandlingstilbod, m.a. gjennom auka bruk av legemiddelassistert rehabilitering, LAR. Mange klarer ikkje å takle kvardagen utan å ruse seg. Venstre vil ha auka fokusering på rusproblema, fordi rusproblem ofte har samanheng med psykiatriske lidingar. Det er derfor viktig med eit nært og godt samarbeid mellom psykiatrien, institusjonar, etatar og helsevesen - alle som arbeider med rus og psykiatri. Dette er jo samhandling i ordets rette mening.

Alkohol er framleis det rusmiddelet som er opphav til flest problem, som for tidleg død, sjukdom, vald, kriminalitet og store utgifter for helsevesenet. Det er bekymringsfullt at talet på blandingsmisbrukarar synest å auke, og at forskarar trur det også må kunne forventast å auke i framtida, dessverre. Vi har teke det ad notam i vårt alternative budsjett, og vi har eit framlegg om å auke løyvingane til ulike tiltak for rusmiddelmisbrukarar med 240 mill. kr.

Vi har hørt mykje om sjukehus før i debatten her, og eg skal ikkje seie så mykje om det. Eg har lyst til å snakke litt om førebygging.

Vi kan ikkje førebyggje at folk blir eldre, men vi kan førebyggje nokon skadar og fall som er ei stor årsak til at folk hamnar på sjukeheim eller sjukehus. Eit tilbod om enkle vaktmeistertenester er eit ledd i det førebyggjande arbeidet som set eldre menneske i stand til å leve eit verdig liv i sin eigen heim så lenge helsa tillèt det. Ei styrking av tilbodet om hjelp til enkle daglegdagse gjeremål vil vere skade- og fallførebyggjande og ei moglegheit til å hindre lårhalsbrot og andre fallulykker, som ikkje minst rammar svært mange eldre.

Eg såg nettopp i avisa at ein bydel i Karlstad kommune i Sverige har teke førebyggingsaspektet på alvor. Dei har i ein periode prøvd ut gratis hjelp til å fikse småsaker i heimen til dei over 75 år. Prosjektet har vore så vellukka at kommunen no har bestemt seg for å satse på « fixarservice » i heile kommunen. Hjelparane kan t.d. bytte lyspærer og hengje opp gardiner, men skal ikkje utføre arbeid som høyrer inn under heimhjelparane sitt felt. Målet med servicen er altså å redusere talet på fallulykker, slik at dei eldre kan bu i eigen heim lenger, og at ein kan redusere presset på kommunale sjukeheimar. Det svenske forsøket er heilt i tråd med framlegget om å leggje til rette for enkle

vaktmeistertjenester for eldre som Venstre fremja tidlegare i år. Eg må seie at det var veldig overraskande at framlegget berre fekk våre egne og Kristeleg Folkeparti sine stemmer. Men vi gir oss ikkje, vi trur det er ein god idé, og vi meiner at den må materialiserast. I vårt alternative budsjett har vi sett av 20 mill. kr til dette føremålet.

Eldre er minst like ulike som oss andre i befolkninga. Derfor må hjelpetilboda vere ulike og varierte. Kultur- og aktivitetstilbodet må styrkjast, det må leggjast til rette for turgåing, og ein må prioritere friluftsliv, noko som vi veit styrkjer helse og trivsel for alle. Og så må vi bidra til at dei mange eldre som har helse og kapasitet til å delta aktivt i samfunnslivet, ikkje blir utestengde av kunstig aldersgrense eller fordommar. Det siste kostar ikkje pengar i det heile, det er berre ei haldningsendring som må til.

Eg har vore inne på eit viktig moment for å løyse utfordringane innanfor eldreomsorga, og det er å satse på førebygging. Eg må også nemne rehabiliteringsbiten. Mange pasientar opplever eit mangelfullt tilbod om habilitering og rehabilitering i etterkant av sjukehusbehandling, og eit helsevesen som ikkje tek på alvor habilitering og rehabilitering, er ikkje eit heilt helsevesen. Det er dårleg for den enkelte pasient, og det er dårleg samfunnsøkonomi. Venstre er med på ein merknad i budsjettinnstillinga saman med Kristeleg Folkeparti, Høgre og Framstegspartiet som seier at habilitering og rehabilitering må bli det neste store satsingsområdet, og at ein forpliktande opptrappingsplan må på plass. Desse partia er òg samde om at helseforetaka no må setjast i stand til å kjøpe fleire rehabiliteringsplassar for å hjelpe dei mange som står i kø.

Venstre meiner at eit sterkt offentleg helsevesen under demokratisk styring er den beste garantien for at dei tilgjengelege helseressursane blir brukte best mogleg. Men i tillegg til eit offentleg helsevesen må det vere rom for private aktørar.

Venstre er oppteken av at lokalsjukehusa skal vere ein tryggleiksbasis for befolkninga, ikkje minst i distrikta. Lokalsjukehusa må ha eit tilstrekkeleg og avklara innhald som bidreg til at dei kan vere ein slik tryggleiksbasis. Dei stadige omstillingskrava, eller rettare sagt kuttkrava, som sjukehussektoren er utsett for, har mange negative sider - ikkje minst er det svært negativt for arbeidsmiljøet på sjukehusa. Arbeidstilsynet sin « God vakt »-kampanje i 2005 avdekte heile 292 brot på arbeidsmiljølova. Kutt betyr i praksis nedbemanning, som igjen betyr utrygge arbeidsplassar og utrygge tilsette. Det vil igjen føre til at heile tilbod og institusjonar kan rakne. Dette inneber at mange, særleg i distrikta, blir utrygge på om dei får eit spesialisthelsetenestetilbod i rimeleg nærleik i framtida. Eg vil oppmode statsråden om å vere på vakt mot nedbygging av tilbod, spesielt på sjukehusa i distrikta.

Regjeringa har lagt fram ei stortingsmelding om framtidens tannhelsetenester, [St.meld.nr.35 \(2006-2007\)](#). Den store debatten om tannhelsetenestene får vi ta i samband med at Stortinget skal behandle meldinga like over nyttår, men eg vil likevel gi uttrykk for nokre av Venstre sine synspunkt. Vi har sagt i budsjettinnstillinga at vi meiner at det er urimeleg at tannbehandling er åtskild frå anna medisinsk behandling. Vi ønskjer ei offentleg refusjonsordning på lik line med fastlegeordninga. Vi meiner at dårleg tannhelse kan vere medverkande årsak til alvorlege sjukdomar, f.eks hjarte- og karsjukdomar. Men ein ting er iallfall sikkert, og det er at det er veldig sosialt stigmatiserende. Venstre går inn for ein gradvis overgang til ei offentleg refusjonsordning der utsette grupper blir prioriterte i første omgang. Vi har sett av 170 mill. kr i vårt alternative budsjett.

Eldreomsorg som skinner

10.12.07. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Frp om en fremdriftsplan for å sikre en varm, valgfri og verdig eldreomsorg som skinner (Innst.S.nr.50 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:83 (2006-2007)) og Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra KrF om innføring av verdighetsgaranti i eldreomsorgen (Innst.S.nr.52 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:104 (2006-2007)) og Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra H om et kunnskapsløft for omsorgstjenesten (Innst.S.nr.53 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:114 (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Alle partia er jo nokså samstemte om målet; vi ønskjer alle ei god og - eg trur eg tør seie - ei verdig eldreomsorg. Likevel er det nokre skilnader med omsyn til verkemiddel og korleis vi skal nå dei felles måla.

Når det gjeld sak nr. 5 og dei 23 forslaga Framstegspartiet har fremja, skal eg kommentere dei litt. Nokre av desse framlegga inneber meir detaljstyring av den kommunale verksemda. Eit anna framlegg slår til lyd for ei statleggjering av finansieringsansvaret for det som vi i dag kjenner som kommunal eldreomsorg. Venstre er imot denne tenkinga, som i realiteten vil innebære slutten på kommunalt sjølvstyre. Det vil bety slutten på det lokalpolitiske ansvaret, ja, det vil bety slutten på kommunesystemet slik vi kjenner det i dag.

Ei heller er Venstre forkjempar for meir statleg detaljstyring av eldreomsorga. Vi meiner at det er dei lokalt valde kommunestyrerepresentantane som skal vere innbyggjarane sine ombod. Det gjeld ikkje minst for dei innbyggjarane som treng omsorg og pleie. Med dette skal eg berre tydeleggjere at Venstre ikkje vil støtte Framstegspartiets sitt forslag om eit statleg eldreombod.

Venstre meiner at det på mange måtar er nok planar og nok lovar og forskrifter innan norsk helse- og sosialvesen. Fleire lovar og forskrifter betyr meir teljing, meir registrering og meir kontroll - ikkje minst betyr det meir byråkrati. Når det gjeld kven som blir sette til dei byråkratiske oppgåvene rundt omkring i kommunane - dette IPLOS-systemet kom òg - og kven som registrerer og gjer jobben t.d. innafor pleie- og omsorgssektoren, er det dei mest kompetente sjukepleiarane, dei mest kompetente hjelpepleiarane og dei mest kompetente fysioterapeutane. Det er altså dei same yrkesgruppene som alle sjukeheimar og alle heimetenester skrik etter, og som er mangelvare i heile Kommune-Noreg. Her ser vi at vi kanskje gjer noko som ikkje er noko smart.

Det trengst iallfall ikkje meir byråkrati initiert frå statleg hald. Derimot trengst det meir handling, og då tenkjer eg ikkje minst på meir samhandling mellom helsetenestenivåa. Det flotte uttrykket « den saumlause helsetenesta » bør bli meir enn ei flott utsegn. Betre samhandling har eit stort potensial, som staten via helseføretaka kan gripe fatt i. Her trengst det sikkert incentiv frå departementalt nivå. Eg oppfordrar statsråden til å ta den store og viktige samhandlingsballen.

Elles vil eg seie at Venstre er einig i Høgre sitt forslag om eit kunnskapslyft for omsorgstenesta. Dette forslaget går utanpå forliksavtalen. Venstre valde likevel å inngå avtalen med regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti, spesielt fordi vi meiner at signalet om å samarbeide om ei stor utfordring, er viktig å kommunisere ut til folk flest.

Habilitering og rehabilitering

10.12.07. *Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra H om en opptrappingsplan for å styrke tilbudet om habilitering og rehabilitering* ([Innst.S.nr.48](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:56](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Regjeringa sitt framlegg til statsbudsjett inneber etter Venstre si oppfatning ikkje noka satsing på rehabilitering slik som det har vore lova. Rett nok er det snakka mykje om rehabilitering, men ord er ikkje det same som pengar! Venstre har satsa på rehabilitering som eit av dei mest prioriterte områda i vårt alternative budsjett. Vi har sett av 200 mill. kr til nettopp rehabiliteringsføremål, og vi har dessutan sett av 240 mill. kr til styrkt rusomsorg, som absolutt har slektskap til den saka vi drøftar i dag.

Venstre vil prioritere at folk med trong for funksjonsfremjande tiltak eller rehabilitering må setjast i stand til å meistre kvardagen sin og løyse utfordringane sine. Det er jo det rehabilitering eigentleg dreier seg om. Rehabilitering er til for dei som lir, ikkje for nokon andre.

Venstre vil ha tiltak som styrkjer den einskilde sine moglegheiter til å leve eit godt liv på eigne premisser, og som dessutan er lønsame for samfunnet fordi det er tiltak som bidreg til sjølvhjelp og yrkesaktivitet. Ei styrkt rehabilitering er heilt avgjerande i møtet med framtidens samfunnsutfordringar knytte til ei aldrende befolkning, mangel på arbeidskraft og det faktum at stadig fleire overlever alvorlege skadar og sjukdomar.

Eg sa i mitt innlegg under budsjettbehandlinga før i dag at eit helsevesen som ikkje tenkjer førebygging, behandling og rehabilitering som ein heilskap, ikkje tek inn over seg dei menneskelege eller samfunnsmessige realitetane.

Ambulansetjenesten

10.12.07. *Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Frp om å fastsette krav til responstid for ambulansetjenesten i hele landet* ([Innst.S.nr.51](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:81](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Eg har jobba på lokalsjukehus i over elleve år, som lokalsjukehusdirektør, og eg har ganske mykje erfaring med ambulanse. Det som er utgangspunktet for denne typen debatt, er at vi har eit grisgrendt land. Vi har lange avstandar, og vi må konkludere med at vi treng å ha desentraliserte sjukehustilbod - det er punkt 1.

Når det gjeld det verkelege livet ute i distrikta, må eg seie at det er nokså likt den beskrivinga som statsråden gav. For kva er det som er faktum når det gjeld ambulansestasjonane? Jo, det er at dei er ganske små, nokre er veldig små, dei er kanskje altfor små. Det er for dårleg utdanning, det er for lite trening, som det er sagt, og kompetansen blir så som så. Så det er eit dilemma. Men vi løyser ikkje dette dilemmaet med responstid - det gjer vi ikkje. Det er likevel klårt at ambulanse- og akuttteneste og desentraliserte sjukehustilbod er veldig viktige for at folk skal føle seg trygge, så vi må gjere alt vi kan for å få det til. Vi må klare å lage til system som er tilpassa landet vårt, og vi har jo system i dag. Sjølv om det ikkje er godt nok, må vi kunne klare å mekke på det systemet som vi har, og ikkje lage eit dårlegare system. Vi må setje alt inn på å lage betre system, og vi må ha råd til å ha trygge og kvalitativt gode løysingar i dette rike landet vårt.

Statsbudsjettet for 2007

17.12.07. *Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Helse- og omsorgsdepartementet* ([Innst.S.nr.101](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.10](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Eg skal knyte nokre merknader til dei auka pensjonskostnadane, spesielt til dei private og ideelle helseinstitusjonane. Det har vore mykje fokusering på problemstillingane, og fokuset har vore retta mot dei store private - altså Lovisenberg Diakonale Sykehus, Diakonhjemmet og Haraldsplass Diakonale Sykehus. Men utfordringane som er knytte til auka pensjonskostnader, gjeld mange andre også. Det gjeld mange små og mindre sjukehus, det gjeld rusverninstitusjonar, rehabiliteringsklinikkar, barnevernstiltak og anna som blir drive på ideell basis. Dei minste får antakeleg relativt sett minst like store utfordringar som dei største, som vi høyrer om i media.

Derfor er det viktig at Regjeringa kjem opp med ei løysing så raskt som mogleg. Å vente til revidert nasjonalbudsjett er etter Venstres syn altfor seint. Derfor har altså Høgre og Venstre kome opp med det forslaget som Inge Lønning har teke opp og referert til, der vi ber om at Regjeringa kjem med eit forslag til løysing på utfordringane knytte til pensjonskostnadane innan 1. mars 2008.

Eit signal frå statsråden om at ein slik frist vil bli lagd til grunn, vil skape den nødvendige roa som trengst for dei private ideelle helseinstitusjonane. Eg er spent på kva statsråden vil signalisere i innlegget sitt her i dag.

Redegjørelse om sykehusene

26.02.08. *Redegjørelse av helse- og omsorgsministeren om den økonomiske situasjonen ved landets helseforetak*

Gunvald Ludvigsen (V) Eg vil først takke statsråden for utgreiinga. Det var jo ei grundig og nyttig utgreiing. Men kvar gong statsråden skal gi Stortinget opplysningar om den økonomiske statusen i sjukehussektoren, fortel ho om alle pengane som er løyvde, og mantraet er at det aldri har vore løyvt meir pengar til spesialisthelsetenesta enn no. Og så får vi høre om alle pasientane som er behandla, det har aldri vore fleire der heller. Det var litt av bodskapen vi fekk høre i dag.

For utanforståande hørest det ut som skikkelege solskinshistorier, men verkelegheita er ei heilt anna. Alle helseføretaka i landet, utan unntak, snakkar jo om dramatiske budsjettkutt og nedskjeringar og nedleggingar. Så realiteten er at det er ein total disharmoni mellom det Regjeringa og helsestatsråden prediker, og det helseføretaka og dei tilsette opplever kvar einaste dag.

Helseføretaksreforma, som Venstre var imot, skulle bl.a føre til harmoni mellom løyvingar og forbruk. Historia har slått fast at aldri har underskota vore større enn etter at helseføretaksreforma kom på plass. Så vi må jo slå fast at føretaksreforma som økonomisk styringsreiskap har vore mislykka.

Eg trur også vi kan stille spørsmål om reforma har ført til betre helsetenester og betre kvalitet. Legg vi til grunn Helsetilsynet sin rapport om akuttmottak, som var omtalt i media så seint som i går, må konklusjonen også her vere at helseføretaksreforma neppe har bidrege positivt til det.

Vi har også lese at nokre av dei toppfolka vi har i Noreg innanfor medisin, har sagt at årsaka til dårleg kvalitet på akuttmottaka er beinharde nedskjeringar og stadige omorganiseringar. Nokre snakkar om at det har vore sterk nedskjering i talet på sjukehussenger, og det har det faktisk vore dersom vi ser historisk på det. Det har vore ein sterk nedgang, og det skulle det nok vere. Men det har vore for sterk nedgang på medisinske senger. Vi ser også at i samband med denne reduksjonen, som har gått føre seg i mange år, har heller ikkje helseføretaksreforma bidrege til å korrigere kursen, sjølv om det skulle vere nokså opplagt på grunn av ei stadig aldrande befolkning.

Eg trur eg må ta endå nokre eksempel. Det har vore fokus på Helse Sør-Øst, og vi skal høre meir om det og spesielt om hovudstadsreformsystemet seinare i dag. Men har samanslåinga av Helse Sør og Helse Øst vore noka løysing for å få kontroll på økonomien? Eg meiner at det er rekordunderskot som blir serverte, altså det motsette av det som var forventninga. Og til alt overmål har vi lese at tilsetjing av legespesialistar er heilt ute av kontroll. Det har dei seinare åra vore dobbelt så mange tilsette som det skal vere. Det er også eit bevis på at her går det ikkje som det skal.

Statsråden sa i innlegget sitt at ho har teke initiativ til eit slags kontrollutval for tilsette ved kvart sjukehus. Dersom det må til, vil eg seie at då er det verkeleg ei fallitterklæring for helseføretakas styringsevne.

Eg skal gå litt fort over til nokre moglege løysingar. Venstre trur at vi må satse meir på primærnivået. Vi har 280 legeårsverk for sjukeheimslegar, og her trur eg vi må få ei kraftig styrking. Meir ferdigbehandling på dette nivået vil gi våre eldste og sjukaste betre og meir verdig behandling, og vi vil redusere presset på sjukehusinnlegging. Andre, bl.a. Ballo, har vore inne på at vi må styrkje fastlegeressursane. Det trur eg også er eit viktig poeng. Statsråden var også inne på det. Vi må få fleire fastlegar, og dei må bruke meir tid på kvar pasient, trur eg. Vi veit at dersom ikkje desse portvaktene gjer jobben sin, vil straumen av pasientar inn mot sjukehusa bli veldig stor. Vi veit at ei endring av fastlegane sin tilvisingspraksis på berre 1 % vil endre belastninga på spesialisthelsetenesta med 20 %. Så eg trur at hovudmedisinen her er førebygging og styrking av primærhelsetenesta.

Heilt til slutt vil eg berre gi til kjenne at Venstre vil støtte det forslaget som er sett fram av representanten Sandberg.

Sykehuskvalitet

07.03.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra Frp om offentlige kvalitetsindikatorer for norske sykehus ([Innst.S.nr.154](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:103](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Venstre er med på mindretalsforslaget. Men eg trur eg vil seie at kvaliteten på behandlinga ikkje nødvendigvis blir betre med mange kvalitetsindikatorar. Det er jo slik at når vi skal lage indikatorar, må vi ha nokre data. Og eg håpar at eg ikkje går utover grensa for det parlamentariske språket, men på engelsk er det noko som heiter « shit in, shit out », og det betyr altså at dersom vi har dårlege data inn, blir det dårleg det som kjem ut. Når det gjeld artiklar om kvalitet, blir det jo publisert tusenvis av artiklar om kvalitet årleg, rundt omkring i fagtidsskrift og topp tidsskrift internasjonalt. Men det gjer det også i tabloidpressa, og der har vi ei utfordring, for mykje av det som vi les om i tabloidpressa, vil eg påstå er dårleg fundert, og da får vi misvisande forteljingar om fakta, som eg trur det kan vere skummelt å late stå uimotsagt. Så her trur eg at myndighetene må vere

på vakt mot det som blir presentert i det som eg vil kalle tabloidane, og eg vil ta med ein del vekeblad i same slengen.

Tannhelse

07.03.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. *Framtidas tannhelsetjenester* ([Innst.S.nr.155](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.35](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) (ordfører for saka): Ein samla komite deler tannhelsemeldinga sin konklusjon om at den sosiale skilnad i tannhelse i stor grad følgjer sosial skilnad i helse, og heile komiteen meiner at det må fokuserast skarpere på tannhelseområdet for dei som treng det mest.

Dei ulike partia går likevel ikkje like langt i sine ambisjonar. Venstre, Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet går inn for å utvide rettane til personar med alvorlege psykiske lidingar, personar med rusproblem og eldre med funksjonstap, slik at desse skal få rett til offentleg finansierte tannhelsetenester uavhengig av opphald på institusjon eller ytingar frå heimesjukepleie. Dette er elles grupper som Tannlegeforeningen også meiner bør inkludertast i dei offentleg finansierte tannhelsetenestene.

Venstre og Framstegspartiet ønskjer å gå lengst, og føreslår ein opptrappingsplan for innføring av offentleg finansierte tannhelseteneste. ..Venstres hovudsynspunkt er at det er urimeleg at tannbehandling er skilt frå anna medisinsk behandling. Derfor hadde vi håpa at meldinga skulle innehalde ein opptrappingsplan for innføring av eit system med offentleg refusjon på linje med fastlegeordninga, med ein eigendel. Men der vart vi skuffa, ikkje minst fordi statsråd Brustad tidlegare har annonsert at helsegapet skal tettast og sosiale ulikskapar utjamnast.

Før valet i 2005 melde SV at dei skulle kjempe gjennom ei tannhelsereform, slik at alle skulle få råd til ei skikkeleg tannhelse. SV har, etter mitt syn, vore svært tannlaus i arbeidet med meldinga. Eg er freista til å føreslå rotfylling eller i det minste at partiet borar seg djupare ned i materien.

Studentorganisasjonane er skuffa over tannhelsemeldinga. Det gjeld også foreininga Tenner og Helse. Eg kan seie at på sikt vil Venstre inkludere studentar i gratis tannbehandling, men vi prioriterer dei med dårlegast helse og levekår først.

Venstre meiner at vi må erkjenne at kvikksølv og amalgam kan gje alvorlege miljø- og helseproblem. Det inneber at det er nødvendig å intensivere arbeidet med å finne moglege samanhengar mellom bruk av amalgam og helseplager.

Kjønnslemlestelse

07.04.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Gunvald Ludvigsen og Odd Einar Dørum om tiltak mot kjønnslemlestelse ([Innst.S.nr.179](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:102](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V): Dagsrevyen hadde i fjor eit innslag om kjønnslemlesting som sjokkerte mange. For sjølv om mange kallar det omskjering, har desse overgrepa ingenting med omskjering å gjere. Det som blei skildra, var hjartelaus lemlesting av kjønnsorgana til unge jenter.

Vi i Venstre tenkte at det no hastar med å innføre nye tiltak for å få slutt på kjønnslemlesting i Noreg. Venstre fremja derfor dette framlegget som er grunnlaget for debatten her i dag.

Eg er glad for at ein samla komite deler Venstre si bekymring for at jenter blir kjønnslemlesta i Noreg. Likevel er utfordringa ikkje å stå og seie at vi synest praksisen er hjartelaus og strir mot norsk lov, men kva vi kan gjere ytterlegare for å hindre at unge jenter blir utsette for dette overgrepet.

Trine Skei Grande (V) De aller fleste landene i verden har faktisk et forbud mot kjønnslemlestelse. Det er bare det at det er så veldig mange land som ikke håndhever det.

Hvis man kommer fra et land der man vet at nasjonalforsamlingen har vedtatt en lov mot kjønnslemlestelse, men alle utfører det, kan det ikke virke spesielt overraskende å komme til Norge, der man har en nasjonalforsamling som har vedtatt at dette ikke er lov, men der ingen blir dømt for å ha utført det. Derfor er det faktisk ganske viktig at man gjøres spesielt oppmerksom på at denne loven

akter vi å håndheve. Det å sammenlikne dette, som Høyre gjorde, med at det heller ikke er lov å utøve vold eller å stjele fra andre eller noe sånt - på det nivået - når man blir bedt om å signere på at dette faktisk er et forbud vi i Norge har tenkt å håndheve, er et uttrykk for manglende kulturkunnskap. Det er manglende kulturkunnskap hvis man ikke skjønner at det faktisk er en stor forskjell. I de aller fleste kulturer er vold og tyveri forbudt, men dette er en spesiell lovparagraf, fordi man håndhever den annerledes. Det er uavhengig av religion - bare se på Egypt, der kristne jenter blir omskåret eller kjønnslemlestet like ofte som muslimske jenter.

Det grepet som Fremskrittspartiet gjør i forhold til jentebarn, tror jeg ikke er spesielt målrettet, når vi vet hvor voksne mange av jentene faktisk er når disse overgrepene skjer. Jeg tror vi må sørge for at vi får dømt noen etter at overgrep har skjedd, og ikke bare bry oss om å få stoppet det før - for vi må faktisk vise at dette er en lov som dette parlamentet har tenkt å håndheve, i motsetning til mange andre parlamenter rundt omkring i verden.

Overgang i psykiatrien

08.05.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunvald Ludvigsen, Anne Margrethe Larsen, Gunnar Kvassheim og Trine Skei Grande om å beholde terapeutisk behandler i overgangen mellom barne- og ungdomspsykiatri og voksenpsykiatri (Innst. S. nr. 218 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:42 (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Eg vil takke saksordføreren for ei god utgreiing, og så må eg få lov til å takke mine medrepresentantar som har hatt ordet her i dag. Det er jo ikkje ofte Venstre får så unisont skryt og ros frå alle parti, så vi veit nesten ikkje korleis vi skal takle det. I alle fall vil eg seie at eg er svært glad for det som blir sagt. Men dei som verkeleg kan glede seg mest, sjølvsagt, er jo den aktuelle pasientgruppa, altså 18–25-åringane som dette forslaget rettar seg mot.

Ved at Stortinget i dag vedtek at dei unge skal få rett til å behalde same terapeut ved overgangen frå BUP til vaksenpsykiatrien, kan dei altså halde fast ved det tillitsforholdet som dei har etablert til sin behandlar i den første fasen, som fleire representantar har vore inne på. Mange unge har etablert eit tillitsforhold til ein behandlar i barne- og ungdomspsykiatrien. Kanskje kjem dei inn her relativt seint, kanskje som 16–17-åringen – dei har berre hatt behandlaren sin i relativt kort tid – og så er dei plutsleg blitt 18 år. Det er det som er det kritiske. Det er jo ein kritisk alder – det veit vi alle. Det som forslaget legg opp til, er at den gamle helsebyråkratiske sperra mellom desse to psykiatriske nivåa no blir fjerna.

Det har også vore andre representantar som har nemnt begrepet samhandling. Av og til må vi faktisk stikke fingeren litt i jorda. Når det gjeld samhandling, tenkjer vi jo ofte mellom forskjellige nivå, men her snakkar vi innafor det same nivået, på ein måte. Det er berre det at ein skal gå ut av ei dør, og så skal ein gå inn gjennom ei anna dør. Det er artig og fornuftig og godt at vi alle ser at denne andre døra kan det vere vanskeleg å kome inn gjennom. Eg er derfor veldig glad for at vi er einige om dette.

Aldersgrensa skaper som sagt eit brot i forhandlingane, noko som kan vere svært uheldig, som også andre representantar har vore inne på, ikkje minst for denne spesielt sårbare gruppa.

Eg skal ikkje dra dette så veldig langt ut. Eg vil berre seie at ein slik mjukare overgang som vårt forslag legg opp til, i alle fall er noko som eg trur skal bli vellukka for alle, ikkje berre for dei det gjeld mest, altså pasientane, men det vil også vere klokt at ein får til ei ordning slik at behandlarane også veit at det er ein slik overgang, slik at ein på ein måte har ein horisont i si eiga behandling, og at det blir mykje meir kontinuitet og logikk for alle paratar.

Heilt til slutt vil eg berre seie at eg forventar no at helseministeren følgjer opp vedtaket og får fortgang i arbeidet med implementeringa av ordninga. Vi ser fram til å høyre korleis statsråden vil handtere dette, og kva for synspunkt ho eventuelt har på sjølve substansen i dette forslaget.

Anne Margrethe Larsen (V) Psykiatrien som system inviterer dessverre ofte til brudd i relasjonar mellom mennesker. Det gjelder ikke bare ved overgangen mellom voksenpsykiatri og barnepsykiatri, men innen psykiatrien generelt. En voksen som blir psykisk syk, kan i verste fall risikere å møte én behandler i ambulerende akutteam, en ny behandler i akuttposten, en ny behandler ved eventuelt opphold i en annen sengepost, en ny behandler i poliklinikk og en ny behandler igjen i

kommunen. Dette fører fort til svingdørspasienter. Det er også nedverdiggende og slitsomt for en pasient å skulle fortelle sin historie om igjen og om igjen til mennesker en ikke kjenner.

Det tar nemlig tid å bygge relasjoner. En god relasjon er ofte nødvendig for en god behandling. Å unngå relasjonsbrudd er særlig viktig for disse ungdommene vi snakker om i dag, som har relasjonsskader. Mange av pasientene med denne problematikken har opplevd at de menneskene de skulle kunne stole på, som nære omsorgspersoner, ikke har vært til å stole på. Da tar det tid å bygge tillit. Det blir viktig for pasienten å få korrigierende relasjonserfaringer, og å oppleve at det går an å få gode relasjoner til andre mennesker.

Ved en rigid 18-årsgrense gikk mye verdifull tid bort til å forberede overgangen til voksenpsykiatrien – tid som kunne vært brukt til mer behandlingsrettede tiltak.

Frikort

27.05.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene KrF om å forenkle ordningen for frikort for medisiner og helsetjenester (Innst. S. nr. 236 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:67 (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) (ordfører for saka): Det er ein samla komite som er einig i at det trengst ei forenkling av gjeldande frikortsordning, men dei forskjellige partia har litt nyanserte synspunkt på korleis ein skal komme vidare, og korleis ein skal komme i mål.

Regjeringspartia og Høgre viser til at Regjeringa arbeider med å innføre elektroniske frikort/eigendelar, som vil vere ei forenkling. Desse partia vil vente på dette arbeidet.

Framstegspartiet meiner at problemstillinga knytt til frikortordninga er nok utprøvd, og gjer framlegg om at ei forenkla ordning blir innført nokså umiddelbart. Dette resulterer i at det er Venstre som støttar representantforslaget frå Kristeleg Folkeparti.

Diabetesteam

05.06.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Jan-Henrik Fredriksen og Harald Valved om standard for diabetesteam i sykehus ([Innst.S.nr.260](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:71](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) (ordfører for saka): Det forslagsstillarane ønskjer, er å konkretisere kva for faggrupper diabetesteam skal bestå av, og kva for oppgåver dei skal ha. Forslagsstillarane ønskjer at konkretiseringa skal baserast på Nasjonalt Diabetesforums nasjonale standardar for diabetesteam i sjukehus.

-- Det komitebehandlinga enda opp med, var at medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre foreslo at representantforslaget blir vedlagt protokollen. Eg har ikkje gått inn i forslaga frå Framstegspartiet i detalj. Det er fire forslag. Eg reknar med at representantar frå Framstegspartiet vil utdjupe forslaga sine nærmare.

Mer penger til helseforetakene

05.06.08 Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om helse- og omsorgsministerens redegjørelse 26. februar 2008 om den økonomiske situasjonen ved landets helseforetak og om representantforslag fra Frp om tilleggsbevilgninger til de regionale helseforetakene ([Innst.S.nr.262](#) (2007-2008), jf. helse- og omsorgsministerens redegjørelse 26. februar 2008 og [Dok.nr.8:83](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Statsrådens utgreiing 26. februar om den økonomiske situasjonen i landets helseforetak var jo, som fleire har sagt, ei grei framstilling av historie. Vi fekk høyre litt om store tal også - vi fekk høyre om underskotta i 2007. Men det var veldig få løysingar som vart lanserte, eller idear til korleis dei store økonomiske utfordringane innan spesialisthelsetenesta skal løysast framover.

Eit av dei heitaste spørsmåla, som har vore i fokus heilt sidan etableringa av helseforetaksreforma i 2002, er jo dette med skeivfordeling, at dei statlege overføringane har vore ulikt fordelte på regionane. Det har vorte stilt spørsmål, og det har vorte sett ned utval. Det var eit utval som heitte Hagen-utvalet, og ikkje minst har vi Magnussen-utvalet, som la fram si innstilling no i år og påviste denne skeivfordelinga som har gått ut over Helse Vest, Helse Midt-Noreg og Helse Nord - altså halve Helse-Noreg.

I statsrådens utgreiing i februar var skeivfordelinga og Magnussen-utvalet så vidt nemnde. Eg hugsar at statsråden kom med ein slags lovnad om at ho skulle komme tilbake så snart som mogleg - på eigna måte, trur eg det vart sagt. Det er jo ein fin politisk måte å seie det på. Men som representanten Skjælaaen og andre har sagt, er det tre og ein halv månad sidan. Og « så snart som mogleg » - ja, det har ikkje skjedd enno. Eg trudde jo at det skulle komme noko i revidert nasjonalbudsjett, men det kom ikkje noko der - ikkje noko er nemnt. Eg må innrømme at eg vart veldig skuffa over det, men eg trur likevel at det er fleire som er mykje meir skuffa. Halve Sjukehus-Noreg, altså desse tre regionane som eg nemnde, må vere veldig skuffa.

At det er urettferdig fordeling av statlege overføringar, er særskild demotiverande for dei tilsette i desse føretaka. Ikkje minst trur eg ein skal vere klar over at det vil kjennast veldig bittert å måtte svelgje kutt og nedskjeringar som kanskje kunne ha vore unngått om fordelinga hadde vore rett. Venstre vil i sitt alternative forslag til revidert nasjonalbudsjett starte opprettinga av skeivfordelinga. Vi vil løyve 390 mill. kr, og i tillegg vil vi fremje forslag om at resten av skeivfordelinga må rettast opp i samband med statsbudsjettet for 2009.

At sjukehussektoren må tole omstilling i takt med den medisinsk-teknologiske utviklinga, alderssamansetjinga osv., meiner sjølv sagt òg Venstre, men vi trur ikkje strukturendringar og store omorganiseringar er det einaste svaret. I det siste har det vore vist til kor effektive sjukehusa i Finland skal vere. Eg skal innrømme at eg ikkje kjenner finske sjukehus, men eg trur likevel at betre intern organisering i norske sjukehus har eit betydeleg potensial. Vi har jo høyrte at rapportering, leiting etter dokument - som andre òg har sagt - og mange møte tek mellom ein tredel og halvparten av tida frå legar, sjukepleiarar og anna helsepersonell. Det siste eg høyrde, var at ein bruker mykje tid på å leite etter pasientane, og eit seriøst forslag var å setje sporingsbrikke på pasientane. Her er det antakeleg noko å hente. Når vi veit at vi bruker 85 milliardar kr på sjukehussektoren, og at 60 milliardar kr går til lønningar, forstår vi lett at det kan vere noko å hente om vi klarer å få til ei betre organisering.

Heilt til slutt skal eg berre seie at det er eit stort potensial i det som fleire har vore inne på - og som eg veit at Regjeringa er inne på - nemleg samhandling. Vi må få betre samhandling mellom primærhelsenivået og spesialisthelsenivået og betre satsing på rehabilitering og førebygging. Eg har sjølv konstatert at eit forslag som vi lanserte, om enkle vaktmeister tenester, vil spare det norske helsesamfunnet for mykje pengar. Eg trur vi må følgje dei spora mykje sterkare.

Ny behandlingssenhet for rusmiddelbehandling

09.06.08 *Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunvald Ludvigsen, Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum og André N. Skjelstad om en ny behandlingssenhet for rusmiddelbehandling* (Innst. S. nr. 261 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:75 (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V): Eg står eigentleg her og er litt overraska, og årsaka til det er at eg faktisk hadde håpa og trudd at regjeringspartia skulle gå inn på nokre av forslaga vi har fremma i dag. Når eg har den overraskinga i meg, går eg tilbake til 2004 og finn ein fin kronikk som er skriven av Bjarne Håkon Hanssen, Arbeidarpartiet sin helsepolitiske talsmann i 2004. Den heiter «Narkomane skal ikke dø i kø». Han skriv:

«Som helsepolitiker kan jeg ikke sitte rolig og se på at mennesker med livstruende lidelser dør i kø, og at leger blir forbrytere hvis de forsøker å hjelpe.» Og så fortset han: «Hundrevis av tunge narkotikamisbrukere står i kø for å få behandling. Mange dør mens de venter. I håp om å få medisinsk hjelp til å komme seg ut av en fortvilt livssituasjon, oppsøker mange fastlegen sin. Men selv om mange leger ønsker å hjelpe, nekter loven dem å behandle disse pasientene med medisiner som metadon og Subutex.»

Ja, dette var kloke ord. Men inga regjering har vore god nok til å få ned overdosedødsfalla. Det er uforståeleg at Arbeidarpartiet kan stå fram med denne budskapen i 2004, men så forlate han når dei kjem i regjering.

Så vil eg på vegner av Venstre understreke ein viktig ting. Vi trur sjølv sagt ikkje at medikamentell behandling vil løyse alle problem for rusmisbrukarane. Vi trur at det er summen av alle tiltaka som er med på det, som òg mange andre talarar har vore inne på.

Vi snakkar om rehabilitering, men eg trur eg må sitere noko som blei sagt ute på Eidsvollss plass her i dag. Her blei det heist 244 ballonger, og kvar ballong representerte eit overdosedødsfall i Oslo i 2007. Der var det ein av appellantane som sa: Ein føresetnad for å rehabiliterer nokon er jo at dei er i live. Det er eit viktig poeng, som vi må ta med oss.

Rusmisbrukarane skal ikkje døy i kø, men det gjer dei no. Vi veit at meir enn 2 000 har døydd av overdose dei siste ti åra. Venstre vil at alle som vil ha behandling, skal få det. Og så må hjelpeapparatet springe litt etter dei som ikkje er motiverte. Og så må bustad, sosiale relasjonar og eit system rundt naturlegvis fungere. Medikamentell behandling med metadon og Subutex, erstattar ikkje tapt utdanning, tapt sjølvrespekt og fråverande sosialt nettverk.

LAR-systemet er for rigid. Det er for mykje A4-krav, og det for ei gruppe menneske som absolutt ikkje er A4. Mange års misbruk gjer at folk ikkje er vennleg innstilte til rigide reglar. I tillegg er LAR dyrt, og det blir brukt svært mykje pengar på kontrolltiltak – berre urinprøver kostar meir enn 200 mill. kr i året.

Eit av våre forslag her går ut på at vi vil ha eit forsøksprosjekt kor fastlege med spesiell kompetanse og interesse for ruspasientar kan dele ut høveleg medikamentell behandling, Subutex, Subuxone eller liknande, og gi tett oppfølging. Vi meiner prosjektet skal øyremerkjast tunge rusmisbrukarar og ha ei aldersgrense på 20 år.

Vi meiner at mange overdosar og dødsfall kunne vore unngått dersom systemet hadde vore lagt opp slik at ein fekk ein time til behandling med ein gong avrusinga var ferdig. Det har ein jo som mange veit, greidd i Stockholm, og Venstre vil ha det i Noreg òg. Det hjelper ingen å bruke hundretusenvís av kroner på opphald på rusinstitusjon dersom rusmisbrukaren blir send tilbake til elendige buforhold og ekstremt dårleg økonomi, og til omgivnader kor alle rundt ruser seg.

For oss er det uforståeleg at det ikkje blir lagt opp til ei førstelineteneste òg innanfor rusfeltet, slik at pasientane kan rehabiliterast før dei blir så dårlege at dei kvalifiserer til dei retningslinene som i dag må vere tilfredsstilte før pasienten kan få LAR-behandling.

Her er det mykje uforståeleg. Eg trur at vi her er einige, men vi må ta steget alle saman – vi må tore å gjere noko nytt. Eg hadde ønskt vi hadde kome så langt.

Mindre tvang i psykiatrien

19.06.08 Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunvald Ludvigsen og Vera Lysklætt om en handlingsplan for å redusere tvang innen psykisk helsevern (Innst. S. nr. 315 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:98 (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Temaet tvang i psykiatrien hadde vi oppe i november i fjor i ein interpellasjonsdebatt. Då sette Venstre fokus på det store talet på tvangsinnlagde som Noreg har, samanlikna med andre land. Vi har notert oss kva helseministeren sa den gongen. Ho sa som følgjer:

«Bevissthet om bruk av tvang er grunnleggende for å lykkes med å etablere en godt fungerende tjeneste for psykisk sjuke og andre som kan utsettes for tvangsbehandling. Det er viktig med et godt regelverk og gode metoder basert på frivillighet. Men like viktig er det at de ansatte er bevisste på hvordan de skal unngå unødige tvangsbruk i det daglige.»

Eg synest dette er veldig fint sagt, og eg støttar det fullstendig. Det som er poenget, er jo at vi må flytte oss frå dei fine orda og gå over til handling. Det er det vi forsøkjer, vi set søkjelyset på handling når vi no tek opp denne saka i representantforslaget vårt. Det er jo i det daglege, praktiske livet at tvangen skjer. Det er i møte med faglærte og ufaglærte og gammal fagkultur at bruken av tvang oppstår og foregår. Resultatet blir at vi får mange sjuke menneske som sit og er redde for å protestere, og dei blir tvangsmedisinerte år etter år.

Så over til forslaget vårt, som har to punkt. Eg skal kome tilbake til punkt to. Punkt ein går på handlingsplan. Eg kan naturlegvis vere einig med alle som har sagt at vi har nok planar. Men det som vi ønskte då vi tok opp forslaget, var å setje søkjelyset på tvang i psykiatrien. Vi veit det er mykje tvang i Noreg, og vi treng å finne andre løysingar. Vi har hatt tiltaksplanar, vi har hatt opptrappingsplanar, men det er jo noko som ikkje har fungert, når det stikk i strid med alles ønske blir meir tvang og ikkje mindre tvang.

Det som må til, er å prøve å finne andre løysingar. Då trur eg vi også må diskutere det i denne sal, for kvar gong dette spørsmålet blir teke opp frå denne talarstolen, sender det viktige signal ut i alle slags miljø. Ikkje minst til fagmiljøa bør det kome signal frå denne sal og denne talarstolen.

Det finst mange ulike typar behandlingsmåtar innanfor psykiatrien. Det veit vi, og der kan ein ha sterke meiningar og ulike oppfatningar. Det vi ønskjer, er at fagmiljøa skal leggje endå meir vekt på ei tilnærming om kva som er såkalla beste praksis, altså den beste løysinga: at psykiatrien i mykje større grad må ta brukaren sitt perspektiv inn over seg og lære av dei som får det til. For det er jo nokre fagmiljø rundt omkring i vårt land som får det betre til enn andre. Som vi har høyrte andre har sagt: Det er store forskjellar i tvangsbruken – altfor store forskjellar, etter Venstre si oppfatning.

I dag var det ei markering utanfor Stortinget, med bl.a. foreininga We Shall Overcome. Dei fortel jo om pasienterfaringar på veldig interessante måtar. Det er sterke historier ein får høyre. Denne markeringa hadde ein hovudparole, så vidt eg kunne sjå, som gjekk på to ting: mot tvang, for menneskerettar. Det er det vi har som tema her – mot tvang, for menneskerettar.

Forslag nr. 2 går på menneskerettar spesielt. SVs Kirsti Saxi nemnde jo Gro Hillestad Thune, som har jobba mykje med dette, og som har skrive denne boka som vi kjenner. Å få det inn i undervisninga trur eg er viktig.

Eg oppfattar det slik at alle parti har ytra seg positivt om forslag nr. 2, også regjeringspartia. Så det ville vere synd dersom eit forslag som har fleirtal i salen, skulle bli nedstemt. Derfor vil eg, i samråd med min medforslagsstillar frå Kristeleg Folkeparti, be om at forslag nr. 2 blir gjort om til eit oversendingsforslag. Eg føreset at statsråden kjem tilbake ganske fort på høveleg vis, slik at det blir ei ordning på det.

Vera Lysklætt (V) Ved Jæren Distriktpsikiatriske Senter drevet av Norske Kvinners Sanitetsforening har man greid å halvere tvangsbruken. Bruk av belter er nesten opphørt, og tvangsmedisineringen har gått ned. Dette er et lavterskeltilbud til de aller sykeste pasientene. Og når man greier det her, burde det være mulig flere steder i landet.

Brukerstyrte plasser betyr at de som er syke, selv kan velge å legge seg inn når de kjenner at de må. Systemet er basert på tillit mellom behandlere og brukere. Det interessante er at dette i utgangspunktet ikke ble igangsatt fordi man hadde til hensikt å redusere tvang, men av kapasitetshensyn. Det var frykt for at det skulle føre til overforbruk og øke kostnadene, men all frykt er blitt gjort til skamme. Dette er en måte å møte den enkelte bruker på som gjør at brukerne ikke føler at de må inn til avhør og gjennom en rekke instanser før de kan få behandling. Det er et desentralisert tilbud hvor brukere og behandlere kjenner hverandre. Det er dette vi trenger andre steder også.

Så har ikke Venstre noen tro på at dette lar seg gjøre i alle tilfeller, men ved å fokusere på hva som har fungert ved bl.a. Jæren Distriktpsikiatriske Senter, kan også andre lære noe. Det finnes flere eksempler rundt om i landet.

Hva er det som gjør at vi er så redde for folk som ikke oppfører seg «normalt»? Det er fort gjort at noen blir sett på som «de andre» i vårt samfunn, nettopp fordi vi har et veldig homogent samfunn. Men ved å se på noen som «de andre» øker vi risikoen for at overgrep kan finne sted.

Menneskerettighetene gjelder for alle, og jeg oppfatter at det er stor enighet her i salen når det gjelder dette med bruk av tvang i psykisk helsevern. Derfor håper jeg og Venstre at det så snart som mulig kan skje endringer til det bedre på dette området rundt omkring i det ganske land.

Lovsaker

Psykiatri og rus, ventetidsgaranti for unge

04.12.07. *Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i pasientrettighetsloven m.m. (ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet og justeringer etter rusreformen)* (Innst.O.nr.10 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.53 (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Venstre har fire profilområde. Eit av desse er sosialt ansvar. Vår spissing er: Meir til dei som treng det mest. Det er nettopp dei som treng det mest, som er hovudpersonane i dag, nemleg barn og unge under 23 år med psykiske lidningar eller som er rusmiddelavhengige. Derfor er det ei viktig sak vi debatterer i dag. Formålet med saka vi behandlar i dag, er å styrkje rettane til helsehjelp frå spesialisthelsetenesta for ei svært sårbar gruppe.

Verkemidla - som det er rimeleg stor einigheit om - er m.a. kortare vurderingsfrist, ein særskilt behandlingsgaranti og ei betre samhandling mellom kommunehelsetenestenivå og spesialisthelsetenestenivå. Eg kunne sikkert ha drege det lenger, men eg skal ikkje gjere det.

I går behandla Stortinget Riksrevisjonens undersøking av tilbodet til barn og unge med psykiske problem, Dok.nr.3:07 (2006-2007). Eg skal ikkje gå så mykje inn på det. Men hovudinntrykket frå den undersøkinga, og også frå debatten i går, er at vi har ein lang veg å gå før vi kan seie at tilbodet til denne sårbare gruppa er tilfredsstillande. Det er dessverre lett berre å prate og å lage planar. Men det som er det viktige, er å få til handling.

For Venstre er det viktig å kjempe mot rusmisbruket og ikkje mot rusmisbrukaren. Derfor er vi opptekne av skadereduksjon og ei fleksibel og individuell tilnærming til den einskilde rusmisbrukar. Vi treng ein forpliktande opptrappingsplan for rusfeltet med tilstrekkelege økonomiske midlar. Det trengst fleire friske midlar til akuttinstitusjonar for rus, og det trengst eit nytt behandlingsledd. Etter avrusing må rusmisbrukarane innan kort tid inn anten til poliklinikk eller til anna behandling.

Helsetenesta innanfor rusomsorga må telje i forhold til å skaffe seg spesialistkompetanse. Det må også bli moglegheit for å tilby fastlegeteneste som ein del av teama på poliklinikkane. Venstre meiner at fastlegar må kunne søkje om LAR-behandling for sine pasientar. LAR-pasientane må få tilstrekkeleg bustad- og rehabiliteringstilbod utanfor rusmiljøa, og LAR-systemet må gi rett til helsehjelp. Vi må ha meir fleksibilitet og eit mindre byråkratisk behandlingsnettverk, og vi må i større grad kunne ta høgd for avvik, og ta rusmisbrukarane inn igjen etter eit avvik.

Helsepersonelloven

08.04.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i helsepersonelloven og helseregisterloven (krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l., administrative reaksjoner og forbud mot urettmessig tilegnelse av helseopplysninger) ([Innst.O.nr.38](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.25](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Venstre er einig i dei endringane som er foreslåtte i både helsepersonelloven og helseregisterloven. Det blir no innført tydelege lovforbod mot å tileigne seg teiepliktige pasientopplysningar og andre helseopplysningar, utan at dei er grunngjevne i helsehjelp til pasienten. Litt populært sagt er det jo snoking i pasientjournalar ein vil til livs.

Venstre er også einig i endringane i helsepersonelloven § 15 om krav til attestar og legeerklæringer. På godt norsk: Vi vil til livs dei som skriv falsk, dei som svindlar. På mange måtar er det litt synd at vi ikkje kan stole på personellet innanfor helsevesenet, som normalt har ei så høg stjerne i befolkninga, og at ein må bruke ressursar for å unngå det eg vil kalle snoking og svindel. Det er skuffande at dei gode ryggmargsrefleksane ikkje er sterkare hos alle.

Pasientombudsordningen

08.05.08. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i pasientrettighetsloven og psykisk helsevernloven (utvidelse av pasientombudsordningen til å gjelde kommunale helse- og sosialtjenester)([Innst. O. nr. 49](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp. nr. 23](#) (2007-2008))

Gunvald Ludvigsen (V) Det er jo egentleg ei gladsak vi har på kartet her. Vi hadde ei gladsak for ein god halvtime sidan også, så vi har hatt to gladsaker innafor vårt område i løpet av ein time, og det synest eg er ganske bra. Det er òg ei gladsak for mange pasientar, og det er jo det det dreier seg om. Og det at vi så tydeleg fokuserer på dei i desse to sakene, synest eg er vel verdt å nemne spesielt.

Vi i Venstre er iallfall veldig glade for at pasientombudsordninga no blir utvida til å gjelde dei kommunale helse- og sosialtenestene, og vi meiner det er på høg tid. Vi meiner ikkje at vi skal ha uendeleg mange ombod. Eg trur vi har omtrent det talet ombod som vi treng, og eg vil signalisere at eg trur det vil vere betre å inkorporere dei som representanten Sjøli spesielt var inne på, i staden for å ha endå fleire ombod. Det trur eg er den beste strategien. Eg skal komme litt tilbake til akkurat det forslaget, som Venstre også er med på.

Helseforskningsloven.

28.05.08 Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) ([Innst. O. nr. 55](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp. nr. 74](#) (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V) Som det er sagt før her, har vi brukt lang tid i komiteen på denne saka. Det er jo viktig at vi brukar tid når vi har kompliserte saker. Denne saka må eg seie har vore vanskeleg, og ho har ikkje minst vore viktig. Venstre har hatt mange innvendingar knytte til dei forslaga som låg her i

utgangspunktet, fordi vi meiner at ein del var i strid med viktige personvernprinsipp og menneskerettar. Som mange andre talarar har sagt her i dag, er vi veldig glade for at Regjeringa har bevega seg i denne saka. Det er jo slik at når ein er på to forskjellige banehalvdelar og møtest på midten, kan utgangspunktet synest å vere relativt langt unna, men likevel kjem ein til sentrum. Det er somme ballspelarar her som kanskje spelar lange ballar inn i midten. Eg trur eg vil vere så ærleg å seie at saksordføraren, komiteleiaren, representanten frå Høgre og ikkje minst representanten frå SV i komiteen har bidrege til at vi har fått det resultatet som no ligg på bordet.

Eg må seie at eg har i alle fall sjølv sett stor pris på dei innspela eg har fått frå dei representantane eg nemnde, ikkje minst frå representanten Ballo frå SV, som dessverre ikkje er her. Eg trur at dei synspunkta og det engasjementet som han har med omsyn til personvern, forskning og menneskerettar, er viktig. Eg trur at det er nødvendig å stogge forskarane og Regjeringa sin registeriver i ein viss grad.

Kva er det som det er greitt å forske på? Jo, det er på kven som skal få tilgang til våre helseopplysningar, og kva slags konsekvensar det har å innføre passivt samtykke. Det er jo det denne debatten etter Venstre si oppfatning primært handlar om. Lat det vere sagt med ein gong: Venstre vil ha meir forskning. Det er positivt med auka kunnskap om samanhengar innanfor helse- og sosialforskinga, men forskinga innanfor dette området er mykje meir utfordrande enn anna forskning, fordi det rører ved og går nær inn på det enkelte mennesket. Det kan verke både invaderande og krenkjande dersom det blir gjort feil. Ein nullvisjon innanfor dette feltet trur eg vi skal sjå bort frå. Her er det om å gjere å ha nokre avgrensingar og å lage retningslinjer som er så gode som mogleg. Derfor skal vi vere meir varsame når det gjeld helse- og sosialforsking, enn når det gjeld mykje anna forskning. Våre helseopplysningar og vår personlege historie er det mest private vi har. Det rører ved samliv, det rører ved relasjonar i familien, og det definerer oss som menneske. Alle menneske har rett til eit skikkeleg privatliv.

Elles er det veldig lett å seie at vi skal løyse alle verdas problem, nær sagt. Da må vi vite meir, seier vi. Da er det lett, ikkje minst for oss politikarar, å gå i fella og seie: Ja, det skal vi forske på, det skal vi gjere, og det skal vi gjere. Det er ikkje slik, trur eg, at statistiske opplysningar på død og liv kan leie til at ein kan få løysingar for det enkelte individ. Ei løysing for eitt individ kan ein ikkje overføre på naboen, for å seie det på den måten.

Vi i Venstre har i arbeidet i komiteen påpeikt det problematiske med klasseromsundersøkingar om svært følsame tema. Derfor vil Venstre ha ein gjennomgang av forskinga på barn og unge og deira vern, og vi fremmer eit eige forslag om dette. Eg kan umiddelbart ta opp det forslaget som Venstre aleine står bak.

Interpellasjoner

Nye legemidler

25.10.07. *Interpellasjon fra representanten Harald T Nesvik til helse- og omsorgsministeren: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norske pasienter raskt får tilgang til nye legemidler som representerer fremskritt i pasientbehandlingen? »*

Gunvald Ludvigsen (V) Venstres standpunkt er for så vidt enkelt: Vi meiner at norske pasientar må få like tilbod og moglegheiter uavhengig av bustad og sosial status, som fleire har vore inne på. Det er sikkert alle einige i. Men som det også har vore sagt i debatten i dag, er det jo nokre som er meir ressurssterke, som er meir budde på å stå på krava, som det heiter, og til å få tak i dei beste medisinarane. Derfor er det jo ei utfordring for aktørane på tilbodssida at dei må vere proaktive, for å seie det slik, overfor dei gruppene som ikkje greier å rope høgt nok.

Dersom det er bevist at nye legemiddel har god effekt og er betre, meiner eg at vi i Noreg ikkje kan vere treigare enn andre land med å introdusere dei nye legemidla. Det må i alle fall vere utgangspunktet, sjølv om ein også må leggje vekt på nytte-kost-aspektet. Eg føreset eigentleg at det

som eg no har sagt, også i prinsippet er departementets offisielle politikk, og at helseføretak og andre aktørar innanfor helsetenesta får klar melding om dette.

13.11.07. Interpellasjon fra representanten Gunvald Ludvigsen til helse- og omsorgsministeren:
« [St.meld.nr.21 \(1999-2000\)](#) satte fokus på bruk av tvang blant annet innenfor sosial- og helseområdet. En SINTEF-rapport fra juni 2007 har dokumentert at bruk av tvang øker overfor pasientgrupper som psykisk utviklingshemmede, psykisk syke og demente. Mye tyder på at det er for lite diskusjon og refleksjon på den enkelte arbeidsplass i helsevesenet knyttet til folks menneskerettigheter. Helsepersonell bør få bedre opplæring om tvangsbruk og muligheter for større refleksjon for å kunne gjøre gode nok valg i de situasjonene hvor tvang brukes eller vurderes. Det må også utarbeides bedre opplæringsmateriell og praktiske hjelpemidler knyttet til menneskerettighetsdiskusjoner innen helsevesenet. Hva vil statsråden gjøre for å redusere tvangsbruk innen helsevesenet? »

Gunvald Ludvigsen (V) [St.meld.nr.21 \(1999-2000\)](#) sette i fokus bruk av tvang m.a. innanfor sosial- og helseområdet. Ein SINTEF-rapport frå juni i år har dokumentert at bruk av tvang aukar overfor pasientgrupper som psykisk utviklingshemma, psykisk sjuke og demente. Dette er etter Venstre si meining svært urovekkjande.

I Noreg trur eg mange tenkjer at vi lever i eit godt og trygt land, og at staten ordnar opp til det beste for oss alle, viss vi treng det. I det store og heile fungerer det også svært bra i Noreg i dei fleste tilfelle. Vi lever i eit godt og trygt land, skjerna for krig innanfor landets grenser, og dei fleste av oss har inntekter som innbyggjarar i andre land berre kan drøyme om. Derfor er det kanskje vanskeleg for oss å tru at det blir utført overgrep av offentlege myndigheiter. Det er noko vi koplar saman med militærdiktatur og land med dårleg utbygde statlege strukturar. Men det blir det! Vi har lege på topp i statistikken om bruk av tvang i psykiatrien. Menneskerettane blir brotne i Noreg, i særleg grad i psykiatrien. Det blir også brukt tvang mot rusmisbrukarar, mot psykisk utviklingshemma og mot demente.

Vi i Venstre er ikkje imot tvang i alle situasjonar, men det er svært bekymringsfullt at det er så mykje av det. Som eit liberalt parti meiner vi at ein grunntanke i eit samfunn er at det er borgarane som skal kontrollere staten, ikkje staten som skal kontrollere borgarane. Venstre meiner at det er eit problem at vi i Noreg har ei så uendeleg stor tru på at lovverket skal løyse alt. Verdas beste lovverk og dei aller beste pasientrettane i verda hjelper ikkje viss ikkje pasientane eller brukarane er i stand til å køyre ein rettsprosess.

Eg har lyst til å sitere Fredrikke Marie Qvam. Ho var stemmerettsforkjempar, politisk aktivist frå Venstre og ei av dei viktigaste kvinnene i vår politiske historie. Ho sa dette allereie i 1903, for over hundre år sidan:

« I det hele taget har man i Vor tid, baade Mænd og Kvinder, en saadann vidunderlig Tro paa, at Loverne skal skabe Underverker, men det er feilagtig. Det er Menneskerne som Udøver Loverne. Hvis Menneskerne er gode, saa fylder de selv mangelfulde Love med en god Aand. »

Tvang blir utført av behandlarar i helsevesenet på mange ulike nivå, og eg trur ikkje nødvendigvis at dei kvar einaste gong sit og tolkar lovteksta først. Vi må ha i fokus at menneskerettane til folk ikkje skal brytast, og det må ned på eit praktisk nivå på den enkelte arbeidsplass. Vi treng materiell, diskusjonar med utgangspunkt i menneskerettane, og vi treng at helsepersonell får undervisning om menneskerettane. Dette perspektivet vil etter Venstre si meining gjere noko for å redusere bruken av tvang. Helsepersonell rapporterer at dei kjenner seg usikre i situasjonar der det blir brukt tvang. Derfor trengst det også tryggleik rundt kvar situasjon for at tvang, når det er nødvendig, blir brukt minst mogleg og på ein så forsvarleg måte som mogleg. Det trengst betre opplæring og meir fokusering på tvangsbruk i heile tiltakskjeda.

Gunvald Ludvigsen (V) Debatten har vist at dette er eit alvorleg tema. Det viktigaste vi kan slå fast, trur eg, er at vi har ei felles erkjenning av at det blir brukt mykje tvang i Noreg, og at det blir

brukt mykje tvang i Noreg i forhold til land som vi ønskjer å samanlikne oss med. Og som rapporten frå SINTEF viser, går det i feil retning. Då er det alvorleg.

Eg trur kanskje at det aller viktigaste med denne debatten er at vi får fokusert på dette alvorlege temaet, og så får vi alle saman prøve å bidra til nokre forbetringar. Det er jo klinkande klart at for eit land som vårt - vi liker å tru at vi er dei beste i verda når det gjeld lover, at vi er det friaste landet i verda - blir det eit paradoks at vi har ein slik frekvens når det gjeld bruk av tvang overfor nokre av våre medmenneske. Det er jo medmenneske det er snakk om, og det må vi etter mitt syn ta alvorleg.

Taushetsplikten i helsevesenet

13.11.07. *Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til helse- og omsorgsministeren:*
« *Konfidensielle personopplysninger settes under stadig større press. ...Ser statsråden noen betenkeligheter ved denne praksis, og mener hun taushetsplikten - og tilliten til konfidensialitet i helsevesenet - blir godt nok ivaretatt slik den praktiseres i dag? »*

Gunvald Ludvigsen (V) Eg er veldig glad for at Inge Lønning har teke opp dette temaet. Dersom ikkje representanten Lønning hadde gjort det, trur eg at Venstre hadde gjort det. Vi er veldig bekymra for utviklinga som er knytt til spreinga av alle desse enorme elektroniske arkiva med private opplysningar som no finst innanfor helsevesenet, i NAV-systemet og mange andre stader i samfunnet. Dei skrekkehistoriene som representanten Lønning fortalde, gjer jo ikkje at vår bekymring blir mindre.

Eg såg i går i Aftenposten at Avinor hadde eit forslag om at ein skal ha ein sikkerheitskontroll på flyplassane der ein skal skanne folk inn til beinet. Det viser berre korleis haldningane kan vere. At ein kan komme på noko sånt, er etter mitt syn heilt utruleg. At ein rett og slett skal ha nær sagt alle slags opplysningar - både når det gjeld det fysiske og det psykiske - om kvar enkelt, det hørest forferdeleg ut.

Ein kunne ha ønskt at det var fleire i salen under ein så viktig debatt som denne, om personvern og taushetsplikt, men det har jo vore tema fleire gonger i denne salen. Venstre har teke det opp i alle fall i fem forskjellige representantforslag. I det siste har vi hatt oppe her i salen kommisjonen for personvern, personvern i samferdselssektoren, behandling av personopplysningar i personopplysningsloven, helseregisteret og personvern og helseforsikringar og personvern. Det er ei mengd område der personvern, taushetsplikt og helseopplysningar tangerer kvarandre, og eg trur det er viktig at vi no endeleg klarer å få ein stor debatt som omfattar fleire enn oss som er i salen no.

Så til det som er teke opp her om NAV og koplinga der. Når det gjeld dette forslaget til nye lovformuleringar som er lagt ut på høring, må eg seie at det er oppsiktsvekkjande, som representanten Lønning sa, at helse- og omsorgsministeren og arbeids- og inkluderingsministeren - slik verkar det - ikkje har snakka saman medan den utgreiinga har pågått.

Eg stilte på vegner av Venstre eit spørsmål til helseministeren om grensesnittet mellom personvern og NAV-systemet sitt kontrollbehov for berre ein månad sidan, den 11. oktober. I svaret seier helseministeren at ho vil ta initiativ til eit samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å finne fram til løysingar som varetek personvernet på ein god måte. Det som er det spesielle, er kvifor helse- og omsorgsministeren ikkje hadde teke dette initiativet på førehand. Ein hadde antakeleg fått ein betre planke når saka skal vidareførast. Men kvifor er ikkje personvern teke større omsyn til før ein ny lovtekst blir send ut på høring? Det er i alle fall det som blir det merkelege i heile denne saka.

Når vi snakkar om personvern, snakkar vi ikkje minst om taushetsbelagde opplysningar som enkeltpersonar har gitt til nokon andre i fortrulegheit. Så oppfattar ein at det blir ei invadering. Kva er det for noko som skjer i dette samfunnet? Helse- og omsorgsministeren snakka før i dag om at lovar og reglar ikkje er tilstrekkelege, og at holdningar er viktig. Men ikkje minst må jo Regjeringa vise ei tydelegare holdning.

Turnusordningen

13.11.07. Interpellasjon fra representanten Inge Lønning til helse- og omsorgsministeren:

« Mener statsråden at kvaliteten på den faglige veiledning og oppfølging av turnuskandidatene er tilfredsstillende? »

Gunvald Ludvigsen (V) Det er slått fast med stor sikkerheit at det er store ulikskapar og forskjellar i kvalitet mellom dei ulike praksisstadene som blir tilbodne turnuskandidatane i legeutdanninga - det er sikkert. Sjølv har eg elleve års erfaring frå sjukehus, og eg kan skrive under på at ulikskapane har vore og er sikkert framleis til stades.

Men turnustenesta er jo viktig for utdanninga av dei framtidige legane. Dei er også ein ressurs for tenestestadene, slik vi har hørt. Eit av dei momenta som er kome fram i denne undersøkinga, er at det er forskjell på kor nøgde dei er, desse turnuskandidatane, på store og på små sjukehus, og at dei små sjukehusa kjem best ut. Det trur eg er noko som vi skal leggje merke til, for eg trur at for det første vil dei små sjukehusa, som det er sagt, ha meir varierte oppgåver, og ein får lære meir på dei små sjukehusa enn på dei store. Men det kanskje viktigaste er at kjem ein som turnuskandidat til eit lite sjukehus, eit lite miljø, blir ein teken imot med opne armar. På store sjukehus blir ein i veldig stor grad sett på som rusk i maskineriet. I alle fall har eg nokre slike erfaringar som fortel det.

Mannssykdommer

15.01.08. Interpellasjon fra representanten Jan Bøhler til helse- og omsorgsministeren:

« Hva mener statsråden kan gjøres for å forbedre innsatsen mot typiske mannssykdommer, både når det gjelder forebygging og behandling? »

Borghild Tenden (V) Fortsatt er det slik at det blir fokusert på «høystatussykdommene» hjerte- og karsykdommer og visse typer kreft. Jeg tror at interpellanten Jan Bøhler har helt rett i at menn i mindre grad går til lege – noe flere her har vært inne på – og at en del av de sykdommene han nevnte i sitt innlegg, er tabubelagte og vanskelige for menn å snakke om. Kvinner har mer kontakt med helsevesenet – i forbindelse med graviditet og fødsel og ved tradisjonelt å følge barn. Dette er nok også en forklaring på at kvinner mer enn menn henvender seg til helsevesenet, noe også statsråden var inne på.

Så er det andre faktorer som det ikke er så lett å dokumentere og forklare, nemlig at menn er overrepresentert på voldsstatistikken og på kriminalitetsstatistikken, at menn har problemer med rus og med det å bo, og at en del menn med dårlig psykisk helse har voldelig atferd. Bostedsløse i Norge er stort sett menn. Menn er overrepresentert i gruppen unge uføre som ikke passer inn i arbeidslivet på grunn av sosiale problemer og for liten formalkompetanse. Dette er spørsmål som f.eks. Mannspanelet burde diskutere. Hvorfor er det slik? Menn får ofte dårlig psykisk helse etter samlivsbrudd, og en del sliter med alkoholproblemer, noe også interpellanten var inne på.

Venstre tror at i den grad det skal brukes økte ressurser på menns helse, må dette komme i form av økt fokusering på psykiske problemer og på tilbud som møter disse problemstillingene.

Sykehjem og psykiatri

01.04.08. Interpellasjon fra representanten Vigdis Giltun til helse- og omsorgsministeren:

« Hva mener statsråden er oppnådd når de ordinære sykehjemmene nå erstatter funksjonen til de statlige psykiatriske institusjonene? »

Gunvald Ludvigsen (V) Dette er ein viktig interpellasjon. Det er spesielt viktig at vi får snakke om ei gruppe menneske som har psykiske problem og psykiske lidningar, og om dei omsorgstilboda som eit rikt land kan tilby denne gruppa. Det er kanskje på dette området at framstega når det gjeld behandling og måtar å handtere dette på, har vore mest synlege. Det synest eg vi skal ha med oss.

Eg representerer eit fylke som hadde ein stor spesialistinstitusjon, Harastølen. Han var i sving frå 1959 til 1991 og var ein heim for dei som var såkalla tungpsykiatripasientar, dei tyngste av dei tyngste. Det var plass til over 170 menneske. Det er her snakk om eit grisgrendt strøk, ein liten kommune, og der var det 170 menneske. Og som nokre sa: Dei var ikkje berre stuva bort, dei var gøymde bort. Dei var gøymde bort på ei fjellhille 500 meter over havet, innarst i ein vestlandsfjord. Ein som vil prøve å kome seg til Harastølen i dag, vil finne at han er ganske utilgjengeleg også for folk som er fysisk friske.

Det som skjedde for dei som var på Harastølen, var at vi heldigvis fekk ei utvikling i norsk psykiatri som gjorde at ein skulle integrere desse pasientane og ta dei tilbake til kommunane, og ein fekk ei kontrollert tilbakeføring. For dei som kjenner til psykiatrien i Sogn og Fjordane, vil eg seie at det har vore ei vellukka tilbakeføring i det alt vesentlege. Det er sikkert nokre enkeltpunkt som ikkje har vore så vellukka, men i store trekk har det vore vellukka.

Vi fekk også utbygginga av DPS-a, som fleire har vore inne på. Det var på ein måte ei nedbygging som var kontrollert, og så var det ei kontrollert oppbygging. Det var eit system på dette, eit utruleg interessant prosjekt, som det også har vore forska på. Ein hadde ein utruleg god forskingsbase når ein kunne følgje desse personane fysisk og sjå på kvar dei vart flytta, og det er forska på dette. Leiaren for psykiatrisenteret på Nordfjordeid, Torleif Ruud, som sikkert nokre vil kjenne, har saman med andre drive forskning på dette. Det er ganske interessant og unikt, det som har foregått her.

I alle fall vil eg slå fast at Venstre ikkje vil tilbake til ei tid med gigantinstitusjonar, der ein rett og slett fekk ei sterk stigmatisering av menneska.-- I det store og heile vil eg seie at den integreringa som har skjedd, har vore bra. Ho har ført til meir openheit. Ein har fått ei normalisering av desse personane, og ein har naturlegvis også fått mykje større verdigheit for denne menneskegruppa.

Eit lite moment som nokre representantar var inne på, var dette med tvang. I Sogn og Fjordane er det faktisk minst tvangsbruk i landet. Dei små kommunane er oversiktlege. Eg trur at årsaka til dette er at det her har vore kunnskapsoverføring og god samhandling mellom første- og andrelinjetenesta - altså ein god miks.

Likeverdig tilbud

04.04.08. Interpellasjon fra representanten Vigdis Giltun til helse- og omsorgsministeren:

« Vil statsråden vurdere ISF, finansiering av intermediære avdelinger, palliativ pleie, sykehjemsplasser og rehabilitering for å imøtekomme pasientenes behov, og gi et likeverdig tilbud til pasienter i hele landet? »

Gunvald Ludvigsen (V) Venstre meiner at vi må få meir fokus på heilskapleg pasientbehandling, og ein må satse meir på førebygging og rehabilitering.

Interpellanten nemnde intermediære løysingar. Eg trur at der er det ein « missing link » i den heilskaplege behandlinga, kanskje ikkje minst når det gjeld alvorleg sjuke gamle. Her trur eg at det trengst ein konstruktiv gjennomgang av finansieringsansvaret mellom spesialistnivå og primærnivå. Eg reknar med at KS vil vere ein partnar her som departementet bør jobbe nærare med for å finne løysingar på det intermediære området.

LEON-prinsippet, som fleire har vore inne på, dette med behandling på lågast mogleg effektive nivå, er vi jo einige om i teorien, men i praksis fungerer det ikkje så godt. Her har fastlegane eit stort ansvar for å prioritere dei som verkeleg treng spesialisert oppfølging, sett opp mot dei som kan klare seg med ei enklare oppfølging. Og dersom fastlegane får meir tid, tek seg tilstrekkeleg med tid, som nokre er flinke til, vil det vere eit potensial der til å hindre straumen av pasientar inn mot spesialistnivået. Det er kommunane som har ansvaret for fastlegesystemet, dei har ansvaret for sjukeheimane, og vi veit at ut frå opplegget i fastlegeavtalen skal fastlegane jobbe i offentleg legearbeid ei viss tid i veka - 7,5 timar pr. veke er det no. Men i praksis utnyttar ikkje kommunane dette, så her ligg det eit potensial på eit eller anna vis. Korleis ein skal få det til, veit eg ikkje, men iallfall veit vi at det er berre 5,5 timar i offentleg legearbeid som blir utnytta av denne avtalen, så her er det eit potensial. Vi treng fleire legar òg på sjukeheimar. Det betyr at vi kan ta oss av dei sjukaste sjuke på ein betre måte.

Så har vi høyrte om svingdørspasientar, og det er jo slik at svært sjuke eldre altfor ofte blir sende fram og tilbake mellom sjukehus og sjukeheim, dei siste vekene av livet spesielt. Det er jo ikkje ei verdig omsorg - det kan vi ikkje seie. Vi treng fleire sjukepleiarar og fleire legar med kompetanse på samansette sjukdomar på sjukeheimane. Dei må lære å ta avgjerder og sjå når dei eldre er i terminalfasen og mest av alt treng ro rundt seg. Då er det ikkje omfattande operasjonar som står i høgsetet. Vi må kunne gje dei eldre ei verdig avslutning på livet.

Vi kan ikkje førebyggje alderdom, men vi kan førebyggje skadar. Venstre har vore oppteke av førebygging og rehabilitering, og som interpellanten er inne på, er det mange gråsoner. Venstre trur ikkje at innsatsstyrt finansiering er løysinga på gråsoneproblematikken. Venstre har meir tru på dialog og ansvarleggjering av dei ulike forvaltningsnivåa.

Sparetiltak og kvinner

22.04.08. Interpellasjon fra representanten Sonja Irene Sjøli til helse- og omsorgsministeren:

« Hva vil statsråden konkret gjøre for å forhindre at sparetiltakene i helseforetakene rammer kvinner og barn? »

Gunvald Ludvigsen (V) Også eg vil takke representanten Sjøli for at vi fekk dette temaet på bordet her i dag. Det er også interessant at ein del av eksempla som representanten Sjøli nemner, gjeld - slik eg, som verkeleg kjem frå distrikta, ser det - relativt sentrale strom. Ho nemnde St Olavs Hospital som eit eksempel. Så eg vil fokusere på dei små fødeavdelingane i distrikta, der det verkeleg er lang veg til alternative fødetilbod. Å ha eit godt fødetilbod i rimeleg nærleik, og ikkje fleire timar unna, er det som skaper tryggleik hos dei som skal føde, og ikkje minst hos den nære familien.

Elles er også eg glad for at statsråden poengterte at det ikkje er dokumentert, slik representanten Skjælaaen nemner, fleire avvik ved små enn ved store fødeavdelingar. Eg trur det er viktig at statsråden sa det frå denne talarstolen. Ho sa også at her må vi finne andre kvalitetsmål enn talet på fødsalar. Det må eg seie at eg blei veldig glad for å høyre, for det er ikkje kvantitet som gir kvalitet.

Heilt til slutt: Når det gjeld spørsmål om sommarstengde fødeavdelingar, har det vore sagt at det ikkje skal vere på grunn av økonomi aleine. Kva er det da som er grunnen? Jo, da bruker ein etter mitt syn eit fullstendig vikarierende argument og seier at ein ikkje får tak i fagfolk, at det skal vere ein grunn. Eg har litt erfaring med det å vere lokalsjukehusdirektør - eg var det i elleve år - og eg må berre seie at når vi visste at vi skulle drive sjukehus ved alle avdelingar alle månader i året, så var det ikkje noko problem. Dersom statsråden tydeleg og greitt meiner at ikkje noka fødeavdeling skal bli lagd ned - og gir tydeleg signal tidleg - skal det ikkje vere noko problem. Det er 100 % sikkert.

7. Profilområde MILJØ

Statsbudsjettet:

KLIMAUTFORDRINGENE SKAL LØSES

Tabell 3: Miljø- og klimatiltak

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

169.70	Økte tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	30,0
1062	Økt oljevernberedskap	100,0
1825	Investeringsstøtte til pilotanlegg for fornybar energi	100,0
1825.60	Tilskudd til energisparing i husholdningene	50,0
1830.50	Forskning/utvikling av nye fornybare energikilder	200,0
1400.82	Grunnstøtte til miljøorg.	2,0
1410.70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	7,0
1427.21	Tiltak for å bevare villaks	10,0
1427.35	Økt skogvern	20,0
1427.74	Tilskudd til friluftstiltak	15,0
1429	Div. kulturminnevern-tiltak	19,0
1441.01	Styrking av SFT	19,0
1441.39	Opprydningstiltak i fjorder, vann og vassdrag	15,0
1441.72	Tilskudd til klimakommuner	200,0
281.01	NAROM og artsdatabanken	4,2
285.52	Klimaforskning (CO ₂ -håndtering mv)	100,0
1301.70	Utvikling av hydrogen og biodrivstoff	20,0
1330.60	Incentivordning, kollektivtransport	160,0
1350.30	Økt jernbanesatsing	670,0
1350	Planleggingsmidler, bybaner	20,0
SUM:		1 761,2

I tillegg kommer en omfattende dreining av skattesystemet i en mer miljøvennlig retning hvor Venstre foreslår et skifte fra rød til grønn beskatning på om lag 3 mrd kroner.

Venstre vil også styrke satsingen på energisparing, energiomlegging og fornybar varmeproduksjon over Enova SF. For å gi tilstrekkelige finansielle rammer og forutsigbarhet i dette arbeidet, foreslår Venstre å øke kapitalinnskuddet til Grunnfond for fornybar energi og effektivisering med 10 mrd kroner utover regjeringens forslag.

Venstre foreslår også å styrke kulturminnefondet med 200 mill. kroner. En slik økning ville gitt 10 mill. kroner i økt innsats for å styrke kulturminnevernet i 2009 gitt en fondsavkastning på 5 pst.

Energi- og miljøkomiteen (Gunnar Kvassheim, komiteens leder)

Budsjettdebatten

07.12.07. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet (rammeområde 12 og 13) (Budsjett-innst. S. nr. 9 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) (komiteen leder): Dagens regjering har lovet at Norge skal være et foregangsland innenfor miljøarbeidet, og vi skal være et foregangsland i forhold til å møte klimautfordringene. Denne ambisjonen er ikke møtt verken i klimameldingen som Regjeringen la fram i sommer, eller i det budsjettet som vi har til behandling i dag. Det er ingen ny kurs, ikke ett krafttak som er tilpasset de utfordringene en står overfor. Tvert imot har vi et svakt miljøbudsjett hvor Miljøverndepartementet nok en gang er budsjettaper. Dette har Regjeringen forsøkt å pynte på ved å

lage en samlet oversikt hvor alle departement er inkludert, og hvor en viser tiltak som angivelig skal ha miljøeffekt. Samlet kommer en da opp i budsjettposter på 24 milliarder kr. Det er påfallende at i dette regnestykket er en tredjedel av Landbruksdepartementets budsjett, 4,6 milliarder kr, tatt med. Det får dermed mye mer vektning enn Miljøverndepartementets budsjett på 3,1 milliarder kr. Det er derfor god grunn til å revidere måten en prøver å synliggjøre miljøinnsatsen til Regjeringen på tvers av departementene. Den framstillingen som er gitt i årets budsjett, er ingen god framstilling.

Det er for øvrig ikke bare Venstre som er misfornøyd med Regjeringens arbeid med klima- og miljøspørsmål. 70 pst. av velgerne har svart at de heller ikke synes at Regjeringen gjør nok i forbindelse med klimatrusselen. Det er et stort ønske og en stor forventning om politisk lederskap på disse viktige områdene som velgerne så langt ikke opplever at Regjeringen har ivaretatt. Jeg håper at det presset som det nå er på politisk lederskap, skal føre fram til at det blir politisk enighet om et klimaforlik. Det er helt nødvendig, og det må bygge på et mye mer ambisiøst opplegg enn det som ligger i klimameldingen.

Bakteppet for Norge når en går til Bali-forhandlingene, er nemlig at en på hjemmebane går inn i 2008 med rekordhøye klimagassutslipp. To nye store utslippskilder, gasskraftverket på Kårstø, som ikke renses, og Melkøya-anlegget i Finnmark, bidrar til å gjøre en belastende situasjon enda verre. Begge disse prosjektene, både Kårstø og Melkøya-prosjektet, er mer enn noe drevet fram av Arbeiderpartiet og statsminister Jens Stoltenberg. Det var han som gjorde det til sitt politiske svennestykke å felle sentrumsregjeringen, fordi han insisterte på at gasskraftverket på Kårstø skulle bygges uten rensing. Da forventer jeg at Regjeringen, ledet av den samme statsministeren, bidrar til å få et klimaforlik som kan få ned klimagassutslippene i Norge, slik at en ikke står med store ambisjoner i det internasjonale arbeidet og ingen vilje nasjonalt til å være et foregangsland.

I dette bildet er det også helt uforståelig at det i budsjettet satses så lite på miljøforskning og klimaforskning som det det legges opp til. Det er helt uforståelig når en står overfor de utfordringene som vi har, at en også på dette området har et hvileskjær.

Det har lenge vært varslet fra Regjeringen at en har store ambisjoner når det gjelder fornybar energi. Det faktiske forhold er at en pr. dags dato står med et av de dårligste støttesystemene i Europa. Det betyr at vi i tillegg til å eksportere fossile energikilder eksporterer gode fornybare energiprojekter. Det er en helt uholdbar situasjon, og her er det behov for å gjøre noe drastisk. Det er bakgrunnen for at opposisjonen ved gjentatte anledninger har tatt til orde for at en skulle ta opp igjen forhandlinger med Sverige om grønne sertifikater, for vi er helt overbevist om at grønt sertifikat-markedet er mye bedre egnet til å utløse et stort potensial med hensyn til fornybar energi-produksjon enn det støtteopplegget som Regjeringen har lagt på bordet.

For få minutter siden ble vi informert fra statsråd Haga om at Regjeringen nå har tatt opp igjen forhandlingene med Sverige om en grønt sertifikat-ordning. Det er positivt. Det er et resultat av at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har dette som et av sine krav i den punktlisten som er overlevert til Regjeringen. At endringen har skjedd i de siste dagene, er helt åpenbart, for av den innstillingen som ligger til behandling i dag, framgår det at regjeringspartiene har stemt mot forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om å gjenoppta forhandlingene med Sverige. Men det er positivt at dette skjer nå. En må bare håpe at Regjeringen, som ikke lyktes da den forhandlet med en sosialdemokratisk regjering, vil lykkes når en, presset av den borgerlige opposisjonen på Stortinget, skal forhandle med en borgerlig regjering i Sverige. Men det gjenstår altså å se, og det gjenstår å se om Regjeringen vil prioritere annerledes nå enn da de vendte tommelen ned for et grønt sertifikat-marked for noen år tilbake.

I sitt alternative statsbudsjett har Venstre styrket miljøsatsingen med 1,8 milliarder kr. I tillegg kom et kraftfullt skattesifte fra rød til grønn skatt, hvor en stimulerer miljøriktig atferd og øker belastningen ved ressursløsning. Dette skattesiftet tror vi er en viktig del av en offensiv på miljøområdet, og vi håper at vi i tur og orden vil få støtte fra andre partier til denne måten å tilnærme seg miljøpolitikken på.

Når det gjelder Miljøverndepartementets budsjett, øker Venstre dette med 317 mill. kr. En hovedkomponent er tilskudd til klimakommuner på 200 mill. kr, fordi vi ønsker å ha noen kommuner som kan framstå som foregangskommuner, hvor innbyggerne i samarbeid med næringslivet satser radikalt på å få ned klimagassutslippene og framstå miljøvennlig. I tillegg satser vi mer enn Regjeringen på skogvern, på gyrobekjempelse og på friluftstiltak, og vi legger også inn mer midler både til kulturminner via Riksantikvarens budsjett og til styrking av Kulturminnefondet.

Det er også viktig å ha mer ressurser til giftoppyrdding i fjorder og innsjøer. Her er det et stort misforhold mellom det behovet som finnes, og de midler som stilles til rådighet av Regjeringen. Dette er også noe av bakgrunnen for at opposisjonen har et forslag hvor en ber om en plan for det arbeidet som må gjøres på dette området.

Vår miljøstatsing reflekteres også på forskningsbudsjettet, innenfor oljevernberedskap og på samferdselsbudsjettet, hvor vi samlet bruker 850 mill. kr mer til kollektivtrafikk enn det Regjeringen legger opp til.

Da vi hadde forvaltningsplanen for nordområdene til behandling i Stortinget, lovet Regjeringen at det skulle satses systematisk på miljøkartlegging i nordområdene. Det vi nå opplever, er at en satser vesentlig mer ressurser på seismiske undersøkelser enn på miljøundersøkelser. Det innebærer at det er et misforhold som kan gjøre at en når en skal revidere forvaltningsplanen i 2010, ikke har lyktes med å gjøre den miljøkartleggingsjobben som er nødvendig. På denne bakgrunn setter Venstre av mer penger i sitt alternative budsjett til miljøovervåking og miljøkartlegging i nordområdene.

Det er påfallende i en tid hvor en sier at en vil satse mer på fornybar energi, at Regjeringen legger opp til skjerpet beskatning av småkraftverk. Reaksjonene har vært entydige fra alle de deler av landet hvor dette er en stor mulighet. Jeg er uforstående til at en har fått Senterpartiet med seg på dette. Dette er dårlig distriktspolitikk, det er dårlig energipolitikk, og det svekker næringsgrunnlaget for mange av dem som kunne hatt inntekter fra småkraftproduksjon.

I sitt alternative statsbudsjett legger Venstre også opp til at en skulle kunne bruke mer penger til pilotprosjekter innenfor umodne områder for fornybar energiproduksjon, så som havmøller, som jeg tror har et stort potensial.

Klimapolitikken har vist at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er mer ambisiøse enn Regjeringen. Det avtegner seg også når det gjelder budsjettarbeidet. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har et annet trykk på fornybar energi. Vi ønsker pilotprosjekt for rensing på Kårstø. Vi fremmer forslag om en avskrivningsordning som vil stimulere til miljøvennlige innkjøp, og vi har ønsket en handlingsplan for fjordoppyrdding. I dette bildet hører det også med at av de partiene som er mer offensive enn Regjeringen, så er Venstre det parti som i sitt budsjett avsetter mest midler til miljø, både direkte via Miljøverndepartementets budsjett og indirekte via andre budsjetter.

Vera Lysklætt (V) Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnytting av ressurser kan gi kortsiktige gevinster. Venstre ønsker en framtidsrettet og ambisiøs miljøpolitikk. Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte.

Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer: utslipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Norge har et ansvar nasjonalt for å ligge i front innen alle disse miljøutfordringene, og dette krever nye, radikale grep. Vi har sett en rekke eksempler på at pilotprosjekter innen fornybar energi står i fare for å flytte til utlandet fordi det ikke fins støtte til slike prosjekter i Norge.

Jeg vil trekke fram tidevannskraftverket til Hammerfest Strøm som eksempel. Dette er et svært godt prosjekt innen fornybar energiproduksjon, som nå har flagget ut til utlandet fordi Norge ligger etter i dette arbeidet. Det er derfor uforståelig at ikke Regjeringen har vist vilje til å bidra med støtte til denne typen utviklingsprosjekter.

Havmøller

23.10.07 Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Vera Lysklætt, Leif Helge Kongshaug og Anne Margrethe Larsen om satsing på vindkraftproduksjon basert på havmøller ([Innst.S.nr.288](#) (2006-2007), jf. [Dok.nr.8:67](#) (2006-2007))

Gunnar Kvassheim (V) (komiteens leder): Jeg har nå i fem uker vært i USA, delvis som observatør til FN, og har ikke møtt statsråden tidligere. Men jeg har registrert at hun har vært meget ambisiøs når det gjelder satsing på fornybare energikilder, og har kritisert Regjeringens satsing så langt. Jeg har også registrert at hun har sagt at Regjeringens klimapolitikk ikke er god nok, og at det må lages et mer ambisiøst opplegg. Jeg og Venstre har blitt betegnet som Regjeringens fremste opponenter når det gjelder satsing på fornybar energipolitikk. Jeg registrerer at i mitt fravær har Haga vikariert i den rollen.

Satsing på havmøller er en viktig del av innstillingen til Lavutslippsutvalget. Da Venstre fremmet sitt forslag i april, var ikke dette temaet på den politiske dagsordenen. Etter hvert har det blitt mange nyfrelste. Det er positivt at Venstres forslag om en nasjonal strategi for å satse på havmøller har bidratt til å sette dette viktige spørsmålet på den politiske dagsordenen. Men det vi definitivt ikke trenger, er nok et område i energipolitikken med tilsynelatende full enighet og store ambisjoner, uten den politikken som trengs for å utløse de tiltakene som er nødvendige.

I debatten i dag har det blitt dokumentert at havmøller har et enormt potensial, som kan gi store mengder ren energi, og som også kan knyttes opp til elektrifisering offshore og dermed bidra til betydelig reduksjon av klimagassutslippene, ikke bare indirekte, men også direkte. Det er også svært spennende at det til havmølleproduksjon er knyttet store industrielle muligheter for en nasjon med en industri som har lang og god erfaring knyttet til offshoreinstallasjoner. Det er nødvendig å komme i gang med tyngde og med samordnet innsats når det gjelder havmøller. Det er derfor en nasjonal strategi er nødvendig. Jeg er skuffet over at regjeringspartiene ikke vil være med på det forslaget Venstre har fremmet, som får tilslutning fra en samlet opposisjon.

Jeg registrerer at en samlet komite imøteser en nasjonal strategi. Jeg håper at statsråden i dag kan bekrefte at det vil komme en slik strategi, og at hun kan si noe om når den vil komme, og hva den bør inneholde.

Etter Venstres mening bør en nasjonal strategi inneholde klare, forpliktende mål. Den bør inneholde løfter om støtte til pilotprosjekter, vesenlig bedre produksjonsstøtte enn det som i dag ligger i Regjeringens opplegg, en utkrystallisering av testområder, økt forskningsinnsats, osv. Det må komme i gang en snarlig dialog med aktørene for å få kartlagt hva hver av dem som bidrar her, skal bidra med.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på at det foreligger søknad fra Karmøy kommune om midler til et testsenter for marin energiproduksjon på Karmøy, som kan kobles opp mot de pilotprosjektene som nå er meldt offshore i områdene utenfor Karmøy.

Det er viktig å tenke stort for å nå de klimamålene vi har satt oss. Norge, som har tjent seg søkkrikt på å eksportere fossile energikilder, har en klar forpliktelse til å bidra på dette området. Havmøller er et område hvor vi kan bidra.

Jeg registrerer at statsråden sier at Norge skal bli verdensledende på dette området. I innspillet departementet har gitt til komiteen, er en langt mer forbeholden. Der sier en at en også vil kartlegge potensialet ved en eventuell satsing på havmøller. Havmøller kan bli viktige på lang sikt, og det er én av mange muligheter. Jeg er spent på om statsråden i dag vil framstå i sin nyfrelste utgave eller i den mer forbeholdne departementale utgaven som så langt har kjennetegnet Regjeringens politikk på dette området, inkludert det som er lagt fram i statsbudsjettet og klimameldingen, som nylig har blitt lagt fram, der det ikke gis signaler om at havmøller er et område en vil satse storstilt på.

Gunnar Kvassheim (V) Jeg har tenkt en del på Odd Roger Enoksen i de siste ukene. Regjeringens ledelse, ikke minst underutvalget som legger opp rammene i statsbudsjettet og avsluttet arbeidet med klimameldingen, la rammene for det arbeidet han skulle møte Stortinget med, som han forsvarte og sa at de støtteordningene vi har, er historisk gode og tilstrekkelige. Klimameldingen er historisk god og tilstrekkelig. Så kom en av de politikerne som har vært sentral i å legge rammene for Odd Roger Enoksen da han var i posisjon, og sier at støtteordningene for fornybar energi er altfor dårlige, og at klimapolitikken er altfor dårlig.

Men de som trodde at det kom en ny tid med ny statsråd, har i dag fått bekreftet at en er på full vei tilbake til de gamle posisjonene. Det var noen som sa at når en samlet komite sier at en imøteser en strategi for havmøller, vil den komme. Nå har statsråden sagt at dette vil bli bakt inn som en del av et større prosjekt, ja, i bunn og grunn er en der allerede, fordi det skal gis støtte fra Enova til et pilotprosjekt.

Det som er opposisjonens poeng, er at vi her snakker om et stort prosjekt som har med både ny produksjon og kutt av utslipp å gjøre. Da ønsker en å ha dette som en helhet presentert i en nasjonal strategi. Jeg hadde ventet at SVs representant som sa at dette var inngangen til en ny historisk epoke,

kunne forstå betydningen av at Stortinget ville ha seg forelagt dette på en eller annen måte så raskt som mulig.

Jeg er bekymret for framtiden til havmøllesatsingen i Norge. Vi har opplevd at tidevannsprosjekt går ut av landet. 100 mill. kroners satsing på bølgekraft er i ferd med å gå ut av landet. Jeg har lyst til å stille statsråden et spørsmål. Ser hun på det testanlegget for marin energiproduksjon som planlegges på Karmøy, og som det er søkt departementet om støtte til, som en naturlig del av den infrastrukturen som en trenger for å kunne realisere havmøllesatsingen? Så har jeg nok en gang lyst til å utfordre statsråden på dette med nasjonal strategi. Hvordan oppfatter hun komiteens samlede forventning om at det kommer en nasjonal strategi fra Regjeringens side? Kan vi forvente at den vil bli lagt fram med de elementene som opposisjonen her har stilt til utsikt, og som en mener bør høre med i en slik satsing?

Vera Lysklætt (V) Det er veldig positivt å høre at det er stor velvilje i denne salen med hensyn til å satse på løsninger innen fornybar energi. Skal vi være med på å løse de klimautfordringene verden står overfor, er dette et selvsagt og viktig område, som krever betydelig oppmerksomhet og satsing framover.

For å redusere klimagassutslippene og skape nye næringsveier og nye arbeidsplasser i framtiden kan det ligge store muligheter innenfor havgående vindmøller. Det er åpenbart at det både i Norge og andre land vil være begrenset hvor mye fornybar energi det er mulig å bygge ut uten at det oppstår store interessekonflikter. Det er f.eks stor motstand innen reindriftsnæringen i Nord-Norge i forhold til store arealkrevende vindmølleparker på land. Dersom vi klarer å utvikle nye løsninger basert på vindmøller langt til havs, kan dette være med på å løse mange av de konfliktene som vil oppstå som en konsekvens av en nødvendig overgang fra ikke fornybare energikilder og over på fornybare energikilder. Derfor er det viktig at vi kommer i gang med dette arbeidet så raskt som mulig. Vi har dessverre sett en rekke eksempler på at gode pilotprosjekter innen fornybar energi flyttes til utlandet fordi det ikke fins et støtteapparat for å løfte denne typen prosjekter i Norge. Tidevannskraftverket til Hammerfest Strøm i Kvalsundet og Fred Olsens bølgekraftprosjekt er eksempler på dette. Jeg frykter at det samme kan skje med de konseptene vi har innen havmøller, dersom vi ikke satser på dette nå.

Anne Margrethe Larsen (V) På samme måte som danskene har lyktes med å bygge opp en næring rundt landbasert vindkraft, kan vi i Norge gjøre det med havgående løsninger. Derfor synes jeg det er svært positivt at partier på Stortinget stiller seg bak forslaget fra Venstre om en nasjonal strategi for vindkraftproduksjon basert på havmøller. Skal vi lykkes, krever det at vi kommer raskt i gang med arbeidet. Jeg håper derfor regjeringspartiene kan være mer konkrete og slutte seg til de forslagene til tiltak som er fremmet i innstillingen.

Det er svært viktig med konsekvensutredninger og god dialog i forhold til interessekonflikter, som fiskerier, næring og det maritime miljøet. Det er derfor nødvendig å lage en plan for hvor man kan benytte havmøller.

Skarv

18.12.07. Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om utbygging, anlegg og drift av Skarv ([Innst.S.nr.106](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.5](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V): Venstre kommer til å stemme for å gi Olje- og energidepartementet samtykke til å godkjenne utbygging og drift av Skarv. Det er et prosjekt som kan framskaffe betydelige mengder med olje og gass, og som kan bidra til verdiskaping og betydelige inntekter. Det må også forventes at lokalmiljøet og den aktuelle landsdelen får betydelig glede av utbyggingen gjennom arbeidsplasser og aktivitet.

Fremskrittspartiets Ketil Solvik-Olsen gav uttrykk for en viss forundring over at partier som hadde vært kritiske til utslippet på Statfjord, nå stemte for denne utbyggingen. Jeg kan redegjøre for Venstres posisjon. Den er at vi lenge har ment at på noen områder er det en så åpenbar konflikt mellom oljeaktivitet og miljø at en bør ha petroleumsfrie soner. Det dreier seg om områder i Lofoten og Vesterålen. Men det er ikke den type områder vi her diskuterer, så vi har en god sammenheng i vår

politikk på dette området. Det er fortsatt slik at det eneste partiet i denne salen som gikk til valg mot all oljeaktivitet i Barentshavet, er SV.

Denne saken er imidlertid en illustrasjon på at det kan være vanskelig å få en sammenheng mellom det vi politikere sier vi vil, og det vi faktisk gjør. 2008 kommer til å bli et år med rekordhøye CO₂-utslipp i Norge. Petroleumssektoren står for en betydelig del av disse utslippene. Derfor må vi få til et opplegg med elektrifisering av eksisterende installasjoner, og vi må få til et opplegg som gjør at nye utbygginger baserer seg på kraft fra land. Vi beklager at det er valgt en løsning for Skarv som vil gi store utslipp, og som ikke baserer seg på kraft fra land. Venstre og Kristelig Folkeparti har derfor fremmet et eget forslag som setter søkelys på det vi faktisk kan gjøre noe med i dag, og det er å legge større trykk på det programmet som skal gjennomføres for å utvikle teknologi for å få overføringer av store kraftmengder til produksjonsskip. Det bør settes som vilkår at strømforsyning fra land skal gjennomføres når en sikker løsning for elektrifisering er tilgjengelig for det feltet vi i dag diskuterer. Vi mener også at det bør slås fast at nye prosjekt skal basere seg på kraft fra land, og at dette tas med i utlysningsteksten.

Det er også behov for å legge om prosedyrene ved behandling av framtidige utbygginger, slik at det ikke gjøres investeringer som i praksis binder opp den endelige avgjørelsen.

Venstre er opptatt av at utbygging av olje- og gassfelt skal komme tilliggende lokalsamfunn og landsdeler til gode. Dette gjelder også ved utbygginger i Norskehavet og Barentshavet. Vi viser her til at komiteen peker på at Regjeringen vil komme tilbake til denne lokaliseringsproblematikken i forbindelse med petroleumsmeldingen, som ventes framlagt i 2008.

Det Norge står med i dag, er altså rekordhøye utslipp av CO₂ og et av Europas dårligste systemer for støtte til fornybar energi - en svært dårlig kombinasjon.

Kraftlinjer

18.12.07. *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra H om strategi for bygging av kraftlinjer* ([Innst.S.nr.86](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:09](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) (komiteens leder): Representantforslaget som vi i dag diskuterer, omhandler viktige problemstillinger, spørsmålet om lokal energiproduksjon og bygging av kraftlinjer, som har vært diskutert i Stortinget ved flere anledninger. Jeg er usikker på om den behandlingen som slutføres ved dagens debatt, har brakt fram noe nytt, eller om det er tale om et saksfelt hvor vi har å gjøre med oppholdende strid. Vi får vente og se hva som er realitetene. Men det framstår i alle fall klarere og klarere at Norge er en sinke når det gjelder utbygging av fornybar energi, og ikke på noen måte har gjort seg bruk av det potensialet som er tilgjengelig. Dette skyldes et dårlig støttesystem. Det er et resultat av at en valgte vekk et grønt sertifikatsamarbeid med Sverige. Det er bra at en nå igjen har kommet i forhandlinger om dette med sikte på å få på plass et slikt system.

Det er åpenbart at større lokal kraftproduksjon ville redusert og påvirket behovet for overføringslinjer. Men uansett vil det være bruk for nye linjer, og det er behov for en debatt om hvilke hensyn som skal tillegges vekt når en velger linjetrasé for disse kabelprosjektene. Venstre er helt klar på at vi må tillegge miljøhensyn større vekt enn tidligere, og at det i en del tilfeller må tillegges avgjørende vekt, slik at en velger andre løsninger enn det en vil gjøre med dagens retningslinjer. Vi mener at strekningen fra Sima til Samnanger i Hardanger er et eksempel på en strekning hvor det vil være så konfliktfylt å framføre kraftlinjer langs fjorden at alternativet med sjøkabel bør velges.

Det haster med å få på plass en ny politikk på dette området, og Stortinget burde ha fått seg forelagt en sak i løpet av våren hvor Regjeringen redegjorde for sitt syn. Regjeringen har bebudet en justert strategi med økt vekt på miljøet når det skal bygges kraftlinjer, og det gjenstår å se om denne nye strategien også blir ny praktisk politikk. Det får vi kanskje svar på når det skal tas en avgjørelse om trasévalg langs eller i Hardangerfjorden.

Jeg registrerer at statsråden i ulike sammenhenger har bebudet en mulig kompensasjonsordning for kommuner som berøres av linjeutbygging som gir store ulemper, altså at en ser for seg at en skal betale for de ulempene som trasévalg og linjeframføring representerer. Jeg vil ikke utelukke at en slik

kompensasjonsordning kan være et riktig og viktig virkemiddel som kan brukes i noen sammenhenger. Men jeg håper ikke at det er det som blir det praktiske resultatet av den nye strategien som Regjeringen sier en vil komme fram til. Det finnes strekninger der ulempene er så store ved å framføre kraftlinjer i luften at en ikke kan kompensere seg bort fra dem. Jeg håper Stortinget snarlig får en avklaring av Regjeringens politikk her, og at vi får en ny strategi som også gir en ny politikk som innebærer at sjøkabel og jordkabel blir valgt i større utstrekning enn så langt.

Kvotedirektivet

18.12.07 *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 146/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2003/87/EF av 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for klimagassutslipp (kvotedirektivet), samt tilhørende rettsakter ([Innst.S.nr.107](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.26](#) (2007-2008))*

Gunnar Kvassheim (V): Kvotedirektivet er et viktig verktøy i klimaarbeidet. Det ser ut til at kvotehandelen nå skal brukes på stadig flere områder og overfor stadig flere utslippskilder. Det har vi fått eksempel på også i dag. Det bringer meg over til Inga Marte Thorkildsen, som påpekte at kvotehandel kan være et effektivt verktøy, men ikke er drivende når det gjelder innovasjon og teknologiutvikling. Til det er karbonprisen for lav. Inga Marte Thorkildsen sier også at det kreves en helhetlig tilnærming for å drive teknologiutvikling og få fram innovative gode løsninger. Det er jo nettopp det en står overfor når det gjelder Mongstad-anlegget, hvor en har valgt å kjøpe kvoter for noen titalls millioner i stedet for å gjøre den jobben en lovte en skulle gjøre for å drive fram dette prosjektet på en måte som representerte rensing av 100.000 tonn CO₂ fra dag én.

Venstre kommer til å slutte seg til innstillingen. Vi understreker at realitetene i dette dokumentet har vært diskutert i denne sal og bredt belyst tidligere. For Venstre er det grunnleggende viktig at en innretter politikken slik at forurenser betaler. Vi ønsker et strammere regime enn det flertallet la opp til da saken ble behandlet forrige gang. Jeg vil understreke at det er veldig viktig å få til en innstramming av regimet i neste avtaleperiode, og at arbeidet overfor EU intensiveres og holdes på et høyt nivå, nettopp for å oppnå det resultatet.

Da dette ble behandlet forrige gang, var Venstre uttrykkelig klar på at en er imot at gasskraftverk uten CO₂-håndtering skal inkluderes og få gratiskvoter. Det er grunn til å etterlyse hva som er Regjeringens politikk på dette området, slik også tidligere talere har gjort.

Vi står overfor et direktiv som skal være gjeldende om 10-14 dager, og fortsatt er det sentrale aktører som ikke vet hva de skal forholde seg til av rammeverk. Jeg håper at statsrådens innlegg vil virke avklarende i forhold til dette.

Rikets miljøtilstand med mer

14.02.08 *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand (Innst. S. nr. 132 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 26 (2006-2007)) og behandling av Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om å innføre et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall fra 1. januar 2009 (Innst. S. nr. 130 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:78 (2006-2007))*

Gunnar Kvassheim (V) Behandlingen av meldingen om rikets miljøtilstand er preget av at det har pågått en parallell behandling av Regjeringens klimamelding. Mange av de problemstillingene som trekkes opp i rikets miljøtilstand, har også vært tema i klimameldingen og i klimaforhandlingene. Det vi kan slå fast, er at de siste månedene, mens energi- og miljøkomiteen har behandlet klimameldingen og meldingen om rikets miljøtilstand, har miljøpolitikken i Norge blitt mer ambisiøs, og vi har fått på plass mer effektive virkemidler for å nå de målene som vi setter for viktige miljøområder. Det er en positiv beholdning etter et halvt års arbeid i Stortinget med viktige miljøspørsmål.

Jeg konstaterer med tilfredshet at Venstre, i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Høyre, har maktet å flytte Regjeringen i viktige miljøspørsmål. I den forbindelse var det interessant å lese et intervju med SVs stortingsrepresentant Hallgeir Langeland i Stavanger Aftenblad. Det var i hovedsak

et innlegg preget av alt som var vondt og leit i regjering, og som konkluderte med at han så behov for å diskutere regjeringsspørsmål nå, og han holdt åpen muligheten for at SV burde konkludere med nei på spørsmålet om man skulle fortsette i regjering.

Det som var lyset i Hallgeir Langelands politiske tilværelse, var en sterk tilfredshet med klimaforliket. Han sa at han er glad for at opposisjonen hjalp SV til å få på plass en mer ambisiøs klimapolitikk. Jeg håper at det er en glede som statsråden deler med Hallgeir Langeland. Det ligger også i dette at vi har måttet hjelpe SV med å overbevise noen av dem de samarbeider med i regjering.

Jeg slår òg fast at miljøvernministeren har sagt at han er lei av å måtte bruke mye tid på å rette opp gamle miljøsynder. Det er i realiteten en ramsalt kritikk av hans egen sjef, statsminister Jens Stoltenberg. For er det noen som har ansvar for gamle miljøsynder som har vært aktuelle å rette opp i den senere tid, så er det Jens Stoltenberg. Det var han og hans stabssjef på SMK, Schjøtt-Pedersen, som skreddersydde regimet som gjorde det mulig med Snøhvit-utbyggingen, som har forårsaket store miljøproblemer den senere tid. Det var Stoltenberg som insisterte på å felle en regjering, fordi det skulle bygges et gasskraftverk på Kårstø uten rensing. Det var Jens Stoltenberg, og for øvrig òg Erik Solheim, som insisterte på å skrote et opplegg med grønne sertifikater som har gjort at vi i to år stort sett har hatt stillstand når det gjelder utbygging av fornybare energikilder i Norge. Så de miljøsyndene det nå må rettes opp i, er altså forårsaket av Arbeiderpartiet og arbeiderpartistyrte regjeringer.

På ett område ser jeg at statsråden er i fare for å gå motsatt vei. I stedet for å rette opp feil tar han et område hvor det har vært avklart miljøpolitikk, og skaper uklarhet. Jeg tenker på Snøheimveien. Det ble betraktet som et positivt gjennombrudd for miljøet at Snøheimveien, som òg omtales i komiteens innstilling, skulle fjernes som en del av rehabiliteringen av dette området. Etter behandlingen i komiteen og etter statsrådens svar til komiteen, er det full tåkelegging rundt hva som skal skje med denne veien videre. Jeg håper at statsråden nytter anledningen i sitt innlegg til å slå fast at denne veien skal fjernes, slik den forrige regjeringen la opp til.

Det er for øvrig et stort problem innenfor miljøpolitikken at det ikke er samsvar mellom det en sier en skal gjøre, og det en faktisk gjør. Vi ser det bl.a. når det gjelder avsetning av midler til oljevernberedskap osv.

Jeg har lyst til å peke på et område som har fått for lite oppmerksomhet, og det er friluftsliv, hvor denne regjeringen skal ha positiv omtale, fordi den økte bevilgningene til sikring av områder. Men det er stort etterslep når det gjelder midler til tilsyn og midler til aktivitet knyttet til friluftssektoren. Det ville vært positivt om en i budsjettet for 2009 kunne rebalansert friluftspolitikken ved å få økt bevilgningene til ivaretagelse av områder og til aktivitet.

Snøheimveien

04.03.08. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Børge Brende, Gunnar Gundersen og Olemic Thommessen om å bevare Snøheimveien på Dovrefjell ([Innst.S.nr.131](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:08](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) Dette er en merkelig sak. Den startet i snøheimen og havnet i tåkeheimen! Det er en merkelig sak fordi den startet med et krystallklart og godt begrunnet vedtak. Bondevik II-regjeringen, ved miljøvernminister Hareide fra Kristelig Folkeparti, besluttet at DNT skulle få overta Snøheim og gjenåpne den som turisthytte. Ett av vilkårene som ble satt, var at veien til Snøheim skulle fjernes. Det var et kompromiss med ja til hytte og nei til vei. Hadde det vært slik at veien skulle beholdes, er jeg temmelig sikker på at Bondevik II-regjeringen ville konkludert med at en ikke ville gjenåpne stedet som hytte.

Vedtaket var faglig godt begrunnet. Det forelå en NINA-rapport som viste at fjerning av veien vil øke andelen av kvalifisert villmark og ha betydning for reinen. Det bekreftes også av det brevet som komiteen har fått fra Miljøverndepartementet i forbindelse med behandlingen av denne saken. I tillegg understrekes det at en vellykket gjennomføring av prosjektet vil kunne bli et utstillingsvindu for norsk naturvernpolitikk.

Hva dagens regjeringspartier mener er det helt umulig å forstå av den innstilling som er lagt fram. Det spenner fra Inga Marte Thorkildsen, som i hele sitt innlegg argumenterer sterkt for at veien skal fjernes, til Senterpartiet, som sier at fjerning av veien strider mot all sunn fornuft. Slik blir det når man

i regjering skal forene de to motpolene i norsk vernepolitikk, nemlig SV og Senterpartiet. Senterpartiet vil ha vernepause og var irritert på den forrige regjering som førte en offensiv vernepolitikk.

Jeg tror statsråden mener det som Venstre mener. Han har i dag en god anledning til å manne seg opp og gi uttrykk for et klart synspunkt og dermed unngå å sette i spill en viktig sak som det var tatt en avgjørelse i.

Jeg har også lyst til å understreke det negative i at en sak kan gjenåpnes på denne måten. Det betyr at en undergraver betydningen av andre vernevedtak og indikerer at det er muligheter for omkamp hvis en bare mobiliserer lokale aktører og gjør slik som en her har gjort, å spille på den splid som åpenbart er i Regjeringen i denne typen spørsmål.

Norsk klimapolitikk

04.03.08 Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om norsk klimapolitikk

([Innst.S.nr.145](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.34 \(2006-2007\)](#)) og Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Arne Sortevik, Harald T Nesvik og Ketil Solvik-Olsen om Kyoto-tiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet ([Innst.S.nr.147](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:97](#) (2006-2007))

Lars Sponheim (V) Når Stortinget i dag behandler klimameldingen med et så bredt forlik, må jeg innrømme at jeg kom til stortingssalen i dag med den holdningen at her holdt det med å ha løskrutt i lomma, og at en ikke trengte noe skarpere ammunisjon. Så jeg skvatt veldig da saksordføreren, Inga Marte Thorkildsen, dro i gang sin innledning, som la til grunn et intervju i Dagbladet i dag hvor hun gav uttrykk for misnøye med dette klimaforliket som hun mente burde ha gått lenger, og gikk til frontalangrep på en av sine forlikspartnere.

Jeg må si at jeg undrer meg veldig over denne tilnærmingen til dette fra SV. For det første skal jeg være så raus at jeg tør si at jeg er sikker på at SV har gjort alt som står i deres makt for å få en best mulig klimamelding i utgangspunktet. Og jeg er helt sikker på at når det var mulig å komme fram til et klimaforlik i siste instans - og det var kompliserte og lange forhandlinger - var det ikke minst på grunn av en viktig innsats fra SV. Så jeg synes ikke de har noe å skamme seg over. Jeg er helt sikker på at de har gjort en viktig innsats, og jeg tror også at vi lett kunne bli enige om at hvis Venstre og SV skulle laget et klimaforlik sammen, så hadde vi gått vesentlig lenger - kanskje ut i det urealistiske, men vi hadde vært lykkelige. Derfor undrer jeg meg veldig over hvordan saksordføreren fra SV kunne velge å slå til sånn.

Jeg lurte lenge i dag på om jeg skulle bruke denne anledningen til å gjøre meg veldig morsk og konfrontere regjeringssiden med om forliket gjelder nå lenger, og lage litt krise rundt dette, men jeg falt ned på å velge å sitere den gode Kjell Aukrust, som sa at « Bror min gjorde mye rart, en gang gjorde han i brønnen ».

Så litt til Venstres tilnærming til dette. Når man driver slike forhandlinger, foregår det mye spinn og rykter rundt det. Et rykte som jeg måtte forholde meg mye til helt til de siste timene før forliket ble inngått, var at det her gikk mot brudd, og at Venstre ikke hadde noen interesse av et klimaforlik og ville være i opposisjon til alt som skjedde. Det var en glede å inngå et klimaforlik, vel vitende om at vi var langt fra muligheten til noe brudd fra Venstres ståsted, fordi vi var opptatt av å finne en løsning - ikke fordi vi tror at vi på den måten nøytraliserer all klimadebatt framover, men fordi vi tror at vi kan få en ny plattform for å diskutere mer spennende ting når det gjelder klimaspørsmål enn det vi har kunnet de siste årene. Jeg og Venstre tror på dynamikken i denne avtalen, la oss si det. Den inneholder mange enkeltdetaljer. Det er interessant og viktig nok, det. Men det handler først og fremst om teknologiutvikling, som avtalen legger opp til, fra mange tilnærminger, ny prising av miljøskadelig atferd, midler til forskning, osv. Det kommer til å bringe oss langt framover. Det er bare å ha et lite sideblikk til den store bilutstillingen som skal være i Genève denne uken, hvordan nå oppmerksomheten rundt ny teknologi når det gjelder biler, er av et omfang vi aldri før har sett.

Det andre er, og det synes jeg det er veldig hyggelig å kunne si idet statsministeren trer inn i stortingssalen, den dynamikken som ligger i denne avtalen og hele det nye regimet, ved at CO₂ nå har

en kostnad. Selv om vi har hatt mange debatter om nødvendigheten av å ha ting i tillegg, er det ingen tvil om at forliket legger til grunn at det store hovedvirkemidlet som bringer oss framover, er at bedrifter og institusjoner nå har en kalkulator som kommer opp med andre resultater enn det de gjorde før, ganske enkelt fordi CO₂-utslipp har en kostnad. Det gjør at man tilpasser seg, det gjør at man legger noe ned, og det gjør at man investerer i ny teknologi. Det gjør at ting kommer til å gå kraftigere i den rette retningen, tror vi.

Så vil jeg gjerne også få lov til å rette en adresse til to andre partier i oppløpet av mitt innlegg. Det ene er: Hva er det mest politisk nye når vi nå har en debatt her om klima og miljø? Jo, det viktigste er at Høyre er på en helt annen plass i denne debatten enn de var for en del år siden, etter mitt skjønn. Det sier jeg med respekt og ære for det gode samarbeidet. Det er noe nytt at Høyre er med i en miljø- og klimaopposisjon. Det har brakt en ny dynamikk inn i denne politiske debatten. Jeg tror det har vært et viktig bidrag til å gjøre det mulig å komme dit vi er nå. Derfor har jeg lyst til å berømme Høyre for det. Og jeg understreker, som min gode kollega Høybråten, at dette klimaforliket også er et parlamentarisk grunnlag i klimaspørsmål ikke bare i denne perioden, men også i framtidige perioder. Det står for meg som helt uforståelig at det kan være mulig for noen av forlikspartene i denne sammenheng å inngå i en regjering utenfor dette forliket.

Så vil jeg til slutt si til Fremskrittspartiet at jeg har respekt for at de er opptatt av at det er nyanser i denne debatten. Jeg aksepterer det. Men selv om det er nyanser, er det så mye tvil, også hos Fremskrittspartiet, at føre var-prinsippet bør ligge til grunn. Derfor bør det handles nå.

Nasjonal plan for vindkraft

01.04.08. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Øyvind Korsberg, Torbjørn Andersen og Tord Lien om å lage en nasjonal plan for vindkraftanlegg i Norge. ([Innst.S.nr.174](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:34](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) (komiteens leder): Spørsmålet om en nasjonal vindkraftplan har i realiteten vært til behandling i denne sal før, og Venstre mener det samme om dette spørsmålet nå som vi gjorde sist saken var til behandling. Vi kommer også til å ha samme standpunkt neste gang Fremskrittspartiet eventuelt vil fremme dette forslaget. Vi mener at en nasjonal vindkraftplan ikke er formålstjenlig.

Det er i hovedsak to formål som skal ivaretas. Det ene er å legge til rette for økt produksjon av fornybar energi. Det andre er å sørge for at ulike interesser avveies når en bestemmer hvilke planer som skal kunne få klarsignal, og hvilke som skal stoppes.

Hovedproblemet i dag er at utbyggingen i stor grad har stoppet opp. Vi har et dårlig støttereime, og det er stor usikkerhet om hva som skal komme i framtiden. I tillegg er langvarig saksbehandling i NVE et stort problem. Dette er en kritikkverdig situasjon, fordi mange opplever at det ikke er samsvar mellom det klare ønsket om å få økt fornybar energiproduksjon og det opplegget regjering og storting har for å legge til rette for å utløse slik produksjon. Her må vi komme på offensiven, og her trengs det en rask avklaring av støttenivået i påvente av at grønne sertifikater kommer på plass.

Det er helt rett som mange påpeker, at det er et stort potensial i havmølleproduksjon, og jeg er svært glad for at det er en viktig del av klimaforliket at det skal settes inn en offensiv for å framskynde denne typen prosjekter. Men det er ingen tvil om at det også er viktig å realisere prosjekter på land, og at det er en sammenheng mellom det vi gjør på land, og det vi gjør offshore. Her er det viktig å komme på offensiven og legge til rette for at gode prosjekter kan realiseres. Men det vil være slik at mange prosjekter også vil få et negativt svar. I Rogaland, mitt eget hjemfylke, er det prosjekter på til sammen 3 TWh - altså det som er den nasjonale målsettingen - og det er jo forståelig at mange reagerer på et slikt volum og er usikre på om det vil være vilje til å sortere. Det har en i Rogaland håndtert ved å lage fylkesvise planer der en sier hvor en har åpnet for vindkraftutbygging, og hvor en ikke har det. Sammen med tematiske konfliktvurderinger og regionale samordninger ved konsesjonsbehandlingen kan en altså ivareta dette viktige hensynet og avstemme ulike interesser.

Jeg har i denne forbindelse lyst til å utfordre statsråden litt på saksbehandlingskapasiteten knyttet til vindkraftprosjekter, for i Rogaland, f.eks., er det sagt at en må vente i flere år på å få en avklaring.

Blant dem som har reagert på det, er Tore Nordtun, som ønsker å framskynde dette. Det håper jeg at statsråden kan bekrefte at hun vil medvirke til.

Så har jeg bare kort lyst til å avlegge Hallgeir Langeland en visitt. Han holdt i bunn og grunn et godt innlegg og avla dette med grønne sertifikater også en visitt. Han sa at han lurte på hvorfor ikke Bondevik-regjeringens arbeid med grønne sertifikater ble fullført. Forklaringen på det er at det ble regjeringsskifte. Det lå til rette for å få dette systemet opp å gå, og det var i den forrige regjeringen en uttrykt vilje til at det opplegget som var utredet, skulle gjennomføres. Det var altså ikke slik at saken med de grønne sertifikatene med dagens regjering drog ut. Den ble skrinlagt. Nå er dette på sporet igjen, og det viktigste er ikke historiebeskrivelsen, men at vi får opp å gå et system som utløser økt produksjon av fornybar energi. Det skal vi gjøre på en måte som ivaretar også andre interesser.

Trillemarka

02.04.08 Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jørund Rytman og Tord Lien om å legge det frivillige verneforslaget til grunn for ferdigstillingen av Trillemarka-Rollagsfjell ([Innst.S.nr.175](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:44](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) Norge er forpliktet til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Områdevern er ryggraden i dette bevaringsarbeidet. Urskogen i Norge er nesten borte, og en betydelig del av Trillemarka er gammel naturskog. Derfor har spørsmålet om vern av Trillemarka vært en viktig miljøsak over lang tid. Mange har etterlyst en avgjørelse fra Regjeringen, og i Aftenposten i januar i fjor kunne en lese at det var så sterke stridigheter i Regjeringen om dette at det lammet nær sagt alt annet arbeid. Likevel skulle det ta mer enn ett år til før en fikk avgjørelsen fra Regjeringen.

Denne gangen har utfallet av kompromissarbeid i Regjeringen blitt en god miljøløsning. Det er unntaket, ikke regelen, når Regjeringen lager kompromisser innenfor miljøpolitikken. Den avgjørelsen som er tatt, er godt i samsvar med Direktoratet for naturforvaltnings anbefalinger, og godt i samsvar med det minimum Venstre sa måtte på plass for at et opplegg skulle få vår tilslutning.

Det er ingen tvil om at Regjeringen er tillagt avgjørelsesmyndigheten i denne typen saker. Slik bør det også være, og Venstre ønsker ikke å endre på denne innarbeidede praksisen.

Det har blitt framstilt som en gunstig løsning at Regjeringen legger opp til kompenserende tiltak i sitt vedtak. Inga Marte Thorkildsen nevnte også et utviklingsfond på 30 mill. kr. Jeg har registrert at det lokalt er en helt annen oppfatning av de kompenserende tiltakene. En mener dette er altfor lite i forhold til det som er stilt til utsikt tidligere, og som trengs for å kunne gjøre de kompenserende tiltakene som en lokalt gjerne vil satse på.

Jeg håper Regjeringen ikke har låst seg når det gjelder størrelsen på de kompenserende tiltakene, for det er en sak som kommer til Stortinget knyttet til bevilgninger, og hvor det blir anledning til å endre på opplegget som en har lagt på bordet. Det er Venstre innstilt på å medvirke til.

Jeg har registrert at representanten Per Olaf Lundteigen på et tidlig tidspunkt mente at den horrible avgjørelsen til Regjeringen måtte bringes inn for behandling i Stortinget. Det skal bli spennende å se i dag om han har tilslutning i egen stortingsgruppe, eller om det er Erling Sande som har det, som nå framførte sitt synspunkt, som var at denne saken ikke burde behandles i Stortinget nå.

Energipolitisk handlingsplan

08.05.08. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Kåre Fostervold om en energipolitisk handlingsplan (Innst. S. nr. 209 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:37 (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V): Venstre støtter Fremskrittspartiets forslag om en energipolitisk handlingsplan. Men jeg har lyst til å reflektere litt rundt den begrunnelse og den situasjonsbeskrivelse som Fremskrittspartiet gir, fordi jeg mener det ikke er en rett beskrivelse.

Torbjørn Andersen sier at en de fleste år er avhengig av importert kullkraft i Norge. Situasjonen er den at dette varierer sterkt fra år til år, og at en mange år har et stort eksportoverskudd.

En kan stille spørsmål om hvor relevant betegnelsen «normalår», som ofte brukes som fasit, er for å beskrive situasjonen.

Men selv om bildet er mer nyansert enn slik som Torbjørn Andersen beskriver det, er det rett at det er et stort potensial når det gjelder både produksjon og energieffektivisering, som ikke er tatt i bruk på en god nok måte.

Så spør Torbjørn Andersen: Hvorfor er det slik? Jeg tror det hovedsakelig er to grunner til det. For det første har ikke politiske myndigheter vært offensive nok verken når det gjelder fornybar energiproduksjon, eller når det gjelder å ta ut sparepotensialet. Det andre er det åpenbare faktum at vi i Norge har vært i den heldige situasjonen at vi over lang tid har hatt lav pris på energiressursene, noe som har gjort at det ikke har vært lønnsomt nok verken å spare eller å lage ny produksjon. Jeg tror det er nødvendig å ha et slikt virkelighetsbilde foran seg for å kunne lage den handlingsplanen eller de tiltakene som trengs.

Venstre har altså sagt at vi ønsker en energipolitisk handlingsplan. En av grunnene til det er at det vil gi Regjeringen anledning til å rydde opp i intern uenighet og presentere sin helhetlige politikk på dette området. Det er nødvendig, for det er et område som i altfor stor grad preges av at ting gjøres stykkevis og delt. Og det hadde vært en god anledning til å få fremmet tiltak både på kort sikt og på lang sikt og få forankret det gjennom en behandling i Stortinget.

Jeg er forundret over at regjeringspartiene begrunner at en ikke har behov for en energipolitisk handlingsplan, med at en har Soria Moria-erklæringen. Det mener jeg med respekt å melde er et utilstrekkelig dokument når det gjelder de utfordringene vi står overfor. En av de utfordringene vi står overfor, er å få samsvar mellom det vi sier vi skal gjøre, og det vi faktisk gjør, når det gjelder fornybar energiproduksjon.

Jeg hører at Erling Sande lar seg begeistre over at en nå har gjenopptatt forhandlinger med Sverige om grønne sertifikat. Ja, men det triste er jo at det har gått flere år hvor dette stod i stampe, fordi Regjeringen skroter den løsningen. Men de gikk med på det igjen i forbindelse med klimaforhandlingene i Stortinget.

Jeg tror også det er viktig å få en helhetlig plan når det gjelder marin energiproduksjon. Der sa Stortinget nei til Venstres forslag om å lage en slik nasjonal strategi. Derfor er det positivt at dette igjen har kommet inn i forbindelse med klimaforhandlingene. Jeg har også veldig sterkt behov for å understreke det store potensialet som er knyttet til energieffektivisering og enøk-arbeidet. De nye kilowatt-timene som vi sparer inn, er ikke bare de som er lettest å skaffe, det er også de som åpenbart har minst negativ miljøeffekt.

Norge er i den gunstige stillingen at hvis vi kombinerer de utviklingstrekkene internasjonalt som gjør en rein energiproduksjon mer konkurransekraftig, med det store potensialet vi har, så kan vi bli en stor eksportør av rein energi. Men det vil også i framtiden være store svingninger i hvor mye som eksporteres og importeres, i nasjon som har en så stor del av sin produksjon knyttet til vannkraften – der varierer naturligvis fra år til år hvor mye en kan levere.

Kraftkrise i Midt-Norge

08.05.08. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Tord Lien, Per Sandberg og Ketil Solvik-Olsen om tiltak for å hindre langvarig kraftkrise i Midt-Norge (Innst. S. nr. 208 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:41 (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V) (komiteens leder): Selv om strømprisene i dag er 7 øre pr. KWh, er det dekning for å si at kraftsituasjonen i Midt-Norge, som er temaet i dag, er krevende. Den er så krevende at det er behov for en planmessig tilnærming til de utfordringene man står overfor. Vi konstaterer at Regjeringen mangler det, og heller ikke er villig til å følge opp sitt løfte om å legge fram en handlingsplan. Det vi også trenger, er samsvar mellom det man sier man skal gjøre, og det man faktisk gjør. Det er f.eks. i forbindelse med fornybar energiproduksjon slik at man i flere år har gjort tiltak som medvirker til å redusere interessen for dette, ikke stimulere den. Det var tilfellet da man skroter opplegget med grønne sertifikater. Det er det som er effekten av et skjerpet regime når det gjelder skatt for småkraftverk. Det er det som skjer når det er lange behandlingsskøer i NVE for dem som jobber med småkraft og med vindkraft.

Venstre og Kristelig Folkeparti har lagt fram et opplegg med Midt-Norge som et eget forsyningsområde, og som et geografisk satsingsområde for utvikling av bærekraftige energiløsninger, basert på ressurser som finnes i denne regionen. Jeg har i likhet med Inga Marte Thorkildsen lyst til å

påpeke de store mulighetene som finnes knyttet til enøk, energieffektivisering. Vi har en tendens til å vektlegge det for lite i energidebatter. Enøk utgjør de billigste og ofte de beste løsningene. Det ble også indikert her at på dette området kunne kommunene spare hundrevis av millioner kroner. Det kan kanskje være et kjærkomment innspill i forbindelse med innspurten om kommuneøkonomiproposisjonen. Tiltak som gjør at kommunenes energiutgifter blir kraftig redusert, vil i tillegg være et godt energi- og miljøbidrag.

Jeg er forundret over at Regjeringen har prioritert og akseptert at det brukes 2,5 milliarder kr på å anskaffe mobile gasskraftverk i denne regionen. Jeg er helt uforstående til at SV, med den fokuseringen som en har i dag, og har hatt tidligere, på energieffektivisering og enøkarbeid, har valgt å være med på å sette midlene inn på mobile gasskraftverk. Det er svært store mengder energi som kunne blitt utløst hvis en hadde brukt dette på fornybar energi-produksjon, og store mengder kunne vært spart dersom dette hadde vært kanalisert inn i støtteordninger eller tiltak som ville bidra til bedre husholdning med energiressursene.

I denne situasjonen er det også for meg uforståelig at Regjeringen ikke har tatt imot invitasjonen fra Hafslund, som i forbindelse med bioanlegget på Averøy som Asmund Kristoffersen omtalte, har sagt at de ønsker en avtale med staten om leveranse av reservekraft, altså den samme type leveranse som de mobile gasskraftverkene skal gi. Regjeringen er altså villig til å bruke 2,5 milliarder kr på reservekraft på mobile gasskraftverk, men er ikke villig til å gå i reelle samtaler med dem som nå skal bygge et anlegg på Averøy, og som er villige til å stille reservekraft til disposisjon.

Hos enkelte av de foregående talerne har temaet vært at politikerne i Stryn ønsker kraftutbygging i vernede områder. Jeg tror det er slik at denne type ting skjer når det skjer lite. Hadde Regjeringen vært mer handlekraftig på dette området, tror jeg at det hadde vært mindre stemning for å gå til dette tiltaket, som jeg for øvrig er svært glad for at statsråden i dag har sagt er helt uaktuelt. Det betyr i klartekst at politikere, enten det er stortingsrepresentanter fra Sogn og Fjordane eller tilliggende områder eller lokalpolitikere, må fokusere på andre løsninger hvis de ønsker å øke fornybar energi-produksjonen.

Jeg er en smule forundret over at Ivar Kristiansen fra Høyre er kritisk til statsrådens avvisning av det å åpne for eller vurdere utbygging i vernede områder. Jeg har hele veien trodd at Høyre var en del av det flertallet som stod bak den etablerte politikken på dette området, men det er mulig dette er et resultat av at Børge Brende har forlatt landet. For øvrig snakkes det om spenningsstøtte, og en slik støtte er det god bruk for for alle oss som følger med på energipolitikken til Regjeringen.

Energisparing

10.06.08 Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Bjørg Tørresdal og Ingebrigt S. Sørfonn om tiltak for energisparing i husholdninger og næringsbygg (Innst. S. nr. 282 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:84 (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V): Energieffektivisering er en viktig del av energipolitikken, og det er en viktig del av klimapolitikken. Innenfor dette området finnes det store muligheter som det har vært altfor lite oppmerksomhet på så langt. Det er et område som er undervurdert av politikerne, og det er et område som er undervurdert av forbrukerne.

Vi vet at det kommer til å bli høyere strømpriser i Norge de kommende årene, som et resultat av den integrering vi har på det nordeuropeiske kraftmarkedet. Men det er ikke gitt at folk skal få en høyere strømrregning som følge av det. Det er nemlig muligheter for å effektivisere forbruket, slik at en kan komme like godt ut av det, eller bedre ut av det, selv om strømprisene går opp. Dette potensialet må synliggjøres, både fordi en kan spare penger, og fordi en kan spare energi. Det som er så åpenbart på dette området, er at mye kan gjøres med liten innsats. I mange sammenhenger er det faktisk nok bare å bruke hodet – være en bevisst forbruker.

Vi vet òg, og eksemplene er mange, at mye kan hentes med små tiltak som det koster lite å iverksette. Det er òg større investeringer som kan foretas, og som kan være lønnsomme i løpet av kort tid. Det var på bakgrunn av dette potensialet at vi i forbindelse med klimaforliket lanserte forslaget om at det skulle lages en ordning med energisjekk av den enkelte bolig. I et samspill mellom myndigheter og forbrukere er det viktig å synliggjøre og utløse det potensialet som finnes, fordi det også er effektivt i et større energiperspektiv.

Vi har i forbindelse med klimaforliket fått med at det skal satses vesentlig mer på informasjon, både om klimautfordringene og om hva som kan gjøres for å løse dem. Jeg imøteser at statsråden

kvitterer ut at dette arbeidet er i gang. I det hele tatt er jeg sterk tilhenger av bevisste forbrukere som bruker sin forbrukermakt, og da er det viktig at en har informasjon, og at en har merkeordninger som gjør dette mulig.

Jeg er også opptatt av at en løfter fram de energieffektive produktene, og jeg oppfatter at det er det forslagsstillerne primært ønsker å gjøre, nemlig å sette søkelyset på et område hvor det finnes bedre alternativer i et miljøperspektiv enn dem som flertallet gjør seg bruk av i dag. Men det hadde nok vært konstruktivt å løfte dette i et bredere perspektiv, og jeg forventer en bredere gjennomgang når Regjeringen legger fram sin energimelding.

Venstre er positiv til utfasing av ineffektive lyskilder, til strengere energikrav knyttet til lyskilder og til en panteordning for kvikksølvholdige sparepærer og lysstoffrør. Vi går ikke inn på forbudslinjen her, men vi peker på at forbud er ett av flere mulige virkemidler. Det kan godt være at en bør satse på de andre som anvises i forslaget, som et utgangspunkt.

Det er også vår konklusjon når det gjelder standby-forslaget, hvor vi ikke går inn for forbud. Men jeg er sterkt opptatt av at den problemstillingen som forslagsstillerne tar opp, blir understreket. Der ligger det et stort potensial for den enkelte forbruker og for å spare energi i stort. Det er dokumentert at en kan spare flere hundre kroner ved å ta en annen holdning til standby-knappen på ett eneste husholdningsprodukt. Det henger ikke særlig godt sammen med at folk lar være å utnytte det potensialet, og på den andre siden er sterkt opptatt av prissvingningene på strøm i noen vinteruker, når de har muligheter, som ikke brukes, til å spare inn mer enn det de blir påført i merkostnader.

Det er viktig, også når det gjelder elektriske apparater, å se dette i et større perspektiv. Jeg er sterk tilhenger av at en får et internasjonalt samarbeid som legger til rette for mer ambisiøse standarder for disse produktene.

Jeg vil avslutningsvis bare vise til et eksempel på små tiltak som kan gi stor effekt: Utbyggingen av PCB-holdige kondensatorer i lysstoffarmaturer. Det er snakk om 4,4 millioner stykk som kan byttes ut. I sum hadde det gitt en innsparing i energi på 600–700 GWh. Det er mer enn Alta-utbyggingen, så ingen skal komme og si at små tiltak ikke i sum gir stor virkning

Opprustning av vannkraftverk

19.06.08. *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Halleraker, Ivar Kristiansen og Jan Tore Sanner om strategi for økt opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftverk* (Innst. S. nr. 314 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:99 (2007-2008))

Gunnar Kvasheim (V) (komiteens leder): Det er ingen tvil om at det er et stort potensial når det gjelder både opprustning og utvidelse av vannkraftverk. Mye av dette potensialet bør også tas ut. Etter Venstres mening går grensen ved de verneplanene som er vedtatt, og ved inngrep som representerer kollisjon med viktige natur- og miljøinteresser.

Vi vet i bunn og grunn hva som trengs for å utløse dette potensialet. Det er gode rammevilkår. Vi ser derfor ikke behov for å lage denne helhetlige strategien som forslagsstillerne legger opp til. Jeg ønsker heller ikke å være med og berede grunnen for den omkamp som enkelte i Høyre og Fremskrittspartiet synes å ville ta når det gjelder verneplanene for vassdrag, hvor en ser for seg store utbygginger i vassdrag som det så langt har vært bred enighet om skulle vernes. Det går fram av brev fra departementet at en jobber med denne problemstillingen, og at NVE er i gang med å se på potensialet for opprustning og utvidelse.

Jeg har også lyst til å understreke at mye av den interesseavveiningen som en må ha i forbindelse med utbygging og vern, er foretatt i forbindelse med utarbeidelsen av verneplanene. Noen av de vassdragene som det tas til orde for å ha store inngrep i, som Øvre Otta og Sauda, har vært behandlet i Stortinget for få år tilbake. Jeg mener at vi ikke er i en situasjon i dag som tilsier at tidligere vernevedtak settes til side. Snarere tvert imot, vi ser i dag store, nye muligheter for produksjon av fornybare energikilder, f.eks. knyttet til havmøller og andre tiltak, som det har vært stor interesse for den senere tid.

Når det er sagt, er det helt åpenbart at det finnes et potensial som må tas ut på dette området, som er gjenstand for forslaget vi diskuterer i dag. Det er mye å hente både på opprustning og på utvidelse, og det er et stort potensial når det gjelder småkraftanlegg. Det er Venstres mening at småkraftutbyggingen må skje på bakgrunn av fylkesvise planer.

Det som er hovedproblemet på dette området, er at Regjeringen – til tross for at den sier at den har store ambisjoner og en klart uttrykt vilje – har gjort det motsatte av å legge til rette for å ta ut dette potensialet. For det første ønsket en ikke å ha vannkraft med i et grønt sertifikat-marked, som en forhandlet med Sverige om. Så brøt dette opplegget sammen, slik at en stod uten stimulans for dem som ønsket å satse på fornybar energiproduksjon, som var tilstrekkelig til å utløse prosjekter. Vi har i statsbudsjettet for 2008 også opplevd at det ble lagt opp til skatteskjerpelser på dette området, hvor en altså sier at en har et ønske om å stimulere til mer utbygging. Jeg må si at jeg bet meg merke i den store begeistring saksordfører Aasland hadde, knyttet til forslaget om å reversere de skatteskjerpelsene som ble foretatt. Det skal sannlig ikke mye til for å begeistre de rød-grønne politikerne innenfor energipolitikken. Hvis en går ett skritt i feil retning, blir en altså veldig begeistret hvis en går nesten tilbake igjen til utgangspunktet. Det er ikke et slikt ambisjonsnivå vi må ha innenfor energipolitikken for å nå de målene som vi har satt oss.

Det har også vært et faktum at NVEs behandlingstid i utbyggingssaker har vært et stort problem. I dag opplever folk som kommer og spør om behandlingstid for et relativt ukomplisert prosjekt, at NVE sier at de ikke kan få svar på hvor lang tid det vil ta, men det vil ta mange år. Slik kan vi ikke ha det på et område hvor en sier en vil satse, og hvor det er et stort potensial å ta ut.

Jeg har også lyst til å peke på at vi i et litt lengre perspektiv kan se for oss en moderat prisøkning på elektrisitet etter hvert som vi blir tettere og tettere knyttet til det nordiske og det nordeuropeiske markedet. Det vil gjøre at mange prosjekter blir interessante. Da er det viktig at dette kombineres med en målbevisst satsing fra myndighetenes side og en vilje til å legge rammevilkårene til rette for at dette potensialet kan tas ut.

Interpellasjoner

Biomembran

20.11.07 *Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljøvern- og utviklingsministeren:*
« Vil statsråden ta aktive grep for å bidra til at biomembranen testes ut nasjonalt og internasjonalt som et virkemiddel i sammenheng med norsk bistands-, miljø- og klimapolitikk? »

Gunnar Kvassheim (V) Vår nye olje- og energiminister - og selvutnevnt klimaminister - var nylig i Rogaland. Da ytret hun seg om biomembranen, og sa til NRK at vi må sette oss ned og skru sammen et opplegg for å hjelpe dette prosjektet over kneika. Da trodde folk at et langt arbeid med å finne en løsning på finansieringen av den runden som nå må gjennomføres for å få kvalitetssikret dette produktets egenskaper, kunne settes i gang, og at finansiering ville være på plass. Alle som hørte Åslaug Haga si at vi må sette oss ned og skru sammen, regnet med at hun snakket om Regjeringen, og at Regjeringen gjennom dette lovet at den skulle bidra med finansiering som kunne hjelpe dette prosjektet over kneika.

Da jeg hørte dette, tenkte jeg at det er nesten for godt til å være sant. Etter å ha hørt miljøvernministeren i dag tyder mye på at det var for godt til å være sant. Åslaug Haga, som fra dag én som selvutnevnt klimaminister sa at Regjeringens innsats på klimaområdet har vært altfor dårlig, og at vi trenger en mer offensiv holdning, hadde åpenbart ikke ryggdekning i Regjeringen for å gå ut og si at vi må sette oss sammen og skru sammen et opplegg for å hjelpe dette prosjektet over kneika.

Jeg er enig med statsråden når han sier at det ikke er politikernes oppgave å sortere i køen mellom gode prosjekter. Men av og til kommer det gode prosjekter, som får støtte fra tunge fagmiljøer, i en situasjon hvor de trenger hjelp for å komme over kneika, og hvor de pionerene som har løftet fram prosjektene - drevet dem fram med egne midler og med egen innsats - står i fare for å måtte gi opp hvis de ikke får hjelp over kneika. Det finnes eksempler på at Regjeringen viser kreativitet og skruer sammen opplegg. Det ville ha vært naturlig om Regjeringen i et samarbeid med Olje- og energidepartementet og Miljø- og utviklingsdepartementet fant en løsning med hensyn til dette prosjektet, slik jeg opplever at statsråd Haga har lovet. Jeg håper at en ved nærmere ettertanke kommer til at dette er et prosjekt som Regjeringen vil bakke opp aktivt, og ikke bare, som statsråden sier i dag, ha en positiv grunnholdning til. For dette prosjektets problem har vært at det har vært veldig mye positiv grunnholdning og noe støtte, men ikke nok til å få løftet dette fram slik som en må gjøre for å få kvalitetssikret produktets egenskaper.

Jeg mener at vi innenfor klimaarbeidet står overfor utfordringer som gjør at vi kan måtte gå uortodokst fram i noen sammenhenger. Det å teste ut noen løsninger for noen prosjekter på denne måten, kan være et slikt grep i den gode saks tjeneste.

Innen klimaarbeidet trenger vi mange små skritt og et bredt engasjement, men vi trenger også noen store grep som kan gi store resultater. Derfor støtter Venstre helhjertet arbeidet med å utvikle renseteknologi for gasskraftverk og kullkraftverk. Det kan være et stort grep. Det hadde vært spennende for Norge om vi også kunne være med og løfte fram biomembranen som et stort grep. Det gjenstår å se om det kan være det, men indikasjonene så langt er veldig lovende. Jeg håper Regjeringen vil medvirke til å bringe prosjektet over kneika og ikke bidrar til en lang ørkenvandring slik at dette prosjektet står i fare for å måtte skrinlegges istedenfor å bli realisert

Troll

26.02.08. *Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren:*
« Statsråden meddelte 18. oktober 2007 at plan for utbygging og drift (PUD) for Troll videreutvikling ikke ville godkjennes, selv tre måneder før PUD var fremmet. ...
Kan statsråden utdype begrunnelsen for beslutningen samt departementets tilnærming til fremtidig ressursforvaltning?»

Gunnar Kvassheim (V) Det er veldig viktige spørsmål som berøres i interpellasjonen som tas opp i dag. Det har vært nyttig å få statsrådets vurderinger, selv om jeg slutter meg til interpellantens ønske om at en kunne gått noe grundigere til verks - gitt forhistorien, med de ulike vurderinger som har vært.

La det være helt klart: Det er ingen tvil om at Olje- og energidepartementet er i sin fulle rett til å nekte eieren av Troll-feltet å øke gassproduksjonen. Den beslutningen som er tatt, er i samsvar med den tradisjonen som vi har hatt i denne type saker. Men det er også en beslutning som vedrører store verdier, og som har store konsekvenser. Derfor er det viktig med åpenhet og debatt om beslutningen og det grunnlaget den bygger på.

Vi behandler i dette hus mange saker som har langt mindre konsekvenser enn denne saken. La meg også understreke at jeg ikke har grunnlag for å si at det var en gal beslutning. Tvert imot argumenterer statsråden godt for sin beslutning. Men den tvil som er reist, og de alternative synspunkter som finnes, gjør at det er grunnlag for å stille spørsmål og grunnlag for et ønske om å få mer innsyn i beslutningsgrunnlaget. Derfor har det vært viktig å etterspørre de ressursmessige og strategiske vurderingene som ligger bak beslutningen som olje- og energiministeren har tatt.

Det var ekstremt store forskjeller i de anslagene over tapt oljeproduksjon som kom fra kvalifiserte miljøer - de beste miljøer vi har på dette området. Bare det synes jeg tilsier at en på en grundig måte redegjør for hvordan en har kommet fram til disse ulike anslagene, og hvorfor en fester mest lit til det ene og ikke til det andre.

Ved at Olje- og energidepartementet har stoppet planen for utbygging og drift, får ikke Stortinget på bredt grunnlag anledning til å vurdere ressursforvaltning, verdiskaping og industri- og markedsutvikling som er knyttet til den avgjørelsen som er tatt. Det skal da gode grunner til for å avskjære en slik prosess.

Det er blitt pekt på at en av implikasjonene ved å stoppe prosjektet er at gassledningen fra Kollsnes til kontinentet, med overkapasitet til å dekke transportbehov for en rekke felt i Norskehavet, blir stoppet, og det kan ha implikasjoner for gassutnyttelse på andre felt.

Jeg har også merket meg at gasskjøperne på kontinentet er bekymret. Det er en bekymring som er forsterket - i lys av en situasjon hvor Russland synes å ha problemer med å betjene sin økende interne etterspørsel, og hvor mange forventer at det kan få betydning for deres eksport.

Dersom statsråden mener at den beslutningen som ble tatt, var en opplagt og riktig beslutning - og det har hun argumentert godt for i dag - er det et tankekors at selskapet så åpenbart var like sikker på at deres beslutning var den rette. Her er vi ved et kjernepunkt som jeg håper statsråden vil bekrefte vil bli drøftet i forbindelse med neste oljemelding, nemlig om vi har gal incentivstruktur, som gjør at et selskap har et annet perspektiv på hva som er den rette ressursutnyttelsen, enn det myndighetene har.

Det andre jeg håper at statsråden kan reflektere litt over, er om en når beslutninger som dette tas - og de skal tas av departementet - kan bidra til å få informasjon til Stortinget om beslutningsgrunnlag og de ulike vurderingene som er foretatt, slik at en i etterkant kan ha en vurdering av og en debatt om beslutningen, fordi den vedrører så store verdier og kan ha implikasjoner for andre felt og senere beslutninger. Det håper jeg at statsråden kan reflektere over i sin oppsummering.

NVE

01.04.08 Interpellasjon fra representanten Torbjørn Andersen til olje- og energiministeren:

« Spørsmålet blir derfor hvor raskt det er mulig å legge til rette for nødvendig økt saksbehandlingskapasitet i NVE. »

Gunnar Kvassheim (V) Det er et generelt politisk problem som folk både i posisjon og opposisjon gjør klokt i å ta på alvor, og det er at mange opplever et manglende samsvar mellom det politikerne sier de vil, og det de legger til rette for.

Innenfor fornybar energi-produksjon er dette ekstra synlig. Alle de aktørene som har tatt på alvor ønsket om å øke produksjonen av fornybar kraft i Norge, undres over at de blir møtt med et regime som skjerper skatteinnretningen for småkraft, og som heller ikke utstyrrer NVE med saksbehandlingskapasitet som gjør at gode prosjekter kan få en avklaring i rimelig tid. Derfor er det helt uholdbart at vi har en situasjon der aktører som søker om å bygge ut småkraftprosjekt, blir møtt med en saksbehandlingstid på mange år. Det er folk som i den senere tid har meldt inn prosjekter til NVE, som blir møtt med at de ikke engang kan få en tidsangivelse for når de får tildelt saksbehandler. En kan si mye om det, men det virker iallfall ikke spesielt motiverende, og det framstår heller ikke som et uttrykk for en klar vilje fra myndighetenes side om at det skal satses på dette området. Jeg synes det er flott at interpellanten reiser denne problemstillingen i Stortinget i dag. Det er nemlig ikke slik som Tore Nordtun sier, at « det tar litt tid ». Sannheten er at behandlingen av mange av disse søknadene tar lang tid, altfor lang tid. Det er kombinasjonen av et dårlig støttesystem og skatteskjerpelser som gjør at vi må få en helt ny situasjon når det gjelder rammevilkårene for dem som satser på fornybar energi-produksjon. Det viktigste nå er ikke å si hva som ikke har skjedd så langt, men hva som må skje videre. Jeg merket meg at statsråden sa at hun « tror » det kan være behov for økte ressurser til NVE. Jeg er helt sikker på det, og jeg har en forventning om at dette kommer til uttrykk når Regjeringen legger fram revidert budsjett i mai.

Jeg tror også det kan være god grunn til å se på om dagens system kan justeres slik at en i større grad tar i bruk ekstern ekspertise og får denne til å samspille med den høye kvaliteten en har på behandlingen i NVE.

Vi har også sagt fra Venstres og Kristelig Folkepartis side at vi åpner for å overføre noen av de minste prosjektene til fylkesnivå. Jeg mener også at det kan være grunn til å vurdere om de ukontroversielle prosjektene burde få en annen behandling, burde få prioritet framfor prosjekt som framstår som kompliserte, og som vil være mer tidkrevende.

Statsråden var i forrige uke innleder på Småkraftforeningens årsmøte og skapte store forventninger med sitt innlegg. Hun lovte forbedring av skattesystemet, og hun lovte å gi positiv respons på ønsket om å korte ned saksbehandlingstiden. Jeg tror at dette må komme til uttrykk allerede i revidert budsjett, hvis det skal bli oppfattet som vilje til å vise handlekraft på dette området.

Representanten Hallgeir H Langeland har en på-knapp som gjør at den første platen som blir spilt, er en refsing av forrige regjering, og at det at en i dag sliter med problemer på ulike områder, i bunn og grunn er forrige regjeringsskyld. Den bør nok friseres litt, denne lekse, for nå er det snart to og et halvt år siden vi fikk et regjeringsskifte. Og jeg tror det er helt nødvendig å gjøre sånn som Hallgeir H Langeland sier i Småkraftforeningens eget blad, at nå må Haga rydde opp. Vi har fått en ny regjering i dette landet. Vi har en regjering som sa de hadde flertall, og det skulle bety at de fikk handlekraft.

Jeg er enig med Langeland i at mye kunne vært gjort før, men vi er i en ny situasjon med økt tilstrømming av søknader. Det er den situasjonen vi står i nå, og det er dagens regjering som må

respondere på det. Jeg håper og forventer at det vil en se klare tegn til allerede om halvannen måned når revidert budsjett legges fram.

Næringsdrift i verneområder

08.05.08 Interpellasjon fra representanten Tord Lien til miljø- og utviklingsministeren:

« Hvilke tiltak vil statsråden foreslå for å sørge for at det fortsatt skal være mulig med næringsdrift i områder rammet av offentlige vernetiltak? »

André N. Skjelstad (V) Venstre mener at arealvernet er viktig for å sikre artsmangfold, viktige naturverdier, levedyktige økosystemer og et rikt friluftsliv. Vern gir også muligheter for næringsutvikling. Vi har sett en rekke eksempler på økt interesse for økoturisme og aktiviteter i områder med store naturverdier også i Norge. Nærings- og aktiviteter i og i tilknytning til verneområder som ikke går på bekostning av verneverdien, gir viktig legitimitet til vernet. Det kan også tilføre arbeidsplasser og verdiskaping utover det som var potensialet før vernet kom på plass. Det er i så fall positivt.

Nær halvparten av de rundt 3 000 artene som i dag er oppført på den nasjonale rødlisten over truede arter, lever i skog, og mange av artene er avhengige av forholdsvis gammel og tilnærmet inngrepsfri naturskog. Venstre mener at vernearbeidet må styrkes. Dette er god miljøpolitikk, og kan være god næringspolitikk dersom man satser sterkt nok på det.

Frivillig vern var også en viktig strategi i arbeidet med økt skogvern under regjeringen Bondevik II. Gjennom frivillig vern kan konflikter med lokalsamfunn og berørte grunneiere minimeres. Venstre ønsker å videreføre arbeidet med frivillig vern der hvor det kan ivareta verneverdiene på en god måte. Dette krever at man satser tilstrekkelige midler for å kompensere grunneierne som stiller sin eiendom til disposisjon. Som bl.a. Ivar Kristiansen var inne på i sitt innlegg, viser den kompenseringen ett av grunnlagene for å få til frivillighet, som er uhyre viktig for å dempe konfliktnivået.

Venstre er også bekymret over at Regjeringen og regjeringspartiene i denne stortingsperioden har kuttet kraftig i bevilgningene til skogvern over budsjettene. Det står i grell kontrast til det regjeringspartiene lovte da de tiltrådte, nemlig at de skulle øke satsingen på området. Vi har nok en gang et eksempel på et område i miljøpolitikken der Regjeringen og regjeringspartiene sier de skal øke innsatsen, og de gjør det stikk motsatte.

For å bidra til at det utvikles næring og tilbakeføres verdier i tilknytning til områder omfattet av vern, ønsker Venstre en handlingsplan og en offensiv politikk for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder. Det må tilrettelegges for turisme basert på bl.a. kultur- og naturopplevelser og friluftaktiviteter. Det er f.eks. viktig å øke innsatsen innenfor merking av løyper, utarbeiding av kart, skånsom tilrettelegging og økt tilgjengelighet til de aktuelle verneområdene gjennom eksempelvis opprusting av omkringliggende atkomstveier. Konfliktnivået knyttet til vern av områder kan også reduseres når man inkluderer lokal medvirkning og medbestemmelse i dette arbeidet.

Jeg vil avslutningsvis minne om at i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for inneværende år, sluttet en samlet energi- og miljøkomite seg til å få seg forelagt en egen sak om bærekraftig bruk, forvaltning og skjøtsel av norske verneområder. Komiteen pekte på at verneområdene har fått økt oppmerksomhet i forbindelse med reiselivsutvikling og naturbasert verdiskaping. I denne sammenheng var komiteen opptatt av at arbeidet som skjer med skjøtsel og forvaltning av verneområdene, skal bidra til å utvikle verneområdene som en ressurs for lokalsamfunnene og for lokal verdiskaping for bl.a. også å dempe konfliktnivået.

Gratis klimakvoter

07.12.07 Interpellasjon fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljøvern- og utviklingsministeren:

« Vil statsråden sikre en ny gjennomgang av klimakvotelovens prinsipper om ikke å tildele gratis kvoter til ny virksomhet, med sikte på å likebehandle norsk industri? »

Gunnar Kvassheim (V) Klimakvoteloven er et viktig miljøpolitisk redskap. Venstre deler statsrådens oppfatning av at det er viktig at forurenser betaler-prinsippet ligger til grunn, og er en grunnleggende forutsetning for måten en innretter seg på på dette området.

Venstre var tilhenger av et strammere regime enn det Regjeringen la opp til da denne saken ble diskutert i Stortinget, men var enig i de fleste hovedprinsippene. Nå registrerer vi at viktige sider i

forhold til utslag for den enkelte bedrift ikke er avklart, selv om det bare er tre-fire uker til loven skal begynne å gjelde. Jeg synes det er litt spesielt at det nå via avisoppslag sendes ut beskjeder til enkeltbedrifter om hva som blir virkningen for dem, mens andre enkeltbedrifter ikke aner hva som blir konsekvensene for dem. En av de bedriftene som ikke vet hvilket regime de vil møte, er gasskraftverket på Kårstø. Det er selvfølgelig av stor interesse for dem som driver anlegget, men det er også av stor interesse i forhold til hvilken miljøpolitikk Regjeringen legger opp til, i hvor stor grad en vil at dette anlegget skal få gratiskvoter. Det ville være spesielt hvis Regjeringens representanter samtidig som de bestemmer at dette sterkt forurensende gasskraftverket skal få en stor grad av gratiskvoter, reiser til Bali og prediker en politikk som skal gå på å redusere utslippene.

Jeg registrerer at industriens kontakt med statsråden har ført til at han har fått et klart bilde av at stabile rammevilkår er viktig, og at han vil legge det til grunn for sitt arbeid. Da framstår det som svært spesielt at han endrer rammebetingelsene for dem som arbeider med småkraft, at han gjentatte ganger endrer rammevilkårene når det gjelder dem som har forholdt seg til grønne sertifikater, og at en ikke kan få en avklaring på industrikraftregimet, til tross for at Regjeringen har lovet det ved ulike anledninger.

Så har statsråden gjort til et poeng at han viderefører politikken til sin forgjenger. Helen Bjørnøy sa tydelig i Stortinget at fra 2013 vil industrien møte et regime uten gratiskvoter. Det var ikke bare slik at en måtte belage seg på et strengere regime, at en trodde det ble strengere, hun sa at det ikke kommer til å bli gitt gratiskvoter fra 2013, altså i neste avtaleperiode. Her kunne jeg tenke meg en avklaring fra statsråden, om han også på dette grunnleggende viktige området er enig med sin forgjenger. Nå håper jeg vi får en Solheim av den gode, gamle, klare typen. Når jeg stresser dette, er det fordi jeg tror det er grunnleggende viktig. Hvis det er slik at forurenseren skal betale, ja, så legger en det til grunn når en mellomperiode som dette er ferdig. Og så er det fordi jeg er enig i det statsråden sa, at de som skal møte et framtidig regime, skal få entydige og likelydende beskjeder om hvilket regime det blir, fra Regjeringens representanter, slik at de innretter seg etter det. Utenriksminister Støre har også sagt at han anbefaler industrien å forberede seg på at det ikke blir gratiskvoter. Jeg håper vi kan få en så tydelig beskjed også fra miljøvernministeren.

Transport- og kommunikasjonskomitéen (Borghild Tenden)

Budsjettdebatten

06.12.07. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Samferdselsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornøyings- og administrasjonsdepartementet og Justisdepartementet (rammeområde 17) ([B.innst.S.nr.13](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.1](#) (2007-2008) og [St.prp.nr.1 Tl.05](#) (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Venstre har i sitt alternative statsbudsjett prioritert miljøvennlig samferdsel, og foreslo en økning på 1,2 milliarder kr mer enn Regjeringen. Venstre har hovedfokus på fire områder innen samferdselssektoren: kollektivtrafikk, jernbane, trafikksikkerhet og forskning på miljøvennlig transport. Årsaken til denne prioriteringen er viktigheten av effektiv næringstransport, bosetting i hele landet og et miljøvennlig transportsystem.

Venstre vil peke på at samferdselssektoren må ta sin del av ansvaret for å redusere de nasjonale klimagassutslippene, så hovedprioriteten i samferdselspolitikken er derfor å intensivere utbyggingen av en konkurransedyktig infrastruktur for miljøvennlig og ressursparende gods- og persontrafikk.

Vi stiller oss derfor positive til at Regjeringen har valgt å videreføre arbeidet med å utrede potensialet for høyhastighetstog i Norge, men det haster med å få en konkret plan for hvordan denne satsingen skal innrettes og finansieres. Mens vi venter på utbyggingen av høyhastighetstog, må vi imidlertid se på hvilke viktige tiltak vi kan innføre på kort sikt for å tilrettelegge for framtidig infrastruktur for høyhastighetstog, nemlig utbygging av intercitytriangelet med dobbeltspor. Jeg stiller meg undrende til at ikke flere er villige til å kanalisere all den jernbaneviljen som nylig er oppstått i denne sal, til å gjøre noe på kort sikt - mens vi venter på høyhastighetsbaner. Intercitytriangelet er tiltak som kan avhjelpe transportproblemene på kort sikt. Her svikter Regjeringen. Manglende midler til dobbeltsporet til Ski på den svært viktige Østfoldbanen er et eksempel på det.

Venstre har i sitt alternative budsjett økt bevilgningene til investering i jernbane med 670 mill. kr, men dette ble dessverre nedstemt.

Regjeringen har lovet økt innsats på kollektivtrafikk og miljøvennlig transport. Satsing på kollektivtrafikk i og rundt de store byene våre er viktig for næringslivet i hele landet. I forslaget til statsbudsjett legger Regjeringen imidlertid opp til en svekkelse av belønningsordningen for kollektivtrafikken ved at flere byområder innlemmes i ordningen uten at bevilgningen økes tilsvarende. Dette er med respekt å melde å utvanne en velfungerende ordning som stimulerer til mer kollektivtrafikk og mindre bilkjøring i de store byene. Belønningsordningen har hatt og har mange positive effekter. Det fikk den viktige Kolsåsbanen i Bærum på skinner igjen ved at ordningen stimulerte Oslo og Akershus til å samarbeide, et samarbeid som er avgjørende for å redusere biltrafikk inn mot hovedstaden. I Oslo har vi bl.a fått rullende fortau og sanntidsinformasjon. Dette er konkrete tiltak som bidrar til at flere reiser kollektivt.

En reduksjon og utvanning av belønningsordningen er et skritt i feil retning og bidrar ikke til den satsingen som er nødvendig for å løse miljø- og framkommelighetsutfordringene i byområdene. Regjeringen demonstrerer her åpenlyst at den ikke har forstått hvilke trafikale og miljømessige utfordringer byene står overfor. Det gjør meg oppriktig trist på vegne av miljøet og på vegne av alle som jobber for mer og bedre kollektivtransport. Vår oppgave er å gjøre det mer attraktivt å velge kollektivt i byene. Regjeringens svik mot belønningsordningen kan fort føre til det motsatte: mer bilbruk og mindre buss, bane, tog og trikk.

Venstre foreslår derfor å øke innsatsen på konkurransedyktig kollektivtrafikk i byområdene og bevilger 160 mill. kr mer enn Regjeringen til belønningsordningen.

Et annet viktig kollektivtiltak er Oslopakke 3. Jeg ser fram til arbeidet med denne historiske satsingen og å få denne tverrpolitiske pakken gjennom i Stortinget, men er samtidig bekymret for at den skjøre lokale enigheten kan bli brutt ved at det sås tvil om viktige prosjekter, som E18 i tunnel, samtidig med at befolkningen i vestregionen blir påført en ekstra bompengainnkrevning.

Det knyttes også store forventninger til at selve bompengeneinnkrevingen går som ønsket lokalt, gjennom et eget selskap, noe som vil bety mindre byråkrati, enklere pengestrøm og effektiv bruk av midlene.

Venstre vil peke på behovet for at det utvikles og legges til rette for en mer miljøvennlig vegtrafikk. Det er særlig viktig å ta i bruk ny og miljøvennlig teknologi og mer miljøvennlig drivstoff. Bondevik II-regjeringen trappet regelmessig opp bevilgningene til forskning, utvikling og demonstrasjon innen hydrogen og biodrivstoff. I sitt alternative statsbudsjett foreslo Venstre å øke bevilgningene til formålet med 20 mill. kr utover Regjeringens forslag.

For Venstre er det viktig å opprettholde en høy vegstandard av hensyn til trafikkisikkerhet og framkommelighet i byområder og distriktene. Det er nødvendig å intensivere arbeidet med fysiske midtskiller og rassikring på riksveg- og stamvegnettet dersom vi skal nå målet om null skadde og drepte i trafikken. Regjeringen ligger etter i satsingen på trafikkisikkerhet. Det er skuffende. Flere kilometer med fysiske midtrekkverk er enkle tiltak som kan redde mange liv. Jeg merker meg at Regjeringen oppjusterer anslaget for skadde og drepte, og det vil si det samme som at de forventer en økning i antallet skadde og drepte i trafikken for 2008. Det at dette skrives i klartekst, er urovekkende. Her virker det nesten som om Regjeringen har gitt opp nullvisjonen, og det blir etter Venstres syn fullstendig feil veg å gå. Jeg vil vise til Venstres alternative statsbudsjett hvor Venstre foreslår å bevilge 50 mill. kr til bygging av fysiske midtdelelere utover Regjeringens forslag.

Jeg vil også understreke viktigheten av utbygging av transportkorridorer og er glad for det gode samarbeidet, som fører til at Kvivsvegen, som forrige taler var inne på, nå ser ut til å få en raskere framdrift enn fryktet. Jeg har fått opplyst at første offentlige omtale av denne vegen var i 1919, og da var det også tanke om jernbane på denne strekningen. Så folk var visjonære også på den tid. På 1970-tallet var daværende stortingsrepresentant Paul Svarstad en sentral pådriver for Kvivsvegen og så på den som en naturlig forlenging og styrking av Strynefjellsvegen. Venstre står alene om rassikring til Strynefjellsvegen, men jeg regner med at flere vil se nødvendigheten av rassikring og strossing av tunnelene nå når Kvivsvegen blir realisert.

Åpne, trygge og sikre transportkorridorer er viktig, og derfor har Venstre foreslått å øke innsatsen på rassikring med 50 mill. kr utover Regjeringens forslag.

Til slutt: Samferdselssektoren står overfor store og spennende utfordringer, og i en tid da skatteinngangen er større enn noen gang, har vi muligheten til å ta viktige, framtidsrettede og miljøriktige grep. Det gjør Venstre i sitt alternative statsbudsjett ved å satse på kollektivtrafikk, jernbane, trafikkisikkerhet og forskning på miljøvennlig transport.

Gods på jernbanen

25.10.07 *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra H om å utarbeide en handlingsplan for krysningsspor og andre tiltak som kan løse kapasitetskrisen for gods på jernbanen* ([Innst.S.nr.7](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:92](#) (2006-2007))

Borghild Tenden (V) (ordfører for saken): Forslagsstillerne mener det er behov for langt flere krysningsspor på 600 meters lengde. De refererer til at regjeringen Bondevik II gjennomførte en historisk satsing på jernbane. Det ble tatt grep som har bidratt til at godstrafikken på Bergensbanen, f.eks., har økt med rundt 80 % de siste fire årene, en økning som tilsvarer nærmere 100.000 færre vogntog på veiene pr. år. Dette er en utvikling som både miljømessig og sikkerhetsmessig er helt i tråd med målsettingene i Nasjonal transportplan. Nå mener forslagsstillerne at det trengs en handlingsplan for forsert utbygging av krysningsspor og andre kapasitetsøkende tiltak, dersom suksessen skal videreføres.

En samlet komite viser i innstillingen til representantforslaget hvor forslagsstillerne peker på at kapasitetsproblemer på jernbanen fører til at godstransportørene verken klarer å dekke etterspørselen i markedet eller levere tjenester med tilstrekkelig kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg problemene knyttet til manglende vedlikehold av jernbanenettet og de problemene det skaper for

framføring av både godstrafikk og persontrafikk. Kanselleringer og forsinkelser er blitt en del av hverdagen til dem som er avhengige av jernbanen. Disse medlemmene imøteser en orientering til Stortinget om hvordan Jernbaneverket forvalter midlene til drift og vedlikehold. Disse medlemmene mener det er viktig å få til en rask opptrapping av kapasiteten for gods, da dette er en miljøvennlig og rasjonell måte å transportere gods på, samtidig som behovet for veitransport blir redusert.

Universell utforming på Rygge

13.11.07. *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra KrF om universell utforming av Moss Lufthavn Rygge* ([Innst.S.nr.13](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:111](#) (2006-2007))

Borghild Tenden (V): Forrige gang vi debatterte universell tilrettelegging, gjaldt det Lysaker stasjon. Til tross for at min intensjon var god, var det ikke måte på hvor mye kritikk jeg måtte tåle fra regjeringspartiene. Det er ingen god opplevelse å se tilbake på den debatten. Store deler av debatten ble brukt til å se tilbake i tid istedenfor framover. Og når det gjelder den såkalte verneverdige eller fredede broen som var årsaken til at Jernbaneverket la Lysaker stasjon i en sving, er den nå delvis revet ned, men la nå det ligge.

Jeg har merket meg at komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Norge skal underskrive den nye FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, og ser fram til den bebudede loven om antidiskriminering også i forhold til funksjonshemmedes rettigheter som flypassasjerer.

Min undring går på hvorfor regjeringspartiene ikke vil gjøre noe aktivt mens man utreder og sitter og venter på den bebudede loven om antidiskriminering. Hadde regjeringspartiene vært genuint opptatt av universell utforming, hadde de hatt muligheten til å gjøre noe i denne konkrete saken, nemlig å støtte mindretallsforslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg konstaterer at det har de altså ikke.

E6

22.11.07. *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E6 på strekningene Gardermoen (Hovinmoen)-Dal og Skaberud-Kolomoen i Akershus og Hedmark* ([Innst.S.nr.21](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.87](#) (2006-2007))

Borghild Tenden (V): Jeg skal derfor ikke bruke lang tid. For en Akershus-representant er dette selvsagt en gledens dag, selv om vi vet at det gjenstår en del utfordringer framover.

E6 fra Gardermoen til Kolomoen er en av de mest ulykkesbelastede strekningene vi har i dette landet. Den har i enkelte media blitt beskrevet som « dødsveien », så her haster det virkelig med å komme i gang med bygging. Det at denne veistrekningen haster veldig, er en av årsakene til at Venstre har gått sammen med de andre opposisjonspartiene og anbefalt en OPS-løsning. Jeg vil utfordre samferdselsministeren og regjeringspartiene på dette. Vi har også hørt en del om det her i dag. Jeg skjønner ikke helt hva som er årsaken til at man ikke ønsker raskest mulig framdrift på denne trafikkfarlige strekningen. Trond Helleland nevnte i sitt innlegg utbyggingsdirektøren i Statens vegvesen, og vi har også hørt om konklusjonen i TØI-rapporten her i dag.

Ellers er det positivt at Statens vegvesen og Jernbaneverket har samordnet prosessen med kommunedelplaner for utbygging av E6 og Dovrebanen i Eidsvoll og Stange kommuner. En utbygging av vei og bane samtidig kan effektivisere anleggsarbeidet og redusere kostnadene. Det kan forhåpentligvis også påvirke reisemønsteret til folk. Venstre er som kjent svært opptatt av å få både mennesker og gods fra vei til bane, og da er det viktig at det tilrettelegges for dette.

Statlig veiselskap

17.01.08. *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra Frp om opprettelse av et statlig veiselskap som skal legge forholdene til rette for hurtig utbygging av et effektivt, sikkert og miljøvennlig veinett basert på statlig finansiering* (Innst. S. nr. 115 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:22 (2007-2008))

Borghild Tenden (V) (ordfører for saken): Dette er et forslag om opprettelse av et statlig veiselskap som skal legge forholdene til rette for hurtig utbygging av et effektivt, sikkert og miljøvennlig veinett basert på statlig finansiering. Komiteen avviser forslaget med den begrunnelse at Statens vegvesen har utbygging av veier som en av sine viktigste oppgaver. Flertallet peker på at ulike modeller for lånefinansiering av prosjekter ikke endrer utgiftenes reelle karakter eller deres virkning i økonomien.

Venstre er med på en merknad sammen med Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti der vi oppfordrer Regjeringen til å bruke OPS-ordningen, både på bakgrunn at det er påvist raskere gjennomføring av prosjekter, og den positive evalueringen av ordningen. Venstre etterlyser også, sammen med de nevnte partier, lovnaden fra Soria Moria-erklæringen om en utredning av en ordning med prosjektfinansiering. Det regner jeg med – og oppfordrer til – at samferdselsministeren kommer tilbake til i sitt innlegg her i dag

Drosjenæringen

04.03.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Odd Einar Dørum og Trine Skei Grande om tiltak for å bekjempe juks og svindel og organisert kriminalitet i drosjenæringen ([Innst.S.nr.123](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:24](#) (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Venstre ønsker å bidra til å få slutt på ukulturen i drosjenæringen, en ukultur som gjør at noen enkeltpersoner ødelegger for hele bransjen. Jeg har på mine drosjeturer møtt mange sjåfører som ber oss politikere ta noen grep som gjør at ærlige sjåfører kan gjenvinne stoltheten over yrket sitt. Slike henvendelser gjør inntrykk på meg.

Drosjenæringen sliter med et tillitsproblem etter avsløringer om skattesvindler, og etter at drosjesjåfører har vært innblandet i våpenomsetning for kriminelle gjenger i Oslo. Dette går ut over det klare flertallet som driver på ærlig vis, og kundene som kan oppleve utrygghet og ubehagelige situasjoner. Det er også uheldig ut fra den alminnelige rettsfølelsen at svindel og kriminalitet innen en næring ikke blir slått ned på. Derfor må det snarest på plass tiltak for å bekjempe denne delen av drosjenæringen samt skattesvindler og juks i næringen.

Det er yrkestransportlovgivningen som regulerer drosjenæringen, og det er fylkeskommunene og Oslo kommune som tildeler drosjeløyver. Vi registrerer med glede at det er satt i gang et arbeid mellom flere departement for å styrke og samordne innsatsen mot lovbrudd i drosjenæringen. Vi mener imidlertid at enkelte endringer kan iverksettes uansett. Det er viktig med et regelverk som belønner den som driver på ærlig vis.

I dag er utgangspunktet ett løyve pr. løyvehaver. Vi mener det er grunn til å gjennomføre forsøksordninger med flerbilseiere, dvs. at den som får løyve til å drive drosjevirkksomhet, kan disponere flere biler gjennom flere løyver. En slik ordning har man i København, der de som har størst omsetning pr. bil, får flere løyver. Dette har vist seg å fungere veldig bra. Erfaring har vist at flerbilseiere ofte driver seriøst. Videre vil en ordning med flerbilseiere forenkle ligningsmyndighetenes kontroll. Derfor bør det være anledning til å dispensere fra yrkestransportforskriftens § 43, slik at det kan gjennomføres forsøk med flerbilseiere i Oslo. Jeg har merket meg at administrerende direktør Wiggo Korsnes i Norges Taxiforbund er enig i forslaget til Venstre, men at han ønsker å gå enda lenger.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er skuffet over at ikke flere ønsker å støtte forslaget til Venstre for på den måten å vise at vi som politikere tar dette viktige arbeidet på alvor.

Finansiering av jernbane

04.03.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud og Arne Sortevik om omorganisering av etaten Jernbaneverket til statlig selskap for å sikre forutsigbar og langsiktig finansiering til nødvendig opprusting og utbygging av eksisterende jernbanenett i Norge ([Innst.S.nr.136](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:27](#) (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Folk er mer enn noen gang villig til å legge om i miljøvennlig retning. Vi er nå inne i en fase hvor det er tidskritisk at vi politikere følger opp og utløser dette potensialet. Tiden er inne for å satse på miljøriktige løsninger innen samferdselssektoren. Det var bl.a derfor Venstre i sitt alternative statsbudsjett for 2008 foreslo nesten 800 mill. kr i økt satsing på jernbanen og en betydelig økt satsing også på øvrig kollektivtrafikk i byområdene.

Venstre er åpen for å diskutere hvordan vi på en best mulig måte bør finansiere de ulike jernbaneprosjektene. Vi mener imidlertid at det bør fokuseres på andre tiltak enn det forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet kommer med i sitt forslag, slik at vi får mer igjen for de pengene vi bruker på jernbanen. Innenfor vegsektoren gjennomførte Bondevik II-regjeringen en svært vellykket omstilling av Statens vegvesen gjennom bl.a utskillelsen av Mesta AS. Ved at det nå er konkurranse om arbeidet på vegnettet i Norge har det offentlige spart milliardbeløp, beløp vi igjen kan bruke på vedlikehold og investeringer.

Venstre ønsker en styrking av jernbanen både gjennom økte offentlige bidrag og gjennom mer effektiv bruk av de pengene som bevilges. Det er viktig at de ressursene fellesskapet stiller til rådighet, blir brukt på en effektiv og hensiktsmessig måte.

Venstre mener at bygging, drift og vedlikehold av infrastrukturen på jernbanen skal være et offentlig ansvar. Drift og vedlikehold har vært et prioritert område for skiftende regjeringer over tid. Til tross for dette opplever kundene til stadighet innstillinger på grunn av feil og mangler ved jernbaneanleggene. I dag har Jernbaneverket både rollen som bestiller og utførende part innenfor drift og vedlikehold av store deler av jernbanen. At samme organisasjon har ansvar for både økonomi, framdrift og kvalitet på det arbeidet som utføres, kan føre til en uheldig sammenblanding av roller. Venstre ønsker å profesjonalisere Jernbaneverket som bestiller av tjenester. Parallelt vil Venstre øke bruken av anbud innen drifts- og vedlikeholdsoppgavene på jernbanen. Vi mener dette er en god løsning for å sørge for at fellesskapets ressurser tas i bruk mest mulig effektivt, og at kvaliteten på det som utføres, målstyres bedre og er mer effektivt. Innenfor jernbaneområdet er dette miljøarbeid i praksis.

Lars Sponheim (V): De problemene som er i Jernbaneverket i dag, tror jeg mange regjeringer skal ta på seg ansvaret for. Det er generasjoner med forsømmelser når det gjelder investering i jernbanens infrastruktur som gjør at man kommer til et punkt da denne er så utslitt at det begynner å bli store problemer. Det administrerer dagens samferdselsminister, det er rett. Det faller i tid sammen med at arbeidsmarkedet for dyktige ingeniører og teknikere som Jernbaneverket er fullt av, er meget krevende. Og da er det tøft innenfor en tradisjonell organisasjon å holde på arbeidskraften.

Når vi snakker om jernbanesektoren, vil jeg peke på at det som det kanskje skinner mest av fra forrige periode, er en omorganisering som gjør at NSB nå er en bedrift som går med store overskudd, som har fleksibilitet og er i stand til å satse på, investere i og fornye jernbanemateriell. Det har med organisering å gjøre. Det er ganske avgjørende for å kunne lykkes med å lage organisasjoner som tør satse og får det til. En har så vidt i denne debatten også vært innom den omorganiseringen som skjedde i Vegvesenet og Mesta, for øvrig en omorganisering som dagens statsminister, Jens Stoltenberg, her fra denne talerstol nå har støttet veldig, og sagt at det gav stor suksess nettopp fordi man skilte ut produksjonsdelen, og fordi de som tidligere arbeidet i en monopolbedrift, måtte konkurrere i en mye mer fleksibel bedrift. Alle som har fulgt denne utviklingen, ser at det gamle Statens vegvesen, i dag under navnet Mesta, har moderne, flott utstyr, entusiasme og vinner entreprenørskap. Det ble av Finansdepartementet sagt at en fikk vei, vedlikehold og nyproduksjon for 850 mill. kr mer ved den omorganiseringen.

Spørsmålet vi her står overfor, er: Skal man drive Jernbaneverket videre på den gamle måten bare fordi vi har en regjering som ikke vil tenke nytt på noen områder, men høste gevinsten av den fornyingen som skjedde i Vegvesenet, gjennom Mesta, ved omorganisering, ved at en fikk mer vei for pengene, og høste gevinsten av at vi har et NSB som er i stand til å investere og tjene penger og sågar gi utbytte til sine eiere?

Det store spørsmålet er: Hva skjer med Jernbaneverket? Hvis det ikke skjer noe, kommer disse fire årene med dagens samferdselsminister til å være perioden da det var kjempestore problemer i Jernbaneverket. Det er det som kommer til å være historien. Punktum.

Oslopakke 3

13.03.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Oslopakke 3 trinn 1 (Innst. S. nr. 170 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 40 (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Først takk til saksordføreren, som har hatt god kontakt med opposisjonen og på den måten fortsatt det tverrpolitiske arbeidet som har vært en suksessfaktor i forbindelse med Oslopakke 3. Venstre synes det er positivt at Regjeringen gjennom proposisjonen følger opp det lokale arbeidet med denne pakken. Jeg er også glad for at et bredt flertall på Stortinget i innstillingen stiller seg bak hovedtrekkene i proposisjonen. Det er positivt at vi på tvers av partipolitiske skillelinjer kan komme sammen i et konstruktivt samarbeid som vil gi befolkningen i Norges tettest befolkede område et bedre samferdsels- og kollektivtilbud i framtiden.

Det som derimot ikke er så bra, er at det i proposisjonen heter at Samferdselsdepartementet legger opp til at også jernbanetiltak skal inngå som en del av Oslopakke 3, når trinn 2 skal legges fram for Stortinget. Jeg vil peke på at Oslopakke 3 er en helhetlig samferdselspakke med ca. 80 pst. lokal finansiering. I dag er jernbanen statens ansvar. Det ville være en grov ansvarsfraskrivelse dersom Regjeringen velger å velte ytterligere utgifter i tilknytning til jernbanen over på de lokale myndighetene. Det vil slå ben under Oslopakke 3 og kan velte hele det skjøre tverrpolitiske forliket. Jeg er veldig glad for det senterpartirepresentanten Ragnhild Aarflot Kalland sa her på talerstolen i sted, som jeg oppfattet slik at Regjeringen vil komme med dobbeltsporet Oslo–Ski ved første anledning.

I lys av de miljøutfordringene vi står overfor, og de visjonene Regjeringen og regjeringspartiene har levert i forhold til en satsing på et bedre jernbanetilbud, har Venstre store forventninger til at dette følges opp med handling.

Med det forslaget til NTP som ligger til behandling, tar ikke staten sin del av ansvaret for Oslopakke 3. Det er foreslått en ramme som er 60 pst. lavere enn forutsatt. Det er særlig tilskuddet til øvrige riksveier som er betydelig lavere enn tidligere. Dette skyldes bl.a. at veilengde er gitt høyere prioritet enn befolkning. Derfor kommer Oslo og Akershus og delvis Østfold veldig dårlig ut i tildelingen.

Til slutt vil Venstre også understreke at det lokalpolitiske forliket om at bompengene som kreves inn gjennom det nye snittet på fylkesgrensen Oslo–Akershus, i sin helhet benyttes til å legge større deler av E18 i miljøtunnel. Det er umulig å forsvare et nytt betalingssnitt i Vestregionen dersom ikke planlegging og arbeidet med prosjektet «Ny E18 Miljøvei» kommer i gang umiddelbart. Venstre legger til grunn at Regjeringen følger også opp dette i det videre arbeidet med Oslopakke 3.

Oljevernberedskap

07.04.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Bård Hoksrud, Per Sandberg og Tord Lien om å utarbeide handlingsplan for forsterket oljevernberedskap (Innst.S.nr.158 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:39 (2007-2008))

Leif Helge Kongshaug (V) Venstre vil berømme forslagsstillerne for å ta opp en viktig sak. En bedre oljevernberedskap og bedre vern mot akutt forurensning er viktig for å gi trygghet til befolkningen i distriktene spesielt og nasjonen generelt, og for å gi vern til viktige miljøverdier dersom uhellet skulle være ute. Erfaringer viser at store skader på natur og kystmiljø kan unngås gjennom rask respons og god koordinering av innsatsen, gjennom godt opplært mannskap og samordning av privat, statlig og kommunal innsats, og også frivillig innsats.

Norge er en kystnasjon. Mange er avhengige av en ren kyst, fri for forurensning og oljesøl, i sitt daglige yrke. Turistnæringene, fiskeriene, fiskeoppdrett - alle er avhengige av at fellesskapet stiller de nødvendige ressursene til disposisjon for å ivareta beredskapen mot akutt forurensning.

På bakgrunn av [St.meld.nr.14 \(2004-2005\)](#), På den sikre siden - sjøsikkerhet og oljevernberedskap, gjennomførte regjeringen Bondevik II i sin tid en storsatsing på oljevern. Bedre oljevernberedskap handler i bunn og grunn om å stille mer ressurser til disposisjon til økt slepebåtkapasitet, utstyrsfornyelse og opplæring av mannskap. Det må gjøres gjennom bevilgninger over statsbudsjettet. Vi har brukt nok tid på handlingsplaner. Nå er det tid for handling.

Derfor foreslo Venstre i forbindelse med Venstres alternative statsbudsjett for 2008.100 mill. kr mer til oljevernberedskap langs kysten utover Regjeringens forslag, som stortingsflertallet sluttet seg til. Venstre foreslo 30 mill. kr til tømning av skipsvrak som det lekker tungolje fra, og 70 mill. kr til økt beredskap, økt slepebåtkapasitet og større utstyrsanskaffelse.

Venstre vil også vektlegge betydningen av frivillig mannskap i forbindelse med oljevernaksjoner.

Krifast

22.04.08. Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om utvidelse av bompengeneinnkrevingen på Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og Romsdal ([Innst.S.nr.184](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.41](#) (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Det er stor enighet i komiteen om denne innstillingen, så jeg skal ikke bruke lang taletid. På begge strekningene som nå søkes finansiert ved utvidet innkrevingsperiode, er det viktig å komme i gang raskt. På E39 Knutset-Høgset har det skjedd en del trafikkulykker. Oppgraderingen vil også forkorte denne viktige veistrekningen. Strekningen lå, som vi har hørt tidligere her i dag, også inne i det opprinnelige Krifast-prosjektet. Halleraker var inne på det.

Prosjektet rv. 70 Brunneset-Øygarden vil også få en solid oppgradering av eksisterende vei og 260 meter gang- og sykkelvei, noe som er et svært viktig trafiksikkerhetstiltak.

Venstre har merket seg den store lokale enigheten, men har også merket seg at Kristiansund kommune har gått imot prosjektet. Til tross for uviljen i Kristiansund mener Venstre at det er av stor viktighet at man kommer i gang med utbedringen av nevnte veistrekn timer så raskt som mulig, og at en utvidelse av bompengeneinnkrevingsperioden er den mest realistiske måten å få dette realisert raskt på. En utbedring av nevnte veistrekn timer vil også etter Venstres mening styrke Kristiansund som regionsenter, i og med at omlandet blir knyttet nærmere til byen.

Jernbanen i Oslo-området

06.05.08 Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Borghild Tenden om en handlingsplan for en mer moderne og velholdt jernbane i Oslo-området (Innst. S. nr. 194 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:65 (2007-2008))

Borghild Tenden (V) I løpet at de to siste årene har reisende i Oslo-området opplevd en rekke innstillinger i togtrafikken som følge av feil ved Jernbaneverkets anlegg. Flere hendelser har også avslørt en betydelig sårbarhet ved jernbanenettet ved at mindre hendelser har lammet store deler av trafikken. Gjentatte innstillinger på grunn feil på Jernbaneverkets anlegg bidrar til å svekke tilliten til jernbanen som en pålitelig transportform. Konsekvensen av dette kan bli at flere velger bort jernbanen som transportmiddel.

Jeg tar selv toget nesten daglig, og det er bare en brøkdel av hendelsene og forsinkelsene som fanges opp av media. Flere ganger i uken informeres det om signalfeil ved Skøyen, og det er ingen hyggelig opplevelse å se tog stå i kø for å få klarsignal til å kjøre gjennom Oslotunnelen.

Et godt og pålitelig jernbanetilbud som har tillit blant de reisende, er avgjørende for å få mer trafikk over fra vei til bane, noe som vi vet vil minske klimagassutslippene, redusere trengselen på veiene og bidra til bedre luftkvalitet i byområdene. Jernbanen har en viktig funksjon i arbeidet for et bedre bymiljø.

Drift og vedlikehold av jernbanenettet har vært et prioritert område for skiftende regjeringer, men noe må ha gått galt når en har undervurdert etterslepet i den grad som vi opplever nå.

Jeg ønsker å takke saksordføreren og komiteen for at de støttet Venstres ønske om en åpen høring. Og jeg er glad for at så mange deltok på høringen. Det var spesielt viktig at Jernbaneverket var klar på hva som trengs av kortsiktige adhociltak og mer langsiktige tiltak. Jernbaneverket var tydelig på at det trengs 100 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett for å avhjelpe de mest akutte utfordringene.

Jeg håper derfor at Venstre får støtte for sitt forslag her i dag, om at Regjeringen bevilger de nødvendige midler til strakstiltak på jernbanenettet i Oslo-området i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2008.

Til slutt: Jeg er selvsagt ikke overrasket over at representantene Irene Johansen og Hallgeir H. Langeland peker på den forrige regjeringen. Dette har de rød-grønne holdt på med i tre år. Irene Johansen og Hallgeir H. Langeland burde heller berømme forslaget, for jeg vet at begge er jernbaneentusiaster, og de har tydeligvis heller ikke fått med seg at selv jernbanedirektør Killi har innrømmet at Jernbaneverket selv har undervurdert det store etterslepet.

Posten

06.05.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om verksemda til Posten Norge AS (Innst. S. nr. 210 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 12 (2007-2008))

Borghild Tenden (V) Det er underlig å være med på denne snuoperasjonen til Senterpartiet – fra å stå på barrikadene for å bevare alle postkontorene til å sitte i en flertallsregjering som legger ned 124 postkontor. Så kan vi gå fra å lese referatet fra debatten vi hadde her i Stortinget den 9. juni 2006, der målet var å reversere Postens offensive satsing, til å lese St.meld. nr. 12 for 2007-2008 der omlegging, konkurranseutsatt virksomhet, omstilling og effektivisering i Posten blir rost. Litt raushet for Bondevik II-regjeringens framsynthet synes jeg de rød-grønne kunne vise på en dag som denne.

Venstre er medforslagsstiller til et forslag om å avvikle eneretten til Posten Norge AS. Dette er i tråd med Bondevik II-regjeringens politikk. Forslaget er aktualisert ved den inngåtte fusjonen mellom Posten i Sverige og Danmark. Som Postavisen skriver den 4. april, blir det enda tøffere kamp om Norden. Dette må føre til at Norge så snart som mulig åpner opp for fri konkurranse på brevpost under 50 gram, slik Posten selv har uttrykt ønske om. Nå er det ulike definisjoner av hva Posten ønsker, men slik har iallfall vi i Venstre tolket Posten. Dette bør skje for å sikre at Posten Norge AS står best mulig rustet i konkurransen i våre naboland, og at Posten vinner erfaringer på hjemmemarkedet før EUs foreslåtte liberalisering blir innført i alle EU- og EØS-land.

Venstre er kjent med at EU har vedtatt at alle posttjenester fra 2011 skal åpnes for fri konkurranse, men at det er mulig å utsette innføringen til 2013. Vi må derfor gjøre Posten Norge i stand til å møte konkurransen.

Venstre er på lik linje med andre partier lite glad for at Postens inntekter i stor grad er basert på distribusjon av reklame. Papirreklame for forbruksartikler er ikke positivt for klimaet. Utviklingen vil gå i retning av at dette ikke i framtiden vil være en inntektskilde. Flertallet i komiteen mener derfor det er viktig at Posten og departementet er oppmerksomme på dette, og ser etter andre løsninger og andre inntektskilder.

Venstre er imidlertid skeptisk til å pålegge én enkelt bedrift spesielle restriksjoner når det gjelder distribusjon av reklame. Den nye markedsføringsloven bør behandle markedsaktørene likt med hensyn til disse spørsmålene.

Venstre er enig med Høyre og Fremskrittspartiet i at statlig eierskap ikke er en forutsetning for et myndighetsbestemt tilbud. Men det er etter Venstres mening ikke et argument for nedsalg. Venstre ser ikke at de samme partiene kommer med argumenter for hvilke samfunnsmessige forbedringer vi oppnår med et statlig nedsalg i denne omgang.

Nok en gang begrunner man forslaget med at dagens ordning ikke er nødvendig, men man har ingen formening om hvilke eventuelle positive effekter forslaget vil medføre. Derfor vil Venstre heller ikke støtte dette forslaget i dag.

Modernisering av samferdselspolitikken

02.06.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra Frp om modernisering av norsk samferdselspolitikk (Innst. S. nr. 244 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:80 (2007-2008))

Borghild Tenden (V) [(ordfører for saken): Flertallet er opptatt av økt trafikksikkerhet og av å redusere utslippene av klimagasser fra transportsektoren, og mener at mer gods bør fraktes sjøveien og med jernbane. Flertallet imøteser en helhetlig gjennomgang av alle gebyrer og avgifter innenfor sjøtransporten, og at dette ses i sammenheng med statsbudsjettet for 2009 og rulleringen av Nasjonal transportplan 2010–2019 og målet om å få mer gods over på sjø og bane.

Flertallet viser også til behandlingen av St.meld. nr. 34 for 2006-2007 Norsk klimapolitikk og stortingsflertallets merknader i Innst. S. nr. 145 for 2007-2008, om at klimamålet er viktig i arbeidet med Nasjonal transportplan, og at styrkingen av jernbanen skal fortsette, spesielt i befolkningstette områder og på strekninger med mye godstransport, og ber Regjeringen følge dette opp i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan.

Flertallet har videre merket seg at det i svarbrevet fra statsråden går fram at den varslede strategien for norsk luftfart vil bli offentlig tilgjengelig, og at den særlig vil fungere som et innspill til stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2010–2019. Strategien vil også kunne gi innspill til neste Eiermelding om Avinor.

Innspillene fra transportetatene og Avinor AS til NTP har vært på høring i en rekke instanser, bl.a. fylkeskommuner, byområder og bruker- og interesseorganisasjoner. Hensikten med NTP er å legge fram en helhetlig og samlet drøfting av de ulike sidene ved transportpolitikken, herunder avveininger knyttet til satsingen på investeringer og drift og vedlikehold, slik at man på en best mulig måte kan oppfylle de transportpolitiske målsettingene. Oppfølgingen av NTP skjer over de årlige budsjetter og særskilte framlegg til Stortinget.

Avslutningsvis vil jeg ta opp forslaget fra Venstre. Bakgrunnen for dette forslaget er et ønske om at nåværende regjering på lik linje med Bondevik II-regjeringen legger fram en stortingsmelding med fokusering på bedre kollektivtransport. Bondevik II-regjeringen la fram en stortingsmelding om bedre kollektivtransport i 2001–2002, der mange langsiktige og gode ideer ble lansert. I kjølvannet av klimaforliket på Stortinget og de miljøutfordringene vi står overfor, er jeg skuffet over at ikke flere ser behovet for en oppfølging av forrige kollektivmelding, som for øvrig var den første i sitt slag.

Datalagringsdirektivet

11.06.08. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra Frp om eventuell implementering av EUs og Rådets direktiv 2006/24/EF («datalagringsdirektivet») i norsk lov (Innst. S. nr. 278 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:88 (2007-2008))

Inge Hallgeir Solli (V) (fungerende ordfører for saken): Formålet med EUs datalagringsdirektiv slik det nå foreligger, er å harmonisere de enkelte EU-medlemslands lovgivning knyttet til lagring av data framkommet ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Hensikten er å gi justismyndighetene et verktøy for å avdekke, etterforske og rettsforfølge alvorlige kriminelle handlinger.

Venstres anliggende i denne saken er at vi er skeptiske til datalagringsdirektivet slik det nå foreligger. Datalagringsdirektivet reiser en rekke spørsmål hva angår personvernet. En implementering av direktivet vil innebære lagring av opplysninger om folks e-postkontakt, telefonkontakt og Internett-bruk til eventuell bruk for politiet.

Dette bryter med tidligere rettsprinsipper, ettersom kontakt mellom mennesker som ikke er mistenkte for noe, skal lagres i tilfellet de skulle komme under mistanke på et senere tidspunkt. Venstre er skeptisk til en endring av prinsipper som rokker ved enkeltmenneskers frihet til å kunne kommunisere fritt uten å bli overvåket. Dette truer personvernet og kan true ytringsfriheten.

Det er imidlertid en del usikkerhet omkring datalagringsdirektivets videre skjebne, som gjør at det etter Venstres mening ikke haster med å legge saken fram for Stortinget.

--

Venstre vil derfor oppfordre Regjeringen til å avvende resultatet av søksmålet fra Irland før man tar stilling til veien videre når det gjelder behandlingen av direktivet. Dommen kan avklare norske myndigheters handlingsrom for å si nei til hele eller deler av direktivet. Direktivet kan også bli annullert. Går Regjeringen allikevel videre i denne saken med implementering av direktivet slik det

foreligger, vil jeg vise til Venstres tidligere forslag om å legge seg på direktivets minimumsramme, som er seks måneders lagringstid.

I innstillingen viser regjeringspartiene kun til statsrådens svarbrev. Jeg er bekymret over at regjeringspartiene ikke er villige til å støtte mindretallets og Venstres merknader i saken og heller velger å forholde seg tause. Jeg vil utfordre regjeringspartiene på hva man egentlig mener i denne saken.

Syklister

19.06.08. *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra KrF om bedre tilrettelegging for syklister i byer og tettsteder (Innst. S. nr. 310 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:121 (2007-2008))*

Borghild Tenden (V): Sykkel som framkomstmiddel er og har vært et satsingsområde for Venstre. Tidligere samferdselsminister Torild Skogsholm startet arbeidet med å lage en nasjonal sykkelstrategi allerede i 2002, en strategi som skulle inngå i arbeidet med Nasjonal transportplan. I mai 2007 ble sykkelstrategien rullert, men det vises fortsatt til den forrige grundige sykkelstrategien fra Bondevik II-regjeringen.

Mange har i debatten vært inne på fortreffeligheten av utbygging av sykkelstier. Det gjelder spesielt miljøperspektivet, men også helseperspektivet. Som saksordføreren sa, foreslår Regjeringen i stortingsmeldingen om norsk klimapolitikk, et mål om en nasjonal sykkelandel på 10 pst. Statens vegvesen har hittil arbeidet mot et mål om å øke sykkelandelen til 8 pst. Til tross for disse politiske ønskene har vi ikke sett noen positiv utvikling når det gjelder sykkelsatsing i Norge. Sykkelandelen er lav, 5 pst., og selv om antallet syklende øker, øker de andre transportmidlene mer, særlig bil. Dermed forblir andelen på et lavt nivå og langt under våre naboland – Sverige med 12 pst. og Danmark med 17 pst.

Styring av Statens vegvesen

19.06.08 *Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om system for styring og rapportering i Statens vegvesen (Innst. S. nr. 289 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 45 (2007-2008), sak 2.1)*

Borghild Tenden (V): Venstre er svært opptatt av at alle skal kunne ferdes trygt på vegene våre, uten trafikkfarlige forhold som kan sette folks liv i fare. Jeg er derfor glad for at statsråden har gjennomført en grundig gjennomgang av raset i Hanekleivtunnelen.

Jeg er også glad for at flertallet i komiteen peker på den innsatsen Bondevik II-regjeringen gjorde på dette området, når man viser til at Agenda-rapporten fastslår at man gjennom utskillelsen av produksjonsoppgavene i Statens vegvesen har skapt et klart og entydig skille mellom bestiller- og utførerrollen i vegsektoren. Bondevik II-regjeringen fikk mye kritikk av daværende opposisjon for utskillelsen av Mesta AS – et grep som i ettertid har vist seg å ha gitt klarere ansvarsforhold, mer effektiv drift og mer veg for pengene. Utskillelsen av Mesta AS har spart det offentlige for milliardbeløp, og samtidig kan man altså vise til disse positive effektene her i dag. Jeg hadde ønsket at man hadde vist vilje til å overføre disse erfaringene til jernbanesektoren, som i dag er preget av tilsvarende rollekonflikter og uklare ansvarsforhold – uten at det er tema her i dag.

Det er fremdeles slik at sikkerheten står i fare for å bli salderingspost når Statens vegvesen kjøper tjenester fra vegentreprenører. Det er følgelig en fare for at man ikke vektlegger sikkerheten høyt nok ved nyanlegg, ved vedlikehold og ved utbedring. ..Dagens organisering gjør det også vanskeligere for uavhengige aktører og offentligheten å etterprøve sikkerhetsarbeidet i Statens vegvesen. Det er uheldig at Statens vegvesen driver kontroll med seg selv innenfor et område som til enhver tid krever stor åpenhet og ydmykhet overfor publikum.

Til slutt: Venstre vil vektlegge betydningen av at det opprettes et uavhengig vegtilsyn i Norge for å styrke trafiksikkerhetsarbeidet. Dette vil bedre trafiksikkerheten og bidra til mer åpenhet i vegsektoren. Det er derfor bra at Regjeringen har satt ned et utvalg for å utrede behovet, selv om Venstre mener, i likhet med en rekke organisasjoner, at behovet er til stede. Venstre hadde sett at Regjeringens utvalg i stedet hadde utredet tilsynets myndighetsområde.

Interpellasjoner

Drosjesaken i Oslo

13.11.07. *Interpellasjon fra representanten Hans Olav Syversen til samferdselsministeren: « Det er gjennom flere år avdekket svært uheldige forhold innenfor drosjenæringen i Oslo. ...Hvilke kortsiktige og langsiktige tiltak vil Regjeringen iverksette i sakens anledning? »*

Borghild Tenden (V): Dette er en sak som har opptatt Venstre lenge. Det er også en sak som selvsagt opptar næringen selv, som interpellanten var inne på. Det er flere drosjesjåfører som har bedt meg som politiker om hjelp til å rydde opp. Dette rammer selvsagt også det store flertallet som er uskyldig.

Odd Einar Dørum og jeg hadde et møte bl.a med administrerende direktør Wiggo Korsnes for en tid tilbake. På bakgrunn av dette møtet stilte vi begge et skriftlig spørsmål til henholdsvis justisministeren og samferdselsministeren og bad dem om å ta affære. Samferdselsministeren svarte da at hun kunne forsikre representanten, altså meg, om at hun ville følge saken nøye. Jeg kan forsikre interpellanten om at Venstre jobber intenst videre med denne saken nå. Vi vil om kort tid komme tilbake med konkrete tiltak som kan settes i verk raskt.

Oslo S

17.01.08. *Interpellasjon fra representanten Jan Sahl til samferdselsministeren: « Hva vil Regjeringen gjøre for å sikre vitale samfunnsfunksjoner, herunder systemer knyttet til trafikkavviklingen på Oslo sentralstasjon slik at noe liknende ikke skjer igjen?»*

Borghild Tenden (V) Det som skjedde natt til onsdag den 28. november, tror jeg satte en støkk i oss alle. Jeg skrev selv et spørsmål til statsråden like etter hendelsen, og fikk til svar at hun tok dette meget alvorlig. Det har hun også bekreftet her i dag.

Én ting er at togtrafikken ble lammet da 800 tog ble helt eller delvis innstilt, noe som berørte 80 000 reisende – i tillegg ble bredbåndstilknytning og telefon borte for store bedrifter og viktige samfunnsfunksjoner som politiet, som interpellanten også var inne på.

Jeg merket meg spesielt at det ikke var reserveløsninger for strømforsyningen, og at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, som har tilsyn med elsikkerheten hos Jernbaneverket, ifølge media ikke var klar over at Jernbaneverket hadde både høyspentledninger, lavspentledninger og signalkabler samlet i én kulvert. Dette synes jeg er urovekkende opplysninger, og jeg håper det kommer en avklaring på ansvarsforhold og at det blir gjort endringer på dette, slik at man for ettertiden har reserveløsninger.

Etter debatten her i dag og etter statsrådens svar har jeg forventninger om at dette viktige området blir godt ivaretatt.

Elektronisk ID

02.04.08. *Interpellasjon fra representanten Trond Helleland til fornyings- og administrasjonsministeren: « Når vil statsråden ha en elektronisk ID klar for lansering her til lands? »*

Borghild Tenden (V) Først vil jeg berømme interpellanten for å ta opp en viktig sak. Denne interpellasjonen har tydeligvis gjort at statsråden har fått fart på saken, jf. Aftenposten i dag. Elektronisk ID er et spennende konsept som kan bidra til å forenkle og avbyråkratisere kontakten mellom det offentlige, den enkelte borger og bedrifter. Elektronisk ID eller signatur gjør det mulig for den enkelte å signere dokumenter, selvangivelsen, søknader o.l. elektronisk. Med andre ord: Både det offentlige og den enkelte kan spare tid og krefter med elektronisk ID.

Venstres anliggende i denne sak er i hovedtrekk at vi ønsker en slik ordning. Vi er også opptatt av at en slik ordning med elektronisk ID må være sikker og trygg, som også Sortevik var inne på, slik at både avsender og mottaker skal ha tillit til at informasjon som er sendt med elektronisk ID, ikke kommer på avveier og ikke blir misbrukt.

Venstre vil utfordre fornyingsministeren på om man faktisk har gått grundig inn i den framgangsmåten man har hatt i Danmark på dette området, og det ville vært interessant å få høre fornyingsministerens vurdering av denne ordningen.

8. Profilområde SMÅBEDRIFTER:

Statsbudsjettet: Se under kap 10 ndre satsinger)

Finanskomiteen (Lars Sponheim)

Skatter og avgifter 2008

29.11.07 *Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2008 - lovendringer* (Innst.O.nr.1 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.1 (2007-2008))

Lars Sponheim (V) Den forrige regjering fikk gjennomført en skattereform som gir et flatere og enklere skattesystem, en reform som i sin innretning belønner investeringer i bedrifter framfor utbytte til eget forbruk. Det er en linje Venstre vil fortsette, og vi ønsker samtidig å vri hele skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning.

Vi er skuffet over at Regjeringen ikke går mer offensivt til verks i den samme retning. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring, og at Regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret, tilsier en langt mer offensiv omlegging fra rød til grønn skatt enn Regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter.

Jeg velger imidlertid å tolke finansministerens innlegg i finansdebatten på tirsdag som en viljeserklæring til å gå lenger i denne retning i neste budsjett, og ser fram til et konstruktivt samarbeid om dette. Det er grunn til å minne om at dersom vi opphever alle fritak eller reduksjoner vi har i CO₂-avgift, elavgift og grunnavgift for fyringsolje, avvikler subsidiering av kraftkontrakter, som vi sannsynligvis uansett må gjøre, og ikke gir gratis utslippskvoter for CO₂, kan vi frigjøre om lag 10 milliarder kr som vi kan bruke til målrettede skattelettelser for å skape framtidens kreative kunnskapssamfunn. Selv om det neppe er aktuelt å gjøre alt dette i en jafs, er det grunn til å problematisere dette. Vi, det norske fellesskapet, bruker 10 milliarder kr på å subsidiere miljøfiendtlig atferd i en tid der miljøproblemene og klimatrusselen er vår viktigste politiske utfordring. Det er jo ingen som etterspør forurensing. Vi etterspør de miljøvennlige løsningene. Da må vi ha et politisk skifte - fra rødt til grønt.

Venstre foreslår i dag en rekke endringer i skatte- og avgiftslovgivningen. Felles for disse endringene er at de er målrettet for å skape et moderne framtidsrettet næringsliv, de stimulerer til sparing heller enn forbruk, og de belønner det å arbeide.

Konkret foreslår Venstre økte avskrivningssatser i saldogruppe d, bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende, økte beløpsgrenser i SkatteFUNN-ordningen, økt stimuli til boligsparing for ungdom, økt skattefradrag for individuell pensjonssparing, økt aksjerabatt for medeierskap i egen bedrift, økt frikortgrense, fjerning av avkortningsreglene i pensjon også for aldersgruppen 68-70 år, eget skattefradrag for alle mellom 62-67 år som er i arbeid, økt fiskerfradrag og endringer i arveavgiften ved arv av familieeiendom og knyttet til familieeide bedrifter.

For å stimulere til et sunnere kosthold eller livsstil foreslår Venstre en provenynøytral omlegging av momssystemet, kombinert med høyere tobakksavgifter. Konkret foreslår Venstre at det ikke blir moms på frukt og grønt, mens det blir full momssats på brus og sterkt sukkerholdig drikke, og at den generelle matmomsen økes med ett prosentpoeng.

Dessuten foreslår Venstre nødvendige lovendringer for å få på plass sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende, ikke trikse- og fikseordninger, slik Regjeringen foreslår i statsbudsjettet, men reelle, gode, varige ordninger som ikke overfinansieres av de selvstendig næringsdrivende selv, men som holder seg innenfor et proveny omtrent i den størrelsesorden som det Regjeringen gir i økt fradrag for fagforeningskontingent.

Jeg er alvorlig bekymret for helheten i Regjeringens politikk når det gjelder eierskap i norsk næringsliv. Gjennom en rekke endringer i skattesystemet de siste tre budsjettene har Regjeringen målrettet gjort det stadig mindre lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser og bedrifter. Dette kommer samtidig med at Regjeringen gjennomfører et ganske massivt økt statlig eierskap i norsk næringsliv: 5 milliarder kr i Aker Holding, 2,2 milliarder kr til et nytt statlig investeringsfond og minst 25 milliarder kr til oppkjøp i StatoilHydro - høyst sannsynlig mer.

Det betyr at det spredte private eierskapet erstattes med en betydelig maktkonsentrasjon på statens hånd, uten at det har vært en prinsipiell debatt rundt det i det hele tatt. Dette bekymrer meg og Venstre, og det burde også bekymre Regjeringen og finansministeren, selv om hennes parti er tuftet på idealene om at staten skal overta produksjonsmidlene, og en ideologi om at fellesskap og stat er to sider av samme sak.

Etter å ha hørt representanter fra Senterpartiet i finansdebatten på tirsdag, framstår det som uklart hva Regjeringen egentlig mener om en rekke saker. Alle i Senterpartiet er tydeligvis svært ubekvemme med den økte beskatningen av småkraftverk som i dag vedtas. I tillegg uttrykte representanten Lundteigen sterk støtte på vegne av Senterpartiet til Venstres forslag om endringer i arveavgiftene knyttet til arv av familieeiendommer og generasjonsskifte i bedrifter. Om Lundteigen som vanlig snakket på vegne av seg selv, eller om dette er noe som har gjenklang i større deler av Regjeringen, gjenstår å se, men den snuoperasjon Regjeringen har foretatt i forhold til Venstres forslag fra 2006 om endringer i beløpsgrenser for frivillige organisasjoner, gir i hvert fall grunnlag for et betinget håp.

Om rederibeskatningen:

Lars Sponheim (V) Det er en spesiell situasjon i Odelstinget på slutten av denne debatten, fordi så mye av debatten har handlet om grunnlovsmessigheten av Regjeringens forslag om rederibeskatning. Når det legges så mye alvor i dette også fra Regjeringens side, hvilket jeg i og for seg synes er bra for debattens del, handler det også om det jeg er helt sikker på er en grunnleggende usikkerhet om hvordan dette spørsmålet vil stå seg hvis det skal prøves for rettssystemet senere, hvilket er mye sannsynlig.

.. Det knappe flertallet i finanskomiteen som i dag trumfer igjennom denne saken, avviste å få bedre og flere kilder til å gjøre en vurdering av dette. Det betyr at det grunnlaget vi i dag har, er basert på de kilder som saksordføreren gav uttrykk for.

Som et alternativ til dette ble det da gjennomført en høring med lovkyndige mennesker, må man kunne si om et par professorer og en tidligere høyesterettsdommer. Jeg har vært med på en del høringer i dette hus, men jeg har aldri - aldri - vært med på en høring som så unisont har gått Regjeringens standpunkt imot som den vi opplevde her. Det å antyde at dette var litt fram og tilbake og kunne tolkes i to retninger må jeg si må være helt feil, slik jeg forstår det. Det var såpass unisont i retning av å så tvil om dette forslaget står seg i forhold til Grunnloven.

Saldering av statsbudsjettet for 2007

18.12.07. *Innstilling frå finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet for 2007* ([Innst.S.nr.105](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.28 \(2007-2008\)](#))

Lars Sponheim (V): Jeg vil for det første gi uttrykk for at når vi nå behandler nysalderingen, er det bred tilslutning til å gjøre den til en siste ryddejobb i budsjettet, og ikke lage all den politikk som det i teorien er mulig å lage av nysaldering. I så måte må en gratulere den sittende regjering med å ha en bedre opposisjon enn noen annen regjering har hatt før i det siste. Det er kanskje den største styrken denne regjeringen har.

Det er to forhold jeg har lyst til å reflektere over når vi nå behandler nysalderingen. Det er jo slik at når en får et så fantastisk dokument på sitt bord som Regjeringens nysaldering, som gjør opp status i kongeriket, er det nesten så en ikke vet om en skal le eller gråte eller - det tradisjonelle - trekke på skuldrene. Debatten bærer jo litt preg av det siste, for det har vi tradisjon for. Det er likevel grunnlag for å gjøre noen refleksjoner over: Hva er det dette forteller i stort? Skatt er stikkord for det ene. Det er helt eventyrlig hvilken kraft det er i økonomien, og hvor eventyrlig mye mer kraft det er i økonomien enn det noen var i stand til å forutsi, selv alle Finansdepartementets kloke mennesker, da budsjettet ble laget. Jeg skal komme litt tilbake til det forhold, for jeg synes det for oss alle reiser noen utfordringer vi skal adressere.

Det peker også på den debatt vi nå har begynt å få omkring samlede skatteinntekter og skattenivå. For det første er det slik at den sittende regjering har valgt å binde seg til et skattenivå som er likt

skattenivået fra 2004. I 2004 ble det etablert et skattenivå av Bondevik II-regjeringen. Det var omtrent midt i den regjeringsperioden og er kanskje uttrykk for det gjennomsnittlige skattenivå som var under Bondevik II-regjeringen. Det er ikke noen mer dramatiske endringer enn det som har skjedd.

Det er åpenbart ikke det høyeste skattenivået vi har hatt her i landet, men vi har åpenbart de høyeste skatteinntektene vi har hatt her i landet. Jeg vil ta til orde for det jeg har sagt mange ganger før: Det er ingen åpenbar sammenheng, etter mitt skjønn, mellom skattenivå og skatteinntekter i den forstand at jo høyere skattenivået er, jo høyere blir skatteinntektene. Jeg tror det er rett å snakke om et riktig skattenivå som gir de høyeste inntektene, ved at det blir mye mer penger å beskatte. Mange flere skaffer seg inntekt, og økonomien går godt. I så måte mener jeg vi har et skattenivå som i dagens situasjon tar det maksimale ut av hva vi kan frambringe av skatteinntekter.

Nå tror ikke jeg at det alene er skatteletter under den forrige regjering som har skapt gode tider - definitivt ikke. Det er først og fremst konjunkturer, og først og fremst mange heldige forhold. Men jeg mener at det dokumentet vi har fått i dag, viser at det gjelder ikke å ha høyest mulig skattenivå for å få høyest mulig skatteinntekter. Det gjelder å ha et skattenivå som utløser arbeidskraft, ledig arbeidskraft, som utløser innsats og et antall bedrifter som kan skattlegges.

Jeg husker jeg var i en debatt i forrige periode med daværende parlamentarisk leder for Arbeiderpartiet, Jens Stoltenberg, hvor jeg nettopp gav uttrykk for at rette skatteletter, rett skattenivå vil kunne gi høyere skatteinntekter. Jeg husker han kalte meg woodoo-Lars, at det var en slags trolldom å skulle forene slike størrelser. Det er min oppfatning - og med forbehold om at det er mange andre forhold som også virker - at den salderingen vi har til behandling i dag, er et bevis på at dette ikke var trolldom. Det er ganske god logikk, nemlig at vi kan få rekordhøye skatteinntekter uten å ha et rekordhøyt skattenivå. Det tror jeg vi kommer til å få mange debatter om framover. Det betyr da at debatten om enten skattelette eller rett skattenivå eller fellesskapet blir en helt feil problemstilling. Det må kombineres på en rett måte.

Så er det en annen problemstilling som jeg har lyst til å sende med som en julehilsen - eller skal vi si nyttårsforsett - til finansministeren. Det er det problemet at vi nå behandler en nysaldering som viser at det vi trodde var finstilte instrumenter da vi behandlet budsjettet for ett år siden, viser seg nå å være utrolige avvik. Etter å ha fulgt budsjettbehandlingene gjennom veldig mange år, og det med skiftende regjeringer, mener jeg å kunne registrere at det er et økende avvik mellom det som er sluttresultatet, og det som er det vi budsjetterer med. Jeg synes det begynner å komme opp i et omfang som er ganske problematisk. Jeg synes dette skjer spesielt i gode tider hvor vi ikke har systemer, budsjetteringssystemer, kanskje modeller, som fanger kraften i økonomien. --

Dette er ikke kritikk av denne finansminister eller noen andre, men det er et behov for undring i en situasjon der det skjer så mye spesielt rundt økonomien vår som viser at det er økonomifaget som er litt utilstrekkelig. Da bør en reise på kunnskapssøk og se om det er ting vi kan modernisere, modeller vi kan forbedre, og ta det med oss når vi skal budsjettere videre. Jeg håper at vi i framtiden vil stå overfor nysalderinger hvor resultatene ligger nærmere det vi har finsiktet når vi har budsjettert, ellers begynner dette å bli litt for rart.

Fritak for arveavgift

14.03.08. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer (Innst. S. nr. 163 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:21 (2007-2008)) og

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfohn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter (Innst. S. nr. 164 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:23 (2007-2008))

Lars Sponheim (V) Etter mitt og Venstres syn, og etter forslagsstillernes syn, synes det å være åpenbare urimeligheter ved dagens arveavgiftsregime, og de to forslagene fanger to helt ulike sider ved arveavgiftsregimet som veldig mange opplever som urettferdig. Det er ikke ved få middagsbord rundt omkring i norske familier dette i disse dager er et stort tema, et tema til fortvilelse, fordi det er så mange eiendommer som familiene eier som de ønsker skal forbli i familien og kunne ha en mulighet til fortsatt å kunne eie, noe arveavgiften gjør veldig problematisk.

Når det gjelder spørsmålet om overtakelse av familieeiendommer, hus eller hytte, er det i grunnen bare å si at det slår meg nesten hver dag når jeg blar i annonsesidene i avisene, hvor mange nye og flotte eiendommer som stadig kommer til salgs. Mange av dem er selvsagt til salgs fordi man ønsker å realisere store verdier. Det må være helt all right. Da må det også være helt all right, så lenge vi har en arveavgift, å gå inn på den store kontantstrømmen som da flyter og drive inn en arveavgift. Men det er dessverre en god del som selges fordi man ikke ser seg råd til å ta vare på familiestedet, enten det er hus eller hytte. Vi snakker kanskje svært ofte om hytter ved sjøen som har fått veldige verdiøkninger, fordi det ikke lenger er mulig å ta mange av de flotte arealene i bruk til hyttebygging.

Etter at dette forslaget ble lagt fram, etter at hele denne problemstillingen ble reist, er det få andre saker som jeg føler har truffet en nerve ute hos folk, enn akkurat denne saken. Jeg har fått ufattelig mange brev fra folk som i sin fortvilelse har klippet ut annonsen for sin eiendom – svært ofte en veldig flott tomt ved sjøen der det står en ganske enkel hytte – som har fått en enorm takst. De skulle gjerne ha beholdt eiendommen, og i sin fortvilelse sender de en kopi og sier at dette er noe de tvinges til, fordi de ikke har råd til å betale arveavgift, eventuelt løse ut søsken, for fortsatt å kunne ha en slik eiendom i familien. Det er bakgrunnen for dette forslaget. Det er også bakgrunnen for å gå denne grenseoppgangen mellom eiendommer som faktisk realiseres, selges, slik at det blir en stor kontantstrøm å henge en avgiftsbetaling på, og eiendommer som man rett og slett har et ønske om fortsatt skal være et samlingspunkt for familien, og som det ikke skal realiseres én krone fra.

Dette er reelt. Jeg ønsker ikke å stakkarsliggjøre noen som helst. Det er det ikke grunnlag for i vårt vellykkede samfunn. Men det er veldig mange som på 1950-, 1960- og 1970-tallet var i stand til, som jeg har nevnt i et par replikker, å skaffe seg den type eiendommer, eiendommer som hele tiden har vært i bruk i familien, og som man fortsatt ønsker å ha i familien, men som det nå blir vanskelig å ta vare på, på grunn av dette.

Man kan også gjøre den samme refleksjonen når det gjelder barndomshjem eller bolighus. Her ligger det kanskje en annen type urettferdighet. Det gjelder dem som er så uheldig å ha barndomshjemmet sitt i Oslo. De står i en ualmennelig mye mer vanskelig situasjon for å få lov til fortsatt å bo i og overta barndomshjemmet, med samme begrunnelse, enn mange av dem som har barndomshjemmet sitt langt utenfor Oslo. Mens et barndomshjem som man ønsker å overta og fortsatt bo i, og dermed ikke realiserer noen pengestrøm som det knyttes arveavgift til, kan komme opp i mange millioner kroner her i Oslo, er det slik at det i min hjemkommune knapt er mulig å se at det kan selges et hus for over 1 mill. kr. Dermed vil arveavgift aldri være et problem knyttet til et barndomshjem. Her ligger det en åpenbar geografisk diskriminering. Men realiteten er ikke annerledes. Man ønsker å overta og fortsatt bo i det hjemmet der man er født og oppvokst. Det synes jeg man i sentrale strøk, og ikke minst her i Oslo, hvor boligeiendommer er noe helt annet enn i andre deler av landet, burde være litt opptatt av. Man gjør det liksom umulig å ha et barndomshjem her i Oslo, det skal være et kommersielt omsetningsprodukt, mens alle vi andre utover i landet kan få lov til å forholde oss til barndomshjemmet og til og med se oss i stand til å beholde det.

Så er det det andre forslaget, som på mange måter reiser helt andre problemstillinger, og knyttes andre verdier til. Det er å gjøre det mulig å ta vare på kanskje den mest stabile og viktige eierform vi har for de minste bedriftene i dette landet, nemlig familiebedriftene. Man kunne hatt en stor og sikkert opprivende debatt med dagens regjering om eierskap i næringslivet i det hele tatt. Jeg er av den oppfatning, og partiet jeg er en del av, er av den oppfatning, at det er helt avgjørende og har en egen verdi at man tar vare på det private, norske, langsiktige eierskapet. Det mest private og det mest langsiktige tror jeg er knyttet til familiebedriftene, særlig de bedriftene som går gjennom generasjoner. Det er grunnkjernen i norske bedrifter, enten det er norske gardsbruk, butikker eller veldig mange andre typer familiebedrifter. Vi vet at vi i Norge nå står overfor veldig mange generasjonsskifter i denne type bedrifter, slik som det for øvrig er ellers i Europa. Vi ser at andre land i Europa kanskje har større oppmerksomhet på og en tydeligere politikk om at man ønsker å gjøre det mulig for denne type familiebedrifter å forbli i familien og ikke samles opp av kapitalinteresser, store kjeder som ønsker å overta dem. Dette gjelder om ikke landbruksbedrifter så i hvert fall butikker osv. Det burde være en egenverdi. Dette forslaget er kanskje ikke det avgjørende og største i den sammenheng, men ett viktig bidrag og et viktig verdisignal om at man ønsker at familiebedrifter fortsatt, så langt det er mulig, skal forbli i familiene.

-

Det hadde vært fristende på en dag som denne å dra opp en debatt om det rød-grønne rettferdighetsprinsipp. Jeg synes det er interessant når det fra SV-hold varsles om at det skal bli et rettferdig system. Jeg frykter litt det rød-grønne rettferdighetsprinsipp, hva det vil innebære. Men den debatten tror jeg ikke vi skal ta siste dag før påske, men kanskje vi vil måtte ta den når statsbudsjettet for 2009 og det såkalte rettferdige arveavgiftssystemet legges fram.

Formueskatt på arbeidende kapital

29.04.08 Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Åse Gunhild Woie Duesund og Ingebrigt S Sørfohn om avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital ([Innst.S.nr.201](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:49](#) (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Som flere har pekt på før meg, er Norge et land som fortsatt har formuesbeskatning. Mange land har avviklet denne skatten - sist Sverige under den sosialdemokratiske regjeringen. Begrunnelsen for avviklingen i Sverige var den samme som Venstre har når det gjelder formuesskatten her i Norge.

Formuesskatten har en rekke uheldige langsiktige virkninger for sparing og investering og er et direkte hinder for å stimulere til et nyskapende Norge. Ikke minst øker formuesskatten unødvendig skattebelastningen for mange nystartede bedrifter. Dette, sammenholdt med Regjeringens såkalte aktive næringspolitikk, som i all hovedsak går ut på å øke det statlige eierskapet i norsk næringsliv, gjør at vi får en utvikling som ikke stimulerer til et spredt norsk eierskap i norsk næringsliv, men en eierskapspolitikk som favoriserer offentlig og utenlandsk eierskap. Det er mulig at dette kan kalles aktivt, men etter vår mening er det feil aktivitet.

Venstre støttet helhjertet opp om den skattereformen som regjeringen Bondevik II fikk vedtatt, hvor formuesskatten gradvis skulle fjernes som en motpost til innføring av utbyttebeskatning. Dette var en helhetlig reform som også næringslivet støttet opp om, gitt denne byttingen av skattestørrelser. Det er beklagelig at Regjeringen ikke har fulgt opp den delen av reformen, men heller bruker formuesskatten som et symbol i billig politisk retorikk for å straffe de rike.

Det er en kjensgjerning at små og mellomstore bedrifter ofte vil være avhengig av kapital fra innenlandske investorer. Høy skatt på sparing kan derfor begrense tilgangen på kapital for denne delen av næringslivet, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter ikke blir gjennomført. Sett i sammenheng med innføringen av skjermingsmetoden, som førte til økt skatt på aksjeinntekter, var det altså fra daværende regjeringspartiets side en forutsetning for reformen at formuesskatten skulle trappes ned og på sikt avvikles helt. Dette er nødvendig for at den samlede beskatningen av kapital ikke skal øke, noe som ville være stikk i strid med utviklingen i andre land. Venstre mener derfor at formuesskatten på sikt må fjernes helt, men deler ikke forslagsstillernes syn om at første skritt på veien skal være en avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital. Her er jeg og Venstre mer på linje med Regjeringen og finansministeren - det blir kunstig å skille mellom såkalt arbeidende kapital og annen kapital i formuesbeskatningen, og det er vanskelig å finne en holdbar definisjon av hva som anses som mer arbeidende kapital enn annen kapital. Det var også holdningen til den forrige regjeringen, som ikke prioriterte å avvikle formuesskatten på arbeidende kapital før en generell avvikling.

En avvikling av formuesskatten bør etter Venstres syn skje slik den forrige regjeringen la opp til, gjennom reduserte satser og høyere bunnfradrag. Jeg viser i den forbindelse til brev fra finansministeren til Venstres stortingsgruppe av 12. mars i år, hvor det framgår at man med det samme proveny som ved en avvikling av formuesskatten på arbeidende kapital - anslått til ca 5 milliarder kr - kan sette ned innslagspunktet i formuesskatten til et sted mellom 1 mill. kr og 1,6 mill. kr, avhengig av hvilke modeller som velges.

Venstre mener dette er en mer målrettet framgangsmåte for å redusere formuesskatten, fordi den skjermer mange av de bedrifter forslagsstillerne og Alliansen for norsk privat eierskap er opptatt av å skjerme fra formuesskatt, men også fordi det fritar mange minstepensjonister og andre med relativt sett liten inntekt for formuesskatt. Slik sett er Venstres modell langt mer sosial enn den forslagsstillerne legger opp til.

Venstre støtter derfor ikke forslaget fra forslagsstillerne, verken primært eller sekundært, men vil arbeide videre for en gradvis avvikling av hele formuesbeskatningen, slik at vi stimulerer til det spredte, private eierskapet i norsk næringsliv, som Norge trenger.

Næringsfradrag

29.04.08. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Leif Helge Kongshaug og Trine Skei Grande om å innføre rett til et næringsfradrag for selvstendig næringsdrivende ([Innst.S.nr.199](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:52](#) (2007-2008))

Trine Skei Grande (V): Saksordføreren begynte med sin reise i Argentina og Brasil. Jeg har vært på den samme reisen, sjøl om jeg ikke fikk gleden av å dele den med saksordføreren. Det som kanskje slo meg mest, var hvordan et land blir om man lar populismen styre. Populisme som politisk ideologi - hva gjør det med et land? Jeg mener Argentina er et eksempel på et land styrt etter populistisk ideologi, og som viser hvilke følger populisme på sikt får for et land.

Jeg er enig med saksordføreren, jeg blir også ganske stolt over de store reformene man har båret fram i dette landet. Jeg skal ikke dvele ved at de fleste av de store reformene i dette landet er det mitt parti som har stått for. Men jeg har lyst til å dra linja tilbake til den store reformatoren, nemlig Gunnar Knudsen. Det Gunnar Knudsen klarte å gjøre, var å kombinere de store, viktige og tunge sosiale reformene med en gründertankegang, en tankegang for å skape arbeidsplasser, en tankegang der man ser på hvordan framtida skal bringes videre. Derfor syns jeg ikke at dette er en småting, for dette handler om en politisk tankegang der man faktisk verdsetter det å skape bedrifter like så mye som det å fordele mellom dem som har mye og dem som har lite, og det å skape et sosialt sikkerhetsnett i et samfunn. De to tingene henger faktisk sammen. Om de ikke gjør det for saksordføreren, gjør de det etter Venstres syn.

Norge må ha bedrifter som lykkes i den internasjonale konkurransen for å sikre verdiskaping og dermed vår felles framtidige velferd. Gode vilkår kommer ikke av seg sjøl. Det kreves satsing, politisk vilje til fornyelse og konsentrert innsats. For å skape og sikre arbeidsplasser er det avgjørende med generelle og gode rammevilkår for alle deler av næringslivet og dernest en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det er det Norge skal leve av i framtida. Derfor må det offentlige virkemiddelapparatet rettes sterkere inn mot innovasjon, omstilling og nyskaping. Vi må slippe kreativiteten og skaperkraften løs, vi må satse på gründere og entreprenører, og det må bli mindre regelverk og regulering.

Den politikken som er bra for de små bedriftene, er nesten uten unntak bra for de store bedriftene, men det er ikke nødvendigvis motsatt. Derfor er Venstre særlig opptatt av gode rammevilkår for de minste bedriftene og for sjølstendig næringsdrivende.

Det er denne erkjennelsen Venstre har tatt inn over seg når vi nå foreslår at sjølstendig næringsdrivende skal ha rett til et næringsfradrag på linje med vanlige lønnstakeres rett til et minstefradrag. Venstres forslag er først og fremst ment som et forenklingstiltak ved at sjølstendige næringsdrivende kan slippe å dokumentere kostnader i bytte mot et sjablongfradrag. Jeg registrerer at regjeringspartiene til tross for fagre løfter om forenkling og reduksjon av skjemaveldet for næringslivet heller ikke denne gangen ønsker å følge opp retorikken i praktisk politikk.

Venstre ønsker et enklere og flatere skattesystem med tilnærmet like skattesatser mellom arbeid og kapital og færre fradrag. De mest målrettede fradragene vil være store bunnfradrag eller minstefradrag som tar høyde for at det av ulike årsaker fins en rekke utgifter som kan betraktes som utgifter til inntekts ervervelse, og som dermed ikke skal skattlegges.

Mens det for vanlige lønsmottakere i all hovedsak er tatt høyde for dette gjennom udokumenterte minstefradrag, må sjølstendig næringsdrivende dokumentere alle utgifter som går til fradrag på skattbar inntekt. For svært mange dreier dette seg om mange småutgifter som hver enkelt må dokumenteres, med den merbelastning det har i form av tid som går med til denne typen unødvendig papirarbeid, og de kostnader som påløper i form av kontroll og revisjon.

Minstefradraget for dem med lønnsinntekt har økt betraktelig de siste årene, fra 7.000 kr i 1989 til 67.000 kr i 2008. Det er en økning på 850 % i løpet av 20 år. Fradraget har gått fra å være et sjablongfradrag relatert til faktiske utgifter i forbindelse med arbeid til et skattefradrag av stor betydning for lønnsinntakere.

En konsekvens av denne forskjellsbehandlingen er f.eks at sjølstendig næringsdrivende kulturarbeidere med en skattbar inntekt på 200.000 kr betaler opp til 18.000 mer i skatt enn en ansatt kulturarbeider med den samme inntekten. I den grad lønnsinntakere får fradrag for kostnader relatert til arbeidsinntekt utover det som er de reelle utgiftene, er det etter Venstres syn urimelig at ikke næringsdrivende innrømmes den samme lempingen. Venstre mener derfor at det må innføres en rett til å gi sjølstendig næringsdrivende en mulighet til å velge et næringsfradrag på linje med og i omfang som vanlige arbeidstakers rett til minstefradrag.

Sjøl om ikke forslaget får støtte i salen i dag, er jeg glad for at forslaget får bred støtte både fra NHO, Bedriftsforbundet og Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening, som alle har sendt positive kommentarer i forbindelse med finanskomiteens arbeid med forslaget.

Jeg er også glad for at de øvrige opposisjonspartiene langt på vei uttrykker sympati med forslaget om å be Regjeringen utrede en slik ordning i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet i 2009.

Som Venstre også skriver i merknadene i denne innstillingen, er vi i det minste glad for og tilfreds med at saksordfører og flertallet i merknads form har valgt en annen retorikk enn den som ble framsatt i Finansavisen den 3. mars i år, om at forslaget er populistisk og ikke henger sammen med skattesystemet. De velger heller en mer teknokratisk avvisning av forslaget, sjøl om saksordfører kom tilbake til sin gamle argumentasjon tidligere. Det er også oppsiktsvekkende, eller kanskje det nettopp ikke er det, at regjeringspartiene er bekymret for at flere skal bli sjølstendig næringsdrivende, eller sin egen lykkes smed, som saksordfører faktisk kalte det i Finansavisen.

Jeg vil avslutte med å løfte blikket litt. Om 15 år kommer Norge til å være et gjennomutdannet samfunn. 80 % av befolkningen vil ha høyere utdanning. Det vil medføre at de fleste vil etterspørre arbeidsoppgaver som oppleves som relevante. Skillet mellom arbeid og fritid, mellom arbeidsplass og hjem vil viskes mer og mer ut. Arbeidslivet må bli mer fleksibelt. Vi vil skifte jobb oftere. Mange kommer til å velge frihet til å gå rett i markedet med sin kunnskap og ikke omveien via en arbeidsgiver. Det er en utvikling som Venstre gjerne ønsker velkommen, for det vil være bra for miljøet, bra for den enkelte og det vil være bra for Norge som nasjon.

Det går an å gjøre som Regjeringen gjør, å kjempe mot disse kreftene. Men jeg er helt sikker på at de kommer. Det går an, som Regjeringen gjør, å påpeke at det å satse på nyskaping og nye bedrifter er populisme, men jeg tror at Gunnar Knudsen hadde vært mer stolt av dette forslaget enn av argumentasjonen det møtes med.

Likebehandling av uførepensjon

09.05.08. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Martin Engeset, Svein Flåtten, Lars Sponheim og André N. Skjelstad om å sikre likebehandling av uførepensjon fra private og offentlige tjenstepensjonsordninger (Innst. S. nr. 223 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:59 (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Den saken vi behandler nå, er både merkverdig og uforståelig. Det er ikke et merkelig og uforståelig forslag fra Venstre og Høyre, men en uforståelig og merkelig holdning hos Regjeringen og stortingsflertallet. Her stemmes det med åpne øyne ned et forslag som det er umulig å se de negative konsekvensene av. Forslaget har ingen konsekvenser for offentlige budsjetter, men slår derimot fast at private arbeidsgivere skal få en mulighet til å tilby det samme sikkerhetsnettet til sine ansatte ved sykdom og uførhet som det offentlige. For meg og Venstre er det komplett uforståelig at Regjeringen og regjeringspartiene er imot dette.

Nok en gang gjemmer en seg bak en svært teknokratisk begrunnelse, at det dreier seg om presisering av gjeldende rett. En argumenterer videre med at dette skal nok Regjeringen før eller senere se på i en større sammenheng, derfor er det ikke nødvendig i dag.

--

Vi har en regjering som har mange vakre formuleringer om å styrke sosiale rettigheter for ulike grupper. Her har man en mulighet til å rette opp det forhold at inntil 200 000 arbeidstakere på grunn av denne forskjellsbehandling mister et viktig sosialt sikkerhetsnett ved sykdom over et år. Har man inntekt på mellom 7 og 8 G, vil under halvparten av tidligere lønn bli dekket, enda mindre dersom inntekten er høyere. Det er klart at dette vil ha dramatiske konsekvenser for mange. Som det også ble redegjort for i finanskomiteens høring, vil forskjellsbehandlingen for en som tjener 12 G, innebære over 250 000 kr årlig, avhengig av om en er ansatt i privat eller offentlig sektor.

Ellers merket jeg meg hva representanten Holmås sa i sitt innlegg, og jeg venter spent på hva finansministeren sier, hva som blir svaret her. Jeg la også merke til at representanten Jakobsen for så vidt var positiv, men at han mener det ikke er tid nå. Jeg er spent på den videre oppfølging i denne saken.

Kredittmeldinga

12.06.08 Innstilling frå finanskomiteen om Kredittmeldinga 2007 (Innst. S. nr. 274 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 19 (2007-2008))

Lars Sponheim (V) Debatten så langt i dag – i begge saker, i og for seg – viser at det kan være like krevende å styre et land i gode tider som i dårlige tider. De gode tidene, som denne kredittmeldingen reflekterer, gir grunnlag for å stoppe opp og gjøre seg refleksjoner over hva som er det mest fornuftige å gjøre i en slik situasjon.

Det er ikke tvil om at vi har fått mye av de gode tidene givendes, ikke bare fantastiske rikdommer som vi øser opp av Nordsjøen, men også gode tider ute i verden, som i sum gir Norge en fantastisk situasjon. Men jeg har også lyst til å gjøre den litt historiske refleksjon ved denne anledning å si at det ikke minst er et godt styresett forvaltet gjennom dette storting gjennom flere år og skiftende regjeringer som har bidratt til at det er mulig å ha en så sunn og god økonomi.

Jeg har lyst til å stoppe opp ved noen få viktige milepæler som jeg tror er en viktig bunnbjelke for at vi kan forvalte gode tider som vi gjør. Jeg var sammen med mange andre som deltar i denne debatten, i finanskomiteen fra 1993. Det var et viktig tidspunkt, for da hadde man akkurat gjennomført en skattereform som er ualminnelig viktig for at vi har så sunne tilstander som vi har i norsk økonomi, senere fornyet av en skattereform i 2004. Mye lavere skattenivå, mindre fradrag og bredere grunnlag gjør at investeringer og ressursallokering – hvor pengene går i dette samfunnet – er blitt mye sunnere etter disse skattereformene.

Fra det samme tidspunkt har Norge vært medlem av EØS. Det er ingen tvil om at EØS-medlemskapet har gitt norsk økonomi mye bedre evne til å tåle skiftende tider. Vi har tatt flere markeder i bruk. Norsk økonomi er blitt større. Det forklarer hvorfor vi er i stand til å ta opp i oss disse svingningene. Det er bare å se på arbeidskraftutvekslingen med Sverige og Polen gjennom gode tider. EØS-avtalen er et helt avgjørende fundament for at det har vært mulig å forvalte de gode tidene på en så god måte som det vi gjør nå.

Jeg vil ta fram som den tredje viktige milepælen handlingsregelen, som gjør at vi klarer å opptre – i alle fall de fleste av oss – rimelig edru. Selv om barskapet er fullt, vet vi når vi skal skru igjen korken. I alle fall de fleste av oss klarer å forvalte det.

Summen av dette gjør det faktisk mulig å forvalte så pass gode tider som det vi har klart å få til. Jeg har lyst til å trekke dette fram fordi sentralbanksjefen i sin redegjørelse for finanskomiteen brukte nettopp ordet «produktivitetseventyret» på 1990-tallet som grunnlag for veldig mye av det som skjer. Det har ikke minst med den modernisering og akkurat disse tingene som jeg nevnte her, å gjøre, som gjør det mulig å klare å få til den store veksten. For det er slik – og det gjelder også framover – at vi vil ikke kunne ha en god og stor vekst i norsk økonomi uten at vi klarer å følge opp med den produktivitsvekst som er nødvendig. Derfor synes jeg det er verdt å merke seg det sentralbanksjefen sa gjentatte ganger.

I svar til finanskomiteen kom det på hans meget milde måte fram det vi må kunne si er en uro over – kanskje litt kritikk av – at nå er det ikke den fart i produktivitsveksten som det bør være. Han nevnte i svar til Heikki Holmås, som representanten Sanner refererte tidligere i debatten i dag, at det ikke er skjedd noe nytt på strukturpolitikken område de senere årene som kan fyre opp under produktivitsveksten. I et svar til representanten Holmås sa sentralbanksjefen:

«Så generell strukturpolitikk – se over skattesystem, se over om man kan bruke markedet mer enkelte steder for å få mer effektiv utnyttelse av ressursene – er oppskriften på å holde produktivitetsveksten oppe.»

Og han sa i svar til representanten Syversen:

«Det er gjort mye i offentlig sektor, men det er jo usedvanlig mye man kunne gjøre.»

Så begynner han å ramse opp en del områder. For dette er helt avgjørende: Skal vi forvalte en vekst framover, er det nødvendig å klare å få en fortsatt god utvikling på produktivitetssområdet, ikke minst innenfor offentlig sektor.

Og her er min første kritikk av dagens regjering. **Det er en strukturkonservativ regjering, som har stoppet opp viktige sider av en modernisering av den offentlige sektor som kunne ha bidratt til den fortsatte produktivitetsveksten.**

Det andre jeg har lyst til å reise som en mild kritikk – la meg si det sånn – er: I en situasjon hvor finansministeren skryter av en veldig vekst de siste årene, hvilket jo er rett, ikke minst i privat forbruk, burde det vært en aktiv politikk for å stimulere privat sparing. Det hadde vært en god bidragsyter i den samme økonomiske politikken for å dempe noe av det presset som åpenbart er der. Som sentralbanksjefen selv sa, handler det om at vi må ta ned kapasitetsutnyttingen i norsk økonomi.

Til slutt renter. Nå sa representanten Lundteigen at han likte veldig godt begrepet «et mer normalt rentenivå». Det er på mange måter et faglig økonomisk begrep, som sier at vi over tid kanskje bør ha en realrente på 1–2 pst. Jeg er veldig redd for at dette skal bli et politisk begrep. Det må være en regjerings oppgave å gjøre hva man kan i finanspolitikken og økonomisk politikk for å presse renten ned til fordel for dem som ikke har penger, og på bekostning av dem som har mye penger. Så et «normalt rentenivå» opplever jeg som et farlig politisk begrep, selv om det er et korrekt økonomibegrep.

Revidert nasjonalbudsjett

20.06.08 Innstilling fra finanskomiteen om Revidert nasjonalbudsjett for 2008 (Budsjett-innst. S. II (2007-2008), jf. St.meld. nr. 2 (2007-2008)) o g Innstilling fra finanskomiteen om tilleggslovgiving og omprioritering i statsbudsjettet for 2008 (Innst. S. nr. 270 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 59 (2007-2008))

Lars Sponheim (V) Det er dramatiske dager i det politiske Norge. Stortinget er samlet til sin siste store plenumsdebatt før sommeren, og sannsynligvis i denne sesjonen. Debatten handler ikke om nettopp en såpass dramatisk situasjon. Jeg synes det er leit og galt. Jeg hadde sett det som en selvfølge at landets statsminister hadde møtt sitt parlament i den situasjonen som vi er i nå, hvor samtlige aviser skildrer en regjering som er sterkt svekket etter de siste dager. Det hadde krevd at vi hadde fått en bred og viktig politisk debatt i denne situasjonen.

Men det blir debatt om revidert nasjonalbudsjett. Jeg holder fast ved det jeg har sagt tidligere – og jeg har vært med på atskillige revidertbehandlinger – at dette nok er den mest politisk innholdsløse revidertbehandling jeg har vært med på. Det vitner hele behandlingen fram til nå og interessen rundt dette, om. Alt trykk er borte. Det har, så langt som jeg har kunnet registrere, ikke vært et eneste pressemedlem til stede i stortingssalen under revidertbehandlingen, og det illustrerer godt det jeg sier. Det betyr at det ikke hadde gått veldig mye ut over revidertbehandlingen om vi hadde fått en bredere og sterkere debatt om andre og større politiske spørsmål med statsministeren til stede ved denne siste store debatt i Stortinget. Men slik er det ikke

Men slik er det ikke, og da får vi forholde oss til det som Stortinget ønsker å debattere, mens alle andre er opptatt av andre politiske spørsmål i denne stund.

Istedenfor å ramse opp alle sider ved budsjett og budsjettforslag, og uenigheter som tross alt i denne sammenhengen er rimelig små, og mindre enn de kanskje pleier, har jeg lyst til å bidra til å løfte noen problemstillinger som jeg synes er relevante i forbindelse med denne revidert-behandlingen, og som har vært en del av behandlingen i finanskomiteen.

Den første av de problemstillingene lar jeg være en utfordring til regjering og finansminister for det siste sluttarbeidet med statsbudsjettet for 2009. Jeg håper de kan komme og møte noen av disse utfordringene.

I vårt land, hvor alt går så bra og alle synes å ta del i det som er credoet i hele budsjettbehandlingen, at det går så fantastisk for landet – og det gjør det jo, veksten er rekordstor, og materielt forbruk øker raskere enn noensinne – er det stadig flere uføre mellom 20 og 25 år.

De samme uføre er nesten uten unntak de som dropper ut av videregående skole. 20 pst. fullfører ikke videregående skole. Hver fjerde gutt i videregående skole slutter. Det er en menneskelig tragedie. Men det er også en utfordring for norsk økonomi når mange starter med trygd så tidlig og forblir trygdet livet ut.

En lærer så lenge en er på høringer i finanskomiteen, og jeg må si vi hadde en interessant høring med LOs sjefsøkonom, Stein Reegård, som valgte å feie unna revidert nasjonalbudsjett og si at Regjeringen sitter stille i båten – og det er klokt – og så la fram en rapport som sier at 70–90 pst. av dem som dropper ut av skolen, har en eller annen bakgrunn fra barnevernet, som regel fra institusjoner. Vi kan så å si finne navnelisten.

Også innenfor en fattigdomsbekjempelse er dette et viktig perspektiv. Dersom vi ikke gjør noe aktivt nå, kan vi fort havne i en situasjon om noen år der nærmere 80 pst. av oss har fullført utdanning, høyere utdanning, og kan leve det gode liv, mens de resterende 20 pst. i all hovedsak består av dem som droppet ut av skolen og gikk rett over på varig uførestønad.

Det er humannt viktig og dessuten kjempelønnsomt å bruke store ressurser målrettet på denne gruppen. Voksne velger livsstil og livsform, men ingen velger sin barndom.

Venstre har tatt tak i denne utfordringen ved å komme med den første lille bevilgningen i dette revidert. Men la nå ikke det være et hovedpoeng. Poenget mitt er at vi ønsker å vie stor oppmerksomhet til denne utfordringen. Her er det mulighet til målrettet innsats, noe som er fornuftig for økonomien, men først og fremst viktig for mange mennesker. Jeg utfordrer Regjeringen til å være med på et slikt krafttak, bl.a. i statsbudsjettet for 2009.

Det er også andre ting jeg har lyst til å bruke noe tid på. Det kan ha sitt bakteppe i den debatten statsministeren har dratt opp om et slags være eller ikke være for den nordiske velferdsmodellen. Istedenfor å se bakover, som vi Venstre-folk med større stolthet enn noen andre partier kan gjøre i dette spørsmålet, synes jeg det er viktig å se framover: Hva vil vi, og hva må vi, gjøre med velferdssamfunnet for å ta vare på det framover? For vi er ikke bare et av verdens beste land å bo i, vi er også verdens dyreste land å bo i, det landet med de høyeste kostnadene til å drive et velferdssamfunn. Og disse kostnadene stiger, ikke minst i offentlig sektor, raskere enn noen gang før som følge av bl.a. en ekspansiv økonomisk politikk. Dette er på sikt en kjempeutfordring, som det synes som om Regjeringen ikke er tilstrekkelig opptatt av.

I forbindelse med finanskomiteens høring om kredittmeldingen kom sentralbanksjefen, som vi vet er en veldig mild mann i form, med en ualminnelig, etter mitt skjønn, sviende kritikk av den politikk som er ført de siste årene. Gjødrems hovedpoeng var at mens vi hadde en sterk produktivitetsvekst på 1990-tallet, fordi vi tok i bruk ny teknologi, eksponerte nye områder mot markedet og åpen konkurranse og organiserte oss stadig bedre, har dette nå stoppet helt opp.

Resultatet er at denne regjeringen er en trussel mot offentlig sektor, fordi offentlig sektor ikke får utvikle seg til å være fortsatt sterk og effektiv. Den blir altså ikke i stand til å løse de oppgavene den skal, til beste for sine borgere, med stadig høyere kostnader. Alternativet blir fort høyresidens ensidige privatisering. Jeg er redd for en offentlig sektor som er i ferd med å stivne fordi motreaksjonen fort kan bli høyresidens svar om privatisering.

Venstre er glad i offentlig sektor. Vi vil ha en sterk offentlig sektor. Vi vil bruke offentlig sektor. Men da må den moderniseres mye raskere enn det som skjer nå, ved å åpne for markeder og konkurranse.

Sannheten er at de andre nordiske landene har gått mye lenger enn Norge i å redusere omfanget av reguleringer i produkt- og arbeidsmarked, redusere omfanget av statlig eierskap i næringslivet, redusere barrierer mot entreprenørskap, forenkle offentlig byråkrati og redusere barrierer mot internasjonal handel og investeringer. Norge er det landet som har bidratt minst i denne sammenhengen, og i den rød-grønne regjeringen er det sterke og, etter mitt skjønn, konservative krefter som vil bremse ytterligere og føre en motstrømspolitikk som lett vil føre til stagnasjon der vi trenger ny innovasjon.

Man skal ikke være rare spåmannen for å se at dersom vi ikke gjør de nødvendige grepene i dag, må vi øke skattene betydelig for å opprettholde det samme velferdstilbudet som i dag. Problemet

er bare – noe som er godt illustrert i flere aviser, ikke minst Dagens Næringsliv onsdag denne uken – at da blir skatten så høy at færre vil jobbe eller yte den ekstra innsatsen i arbeidsmarkedet som landet trenger. Derfor må velferdssamfunnet moderniseres og bli mer kostnadseffektivt.

Jeg har registrert med undring at finansminister Kristin Halvorsen brukte en del tid på SVs landsstyremøte mandag til å karakterisere Venstre og Høyre som partier som «feiger ut», og som ikke er ærlige overfor folk, fordi vi har stilt spørsmålsteget ved hvilke saker som forskutteres fra klimaforliket. Det eneste Venstre har påpekt, er at dersom klimaforlikets punkt om økte drivstoffavgifter skal forskutteres, bør også punktet om økt satsing på kollektivtransport følge samtidig.

Vi mener at en kombinasjon av gulrot og pisk er det beste virkemidlet i miljø- og klimapolitikken. Dette har Venstre fulgt opp med forslag om å øke incentivordningen til kollektivtransport i byene med 100 mill. kr, bevilge 100 mill. kr i kompensasjon for økte drivstoffpriser til kollektivselskapene og øke investeringer i jernbane med 150 mill. kr, hvorav 1/3 av dette vil bli brukt direkte i Oslo-området.

Dersom det er noen finansministeren burde karakterisert som feige, er det representanter fra regjeringspartiene som har tatt til orde for å droppe de økte drivstoffavgiftene som Regjeringen har foreslått. Det har ikke Venstre gjort.

Dessuten blir det noe hult over å kritisere Venstre i miljøpolitikken samtidig som Regjeringen bokstavelig talt kjører med full gass når det gjelder oljeaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen. Jeg registrerer at finansministerens partifelle, Inga Marte Thorkildsen, for kort tid tilbake var i Lofoten for bygge en folkelig allianse mot oljeutvinning i dette området, ut fra den erkjennelse at det er helt nødvendig å skape et press mot Arbeiderpartiet. Jeg tar etterretning at SVs gjennomslagskraft i Regjeringen synes å være minimal på energi- og miljøområdet, slik at det er fare for at oljeleting i Lofoten og Vesterålen vil pågå for fullt, uten nødvendig konsekvensutredning.

I dag foreslår Venstre:

«Stortinget ber Regjeringen med umiddelbar virkning stoppe alle seismiske undersøkelser i de sårbare havområdene i Nordland VII og Troms II inntil alle konsekvenser av petroleumsaktivitet i disse områdene er kartlagt.»

Det er vel en viss fare for at SV, som vi hørte i et replikkvar, feiger ut og stemmer imot.

Ellers i budsjettet vil jeg kort oppsummere med å si at Venstre prioriterer utdanning, miljø, helse, fattigdomsbekjempelse og en målrettet næringspolitikk i sitt alternative budsjett.

Jeg tar med dette opp Venstres forslag i innstillingen.

Odd Einar Dørum (V) Både i utdannings-, skole- og forskningspolitikk må man gjøre det viktigste først. Det er å sørge for å ha nok folk. Venstre prioriterer penger i skolen også i dette reviderte nasjonalbudsjettet for å rekruttere lærere – vi mangler lærere – til å bygge kompetanse for lærere og til å bygge kompetanse for skoleledere. Vi prioriterer det foran timer, for vi vet at vi ikke kan ha timer når vi mangler lærere. Det er helt ufattelig at den sittende regjering stadig øker ambisjonene på vegne av lærere som ikke finnes, uten å gjøre ett forsøk på å legge fram rekrutteringstiltak for å sikre seg nok lærere, enten det er å styrke statusen generelt, ha seniortiltak eller systematisk sørge for å lage nasjonale rekrutteringsplaner for både grunnskole og videregående skole. Alle forsøk fra Venstre og partier i opposisjon har så langt ikke ført til initiativ fra Regjeringens side. Det betyr at Regjeringen gjerne vil mye med skolen, men forsømmer grunnmuren, som er mange lærere og gode lærere. Det samme ser vi når vi kommer til forskning. I dag fikk vi melding om at den lenge bebudede melding om forskerrekruttering er utsatt. La meg tillate meg følgende frimodige analyse herfra: Når Regjeringen har rettet opp Regjeringen har rettet opp halvparten av hvileskjæret, som den har betalt ganske mye for gjennom godt og vel et år. Å rette opp hele hvileskjæret koster ca. 300 mill. kr på neste års budsjett, og da kan det bli trangt for en forskningsminister å få penger til å rekruttere til forskning. Men svaret så langt er at når det gjelder de forskerne vi trenger, og som må rekrutteres, velger Regjeringen å skyve dette foran seg og utsette. Det betyr at på de områder hvor Regjeringen burde satset, fordi kunnskap er grunnsteinen i den norske velferdsmodellen – kunnskap gir makt – forsømmer man rekruttering av lærere og forskere.

La meg få lov til å ta en visitt til statsråd Storberget. Han har forlatt salen. Han har en spesielt yndet egenskap; å angripe meg som representant og tidligere statsråd, når jeg ikke er til stede. Denne

statsråden har en spesiell evne til å drive med bolsjevikisk historieskriving, dvs. å omskrive forhistorien på en slik måte at den passer nåtiden bra. Siden jeg levde i den fortiden, vet jeg hvor lite aktiv daværende stortingsrepresentant Storberget var med hensyn til å sørge for å øke opptaket til Politihøgskolen. Og jeg vet hvordan økningen i opptaket skjedde. Den skjedde under regjeringen Bondevik II i tre av fire mulige rene budsjettår – fra 240 til 290, fra 290 til 360, og ble holdt på 360 det siste året, da regjeringen Stoltenberg, flertallsregjeringen, tok over. Deretter har Storberget foreslått å øke til 432. Det er bra. Så har Venstre foreslått å øke til minst 550, som ble nedstemt av regjeringspartiene for få uker siden her i stortingssalen.

Når man presenterer en forhistorie nærmest som man driver med en unnlattelssynd, er det i hvert fall slik i min hoderegning at når man utdanner 360, er det ganske nær 432, noe som i tillegg fikk tilslutning her i salen. Man blir ikke stor som politiker ved å prøve å gjøre andre små. Man blir stor av å være stolt av sine egne gjerninger og å følge det sosialistiske slagord: «Var stolt, men inte nøjd».

Gunnar Kvassheim (V) Representanten Samuelsen har stilt spørsmål til Venstre knyttet til seismikkaktivitet. Han lurte på om vi ikke ønsker mer kunnskap som en kan basere videre politikk på, på dette området. Svaret på det er ja. Det ønsker vi.

Da forvaltningsplanen ble behandlet i Stortinget, stemte Venstre for et forslag om at det skulle være petroleumsfrie områder utenfor Lofoten og Vesterålen. Dersom det forslaget hadde blitt vedtatt, ville det ikke vært nødvendig å gå videre med seismikkundersøkelser i dette området. Men i tillegg til å gi rødt lys for noen områder, gav vi gult lys for andre områder hvor en nettopp ønsket mer kunnskap før en bestemte den videre disponeringen.

Det som har vært problemet med Regjeringens opplegg, er at en har fullfinansiert seismikkundersøkelsene, men underfinansiert de øvrige miljøundersøkelsene. Dette har Venstre påpekt i flere budsjettinnstillinger. En er faktisk i den situasjonen at en kan risikere at miljøbiten ikke er gjort godt nok før forvaltningsplanen kommer til behandling i 2010.

Når vi nå kutter i seismikkbevilgningene, er det fordi det har oppstått en konfrontasjon med fiskeri- og miljøinteresse i forbindelse med årets seismikkundersøkelser. De er gjennomført på en måte som gjør at fiskerne føler seg overkjørt og ikke hensyntatt, slik som de tidligere er lovt. Det er som en konsekvens av det at vi foreslår å kutte i disse bevilgningene, slik at en får gjenopprettet den sameksistensen som lenge har vært mellom fiskeri-, olje- og miljøinteressene, men som nå lider under et kraftig tillitsbrudd.

For øvrig: Jeg har registrert med tilfredshet at Senterpartiet synes å konkludere slik som Venstre gjør, med at det bør være petroleumsfrie soner rundt Lofoten og Vesterålen. Det er bra. Senterpartiets problem, hvis de mener det, er at de nå er med på ferden som bereder grunnen nettopp for petroleumsaktivitet rundt Lofoten og Vesterålen, og det gir grunn til bekymring.

Lars Sponheim (V) Det var bra at denne debatten ble litt skjerpet på slutten av dagen i dag.

Først til skattedebatten. Jeg synes det er litt på grensen til det vel kjekke når representanten Holmås kjører ut som han gjør. Om en ikke vil bruke SSB-rapporten, er det jo bare å legge til grunn det enkle faktum at denne regjering har låst seg selv fast til å holde ved Bondevik II-regjeringens skattenivå i 2004. Jeg tror det var å oppfatte slik at det var en slags sikkerhet fra statsministeren. For at andre i Regjeringen og Holmås-er ikke skulle løpe helt løpsk med skattenivået, var man låst til det som var Bondevik-regjeringens skattenivå etter flere år med skattelette. Det var et nivå som skapte dynamikk i økonomien. Det nivået, som også den sittende regjering holder fast ved, har gitt eventyrlige nye skatteinntekter, vesentlig mer enn det som ble gitt i skattelette i forrige periode.

Så kan vi ha en svær debatt om hvor disse økte skatteinntektene kommer fra. Men det kan ikke utelukkes – det kan ikke utelukkes – i noe av det som er lagt fram, at en skattelette i forrige periode, som etablerte 2004-skattenivået, og som denne regjeringen var bundet til, ikke har skapt en type dynamikk der flere bedrifter, flere som bringer midler fram til beskatning, flere som tilbyr arbeidskraften sin og får fram lønn til beskatning osv., har bidratt til at vi får de voldsomt økte skatteinntektene, og dermed høyere velferdsnivå. Det har ingen klart å dokumentere eller vise til.

Så til det som var hovedgrunnen til å ta ordet nå. Det gjelder klimaforliket – og viljen og evnen til å stå fast ved det klimaforliket. De tre opposisjonspartiene som er en del av klimaforliket, har akseptert at Regjeringen valgte – en kunne kanskje si – å bryte, men iallfall forskuttere elementer fra klimaforliket fordi man kanskje trengte penger nå, eller på annet vis salderte revidert nasjonalbudsjett.

Vi stemmer for det om noen minutter, fordi vi ønsker å være tydelige på at vi står fast ved klimaforliket.

Da er det viktig at vi tror på, når Stortinget går fra hverandre i dag, at Regjeringen også står fast på klimaforliket. Et helt sentralt poeng var at vi innen 1. juli måtte ha fått avklart om det blir grønne sertifikater, og, om ikke – og alt tyder på at det siste vil være situasjonen – ville få fram de alternativene som vi skal ha, og skape den samme virkningen for fornybar energi. Det har vi ikke fått. Det gjør at det er noen av oss som føler at Regjeringen er i ferd med å svikte forpliktelsene sine i klimaforliket.

Så ber finansministeren om forståelse for at Regjeringen har problemer. Ja, vi forstår at Regjeringen har problemer, og de er så store at viktig politisk arbeid og framdrift i landet nå synes å stoppe opp. Jeg er villig til å vise forståelse og være tålmodig noen dager til, men det er ingen grunn til at arbeidet med fornybar energi skal stoppe opp av den grunn. Derfor er det grunn til å tro og håpe at Regjeringen raskt står ved sine forpliktelser overfor klimaforlikspartnerne.

Lars Sponheim (V) Det er mulig etter finansministerens innlegg å oppsummere at hun tar et betydelig ansvar for at også klimaforliket skal gjennomføres. Det er åpenbart en pause i dette arbeidet i Regjeringen, som gjør at det er viktig å få opp farten så fort hverdagen kommer igjen.

Jeg forstår at det skal være et statsråd senere i kveld som gjør at det kommer en statsråd på plass på denne posten. Da forventer jeg at finansministeren, med det som her er sagt, tar et ansvar for at forholdet til partene i klimaforliket blir gjenopprettet ved at fristen 1. juli og avklaring av hvilke tiltak som kommer som erstatning for grønne sertifikater som nå går ut i det ukjente, kommer på plass. Jeg vil understreke at selv om Stortinget går fra hverandre, vil forlikspartnerne i klimaforliket være tilgjengelige hele tiden, og jeg regner med at dette fort blir formidlet og satt i gang, for vi har ikke behov for noen lengre pause i den satsingen på fornybar energi som vi trenger. Det at Regjeringen har kommet på bedre tanker og snudd i spørsmålet om skatt på småkraft, er bra, men det er definitivt ikke tilstrekkelig, og det er langt unna de forutsetninger som ligger til grunn for klimaforliket.

Avslutningsvis skal jeg ikke ta opp disse rådene som først og fremst partilederen i SV og kanskje finansministeren har til den øvrige opposisjon, annet enn å slå fast, ett år før vi går fra hverandre for å kaste oss ut i en valgkamp, at Regjeringen nok for sin del er ute på veldig farlige veier når de nå er i ferd med å lure seg inn i den virkelighetsoppfatning at de er så veldig vellykket, at de har kanskje det mest vellykkede halvåret bak seg, som jeg forstår statsministeren har gitt uttrykk for. – Det er bare det at folk ikke har forstått det.

Politikk handler ikke bare om å pugge reglene fra partienes informasjonskontorer, men det handler om tillit og troverdighet. Og jeg har knapt sett en regjering, ett år før et valg, som har en så lang vei å gå for å gjenopprette tillit og troverdighet.

Jeg vil gjerne få lov til å ønske finansministeren og SVs leder en riktig god sommer, med ønske om at hun oppfatter verden rundt seg slik som de fleste andre i dette landet nå gjør.

Lovsaker

Tolloven

14.12.07 *Innstilling fra finanskomiteen om lov om toll og vareførsel (tolloven)* (Innst.O.nr.22 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.58 (2006-2007))

Lars Sponheim (V) Først til det saken i hovedsak dreier seg om, nemlig en forenkling og en modernisering av et lovverk, som komiteen slutter seg enstemmig til, som er grunnleggende bra, og som vi på mange flere områder i vår omfattende lovregulering av dette samfunnet har et behov for å gjøre. Jeg vil gi min tilslutning til det saksordfører sier om det på vegne av hele komiteen.

Så vil jeg gjerne knytte kommentarer til de to forhold som er reist til debatt under denne saken. Det ene er det forslaget som reises fra et mindretall, fra opposisjonen, og Venstre er ikke med i opposisjonens mindretallsforslag her. Det vil jeg gjerne begrunne, siden det ikke er gjort i innstillingen. Den prinsipielle tilnærming jeg vil gi uttrykk for, er en veldig generell skepsis til en utvikling der politimyndighet gis til andre etater, fra andre deler av samfunnet. For meg er det et helt bærende prinsipp i en rettsstat at de som skal få lov å bryte loven for å ta lovbytere, og som skal få

lov til å bruke makt, om nødvendig fysisk makt, overfor borgere, skal være statlig politi i et land som står under demokratisk innsyn og kontroll. Jeg er grunnleggende skeptisk til at man ut fra en pragmatisk tilnærming vil la andre få lov å gjøre ting, kanskje på grunn av ressursmangel i politiet.

--

Den forrige regjering avvirket en god del tollsatser som var temmelig meningsløse. Det blir nesten et liten revynummer hvis man begynner å lese opp alle tollsatser vi har på mange områder i Norge. Et eksempel kan være reservedeler til paraplyer, som er underlagt noen øre i toll, og som skaper en del arbeid. Det er helt klart at det er litt Hurra-Norge over mange av de norske tollsatsene. Grunnen til at man kanskje ikke har foretatt en enda større sanering av mye av dette, er at man vil ha dette i bakhånd i de WTO-forhandlingene som kommer nå, hvor man vil bli pålagt å fjerne prosentvis andeler av samlet toll, omfanget av toll, osv. Derfor holder man fast ved en del av disse historiske anakronismene når det gjelder tollsatser. Men fra det, som jeg tror kanskje ikke er den store kontroversen, til å skrive med bred penn som Fremskrittspartiet og Høyre gjør her, at toll hører fortiden til, vil definitivt ikke jeg slutte meg til. For på viktige områder vil toll fortsatt være et viktig instrument til å få den globale handelen til å bli mer rettferdig. Et eksempel er hvordan vi legger vekt på at preferanser på toll til de fattigste land skal være et viktig virkemiddel. Og det kan man ikke ha hvis toll hører fortiden til og ikke framtiden til. Man kan ikke la de aller fattigste land få noen fordeler på bekostning av land som er rikere. Det vil f.eks føre til at dersom vi ikke har tollpreferanser, som vi har i dag, til de fattigste land i Afrika, vil ikke de fattigste landene i Afrika ha noen mulighet til å selge sine matvarer til Norge. Da ville land som Uruguay, Brasil og Argentina bare konkurrere dem fullstendig vekk. Så igjen, før vi er kommet dit at konkurranseevne og velstand er mer jevnt fordelt mellom landene i verden, vil nok toll fortsatt høre framtiden til, men den kan sannsynligvis målrettes og forenkles i betydelig grad.

Kraftverkskatt og rederiskatt

24.04.08. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. ([*Innst.O.nr.46*](#) (2007-2008), jf. [*Ot.prp.nr.31*](#) (2007-2008))

Gunnar Kvassheim (V): Innstillingen omhandler to saker med substansiell uenighet, hvor Regjeringen gjør én ting og har lovet noe annet. Det er i og for seg ikke noe nytt når det gjelder dagens regjering, men det er sjelden at manglende samsvar mellom det en lover, og det en faktisk gjør, er så tydelig som i de to sakene som omtales i innstillingen. Det gjelder grunnrentebeskatningen av småkraftverk og overgangsreglene i den nye rederiskatteordningen.

Først litt om beskatning av småkraftverk. Regjeringen har gjort det klart at den ønsker å satse tungt på å øke produksjonen av fornybar energi. På den andre siden har den kommet med en rekke tiltak som drar i motsatt retning. Regjeringen skroter ordningen med grønne sertifikater. Regjeringen erstattet det som skulle være grønne sertifikater, med et støtteregime for fornybar energi, som er svært dårlig - et av Europas dårligste når det gjelder fornybar energi. Regjeringen har ikke klart å håndtere lange køer i NVE, som fører til at prosjekter, både når det gjelder vindkraft og småkraft, blir utsatt og til dels skrinlagt.

Og som om ikke dette var nok, har en altså bidratt til en skatteskjerpelse på småkraftverk samtidig som politikken til Regjeringen angivelig skal være å øke produksjonen av fornybar energi.

Det er positivt at Regjeringen nå retter opp noe av skaden når det gjelder småkraftverk ved å slå fast at alle som har søkt konsesjon før 5. oktober 2007, ikke skal omfattes av de nye reglene. Det har ingen verdi for den framtidige satsingen på fornybar energiproduksjon når en vil at småkraftverk skal få et tøffere skatteregime enn de har hatt før, som faktisk blir slik at marginalsattesatsen for nye småkraftverk kan bli 58 %. Dette er en politikk som i hele sin innretning er finansdepartemental og, for å si det forsiktig, ikke spesielt distrikts- og miljøvennlig. Derfor regner jeg med at Regjeringen blir tvunget til å foreta retrett. Jeg håper at det skjer allerede i revidert nasjonalbudsjett.

Det finnes to alternativer når det gjelder småkraftverk. Det er å gå tilbake til den gamle ordningen og for framtidige utbygginger, eller gå inn for Småkraftforeningens forslag om en ny bunnfradragsmodell. Det er en modell som kan være en vinn-vinn-løsning for alle parter. Et

bunnfradrag for de første 20 GWh vil fjerne tilpasningsproblematikken og vil dermed gi mer kraft, mer verdiskaping og mer skatt til kommunene enn dagens system.

Når det gjelder overgangsreglene for rederiskatteordningen, er det med stor undring vi følger Regjeringens krumspring. Som flere har sagt før meg i dag, er det vedtaket flertallet i dag stiller seg bak, i direkte motstrid til det Regjeringen flere ganger har bekreftet og lovet at den skal gjøre. Både finansminister og næringsminister har fra Stortingets talerstol lovet at den tredjedelen av de opparbeidede skattekreditter som kan settes av til fond for miljøtiltak, skal kunne føres som egenkapital i selskapet.

Forvirringen har vedvart over lang tid. I dag bringes det fram ytterligere nye opplysninger, og utfallet av denne saken er helt på det uvisse. Det har her vært framført klare løfter fra Regjeringens side. Jeg er enig med representanten Syversen, som konkluderte med at man må kunne slå fast at det har vært svært dårlig forarbeid fra Regjeringens side i denne saken.

Næringskomiteen (Leif Helge Kongshaug)

Budsjettdebatten

11.12.07. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og enkelte kapitler under Fornyings- og administrasjonsdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) ([B.innst.S.nr.8](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.1](#) (2007-2008) og [St.prp.nr.1 Tl.03](#) (2007-2008))

Leif Helge Kongshaug (V): Norge må ha bedrifter som lykkes i den internasjonale konkurransen, for å sikre verdiskaping, arbeidsplasser og dermed gode velferdsordninger for alle. Gode vilkår kommer ikke av seg selv - det krever satsing, og det krever vilje til prioritering. For å skape og bevare arbeidsplasser er det avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet. Derfor ønsker Venstre målrettede lettelser i norsk bedriftsbeskatning, slik vi foreslår i vårt alternative statsbudsjett, og en politikk for å hjelpe fram gründere og et moderne, kunnskapsbasert næringsliv. Det offentlige støtteapparatet og de offentlige midlene skal rettes inn mot deler av systemet der det private kapitalmarkedet ikke kan fungere, men det skal ikke overta der hvor dette fungerer utmerket.

Jeg er alvorlig bekymret for helheten i Regjeringens politikk når det gjelder eierskap i norsk næringsliv. Gjennom en rekke endringer i skattesystemet de siste tre budsjettene har Regjeringen målrettet gjort det stadig mindre lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser og bedrifter. Dette kommer samtidig med at Regjeringen gjennomfører et ganske massivt økt statlig eierskap i norsk næringsliv. Det betyr at det spredte private eierskapet erstattes med en betydelig maktkonsentrasjon på statens hånd. Dette bekymrer meg og Venstre, og det burde også bekymre Regjeringen og næringsministeren, selv om deler av Regjeringen er tuftet på idealene om at staten skal overta produksjonsmidlene og en ideologi om at fellesskap og stat er to sider av samme sak.

En aktiv næringspolitikk har vært denne regjeringens store mantra. Så langt har man vært mest aktiv med å fjerne styreledere som setter hensynet til bedriften sin foran hensynet til de indre forhold i Regjeringen. For Venstre er en aktiv næringspolitikk noe helt annet. Det offentliges innsats i næringspolitikk må først og fremst være en konsentrert innsats på generelle tiltak, på områder der Norge ligger særlig dårlig an, som f.eks reiseliv, forskning og kompetanseutvikling.

Derfor foreslår Venstre i sitt alternative statsbudsjett en storstilt satsing på disse områdene. Vi foreslår bl.a. 1,2 milliarder kr til økt forskningsinnsats, hvorav 75 mill. kr til næringsrettet forskning og 75 mill. kr til bl.a å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, i SkatteFUNN, som den sittende regjering fjernet i 2006. I tillegg foreslår Venstre en økt satsing på markedsføring av norsk reiselivsnæring - en økning i bevilgningene på 50 mill. kr, eller 14 %, i forhold til Regjeringens forslag til budsjett.

Mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av skjemaveldet. For Venstre er det en

hovedoppgave å forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger. I Venstres alternative budsjett foreslår vi å bruke 41 mill. kr for å redusere gebyrene knyttet til Brønnøysundregistrene med 10 %

Politikk handler om å prioritere, om å være forretningsfører for noen nødvendige endringer. Derfor har Venstre tatt på seg den litt tøffe og også upopulære jobben med å si at 1,8 milliarder kr for å la en yrkesgruppe ikke bidra med skatt, det er helt urimelig, når vi faktisk tar statsministerens og Regjeringens ord på alvor om at de største pengene skal gå til de store tingene. 1,8 milliarder kr bevilges over neste års statsbudsjett til bl.a bartenderne på danskebåten, mens fiskere som ligger dagevis utenfor Grønland i storm og uvær, ikke skal ha den samme fordel - og det i en situasjon der landet mangler arbeidskraft. Dette er dårlig politikk, Venstre har mot til å si fra.

Nettolønnsordningen for sjøfolk må avvikles, fordi den oppfattes som urettferdig for landbasert reiseliv langs kysten og for fiskerinæringen. Spesielt galt blir det når bevilgningene til nettolønnsordningen neste år blir økt med 380 mill. kr, en økning på nesten 30 %, med begrunnelse i en sterk økning i lønnsnivået for mottakerne av ordningen, hvilket jo er et paradoks i seg selv, all den tid ordningen ble til for å holde lønnsnivået nede. Man skal ikke være mye til spåmann for å forstå at dette er en utvikling som vil eskalere i årene som kommer, og at Regjeringen må gjøre noe med ordningen allerede fra neste år, dersom det ikke skal komme en økt regning på et sted mellom 500 mill. kr og 1 milliard kr allerede ved neste års budsjettbehandling.

Mange av regjeringspartienes stortingsrepresentanter har med høy sigarføring solgt Regjeringens såkalte forbedring av de sosiale ordningene for selvstendig næringsdrivende. Det er riktig at selvstendig næringsdrivende nå får rett til svangerskapspenger på linje med vanlige arbeidstakere, men ikke bare må de betale regningen selv, den må faktisk betales med mer enn 150 % i 2008. Regjeringen innfører en ordning som koster 60 mill. kr, og tar inn 95 mill. kr fra de selvstendig næringsdrivende for å finansiere dette. Det er mulig at det er det Regjeringen anser som en mer rettferdig skatte- og avgiftspolitik.

Det er bare 14 dager siden landbruks- og matministeren stod på denne talerstol og skrøt uhemmet av Regjeringens fortreffelighet. Han sa at « vi styrker de næringene som forvalter ressursene i distriktene », og at det vil gjøres gjennom « en gjeninnføring av skogpolitikken. »

Etter den tid har vi fått fryktvarsler om nedlegging av det meste av Norske Skogs produksjonsanlegg i Norge, under henvisning til Regjeringens rammevilkår og en oversikt over inntektsutviklingen i jordbruket i 2006 som viser en inntektsnedgang på 4 %. Jeg er noe usikker på om de næringene som forvalter ressursene i distriktene, er like fornøyde som landbruksministeren. Styrelederen i Norges Skogeierforbund, Helge Evju, er i hvert fall klar i sin tale: Hvis dette skjer med Norske Skog, vil det være det mest katastrofale som har skjedd for skogbruket i manns minne.

Statsråden gjør imidlertid som Regjeringen generelt og senterpartistatsråder spesielt har for vane: skylder på den forrige regjering. Det er på sin plass å spørre når Regjeringen faktisk er villig til å ta ansvar for sine egne handlinger. Spesielt når driftsgranskningen fra NILF viser at det er kostnadsvekst, ikke minst som følge av økt rente, som utgjør hovedforklaringen på nedgangen i inntektene for bøndene i 2006. 1 % renteøkning betyr en samlet merbelastning for landbruket på 350 mill. kr.

Da Terje Riis-Johansen overtok statsrådsstolen, var styringsrenten på 2 %. I dag er den på 5 %. Det har vært tolv renteøkninger i løpet av den perioden Regjeringen har hatt ansvaret. Merkostnadene for landbruket er over 1 milliard kr årlig. Det er kanskje på tide å være litt mer ærlig om konsekvensene av egen politikk og litt mer forsiktig med å legge skylden på andre.

I finansdebatten for 14 dager siden avfyrte landbruksministerens partifelle Per Olaf Lundteigen en kraftsalve om situasjonen for næringsutøverne i det norske landbruket. Han sa at « det snart går over alle grenser i forhold til hvilke tilsyn og hvilke krav som stilles til dem som står for matproduksjonen i Norge ».

Jeg er helt enig med Lundteigen. Det er et for komplisert regelverk, og mange av landbrukets lover er modne for en modernisering.

Regjeringspartiene gikk til valg på en ny fiskeripolitikk. Problemet er at næringen ikke vil ha den fiskeripolitikken. Jeg vil gjerne sitere lederen i Norges Fiskarlag, Reidar Nilsen, trofast arbeiderpartimedlem:

« Noe som bekymrer meg er at denne regjeringen ser ut til å være mindre opptatt av behovet av lønnsomhet i næringen, og mer opptatt av detaljstyring. Jeg er redd man på enkelte områder prøver å skru klokka tilbake og se bort fra at vi nå har en næring som greier seg uten statlige overføringer. »

Venstre deler denne bekymringen. Jeg håper ikke at politisk detaljstyring sammen med en stigende rente sender næringen inn i en tid med nye vanskeligheter.

Venstre har i sitt alternative budsjett hevet fiskerifradraget fra 80.000 kr til 150.000 kr - dette for bl.a å styrke rekrutteringen til næringen. Norges Fiskarlag mener at fiskerinæringen har mistet 2.000 fiskere bare til offshorenæringen.

Venstre er opptatt av at fiskerinæringen skal være økologisk bærekraftig. Det må reageres strengt på overtredelse og juks. Det gode arbeidet på dette området må fortsette.

Til slutt vil jeg understreke at Venstre ser på fiskeressursene som en nasjonal ressurs som skal forvaltes nasjonalt. Venstre mener også at regelverk som favoriserer enkelte landsdeler foran andre, er uheldig for næringsutøverne og for næringen på sikt. Venstres fiskeripolitikk går ut på å utvikle en konkurransedyktig og allsidig sjømatnæring.

Eierskap i Aker Holding AS

Innstilling fra næringskomiteen om statens eierskap i Aker Holding AS ([Innst.S.nr.54](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.88](#) (2006-2007)) Behandlet i Stortinget 11.12.07

Leif Helge Kongshaug (V) Dagen i dag vil bli stående som en merkedag for en helt spesiell form for økonomisk samrøre, der staten betaler en av Norges rikeste menn nesten 5 milliarder kr for å kunne sitte på alle sider av bordet i ti år, uten å gjøre noe nevneverdig fra eller til. Det kan i og for seg bli et ganske så interessant skue for oss som sitter på utsiden, men for norsk næringsliv og norsk økonomi er det alt annet enn bra.

De vedtak som gjøres i dag, sender ut feil signaler på en rekke viktige områder: Statens rolle som lovgiver og overvåker av lik konkurranse mellom økonomiske aktører blir i realiteten umulig ved at Aker Kværners viktigste kunde er en annen statsdominert gigant, StatoilHydro.

I realiteten lar staten seg, gjennom den sittende regjering og heiet fram av LO, presse til å gå inn på eiersiden på bakgrunn av trusler om utflagging. Det åpner en dør som inviterer norske private eiere til å bruke sine ressurser på storstilt lobbyvirksomhet, og vi får en utvikling der enda flere viktige beslutninger blir fattet på bakrommene og ikke i en åpen og demokratisk prosess.

Dagens vedtak bryter også med sentrale økonomiske prinsipper. I de siste årene har vi gjennomført betydelige reformer. Felles for alle er at det er noen fastsatte størrelser som er viktigere enn kortsiktig politisk tenkning, som inflasjonsmål for pengepolitikken og handlingsregelen for finanspolitikken.

Her har vi en regjering som uten ekstern profesjonell hjelp bruker nesten 5 milliarder kr på en minoritetspost i et veldrevet selskap, noe flere økonomieksperter mener er flere hundre millioner for mye. Hvorfor var disse aksjene mer attraktive enn andre aksjer? Og ivaretar ikke pensjonsfondet investeringsrollen i norsk næringsliv? Hva slags analyse og erfaring er det som tilsier at staten er bedre i stand til å utøve langsiktig eierskap enn private investorer? Hvorfor er det viktig med langsiktighet generelt, og spesielt i Aker? Er det for å sikre arbeidsplasser, og i så fall hvorfor akkurat disse? Ingen av disse spørsmålene er besvart i den innstilling vi behandler i dag.

Logikken til Regjeringen og regjeringspartiene er at langsiktig eierskap er det aller viktigste, og at det kun er staten som kan garantere en slik langsiktighet. Med en slik tankegang nærmer vi oss regimer som jeg faktisk trodde at selv regjeringspartiene nå tok avstand fra.

Regjeringens eneste reelle begrunnelse er å trygge arbeidsplassene. Det gjøres etter mitt og Venstres syn mye bedre ved å bruke 5 milliarder kr til forskning og utdanning, forutsigbare rammebetingelser, et skattesystem som stimulerer til investering i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser, og nedbygging av unødvendig byråkrati og skjemavelde heller enn en gavepakke til Kjell Inge Røkke.

Så kommer alle de sakene som regjeringspartienes representanter, ikke minst i næringskomiteen, har vært så opptatt av de siste to årene: den såkalte aktive næringspolitikken ved å blande seg opp i styresammensetning, utbyttestørrelse og lederlønninger i selskaper der staten er en betydelig eier. Ingen av disse forholdene har staten i realiteten noen som helst innvirkning over gjennom eierskapet i Aker Holding.

Som jeg sa i tidligere i dag, er jeg alvorlig bekymret for helheten i Regjeringens politikk når det gjelder eierskap i norsk næringsliv. Det spredte private eierskapet erstattes med en betydelig maktkonsentrasjon på statens hånd, uten at det har vært en prinsipiell debatt rundt det i det hele tatt. Dette bekymrer meg og Venstre. Derfor stemmer vi mot forslaget om erverv av 30 % av aksjene i Aker Holding.

Jordbrukspolitik

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Gunnar Gundersen og Ivar Kristiansen om en fremtidsrettet jordbrukspolitik ([Innst.S.nr.25](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:79](#) (2006-2007)) Behandlet i Stortinget 22.11.07

Leif Helge Kongshaug (V) Det er et behov for en framtidrettet jordbrukspolitik. Den modernisering og framtidsetting av politikken som skjedde under den forrige regjeringen, har stoppet opp.

Jeg stiller meg imidlertid tvilende til om virkemiddelet for å få til en framtidrettet jordbrukspolitik er en stortingsmelding som skal produseres på rekordtid. Men det haster etter Venstres mening med å få en bred debatt i Stortinget om jordbrukspolitikken, sett i lys av de store endringene som har skjedd det siste halve året.

Venstre har en egen merknad i saken og ikke merknader under enkelte områder, da jeg mener at et representantforslag ikke egner seg som et dokument for en bred gjennomgang av landbrukspolitikken. La meg imidlertid peke på noen av de endringene som må skje for at vi skal få en framtidrettet politikk.

Vi må få et enklere Landbruks-Norge. De som har lyst til å satse på næringen, må få mulighet til å gjøre det. Venstre ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

Vi må ha en mer aktiv bosettingspolitikk. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk for å sikre bosetting og øke mangfoldet. Det må bli lettere å dele opp en landbrukseiendom, slik at flere kan få bo der.

Jordbruksforhandlingene bør videreføres, men da som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten.

Det må skje en oppmyking av regelverket innenfor melkeproduksjonen. Venstre vil oppheve mange av begrensningene for samdrifter, f.eks antall for deltakelse. Leie av melkekvoter må også muliggjøres.

For å ta vare på kulturlandskapet og hindre gjengroing må det stimuleres til økt beitebruk. I den forbindelse vil jeg gi honnør til statsråden og Regjeringen for de tiltakene som er satt i verk der, og jeg håper de fortsetter.

De virkelige store utfordringene for norsk jordbrukspolitik er knyttet til den utviklingen vi nå ser internasjonalt når det gjelder WTO-forhandlingene, men ikke minst det forhold at vi står overfor en mulig global matkrise med underskudd på mat og betydelig økte priser på verdensmarkedet. OECD anslår i en rapport at verdens matvarepriser kommer til å stige mellom 20-50 % det kommende tiåret, og at stigende priser på basisvarer som korn og melk kan føre til sosial uro og politiske problemer.

Vi får stadig rapporter og nye medieoppslag om dette. I Dagens Næringsliv tirsdag denne uken, kunne vi lese om en britisk bonde som i fjor tjente 85 pund pr. 1000 tonn korn. I år har prisen vært 180 pund. Hvetepreisene har steget med 50 % på kort tid, og melkeprisen i Europa har steget med nær 90 % hittil i år. Flere eksempler kan nevnes, men det tillater ikke tiden. I tillegg kommer den kraftige økningen i etterspørselen etter kjøtt i Kina og India. Det sier seg selv at når etterspørselen øker sterkt i to land som utgjør 40 % av jordens befolkning, blir konsekvensene dramatiske. Dette er en utvikling som vil få betydelige konsekvenser også for Norge og norsk landbrukspolitik.

I svar til meg i Stortingets spørretime 24. oktober i år, svarer landbruksministeren at det « er behov for å tenke igjennom hva vi nå ser ».

Det er i aller høyeste grad tid for å tenke, men det er minst et like stort behov for handling og strategi for å møte denne utviklingen. Dette mener Venstre at Stortinget bør få anledning til å debattere.

Landbruksbyråkrati

Representantforslag fra FrP om tiltak for å redusere landbruksbyråkratiet ([Innst.S.nr.183](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:43](#) (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 07.04.08.

Leif Helge Kongshaug (V) Venstre er generelt for avbyråkratisering og forenkling innenfor samtlige sektorer når det er nødvendig. Spørsmålet vi på sett og vis diskuterer i dag, er om det er nødvendig med avbyråkratisering innenfor landbruket. Det spørsmålet synes jeg ikke det er helt enkelt å svare et klart og entydig ja på, ei heller om det er behov for en gjennomgang for å kartlegge om det er for mye byråkrati i dagens situasjon. Generelt er det slik at uansett sektor og forvaltning påhviler det all ledelse et ansvar for å se til at ressursene blir utnyttet riktig, og at overflødige ressurser settes inn på andre områder der det er større behov for disse. Dette er et overordnet ansvar, men også et sektoransvar.

For Venstre er det ikke et selvstendig mål å ha færre landbruksbyråkrater, men det er et selvstendig mål med en kraftig forenkling av landbrukets mange regler, lover og forskrifter, noe som i seg selv vil medføre behov for mindre byråkrati. Vi mener det er den rette enden å starte i: først forenkling av lov- og regelverk, dernest færre byråkrater som et resultat av en slik politikk.

Dessverre går Regjeringen motsatt vei. Vi får et stadig mer omfattende regelverk, sist med forslaget til innstramminger av boplikten, en endring som gjør at det trengs enda flere byråkrater for å kontrollere stadig færre bønder. Det samme gjelder i og for seg innenfor jordbruksavtalen

Venstre er enig i forslagsstillernes beskrivelse av at unødvendig byråkrati reduserer evnen til omstilling og innovasjon. Det er absolutt nødvendig at moderniseringen av det norske landbruket fortsetter, og ikke stagnerer, slik Regjeringens strategi åpenbart kan oppfattes som på mange områder.

Venstre ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og til bosetting også for folk uten direkte tilknytning til næringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt landbruk der de som har lyst til å satse på næringen, får mulighet til å gjøre det. Venstre

ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering. Det vil automatisk medføre en avbyråkratisering i landbruket.

Innovasjon Norge

Representantforslag fra FrP om i større grad å gjøre Innovasjon Norges virkemidler landsdekkende og tilgjengelige for alle søkere (Innst. S. nr. 198 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:60 (2007-2008))
Behandlet i Stortinget 06.05.08.

Leif Helge Kongshaug (V) Norge må ha bedrifter som lykkes i den internasjonale konkurransen, for å sikre verdiskaping og dermed vår felles framtidige velferd.

Gode vilkår kommer ikke av seg selv. Det kreves satsing og politisk vilje til fornyelse og konsentrert innsats. For å skape sikre arbeidsplasser er det avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet og dernest en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det er det Norge skal leve av i framtiden. Derfor må det offentlige virkemiddelapparatet rettes mye sterkere inn mot innovasjon, omstilling og nyskaping. Vi må slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Vi må satse på gründere og entreprenører, og det må bli mindre regelverk og regulering.

Det kom dessverre en skuffende nyhetsmelding i dag. Det ble sagt at entreprenørskapet i Norge er på hell. Bare 6,5 pst. av den voksne befolkningen mellom 18 og 64 år var involvert i gründervirksomhet i fjor. Andelen er den laveste siden 2000, og det er en alarmerende trend som vi alle har et ansvar for å ta tak i, både statsråden og vi som sitter på Stortinget.

Jeg deler noen av de innvendingene mot dagens system som framgår i representantforslaget fra Fremskrittspartiet. Venstre, og jeg, mener at det kan være en tanke å dele opp Innovasjon Norge i to ulike enheter, en enhet som er målrettet for mer distriktsrettede virkemidler, med den hovedhensikt å sikre bosetting og verdiskaping der det er spesielle behov for det, og en enhet som er målrettet for å sikre innovasjon og bedriftsutvikling, uten hensyn til geografi, bransje, kjønn o.l. På den måten vil man etter mitt syn kunne optimalisere hensynet til distriktpolitikken på den ene siden og hensynet til innovasjon og næringsutvikling på den andre siden.

Jeg har lyst til å understreke at vi har behov for særlig distriktsrettede virkemidler, som fortsatt skal være grunnlag for stimulans og verdiskaping rundt om i distriktene.

Jeg vil imidlertid understreke at det jeg her sier, ikke er noen kritikk mot Innovasjon Norge slik det fungerer i dag, men en erkjennelse av at tidene forandrer seg, og at virkemidlene bør endres i takt med tiden. Om 15 år kommer Norge til å være et gjennomutdannet samfunn. 80 pst. av oss vil ha høyere utdanning. Det vil medføre at de aller fleste vil etterspørre arbeidsoppgaver som oppleves som relevante. Skillet mellom arbeid og fritid, mellom arbeidsplass og hjem vil bli mer og mer visket ut. Enten vi liker det eller ikke, vil arbeidslivet bli mer fleksibelt. Vi vil skifte jobb oftere, og mange kommer til å velge frihet til å gå rett i markedet med sin kunnskap, ikke omveien via en arbeidsgiver. Det er en utvikling som Venstre mer enn gjerne ønsker velkommen, men også en utvikling som gjør at kunstige skiller i Innovasjon Norges virkemidler mellom geografi, bransje og kjønn ikke føles spesielt hensiktsmessig eller framtidsrettet.

Mattilsynet

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra Frp om utarbeidelse av en handlingsplan for å gjøre Mattilsynet til en serviceetat (Innst. S. nr. 290 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:95 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 16.06.08

Leif Helge Kongshaug (V) (ordfører for saken): Ordningen med et felles mattilsyn for land- og sjøbasert matproduksjon er en riktig organisering – dette for å ha en effektiv og helhetlig håndtering av sammensatte saker som berører hele matproduksjonskjeden.

Det gjenstår fremdeles utfordringer med å få et mer helhetlig tilsyn i Mattilsynet, som har mer en 60 desentraliserte distriktskontor.

Regelverket på matområdet gir anledning til bruk av skjønn hos virksomhetene og tilsynsmyndighetene. Et resultat av det er at man vil få noe variasjon når det gjelder utøvelse av myndighet. Variasjonen i de bedriftene Mattilsynet skal føre tilsyn med, er også stor. Derfor mener Venstre at det er til de næringsdrivendes beste at det også kan utøves et visst skjønn.

Det er årlig ca. 50 000 tilsyn i enkeltvirksomheter utover det kontinuerlige tilsynet som skjer i kjøttkontrollen. Det er et stort antall, og ofte er det slik at hvis det er enkeltsaker som ikke er så bra

håndtert, er det nettopp disse som kommer i fokus både i media og andre steder – spesielt hvis det er misnøye med avgjørelsen. Men sjelden nevnes de nesten 50 000 tilsynene som går veldig bra. Men slik skal det være. Det skal hele tiden settes et kritisk søkelys på virksomheter for å gjøre dem enda bedre.

Mattilsynet skal være en serviceetat, og en evaluering av et felles mattilsyn vurderes løpende og rapporteres årlig til Stortinget gjennom budsjettproposisjonen. En serviceerklæring vil ikke alene gjøre Mattilsynet mer servicevennlig. Dette må skje gjennom organisasjonsmessige holdninger, gjennom kulturfremmende tiltak i Mattilsynet, samhandling og selvfølgelig også politiske føringer.

Ideelle virksomheter og momsfristak

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra KrF om at ideelle virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester, herunder barnevernstjenester, unntas fra kravet om anbud i lov om offentlige anskaffelser (Innst. S. nr. 311 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:76 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 17.06.08.

Leif Helge Kongshaug (V) Vi har en situasjon i helsevesenet hvor salget av private helseforsikringer har økt, de private sykehusene har hatt en økning i antall pasienter som betaler for nødvendig helsehjelp. Videre har ventelistene økt med 20 000 pasienter under regjeringen Stoltenberg, mens de ble redusert under Samarbeidsregjeringen.

Venstre viser til at en under Samarbeidsregjeringen gjennom St.meld. nr. 15 for 2004-2005 Om konkurransepolitikken åpnet for unntak fra anskaffelsesreglementet for kjøp av helse- og sosialtjenester. Det denne regjeringen har gjort, er å begrense bruken av barnevernstjenester fra private og ideelle organisasjoner.

Venstre mener at et sterkt offentlig helsevesen under demokratisk styring er den beste garantien for at de tilgjengelige helseressursene blir brukt til å skape et likeverdig tilbud. I tillegg til et offentlig helsevesen må det være rom for private aktører. Venstre ønsker å medvirke til at dagens samarbeid mellom private, ideelle og offentlige helsetjenesteleverandører videreutvikles, med valgfrihet for pasientene i tråd med dagens lovgivning, og der det offentlige blir gode bestillere. Venstre mener at spesielt ideelle organisasjoner som driver med barnevernstjenester, utgjør et verdifullt supplement til de statlige barnevernsinstitusjonene. De driver ofte svært rasjonelt, og kan gi et tilbud med et annet innhold enn statens barnevernstjenester.

Venstre er opptatt av å ha åpenhet i systemet rundt anskaffelser uten anbud for å forhindre at det kun er enkelte ideelle organisasjoner som får tilby sine tjenester. Derfor vil Venstre, sammen med Høyre, at det blir lagt til rette for et system ved fornyelse av avtaler, hvor det som regel blir anledning for andre som tilbyr samme tjeneste, også å komme med tilbud.

Venstre er også bekymret for situasjonen på rusfeltet, der en rekke ideelle og private institusjoner som tilbyr rusbehandling, står i fare for å legge ned virksomheten, samtidig som vi vet at det står 3 500 mennesker i kø for å få legemiddelassistert rusbehandling.

Venstre mener at private og ideelle institusjoner er et verdifullt supplement og ofte også et korrektiv til de offentlige tjenestene. Dersom slike institusjoner blir lagt ned som en følge av manglende avtaler med de regionale helseforetakene, er det beklagelig, da både viktig kompetanse og erfaring går tapt. For Venstre er det ikke avgjørende hvem som gir tilbud om tjenester, men kvaliteten på tjenestene og hva som er mest til gagn for brukerne på kort og på lang sikt. Da trenger vi et mangfold av tilbud, men samtidig et system som gir alle ideelle institusjoner mulighet til å være med og tilby sine tjenester. Det krever et system med åpenhet i prosessene.

Havbruksnæringen

17.06.08. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra H om vekst i havbruksnæringen (Innst. S. nr. 281 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:103 (2007-2008))

Leif Helge Kongshaug (V): Med en relativt kort historie har havbruksnæringen utviklet seg til å bli en av landets viktigste næringer. Vi eksporterte sjømat for 37 milliarder kr i 2007.

Skal Norge klare å beholde posisjonen som en av verdens største eksportører av laks og ørret, mener Venstre, i likhet med forslagsstillerne og andre, at oppdrettsnæringen skal sikres vekstmuligheter. Norge har naturgitte betingelser som gir mulighet for oppdrett av flere arter. Samtidig er den norske oppdrettsnæringen i dag preget av for lite fokus på markedstilpasset produksjon. Resultatet har vært at næringen i perioder har hatt problemer med lønnsomheten.

Venstre vil ta til orde for at Regjeringen i samarbeid med næringen ser på tiltak som kan bidra til at næringen får en mer markedstilpasset produksjon, økt mangfold i produksjonen og økt satsing på nye oppdrettsarter. En havbruksnæring med vesentlig større omfang enn i dag krever konsekvent bruk av miljøvennlig teknologi og miljøvennlige driftsformer.

Venstre er enig med forslagsstillerne i at veksten i næringen må være begrenset av det som er miljømessig bærekraftig, og vil ta til orde for at en økning av MTB, maksimalt tillatt biomasse, og tildeling av nye konsesjoner krever strengere konsesjonskrav med hensyn til miljø enn det vi har i dag.

Venstre mener at det å øke MTB og gi nye konsesjoner før vi har på plass et regelverk som stiller større krav til bruk av miljøvennlig teknologi og miljøvennlige driftsformer, samt bedre sikring av anlegg for rømming, blir å starte i feil ende. Derfor fremmer Venstre, sammen med Kristelig Folkeparti, et forslag hvor vi ber

«Regjeringen gå gjennom dagens konsesjonsregelverk for havbruksnæringen med fokus på økonomisk lønnsomhet og miljøhensyn ut fra føre-var-prinsippet og bærekraftig utvikling, jf. Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) Havressurslova».

Jordbruksoppgjøret og reindriftsavtalen

Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2008. Endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m. (Innst. S. nr. 320 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 69 (2007-2008))

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra H om å fjerne marksreguleringen på svin (Innst. S. nr. 309 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:96 (2007-2008))

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2008/2009 og om endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m. (Innst. S. nr. 319 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 63 (2007-2008))

Behandlet i Stortinget 18.06.08

Leif Helge Kongshaug (V) Venstre har tradisjon for å stemme for avtaler som er framforhandlet mellom staten og ulike organisasjoner knyttet til lønnsoppgjør, trygdeoppgjør og jordbruksoppgjør. Venstre vil derfor også stemme for den framforhandlede jordbruksavtalen mellom staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag for kommende periode. Dette betyr imidlertid ikke at Venstre mener at avtalen ikke kunne vært bedre tilpasset de utfordringene norsk landbruk står overfor, men hovedtrekkene er Venstre enig i, og det er, som det har vært sagt tidligere, i stor grad en fortsettelse av den forrige regjerings politikk.

Norsk landbruk har en utfordring når det gjelder det som skjer internasjonalt. Det er viktig å ruste opp norsk landbruk, slik at en kan møte internasjonale avtaler uten av motbakkene blir for store. Uansett vil det bli krevende, men dess lenger en venter, til brattere og vanskeligere blir kneiken en må over. Denne avtalen bærer ikke preg av en slik tenkning, dessverre. For å ruste opp norsk landbruk, både når det gjelder nasjonale forhold som høyt kostnadsnivå og lønnsnivå, og internasjonale forhold med tanke på WTO, kreves nytenkning og modernisering.

Venstre mener at protestene fra deler av jordbruksnæringen mot årets jordbruksoppgjør har utgangspunkt i at Regjeringen på område etter område har skapt forventninger som den ikke har levd opp til. Det kom også fram under høringen om jordbruksoppgjøret.

Landbruket skal ha en viktig plass i framtidens Norge. Det er et mål å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur, både av beredskapshensyn og for å sikre trygg mat. Skal dette lykkes, kreves det at moderniseringen av det norske landbruket fortsetter. Venstre ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket.

Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og bosetting, også for folk uten direkte tilknytning til primærnæringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer – en enklere hverdag.

Venstre er innforstått med at norsk landbruk trenger overføringer på om lag dagens nivå. Det er viktig at disse innrettes mot produksjonsnøytrale og miljøvennlige ordninger. For overføringenes legitimitet er det også viktig å se på innretningen på tilskuddsordningene og satsene for de aller minste

enhetene. Det er viktig å ta vare på de små, men det er også viktig at de som driver litt større, ser at det blir noe igjen for økte investeringer og hardt arbeid og risikoen forbundet med investeringer.

Venstre mener at det er viktig for norsk landbruk og matproduksjon å samordne virkemidlene for økt nisjeproduksjon. Forholdene ligger godt til rette for at Norge kan bli et foregangsland for ren og sikker kvalitetsmat. Spesielt er det et stort potensial for samarbeid der lokale produsenter kan skape spesielle produkter av lokalt råstoff. Jeg vil vise til det arbeidet som ble gjort under regjeringen Bondevik II for å framheve norsk mat og nisjeproduksjon som gode merkevarer og kvalitetsprodukter.

Jeg hadde også hatt lyst til å komme inn på det gode arbeidet som er gjort i forbindelse med Inn på tunet – det er et stadig økende behov for slike tilbud – men tiden strekker ikke til.

Til slutt vil jeg bemerke at det er to partier som ikke vil støtte den framforhandlede avtalen. Fremskrittspartiet har tradisjon for å opptre slik, men sett fra Venstres ståsted er det skuffende at Høyre inntar den samme holdningen. Jeg stiller bare spørsmålet: Hva vil skje, hvilket ras av nedlegginger vil vi få om det blir flertall for et slikt vedtak? Norsk landbruk trenger, som andre næringer, forutsigbarhet og en troverdig behandling i Stortinget.

Helt til slutt vil jeg ta opp det forslaget som Venstre har framsatt, og de forslag der Venstre er medforslagsstiller, og som eventuelt ikke er framsatt.

Vera Lysklætt (V) Reindriftsnæringen representerer en svært god og fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til et næringsmessig mangfold, den utgjør en svært viktig bærebjelke i den samiske kulturen, og dermed er den også svært viktig med tanke på å ivareta de ulike samiske språk. Det er derfor veldig mange viktige grunner til at vi fortsatt må ha en oppegående reindriftsnæring her i landet – som både sikres en framtid og som kan styrkes og utvikles.

NRL har en egen protokolltilførsel til den inngåtte reindriftsavtalen for 2008–2009. Den handler om avgifter knyttet til kjøp og bruk av driftsmidler i forbindelse med reindrifta. NRL viser her til at man i reindrifta oppfatter dagens avgiftsregime som både urimelig og urettferdig. Man forventer at reindrifta behandles som en næring, og at den blir sidestilt med andre primærnæringer når det gjelder avgiftsfritak i forbindelse med anskaffelse og bruk av driftskjøretøy.

Jeg er helt enig med NRL. Dette er både urimelig og urettferdig. I mine øyne er næring næring, enten du driver som gårdbruker på Jæren og har behov for traktor i næringsøyemed, eller du er reindriftsutøver på Finnmarksvidda og har behov for snøscooter i næringsøyemed.

En annen og svært viktig sak i denne sammenheng er at reindriftsnæringen i dag opplever et stadig sterkere trykk når det gjelder beitearealene. Det er spesielt knyttet til Forsvarets aktiviteter, med skytefelt, til utbygging av store hytteområder og sist, men ikke minst, til planer om utbygging av store vindmølleparker, slik som på Fosen og langs Finnmarkskysten, og til mineralutvinning og gruvedrift.

I slike saker vil jeg anmode myndigheter på ulike nivå om å ha en god dialog og å ta spesielt hensyn til reindriftsnæringen ved planer om store naturinngrep. En god dialog er også særdeles viktig med tanke på å unngå konflikter mellom reineiere og den øvrige befolkningen, slik vi f.eks. opplevde for noen dager siden, da en reineier fant fem av sine rein skutt i Storelvdalen i Alta. En slik nedskyting av rein er selvfølgelig helt uakseptabelt, og det bekymrer meg. Dette må vi ta på alvor, slik at vi kan forhindre slike konflikter mellom folk i framtiden.

Reindrifta er en særlig arealavhengig næring, og inngrep og uro innenfor beiteområder og kalvingsland har økt betraktelig de siste årene. For at reindrifta fortsatt skal være det bærende elementet i samisk kultur, er det viktig at den blir oppfattet og forvaltet som en næring med økonomisk verdiskaping og effektiv produksjon.

Lovsaker

Havressurslova

Innstilling fra næringskomiteen om lov om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) ([Innst.O.nr.45](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.20](#) (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 28.04.08

André N. Skjelstad (V) Jeg vil starte med å si at Venstre er glad for at det er så stor enighet blant de politiske partiene om hvordan vi forvalter våre marine ressurser. Havressursloven er både en nærings- og en miljølov, noe som for Venstre er et veldig viktig poeng hvis vi skal klare å sikre en bærekraftig

og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de viltlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet. Den største endringen i denne loven er at loven nå skal gjelde for alle viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Loven skal også legge til rette for å regulere og forvalte nye ressurser som ikke har vært omfattet av saltvannsfiskeloven.

Ressursene skal forvaltes på en ansvarlig måte, og det pålegges oss å etablere et system for å implementere disse pliktene i nasjonal forvaltning på bakgrunn av våre folkerettslige plikter.

I den nye havressursloven innføres forvaltningsprinsippet hvor føre-var-prinsippet skal være et av de grunnleggende hensyn forvaltningen av de viltlevende marine ressursene skal bygge på. En bærekraftig forvaltning er grunnleggende for høsting av marine ressurser, og forvaltningsprinsippet må sikre dette. Venstre er glad for at flertallet i komiteen, med unntak av Fremskrittspartiet, mener det er viktig og riktig at forvaltningsprinsippet i havressursloven klart uttrykker at departementet og fiskeriforvaltningen har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene. Forvaltningsprinsippet blir derfor et viktig verktøy når man skal regulere ressursuttaket.

Venstres utgangspunkt for regulering av ressursuttaket har vært at den tradisjonelle fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotebestemmelser, slik at langtidsbeskatningen ikke er større enn det økologisk bærekraftige. Det er viktig at kvotestabilitet og stabile rammevilkår for næringen framkommer i lovverket på området. Dette er for å sikre næringen en stabil og forutsigbar økonomi. På bakgrunn av dette går Venstre mot Regjeringens politikk om å gi hjemmel til å fastsette at en del av den nasjonale kvoten eller en del av gruppekvoten skal gå til en eller flere fartøygrupper for levering til tilvirking ved landanlegg i bestemte distrikter, bedre kjent som distriktskvoten, da en distriktskvoteordning medfører større usikkerhet med hensyn til inntekt for fiskerne.

Norge som fiskerinasjon har store forpliktelser både nasjonalt og internasjonalt når vi skal håndheve regelverket for uttak. Det må reageres strengt på overtredelser og andre former for juks med kvotene. Dette må skje gjennom fokusering på effektiv kontroll, arbeid mot uregulert fiske og ilandføringsplikt. En generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, men Venstre vil ta til orde for at en unntaksforskrift fra ilandføringsplikten fastsettes i tett dialog med næringen, slik at en ikke undergraver fiskernes respekt for regelverket. Det samme gjelder for utformingen av bifangstregler.

Omstillingslova

Innstilling frå næringskomiteen om A) Lov om meldeplikt ved nedlegging av næringsverksemd (omstillingslova), B) Lov om endringar i minerallovgivinga ([Innst. O. nr. 37 \(2007-2008\)](#), jf. Ot.prp. nr. 27 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 06.05.08.

Lars Sponheim (V) Venstres oppfatning er at aktiv næringspolitikk først og fremst handler om å satse på forskning og innovasjon, og dernest om å sikre tilgang på kapital i en tidlig etableringsfase, for skal Norge lykkes med å opprettholde verdiskaping også i framtiden, må vi bygge et samfunn hvor entreprenører bokstavelig talt har frihet til å skru fra hverandre det gamle og sette det sammen til noe nytt og spennende. Samfunn som ikke klarer å bryte med fortiden, forvitrer, og lykkes sjelden med den omstilling som er nødvendig i en åpen, global økonomi. Jeg vil nesten gå så langt som å si at bedriftsnedleggelser er en forutsetning for å lage vekst i samfunnet og for å lage framtidsrettede arbeidsplasser. Uten bedriftsnedleggelser har vi ikke en sjanse til å nå våre mål, for det er det som skaper grunnlag for innovasjon og nye bedrifter. Vi har mange eksempler på det.

I tillegg handler det om å signalisere tillit til bedrifter når det gjelder å ta på seg den krevende jobben det er å lage arbeidsplasser – framtidsrettede arbeidsplasser. Det å lov feste at man skal melde fra, ringe eller si fra om at nå har man tenkt å gjøre det og det, som egentlig er å lov feste det som er en alminnelig, anstendig oppførsel blant alle arbeidsgivere, handler på en måte om å signalisere det motsatte av tillit til denne type bedrifter: Vi tror vi må lovregulere dere til å oppføre dere anstendig og skikkelig i en så krevende jobb som det er å omstille og legge ned. Det er noe med grunnholdningen i den tilnærmingen som jeg må si skremmer meg. Og når vi da behandler dette i dag, samtidig som det tikker inn en NTB-melding om at næringsministeren i ettermiddag har blitt overrakt en rapport som sier at det blir stadig færre gründere i Norge, og at entreprenørskapet i Norge er på hell, burde det ringe en bjelle om at man kanskje bør ha fokus på alt det nye vi skal leve av framover, og ikke være opptatt av hvordan vi kan ta vare på det som har vært.

Jeg kunne ha tatt tak i mange historiske forhold. Det var en stolt tradisjon da Venstre i sin tid sloss for industrikonsesjonsloven i denne sal, hvilket var viktig og rett for sin tid, men som ble mindre og mindre aktuelt i en åpen og moderne økonomi. Jeg kan godt huske at vi innførte ervervsloven. Jeg har også hatt den ære å styre Næringsdepartementet i en tid da en både satt igjen med saker etter den gamle industrikonsesjonsloven og det som var ervervsloven, og nå er sågar ervervsloven borte, hvilket er veldig bra. Jeg er glad for at den forrige regjeringen tok initiativ til det. Det hadde vi gjort helt uavhengig av EØS-loven, for den var en helt fiktiv lov, etter mitt skjønn. Man får da verdikjeden fra industrikonsesjonsloven, rett for sin tid, kraftfull, via en ervervslov, som vi bare må si i beste fall var et overgangsfenomen – jeg kunne fortalt mange konkrete bedriftshistorier om hvor meningsløst det var – og nå til denne plikten til å ringe og si fra, det som er alminnelig, anstendig oppførsel for enhver arbeidsgiver med et visst antall ansatte. Det blir temmelig kunstig, synes jeg, og særlig når det henger igjen fordi regjeringspartiene på Soria Moria lovet å gjøre noe, og hvor regjeringskontorene, departementskontorene, som ofte representerer fornuften, skjønnte at dette var ganske dumt tenkt. Da kunne de veldig ærlig stått opp i denne sal og sagt: Sorry, akkurat på dette punktet tenkte vi ganske dumt og naivt på Soria Moria, og det har vi valgt å snu ryggen til. Det hadde etter mitt skjønn vært mye mer ærlig enn å komme med denne loven som vi i dag behandler. Så leverer Regjeringen selv en ganske god argumentasjon mot denne loven, i sin argumentasjon mot det som var LOs krav om at loven skal virke for bedrifter med ti ansatte. Her sier Regjeringen:

«Dette vil etter departementet si oppfatning føre til auka administrativ og økonomisk ressursbruk både for bedriftene og det offentlege, i ein grad som ikkje kan forsvarast i forhold til behovet og formålet med meldepliktordninga.»

Akkurat. Den argumentasjonen kan brukes på den loven som ligger der i dag også. Regjeringen burde ha tillit til at norske bedriftseiere håndterer slike krevende spørsmål som dette på en anstendig måte. De vil selvsagt ha dialog med sine ansatte – det er godt regulert – og med samfunnet rundt seg. Det er den tilliten som gjør at vi kanskje kunne unngått å få den type NTB-meldinger som vi har fått i dag. Nå ser vi konsekvensen av rød-grønn politikk: Antall gründere i Norge faller. Det er synd, for vi var i ferd med å få en god takt på dette ved inngangen til dette århundret. Jeg er helt sikker på at etter å ha vært igjennom prosessene med Union, med Årdal og andre steder er det ikke mange bedriftseiere og bedriftsledere i Norge som med letthet går inn i slike prosesser. Det er det som er det kraftige virkemiddelet.

Dette som vi vedtar i dag, er noen byråkratiske snurrepiperier og ikke noe annet enn en rød-grønn pinglelov.

Konkurranselova

05.06.08. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova)
([Innst.O.nr.62](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.35](#) (2007-2008))

André N. Skjelstad (V) Vi har en regjering som sakte, men sikkert endrer lover og regelverk mot en mer lukket og regulert stat, hvor mer makt flyttes over til beslutningstakere i et lukket rom. Endringen av konkurranseloven er et godt eksempel i så måte.

Regjeringen vil endre klageadgangen i konkurranseloven, slik at Regjeringen kan overprøve Konkurransetilsynets vedtak i saker om foretakssammenslutning på politisk grunnlag uten en ankebehandling. Resultatet av dette er at næringslivet i større grad vil bruke politiske kanaler framfor å innrette seg etter konkurranselovens formål.

Uten en ankebehandling vil man i den politiske avgjørelsen ikke ha den nødvendige kunnskap og faglige tyngde som trengs for å ta en beslutning. Regjeringens beste argument for dette endringsforslaget er forenkling uten at den klarer å vise til at dette faktisk vil føre til enorme ressursbesparelser.

Melding om foretakssammenslutning, foreslås også endret. Jeg vil framheve at dette forslaget ikke er i tråd med Regjeringens iver etter å forenkle i henhold til den rød-grønne argumentasjonen for endringen av klagebehandlingsprosedyren. Venstre står sammen med resten av opposisjonspartiene i å

peke på muligheten for heller å styrke saksbehandlingskapasiteten i Konkurransetilsynet enn å påføre bedriftene merarbeid.

Jeg legger merke til at regjeringspartiene har bitt seg merke i at det har blitt uttrykt bekymring for at de foreslåtte endringene av konkurranseloven vil påføre næringslivet økte administrative byrder. Men disse bekymringene blir raskt lagt vekk når de viser til Regjeringens store satsing på forenkling av elektronisk rapportering fra næringslivet. Er det den sterkt forsinkede Altinn II-versjonen SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet sikter til? Å kalle det en stor satsing kan i beste fall ses på som litt spesielt.

Venstre vil gå imot forslaget til endring av klageadgangen og melding om foretakssammenslutning.

Interpellasjoner

Reiseliv

13.11.07. *Interpellasjon fra representanten Torbjørn Hansen til nærings- og handelsministeren: « Hvordan og når vil Regjeringen legge til rette for økt verdiskaping og flere helårs arbeidsplasser i norsk reiselivsnæring? »*

Leif Helge Kongshaug (V) Dette spørsmålet muliggjør en debatt om norsk reiseliv, en framtidsnæring fordi folk er mette av tradisjonell mat, av store hus og av nye biler, men desto mer sultne på kultur og opplevelser.

Reiselivsnæringen er sammensatt, fra de små bedriftene til de lønnsomme store, der reiselivsnæringen ofte kommer i tillegg til andre næringer. Det er ganske imponerende at bare den småskaladelen av reiselivet som har med turisme og gardsmat å gjøre, omsetter for 2 milliarder kr. Bygdeturisme og gardsmat har i visse deler av landbruket slitt med stempelet « en smålåten tilleggsnæring som særlig kvinner pusler med », men 2 milliarder kr i samlet omsetning er mer enn den samlede tømmeromsetningen i Skogeiersamvirket. Det er gledelig å registrere at 2007-sesongen var strålende, med en vekst på 12 %

På messen « Norwegian Travel Workshop » i vår ble det rapportert om utenlandske operatører som i flokk og følge etterspurte andre tilbud enn de store standardhotellene. Trenden i reiselivet går mot flere individuelt reisende og mindre grupper, som ønsker ekte opplevelser. Småskaturisme og gardsturisme befinner seg midt i blinken. De fleste har registrert at flere og flere etterspør lokal mat og kulinariske småskalaspesialiteter. Den ene hotellkjeden og butikkkjeden etter den andre har åpnet dørene for spesialiteter og lokal mat. Det er synd at ledelsen i Landbruks- og matdepartementet toner ned spesialproduksjon og småskalanalegg i en tid da nettopp dette etterspørres. Heldigvis fikk den forrige regjeringen småskala- og spesialitettoget på skinnene, og det på en så offensiv måte at toget går videre.

Som jeg sa innledningsvis, er reiselivsnæringen mangfoldig og sammensatt. I hard konkurranse med mange land som er større, og som satser langt mer enn lille Norge, er det nødvendig med en offensiv offentlig og nasjonal strategi, og det haster. Da holder det ikke med ord, en må over til handling. Derfor foreslår Venstre å øke reiselivssatsingen i neste års budsjett.

Penger til markedsføring er viktig og avgjørende, men for å lykkes er det også andre viktige faktorer som det må tas hensyn til. Merkevarerstrategien er vesentlig for å kunne beskrive næringens identitet og kunne legge grunnlaget for en felles kultur og en felles profil. Ofte ser en at det er mangel på en helhetstenkning mellom de enkelte aktørene i reiselivsnæringen, men også at aktørene og virkemiddelapparatet ikke har utviklet en felles holdning. Det er viktig at det skjer, hvis ikke kan det oppstå utviklingssvikt.

Et annet viktig område er kompetanse. Næringen vil i økende grad oppleve reisevante og krevende kunder. For å møte dette trengs faglig dyktighet og kompetanse. I den nasjonale reiselivsstrategien må det bli et sentralt element.

Ett område som strategien omtaler, er tilknytningen mellom reiseliv og andre næringer, f.eks sammenhengen mellom kulturlandskap, landbruk og reiseliv, men også andre næringer. Samhandling blir viktig. Reiseliv må satses på og prioriteres ressursmessig. Dette gjelder ikke minst departementets organisering og samhandling på reiselivssektoren.

Jeg håper at statsråden lytter til det som er blitt sagt, merker seg det og handler. Norge er etter min mening en sinke og har store mangler når det gjelder den offentlige organiseringen av og samhandlingen innen norsk reiseliv. Dette må statsråden ta tak i. Jeg ser fram til Regjeringens strategier for norsk reiseliv. Mulighetene er absolutt til stede i dette lille, men særegne landet vårt, men da må det handles.

Landbrukseiendommer som bolig eller fritidsbolig

05.02.08. *Interpellasjon fra representanten Hans Frode Kielland Asmyhr til landbruks- og matministeren: « Vil statsråden bidra til å forenkle regelverket for dem som ønsker å benytte landbrukseiendommer til bolig eller fritidsbolig?*

Leif Helge Kongshaug (V) Jeg deler langt på vei interpellantens bekymring over at et strengt og rigid regelverk bidrar til at et titalls tusen bolighus på landbrukseiendommer står tomme. I dag står 34.000 landbrukseiendommer ubebodd, delvis som følge av et lite fleksibelt regelverk. Samtidig viser undersøkelser at mellom 200.000 og 500.000 nordmenn ønsker å flytte til et småbruk. Ut fra debatten her er jeg veldig skuffet over den tilliten som er til næringsutøvelse blant de 100.000 som ønsker å få kjøpt et slikt småbruk. Dette var også bakgrunnen for at den forrige regjeringen og statsråd Lars Sponheim foreslo å oppheve delingsforbudet i jordloven. Forslaget ble dessverre - som mye annet - reversert av den sittende regjeringen.

I landbruksdebatten går det et markant skille mellom dem som tror at morgendagens utfordringer løses med gårsdagens løsninger, og dem som er villig til å endre for å fornye. Dessverre har Senterpartiet fått tilnærmet blankofullmakt når det gjelder Regjeringens landbrukspolitikk, og fører en etter Venstres mening håpløst foreldet politikk på dette området.

Det ser vi ikke minst på de endringene i bl.a bo- og driveplikten som statsråden har lagt fram i dag. Det å tro at det skal bli flere som bor på landbrukseiendommer, ved å tvinge dem til det, er totalt feilslått i en tid da mange i økende grad utfører sitt arbeid fra så vel bolig som fritidsbolig.

Vi må ha en mer aktiv bosettingspolitikk for de landbrukseiendommene som i all hovedsak er et sted å bo. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk - dette for å sikre bosetting og økt mangfold på bygdene. Det må bli lettere å dele opp en landbrukseiendom, slik at flere kan få bo der. Det viktigste må være at folk får bo der de ønsker, og at jorda drives, ikke at den som driver jorda, absolutt må bo på den, og at ingen andre enn dem som har drevet eller driver jorda, får lov til det.

Venstre mener på generelt grunnlag at det må bli mer mangfold i landbruket. Vi mener at lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringsliv. Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt landbruk, der de som har lyst til å satse på næringen, får mulighet til det. Derfor ønsker Venstre full gjennomgang av alt lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Den forrige regjeringen gjorde en rekke endringer i lovverket for å stimulere til bolyst heller enn til boplikt, spesielt på de mindre eiendommene, som interpellanten er opptatt av. Eiendommer under 100 mål ble gjort konsesjonsfrie. Det ble innført et fribeløp på kr 750.000 før bebygde landbrukseiendommer blir ilagt priskontroll, og kapitaliseringsrentefoten ble satt ned til 4 %. Samlet har den politikken gitt den enkelte bonde større handlefrihet og ansvar for hvilken pris som bør betales for jordbruksareal og jordbrukseiendom. I de aller fleste tilfeller medførte disse endringene at det ikke vil være bo- og driveplikt eller en reell prisregulering, men fri omsetning på svært mange landbrukseiendommer som i realiteten er best egnet til boformål. Ikke minst gjelder dette mange av de minste eiendommene, som mange etterspør.

Jeg må ærlig talt si at jeg ikke helt skjønner statsrådens og for så vidt heller ikke Bondelagets iherdige kamp for at det skal bli så vanskelig å få bo på en gammel gård eller landbrukseiendom uten å drive tradisjonell gårdsdrift. Alle forslag til en rekke lovendringer i odelsloven, konsesjonsloven og jordloven som i dag er sendt på høring, føyer seg inn i det samme mønster.

Landbruksministeren har så langt utmerket seg ved å varsle at han vurderer å innføre boplikt på utmarks- og fjelleiendommer - noe han gjentar i dag - og dernest ved å presisere at tillatelse til oppføring av kårbolig bare bør gis når det ikke er tvil om at kårbolig er nødvendig av hensyn til driften av eiendommen.

For meg og Venstre er det åpenbart at framtidens landbruk er avhengig av menneskene som får lov til å bo på gården, og deres initiativ. Derfor er det så viktig å være åpen og fleksibel for å finne løsninger som gjør at de tiltaksomme, kreative og initiativrike får anledning til å bosette seg og utvikle gårdsbruket ut fra de mulighetene de ser.

Det norsk landbruk trenger, er armslag og bolyst, ikke detaljreguleringer og overstyringer. Da finner de beste folkene andre ting å gjøre.

9. Profilområde SKOLE/kultur

Statsbudsjettet;

REKORDSATSING PÅ SKOLE, UTDANNING OG FORSKNING

Tabell 1: Forskning/høyere utdanning

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

231.50	Forskning barnehager	10,0
701.50	Forskning ADHD	5,0
315.79	Forskning frivillighet	3,5
1830.50	Forskning fornybar energi	200,0
1410.70	Klimaforskning	7,0
701.50	Forskning allmennmedisin og alderspsykiatri	7,5
273.50	Kunststipendiater	2,5
285.52	175 flere stipendiater	56,0
285.52	100 flere post-docstillinger	50,0
285.52	Norges forskningsråd	100,0
285.52	Klimaforskning (CO ₂ -håndtering og fornybar energi)	100,0
285.52	Utstyrsetterslep	200,0
287.21	Instituttsektoren	40,0
920.50	Næringsrettet forskning	75,0
928.21	SkatteFunn (ulønnet arbeidsinnsats)	75,0
Flere	Basisbevilgninger universitet og høyskoler	288,0
2445.32	Oppstartsbevilgninger odontologbygg UiB og patologbygg HiO	8,0
SUM:		1 227,5

I tillegg foreslår Venstre å styrke forskningsfondet med 34 mrd kroner slik at fondet har en samlet kapital på 100 mrd. En slik økning ville gitt 1,7 mrd kroner i økt forskningsinnsats i 2009 gitt en fondsavkastning på 5 pst.

Tabell 2: Andre satsinger innenfor skole- og utdanning

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

582.60	Rentekompensasjon skolebygg	57,0
222.60	Hjem/skole-samarbeid	5,0
225.50	Samiske lærebøker	5,0
225.71	Musikk- og kulturskoler	2,5
225.78	Styrket rådgivningstjeneste	5,0
226.21	Håndverksfag	5,0
226.22	Kompetanseår, lærere	100,0
226.22	Rekrutteringsplan, lærere	175,0
226.76	Leksehjelp	10,0
271.74	Studentbarnehager	5,0
2410.71	Behovsprøvd lærebokstipend	74,7
2410.71	Økt stipend (freshman-år, + Asia-studenter)	10,2
572.60	Omfordeling mellom kommuner og fylkeskommuner for å sikre underfinansiering av videregående skole	500,0
SUM:		954,4

Kirke- utdannings- og forskningskomiteen (Odd Einar Dørum)

Budsjettdebatten

13.12.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) ([B.innst.S.nr.12](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.1](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Et lands forskning er grunnleggende for allmenndannelsen i landet, den er grunnleggende for demokrati, den er grunnleggende for kulturforståelsen og for innovasjon, og den er grunnleggende for det levende og det ufødte næringsliv. Den er helt avgjørende for den store og drastiske klimautfordring som vi nå står overfor. Dette er Venstres utgangspunkt for å forstå forskningens betydning både for å bygge sivilisasjon og for å bygge næringsliv.

Venstre er glad for at vi fikk en deling av Kunnskapsdepartementet. Venstre hadde et slikt forslag, som ble møtt med en viss taushet, men vi konstaterer at forslaget vant fram. Vi synes det er bra at Regjeringen har fått en egen forskningsminister, men da blir vårt syn, og det vil jeg starte med, at det forplikter desto mer.

Det er også blitt slik at nye ministre ikke har ført til endring av politikk. Ut fra Venstres standpunkt er det forstemmende å se at den rød-grønne regjeringen så til de grader nedprioriterer forskningen. Andre talere har pekt på at man har fått eventyrlige 130 milliarder kr mer til rådighet de siste to årene. Det å øke prosentfordelingen noe til forskning er ingen stor øvelse. Det er evnen til å prioritere som er det avgjørende. I denne diskusjonen om hva man vil prioritere, og hvordan man vil prioritere, er det bare å konstatere at to partiledere - statsministeren og finansministeren - er fraværende i debatten.

Vi har faktisk kommet i den situasjon at landets nye forskningsminister drar rundt på åpne møter og ber om en slags støtte for å kunne få gjennomslag hos finansministeren i regjering. Den måten å uttrykke seg på, lover ikke godt for det mandatet som forskningspolitikken har fått i Regjeringen. Det lover ikke godt for den prioritering det har fått. Det forteller veldig mye mer om at en representant for partiet SV prøver å få støtte når man ikke får det på indre bane.

Det er slik når det gjelder utfordringene innen forskning, at det er nettopp i gode tider man har mulighet til å satse og bør satse. Venstre har gjort det i vårt budsjett. Vi har laget et budsjett som vanlig innenfor de ansvarlige rammer som de fleste partier er enige om. Innenfor de rammene viser vi hvordan det er mulig i 2010 å få en forskningssatsing på 1 % av bruttonasjonalproduktet over offentlige budsjetter. I vårt budsjett er økningen på forskning og høyere utdanning på 1,2 milliarder kr utover Regjeringens forslag. Vi foreslår også å styrke forskningsfondet med 34 milliarder kr, slik at fondet har en samlet kapital på 100 milliarder kr. En slik økning ville med en fondsavkastning på 5 % gitt 1,7 milliarder kr i økt forskningsinnsats i 2009.

Venstre må ta til etterretning at regjeringspartiene ikke vil flytte på mer enn 27 mill. kr innenfor rammen, og har stemt ned Venstres forslag. Dette bekrefter etter Venstres oppfatning den manglende viljen, men viktigere enn det evnen til å prioritere.

De viktigste grepene i det budsjettet vi har lagt fram, er å reversere basiskuttet på universiteter og høyskoler fullt ut og korrigere det for generell økonomisk vekst. Dette betyr 286 mill. kr. Vi ønsker å styrke rekrutteringen med 175 stipendiater utover det de rød-grønne i Regjeringens forslag gjør. Vi bruker også det vi skal for å nullstille kuttet fra i fjor når det gjelder stipendiater, når de ikke prioriterer en eneste ny stipendiat. Vi foreslår også midler til 100 flere postdoc-stillinger.

Norges forskningsråd har kommet i den situasjon at rådets råd ikke blir hørt på. I tillegg er rådet detaljstyrt, og rammen er kuttet. Venstres svar på dette er å styrke Norges forskningsråds rammer med 200 mill. kr, særlig med vekt på klima, og å gi Forskningsrådet det handlingsrommet som Regjeringen forsøker å fjerne.

Når det gjelder utstyrsetterslep, som er formidabelt i universitets- og høyskolesektoren, foreslår vi 200 mill. kr. Vi går også inn på basisfinansieringen i instituttsektoren med 40 mill. kr, vi styrker den næringsrettede forskningen på brukerstyrt innovasjonsarena og FoU-kontrakter med 75 mill. kr, og vi utvider og forbedrer SkatteFUNN-ordningen, som Regjeringen har strammet inn.

Hvis vi nå ser på hva som skaper det reelle handlingsrommet innenfor forskning og den akademiske verden, vet vi at det er tre tiltak som gir handlingsrom. Det er for det første basisbevilgningen. Kutter man basisbevilgningen, får man slike pinefulle situasjoner som jeg tok opp i en replikk til representanten Lena Jensen tidligere i dag. Det andre er at hvis man bruker avkastningen av fondet fullt ut og finansierer løpende utgifter, f.eks. EUs rammeprogram, bruker man ikke fondet til å skape noen frihetsmarginer. Og hvis man i tillegg detaljstyrer Forskningsrådet og sørger for at Forskningsrådets budsjett ikke styrkes, har man fjernet de tre viktigste grepene for at det skal være frihetsmarginer ved å styrke forskningen i Norge. Dette skjer samtidig med at vi har hatt Kvalitetsreformen til evaluering.

Vi er opptatt av å få en større frihetsmargin for forskningen. Det knytter seg til å gjenopprette kuttet på basis. Det gjelder å gå tilbake til de spillereglene de fleste var enige om i sin tid da vi behandlet forskningsmeldingen, nemlig at avkastningen av fondet blir til såkornkapital og frie satsinger for framtiden. Vi er opptatt av at Forskningsrådet får tilbake sin frihet, og vi er også for den saks skyld opptatt av at instituttsektoren får en helhetlig finansiering, som gjør at i hvert fall Regjeringen etter Venstres mening kan vurdere å se på Forskningsrådets forslag når det gjelder å sikre instituttsektoren.

Når det så gjelder forskningen, hviler den på at vi har en god offentlig skole, en god grunnskole. PISA-debatten har aktualisert debatten om kvaliteten på norsk skole. Mye er bra i skolen. Det er jeg den første til å si, men det er selvfølgelig utrolig langt fra bra når vi faller etter på helt grunnleggende ferdigheter. Alle er enige om det. I denne sammenheng er Venstre glad for at vår nye kunnskapsminister vil satse på læreren, sørge for at lærerne får en god utdanning og en god videreutdanning.

Så langt er dette blitt uttrykksmåter i politikk som gleder en Venstre-representants hjerte. Men hvis dette er uttrykksmåter som blinker i én retning, blinker handlingene i en annen retning. For pengene følger jo den medisinen som representanten Huitfeldt i sin tid doserte, nemlig at man må bruke pengene på en gratis midttid på SFO og på fem timer ekstra for å få til en heldagsskole framfor å bruke pengene på å reformere lærerutdanningen, framfor å bruke pengene på en systematisk videreutdanning og framfor å bruke pengene på rekruttering av lærere. Her er prioriteringen svært tydelig. Honnørordene er på plass, innsikten bak honnørordene velger jeg å tro også er der, men prioriteringen er slik at på dette punktet er det Arbeiderpartiets lov som har slått igjennom i Regjeringen, og ikke kunnskapsministerens tenkning. Det er da en pengebruk som ikke styrker systematisk etter- og videreutdanning, det er en pengebruk som ikke styrker rekrutteringen av lærere. Og så er det helt reelle prioriteringer. Venstre har i sitt budsjett helt bevisst sagt at vi velger ikke frukt og grønt framfor friske bygninger, vi velger ikke fem timer ekstra i skolen framfor rekrutteringsplaner for lærere og framfor det å få til en start på en systematisk videreutdanning for lærere. Vi foretar et valg innenfor de rammene som vi har til rådighet. Våre konkrete forslag er da å utvide allmennlærerutdanningen til fem år, sørge for at den får et forbedret, annet innhold, med en stor tetthet til yrkesfeltet, profesjonsrettet og spesialisert i forhold til de ulike trinnene som man underviser på innenfor grunnskolen. Vi er for seniortiltak for å ta vare på gode lærere som vi har, vi er for å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend for å rekruttere mennesker fra andre yrker, og vi er for en systematisk videreutdanning, som vi har kalt for et lærerløft, og som i vårt naboland Sverige nå gjennomføres fra 1. januar neste år som en systematisk videreutdanning for svenske lærere.

Når det gjelder andre deler av utdanningspolitikken, er vi, selv om barnehagene ligger innenfor en annen ramme, glad for at det satses på barnehager. Men vi mener at vi også her må vektlegge kvalitet, og vi foreslår til sammen 50 mill. kr til kompetanseheving, rekruttering og forskning i barnehager - det er en del av helheten vår. Når det gjelder skolefritidsordningen, er den kommunal, men vi er opptatt av kvaliteten på ordningen. Derfor fremmer vi et forslag, nr. 36, som jeg herved også tar opp, som går ut

på at man ber Regjeringen legge til rette for at kommunene kan sørge for at vi får rammer for skolefritidsordningen som kan sikre kvaliteten.

Så til slutt noen andre betraktninger. Dette budsjettet dekker svært mange områder, også Den norske kirke. Venstre er svært, svært kritisk til den måten som Regjeringen håndterer avkastningen fra Opplysningsvesenets fond på. Det har vi gitt uttrykk for i tidligere debatter, og jeg synes det er helt riktig å gjenta det også her i dag. Det er ikke mange fond i Norge hvor avkastningen er grunnlovsregulert. Det er den, og oppe i det hele har vi hatt en tomtefestelov som er testet i domstolene opp mot grunnlovsbestemmelser. Men Regjeringen synes ikke å lytte til domstolenes ettertenksomhet med hensyn til grunnlovsbestemmelser når det gjelder Regjeringens vilje til å lage en tomtefesteinstruks som prøver å overkjøre grunnlovsbestemmelser. Vi har vært svært kritiske til dette i komiteinnstillingen i dag, og jeg synes det er riktig å gjenta kritikken.

Det er også veldig rart når man tenker på den folkekirken som statsråd Giske er veldig opptatt av å sikre, i hvert fall inntil man kommer til en bred debatt i Stortinget, at de viktige midlene som skal til for å sikre strukturene til kirkelige fellesråd, kuttes. Etter Venstres oppfatning kuttes de for å gjøre noe som saklig sett er positivt, nemlig å sikre trosopplæringen. Det er bra at trosopplæringsreformen føres videre, men det er ikke bra at den finansieres ved å kutte på det som går til kirkelige fellesråd.

Så til slutt: Den sittende regjering er i den situasjonen at den kommer etter når det gjelder forskningspolitikken, akkurat som på klimapolitikken, hvor den utfordres av en blå-grønn koalisjon, nemlig Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. En har ingen offensiv vilje til å satse på forskningspolitikken. Tvert imot prøver en bare å bortforklare og unnskylde seg med at det var mye verre i forfjor. Det er et dårlig utgangspunkt når det gjelder kampen for framtiden.

Studentfinansiering

25.10.07 Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om endring av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuesgrensene økes ([Innst.S.nr.11](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:96](#) (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V): Jeg er inne i en mental øvelse for tiden som heter: Hvordan skjerper man retorikken uten å bli klubbet av presidenten? Så som en forpostfektning til denne øvelsen vil jeg si at det jeg nå skal si til Fremskrittspartiets innlegg, ikke har metaforer fra dyreriket. Det er verken hentet fra den sjelstilstand man er i når man er i fjellet og leter etter sine sauer og har fred i sinnet, eller den uro som man har når man kan se hodeløse kyllinger springe rundt i verden. Det er rett og slett hentet fra den normale samfunnsdebatt, hvor man på en grei og tydelig måte både er enig og uenig med hverandre. Mer følger senere, i senere innlegg.

Så til saken. Venstre er rett og slett uenig i å fjerne forslaget om skillet mellom hjemmeboende og borteboende, så det stemmer vi imot. Vi mener når det gjelder inntektsgrensene, at det koster så mye penger at det har vi ikke penger til. Siden vi skal prioritere kronene reelt innenfor budsjetter - og det skal vi også gjøre som opposisjonsparti - må vi prioritere våre kroner, og vi velger å bruke dem til andre formål.

Når det gjelder den tredje saken som Fremskrittspartiet har tatt opp, har Venstre sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti valgt ikke å stemme for forslaget, fordi vi har oppfattet det slik, som også kom til uttrykk i forrige innlegg, at her er det faktisk en vilje til å gå inn i problemstillingen og ikke bare avvise den.

Økt stipendandel

25.10.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om å øke stipendandelen for studenter som tar flere studiepoeng enn normert ([Innst.S.nr.10](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:75](#) (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) Venstre hilser statsråden på to måter. For det første er vi glad for at Norge har fått en minister for forskning og høyere utdanning. For Venstres del er dette den raskeste oppfyllelse av noe programkrav fra vår side i forhold til den sittende regjering. Det noterer jeg bare fra Stortingets talerstol. Der nest ønsker jeg selvfølgelig statsråden velkommen til debatt, konflikt og dannet konversasjon med Stortinget.

Så til saken: Det aner meg at Fremskrittspartiet kan tenkes å være noe bekymret for at studenter ikke har nok å gjøre. Da har Venstre, på grunn av de forventninger vi har til det vi skal legge inn i høyere utdanning og ut fra tanken om allmenndanning, det syn at vi kanskje skal forsterke kravene til pensum. Det er mulig at når man har 1.000 sider i pensum, er det 2.000 sider for lite - når man først er opptatt av det som Kvalitetsreformen fører med seg, at man både skal oppfylle et fag, en studieprogresjon, og at man skal få med seg en allmenndanning. Hvis det viser seg at man i de reformene vi nå har gjort, både med ex.phil. med bachelorgraden, med mastergraden og doktorløpet, rett og slett har mistet noe, vil Venstre forbeholde seg retten til å komme tilbake til dette, i form av det som er nødvendig for å styrke allmenndanningens vilkår.

Det er jo slik at når man f.eks leser New York Times, vil man se at Harvard nå for første gang i sin historie har fått en kvinnelig rektor. Harvard's kvinnelige rektor gir en programerklæring som sier rett ut, med Harvard som bakgrunn - det er nesten som en omskrivning av Humboldt i vår tid - at man må kunne det man kan, og man må gjøre det på en skikkelig måte. Det må man ha med seg. Går man videre i New York Times, ser man at Harvard nå har et kjernepensum som de definerer som en nødvendighet for alle de utdanningsretninger de har. Med andre ord: De har styrket kravene til utdanningen i en allmenndannende retning.

Jeg legger igjen disse merknadene fordi det har noe å gjøre med hvordan Venstre senere vil nærme seg debatten som følger etter det dokumentet vi får til Stortinget om evalueringen av Kvalitetsreformen for høyere utdanning, hvor vi ikke bare vil se på studieprogresjon og på måten man kommer gjennom, men også på fagene og allmenndanningens vilkår i en slik sammenheng.

Når det så gjelder forslaget i dag, er vi rett og slett uenig. Vi mener at den normeringen vi har, er satt. Man skal gjennom et studieløp på en viss tid. Vi vil for vår del heller vurdere om kravene er tilstrekkelige, om vi er gode nok i de kvalitetskravene vi stiller fra utdanningsinstitusjonenes side. Vi mener at i skjæringspunktet mellom effektivitet og allmenndanning er den normeringen man har laget, alvorlig ment. Den gir jo også en belønning i den forstand at hvis man ikke klarer det, får man en straff, og hvis man klarer det, beholder man sine stipendpoeng.

Styrket skoleledelse

22.11.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra H om konkrete tiltak for styrket skoleledelse ([Innst.S.nr.29](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:100](#) (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) Presidenten undret seg over at tonen er mild. Men det skyldes ganske enkelt at når folk ikke krangler om ting de ikke trenger å krangle om, blir tonen grei. I denne saken skyldes det to ting. Det skyldes at en saksordfører har gjort en god jobb - jeg har all grunn til å si det - og at vi har fått en statsråd som ikke slåss om hvert eneste komma, og da blir det litt avslappet. Så er det slik at i politikk er det noen arenaer for å kunne være enige og noen arenaer for å ha konflikt. I et normalt liv blir det slik. For min del er det slik at etter å ha hatt noen runder med statsråd Giske, som jeg har hatt i noen år, er det litt greit å ha en litt rolig stund etterpå. Dette var noen små refleksjoner i begynnelsen av en debatt.

Når det gjelder saken om skoleledelse, er Venstre glad for at vi har fått denne enstemmige komiteinnstillingen. Vi er også glad for at statsråden har kommet komiteen i møte på den måten som skjer parlamentarisk. Selve representantforslaget som er framlagt, ville vi kunne stemt for alle forslag i bortsett fra det første punktet. Vi er ikke beredt til nå å si at vi skal ha en ekstra utdanning for rektorer som har pedagogisk bakgrunn. Men vi vil ha det som prinsipp og så finne de praktiske løsningene for å få det til - Norge er et sammensatt land. Nå får vi til gjengjeld en bred sak til Stortinget, og det er en utmerket måte å styrke skolen på.

For Venstre har det i lang tid vært slik at vi har villet prioritere skolekronene til kompetanse både for lærere og for ledere i skolen, og når vi gjør en markering i denne saken, som jeg vil understreke fra talerstolen, er det fordi vi ikke ser på ledelse som noe eget fag alene. Vi ser det som noe man får i tillegg til den kompetansen man ellers har. Vi legger til grunn at en rektor på en skole starter med en pedagogisk utdanning, er en person som kan skolen som organisasjon, er glad i skolens fag og som får et personlig tillegg, en formalisert tilleggsutdanning. På den måten får en person som er glad i skolen, i skolen som arbeidsarena

både for fagene og for den pedagogiske situasjonen, noe i tillegg som gjør at man kan bli en god leder, ikke bare i forhold til elever, men også i forhold til kolleger.

Gaveforsterkningsordningen

29.11.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om å utvide rammene for gaveforsterkningsordningen ([Innst.S.nr.28](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:107](#) (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) Komiteinnstillingen er enstemmig, og det er bra at vår komité kan legge fram slike saker i Stortinget. Men jeg tar ordet for å presisere noen viktige forutsetninger, noen forventninger.

Forventningene er at når vi får en sak, vil saken bidra til å utvikle det som bl.a representanten Gundersen nå var inne på, at vi i Norge får aksept for en gavekultur, kall det gjerne en mesenkultur. Vi har hatt det slik i Norge, har vi oppdaget, at mannen Trond Mohn i Bergen er blitt kjent etter hvert, først i forbindelse med en kvart milliard kroner til Universitetet i Bergen, så i forbindelse med et betydelig beløp til Universitetet i Tromsø, og så i forbindelse med en gave til Høgskolen i Bergen på et beløp som i hvert fall en stund skapte forvirring hos Regjeringen. Men jeg oppfatter det slik at Regjeringen har bestemt seg for å forholde seg vennligsinnet til dette, så jeg skal ikke komme tilbake til det. Men det illustrerer kanskje at vi ikke er vant til dette.

For min del har jeg lagt merke til at fra det tidspunkt NHO inviterte til et seminar om å skape en slik kultur, er det faktisk kommet en god del gaver. På det tidspunkt husker jeg at Jens Ulltveit-Moe sa omtrent som følger: I Norge har ca 400 familier som har en formue på 200 mill. kr eller mer. Er du ca 50 år, kan du svi av 20 mill. kr resten av ditt liv. Det burde bli noe igjen til samfunnsnyttige formål. Det var invitasjonen på et veldig åpent seminar, hvor hele hensikten var å tenke kreativt.

Venstre har en forventning om, når vi får tilbake en sak, og når vi også får senere budsjetter, at gaveforsterkning blir sett på som et viktig virkemiddel, og at man også ser på den nedre grensen. Vi er åpne med hensyn til hvor langt ned en skal gå, slik som andre har vært inne på, men vi tror at det er et viktig virkemiddel.

Tapt undervisningstid

12.02.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra H om en landsomfattende kartlegging av årsakene til og omfanget av tapt undervisningstid i hele grunnopplæringen (Innst. S. nr. 133 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:5 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V): Vi har nasjonale prøver i Norge for å sjekke hvordan læringsmål oppnås. Vi gjør det fordi vi ønsker å finne ut hvor skolene, elevene og lærerne står i forhold til helt konkrete mål, på konkrete områder. Om jeg skulle omskrive Høyres forslag om å undersøke tapt undervisningstid – som Venstre stemmer for – vil jeg si at det er en nasjonal prøve for politikere. Vi utsetter elever for nasjonale prøver, men en nasjonal prøve for politikere handler om hvordan de som har ansvar for politikken nasjonalt, de som i sin tur har ansvar for politikken lokalt, enten det er i en kommune eller en fylkeskommune, følger opp. Dette er jo – slik representanter på talerstolen har vært inne på – kunnskap som gjør at man kan finne ut av de ulike grunnene til at tid går tapt.

Vi vet jo, at når man underfinansierer fylkeskommuner, når det blir smått med penger i en fylkeskommune med ansvar for videregående skole, ja, da vil man få problemer. Vi har nok av anekdoter om vikarer som ikke kommer, og man er overlatt til seg selv. Det å ha en systematisk undersøkelse er å gå forbi anekdotene og sørge for at man får systematisk kunnskap.

Tiltak mot uro og disiplinproblemer

12.02.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om en nasjonal tiltakspakke for å bekjempe uro og disiplinproblemer i den norske skolen (Innst. S. nr. 135 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:113 (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) For godt over to år siden tok professor Alfred Oftedal Telhaug et kraftig oppgjør med det han kalte SVs skolepolitikk. Det er ikke derfor jeg nå viser til det, men i den sammenheng stilte han følgende spørsmål: Hva skal vi gjøre i det norske samfunnet når vi ikke lenger kan støtte oss til en alminnelig aksept av den protestantiske pliktetikk? Med det mente Alfred Telhaug at når vi ikke har et alminnelig sett av oppfatninger i samfunnet av rett og galt, rettigheter og plikter, da har vi mildt sagt en betydelig utfordring.

Den debatten vi har i dag, handler om hvordan alminnelige oppfatninger av rett og galt, rettigheter og gjensidige plikter skal reetableres i et samfunn, hvor vi ikke lenger har den protestantiske pliktetikken entydig å støtte oss til.

Det er grunn til å starte med dette, fordi skolen alene aldri kan skape noe som er uavhengig av samfunnet utenfor. Derfor tror jeg den læreren som snakket til en stortingskollega av meg, uttrykte seg godt da vedkommende lærer sa til vedkommende representant her på huset: Vi forventer av dere foreldre at når barna kommer på skolen, er de uthvilt, de har en god matpakke, og de vet hvordan det er å si god dag. Resten skal vi ta oss av.

Det denne læreren gir uttrykk for, er et forsøk på å reetablere noen av minsteprinsippene i den protestantiske pliktetikk. Det er et forsøk på å reetablere noen fellesnormer i en dialog mellom skole og samfunn og mellom foreldre og skole. Venstre vil svært gjerne understreke at dette er helt nødvendig som en del av en helhet som til syvende og sist er en debatt som handler om ro, orden, konsentrasjon og disiplin i skolen.

Venstre vil også slutte seg til at forslagsstillerne har gjort en fortjenstfull innsats ved å sette temaet på dagsordenen på den måten de har gjort, og at saksordføreren har gjort en utmerket jobb. Når vi velger den tilnærming vi gjør og ikke stemmer for noen av forslagene, er det fordi vi vil komme tilbake til dette i andre sammenhenger og i en helhet, hvor det hører hjemme. Men noen kommentarer er det nødvendig å gi.

Jeg tror det er svært riktig det som komiteen sier i innstillingen, at når vi hører på alle fagfolkene som prøver å gjenopprette noen nye normer for det Venstre vil kalle gjensidig respekt i en læringssituasjon, enten det nå heter PALS eller Connect, som nå er omdøpt til Respekt, er kjernen i alle disse forslagene at det er noen gjensidige rettigheter og plikter. Alle mennesker i dette liv, enten de er små eller store, må oppleve det.

Rektoren på Gamlebyen skole, som det er blitt vist til tidligere her i debatten, er et forbilde ved selv å stå i skoleporten hver morgen – Jeg har stått sammen med henne – og si god dag til alle som kommer på skolen. God dag, sier hun, og hilser på alle. Da skjønner også de som kommer på den skolen, at det har noen konsekvenser hvis man kommer fem minutter for sent til en time. Man blir ikke henvist til et bøttekott, men man ender f.eks. på biblioteket, for det skal ha en konsekvens at man plutselig begynner å stjele av andres tid. Det er også en del av det å gjenopprette det vi kan kalle de normene vi skal ha felles.

Når vi så går tilbake til Connect-undersøkelsen, eller som det nå heter Respekt-undersøkelsen, som ble gjort i Oslo-skolen for noen år siden, så oppsummerte den noe av det som Venstre tror er kjernen i det hele, nemlig at i en situasjon der lærerne er faglig trygge og trygge voksne, etableres det et grunnlag som gjør at man kan ha konsentrasjon og orden i arbeidssituasjonen i en skole. Det er med andre ord helt avgjørende hvordan lærerne blir omtalt i de tusen norske hjem, jf. den lille henvisningen til samtalen som jeg startet med i innlegget mitt. Det er ganske viktig hvordan myndighetene, som stiller krav til lærere, møter samfunnet ved å gi en utstrakt hånd tilbake f.eks. gjennom en systematisert kompetansegivende videreutdanning, som Venstre vil komme tilbake til i andre sammenhenger, og gjennom en grunnutdanning av lærere som ganske drastisk forbedrer både fag, pedagogikk og praktisk øvelse. Det å gjøre det tar tid. Dette tror Venstre er helt avgjørende for at vi skal oppnå mange av de formålene som er nevnt i saken.

Teknologigymnas

12.02.05. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra H om etablering av teknologigymnas (Innst. S. nr. 127 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:20 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) SVs talsperson gav her på talerstolen faktisk en utmerket argumentasjon for hvorfor regjeringspartiene burde stemme for forslaget. Jeg er helt enig i at den landslinjen vi har på Andøya i tilknytning til Andøya rakettskytefelt, for ikke å snakke om ALOMAR, i praksis nærmer seg et teknologigymnas – slik at summen av det som skjer i en videregående skole, og det som skjer tilknyttet oppbygd infrastruktur, faktisk er en måte å rekruttere på. Jeg har vært der, og jeg er begeistret, både for skolen, rakettskytefeltet, det stedet på fjellet som heter ALOMAR, og det hele.

Det er faktisk en del av mine opplevelser, for ikke å snakke om min oppvekst, egen opplevelse. Jeg gikk på en reallinje, men med forsterket pensum i kjemi – det var altså et forsøk. Den gangen het det reallinjen supplert med viktige deler av naturfaglinjens pensum. Jeg gikk altså på en linje som var annerledes enn normalen, for å si det slik.

Jeg oppfatter forslagsstillerne slik – og det gjør at Venstre også støtter forslaget – at vi ikke skal ha dette som ett ensidig tiltak, men det skal være ett av flere tiltak. La oss holde oss til et av de beste Mao-sitatene, nemlig: La hundre blomster blomstre – han mente ikke det i praksis, men vi som sitter her i salen, mener det jo. Dette, pluss de eksemplene som ligger i komitéinnstillingen, viser jo nettopp hvordan man kan gjøre det.

Valfritt sidemål

12.02.05. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om å gjere skriftleg undervisning og eksamen i sidemål valfrie (Innst. S. nr. 119 (2007-2008), jf.

Dokument nr. 8:29 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Akkurat som forrige taler var inne på, har vi i Venstre hatt kollokviegruppe om hele rapporten fra NIFU STEP og ikke bare deler av den. På et møte som jeg var på sammen med Oslo Venstre, var vår konklusjon at vi ikke synes rapporten gav noe som helst overbevisende argumentasjon for å gå videre med det som er kalt for et forsøk. Som en saksopplysning fra Stortingets talerstol vil jeg gjøre oppmerksom på at Venstre i Oslo bystyre vil stemme imot at dette forsøket blir videreført.

Så til selve saken her i dag. Jeg skal ikke kaste meg tilbake til sprengingen av regjeringen Wollert Konow og Bratlies tilgang som statsminister i Norge før Gunnar Knudsen tok over, jeg skal holde meg der vi er nå. Mitt, og Venstres, resonnement er følgende: Min allmennkunnskap er at et språklig mangfold som er godt, både skriftlig og muntlig, i seg selv er en styrke for å sikre et alminnelig språks overlevelsessevne. Det er nemlig slik i denne verden at det forsvinner språk rundt oss i et forferdelig tempo, og alle språk er under press. Språk som har en bredere base i form av dialekter, men også skriftlig, vil stå seg dersom dette er en erkjent fordel, og dersom dette er noe som man vil ta vare på.

Som det framgår av min måte å uttrykke meg på, er jeg bokmålsbruker, men jeg er gjennom mitt bokmålsliv tillært det verdifulle ved den norske språkkampen. Jeg er veldig klar over at det i sin tid stod en strid mellom Ivar Aasen og Knud Knudsen – Knud Knudsen er jo kalt for «bokmålets far». Den ene mente at man skulle lage et skriftspråk etter de normaler som senere er moderert og utviklet. Den andre mente at man skulle lage et skriftspråk av den talte dagligtale for å komme unna det hele. Det var en stor glede sist høst å kunne, sammen med Oslo katedralskole og daværende ordfører Svenn Kristiansen, hedre Knud Knudsens minnested på Vår Frelses gravlund. Jeg sier det på den måten fordi det er ulike linjer i den norske språkstriden. Jeg tror linjene kan virke berikende hvis de brukes på denne måten. Derfor er jeg enig med de tidligere talerne som har sagt at det er en saklig utfordring at både pedagogikk og arbeidsformer i tilknytning til de språkformene vi har, kan utvikles.

I Oslo hadde man i sin tid en variant, før vi var i nærheten av dette forsøket, som het Fagerborg-modellen. Da tok man altså den ene skriftlige eksamenen før den andre, slik at man kunne konsentrere seg om og fordype seg i den skriftlige delen. Det finnes forskjellige varianter av det. De variantene har ikke som formål å fjerne den skriftlige delen, men å sørge for at den inngår, gjerne på en annen måte, i en helhet.

-- Venstre er for to obligatoriske fremmedspråk i ungdomsskolen, og det at jeg er for å dra fullt ut nytte av den språklige basen vi har. Således er Venstre i en tofrontskrig: Vi er mot regjeringspartiene når det gjelder synet på å ha to obligatoriske fremmedspråk i ungdomsskolen, og så er vi uenig med Høyre og Fremskrittspartiet når det gjelder synet på nynorskens plass i den norske alminnelige skolen. Men det er jo en sentrumsposisjon, så det passer oss i grunnen godt.

Styrket lærerkompetanse

14.02.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra H om styrket lærerkompetanse og rekruttering av nye lærere (Innst. S. nr. 134 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:6 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) (ordfører for saken): Komiteens innstilling omhandler et tema som etter hvert begynner å bli kjent for komiteen og for Stortinget. Komiteen står samlet om følgende utgangspunkt: at læreren er viktig for elevenes læringsutbytte, og at lærerne er den viktigste enkeltfaktor i norsk skole. Det er komiteens felles utgangspunkt. Det er også noe felles i virkelighetsbeskrivelsen, f.eks. at vi er i en situasjon hvor vi står rett ved en lærerkrise, og at vi i hvert fall vil få den forsterket. NRK Rogaland melder i dag at man i Stavanger mangler 200 lærere, og Nationen melder i dag at i Hå på Jæren velger man å betale lærerne ekstra godt for å være sikker på å få tak i noen. Det er dagens øyeblikksbilde når det gjelder et av de bakenforliggende temaene – lærerrekuttering.

I beskrivelsen av forholdene står komiteen samlet, men så blir slik som det ofte er i politikk, at man skilles når virkemidlene skal presenteres – dvs. det er noe felles her også: Vi er alle sammen fullt ut enige om at dette har vi drøftet flere ganger, og når vi viser til fortiden, vil det framgå av dokumentene at det også har vært uenighet. Så når jeg nå går videre, vil jeg ha som utgangspunkt at flertallet, som er regjeringspartiene, begrunner sitt standpunkt, fordi flertallet foreslår det som innstillingen munner ut i, nemlig at forslaget vedlegges protokollen, mens mindretallet har en serie av forslag som vil bli tatt opp av representanten Ine Marie Eriksen Søreide senere.

Når det så gjelder de forslagene som mindretallet har tatt opp, er det for meg som saksordfører nesten ubegripelig at vi ikke skulle stå samlet om minst tre av dem. Det første handler rett og slett om å føre videre den etterutdanningssatsingen som ligger i Kunnskapsløftet, og som jeg som norsk borger oppfatter at Regjeringen vil. Det andre forslaget handler om hvordan vi faktisk registrerer at denne etterutdanningen når fram til dem det gjelder, altså lærerne, fordi vi har fått mange uromeldinger om det. Et av de senere forslagene handler om seniortiltak, for helt konkret å sørge for at f.eks. realfaglærere kan bli værende i skolen i henhold til den beskrivelsen som er gitt. Alle disse punktene avvises ved votingene som kommer.

Når det gjelder Venstre, er det slik at vi på viktige punkter går lenger enn det vi her står sammen med andre om. Men det har vi hatt anledning til å behandle tidligere, og det har vi anledning til å behandle senere, bl.a. når komiteen og Stortinget får en sjanse til på nytt å vurdere et lærerløft for norske lærere, når man senere skal drøfte lærerutdanningen allment.

Det er nesten rart at regjeringspartiene helt systematisk avviser forslag som på noe som helst praktisk vis kan tenkes å bidra til rekruttering av lærere til skolen. Jeg må innrømme at jeg ikke begriper det. Jeg begriper det ikke, fordi det nå er – tror jeg – ti år siden representanten Sigvald Oppebøen Hansen tok et lignende initiativ overfor daværende statsråd Jon Lilletun. Han ble mottatt, som det heter på hans språk, med stor fagnad og begeistring; han ble tatt vel imot. Og ikke bare det: Han utløste en handling. Første gang Venstre fremmet et forslag om å rekruttere flere lærere, foreslo representanten Oppebøen Hansen at dette burde den daværende statsråd – det var statsråd Djupedal – lytte veldig godt til, i betydningen «gjøre noe med».

Etter disse kloke ord fra representanten Oppebøen Hansen har vi likevel kommet i den stillingskrigen som i grunnen denne komiteinnstillingen viser, at flertallet har et standpunkt hvor de stadig enten viser til ting som Regjeringen har gjort, eller til kommende stortingsmeldinger, mens opposisjonen i ulik grad har praktiske forslag som vil prøve å bøte på det som er situasjonen, både når det gjelder rekruttering, og når det gjelder kompetanse.

Denne undring får da være meldt, og så får det være slik at vi senere i debatten, både fra flertallet og fra andre partier, får begrunnet standpunktene.

Kvalitetsreformens status

07.03.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning ([Innst.S.nr.150](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.7](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Det er ikke tvil om hva som var drivkreftene bak Kvalitetsreformen, som vi i dag behandler første etappe av. Det var for det første det som andre her også har beskrevet, nemlig at vi i Norge har kommet i en situasjon hvor det å ta høyere utdanning er blitt så vanlig at det omfatter over halvparten av de fødselskull vi har hatt i noen år, og for det andre de utfordringer som Norge har møtt gjennom de prosesser som vi kan beskrive som utviklingen i Europa og i EU, gjennom Bologna-prosessen og Lisboa-prosessen.

Når det er sagt, er det noen ganske viktige forhold som står nevnt. Det ene er at hensikten med reformen var at studentene i en situasjon hvor flere og flere studenter tar høyere utdanning, skulle være sikret en tettere oppfølging som studenter undervisningsmessig. I den sammenheng tror jeg vi på samme måte som vi i grunnopplæringen har begynt å se på hvilke forutsetninger lærere har for å være gode lærere, også bør være opptatt av det i høyere utdanning. Vi har lenge vært opptatt av hva som skal til for at gode forskere skal være gode forskere, men det er helt nødvendig å være opptatt av, også når det gjelder høyere utdanning, hva som skal til for at en som underviser, er god til dette. Det er et kvalitetsspørsmål i forbindelse med det videre arbeid som i hvert fall Venstre ønsker å nevne. Jeg tror at bevisstheten som vi har hatt om utfordringene og hva som skal til for å styrke lærerne i grunnutdanningen, også er noe vi kan ta med oss inn i høyere utdanning.

Det andre spørsmålet som komiteen har bemerket, er at når vi nå har fått den reformen vi har fått, og vi vet at det er jobbet mye med den, og vet at studenter har fått mye som er bedre enn før, er det også viktig i seg selv å finne ut om man nå lærer mer enn før. En bekjent av meg som er professor på Universitetet i Oslo, sier det slik: Mine studenter skal ikke ha 1.000 sider, de skal ha 4.000 sider, og når de jobber med 4.000 sider, skal de også ha det kravet at jeg jobber sammen med dem. Hans opplevelse er at det betyr veldig mye - det går på det du får med deg.

Så er det også slik at det hjelper ikke hva du får med deg, hvis man ikke sørger for at det er nok penger til å finansiere det systemet vi har. Som også andre talere har vært inne på, deler Venstre den bekymring som ligger i kuttene i basisbevilgningene til universiteter og høyskoler. I statsbudsjettssammenheng er det vekslepenger, men det er livsfarlig manglende vekslpenger.

Odd Einar Dørum (V) Venstre har lagt ned en del arbeid i forbindelse med innstillingen om likestilling, og jeg vil gjerne markere to synspunkter. For det første tror jeg at for at vi skal få kompetente kvinner som kan bli professorer, må vi lage forutsigbare og stabile finansieringsløp for stipendiater og post doc.-er - jeg har lyttet til nok stipendiater som sier at de blir klemmt økonomisk - og det er da helt avgjørende som en rekrutteringsstrategi.

Når vi så kommer til punktet om hvorvidt vi skal ha øremerkede stillinger, mente Venstre at det var vi villige til å vurdere under Bondevik II-regjeringen. Hvis det nå er slik at det er mulig under ESA-regimet, er vi fortsatt åpne for det. Men vårt viktigste poeng er at man får ingen fram der det er plass, med mindre man skaper stabile og forutsigbare rammevilkår for stipendiater og post doc.-er.

Som tidligere medlem av Bondevik II-regjeringen vet jeg hvilken arvesynd vi hadde etter den første Stoltenberg-regjeringen. Det er litt merkelig siden arvesynden ble brutt av en regjering med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti når det gjelder å sikre fullfinansiering av Kvalitetsreformen, at en rød-grønn regjering synes at de er nødt til å holde linjen fra Giske, for å si det på den måten. Det er det jo ingen grunn til, for det er nettopp denne linjen - som representanten Eriksen Søreide var inne på - som gjør at man får den klemmesituasjonen som man har i institusjonene. ..

Å rette opp kuttet i basisbevilgningene er helt avgjørende for å ha tillit når det gjelder videreføringen av Kvalitetsreformen. Det er helt avgjørende. Det er ikke bare Venstres, Høyres, Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis syn. Det er det syn som universitets- og høyskolesektoren samlet har, som norsk næringsliv har, og som studentorganisasjonene har. Dette temaet skaper ikke alltid tabloide overskrifter, men det handler om tilliten til en grunnleggende reform. Det viktigste med denne reformen, som representanten Gerd Janne Kristoffersen sa det, er at det er enighet om hovedhensikten med den.

Statsråden får ta med seg dette - som et opphissende tilrop - på veien til Thorbjørnrud. Jeg får si det på godt norsk: Skitt fiske!

Lærerløft

03.04.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug og Borghild Tenden om lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole ([Innst.S.nr.177](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:47](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) I Venstre ser vi på det å bygge en god skole og det å bygge status for lærere som et seigt og systematisk arbeid. I de linjene som ligger i Venstres syn på dette, er det slik at vi fremmet en variant av systematisk kompetansegivende videreutdanning for lærere for to år siden. Da stod vi alene, men vi hadde støtte av dem som jobbet i utdanningsystemene, i Utdanningsforbundet,

Eleveorganisasjonen og andre. I dag har vi støtte av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti i kompetanseløftet og lærerløftet. Høyre har gjort det klart at de deler intensjonene, men de vil gjerne tenke over hvordan de skal gjøre det. Samtidig er det et faktum at i landets største kommune, Oslo, er det etter forhandling mellom Venstre og Kristelig Folkeparti på den ene siden, og Høyre og Fremskrittspartiet på den andre, vedtatt å innføre et lærerløft for alle lærere i Oslo-skolen basert på systematisk kompetansegivende videreutdanning. Siden staten ikke er med, starter man på egenhånd kommunalt med 20 mill. kr, som er vedtatt innført fra skoleåret 2008 og 2009. Jeg er også kjent med at det foregår lignende debatter andre steder i landet.

De som tror at Venstre kommer til å slutte med å fremme denne saken, må bare innstille seg på at det gjør vi ikke. Vi kommer til å være like seige og systematiske som noen hver er, hvis man først tror at noe er viktig. Lærerløftet, som Venstre her snakker om, er anerkjent som så viktig at det er et av de viktigste trekkene ved det den borgerlige regjeringen i Sverige gjennomfører i dette skoleåret. Det heter « Lärarlyftet », og det gjelder lærerne i den svenske grunnskolen og gymnasieskolen. Det gjennomføres etter en lest som ligner på det Venstre har lagt fram, og som vi har fått støtte for, og som ligger i forslaget i dag, nemlig at man får et spleiselag mellom det nasjonale og det lokale nivået, altså skoleeierne lokalt - hvis man kan si det på den måten - og det nasjonale nivået. Det blir på samme måte som Kunnskapsløftets etterutdanningstiltak er et slikt spleiselag, for det er også et spleiselag mellom Kunnskapsløftets satsing, som Venstre støtter, selvfølgelig, og det som skjer lokalt. Lærerløftet, som det er fremmet forslag om her, oppfatter vi - og har vi ment - kommer i tillegg til etterutdanningen. Videreutdanning er mer enn etterutdanning. Det er en lengre systematisk kompetansegivende opplæring som har som siktemål å dyktiggjøre folk til å stå i faget sitt, enten det er teoretisk, pedagogisk eller på andre måter viktig for faget.

Så har det blitt en helt forunderlig debatt om å endre forskriftene i opplæringsloven og sette ambisjoner på vegne av skolen. Noen mener vi har drukket Møllers tran. Da må det være den samme tranen som de muligens drakk på omkring forrige århundreskifte da Grünerløkka skole hadde 2 500 elever. Elevene gikk på skift, og de byttet på lærebøkene. Datidens Venstre-folk og senere sosialdemokrater sa at kunnskap er makt. Da satte man opp ambisjoner på vegne av skolen. Man skjønte den gangen - og jeg antar at alle skjønner i dag - at det kan man ikke dra på IKEA og kjøpe. Den gangen fantes ikke IKEA. Men det er ingen her i dag som mener vi kan gjøre det. Det å endre forskriften er å sette opp en ambisjon for skolen. Det vil kunne bety at den enkelte får en individuell tilpasset plan som gjør at du kan utvikle deg og stå bedre skikket til jobben din. Det kan i praksis bety f.eks et utmerket tiltak, som jeg vet vi har i Oppland, ved Høgskolen i Lillehammer, med en desentralisert profesjonsutdanning, bl.a i Valdres, for sykepleiere og lærere, slik at du ikke får inn 20-åringene, men 30-åringene. Du gir påfyll.

Vi kan ikke slutte å ha ambisjoner. Den sittende regjering har altså ambisjoner for frukt og grønt. Den har ambisjoner omtrent for alt, men altså ikke for lærerne. Det gode på dette området - sett fra et Venstre-standpunkt - er at statsministeren og også statsråd Solhjell nærmest har tatt i bruk Venstres honnrørord i bønner og spann: stolt av læreren, glad i læreren, forelska i læreren, lærerløft. Samtidig har statsråden i Samtiden 1/2008 til og med sagt: « Vi treng eit lærarløft i Noreg ». Ja, sjansen foreligger i dag - for statsråden, i den forstand at her har man sjansen. Men nok en gang følger man parolen: Tenke det, vurdere det, men gjøre det - dog ikke, nei. Det er det som også skjer i dag. Det oppfatter vi som svært beklagelig. Det er svært beklagelig at man ikke kan sette opp noen ambisjoner for det å løfte skolen, at man ikke skjønner at uansett om det er en liten skole eller en større skole, vil det av alle bli oppfattet som et håndslag at du skal løfte. Selvfølgelig vil det løftet måtte ta tid, for det skal jo tilpasses den enkelte, det skal tilpasses skolen, det skal tilpasses kommunene. Men en endring i opplæringsforskriften er å ta et løft som gjelder hele landet, for å ta hele landet i bruk.

Så er det slik: Det går framover. Det er flere som slutter seg til. Jeg er nesten fristet til å si: Seieren følger nesten våre faner.

Leif Helge Kongshaug (V): Når jeg tar ordet, er det fordi jeg har lyst til å påpeke sammenhengen mellom skolen, næringslivet og velferdssamfunnet vårt.

Norge er et høykostnadsland med høye lønninger og dyre varer. Det henger selvfølgelig sammen med den høye velferden vi har i landet vårt. Det gir oss også en del utfordringer i form av krav til hurtige omstillinger, og at vi hele tiden må ligge i front når det gjelder kompetanse. Det er en strategi som det er tverrpolitisk enighet om. Desto vanskeligere er det å forstå at vi ikke har tatt disse

realitetene inn over oss, med tanke på hvordan vi skal legge grunnlaget for en fortsatt velferd basert på kompetanse.

Kunnskap kommer ikke av seg selv, men som et resultat av bevisst satsing på kanskje et av de viktigste yrkene vi har i samfunnet, nemlig læreryrket. Den satsingen har vært for dårlig over relativt lang tid. Rett nok har det med jevne mellomrom - og for ofte, etter min mening som skolemann - kommet stadig nye læreplaner. Vi har hatt en skole i stadig omstilling, men vi har ikke hatt en strategi for den viktige kunnskapsoppbyggeren vi har, nemlig læreren. Derfor fremmes det Dok.nr.8-forslaget som er til behandling i Stortinget i dag, men som dessverre ikke synes å få nok oppslutning til å bli gjennomført.

Kunnskapssamfunnets viktigste bidragsyter, læreren, må settes i fokus, og det må stilles krav til faglig kompetanse. Dette tar tid. Derfor er det viktig å komme i gang.

..Det har vært mye fokusering på bygninger, inneklima, små og store skoler, men nå er det læreren som kunnskapsformidler som må gis et løft og gis muligheter for systematisk kompetanseheving. I dag har Stortinget sjansen til å komme seg fra retorikkens banehalvdel over på handlingens banehalvdel. Det er som kjent der det scores mål. Pasningen er lagt gjennom dagens Dok.nr.8-forslag. Da gjelder det å utnytte det i form av mål.

Offentliggjøring av nasjonale prøver

02.04.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra H om offentliggjøring av resultatene fra nasjonale prøver på skolenivå

([Innst.S.nr.178](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:33](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) For en som er vokst opp med en sjuårig folkeskole, i et samfunn hvor stoltheten over kunnskap satt i veggene, og hvor alle var opptatt av det, er dagens debatt nesten forunderlig. Jeg lurer på om det er en atterljom fra flere tiår da man nærmest fulgte det ideal at i skolen skulle man ta vare på det sosiale, men kunnskapen kunne man slappe av med. Hvis det er rett, er det iallfall ikke noe grunnlag for å forfølge det, fordi parti etter parti - inkludert mitt eget i løpet av de siste ti årene - har tatt selvkritikk på den type tilnærming til skolen og sagt at skolen må gi solid og grundig kunnskap, både praktisk og teoretisk.

Hvis man skal ta utgangspunkt i den byen som jeg er i, og som vi har møte i Stortinget i, Oslo, er det ikke mange år siden man på prøver her lå veldig dårlig an. Jeg har hatt partifeller som var byråder i Oslo på det tidspunktet da det var veldig dårlig. En av forutsetningene for å endre det var at sannheten kom på bordet. Og da sannheten kom på bordet, satte man seg mål med læringstrykk. Man målte resultatet av læringen og fikk endring.

Jeg besøker skoler i denne byen regelmessig. Sist uke var jeg på en skole hvor for noen år siden 86 % av elevene på sjuende trinn var under kritisk grense i norsk. Lærerne tok det på alvor, og nå er det 40 %. Jeg vil gjerne si fra denne talerstolen at det er en kjempeinnsats. Og jeg traff ikke nedblåste lærere som ikke visste hva de holdt på med. Det som var deres bekymring og deres utfordringer, var ikke disse læringsoppgavene, men mange av de andre oppgavene som skolen kan ha. Man kan ha voldsepisoder, og man kan ha andre situasjoner i skolen. Men jeg møtte en vanvittig sterk faglig stolthet over at man skulle løse det, og at man løste det.

En av mine partifeller, Kjell Veivåg, hadde det ansvaret som byråd i Oslo å legge mange av de bedrøvelige ting som da var i Oslo-skolen, på bordet. Ble de en innledning til depresjon? Nei, de ble en innledning til å styrke innsatsen i skolen innholdsmessig, styrke lærerne, styrke skoleledelsen - styrke alt som har med et godt skolemiljø å gjøre. Ble de en innledning til å ta elever som ikke får det til? For det er jo riktig som flere har vært inne på - bl.a representanten Eriksen - at det er store variasjoner internt i skolene. Nei, det ble inngangen til å se den enkelte og løfte det faglig.

Derfor er det ganske forunderlig at vi altså skal forholde oss til de nasjonale prøvene som om det var et slags frimureri vi snakker om - det er jo ikke det. Alle er enige om at man kan få tak i det. Flertallet mener jo at hvis man leter lenge nok i dertil egnede kanaler, så får man tak i det.

Man trenger ikke å nærme seg debatten nærmest som om man skulle være skyggeredd. Man må nærme seg den åpent og ærlig for å få - for å si det med min avdøde svigermor - apb: alt på bordet. Og man tar det ikke på bordet for at man skal gjøre noe galt med det, men for at man skal ha det opp og skal håndtere det på en slik måte at man er stolt.

Det er et svensk sosialistisk slagord - og jeg gjentar det veldig ofte - som heter: « Var stolt, men inte nöjd ». Utgangspunktet i det slagordet er at en vedkjenner seg hva en kan, og deretter skikkelig og ordentlig sier hva en skal gjøre bedre.

Jeg er oppdratt i dette samfunnet som var et resultat av Venstre-staten og det sosialdemokratiske partiets prosjekt som het « Kunnskap er makt ». Derfor ble jeg veldig forundret over at vi skal ha denne skyggeboksingen rundt de nasjonale prøvene. Åpenhet og ærlighet er forutsetninger for å sette ærlige ambisjoner for alle elever, for å sette i gang et mestrings- og læringstrykk som gjør at man har en sjanse til å klare seg, henge med, på de helt grunnleggende områdene. Derfor vil Venstre, ut fra sine erfaringer både nasjonalt og ikke minst i Oslo når det gjelder det vi har sett har kunnet bli snudd i denne byen ved stor innsats - en by med 38 % språklige minoriteter og mange andre utfordringer - naturligvis og selvfølgelig stemme for det forslaget som vi i dag har sammen med Fremskrittspartiet og Høyre i denne salen.

Norges veterinærskole

07.04.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om framtidig lokalisering og organisering av Norges veterinærhøgskole ([Innst.S.nr.176](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.30](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Slik Venstre ser denne saken, er den viktig med tanke på hvordan man skal utvikle forskning og satsing på forskning i Norge. Det er en viktig sak, og uansett om en står på flertallets eller mindretallets linje, er vi nødt til å bla opp penger til forskning. Den bedrøvelige listen over bygg som finnes ved Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Universitetet i Oslo, er et problem som må løses i kraft av seg selv. Man må løfte saken, og enten man stemmer med flertallet, som Venstre gjør, eller man stemmer med mindretallet, må det blas opp penger - som ikke er der i dag. Hvis man ikke blar opp de pengene, kan vi godt dunke hverandre i hodet, men det krever en satsing for å styrke de fagmiljøene vi her snakker om. Det er også understreket hvor viktig det er i forhold til de behovene som man har på den nåværende Veterinærhøgskolen på Adamstuen.

For Venstre har denne saken en historie. Jeg har underveis i debatten hørt at noen har sett på dette som en slags lokaliseringsbeslutning. Det synes jeg med all respekt - jeg vil gjerne si det klart - at man skal legge til side. Situasjonen er at også Nørum-utvalget i sin tid sa at uansett hvilken løsning man velger - Nørum-utvalget gikk faktisk enstemmig inn for en organisatorisk sammenslåing av den nåværende UMB og Veterinærhøgskolen, flertallet gikk inn for flytting, mens mindretallet ville ha en tocampusløsning - er man nødt til å snakke om et faglig samarbeid og et forskningsmessig samarbeid mellom en trekamp som handler om Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Oslo og Veterinærhøgskolen - uansett.

Når komiteen fremmer et forslag om et interimsstyre, er det fordi dette må gå sin gang, slik at de som har lyst til å få til denne sammenslutningen, skal få gå for det, og de som har lyst til å drive omkamp, i hvert fall ikke skal la perspektivet rykke unna det som er den faglige siden i saken, nemlig at man må utvikle dette nettverket. På mange måter er dette også en del av undertonen som ligger i Stjernø-utvalget. Hvis man ikke går for det f.eks. Stjernø-utvalgets flertall mener, må man lage forpliktende nettverk mellom universitetsmiljøer, institutter og forskjellige fagmiljøer. Det er helt nødvendig. Bakteppet for saken er slik.

...

Venstre stemmer for flertallets forslag. Vi stemmer for det ut fra den begrunnelse som jeg nå har gjort rede for. Det går en linje i vårt standpunkt fra 2001 og fram til i dag.

Borghild Tenden (V) Først litt historikk: Våren 2005 foreslo Bondevik II-regjeringen dagens omtalte sammenslåing, basert på faglige argumenter. Et representantforslag fra Odd Einar Dørum, Lars Sponheim og Terje Johansen gikk ut på å opprette et såkalt grønt universitet. Det har vært en rekke utredninger om framtiden til Norges veterinærhøgskole og Veterinærinstituttet.

I den faglige begrunnelsen for flytting til Ås har den sittende regjering, på lik linje med den forrige regjering, valgt å prioritere nasjonale utfordringer knyttet til mattrygghet, dyre- og akvamedisin, som flere har vært inne på her i dag. Departementet har fått flere rapporter og uttalelser om konsekvensene av de ulike alternativene, og har absolutt lyttet til fagmiljøene, tatt hensyn til kostnader ved en flytting, og sett på begrensninger som en fortsatt lokalisering på Adamstuen vil medføre.

Det vil selvsagt alltid være ulike meninger i vitenskapelige miljøer, men Venstre mener at mattryggheten blir bedre ivarett ved at veterinærutdanningen knyttes til produksjonsutdanningen på Ås. Smitterisikoen ved fortsatt lokalisering midt i Oslo reduseres. UMBs tradisjon innen fisk er viktig. Det aktuelle faglige miljøet er også større på Ås, og lokaliseringen gir mye større muligheter rent plassmessig. UMB har dessuten masterstudium i folkehelsevitenskap og studieretninger innen mattrygghet, sports- og familiedyr.

Alt i alt gir en integrering med UMB på Ås en god tverrfaglighet innen mattrygghet, dyre- og akvamedisin, og vil gi en økt mulighet for også å styrke økologisk produksjon, bioteknologi og innovasjon, og dermed framtidsrettede perspektiver for norsk veterinærutdanning.

Lærerutdanning

07.04.08. Interpellasjon fra representanten Gunnar Gundersen til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

« NOKUTs evaluering av lærerutdanningen ble presentert i september 2006. ...

Hvilke initiativ er tatt overfor styrene for å bidra til en umiddelbar forbedring ved institusjonene? »

Odd Einar Dørum (V) Denne debatten foregår i en litt nedblåst tone, i den forstand at det står ikke så greit til, men alle er enige om at det skal bli bedre. De lærerne jeg møtte gjennom min skolegang, var ikke nedblåste. De visste hvor de kom fra, og de visste hva de ville. Det som nok er problemet, er at vi har som et betydelig felles ansvar å bygge status for norske lærere - jeg snakker både om de som er faglærere, og om de som er allmennlærere. Jeg vil gå rett på allmennlærerne, som jeg oppfatter er hovedpoenget her.

For det første skal vi ha en debatt senere om lengden på utdanningen, og jeg vil gjerne gjøre oppmerksom på én ting fra Venstres side: Venstre har ingen planer om bare å legge opp til et år til av et eller annet som ligner på det vi har nå. Venstres resonnement rundt fem år, når vi kommer så langt, er en totalambisjon på vegne av det lærere trenger for å kunne henge med i den tiden som kommer. Jeg har fått høre av Utdanningsforbundet i Norge at utdanningsforbundene i hele Europa nå mener at en kommer ingen vei i årene som kommer, hvis en skal være god nok, uten de fem årene som ligger i en mastergrad. Jeg skal ikke gå i detalj om det, men både fordypning i fag og pedagogikk og, ikke minst, det å øve seg tar tid. Men jeg skal la det ligge, for det kommer vi tilbake til.

Jeg skal isteden heller gjøre Astrid Søgne's ord på det seminaret som komiteen hadde sist fredag, til mine. Da tiltok hun seg retten til å tale på vegne av skoleeierne, og hun er jo skoleeier, som etatssjef for den store etaten vi har i Oslo. Hun sa følgende, og det blir min utfordring til statsråden nå: Hva vil statsråden gjøre for ganske umiddelbart å sørge for å gjennomgå rammeplanen for allmennlærerutdanningen, og at den henger sammen med Kunnskapsløftet? Dette var et av de temaene som har vært berørt av tidligere talere, men jeg vil si det helt eksplisitt: Det er å sette i gang et raskt arbeid, for å være helt sikker på at det er sammenheng mellom rammeplanen, Kunnskapsløftets forutsetninger og Kunnskapsløftets beskrivelser av ferdigheter og mål.

Femårig lærerutdanning

09.05.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Vera Lysklætt, Leif Helge Kongshaug og Odd Einar Dørum om snarest å iverksette en femårig allmennlærerutdanning (Innst. S. nr. 215 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:36 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) I mitt møte med politiske ungdomsorganisasjoner for nøyaktig 48 år siden lærte jeg følgende, jeg var innom Unge Høyre: Ta en debatteknikk hvor du angriper en motstander ved å tillegge motstanderen et standpunkt hvis vanvidd alle kan forstå – skyt det så ned. For å gjøre det helt personlig – det var en av grunnene til at jeg verken valgte AUF eller Unge Høyre på den tiden. Jeg synes man skal forholde seg til det man står for. Og det Venstre og Fremskrittspartiet står sammen om i det ene av de to forslagene, er rett og slett at man skal ha ambisjoner for en lærerutdanning, stille krav til fag, pedagogikk og øvelse. Det betyr selvfølgelig ikke at det vi står for, skal banaliseres ved nærmest å si at vi skal putte noe på toppen av noe – vi må jo bli tatt på alvor i det vi sier. Vi må bli tatt på alvor når det gjelder det rådet som vi alle har fått fra NOKUT, om at vi bør gjøre dette. Det er det NOKUT oppsummerer.

Alle som har vært innom utdanning vet at for å bli god trenger du tyngde i fag, du trenger tyngde i pedagogikken, og du trenger tyngde i øvelsen. Hvis man legger det sammen, blir det de fem årene. Alle vet at de land rundt oss som har lærere med kjempestatus, som Finland, har holdt den linjen i 40 år.

I denne salen er det i dag til og med tilløp til igjen å problematisere begrepet «kunnskap» fra en del av regjeringspartiene. Jeg tror nesten ikke mine egne ører når jeg hører det. Det begrepet trodde jeg faktisk vi hadde erobret tilbake, at vi er stolt av kunnskap, og vi lar det ikke flyte ut i det umulige ordet «kompetanse», som man ikke vet hva betyr – man vet ikke hvor det begynner, man vet ikke hvor det slutter. Kunnskap har vært gjenerobret – jeg trodde det stod der.

Venstres ambisjon er at vi skal ha en utdanning som bygger status. Vi har ikke status for en utdanning når søkertallene går ned. I år har de gått ned for allmennlærerutdanningen, faglærerutdanningen og det femårige utdanningsløpet. Ifølge avisen Vårt Land er det halvert, slik at vi nå nesten har like få søkere som vi har plasser. Og så vet vi at bortimot 50 pst. faller fra videre på veien gjennom utdanningen og på veien ut i praksis. Det er den akutte krisen.

I denne situasjonen er det slik at de som har skoen på – Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonen og andre, og alle lærerorganisasjoner i Europa – sier at skal du skissere ambisjoner for framtiden, må du gå for det femårige løpet. Og så er det jo ikke slik at vi kan gå og kjøpe det løpet på IKEA og nærmest montere det i morgen. Det blir en banalisering bortenfor det håpløse i stortings salen, når noen mener at noen av oss med betydelig allmennutdannelse skal si noe så dumt. Vi fastsetter en ambisjon – så skjønner vi at vi er nødt til å utrede det, vi skjønner at det er nødt til å gås et løp for å levere det, og vi skjønner at det tar tid. Reformen i Norge tar tid. Men du setter ambisjonen først.

Det at man da møter representanter for rød-grønne partier som nærmest snakker som en parodi på konservative partier fra det forrige århundre, er jo en sterk opplevelse. Hvis man blir så overforsiktig, kan man lure på hvor i all verden det var de fikk tæl i politikken. Er det blitt borte på veien? Man snakker jo nærmest som ekspedisjonssjefer i et departementet som skal advare en statsråd mot å være uvøren på neste budsjettkonferanse. Slik skal man ikke tale som stortingsrepresentant, hvis man tror på noe. Jeg tillater meg å være så fri.

Det er jo litt deprimerende at dette er aldersuavhengig – så en kan ikke tenke på det heller. Men man må tro på noe, man må ville noe. Olof Palme sa: Politikk er å ville. Det er klart hva Venstre vil, det er klart hva Venstre og Fremskrittspartiet vil: Vi vil ha en ambisjon som forsterker fag, pedagogikk og øvelse. Det tar tid og det krever en reform. Hvem er med på dette? Det er jo det jeg har sagt, NOKUT har anbefalt det etter at man oppsummerte alle punktene, som representanten Inger Enger tok opp, Utdanningsforbundet står for det og Elevorganisasjonen står for det. Vi har en stor bredde ute i felten – ute blant dem som har skoen på.

Så tar jeg opp forslagene nr. 1 og 2, det første forslaget på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, og det andre på vegne av Fremskrittspartiet og Venstre.

Vera Lysklætt (V) Det er en veldig viktig sak vi behandler i dag, nemlig en forbedret og utvidet allmennlærerutdanning. Vårens debatt om tilstanden i norsk skole har vært nyttig, fordi den har bidratt til at mange har engasjert seg, og at skolepolitikk igjen har blitt løftet på dagsordenen. Debatten har også ytterligere bekreftet det Venstre lenge har sagt, at læreren har en nøkkelrolle med hensyn til å lage en bedre skole. Til tross for at jeg opplever at det er bred enighet om lærerens nøkkelrolle, vil jeg benytte anledningen til nok en gang å understreke hvor viktig det er med gode lærere. Lærernes kompetanse er avgjørende for elevenes læring, det vet vi fra flere undersøkelser, bl.a. fra NTNU-undersøkelsen som det er referert til i innstillingen. Elevene i norsk skole fortjener gode lærere, og det er vår jobb som folkevalgte å gjøre vårt for at lærerne skal være faglig kompetente og dyktigst mulig. Det er også bakgrunnen for at Venstre har fremmet det forslaget som vi nå debatterer.

I tillegg må det være lov til å si at vi i Venstre er utålmodige, vi er utålmodig på elevenes vegne, på lærernes vegne, på skolens og på samfunnets vegne. Etter at NOKUT evaluerte lærerutdanningen og la fram sin rapport for halvannet år siden, har vi i Venstre ventet på at

Leif Helge Kongshaug (V) Mye er bra i den norske skolen, men mye har også gått i gal retning. Det faglige læringsutbyttet er svekket, de svakeste elevene forblir i større grad svake, og skolen klarer ikke

å gi alle elever de utfordringer og den personlige veksten som de skal ha. Undersøkelser viser, som flere har vært inne på, at norsk skole sakker akterut når det gjelder læringsutbytte. Årsakene kan være mange, men hovedårsaken er mange års neglisjering av fagkunnskap. Det er en reduksjon av lærerrollen og statusen til læreren, læreren har gått over til å bli en veileder, og det er manglende krav til grensesetting, med mye uro til følge.

..

Lærerutdanningen må ses i et langsiktig perspektiv. Det haster å komme i gang med en forsterket faglig lærerutdanning. Ingen, heller ikke i denne salen, kan overbevise meg om at en blir en dårligere lærer med ett års lengre utdanning. Derfor er det skuffende at Høyre og Kristelig Folkeparti ikke vil være sammen med Venstre om dette forslaget men desto mer gledelig at Fremskrittspartiet slutter seg til det.

Odd Einar Dørum (V) Så noen korte kommentarer til hva man gjorde i den forrige regjeringen. I den forrige regjeringen var Venstre med på å få til Kunnskapsløftet. Det er helt riktig at vi gav skattelettelse for næringslivet, en skattelette som førte til at skatteinntektene steg betydelig ved inngangen til den rød-grønne regjeringens første år, og som ikke hadde å gjøre med noe som helst av det de gjorde, men som de senere ved sin egen politikk har klart å spise opp i et kappløp mellom rente, inflasjon og lønnsøkninger. Så ja, det er fornuftig å gi næringslivet stimulanter slik at det skaper verdier som samfunnet kan dra nytte av. Vi er stolte av at vi fikk til Kunnskapsløftet. Så får jeg vite av representanten Elvik at vi får Høyre og Fremskrittspartiet på kjøpet. Venstre har ingenting imot at Høyre og Fremskrittspartiet i landets største by, Oslo, er med på å gjennomføre en systematisk videreutdanningsreform for lærere, et lærerløft, som lærerne skal få et semester av hvert åttende år. Det synes vi er en utrolig bra ting. Vi gjorde det sammen med Kristelig Folkeparti, som også er i opposisjon sammen med Venstre. Vi kan jo konkretisere det: Det ville da vært usedvanlig bra i to fylker i landet hvor Venstre sitter i styrende posisjon sammen med de rød-grønne, i Buskerud og Nord-Trøndelag, om man viser at man er i stand til å levere like praktiske resultater som det er mulig å levere i samarbeidet mellom Venstre og Kristelig Folkeparti på den ene siden og Høyre og Fremskrittspartiet på den andre siden, ved å ta lærere på alvor og gi dem en systematisk videreutdanning. Et slikt «kjøp» må jo ethvert parti være glad for. Vi skjemmes jo ikke over at vi kan stå sammen med andre partier om gode ting. Vi forundres bare over at de rød-grønne er borte i veldig mange av disse praktiske sammenhengene.

Forskning og utvikling

09.05.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum og Leif Helge Kongshaug om å øke det strategiske handlingsrommet i norsk forskning og utvikling (FoU) (Innst. S. nr. 219 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:74 (2007-2008)).

Odd Einar Dørum (V) Når forslagene er fremmet på den måten som det er gjort, fra Venstre og også fra Venstre og andre partier – jeg kommer tilbake til det – er det fordi vi alle sammen sitter med den kunnskapen som vi har fått ved å behandle forskningsspørsmål. Det er ikke et øredøvende press i opinionen for å løfte forskningen. Regjeringen er på defensiven og prøver å forsvare seg så godt den kan. Den avgåtte statsråd sier rett og slett at han har vist lysbilder i Regjeringen for å fortelle dem hva slags effekt kuttet i basisbevilgningene fikk. Lysbildeframvisningen, sier han tørt, hadde ikke synderlig effekt.

De av oss som har en viss erfaring med ulike sider av politikken, kan selv med en så avslappet, rolig og nøktern statsråd som den nåværende forskningsminister skjønne og lese hva som er det indre landskap. Det indre landskap er slik at det ikke blir mer trykk på dette enn at regjeringspartiene har en opposisjon som prøver å pese dem litt. Det bør man i grunnen være hjerteglad for.

Så er det slik at den virkelighetsbeskrivelsen som er gitt her, må regjeringspartiene gjerne benekte, men det er den virkelighetsbeskrivelsen som et samlet Forsknings-Norge gir, enten man har sin bakgrunn i universitets- og høyskolesektoren, i næringsliv eller hvor det måtte være. Man kan gjerne benekte den, men da nærmer man seg det stadium at man har det lykkelig på innsiden av den boblen man sitter i, men ikke har lyst til å ha kontakt med det som er på utsiden. Jeg tror ikke det er slik. Jeg synes av tonen at man gjerne vil være så velvillig som man kan, så la oss gå på kjernen i forslagene.

Hvis man er svært kritisk, er det i hvert fall fire av disse forslagene som ikke har noe med budsjettbehandling å gjøre.

Når det gjelder forslag nr. 1, skal man fremme noe som viser hvordan man kan øke det strategiske handlingsrommet. Det går ikke på budsjettvolum. Det går f.eks. på detaljstyring. I budsjettet for inneværende år har Forskningsrådet, som bestyrer en del av de norske forskningsmidlene, og som skal gi Regjeringen råd, fått kutt, og i tillegg er de til de grader detaljstyrt, slik at de nesten ikke har frihet til å gjøre noe som helst. Ja, men det er vel et prinsipielt spørsmål som det går an å ta stilling til uavhengig av hvilke pengemidler man er blitt tildelt på en regjeringskonferanse eller ikke?

Forslag nr. 2 gjelder rett og slett et spørsmål om hvorvidt man faktisk mener at det fondet man har bygd opp, skal brukes på en slik måte at man kan få avkastning som brukes på nye tiltak, eller om det bare skal bindes opp til løpende drift, som er blitt praksis for den sittende regjering. Det er strengt tatt heller ikke et budsjettspørsmål, men jeg skjønner at det er blitt så trangt i kampen om midler at man ikke kan senke skuldrene på det heller.

Man kan selvfølgelig diskutere en opptrappingsplan for bygg, men jeg skal la det ligge.

Forslag nr. 6 oppfatter jeg som at regjeringspartiene har uttrykt sympati for. Så får jeg si på vegne av alle forslagsstillerne på det punkt at vi må avvente statsrådets svar. Hvis statsråden gir et svar som viser at det er en forpliktende vilje til å gjøre noe med det, vil selvfølgelig det bli vurdert av oss som fremmer det forslaget. Vi har med ulike statsråder ulike erfaringer, men med sittende statsråd har vi positive forventninger, så jeg avventer i hvert fall det svaret.

Så til forslaget om budsjett over flere år. La oss bare dra resonnementene her: Når man etablerer senter for fremragende forskning, etablerer man det ikke for at man skal dra inn penger neste år. Man vet at det skaper en såkalt binding utover budsjettåret, og vi har nå 21 av dem. I vårt naboland Sverige, som har samme budsjettstruktur som Norge, har man noe man kaller en forskningsproposisjon som strekker seg over fire år, og den svenske forskningsinnsatsen er ca. 100 milliarder kr. Den offentlige delen er ca. 25 milliarder kr. Denne forskningsproposisjonen handler om 3–4 milliarder kr av dette svære beløpet. Det man gjør på denne måten, er å skape forutsigbarhet på noen nøkkelområder. Med andre ord: Man vet at man alltid vil sitte med et stort volum, med mindre det blir en kjempekatastrofe i samfunnet – bank i talerstolen, president. Det er denne tenkemåten som blir tatt opp. Det er det som man allerede har i sentre for fremragende forskning, som fremmes på dette punkt.

Leif Helge Kongshaug (V) På en fredag og i siste sak skal jeg ikke falle for fristelsen til å gjenta det som har vært sagt tidligere, men jeg viser til representanten Dørrums utmerkede innlegg når det gjelder bakgrunnen for dette forslaget. Det jeg derimot har lyst til, er å belyse og understreke sammenhengen mellom forskning og det framtidige velferdssamfunnet som vi alle ønsker å ha.

For få dager siden fikk nærings- og handelsministeren overrakt en rapport som viser at det er blitt langt færre gründere de siste årene. 6,5 pst. av den voksne befolkningen mellom 18 og 64 år var involvert i gründervirksomhet i fjor. Det er en nedgang på ca. 30 pst. i forhold til året før, og andelen er den laveste siden 2000. Det er en alarmerende, men ikke en overraskende trend. Etter min mening har vi en regjering som overhodet ikke har vist vilje til å legge forholdene til rette for privat næringsliv, selvstendig næringsdrivende og gründere, men som er opptatt av statlig eierskap og symbolpolitikk om å «ta de rike».

Framtidens velferdssamfunn avhenger av et nyskapende næringsliv. Framtidens arbeidsplasser er ennå ikke skapt. Venstre vil ha en politikk som støtter nyskapere og gründere, og forskning, utdanning og skattesystem er viktige forutsetninger for at vi skal oppnå de målene. Vi må ha et næringsliv som tør satse, og vi må ha offentlige virkemidler som legger til rette for det. Derfor er det av avgjørende betydning at høykostlandet Norge setter inn kraftige og nødvendige økonomiske virkemidler på forskning og utvikling for å underbygge veksten av nye og framtidsrettede arbeidsplasser.

Forskning og resultatet av forskning krever overordnede strategier og langsiktig tenkning. Det kan ikke være en fra dag til dag-tenkning. Derfor er Venstres forslag i dag om større langsiktighet i tenkingen rundt forskningen et viktig forslag. Jeg vil i den forbindelse også takke statsråden for gjennomgående positiv tilbakemelding på forslaget. Så har vi også forståelse for at alt ikke kan tas på sparket i Stortinget, uten at man ser det i sammenheng med budsjetter osv.

Men det ligger en forventning om større forutsigbarhet fra Venstres side når det gjelder forskningsinnsats. Det som skjedde med SkatteFUNN-ordningen, en ordning som fungerte utmerket,

og som næringslivet var veldig fornøyd med, var beklagelig. Jeg forventer at det blir rettet opp allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og når den såkalte evalueringen er over. Jeg vil bare avslutte med å minne om at forskning, nyskapning og entreprenørskap henger nøye sammen.

Opplæringslov

23.05.08. Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringar i opplæringslova og privatskolelova mv. (Innst. O. nr. 51 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 40 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Jeg synes det er synd at opposisjonen er alene om å ville oppheve aldersbegrensningen, men med den kunnskap man har om behovet for å ha en slik rett gjennom hele livet, tror jeg det bare er et tidsspørsmål før hele salen vil ha det standpunktet som opposisjonen har. Når det gjelder spørsmålet om særskilt norskopplæring, er Venstre selvfølgelig med på det. Vi tror at det å fylle på med norsk når man ellers sliter med språket, er nyttig, og mine besøk i skoler mange steder bekrefter at det er riktig. Så det statsråden her legger fram, er bra. Det er også bra at komiteen er enig om å styrke Foreldreutvalget for grunnskolen og også gi dem en lovmessig backing når det gjelder å utvide deres virksomhet mot deler av videregående skole.

Når det gjelder tegnspråk, er jeg også enig i det som er nevnt av tidligere talere. Komiteen har klart å komme fram til en felles enighet om en merknad, hvorav kanskje det viktigste er at retningslinjer og standarder må sikre at CI-opererte barn som skal lære tale, skal ha et tilbud på samme nivå som døve barn som skal lære tegn. Så får det være et lite tankekors at det ikke er mulig å få hele komiteen med på en lovfesting av dette.

Så har vi representanten Freddy de Ruiter, som har tenkt å gi meg en slags feststemning før helgen. La meg si det slik, at når de rød-grønne marsjerer fram, er mantraet: Hva kan man ikke få til med frukt og grønt og bananer! Får man frukt og grønt og bananer, trenger man ikke å tenke på friske bygg. Man trenger ikke å bevilge penger til rentekompensasjon, for man får uansett frukt og grønt. Og hvis man mangler en lærer, trenger man ikke å tenke på det heller, for man får uansett frukt og grønt. Dette er ikke engang en spøk, for når partifeller av meg i vestlandskommuner med litt trange kommunale budsjetter – og de finnes faktisk også under den rød-grønne regjeringen – heller vil prioritere lærere, ja, da kommer den rød-grønne vinden, seiersvinden, eller hva jeg nå skal kalle den, og sier at frukt og grønt skal det være.

Alle bør vel skjønne at hvis man har et trangt kommunalt budsjett, er det noe som er viktigst. Det er faktisk viktigst å ha mange nok og gode lærere, og det er viktigst å ha friske bygg, men pisken fungerer så godt at selv før lovbestemmelsen stemmer rød-grønne partier på lokalplanet ned ønsket fra f.eks. Venstre og andre opposisjonspartier her i salen om å sikre flere lærere framfor frukt og grønt. Så når det gjelder pengene på dette området, er Venstre veldig tydelig: Vi bruker penger for å rekruttere lærere, for det gjør ikke den rød-grønne regjeringen. Vi har tenkt å slåss for det inntil de gjør det. Vi bruker penger for å bygge opp kompetanse for lærere. Det gjør den rød-grønne regjeringen ved å holde en avtale fra regjeringen Bondevik II, som var inngått mellom Kommunenes sentralforbund og utdanningsorganisasjonene – og så skryter statsråden av at han holder avtalen. Selvfølgelig skal han holde avtalen. Men kampen står ikke om en slik avtale, den står om hvorvidt vi skal ha en videreutdanning for lærere, og det stemmes jo systematisk ned.

Skolers inneklima

23.05.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra Frp om å overføre kontrollansvaret for læringsmiljø og inneklima ved landets grunnskoler og videregående skoler midlertidig til Arbeidstilsynet

([Innst.S.nr.216](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:77](#) (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) De to viktigste tingene i skolen er at vi har friske bygg, og at vi har mange og gode nok lærere. Tema i denne debatten er friske bygg. Alle er jo i virkeligheten enig. Hensikten til Fremskrittspartiet deles av alle her. Venstre er blant dem som ikke tror på Fremskrittspartiets virkemidler, men skal man tro på noen virkemidler, må det jo bli politisk strid om dette lokalt, og det handler f.eks om at bygger du nytt før du setter i stand noe gammelt? Og hvordan prioriterer du dine kroner?

Hvis vi kan starte i den byen som vi nå er i, Oslo, klarte man, etter at man systematisk lot alle skolene forfalle fordi man mente at man ikke skulle bruke penger på bygg, men på drift av kommunens virksomhet, å bygge opp et kjempestort etterslep mellom 1975 og 1995. Etter 1995 er det brukt 1 milliard kr hvert år i Oslo for å sette i stand skoler og bygge nye. I og med at jeg har besøkt 100 av de ca 170 av disse skolene, ser jeg hva som nytter, hva som gjør forskjell, og ser at det nytter. Men det helt avgjørende er at da har man jo prioritert som en del av skolesatsingen å sørge for at man har friske bygg.

Universitetsmuseene

30.05.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Tingenes tale.

Universitetsmuseene (Innst. S. nr. 247 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 15 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) (ordfører for saken): Stortingsmeldingen Tingenes tale, om universitetsmuseene, er godt mottatt i fagmiljøene og godt mottatt i stortingskomiteen. Det er den nøkterne oppsummeringen av innstillingen. Så er det slik at de to avgjørende forholdene som meldingen tar opp, og som komiteen også understreker, er at universitetsmuseene har et klart samfunnsansvar, og at de er avgjørende i et viktig allmenndanningsperspektiv. De bygningsmessige og magasinmessige forholdene ved museene er ett av flere viktige områder som omtales, og dette er etter komiteens mening det mest kritiske i forbindelse med universitetsmuseenes nåværende situasjon. Det er dette en samlet komité sier om hensikten med museene, og om hva som er det mest kritiske for museenes virke.

Komiteen står også samlet om hvor viktig museene er for å sikre samfunnets behov for kunnskap om vår natur og kulturarv.

Når det gjelder bygningsmassen, er den kritisk. Her er det slik at et mindretall i komiteen, representantene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer et forslag, som jeg herved bare tar opp for ordens skyld, hvor man ber om at man kommer tilbake med en systematisk plan for å se på behovet for at det som er kritisk, kan bli løst. Det er viktig at dette blir løftet fram, og vi har da som mindretall og opposisjonsrepresentanter funnet grunn til å fremme det.

Så er det en særskilt omtale i innstillingen fra komiteen av to av de store museene. Det ene er Kulturhistorisk museum på Tullinløkka. Her sier et mindretall i komiteen, representantene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, at vi ønsker at staten skal gå videre med planene om å sikre tomt for dette museet i Bjørvika, slik som det tidligere har vært planer om. Jeg vil bare si dette på vegne av disse tre partiene i den sammenhengen jeg presenterer det. Fremskrittspartiet har egne merknader på dette punkt, som de selv vil gjøre rede for.

Trine Skei Grande (V) De to tingene jeg har lyst til å si i dag, kan fortone seg som ganske kjedelige, men er egentlig veldig spennende. Det ene er det viktige prinsippet som jeg syns at denne saken slår fast – og det slås fast ved at alle partiene på Stortinget faktisk støtter det – nemlig prinsippet om at universitetsmuseene hører universitetene til. Det er et veldig viktig prinsipp. Det er et viktig prinsipp for dannelsesprosessen i en nasjon, det er et viktig prinsipp for synet på forskning, men det er også et viktig prinsipp fordi det handler om at forskere ikke er gjevest når de sitter på sitt kontor og skriver sine utredninger – forskere er best når de formidler til folk.

Det andre handler om magasiner, som kan fortone seg som en ganske kjedelig ting. Jeg har vært på studietur i London, på Darwin-senteret, og faktisk vært på ekspedisjon inne i magasinene. Det å få mulighet til å gå blant øgler og store blekkspruter på mange meter som ligger i kar, og det å se hvordan forskerne sitter og forsker på dette materialet, samtidig som det blir spennende museumsopplevelser og spennende turer også for unger, fascinerte meg veldig. Så lager og magasiner er ikke bare mørke rom som bare forskere får lov til å gå ned i når de er spesielt viktige og skal hente spesielt viktig materiale. Lager og magasiner kan være spennende rom også for unger og for sånne som er blitt så voksne som meg, for å få kunnskap og forståelse for både forskningens viktighet og for det det blir forsket på.

KRL-faget

12.06.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i opplæringslova (Om faget kristendoms-, religions- og livssynskunnskap og rett til avgrensa fritak) (Innst. O. nr. 72 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 54 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Jeg vil starte med en personlig historie. Det var ikke slik at jeg opprinnelig var for dette faget. Jeg trodde at man i Norge måtte todele. Men jeg ble overbevist om at vi skulle ha et fag som gav kunnskap om kristendommen og andre religioner på en skikkelig måte, uten å være forkynnende. Den holdningen har jeg hatt de siste ti årene. Jeg har vært medvirkende til de endringene som har skjedd i det faget. Jeg har faktisk aktivt arbeidet med de endringene som har skjedd, både med å foreta en frikobling mellom formålsparagrafen og faget, og det å sørge for at fritaksretten blir reell. Jeg opplevde i sin tid at det var svært viktig å gjøre det, for det var nødvendig.

Når det gjelder den praktiske og gode bakgrunnen for faget, er det den at vi i et land som Norge må kunne samle mennesker med ulike bakgrunn, slik at vi får kjennskap til den levende kristne humanistiske kulturarven vi har og få kjennskap om ulike religioner og livssyn på en ordentlig og skikkelig måte.

For å svare for meg selv, ønsker jeg ikke å polarisere mer enn det jeg saklig vil stå inne for. Jeg vil gi Regjeringen ros for at det i høringsrunden er blitt slik at vi i lovparagrafen igjen har fått innført ordet «kristendommen» som er avgjørende for Venstre, at vi har fått gjeninnført ordene «kjennskap til», som er noe annet enn «kunnskap» – det betyr at man har med seg helt andre dimensjoner i dette faget – og at man i omtalen av kristendommen som kulturarv, bruker presensform, det vil si at den presenteres som noe som er levende, som er aktivt. Fra Venstres ståsted er dette positivt. Det er også positivt at det er gitt klart uttrykk for at kristendommen som levende kulturarv skal ha den største delen av tiden i faget.

Hvor ligger da skillelinjene i forhold til Venstre? De ligger for det første i – og det er det grunnleggende for oss – at vi har aldri kunnet begripe hvorfor ikke innholdet i statssekretær Lisbeth Rugtvedts uttalelse i Vårt Land 4. februar i år om å «legge like stor (...) vekt på kristendommen som før» kan gjennomføres i praksis gjennom fagplan og læreplan. Det har vi aldri begrepet. Vi har på vår måte i innstillingen gitt uttrykk for at vi «legger til grunn at dagens praksis når det gjelder den kvantitative vektleggingen av de ulike emnene i faget fortsetter. Det innebærer like mange kompetansemål i læreplanen for 2008 som i læreplanen for 2005, og vil kreve like mye tid som i dag er brukt på kristendoms-kunnskap».

Vi klarer faktisk ikke å se et eneste punkt i dommen som er til hinder for denne forståelsen.

--

Det andre forholdet, som ikke er like viktig, men som f.eks. de som jobber med faget, har understreket – for jeg begriper ikke at det ikke er mulig å uttrykke det på normal norsk, selv om man ikke vil gjøre det på juridisk norsk – er at man ikke skal ha en situasjon hvor f.eks. humanetikk skal presenteres med kristne øyne, eller at kristendommen skal presenteres med islamske øyne. Jeg begriper ikke hvorfor man ikke kan si det. Det må jo være helt åpenbart at enhver religion må kunne – og skal – presenteres ut fra sitt eget ståsted, og ikke ut fra andres ståsted. Så vil man selvfølgelig i faget få vite om de ulike ståstedene, og da vil man også få en mulighet til å kunne vurdere det når man får den kunnskapen.

Jeg har også møtt litt merkelig argumentasjon, om å være redd for opplevelse i dette faget. Jeg har selv vært til stede i det som i sin tid het borgerlige konfirmasjoner, og jeg kan garantere at det er opplevelser der. Når man synger: «Min tanke er fri», så er det opplevelse i rommet. Og ikke kan jeg begripe at noe livssyn kan presenteres uten at det er opplevelse. Men det er når opplevelsen kan oppfattes som krenkende i betydningen «forkynning», en ikke skal gå videre. Det er en pedagogisk utfordring, men jeg vil si det slik at det stoler vi på kan opprettholdes.

Når det gjelder votingen, har vi fått invitasjon til ikke å stemme for vårt eget syn. Men vi står selvfølgelig fast på at i votingen kommer vi ikke til å stemme for Regjeringens § 2-4, og jeg har nå begrunnet hvorfor det er slik.

Stat og kirke

13.06.08. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om staten og Den norske kirke (Innst. S. nr. 287 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 17 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Det er en viktig sak som Stortinget behandler. Historiens dom får avgjøre hvor godt saken forvaltes av dem som skal følge den opp. Men Venstre har tiltro til at avtalepartnerne vil følge den opp. Venstre har tiltro til at Den norske kirke vil være moden til å gjøre det som ligger i avtalen.

La meg si det slik at jeg som norsk borger og som kirkemedlem har deltatt i menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Jeg ville trodd for 20–25 år siden at det ikke skulle være mulig å få til den styrken og kraften som jeg selv har opplevd, f.eks. i det norske kirkemøtet. Men det er et faktum at det har utviklet seg. Det var på tross av manges spådommer i forkant. Det var på tross av mange kommentarer i samtid. Men i ettertid har Kirkemøtet, med alle de organer som det springer ut av – bispedømmeråd og lokale menighetsråd – vist seg å ha en livskraft til å stå i krevende og vanskelige spørsmål, av både trosmessig og sosialetisk art, og vært i stand til å leve med det. Det viser en utvikling i Kirken som etter min mening gjør at de som er bekymret for at Kirken ikke skal ivareta et mangfold i folket, ikke har noen grunn til uro. Det er også slik som andre representanter har sagt fra talerstolen, at det Kirken forholder seg til når det gjelder tro og liturgiske spørsmål, er det Kirken som behandler.

For Venstre var det svært viktig, da vi gikk inn i de forhandlingene som ble avsluttet midt i april, at vi ikke kunne fjerne statens binding til en konfesjon, altså statsreligionen, uten samtidig å gi Kirken reelt selvstyre over utnevning av biskoper og proster. Jeg trodde personlig, da vi gikk inn i de forhandlingene, at det ikke var mulig å komme lenger enn status quo. Jeg må gjerne si det slik at det hører til livet at man skal gi uttrykk for gledelige overraskelser. Da får jeg si at jeg har hatt noen fordommer om statsråd Giske. Jeg har på en levende måte gitt uttrykk for dem fra denne talerstolen. La meg få avlive en fordom – og det er at det ikke skulle være mulig å snakke med statsråden på en skikkelig og ordentlig måte om det som har vært gjort her. Det viste seg å være feil. Det viste seg å være feil i den forstand at vi satt og skjønnte at vi sammen skulle gjøre noe som var viktig – alle som var der, alle berørte partier og statsråden. Jeg synes det er en god dag når man skal ha noen vitnesbyrd, og frie vitnesbyrd hører kirkelivet til. Så dette frie vitnesbyrde går ut på at jeg har avskaffet en fordom. Siden jeg er en god liberaler, hører det til livet å avskaffe noen fordommer. I denne sammenhengen førte det for mitt vedkommende til at jeg var part i en prosess som førte til den avtalen som ligger i stortingsmeldingen. Det er en avtale som skal skape løsere bånd mellom stat og kirke. Det er en avtale som skal gi Kirken et reelt selvstyre gjennom valg av proster og biskoper. Det er en avtale som slår fast at vi i Norge vil ha finansieringsordninger for Den norske kirke, men også for andre tros- og livssynssamfunn, som er rause. Jeg vil gjerne si det på en folkelig måte: Vi ønsker vel ikke en finansiering av tros- og livssynssamfunn i Norge som skal føre til at man er avhengig av donasjoner enten fra Texas eller fra Saudi-Arabia. Vi ønsker at vi i det norske samfunnet kan ha institusjoner og organer som har vokst fram i dette samfunnet, og som lever i dette samfunnet, og som i dette samfunnet klarer å forholde seg til seg selv og til andre.

I det arbeidet som vi har gjort, er det lagt vekt på en demokratireform. Jeg vil gjerne understreke at den demokratireformen hviler for det første på en demokratisk struktur, som tidligere er bygd opp, og som – som jeg også har sagt i innlegget – på tross av odds kanskje, har vokst fram i Den norske kirke: hele rådsstrukturen i Den norske kirke, med menighetsrådene, med bispedømmerådene og med Kirkemøtet. Det er denne strukturen og denne strukturens egen uttrykte vilje til å sikre seg en bredere forankring og legitimitet som møtes med det forhold at statsråden satte ned Bakkevig-utvalget med den nennsomme hånd som førte til at Bakkevig-utvalget og Kirkerådet kunne møtes i en felles forståelse av hvordan man skulle fremme forslag basert på to ønsker: Den norske kirkes egen etablerte demokratiske struktur, og et bredt uttrykk for alle som er glad i folkekirken, om at legitimiteten skulle styrkes. Derfor er det slik at når forsøkene settes i gang, tror Venstre oppriktig at de vil lykkes på en slik måte at det vil føre til at grunnlovsbestemmelsen som er foreslått her, og som er en del av avtalen, blir gjennomført. Det er også slik at vilkårene som er knyttet til å måle denne demokratireformen ikke er avhengig av skjønn i betydningen prosenter, de er avhengig av målbare, objektive faktorer som reelle valgmuligheter, økt bruk av direkte valg og kirkelige valg sammen med offentlige valg, altså lokalvalg. Det er meningsfylte forslag som det fullt ut er mulig å gjennomføre, og som er lagt på en

slik måte at det Kirken selv ønsker gjennom sitt arbeid, det Bakkevig-utvalget har lagt fram i sin innstilling, og det som ligger i denne avtalen, er på parallell, konvergerende, tett felleskurs. Derfor er det også slik at denne demokratiutviklingen er en styrke for alle som ønsker folkekirken. Og Venstre ser det slik at det vil føre til at vi får gjennomført den grunnlovsbestemmelsen som her er foreslått. Vi skulle som parti gjerne gått skritt videre. Det er ingen tvil om det. Vi har siden 1985 hatt det standpunkt at staten ikke skal være bundet til en konfesjon, og at Den norske kirke, som en bred norsk folkekirke, ikke skal ha staten som overstyrer. Jeg er klar over at det ikke er et reelt skille som ligger i avtalen i dag, men vi oppfatter at det er en reell prosess mot en reell frigjøring av Den norske kirke som trossamfunn.

Og la meg gjerne si noe om det, for det har tidligere i prosessen vært snakket om Den norske kirke som trossamfunn på en slik måte at jeg som kirkemedlem i denne salen av og til har følt meg som ansatt i Veivesenet – det er ikke noe galt med Veivesenet, men Veivesenet er ikke noe trossamfunn. Det betyr at et trossamfunn er ikke statens religionsvesen. Et trossamfunn er et levende samfunn av mennesker som har det til felles at de deler den tro og den livssynsutøvelse som finner sted innenfor det rom som de skal ha. Vi som har vært i det rommet, og er der, vi vet at det er en vital og levende organisasjon som er i stand til å ta opp sterke utfordringer, og hvor det for øyeblikket skjer en meget spennende og livsviktig prosess gjennom tros- og dåpsopplæringsreformen, hvor Kirken går inn på en skikkelig måte og tar ansvar for det som er et av Kirkens viktigste oppdrag, nemlig å føre sin tro videre til nye generasjoner.

I den brede avtale som er inngått, er det enstemmighet på alle punkter. La meg mot slutten ta opp et punkt som vi også er enige om, nemlig at denne avtale bør være foranledning til at man presenterer en bred alminnelig religionspolitikk i Norge. Det betyr ikke at vi skal gå inn i verken Den norske kirke, Den katolske kirke, frikirkene, islamske menigheter, jødiske mosaiske trossamfunn, Human-Etisk Forbund eller andre, men vi bør sette oss ned og finne hvilke praktiske spilleregler som skal gjelde, fordi vi har den situasjonen vi har. Vi bør ta den utfordringen som er kommet fra Samarbeidsrådet for norske tros- og livssynssamfunn, hvor alle er enige om at det er riktig å utforme en slik politikk. Komiteen sier jo også samlet her at den ber statsråden og Regjeringen komme tilbake på egnet måte med dette senere.

Så er det også i denne innstillingen ytret noe om forsøk, og Venstre er med på det. Jeg har også merket meg representanten Reikvams kommentar til det. Jeg er også opptatt av hvordan statsråden ser på spørsmålet om forsøk. Det er ganske viktig at de gjennomføres. Men jeg har også den oppfatning som mindretallet i komiteen har skrevet, at når et forsøk er gjort, så vurderes det på selvstendig grunnlag hvilke forsøk som blir faste, og hvordan de føres videre. Det er også naturlig at de forsøkene skal vurderes av dem som har ansvaret, nemlig Kirken selv.

Så til slutt: Jeg startet med den forunderlige opplevelse å komme inn i en prosess som var annerledes enn det jeg hadde fryktet for. Og da får man si det på den måten at hvis man dyrker frykten, kommer man sjelden noe godt sted. Hvis man skal bygge på det som er Kirkens indre kjerne – tro, håp og kjærlighet – har man en sjanse til å komme veldig mye lenger. Og den som vil velge en prosess i frimodighet og glede, vil oppleve at det er flere som blir med på ferden, enn hvis ferden skal styres av frykten for noe. Jeg har hatt møter i denne prosessen med statskirken hvor jeg har møtt mennesker, av typen agnostiker, medlem av statskirken, medlem av et stort parti, som mener at man må kontrollere Kirken av frykt for et eller annet. Da har jeg pleid å gå rundt og spørre om noen ville være støttekontakten min, for det trengs jo støttekontakter hvis det skal være så skremmelig. Jeg tror ikke at det er det. Jeg tror at den som er frimodig nok, vil oppleve at det er større raushet og romslighet i møte med mennesker enn det det har vært. Selv har jeg opplevd det i mitt eget møte med Den norske kirke. Jeg har også opplevd at folk jeg kjenner, som tilhører minoriteter i det norske samfunnet, har opplevd det samme.

Disse ordene bare for å slå fast at Venstre står helt og fullt bak den avtale som er inngått, og den innstilling som er framlagt her i dag.

Lovsaker

Lov om universiteter og høyskoler

08.11.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (Innst.O.nr.4 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.67 (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) (ordfører for saken): Innstillingen fra komiteen er enstemmig. Departementets arbeid har fått bred tilslutning både i den forberedende utredning og også gjennom høringsprosessen. Komiteen slutter seg til departementets generelle vurderinger og er enig i at den akademiske frihet for den enkelte vitenskapelig ansatte må lovfestes. Vi gjør det selv om dette i Norge har vært oppfattet som en ulovfestet rett. Vi mener imidlertid at å gå fram på denne måten er å bringe universitets- og høyskoleloven på linje med tilsvarende lovgivning i en rekke andre land.

Når det gjelder andre forhold, skal jeg bare understreke noen små punkter, for det første at komiteen er enig i departementets vurderinger og legger til grunn at formuleringen om « anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper » i lovforslagets § 1-5 første ledd må forstås som skikkelighet i utføringen av forskningen, herunder en frihet til å ha avvikende prinsipper.

Vi understreker også at en lovfesting av prinsippet om akademisk frihet gjelder både private og offentlige institusjoner som gir akkreditert utdanning på høyere nivå. ..

Når det gjelder metoder, har komiteen villet presisere at prinsippet om akademisk frihet også vektlegges i forbindelse med oppdragsforskning og eksternt finansierte stillinger ved institusjonene.

Det er én dissenterende røst i denne innstillingen, og det er at representantene for opposisjonspartiene mener å ville understreke at en materiell forutsetning for at den akademiske friheten skal kunne lykkes, er at det sikres tilstrekkelige rammebetingelser både for universiteter og høyskoler og for de institusjoner som er med på å sikre disse institusjonene, f.eks. Forskningsrådet og andre viktige virkemidler i den offentlige utdanningspolitikken og forskningspolitikken. Dette er også understreket av en del av høringsinstansene.

Lov om studentsamskipnader

29.11.07. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om studentsamskipnader (Innst.O.nr.11 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.71 (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V) Med denne innstillingen kan vi alle sammen konstatere at det er et meget bredt og solid flertall som står bak den helt spesielle og gode tradisjonen vi har i Norge, med samskipnader. Det er ett unntak, og det er Fremskrittspartiets synspunkt - som de har et eget forslag på - som skaper en prinsipiell forskjell i hovedsynet på samskipnader. Men også Fremskrittspartiet er, på sine premisser, med i det å se på samskipnader som positivt.

Når det gjelder saken som er lagt fram, kan jeg til en viss grad forstå regjeringspartienes begeistring for her å lytte til studentorganisasjonene, for det gjør man stort sett ellers ikke. Man lytter f.eks ikke spesielt godt når det gjelder basisbevilgningene til universitetene, som fører til at man kutter i undervisningstilbudet. Man har ikke alltid vært veldig lyttende når det gjelder barnehager, som representanten Dagrun Eriksen var inne på, heller ikke i tider hvor barnehagesatsingen har vært formidabel. Jeg merker meg det standpunktet, men jeg forstår det mest som et behov for å si det, på den bakgrunn at det er en rekke områder hvor man ikke lytter.

Når det gjelder den meningsforskjellen som er i komiteen mellom regjeringspartiene på den ene siden og alle opposisjonspartiene på den andre siden, om adgangen til ikke å være i samskipnad, er den adgangen helt presist beskrevet i departementets proposisjon. Eksempler er: Det er langt til nærmeste samskipnad, institusjonen har svært få studenter, eller den har lav andel av offentlige tilskudd. Fenomenet lav andel av offentlige tilskudd er da ytterligere utdypet i mindretallets merknader.

Med andre ord: Man har tatt vare på noe som også har vært særnorsk, nemlig å skjønne at det ikke er alle som passer inn i et system. Vi i Venstre tror at grunnen til at også en institusjon som samskipnadene har vært så slitesterk, er at man i Norge nettopp har hatt de små pustehullene for dem som ikke skal være med i systemet, at man rett og slett har respektert den åpningen. Det har departementet gjort, og det har også Venstre vært med på å gjøre, sammen med Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, og vi står på det. Vi ser ikke det som en vidåpen dør.

Interpellasjoner

Gutter i skolen

13.11.07. Interpellasjon fra representanten Odd Einar Dørum til kunnskapsministeren:

« Forskning har den senere tid vist at gutter gjennomgående gjør det dårligere på skolen enn jenter. I alle fag bortsett fra gymnastikk gjør guttene det dårligere enn jentene, og forskjellen mellom gutter og

jenter i karaktersnitt i norsk, matematikk og engelsk er blitt dobbelt så stor på ti år. Til NTB 15. oktober 2007 sier professor Thomas Nordahl at i tillegg til at guttene henger etter i de fleste skolefag, så trives også guttene dårligere og har mer problematferd enn jentene. Samtidig vet vi at skolen har utfordringer knyttet til at gutter får mer oppmerksomhet i en undervisningssituasjon enn jenter. Hvordan vil statsråden sikre at skoleverket tilpasses disse utviklingstrekkene, for på sikt å kunne utjevne de nevnte forskjellene? »

Odd Einar Dørum (V) Det er et grunnleggende premiss for den skolen vi har, at alle elever uansett kjønn og sosial bakgrunn skal ha likeverdig og tilpasset opplæring. Det er lange linjer i skolen når det gjelder dette, og det er også et grunnleggende premiss i det vi nå har lært å kjenne som Kunnskapsløftet de senere årene.

Så er det også slik som professor Nordahl nå har stadfestet nok en gang, at jenter gjør det bedre enn gutter. Det har vi mange eksempler på. Jeg tar mine eksempler fra min vandring gjennom norsk skole. Man blir f.eks stoppet på en skole av svært erfarne og dyktige kvinnelige lærere som melder sin bekymring for guttene - fordi de er motiverte og dyktige lærere, og fordi de ser det de ser.

Jeg tror vi kan finne mange slike meldinger. Jeg tror også at dette er et område hvor det er veldig viktig å ha en felles virkelighetsbeskrivelse. Det er hovedgrunnen til at jeg fremmer denne interpellasjonen, for interpellasjonen er Stortingets form for å kunne få akkurat det. Og så har vi andre arenaer hvor vi kan fremme forslag, og vi kan også foreta de prioriteringer som skal til, både med hensyn til behovet for regler og når det gjelder innsats og kroner og øre.

Men for å ta oss litt inn i virkelighetsbeskrivelsen, slik professor Nordahl ser det - bare i korte trekk: Han viser til at jenter har signifikant bedre karakterer i norsk, matematikk og engelsk, at forskjellene har økt, og at det er stor variasjon i guttenes resultater. Mange gjør det bra, men samtidig er det mange som ikke gjør det fullt så bra. Det synes også å være en implikasjon for mange gutter som sliter, at frafall i videregående er der, og at det er økt sannsynlighet for utvikling av atferdsproblemer og vanskeligheter med senere å komme gjennom i arbeidslivet.

Så har vi lærervurdering av hvordan situasjonen er. Gutter synes å vise mindre arbeidsinnsats og ha lavere motivasjon enn jentene, og lærervurderingen er også at jenter viser større sosial kompetanse enn gutter. Elevvurderingen er at jenter opplever at de trives bedre og har en bedre relasjon til lærere og til sine medelever.

Så er spørsmålet: Hvorfor er det blitt slik? Jeg tror ikke det er ett svar på det. Jeg tror det er mange grunner til dette. Jeg tror i hvert fall vi må søke etter grunner i hvordan vi organiserer skolen, og hvordan vi sørger for at man møter gutter. Jeg kan ta et bitte lite eksempel - det er det man vil kalle anekdotisk informasjon: Jeg tilhører en generasjon som ikke kan sies å ha hatt en polstret oppvekst. Jeg har både ramlet og slått meg. Jeg har i lek som indianer og hvit fått et trespyd som stoppet akkurat der og ikke litt lenger ned, og derfor ser jeg fortsatt brukbart. Jeg lærte meg da at trespyd er noe man skal passe på. Og når en ramler ned fra et tre, ramler en ned fra et tre. Men så lever vi plutselig i en tid da vi til og med har dette berømte lekestangdirektivet fra Den europeiske union, der det heter at på dertil egnede lekeplasser må en ikke ha stativ som er slik at små barn kan klistre sine tunger på dem når det er kaldt, for da fryser de fast, og det går riktig galt. Og de må falle på en slik måte at de faller på en sandsekk. Men hvis man derimot skulle falle på gata, på betong, er man ikke det offentliges ansvar.

Så sitter man og undrer seg over den samme situasjonen som vår utmerkede skolehistoriker, professor Telhaug, har sagt i en debatt, at hva i all verden har vi igjen av ansvar, rettigheter og plikter i en tid da vi i grunnen har lagt den protestantiske pliktetikken til side? Hva er da de normmessige begrunnelser for at vi følger med, og at vi bryr oss? La meg også si at jeg har vært på en skole, en utmerket skole, hvor man hadde polstret trærne, sikkert av den grunn at man var redd for at det plutselig skulle komme noen advokater sammen med foreldrene ved litt uvøren aking på kjelke. Vi har et totallandskap, og skolen lever i det totallandskapet. Jeg skal ikke gå inn på hele det landskapet, for det blir for stort, men jeg skal fokusere tilbake på skolen.

Det kan også være slik at utagerende gutter får mer oppmerksomhet enn de jeg vil kalle de stille jentene, de som bare er stille. Det kan være slik at guttene også får negativ oppmerksomhet. Når jeg da tar mine erfaringer, lesning, tenkning, refleksjon, koblet med livserfaring inn i dette, og spoler tilbake til en gammeldags folkeskole som jeg selv har gått ut av - jeg har vært på et 50-årsjubileum - og hvor vi var blandet, og ser hvor mange som hadde det all right, uavhengig av det kjønnsmessige, er det i

hvert fall én faktor som står fram. Den faktoren har til og med moderne forskning understreket gjennom den store undersøkelsen ved Universitetet i Stavanger, den som først het Connect, men som nå heter Respekt, og det er at det blir i grunnen både roligere, fredeligere og mer konsentrasjon når lærerne er faglig trygge, og når de er trygge som voksne. Derfor tror jeg ett viktig premiss for å nærme seg dette - ikke tilstrekkelig, men et viktig premiss - er at vi sørger for at vi har en lærerutdanning som gjør lærerne gode. Derfor har Venstre lenge ment, og jeg skal gjenta det denne gangen også, at vi må fjerne den allmennlærerutdanningen vi har nå. Vi må innføre en femårig mastergrad, vi må innføre en praktisk rettet, profesjonsrettet, utdanning, hvor forholdet til praksisfeltet er sterkt, godt og viktig. Og det er ikke bare å bygge et år på toppen av noe, det er å grunnleggende reformere.

Jeg er også helt overbevist om at det er nødvendig å gjøre det som nå skjer i vårt naboland Sverige, hvor man innfører lærerløftet, som er en systematisk, kompetansegivende videreutdanning. Denne videreutdanningen er da slik at man får påfyll på både sine fag og sine pedagogiske ferdigheter - og med fag sikter jeg både til teoretiske fag og til praktiske fag. Så er jeg også overbevist om at metodikken, altså arbeidsformen i skolen, må bli mye mer praksisnær. Og blir den det, kan det godt bli som disse tre kvinnelige lærerne jeg traff fortalte meg, at de hadde tatt konsekvensene av det i sin skole - hvordan de fant fram til mannlige lærere, og de fant fram til sosial aktivitet, litt mer utagerende sosial aktivitet, som gjorde at guttene hadde det bedre. Det var deres praktiske tilnærming. Det viser jo at skolen har et betydelig spillerom når de som er der, føler at de har det, griper det, og tar makt og ansvar i spillerommet.

Odd Einar Dørum (V) [Jeg vil først få takke for en ettertenksom debatt. Det var i grunnen det jeg hadde håpet på.

Så skal jeg, før jeg gir mine avsluttende kommentarer, vise til det professor Nordahl selv sier. Han sier i sin rapport at enhver opplæring eller dannelsesprosess innebærer muligheten for utvidelse og berikelse, men også muligheten for innsnevring og utarming av det som kunne vært mulig. Så sier han:

« Det kan se ut til at mange gutter i skolen ikke får realisert det som kunne vært mulig i forhold til læring og utvikling, og at dette kan knyttes til hvordan skolen drives og hva som verdsettes der. »

Da er vi ikke der, som noen av talerne fryktet, at vi får et slags kappløp mellom jenter og gutter. Vi får et fokus på hva skolen gjør, altså skolens organisering, og etter min mening spesielt på lærernes situasjon. Her har jeg samme innfallsvinkel som statsråden. Ja, jeg tror det er et betydelig lokalt pedagogisk rom. Og det er mange steder det benyttes, men ikke overalt. Det er mange grunner til at det ikke benyttes, men avgjørende faktorer for at det benyttes, er at det er nok lærere, gode lærere og trygge lærere.

Leif Helge Kongshaug (V) Takk til interpellanten som satte temaet som jeg vil kalle underbygning blant guttene, i fokus. Sjelden har jeg vært så spent på et svar fra en statsråd som jeg har vært i dag - da også sett i lys av mange år i skoleverket fra min side. Og svaret ble som forventet: Det finnes ikke en enkelt løsning, men mange sammensatte.

Når det gjelder temaet underbygning, er det to sentrale aktører. Det er eleven og skolen, ved siden av to andre viktige påvirkningsfaktorer: foreldre og samfunn. Jeg vil komme inn på de enkelte etter hvert.

Har vi fått et samfunn hvis utvikling har ført til at det ikke er så farlig hva vi presterer på skolen - det blir alltid en jobb? Jeg bare stiller spørsmålet.

Bedrifter og ulike næringer kommer inn i klasserommene og sier til eleven - en 16-åring: Vi legger vekt på karakter i orden, oppførsel og gymnastikk. Disse karakterene borger for at du møter opp og er i rimelig god fysisk form. Faget skal vi lære deg bare du kommer til oss.

Når slike signaler gis fra næringslivet og yrkeslivet, som er i panisk søken etter arbeidskraft, gir det noen signaler til de unge som over tid og i sum kan utvikle dårlige holdninger hos de minst ærekjære guttene. Jeg tror nemlig at guttene etter hvert har blitt mindre ærekjære enn jentene - og også faktisk mindre arbeidsvillige. Dataspillet frarøver mange framtiden.

Er det slik at vår oljerikdom kan kamuflere behovet for annen verdiskaping? Spørsmålet må bare bli stående. Har vi et samfunn som gjennom ulike velferdsgoder, arbeidstilpasningsprogram og treningsprogram signaliserer at om du ikke yter ditt beste på skolen, vil samfunnet stille opp senere, fordi samfunnet trenger deg som arbeidskraft - kanskje.

Opplysningsvesenets fond

22.11.07. Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til kultur- og kirkeministeren:

« Hvilke prinsipper ligger til grunn for Regjeringens forvaltning av Opplysningsvesenets fond? »

Odd Einar Dørum (V) Her har det kommet vitnemål både om studier og ikke studier. For min del er jeg oppdratt i det som kalles Trondheims maktpolitikk. Der lød det slik i min oppvekst: Vi har makta, Dørum, gå og sett deg! Dette gjaldt representanter fra Arbeiderpartiet i Trondheim bystyre, og statsråden holder disse tradisjoner levende i akt ved den måten han opptrer på her i salen. La meg omskrive det, ut fra det samme tonefallet som jeg lærte å bryne meg på for ca 40 år siden: Når det gjelder statskirken, gjør vi som vi vil, og vi tilpasser retorikken og logikken ettersom det passer. For det er jo slik det i praksis blir.

Hadde det vært en linje i dette, f.eks i forhold til statsrådens etter min mening mange momenter med ettertensksomhet i møte med Kirkemøtet, hvor man sier at man er villig til å gå inn i en dialog og en prosess for å modne et mulig skille mellom kirke og stat - hvis det er det man mener - ville det hatt noen konsekvenser når det gjelder kirkesaker som kommer hit senere, på nyåret, og som jeg ikke skal gå inn på nå. Men det burde hatt en konsekvens på det området som vi nå er borti. For å drive litt folkeopplysning: Lovavdelingen taler tidvis ex cathedra, som det heter. Da skriver den sine uttalelser på eget brevpapir, og da signeres det ikke alltid av en statsråd. For min del har jeg ikke signert, så vidt jeg vet, et dokument som det statsråd Giske viste til her. Men det er slik at regjeringen Bondevik II konkluderte med å si at spørsmålet tar man faktisk stilling til når man kommer til stat-kirke-debatten senere.

Nå mener vel statsråd Giske at det er det han står for. Men så kommer vi til praksis, og der er det slik at ved de disposisjoner som er gjort i denne stortingsperioden i Opplysningsvesenets fond, som har sin forankring i Grunnloven, som andre har pekt på, svekker man fondet. Deretter velger man å gi en instruks som definerer fondet helt spesielt i forholdet til tomtefestere. Det er da det begynner å bli interessant rent juridisk, for enhver som har vært i nærheten av tomtefesteloven, vet at det er meget krevende jus. En vet også at deler av jusen nettopp har vært behandlet i Høyesterett. En vet til og med at deler av den jusen som ble behandlet i Høyesterett, førte til at Høyesterett forholdt seg til ting som var behandlet i Stortinget, og sa at dette holdt ikke. Da må man jo stille seg spørsmål, når man har et fond som er forankret i Grunnloven, og man i dette fondet som er forankret i Grunnloven, foretar disposisjoner knyttet til tomtefeste som også lovavdelingen, som statsråden siterer, ikke uten videre synes er greit. Det skal da dekkes opp ved en statsrådsuttalelse, som lyder omtrent som følger: Dette skal vi kompensere for. Hvis man først skulle holdt seg til en grunnlovslogikk, lurer jeg på hvordan det romertallsvedtaket skulle sett ut som skulle kompensere for noe du griper inn i Grunnloven ved fordi en statsråd erklærer det. Jeg har i farten ikke fantasi til helt å klare å konstruere det, for det er klart at det må ha en styrke utenfor enhver erfaring som jeg har i denne salen, hvis man skal gjøre det.

Det som nå skjer, er at man forsyner seg av et fond. Og statsråden har en ganske snedig argumentasjon. Han sier at dette fondet spiller egentlig ikke noen rolle, for det er bare, som han sa på Kirkemøtet, en pølse i en stor pølsebod, og resten av pølseboden betjenes av staten. Det var da tidligere ass. riksadvokat Hans-Petter Jahre sa at denne pølseboden er grunnlovsregulert. Og det er ikke alle pølser i fedrelandet som er grunnlovsregulert.

For min del reagerer jeg bare på den måten å si at Venstre er en del av den opposisjonen som 1) går imot å foreta de disposisjoner som er gjort i fondet så langt, 2) er imot den disposisjonen som man gjør med tomtefesteinstruksen, og 3) mener, akkurat som representanten Reikvam, at ved det tidspunktet man kommer til et skille mellom kirke og stat, er dette Kirkens medgift - ved siden av det statsråden har tatt til orde for, og som Venstre støtter fullt ut, at vi i et land som Norge skal ha en raus og skikkelig finansiering av trossamfunn. Statsråden skal ha ros for at han har tatt det opp, og vi støtter det synet fullt ut.

Men jeg tror at hvis det skal være logikk i denne saken, må det være at Det norske Arbeiderparti av og til har den linje at de gjør hva de vil, bare de har tilstrekkelig makt. Derfor er det slik at noen av oss velger å si fra på den måten jeg gjør fra denne talerstol.

Estetiske fag

03.03.08. Interpellasjon fra representanten Tove Karoline Knutsen til kunnskapsministeren:

« Den siste tids debatt om kvalitet i skolen har hatt sterkt fokus på PISA-undersøkelsens funn, som viser at Norge kommer relativt dårlig ut i basisfag som språk og matematikk. ..En UNESCO-rapport fra 2004, basert på en bred undersøkelse utført av professor Anne Bamford, konkluderer med at god, tilpasset og tilstrekkelig undervisning i estetiske fag har stor betydning for både det generelle

kunnskapsnivå og læringsmiljøet.

Hvordan ser statsråden at slike perspektiver kan implementeres i tenkningen rundt, og tiltakene for, en bedre skole? »

Odd Einar Dørum (V) Jeg oppfatter det slik at det interpellanten har reist som tema, og som statsråden har svart på, er et spørsmål om allmenndannelsens plass i den norske utdanningen. Jeg er enig med alle talerne, inkludert statsråden, som har sagt at det kulturelle og estetiske perspektiv hører ikke utelukkende hjemme i estetiske fag, men hører også hjemme i andre fag. Det er slik at i den utdannelsesballast jeg har med meg i livet, fikk jeg en ballast f.eks gjennom norskfaget som gikk langt utenfor det å lære å lese og skrive. Det er ingen tvil om at den kontakt jeg fikk med levende litteratur, betydde veldig mye. Slik kan vi snakke også om andre fag. Når det gjelder den dannelsesreise som representanten Anundsen begeistret skildret fra talerstolen - hvorefter jeg foretok det man på stortingsgspråk kan kalle for stille applaus fra salen, som utspant seg ved feking av armer, ingen annen lyd, bare fekingen, som kunne observeres - er det helt riktig at går man inn i et fag som historie og tar med seg røttene og ser på hvordan mennesker har tenkt, opplevd og organisert samfunnet gjennom tidene, bærer dette i seg det kulturelle og allmenndannende perspektivet.

Det er også slik at læreres evne til å stå for dette, kunne det og formidle det er helt avgjørende. Her er det slik at et praktisk skritt som kan foretas når som helst dersom det er vilje til det, er jo å vedta å endre forskriften til opplæringsloven og si at for å undervise i et fag, skal man ha kompetanse i faget, ikke bare ha kompetanse i å være ansatt. Det vil i seg selv kreve en del praktiske overganger i vårt land, for det er mange som mangler en ballast. Men det vil også føre til at man systematisk gir folk en tilleggsballast. Så representantens perspektiv om allmenndannelse sett ut fra estetiske fag, men av meg og andre, bl.a statsråden, også utvidet til å handle om andre fag, er et viktig perspektiv.

Så er det slik at dette allmenndannende perspektivet jo ikke står i motsetning til å gjøre det bra - og gnistrende bra - i PISA-undersøkelser. Det er jo et kjempepoeng at man ikke er intelligent på et snevert høyt nivå og nærmest blir dum på et høyt nivå. Det må være slik at gnistrer det av deg, har du med deg nysgjerrigheten også utover det å kunne lese, skrive, regne, gjøre rede for deg muntlig, snakke engelsk og holde på med IKT. Så det er ingen motstrid i det. Det henger sammen.

Jeg tror at disse estetiske fagene har en egenverdi også i hele skoleløpet for å kunne fange opp andre sider ved menneskelivet enn dem som fanges opp i de rent teoretiske fagene. Det er ingen tvil om at det er viktig. Men da må det være slik som det var på den skolen jeg besøkte i dag, at man har en gnistrende godt skolert musikk lærer, og ikke bare en som skal holde på med musikk. Det må være slik at vi til de lærerne som holder på med dette, stiller de samme forventninger og krav som vi gjør når det gjelder ferdigheter knyttet til norsk, matematikk osv. Før vi kommer i gang med å gjøre noe med norsk lærerutdanning - det vil uansett ta tid - må vi sørge for at vi gjennom systematisk videreutdanning gir glede og kompetanse til dem som er der i dag.

Til slutt noe om Den kulturelle skolesekken. Gjort på den dårligste måten blir dette tiltak hvor det ramler noen kunstnere innom en skole, og så prøver man å organisere seg i håp om at det blir bra. Gjort på en gnistrende bra måte, f.eks slik som det skjer i Akershus, utvikles dette i en levende dialog mellom de kulturarbeiderne det gjelder, og de skolene det gjelder, slik at man uten at folk blir brydd, eller uten at man lurer på tiden, forener dette som en del av det undervisningsopplegget man har. Jeg vil oppfordre statsråden, spesielt når det gjelder Den kulturelle skolesekken, til å se på hvordan man kan få effekt av det.

Gratisprinsipp og skoleturer

06.03.08. Interpellasjon fra representanten Bjørge Tørresdal til kunnskapsministeren:

« Gratisprinsippet i grunnskolen har ført til færre turer og ekskursjoner i skolens regi, og tradisjonsrike internasjonale elevutvekslingsprogram kan forsvinne. ...Hva vil statsråden gjøre for å finne en løsning innenfor gratisprinsippet som gjør det mulig å unngå at slike turer i grunn- og videregående skole forsvinner eller privatiseres? »

Odd Einar Dørum (V) Interpellantens åpenbart fornuftige tilnærming var at vi har et gratisprinsipp, og deretter skal det praktiseres sunt vett og lokalt skjønn. Det var også essensen i statsrådets svar.

Da må jeg si at jeg har en undring. Jeg vokste opp i en tid da Norge var fattig. Jeg har barn som har vokst opp i et litt mindre fattig Norge. Man fant da løsninger likevel, uten at man satte et merke i pannen på dem som ikke hadde betalt. Folk ble jo med. Så kommer vi i en tidsalder hvor normalt sunt vett og forstand erstattes av formaljuridiske spilleregler, og da inntreffer to fenomener i fedrelandet:

Noen blir skrekkslagne og trekker seg tilbake og gjør ingenting, for å være sikre på ikke å gjøre feil, og noen blir veldig aktivt kreative, slik som man normalt har vært i norsk historie.

Statsråden, med bakgrunn fra en bygd på Vestlandet, er tydeligvis nærmest den siste tradisjonen. Han skjønner hvordan man ikke skal bli skrekkslagen, og har gitt bidrag til det i dag. Jeg vil anbefale statsråden å holde en kollokviegruppe for regjeringspartiene, slik at alle senker skuldrene like mye. For der angsten dyrkes, sammen med tvangslesning av jus, vil man for sikkerhets skyld ikke gjøre noe, for man er så redd for å gjøre feil.

...

Venstre synes at både interpellantens initiativ og statsrådets svar har vært gode bidrag. Men jeg ble noe urolig etter å ha hørt noen av regjeringspartienes representanters litt angstfylte innlegg. La angsten vike og finn gleden og kreativiteten i stedet!

Familie- og kulturkomiteen (Trine Skei Grande)

Budsjettdebatten:

12.12.07 Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Barne- og likestillingsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet og Kunnskapsdepartementet (rammeområdene 2 og 3) ([B.innst.S.nr.2](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.1](#) (2007-2008), [St.prp.nr.1](#) Tl.05 og 6 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Venstre mener at Regjeringa har fått til mange fine påplussinger på kultur som det også er bred enighet om. Men hvis vi skulle lage en liste over hvem det er som bevilger mest til kultur, kommer Regjeringa bare til å slå Fremskrittspartiet, som er nederst. Jeg skal ikke dvele så mye ved summen av Venstres påplussinger på alle budsjetter, slik Kristelig Folkeparti gjorde rede for når det gjaldt dem, men Venstres alternative budsjett ligger på mellom 300 og 400 mill. kr mer på kultur.

Det er tre ting vi har ønsket å løfte. Det første går på folkekultur, kulturminnevern og hele det fagfeltet. Vi har nå fått en scene for folkemusikk, men at vi har fått det, betyr ikke at vi kan slappe av på alle de andre områdene. Det betyr snarere tvert imot at man bør prioritere alle prosjekter fra organisasjonslivet når det gjelder folkekultur og folkemusikk, men også arkivene våre og de prosjektene som handler om formidling, sånn som « Bygda dansar ».

På kulturminnefeltet synes Venstre det er viktig å prioritere de små håndverksfagene, og har gjort det i sitt budsjett. Vi er engstelig for at vi får et kulturminneår som ikke blir planlagt på skikkelig vis, og ikke kommer til å få den effekten man ønsker, og vi har prioritert det med 4 mill. kr ekstra. Vi har lagt inn 200 mill. kr ekstra til fondet på det området.

Vår andre satsing går på museum, der vi nå har bygd opp et etterslep lenge, og jeg hadde egentlig forventet at en regjering med all verdens penger hadde mulighet til også å ta igjen etterslepet på museumssektoren. Det har man gjort i Venstres alternative budsjett.

Den tredje satsingen vår går på litteratur og bibliotek. Vi ønsker å utvide innkjøpsordninga, vi ønsker også å sette i gang en del prosjekter, og vi er veldig engstelige fordi statsråden, sjøl om han har varslet en melding om bibliotek, også har varslet at forventningene på biblioteksektoren er urealistiske. Med Venstres budsjett viser vi hvordan vi kan imøtekomme det.

På litteratursiden ellers har vi prioritert de store jubileene knyttet til Hamsun og Bjørnson, men sikrer også at vi får beholde de viktige kulturinstitusjonene lokalt, som er de små, lokale bokhandlene, som har blitt strupt av Regjeringa på grunn av skolebokordninga og andre ordninger som svekker dem veldig. Men vi syns også det er viktig å ha ambisjoner på vegne av de sentre vi har rundt omkring. Nå var påplussingene fine, men vi er bekymret for utviklinga knyttet til Garborg-senteret, og jeg er også litt engstelig fordi regjeringspartiene ikke har ønsket å støtte vår merknad på det området.

Så er det et stort skille her i salen mellom det instrumentelle synet på kultur og synet på den frie kulturen. Det har kommet veldig godt til syne i dette statsbudsjettet. Spesielt er det styringa knyttet til Mangfoldsåret som har skremt oss litt. Det er faktisk slik at det som vi trodde var Kulturløftet, egentlig viser seg å være Mangfoldsåret. Man trodde at det var Kulturløftet som skulle føre til påplussinger, men ifølge Regjeringa er det Mangfoldsåret som fører til påplussinger. Det blir også litt skremmende for de institusjonene, for det betyr at de ikke har fått et løft, men at det kan se ut som en engangsbevilgning knyttet til Mangfoldsåret, og ikke et generelt løft, som er det som er ønsket, i hvert fall av de andre partiene. Mangfoldsåret mener Venstre er viktig. Vi mener at det skulle vært brukt som en anledning for oss til å løfte spesielt de flerkulturelle institusjonene. Det gjør vi i vårt alternative budsjett ved å gi 1 mill. kr mer til Du store verden!, 1 mill. kr mer til CAK, 1,5 mill. kr mer til Mela, 1,5 mill. kr mer til Nordic Black Theatre, 1 mill. kr mer til Cosmopolite og 1 mill. kr mer til Utrop. Vi mener at man også bør være drivkraft for å få gjennom « Snelda », som et prosjekt som kunne blitt en virkelig påle etter et mangfoldsår på akkurat dette feltet.

I tillegg går vi inn og støtter kunsthagene innen høyere utdanning. Vi gir støtte til 50 nye arbeidsstipend. Vi støtter også alle de institusjonene som vi ser sakke akterut, slik som Haugesund

teater og det klassiske musikkfeltet i Nord-Norge. Vi ønsker å satse på Kunstbanken ved Hedmark Kunstsenter og utvikle den som performance art-arena, og vi ønsker å gi mer støtte til den frie scenekunsten.

Vi støtter ikke svære byråkratiske prosjekter, og vi ble litt skremt da vi begynte å gå inn i arbeidet i forbindelse med Den kulturelle spaserstokken, der det ser ut som om en tredjedel av det som bevilges, først og fremst bevilges til byråkratisk behandling av søknader og skriving av søknader for søkere. Vi ønsker de pengene ut til kultur til de eldre.

Vi går over til rammeområde 2, Barne- og likestillingsdepartementet.

Trine Skei Grande (V) I den forrige debatten vi hadde i dag, var et av temaene mangfold, og egentlig kan det også være tema når vi skal diskutere denne rammen.

For Venstre er det viktig å ha en tilnærming der man tar inn over seg at mennesker er ulike, barn er ulike, foreldre er ulike, og problemer vi møter i livet, er også ulike. Derfor er det viktig å ha en bredde i tilbudet, og et tilbud som er tilpasset hver enkelt. Det betyr ikke at det skal fires på kvalitet og kompetanse. Barndom bør være preget av at man møter voksne som har både kvalitet og kompetanse i det de gjør.

Barnehagefeltet er et stort felt. Jeg syns Regjeringa skal ha skryt for å ha fått til å bygge så mange plasser. For Venstre var det viktig, da vi gikk inn i barnehageforliket, at man prioriterte plasser foran pris. Når man skal få et gode, som jeg mener at en barnehageplass faktisk er, er det viktig at man får tilgang på den før man skal nå de magiske 1 500 kr. Nå ser det ut som det kan være lenge til man får se det.

Det som også er et viktig aspekt, og som jeg syns er fint når man leser merknadene i innstillingen, er at den har seget inn over regjeringspartiene den ulikheten som ble innført ved maksprisreformen, nemlig at det har blitt vanskeligere for kommunene å subsidiere familier med dårlig råd. Den ulikheten partiene har fnyst av tidligere på denne talerstolen, begynner nå å si inn over dem som et problem.

Venstre begynner nå å bli bekymret over kvaliteten på disse barnehageplassene som trykkes fram i et så stort tempo. Derfor har vi prioritert 30 mill. kr mer til kompetanseutvikling, 10 mill. kr mer til rekruttering av fagpersonale og 10 mill. kr mer til forskning knyttet til barnehager.

Så er det barnevernet. Jeg vil først benytte sjansen til å si fra denne talerstolen at innenfor dette feltet er det veldig mange som gjør en veldig bra jobb. Som politikere møter vi ofte de tilfellene der det ikke går bra, men det er også veldig mye som går bra. Det er mange som får snudd mange liv inn på et bedre spor.

Det jeg er bekymret over, er for det første at Regjeringa driver en tydelig ideologisk kamp mot alle private aktører i dette tilbudet til unger. Det er interessant å se hvor mye en sosialistisk regjering ønsker å bruke markedsmekanismene for å presse folk ut av dette tilbudet.

Det andre er at vi må ta inn over oss utfordringene knyttet til ettervern. Ettervern på barnevernssiden tror jeg vi bare må belage oss på å ta et løft på, hvis vi i det hele tatt skal se effekt av de pengene og de kreftene vi investerer for at ungene skal få livet sitt inn på riktig spor.

Så må jeg innrømme at jeg er skeptisk til denne klokkeetroen på at fosterhjem skal løse alle utfordringene vi har. Venstre har stått på denne talerstolen i 130 år snart, og vi har sett pendler gå fram og tilbake. Jeg har en klokkeetro på at det å klamre seg til pendelen når den er ytterst, alltid er feil. Vi må ha en bredde av tilbud til ungene. Har man klokkeetro på at det bare er fosterhjem som løser alt, da har man ikke snakket med mange av de ungdommene som faktisk har vokst opp andre steder, og som har gode erfaringer fra det. Jeg tror vi må ha en variasjon i tilbudene, og at de tilbudene må tilpasses dem det faktisk gjelder, og ikke tilpasses en eller annen politisk bølge som sier at det ene eller det andre er riktig. Jeg syns alltid det er interessant å si noe om hvem det er som kommer til å si at vi har gjort en dårlig jobb om 20 år. Hvem er det som kommer til å komme fram da og fortelle oss akkurat

det? Jeg vil si at kontrollen knyttet til fosterhjem må være mye vanskeligere enn kontrollen knyttet til institusjoner. Det er et alvor som også må komme inn over oss når vi diskuterer akkurat dette.

Så er jeg glad for at vi er i ferd med å ta skritt når det gjelder enslige, mindreårige asylsøkere, men jeg syns det er viktig at de da ikke blir utsatt for noe sparebluss når det gjelder bevilgninger, og at folk med kompetanse kommer til å jobbe med dette området.

Så er det flere ting jeg har lyst til å nevne, men ettersom jeg har 20 sekunder igjen, må jeg nevne etiskforbruk.no, som er en forbrukerportal som jeg syns det er bra at regjeringspartiene har begynt å bevege seg for å få til en litt mer stabil støtte til. Det å være miljøvennlige forbrukere er ganske viktig for at vi skal kunne klare å ha et miljøvennlig forbruk, selv om Regjeringa tidligere ikke har hatt stor forståelse for merking og forbruksstøtte på den måten.

Trine Skei Grande (V) Jeg må ta ordet fordi det var to aspekter som jeg ikke fikk tid til i mitt første, femminutters innlegg. Det første gjelder Venstres forslag om å øke adopsjonsstøtten til 1 G. Det gjør vi i vårt alternative budsjett. Vi har lagt inn et forslag om det, men det er rammeavhengig, så vi får det antakelig ikke opp til votering, men vi ønsker å stemme for Kristelig Folkepartis forslag alternativt.

Grunnen til det er at vi ser at samfunnet i dag legger veldig mye til rette for alle dem som ønsker å få hjelp av samfunnet til å få sine egne barn. Der stiller vi gjerne opp, og det er bra. Men jeg syns det er like viktig virkelig å verdsette de menneskene som er villige til å bruke sitt liv til å ta vare på barn som andre har satt til verden. Derfor syns vi det er viktig å øke adopsjonsstøtten, som vi har foreslått i et Dok.nr.8-forslag som er levert inn, der vi også foreslår at flere land bør inn under ordninga, og at en også bør senke byråkratikravene som i dag ligger der, og kanskje gjøre andre grep som gjør at byråkratiet i forbindelse med det å være adopsjonsforeldre oppfattes som enklere og mer verdig, og er et signal fra samfunnet om at vi setter pris på den jobben adopsjonsforeldre gjør.

Den andre saken som jeg har lyst til å løfte, gjelder Senter for seksuelt misbrukte menn. Det senteret er innunder den samme ordninga som de andre incestsentra er, en 80-20-ordning. Nå har Venstre ved budsjettforliket i Oslo kommune sørget for at tilskuddene er økt, så de klarer seg godt det året som kommer. Men dette er en gruppe, som også ble tatt opp i en interpellasjonsdebatt her i huset, som er omgitt av alle de tabu en kan tenke seg i sammenheng med denne typen overgrep. Derfor syns vi i Venstre at det er viktig at den kompetansen som er bygd opp på dette senteret, kan brukes utover i landet. Vi hadde ønsket at det hadde fått status som et nasjonalt kompetansesenter, et kompetansesenter som kunne ha bidratt med sin kunnskap ut til de andre incestsentra, og som også hadde gjort det mulig for menn som gjør det tunge valget det er å tørre og orke å ta den første telefonen, å være sikre på at der møter de andre menn som skjønner hvilken situasjon de er i, og som vet hvordan de da bør møtes.

Menn og kvinner reagerer ulikt og har ulikt handlingsmønster knyttet til dette. Den norske stat burde være kjempeglad for at noen har orket å stå på for å få den kompetansen som nå er bygd opp i dette senteret. Vi burde virkelig ha verdsatt den jobben de har gjort, og ikke utsatt dem for en litt vilkårlig fremskrittspartibudsjettering i Oslo kommune, men sørget for at de var en nasjonal enhet som kunne bidra med sin kunnskap utover i landet. Vi i Venstre skal nok sørge for at de blir reddet hvert år ut fra de budsjettene vi skal være med og lage i Oslo, men jeg hadde ønsket at de også fikk mer stabilitet enn som så.

Tvang i barnevernsinstitusjoner

13.11.07. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra H om full gjennomgang av forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjoner* ([Innst.S.nr.16](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:63](#) (2006-2007))

Trine Skei Grande (V) Autoritet i forhold til et annet menneskes liv er noe man utøver på mange måter. Det å være den trygge voksne i livet til unger som har opplevd så mye som mange av dem som havner på slike institusjoner, har gjort, er ganske viktig.

Det jeg egentlig syns at behandlingen av denne saken i komiteen har avslørt, er at det er veldig mange som skal ha jobben som trygge voksne, som ikke føler seg trygge nok på regelverket. Det betyr ikke at regelverket er galt. Det betyr at vi ikke har brukt nok ressurser på de ungdommene som trenger

det aller, aller mest, og at vi heller ikke har brukt nok ressurser på å lære opp folk og gjøre dem trygge på regelverket. Egentlig syns jeg det er litt rart at det er de partiene som er mest opptatt av å bekjempe overformynderi, maktovergrep og lovjungel, som har mest tro på at tvang og regelverk skal få oss ut av de problemene vi her snakker om.

Digital framtid

22.11.07. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om kringkasting i en digital fremtid* ([Innst.S.nr.24](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.30 \(2006-2007\)](#))

Trine Skei Grande (V) Det er bred enighet om de fleste utfordringene som blir tatt opp i den meldingen vi drøfter i dag, sjøl om vi i Venstre ikke syns at den er veldig modig i forhold til å ta inn over seg en del av de utfordringene vi står overfor, spesielt de teknologiske, og at man har litt gammeldags svar på nye utfordringer.

Min skrekkevisjon er en verden med mange tv-er, der sjøl de fattigste i små bakrom i bakgatene i Kairo har sin tv som står på. I en tid da det er blitt så lett å lage tv-programmer som det er i dag, kan du bare gå inn og velge den tv-kanalen som allerede har dine oppfatninger, som allerede har dine meninger, som allerede har den politiske vinklingen du ønsker, og som allerede har det som du allerede kan. Så kan du sette på den kanalen, og så kan den kanalen gjennom hele livet fortelle deg hvordan virkeligheten er - bare sett fra ditt ståsted. Derfor mener jeg at det faktisk er en trussel for hele verdensopinionen - du velger bare de tv-kanalene som allerede har den oppfatningen du sjøl har, og du har ikke engang tv-kanaler som er der for å utfordre deg, for å opplyse deg, for å tilstrebe objektivitet, og for å tilstrebe det å ikke tilhøre en bestemt oppfatning. Jeg syns det er kjempeviktig i den mediehverdagen vi står overfor i dag, at noen streber mot objektivitet og opplysning. At det bare er Høyre og Venstre som har sluttet seg til denne merknaden, syns jeg faktisk er ganske oppsiktsvekkende.

Så til de andre, mindre spørsmålene. Venstre ønsker å fremme sitt forslag om lisens. Vi mener at det er fint å ha en allmennkringkaster som er finansiert på den måten den er, men vi syns dagens lisens er gammeldags. Den er knyttet veldig sterkt til hvilken teknologi du ønsker å innhente informasjon fra, mens den ikke tar inn over seg at du i dag kan se dagens NRK også fra PC, mobiltelefon osv. Vi syns man skulle ha vært mer moderne i forhold til det.

Vi syns det er en stor kommersiell utfordring for NRK at de har den nettportalen som det reklameres mest for i Norge i dag. Det er faktisk ikke mulig å se et tv-program uten at du blir henvist til en kommersiell nettportal i forhold til et tilbud som ikke er kommersielt.

Grunnen til at Venstre og Kristelig Folkeparti her står sammen i merknaden om barn, handler også om hvilke barn som blir rekruttert til å kommunisere med norske barn. Jeg syns det er et varsku til norske tv-kanaler at man stort sett rekrutterer fra én bydel i den byen jeg er valgt fra, når det gjelder å rekruttere unger til å snakke med andre unger. Det er en utfordring som i hvert fall en allmennkringkaster bør ta inn over seg.

Vertikal integrasjon er nevnt. Det er en av de store utfordringene innenfor medieeierskap som jeg ikke syns Regjeringa i det hele tatt tar inn over seg i denne meldingen. Det handler også om en litt gammeldags holdning til eierskap.

Det siste, som jeg skjønner at Stortinget ikke kan gå inn og bestemme, er at en norsk allmennkringkaster går sammen med en norsk statlig spill-operatør for å ta spilleinntekter fra frivilligheten, og sørger for at man pusher spill i beste sendetid. Jeg kan virkelig ikke forstå at det skal være verken en allmennkringkasters rolle eller Norsk Tippings rolle.

Private barnehager

05.12.07. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S Woldseth, Olemic Thommessen, Modulf Aukan og Trine Skei Grande om ulike finansieringsmodeller for offentlig finansiering av private barnehager* ([Innst.S.nr.37](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:94](#) (2006-2007))

Trine Skei Grande (V) Veldig mange av de fellesskapsordningene vi har i samfunnet vårt, har sin basis i frivillige organisasjoners initiativ - så også barnehagen som institusjon. Det var snakk om husmorforeninger og alle de andre foreningene som slo seg sammen for å lage et tilbud for barna.

Store løft i hele det norske samfunnet har tradisjonelt vært knyttet til ordet dugnad, en felles dugnad, der alle la sine ting i korga for å få det til. Jeg er noe redd for at Regjeringa i ideologisk fanatisme ødelegger en dugnad for det barnehageløftet som man var enige om her på huset, fordi de private barnehagene enten ikke passer inn i det sosialistiske skjemaet eller ikke passer inn i et konkurranseutsatt skjema. Når vi vet at de aller fleste barnehagene som er private, bygger på en stor grad av idealisme, enten knyttet til en sak, til det å ta vare på barn eller faktisk det å skape arbeidsplasser i eget bygdemiljø, savner jeg Senterpartiet her i debatten.

Regjeringa har en stor utfordring på dette området når det gjelder å øke dialogen. Regjeringa må stille i denne saken med en helt annen holdning til de private barnehagene, for at de som faktisk gjør en fantastisk innsats for å oppnå Regjeringas mål på barnehagesida, blir verdsatt betraktelig bedre og får mer forutsigbare rammevilkår, vise at man faktisk har glede av forskjelligheten, og ikke ser på forskjelligheten som en trussel, for barna er forskjellige, foreldrene er forskjellige og landet er forskjellig.

Frivilligheten

18.12.07. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om frivillighet for alle* ([Innst.S.nr.104](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.39 \(2006-2007\)](#)) og *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S Woldseth, Olemic Thommessen, May-Helen Molvær Grimstad og Trine Skei Grande om å bedre vilkårene og rammebetingelsene for frivillig sektor* ([Innst.S.nr.102](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:107](#) (2005-2006))

Trine Skei Grande (V) Frivilligheten i Norge har historisk hatt en veldig spesiell rolle, veldig forskjellig fra mye av den europeiske frivilligheten. Den europeiske frivilligheten har vært mest preget av veldedighet, mens den norske frivilligheten har vært mest preget av sjølhjelp - at man organiserer seg for å løse de utfordringene som et lokalmiljø har.

De aller fleste fellesskapsløsningene vi har i landet, er basert på frivillige initiativ. Det gjelder sykehusvesenet vårt, det gjelder utdanning av sykepleiere - som den historiske, flotte venstredamen Fredrikke Marie Kvam satte i gang med her i landet - og det gjelder sosialhjelp, som egentlig var et legdssystem der alle i en bygd slo seg sammen og huset dem som hadde spesielle utfordringer, noen måneder hver. ..Helt fram til i dag - f.eks i kriesenterbevegelsen som har jobbet mot incest - har innsatsen vært basert på frivillig initiativ blant folk som har vært veldig engasjert i temaer de ønsker å løse. Så har samfunnet, fellesskapet og staten overtatt etter hvert.

Stort sett alle deler av vårt sosiale fellesskap er startet via brennende ildsjeler som har vært opptatt av å løse en sosial utfordring. Staten har vært veldig lite innovativ på det området. Derfor er det viktig at man legger til rette for den innovasjon som ligger i frivillighet i forhold til fellesskapsbygging også i tida framover. Derfor er det viktig at man ikke byråkratiserer det. Derfor er det viktig at man legger til rette for at folks initiativ, folks ønske om å bruke penger på ulike ting, blir kanalisert akkurat på den måten. Derfor har Venstre vært veldig for å sette i gang noen større prosjekt for å få gjort noe - ikke bare med byråkratiet, men med momsreglement, med det at gaver til frivillighet skal gi skattefradrag. Det handler også om arbeidsgiveravgiften. Det er ikke mer enn et år siden Venstre la fram et Dok.nr.8-forslag om å øke grensene i forbindelse med arbeidsgiveravgiften. Da fikk vi høre fra Regjeringa at det var umulig å gjennomføre. I dag prøver de å strekke seg mot de målene Venstre satte, og synes at det er veldig fint.

Ved å legge all finansiering gjennom det offentlige, blir det viktig for frivilligheten å tilpasse seg det offentliges regler. Ved å legge all finansiering til private, vrir man det den veien. Vi i Venstre mener at det må være en variasjon av inntektskilder for de frivillige. Men det man gjør med grasrotandelen, er at man fokuserer på at organisasjoner må markedsføre seg overfor de store spillerne. Da blir altså ikke det viktigste å fokusere på aktiviteten, men på markedsføringa av seg sjøl

Det Venstre mener, er at en heller må åpne for at organisasjonene sjøl får større mulighet til å utvikle egne spill, slik at folk faktisk støtter de organisasjonene de vil støtte, gjennom andre spill og ikke gjennom Norsk Tipping. I dag har Norsk Tipping tilranet seg en posisjon i fordelingen av penger både til frivillighet, kultur og idrett som er helt ute av proporsjon i forhold til det som var tankegangen.

Det er mange utfordringer her, men det er klart at det er en grunnleggende forskjell i tilnærminga mellom opposisjonen og det Regjeringa har lagt fram.

Anne Margrethe Larsen (V) Frivillig sektor har lenge vært en ressurs for vår utenriks- og sikkerhetspolitikk, og denne frivillighetsmeldingen ser jeg som en god anledning til å se dette i en litt større sammenheng.

Jeg er opptatt av at utenriks- og sikkerhetspolitikken skal ut av elfenbenstårnene på Victoria Terrasse og ut til folket. ..Utenriks- og sikkerhetspolitikk er et fagfelt forvaltet av en tradisjonelt sett lukket etat med egne koder og regler. Jeg mener at frivillig sektor kan spille en viktig rolle med hensyn til å fremme mer åpenhet og bredde i prosesser knyttet til dette fagfeltet.

Jeg ser dermed den frivillige sektor ikke bare som en forlengelse av Regjeringens politikk, men som en egen aktør som kan gi viktige korreksjoner til Regjeringens politikk. For at frivillige organisasjoner skal kunne fylle slike roller, bør det etableres en sunn avstand mellom dem og Regjeringen. Mange av organisasjonene får imidlertid sine viktigste økonomiske bidrag fra Regjeringen, og i det lille norske miljøet er det ikke uvanlig at man bytter hatter mellom offentlig og frivillig sektor. Dette kan gjøre det vanskelig for den frivillige sektor å holde den nødvendige avstand og fylle rollen som vaktbikkje og kritiker.

Odd Einar Dørum (V) Jeg synes det er litt merkelig begrepsbruk tidvis i debatten - jeg hørte bl.a representanten Berge (SV). Det er slik at staten er borgernes apparat for i fellesskap å opptre i samfunnsfellesskapet og samfunnet. Men det sivile samfunn, som i Norge har en lang tradisjon, og som består av frivillige organisasjoner, er ikke et supplement til statens apparat, det er noe av grunnlaget for at vi har stat. Det er jo i hele tilnærmingen til dette, hvor man etter hvert har begynt å krysse av frivilligheten på en virksomhetsplan i kommuner og stat, at vi kommer galt av gårde.

La meg ta noen eksempler fra det sosiale, kanskje diakonale, landskap. Vi har ideelle organisasjoner som har startet behandlingstiltak for rusede folk. I dag presses en del av disse behandlingstiltakene ved anbud bl.a fra « Helse Størst », Helse Sør-Øst. I anbudsbruken kjører profesjonsspråket i juridisk formdrakt over det kloke folk har lært gjennom livets harde skole, og over god faglighet om hva som skal til for å hjelpe folk som sliter. Vi har nå kommet i den svarte situasjonen at er du i fengsel, får du et glitrende tilbud om skole. Det er bra. Er du i en rusinstitusjon, må institusjonen i dag kjempe livet av seg for å sikre at du får skole.

Frivilligheten forvalter livets kloke og gode skole. Det er derfor det er trukket opp en ideologisk og praktisk frontlinje i dagens debatt.

Gunnar Kvassheim (V) Det synes som om det er to ulike tilnærminger til frivillig sektor. Regjeringspartiene har fokus på de frivillige organisasjonenes rolle som det offentliges forlengede arm, som et instrument for å løse ulike oppgaver. Venstre er på sin side opptatt av at organisasjonene skal ha frihet, at organisasjonene har stor egenverdi. Og det er selvfølgelig positivt at de også er aktører som løser viktige samfunnsoppgaver.

Jeg har med forundring merket meg at det er lite fokusering på frivillige organisasjoners kritiske samfunnsrolle. Kanskje er det forklaringen på at Regjeringen er så lite opptatt av miljøorganisasjonene, og at de er ofret så lite oppmerksomhet i meldingen. Det er oppsiktsvekkende, for dette er en sektor som er preget av dugnad og frivillighet. Det er oppsiktsvekkende fordi miljø- og klimaarbeidet aldri har vært så mye på dagsordenen som nå, og disse organisasjonenes betydning har aldri vært større. Derfor bør de stimuleres og gis økt handlingsrom, ikke neglisjeres.

Vi må legge opp til at de som driver med frivillig arbeid, kan bruke mindre tid på byråkrati, og vi må gi dem et større økonomisk handlingsrom enn det mange opplever at de har i dag.

Sett på denne bakgrunn er det en svakhet at ikke momskompensasjonsordningen er diskutert i innstillingen. Mange opplever det urimelig at en del av pengene skaffet gjennom dugnad og frivillig arbeid, skal gå til skatter og avgifter. Dette var bakgrunnen for at Venstre i 2006 foreslo å øke grensen for når det skal betales arbeidsgiveravgift av frivillige organisasjoners innsats. Vi foreslo grensen økt fra 300.000 kr til 450.000 kr. Dette stemte regjeringspartiene imot. Ja, ikke bare det, de sa at vårt forslag stred mot formålet med skattereformen. Nå opplever vi at de har tatt dette inn i sin budsjettinnstilling. I løpet av kort tid har det gått fra å være en umulighet til å bli en del av Regjeringens skryteliste.

Nå vil jeg utfordre Regjeringen på et tilsvarende område. Det gjelder grensen for når det skal betales skatt av dugnadsarbeid. Det beløpet har stått uendret på 140.000 kr lenge. Jeg har utfordret finansministeren til å bidra til å få det økt. Det har hun sagt nei til. Dette førte til at Hinna Idrettslag da de hadde stått dugnadsvakt på parkeringsplassen utenfor Viking Stadion, fikk et skattekrav fra skattekontoret i Stavanger. Det er behov for både å rydde i regelverket og å høyne denne beløpsgrensen. Jeg håper at også dette Venstre-forslaget blir fulgt opp av Regjeringen, når den får tenkt seg om.

Trine Skei Grande (V) ..Alternativet til grasrotandelen er at vi ønsker å åpne Norsk Tippings kommisjonærnettverk. Dermed kunne de frivillige organisasjonene hatt sine egne spill på det nettverket uten at det gikk gjennom Norsk Tippings spillekort - som vi kunne ha diskutert lenge her - og uten at det gikk gjennom Norsk Tippings byråkrati. Kanskje kunne organisasjonene klart det like godt sjøl, hvis det var det de faktisk hadde ønsket. De som har blitt strupt her, er jo de små organisasjonene, som ikke klarer å hamle opp med det store nettverket som Norsk Tipping har.

Jeg syns det er snakket veldig lite om forskning på frivillighet. Venstre har en stor påplussing på dette i sitt alternative budsjett. Regjeringa sier at de skal forske på frivillighet, og at det er ganske viktig, fordi folk har ganske mye fordommer og forutinntatte holdninger til frivillighet og hvem det faktisk er som er de frivillige.

Jeg mener at de frivillige organisasjonene nok ikke bare trekker til seg eliten, men de skaper en elite. Veldig mange ungdommer som ellers kanskje ikke hadde blitt så aktive borgere i samfunnet, blir nok mye mer aktive av å være med her. De aller fleste som har stått her på denne talerstolen, har nok en fortid i en frivillig organisasjon, noe som gjør at de faktisk tør gå på denne talerstolen.

Enklere adopsjonsprosess

12.02.08. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Gunnar Kvassheim og Gunvald Ludvigsen om tiltak for å gjøre adopsjonsprosessen enklere. (Innst. S. nr. 128 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:93 (2006-2007))

Trine Skei Grande (V) Jeg syns det er viktig å begynne med akkurat disse ordene: Det er ingen rett å bli foreldre, men alle barn har rett til å ha foreldre.

Jeg syns at noe av det flotteste man kan tenke seg at mennesker gjør, er å ta vare på et barn som ikke har foreldre. Det er noe som vi bør verdsette, og vi bør legge til rette for at alle de som er villige til å gjøre det, faktisk får muligheten til å gjøre det, når de er i stand til å gjøre det. I en globalisert verden er det mange barn som trenger den omsorgen som mange foreldre i Norge kan gi. Men adopsjon er ikke bistand. Det er mye mer omsorg over grenser.

For mange tar det lang tid å bli godkjent. For noen går det kort tid, men for mange tar det altså lang tid. Det sliter på et forhold og på motivasjonen, og det føles urettferdig. Derfor har vi foreslått at en slik prosess egentlig burde ha en tidsfrist, som alle andre prosesser. Vi syns ikke det er underlig om f.eks. ni måneder kunne være en passende tidsfrist.

Det koster penger å adoptere – mye penger. Vi syns det er feil at vi i dag har et helsevesen som stiller opp hvis noen har lyst til å bruke helsevesenet for å få hjelp til å få egne barn, mens de som er villige til å ta vare på barn som noen andre allerede har laget, faktisk pålegges masse utgifter.

Derfor har Venstre foreslått i budsjettene sine, ikke bare verbalt, at adopsjonsstøtten bør økes til 1G, og at en bør følge det, slik at en slipper en utvikling der dette blir mer og mer ulikt igjen.

Så må jeg til slutt si at jeg er litt lei meg for debatten som Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har brukt denne anledningen til å åpne, for egentlig vet vi alle i denne sal at det er en helt irrelevant debatt i forhold til utenlandsadopsjon. Det er langt fram i tid før noen av de landene vil godta homofile som adoptivforeldre. Det er vel lite vi kan gjøre med det.

Jeg er glad for at Regjeringa faktisk sier at de skal ha en gjennomgang, sjøl om jeg syns det er rart at man ikke kan si at man er positiv til noen av de konkrete forslagene vi har tatt opp.

André N. Skjelstad (V) Adopsjon av barn er ingen menneskerett for noen av oss. Det forhindrer oss ikke i å legge til rette for at adopsjonsprosessene blir enklere. Per i dag er det mange kommuner som har manglende kompetanse, lite fagmiljø og manglende erfaring, noe som igjen gjør at det er få saker, og at saksbehandlingstiden vil bli unødvendig lang.

Trine Skei Grande (V) Ved behandlingen av denne saken fikk jeg litt den følelsen som Ivar Aasen skrev om en gang:

«Dei tru, det skal ganga so fort
alt fram til nokot stort.
Men so tidt nokot stort er naatt,
so kjem det stødt nokot smaatt.»

Behandlingen i komiteen var veldig positiv. Det framkom veldig få argumenter mot mange av de tiltakene som Venstre har foreslått, men mange har sagt at man trenger en skikkelig gjennomgang. At statsråden ikke har noe tidsperspektiv, noen ambisjoner om at dette skal gå fort, eller noen som helst drøm om at det går an å se på noen av de åpenbare tingene før, gjør meg litt bekymret. Dette er en sak som opptar mange. Mange føler at klokken ringer, og at tida renner ut, og mange føler at det er få argumenter som er kommet opp mot noen av de tiltakene som foreligger. Jeg håper fortsatt at Regjeringa enten har et stort trykk og et ønske om at dette skal gå fort, eller kikker på noen av de åpenbare forenklingsprosessene som kunne gjort dette bedre.
28.02.08

Forbud mot å slå barn

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

Trine Skei Grande (V): For det første vil jeg takke veldig mye for støtten som vi får her i salen i dag til dette forslaget. Jeg er født i 1969, jeg er en gammel dame. Men jeg er oppdratt i den hellige overbevisning at det ikke er lov til å slå barn i Norge. Jeg lærte av mine foreldre at det å slå barn ikke var lov, på lik linje med at det ikke var lov å slå voksne.

Det å endre en slik holdning til bruk av vold i oppdragelse tar tid, det tar sikkert generasjoner, og det har pågått i Norge i sikkert over 100-150 år. Det handler om at voksne skal lære andre måter å utøve autoritet på enn ved vold. Derfor er uttalelsene fra Fremskrittspartiet om at dette bryter med den allmenne rettsoppfatning og den sunne fornuft totalt uforståelige. All kunnskap vi har, absolutt all internasjonal kunnskap vi har, sier at det er feil å slå barn. Vi har i dette landet brukt 150 år på å snu foreldres holdning; at de skal utøve autoritet overfor sine barn på en annen måte enn ved fysisk avstraffelse. Det er sunn fornuft. Det er ikke bare sunn fornuft, det er også god vitenskap at man ikke skal slå barn.

NRK

14.03.08. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten «Noe for alle. Alltid» ([Innst. S. nr. 169 \(2007-2008\)](#), jf. St.meld. nr. 6 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Det er bred enighet om det meste, og det er stort sett bare Fremskrittspartiet som er litt på siden av debatten. Men det har vært bred enighet om at vi trenger en NRK-plakat, og at en NRK-plakat er en fin måte å regulere forholdet på mellom politiske myndigheters stadige ønske om å styre NRK og NRKs behov for å utvikle NRK – sjøl om det er rart at det er så bred enighet her i salen i dag om at man trenger en NRK-plakat, sett i lys av de siste spørre timers hendelsesforløp, og har det i minne.

Men det er noe vi syns det er viktig å understreke fra Venstres side. Det å utvikle allmennkringkasterbegrepet i en moderne mediehverdag er en ganske utfordrende rolle. Det er likevel noen begrep som jeg syns det er viktig å holde høyt. Et av dem er det å stadig tilstrebe objektivitet. Jeg syns det er underlig at merknaden om å tilstrebe objektivitet bare har Høyres og Venstres tilslutning. Det å ha en kanal som har som utgangspunkt at den ikke skal forfekte et politisk syn, som har som utgangspunkt at den skal gi objektiv og god informasjon i forhold til det man gjør, er faktisk ganske viktig i dagens mediehverdag, der vi ser at folk surfer i media ut fra sin egen oppfatning og ut fra sitt eget ønske om bare å få bekreftet sitt allerede inntatte politiske standpunkt. Derfor har allmennkringkasteren en annen rolle i dag. Det er å utfordre våre standpunkt og gi oss informasjon som vi kanskje ikke hadde søkt, men som vi har godt av å få, og vi har noen som tilstreber objektivitet.

Det andre punktet som jeg syns er viktig å ta opp, er det allmenndannende ved en allmennkringkaster. Hvis det er et ord jeg egentlig hadde ønsket skulle tas inn i NRK-plakaten, er det ordet «dannelse», sjøl om det ligger under i mange av Regjeringas forslag. I det allmenndannende ligger både det som handler om kultur og kunst, og det handler om språk og tradisjon. Jeg er enig i de fleste av Kristelig Folkepartis merknader om at NRK har en viktig rolle som språkformidler, at man har en viktig tradisjon i det å utvikle språket vårt, og at vi er en nasjon der det er stor bruk av dialekter, noe NRK skal ha en stor del av æren for. Så de er en allmenndannende allmennkringkaster, og det er en stor utfordring i en tid der vi shopper media på en helt annen måte enn hva vi har gjort tidligere.

Til slutt vil jeg komme med en liten merknad til det som representanten Johnsen kalte en «kristen formålsparagraf». Vi i Venstre er imot at man skal ha formålsparagraf knyttet til én religion, men det å kalle vårt forslag en «formålsparagraf» er en ganske pussig forklaring. Det som slo meg da jeg leste Regjeringas forslag, var at man nærmest har en redsel for å ta ordet «kristen» i sin munn, at man prøver alt man kan å unngå å nevne en religion ved navn, og at man prøver å vri seg unna det at vi faktisk har en kristen tradisjon her i landet. Jeg syns det er rart at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med sine tradisjoner, syns at det er greit, sjøl om jeg skjønner at SV er komfortabel med det. Jeg syns at vi har funnet en formulering som er veldig samlende, hvor vi tør å sette ord på den tradisjonen vi har i dette landet, og den historien vi har som nasjon. Derfor har Venstre, som ikke har noen sterk tradisjon for å være for formålsparagrafer knyttet til bestemte religioner, støttet dette forslaget, fordi vi syns det faktisk er mer inkluderende enn hva Regjeringas forslag er.

Knutepunktstatus

14.03.08. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget

([Innst. S. nr. 168 \(2007-2008\)](#), jf. St.meld. nr. 10 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Jeg husker en debatt for noen år siden. Da mente folk at nå måtte det ikke bli flere festivaler, for folk hadde ikke tid til å gå på så mange festivaler. Etter det har det virkelig eksplodert når det gjelder antall festivaler. Det er egentlig et ganske interessant fenomen. For det er en ny form for frivillighet, og det er en ny form for å jobbe med ulike kunst- og kulturuttrykk som jeg tror passer det moderne mennesket bedre enn andre måter å jobbe på.

Venstres synspunkt er at knutepunkt egentlig er knyttet til Centre of Excellence, slik som i forskningen – at man har noen motorer, at man har noen som faktisk er best, at man har noe som man kan strekke seg etter, og at man har noen som er gode på kunst eller andre kulturuttrykk, som dermed kan lære bort til andre hvordan man jobber. Derfor skal knutepunktstatus sjølsagt være noe man skal strekke seg etter. Men det er ikke bare en finansieringsmodell, det er faktisk et stempel vi setter for å vise at disse er best på dette kunstuttrykket.

Det er som sagt veldig stor enighet om det aller meste, men jeg har lyst til å ta opp to punkter som det er uenighet om.

Det ene er det som de fleste har kommentert her, nemlig styrerepresentasjon. Det er egentlig en litt gammeldags form for tankegang når det gjelder kontroll. I alle andre deler av samfunnet har vi skjønnet at kontroll ikke utøves best ved at man har folkevalgte i alle styrerommene, men at man faktisk har gode kontrollrutiner på andre måter.

Det andre punktet som vi i Venstre også har vært opptatt av, er det med andre finansieringskilder. For meg bryter det litt med tankegangen om at dette skal være det ypperste, og det ypperste må få lov til å strekke seg mot andre typer finansiering.

Lokalradio

*01.04.08. Innstilling fra familie-, og kulturkomiteen om sendetid i lokalradio
([Innst.S.nr.167](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.4](#) (2007-2008))*

Gunnar Kvassheim (V) Jeg forstår hovedgrepet som tas i dag, og jeg tror det er viktig. Men da jeg hørte statsrådens begrunnelse for at man ikke skulle kunne ha åpning for to kommersielle aktører de få plassene det ligger til rette for det, fikk jeg ikke dette til å henge sammen med det som er situasjonen for pressepolitikk og mediepolitikk på et annet område, nemlig når det gjelder aviser.

Det brukes altså 200 mill. kr, eller mer enn det, i pressestøtte. Den historiske begrunnelsen for pressestøtte er å stimulere til nr. 2-aviser. I dag er det altså nr. 2-aviser som får titalls millioner kroner i pressestøtte, fordi det er viktig å ha mer enn én aktør.

Når det gjelder nærradio, skal man legge til rette for den ene kommersielle aktøren, og man skal ikke bare gi denne sendetid, men man er også redd for at det kommersielle grunnlaget blir splittet opp med to. Det er altså en type begrunnelse når det gjelder aviser, mens man her lager et regelverk som kan utelukke et mangfold de få plassene man har mulighet for to kommersielle aktører. Jeg håper at man i det videre arbeidet vil beholde denne åpningen - det er snakk om noen få plasser i landet - og jeg tror det vil være viktig for disse lokalsamfunnene at muligheten for to parallelle tilbud beholdes.

Redaktørplakaten som lov

*01.04.08 Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om redaksjonell fridom i media
([Innst.O.nr.36](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.19](#) (2007-2008))*

Trine Skei Grande (V) (ordfører for saken): Det vi er invitert til å gjøre i dag, er å vedta at vi lovfester Redaktørplakaten. Temaet har vært oppe i Stortinget en rekke ganger og har i og for seg hver gang fått ganske brei tilslutning her i salen. Redaktørplakaten er et verktøy som har hatt stor gjennomslagskraft som avtalerettslig instrument. Den er et uttrykk i fast dagligtale for alle oss som forholder oss til mediedebatt.

Arbeidet har pågått lenge, og det er fint, syns jeg, at alle høringsinstanser har sagt ja til lovfesting. Det kan virke underlig at man foretar en lovfesting av en såpass godt innarbeidet plakat som Redaktørplakaten uten at man også legger inn sanksjoner i loven. Men som en samlet komite sier, regner man dette som et trinn 1 i en mer gjennomgående medieansvarslov som vi syns det er behov for i Medie-Norge i dag.

Kulturell skulesekk

*29.04.08. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om kulturell skulesekk for framtida
([Innst.S.nr.200](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.8](#) (2007-2008))*

Trine Skei Grande (V) Dette er en sak det er bred enighet om, og det er ikke mange som er kritiske til Den kulturelle skolesekken.

Vi i Venstre syns også at ulikhetene som fins rundt omkring i landet, er ganske bra, men vi er litt skeptiske til at evalueringa kanskje ikke har brakt så mye av det som er bra, rundt omkring. Vi syns det er viktig å få en erfaringsoverføring, for det er store forskjeller også i den kulturelle infrastrukturen rundt omkring i landet. Det er klart at Oslo har en ganske stor tilgang på ferdiglagde produksjoner som andre ikke har, noe som gjør at man der har organisert Den kulturelle skolesekken på en annen måte. Men det er viktig at man får overført de kunnskapene man har, mellom fylkene.

Jeg mener det er to grunnleggende utfordringer for Den kulturelle skolesekken slik den er i dag. Punkt 1 - og det aller viktigste - er kvalitet. Det er noen som går rundt og tror at man kan gi dårligere kvalitet til barn, fordi barn ikke er så kvalitetsbevisste. De har nok aldri opplevd kultur sammen med barn. Jeg syns av og til det er trist at voksne syns det er søtt når barn spiller feil eller ikke kan replikken sin - for barn er akkurat like kvalitetsbevisste som voksne, også når de er kulturutøvere sjøl.

Det andre punktet jeg vil dra fram, og som mange her har snakket om, er samarbeid med skole og lærerkompetanse og muligheten til å få til et samarbeid mellom skole og Den kulturelle skolesekken. Halvparten av lærerne i første til fjerde trinn som underviser i ulike kunstfag, har ikke kompetanse i det faget. .. Vi må ha kunsthøytter, men også norsklærere som er gode til å formidle kunsten i det faget de faktisk underviser i.

Det er da en naturlig overgang til at de litterære produksjonene også burde ha vært med og fått produksjonsmidler i Den kulturelle skolesekken.

Det er viktig at barn ikke bare blir lært opp til å være konsumenter av kultur, men at de også får være deltakere.

Omsorg for mindreårige asylsøkere

29.04.08. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester mv. (Omsorgen for enslige, mindreårige asylsøkere inntil bosetting eller retur) ([Innst.O.nr.48](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.28](#) (2007-2008))

Trine Skei Grande (V): Ja, det er en viktig og sårbar gruppe vi snakker om, kanskje blant de mest sårbare vi har ansvar for. Det er stor enighet om det som skal gjøres i dag - å ære dem som æres bør, skal jeg komme tilbake med.

Jeg har lyst til å sette fokus på alle dem som forsvinner ut av dette systemet, og den måten de forsvinningene blir tatt på alvor på. Jeg har blitt kontaktet av ungdommer som har hatt kontakt med barn på asylmottak. Barnet har forsvunnet, og de har gått til politiet og fortalt at et barn har forsvunnet. Det er blitt slått alarm over hele politikammeret, inntil man plutselig har fått beskjed om at det var en unge på et asylmottak. Da er det ikke så veldig viktig lenger. Det sier noe om prioritering av unger i dette landet, som vi faktisk ikke kan godta. Det å få skjerpet holdninga til dette er faktisk ganske viktig.

Det er ikke bare de grusomme tingene som Fremskrittspartiets representant kom inn på, men av og til får unger panikk for at de ikke får være her lenger og stikker av sjøl. Vi har f.eks i Oslo funnet leiligheter med opptil 20 vietnamesiske ungdommer som bor i en bitte liten ettroms leilighet, fordi de har stukket av fordi de trodde at de ikke fikk opphold. Vi har mange eksempler på at det fører til grusomme skjebner, sjøl om det ikke er de verste menneskehandlerne som står bak dem.

En annen viktig utfordring ved å sette i gang denne loven er å ha kompetanse på hva disse ungene bør møtes med. Jeg er nok også litt skeptisk til å tro at det å samle alle på ett sted er den beste løsningen. Det er en utfordring tilbake til Regjeringen, og også det å bygge opp kompetanse når det gjelder hvilken støtte unger med traumatiske opplevelser skal ha. For noen år tilbake, da jeg satt i jobben som skolebyråd her, gjennomførte vi en undersøkelse av unger med krigsopplevelser i Oslo-skolen, og hvilke problemer de hadde. Der viste det seg at problemer knyttet til vold og utagering var nesten fraværende, mens konsentrasjonsproblemer og tilknytningsproblemer var mye større, og det trenger man å ha kompetanse på.

Så vil jeg gjerne skryte av SV og SVs saksordfører for at de har gjort denne gode jobben. Det tror jeg faktisk at SV skal ha skryt for. Det som jeg er litt lei meg for, er at SVs fraksjoner i andre komiteer som omhandler samme gruppe, ikke har hatt de samme stayerne som SVs fraksjon på dette området har hatt. Det at vi fattet et vedtak i utlendingsloven for noen uker siden, der innvandringspolitiske hensyn ikke bare var satt over barns beste - for det kan jeg forstå - men at de også setter innvandringspolitiske hensyn foran det som er barnefaglig forsvarlig, som er tolkningen i utlendingsloven, gjør det faktisk ikke lettere å være unger i disse mottakene. Det handler ikke bare om dem som kan forsvinne fordi de blir utsatt for menneskehandel, men det handler om alle dem som

stikker av fordi de ikke tror at de får opphold. Jeg skulle ønske at SV hadde like stort gjennomslag i Regjeringa på disse områdene som de har hatt på dette området.

Momsfritak for frivillige organisasjoner

12.06.08. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Hans Olav Syversen, Ingebrigt S. Sørfonn og Line Henriette Holten Hjemdal om vurdering av momsfritak for frivillige organisasjoner* (Innst. S. nr. 255 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:81 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Som alle store spørsmål i Norge ofte gjør, rammes dette inn av skatte- og momsregler. Men jeg tar ordet fordi jeg er litt opptatt av begrepene. Vi snakker her altså om det som på engelsk heter «the civil society», og som på norsk heter de sammenslutninger som inngås som fellesskap forpliktende mellom mennesker fordi mennesker vil det og ønsker det, og som er det lim som gjør at vi har et samfunn, og det er det samfunnet som gjør at vi kan ha en stat. Det er ikke slik at det frivillige skal leve fordi staten ser til dem i nåde, det er slik at statens legitimitet forutsetter at det er et levende samfunn av borgere, frivillige sammenslutninger, som bærer hele fellesskapet. Det er dette samfunnsfellesskapet gjennom det frivillige liv – «the civil society», det som komiteen berører her – som det er grunn til å ta fram.

Når jeg tar ordet, er det ikke fordi jeg ikke tror at de fleste som har ordet her, vil være opptatt av å finne gode løsninger. Men jeg er bekymret fordi vi i stigende grad får medarbeidere i det offentlige apparat i stat og kommune som ikke skjønner dette fenomenet. De oppfatter fenomenet frivillig innsats som noe som betyr noe hvis det er til nytte for et eller annet formål. Spesielt hvis det i tillegg kan krysses av på en kommunal virksomhetsplan, stiger nytteverdien. Men hele det frivillige liv eksisterer i kraft av den nytten som det ser i seg selv, og det er gjennom den nytten det også skaper noe mer for mange mennesker.

Rytmask musikk

13.06.08. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samspill. Et løft for rytmisk musikk* (Innst. S. nr. 295 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 21 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Vi i Venstre er også veldig glade for denne meldinga. Det er stor enighet rundt hovedpunktene i meldinga – og det er også en oppfølging av det som skjer mange steder lokalt, der man har laget egne meldinger for den rytmiske musikken.

Det som jeg er litt lei meg for, er at vi i opposisjonen tydeligvis blir sett litt på som rusk i maskineriet. Enten må det være sånn at Regjeringa er redd for at de skal få for mye skryt for at dette er bra, eller så er de redde for at vi skal finne noe i meldinga som vi ikke klarte å finne på den korte tida. For de var veldig opptatt av at dette skulle gå så fort som overhodet mulig, og da ble også engasjementet i Stortinget litt deretter.

Jeg har lyst til bare å bemerke tre ting. Det første jeg har lyst til å bemerke, er NOTAM. NOTAM ble opprettet for 15 år siden og knytter kunstnerisk virksomhet sammen med utdanning, formidling og utviklingsvirksomhet. Sentret har vært tjenesteytende og sentral for både musikk- og kunstlivets oppbygging og kompetanse på medie- og musikkteknologifeltet. Dette er et veldig viktig område, og under budsjettbehandlinga i fjor høst gjorde vi Regjeringa oppmerksom på at NOTAM nå faktisk strever med å kunne tilby publikum og utøvere av elektronisk musikk en god møteplass på grunn av manglende økonomisk satsing. Vi la da til grunn at Regjeringa ville følge opp NOTAMs situasjon i revidert. Vi venter fortsatt på det svaret, og vi ser heller ikke at man stortingsmeldinga svarer på det.

Sjøl om det kanskje er litt spesielt å kommentere i dag, vil jeg si noe om tilgangen på billetter. Det står i meldinga, og SV er glad for at det står i meldinga, at det er en positiv effekt av svartebørsforbudet. Det er hyggelig at SV er glad for at det står at det er en positiv effekt, men jeg syns kanskje at SV skulle bry seg mer om å se på effekten enn at det står at det er positiv effekt. For én bot på ett firma for å selge litt for dyr kebab er jo ikke akkurat det store gjennomslaget for lovverket på denne siden, og de bekymringene som Venstre hadde da vi stemte for, har vi fortsatt.

Lovsaker

Ekteskapslov

11.06.08. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par)* (Innst. O. nr. 63 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 33 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Det er en historisk dag. Jeg er nok ikke enig med dem som mener at det er store endringer som gjøres, men det er veldig viktige endringer som gjøres, for jeg er faktisk født, uten å røpe min alder helt, i et land der homofili var underlagt straffeloven, og der landets biskoper mente at en opphevelse av det ville føre til fortapelse for landet. Helt fram til i dag kan homofile og lesbiske oppleve vold, overgrep og utestenging fra samfunnet. Det er faktisk ikke lenger tilbake enn da vi feiret freden i 1995, at homofile ble kastet ut av toget på Karl Johan fordi de ville markere de 15 000 som ble drept i konsentrasjonsleirene på grunn av sin legning. At de ble kastet ut av toget, ble møtt med forståelse i 1995. Det er den historiske tradisjonen vi faktisk står i i dag.

Det er derfor jeg er veldig stolt av å være Venstre-medlem, og det er derfor jeg er stolt over den Venstre-tradisjonen jeg står i. Det handler ikke bare om Røiseland, indremisjonsmann og stortingsrepresentant for Sørlandet, som kjempet for å få fjernet homofiliparagrafen i straffeloven. Tradisjonene går mye lenger tilbake enn som så. Jeg står også i tradisjonen til Castberg, Venstre-mannen som kjempet igjennom de castbergske barnelover, som sikrer at alle barn har rett til å arve sin far, sjøl om de er født utenfor ekteskap. Folk sa at umoralen kom til å flyte i samfunnet hvis Castbergs lover ble vedtatt. Det som var Castbergs prinsipp, var at man aldri skal straffe barn for voksnes valg. Man skal aldri straffe barn fordi voksne har gjort noen valg man ikke er enig i. Det var de prinsippene Castberg fikk igjennom.

Dette har tatt lang tid. Det skal det også, for det tar lang tid å endre folks holdninger. Jeg kommer tilbake til det.

Jeg hadde nok ønsket at Regjeringa også hadde tatt seg tid til en prosess der man så på ulike modeller for å løse disse utfordringene. Vi i Venstre er i dag veldig komfortable med vår stemmegivning. Det vi stemmer for i dag, har stått i Venstres program over gjentatte valg, så vi føler ikke at vi har blitt påtvunget noe som har gått altfor fort. Men jeg hadde ønsket at Regjeringa i hvert fall hadde tatt seg tid til å utrede ulike modeller for ekteskapslov, også Venstres modell, for mange føler usikkerhet for at vi skal påtvinge trossamfunn meninger de ikke har, og de hadde faktisk blitt bedre sikret med Venstres forslag til ekteskapsmodell. --

Det er ingen som har rett til å få barn. Selvfølgelig ikke. Men når det gjelder adopsjon, har folk rett til å bli vurdert. I dag kan homofile og lesbiske være både besøkshjem og fosterhjem, og det vil være ganske dumt hvis de ikke også har muligheten til å bli vurdert med tanke på adopsjon, når det er rett for barnet.

Jeg har også fått mail om at man er redd for at noen skal bli mobbet. Det er et ganske utrolig grunnlag å lage lover og regler på i et samfunn. Tenk om alle gjennom alle tider hadde brukt det som prinsipp! Tenk hva slags samfunn vi hadde laget oss da! Tenk hvilken toleranse vi hadde klart å bygge i samfunnet da! Det hadde blitt et fælt samfunn. Et sånt samfunn vil jeg faktisk aldri være med og kjempe for.

Barn blir til. Barn er der. Og jeg vil at vi skal bringe Castberg inn i dagens lovgivning ved å si: Vi skal ikke vurdere om det er moralsk riktig, eller om det gjøres sånn som vi ville gjort det, i forhold til hvordan barn har blitt til, men når barna er der, skal vi sørge for at de har de rettighetene og den juridiske sikkerheten som barn skal ha. Det var det Castberg kjempet for på 1880-tallet. Det er det vi må kjempe for i dag. Derfor har det vært viktig for Venstre, når vi nå endrer bioteknologiloven, å gjøre det ut fra én motivasjon, nemlig at barn skal ha rett til å vite om sitt biologiske opphav. Vi vil bruke lovverket til å stimulere til det mest mulig. Disse barna kommer til å komme, uansett, og jeg vil at det skal legges mest mulig til rette for at disse barna har de juridiske rettighetene de kan ha, og ha retten til å vite hvem deres biologiske far er.

Til slutt har jeg lyst til å si to ting. Jeg husker den første ordentlig åpne homsen jeg ble kjent med. Jeg var da 17–18 år og var i Unge Venstre, som jo alltid har hatt sin homsekvote, og jeg husker vi snakket om: Hvorfor blir det så outrert? Hvorfor blir man så annerledes? Jeg husker han sa: Når du må bryte så med samfunnet og med nettverket ditt for å kunne være den du er, er du ikke lenger forpliktet av samfunnets normer. Det var en veldig stor aha-opplevelse.

Det vi gjør i dag, er at vi faktisk sier at vi vil at alle skal bli behandlet likt, men det vil også bety at vi skal kunne vente at fellesskapets normer skal gjelde alle. Fellesskapets normer sier at nå forventer vi at alle skal ha muligheten til å inngå forpliktende fellesskap, men da forventer vi også at fellesskapets normer ligger der. At alle skal ha muligheten til å bli behandlet likt, betyr også muligheten til å tilhøre fellesskapet når det gjelder like normer. Jeg tror det er der nøkkelen ligger i forhold til både hva unger vil være, og til hva forpliktende samliv vil være.

Det er ingen trussel mot ekteskapet at flere mennesker får inngå forpliktende avtaler seg imellom for samlivet sitt. Det er faktisk veldig bra for ekteskapet at flere gjør det.

--

Men vi er ikke ferdig med dette. De brevene jeg har mottatt de siste dagene – og de har blitt mye verre de siste dagene – viser at det er ganske mye igjen. Det er ganske mye fordommer igjen der ute. Det er ganske mye feilinformasjon. Det er ganske mye fordømmelse, og det er ganske mye diskriminering. Så sjøl om vi i dag vedtar en viktig lov, er det faktisk ganske viktig at de fordommene som kommer til uttrykk gjennom det jeg har fått i min postboks, og som sikkert også andre stortingsrepresentanter har fått, også bekjempes.

Odd Einar Dørum (V): Jeg er også oppvokst i et Norge hvor det var fremmed for meg å ha en tanke om at andre enn heterofile skulle kunne være glad i hverandre. Så det er en innsikt jeg har fått i møte med livet som voksen. Jeg må innrømme at jeg vegret meg for det møtet ganske lenge, inntil jeg skjønnte at jeg måtte ta inn over meg den menneskelige nærhet, den eksistensielle nærhet og den forpliktelsen som lå i det. Det har gjort noe med meg, og det har påvirket meg på følgende måte: Jeg synes at den forpliktelsen som ligger i forpliktende samliv, også mellom dem som er av samme kjønn, er en styrke for et samfunn. Det som burde forurolige ethvert samfunn, er der man sliter så mye med samlivet at man ikke får det til. Jeg skulle ønske at bare 10 pst. av den energien som er mobilisert for å stemme mot den loven som jeg stemmer for i dag, hadde vært brukt for å støtte de samliv som sliter, ikke med fordømmelse, men med en utstrakt hånd – for det hender at vi mennesker er nødt til å ha den utstrakte hånden rett og slett fordi det er slik i våre liv.

Det er også slik at en person sendte meg en mail og spurte om hvordan jeg kunne gå i en korsvandring langfredag og stemme for den loven som jeg gjør. Trodde jeg ikke på Guds tilgivelse? Jeg måtte svare at ethvert menneske som lever sitt liv, har bruk for Guds tilgivelse, uansett hvor man er.

Så sa jeg noe som jeg også skal si nå: Jeg er for at det i den borgerlige rettsorden skal være lovgivning som danner en forpliktende ramme om alle som vil leve forpliktende med hverandre, enten de er heterofile eller homofile, og som gir barn de rettigheter de skal ha. Og så er jeg en steinhard tilhenger av at staten raskest mulig må komme seg unna ethvert direkte eller indirekte forsøk på å styre tros- eller kirkesamfunn når det gjelder hva de skal ha rett til. Jeg er klar over – og glad for – at det er forslag her i dag som gir uttrykk for det, men selv hadde jeg ment at det hadde vært det ryddigste at vigselen hadde vært en borgerlig rettsorden, en borgerlig avtale, og at den velsignelse som tildeles, avgjør den enkelte i trosforholdet visa-à-vis sitt trossamfunn og i forhold til det man selv står for. Vi kommer ikke dit i dag prinsipielt, men vi kommer langt på veien praktisk. Jeg er veldig glad for de forslagene som ligger her, at det er en selvsagt ting at ingen statlig instans kan diktere noen som har en tro, til å handle på tvers av den troen. Det ligger også i det innlegget jeg holdt på denne plattformen, at jeg forstår og vet at det er mange mennesker som mener at ekteskapet er innstiftet av Gud, og slik er det. Jeg har respekt for dem som har det synet. Jeg ønsker bare at de skal ha respekt for at mennesker kan ha et annet syn, og at vi i et samfunn som vårt er nødt til å skape rettslige regler som gjør at vi kan leve sammen på en skikkelig måte.

Så får også slutten av dette innlegget være det vitnesbyrdet det startet med – at jeg startet med en annen ballast i livet enn den jeg har når jeg stemmer i dag. Men mitt nære møte med mennesker som har vært glad i hverandre, forpliktende og ordentlige mot hverandre, har gjort så sterkt inntrykk på meg at det er ut fra overbevisning jeg stemmer for den loven som et flertall i Stortinget vil sikre ved stemmegivningen i dag.

Det har vært en lang vei å gå, men veien er slutt for mitt vedkommende.

Rett til barnehageplass

12.06.08. *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnehageloven (rett til plass i barnehage)* (Innst. O. nr. 69 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 52 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Det var representanten Chaudhry som fikk meg til å ta ordet. Man må kjenne veldig dårlig til byutviklingen i denne hovedstaden hvis man ikke har oppfattet at her bygges det barnehager så det koster etter, til og med i grøntområder, noe Venstre ikke liker, og med en kreativitet som er betydelig. Men det skjer samtidig i en total økonomisk situasjon, hvor kostnadene drives i været, hvor det er tøft å få tak i arbeidskraft, selv om man gjør sitt ytterste for å åpne dørene for denne arbeidskraften. Så har man inntil lysbryteren ble slått på hos regjeringspartiene nylig, hatt en makspris. De fleste må jo forstå at når maksprisen går ned, så stiger etterspørselen. Og det skjer i en by hvor det i utgangspunktet var graderte satser, slik at man i denne byen var sikker på at man skulle sikre barnehageplass til alle som trengte det.

Nå har Regjeringen skjont at hvis man opererer med et bevegelig mål, nemlig maksprisen, blir det litt tøft å få til full barnehagedekning. Så Regjeringen skal ha ros for at de har bestemt seg for at nå skal de la den ligge. Jeg tror faktisk at det øker sjansen for å få til det som alle her ønsker, nemlig full barnehagedekning. Jeg synes ikke det skal være en beskrivelse i stortingsalen, at det ikke er noen sterk politisk vilje til å levere. Jeg kan det meste om hvordan budsjetter forhandles og blir til i Oslo, også på skolesiden. Jeg vet hva som satses, jeg vet hva som brukes, og det er en grov fortegnelse å framstille det slik at her skal en SV-representant lokalt nærmest ha gjort en heroisk innsats. Det er nesten det samme som flua som sitter på et svært vognlass og det er støv etterpå, og så sier flua: Se på alt det støvet jeg fikk til.

Med respekt å melde er det en bred politisk vilje i denne hovedstaden til å få til løsninger. Representanten Chaudhry burde vært glad for det, istedenfor å gjøre det til et slags lite finteobjekt i stortingsalen.

Interpellasjoner

23.10.07 *Interpellasjon fra representanten Ola T Lånke til kultur- og kirkeministeren:*

”Hvordan vil statsråden unngå at Telenors sterke posisjon i både infrastruktur og innholdsmarkedene for fjernsyn fører til misbruk av mediemakt?”

Borghild Tenden (V) Venstre har lenge vært opptatt av Telenors rolle og posisjon i det nye markedet. Dette var også tema på vårt landsstyremøte for en måneds tid siden hvor vi vedtok en uttalelse om et mulig skille av Telenor.

Venstre er bekymret for den stadig sterkere posisjonen Telenor har på flere områder og den uoversiktlige situasjonen som har oppstått. I ytterste konsekvens kan det virke som om Telenor kontrollerer alle ledd i en verdikjede som ender hos forbrukeren. Med den hurtige teknologiske utviklingen vi opplever, er det ikke bare en mediepolitisk revolusjon det er snakk om - det er også en teknologipolitisk revolusjon, der vertikal integrasjon er et av nøkkelordene. Denne revolusjonen krever etter Venstres mening en sterk politisk bevissthet og årvåkenhet fordi den berører så mange sentrale områder i vårt samfunn - tv-tilbud, bredbåndsutbygging, innhold på nett osv. Vi ser mye av den samme diskusjonen i Sverige, der debatten omkring den tidligere monopolisten TeliaSoneras posisjon går høyt.

-- På vårt landsstyremøte i september vedtok Venstre en uttalelse om at en utskillelse av den infrastrukturdelen som aksess utgjør for Telenor, er veien å gå i Norge også, og Venstre vil oppfordre Regjeringen til å sette i gang en utredning med sikte på et slikt skille i Norge. Gitt Telenors syn på dette spørsmålet i Sverige er jeg sikker på at de vil være enige om dette i Norge også.

Overgrep mot barn

17.01.08 *Interpellasjon fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til barne- og likestillingsministeren: «Vil statsråden arbeide for at tverrfaglige utredningsteam skal finnes i hele landet?»*

Trine Skei Grande (V) Jeg vil også gjerne takke interpellanten for å løfte fram dette veldig viktige temaet, sjøl om jeg oppfatter at det i salen er veldig bred enighet om det aller, aller meste.

Det var under Odd Einar Dørum at vold i nære relasjoner ble løftet fram, og det var første gang man f.eks. samlet alle politisjefene i landet til et stort nasjonalt møte og valgte vold i nære relasjoner som tema, et tema som det vanligvis ikke blir knyttet stor status til i disse kretser. Vi fikk på plass de første familievoldskoordinatorerne, og jeg er kjempeglad for at Regjeringa nå velger å utbygge det systemet videre for å få kompetanse inn i alle politihusene rundt omkring. Kompetanse er her en nøkkel: kompetanse til å se og kompetanse til å vite hva en skal gjøre. Jeg syns det er viktig at vi må gi større trygghet til alle de fagfolkene som møter barn: De må ikke kunne vite alt, sjøl om de ser litt. Vi merket det veldig godt i sommer da vi hadde saken knyttet til kjønnslemlestelse. Da fikk jeg mange henvendelser fra lærere som var usikre på om de skulle ha varslet. Da sier jeg at det er ikke lærernes jobb å vurdere hvorvidt det er rett å varsle, det er politiets jobb. Så lærere, førskolelærere og alle som møter barn og som er usikre, må få trygghet til å kunne si fra selv om man er usikker – heller én gang for mye enn én gang for lite – og så får fagfolk vurdere hvorvidt det er blitt sagt fra på et riktig tidspunkt. Den tryggheten tror jeg det er viktig at vi gir dem.

Så må jeg få lov til å nevne noe jeg tror vi kanskje er litt uenige om her i salen. Jeg tror at veldig mange av disse overgrepene, kanskje spesielt den store overgrepssaken som er brakt fram for oss nå i det siste, også handler om et samfunn som ikke har et normalt forhold til seksualitet. Folk undertrykker sin virkelige seksualitet, og det fører også ofte til overgrep mot barn.

Det å tro at vandelsattester og DNA-register hjelper for alt, er feil. I den store saken vi har sett nå, hadde ingen vandelsattest klart å stoppe noe, og heller ikke noe DNA-register hadde klart å stoppe noe. Det finnes faktisk ingen lett vei for å oppklare disse sakene. Det kan bare gjøres gjennom god kompetanse og et politi som prioriterer disse sakene, og som faktisk er opptatt av at barnas historie skal tillegges vekt. Så er det faktisk ikke slik at vi her kan vedta oss ut av disse problemene. Nei, vi må sørge for at folk blir kompetente og har ressurser til å ta tak i dette. Det er intet register og ingen attester som gjør at vi kommer bort fra overgrep og vold mot barn.

Vera Lyskløtt (V) Mange og små kommuner har liten tilgang på fagpersoner, og alle kjenner alle. I mitt eget hjemfylke, Finnmark, har vi også det samiske perspektivet.

Forskningstall viser at incest og overgrep mot barn skjer hyppigere i de tre nordligste fylkene og i storbyene. I de store byene bør det ikke stå på tilgang på fagkompetanse. I de nordligste fylkene er imidlertid dette en stor utfordring, samt at reiseavstandene og dermed økonomi skaper ekstra utfordringer. Når det gjelder det samiske barnevernet, er det generelt også en utfordring å rekruttere samisktalende fagpersoner.

Jeg har i spørretimen rettet spørsmål til justisministeren om Regjeringens syn på ambulerende kriseteam. De seneste årene har det vært flere store overgrepssaker i Nord-Norge som har rammet et stort antall barn og unge samt mange pårørende. I grove trekk har de stått helt uforberedt og uten fagkyndige til å bistå ofre og pårørende.

Det er for sent å snakke om hva vi kunne ha gjort, men det er ikke for sent å lære. Det aller viktigste er å forebygge at så mange i et lite lokalsamfunn kan bli rammet igjen. Målet må etter min mening være å kunne opprette et utrednings- og kriseteam for de tre nordligste fylkene – et team som har inngående kompetanse og kunnskap også om samiske forhold, språk og kultur.

Utredning av ekteskapslov

17.01.08 *Interpellasjon fra representanten Ola T. Lånke til barne- og likestillingsministeren: «Utkastet til ny felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par som har vært ute på høring, tar sikte på en omfattende reform av ekteskapsinstituttet som vil bryte med viktige elementer i vår kristne kulturarv og ha konsekvenser for adopsjon av barn og for foreldreskapets biologiske forankring. Hvordan vurderer statsråden behovet for å gjennomføre en konsekvensutredning før loven fremmes?»*

Trine Skei Grande (V) Venstre er for å ha en kjønnsnøytral ekteskapslov, sjøl om vi har en modell som er annerledes. Jeg vil gjerne se saken fra Regjeringa før vi feller dom over den. Men jeg vil gjerne bruke denne anledningen til å si at vi har lagt fram en modell som er godt utredet – ja, til og med godt utprøvd, fordi den blir brukt i en rekke land, der verken samfunnsmoralen har gått til grunne eller det biologiske grunnlaget har brutt sammen. Det er en kjønnsnøytral ekteskapslov der man skiller mellom den borgerlige ekteskapsinngåelsen og den religiøse og den seremonielle. Det ville ha hindret masse problemer, og folk som er engstelig for at trossamfunn skal bli presset til å gjøre ting som er et brudd med deres overbevisning, ville vært trygge på at det ikke ville ha skjedd med Venstres modell.

Operaens innhold

27.05.08 Interpellasjon fra representanten Trine Skei Grande til kultur- og kirkeministeren:

«Fredag 4. april ble slutten av en årelang byggeprosess markert med en nøkkelseremoni i det nye og imponerende operabygget i Bjørvika. Det har vært bred enighet om satsingen på et nytt operabygg i Bjørvika, men samtidig har det vært en sterk bevissthet rundt at det nye bygget også skal innebære en forsterket satsing på ny operakunst, både norsk og internasjonal. Senest i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for inneværende år la flertallet i familie- og kulturkomiteen til grunn i sin budsjettinnstilling at man ville få se «ytterligere nyskaping og utvikling av ny opera». I budsjettinnstillingen fra foregående år understreket flertallet viktigheten av «nyskaping med hensyn til operaen som kunstuttrykk».

På hvilken måte vil statsråden bidra til en slik satsing, og sikre at operabygget i Bjørvika fylles med ny og nyskapende opera?»

Trine Skei Grande (V) Da jeg forberedte meg på denne interpellasjonsdebatten, tok jeg meg tid til å gå gjennom mitt eget klipparkiv over Operaen de siste ti årene. Det var mange debatter, og det var mange forutanelser om hva som skulle gå bra, og hva som skulle gå dårlig. Men nå er det vel på tide at vi gjør som når man har opplevd en fødsel, og vurderer resultatet og ikke prosessen. For det har jo blitt fantastisk flott, slik at man nesten tok til tårene på åpningsdagen. Og det er mange som har gjort en fantastisk jobb, fra her i denne sal og helt ned til dem som har sørget for at en slik konstruksjon kan stå på et så vanskelig sted.

Interessen for opera er jo i ferd med å øke. Folk har lyst til å gå i operaen. Folk har lyst til å oppleve den nye salen og det nye huset. Da er det viktig at man tilbyr alt, fra det lette, operette- og musikalverdenen, til det litt mer vanskelig tilgjengelige som man kanskje må strekke seg litt mot. Vi har bygd en ramme rundt mange nye muligheter, og mange nye tekniske muligheter. Vi har et ansvar, mener jeg, for å utvide det momentum vi faktisk har historisk for å få interessen for musikkscenekunst til å øke, og for å optimalisere den gevinsten som ligger i at vi har en fantastisk, moderne scene, med veldig moderne utstyr, kanskje den mest moderne i verden, der både kor, ballett, orkester og operakompani skal få lov til å utfolde seg.

Min utfordring til statsråden er at vi kanskje bør tenke litt mer når det gjelder denne kunstformen, som vi har tenkt når det gjelder kino- og filmproduksjon. Det å skrive en ny norsk operaoppsetning tar opptil tre–fire år i produksjonstid. Det begynner å likne mer og mer på store filmoppsetninger, store kinooppsetninger. Da er det også et teknisk håndverk som ligger her, knyttet til opplæring og til muligheten for å bruke de mulighetene som ligger der.

Trine Skei Grande (V) La meg få begynne med å kommentere det med balletten, som jeg også sa selvfølgelig har en plass. Etter mitt syn er kanskje ballett eller hele dansekunstmrådet, i Norge i dag et av de mer spennende områdene når det gjelder nyskaping. Det skjer utrolig mye nyskaping på hele dansekunstmrådet – ikke bare knyttet til balletten, men også knyttet til mange av de andre dansemiljøene vi har. Jeg kunne ha sagt mye om det, men jeg tror det er i ferd med å skje noe revolusjonerende når det gjelder dans – når noen kommer til å se på oss i et litt lengre perspektiv.

Selvfølgelig skal man sette opp Puccini. Det ville ha vært meningsløst å ha en opera uten Puccini. Men det at man skal ha et bredt spekter, det at man skal ha en stor mulighet for også å kunne strekke seg mot nye og spennende områder, er veldig viktig. Det handler ikke om å blande seg borti repertoarvalg, det handler om å legge et grunnlag. Og grunnlaget for min interpellasjon var at organisasjonen for komponister her i landet ikke virker fornøyd med den måten man har samarbeidsrelasjoner på. Så kanskje var det en måte å se på om vi kunne skape en politikk for å få bedre samarbeidsrelasjoner.

Så hører jeg at statsråden sier at alt i hop er fint og flott. Jeg er enig med statsråden i at vi har brukt mer penger, men jeg vil vel kanskje sette spørsmålsteget ved om de pengene egentlig er gått til nyproduksjoner på samme måte. Dette huset kom med en del tekniske utfordringer som gjør at vi også tok på oss en større prislapp når det gjaldt drift – så klart, når vi gikk inn for å ha den mest moderne scenen i verden. Jeg er litt redd for at vi nå kaster bort alle pengene våre på å bli optimalt gode på teknikk, uten at vi bruker like mye på innholdet. Sjøl om den kunstneriske ledelsen selvfølgelig må ligge til ledelsen av Operaen, er det også veldig mye som skjer med hensyn til kunstnerisk ledelse i de

regionale operaene. Der skjer det veldig my nyskaping og nykomponering. Hvordan man skal bringe det også til en nasjonal scene, følte jeg heller ikke at statsråden hadde noe svar på. Jeg er bekymret når man opplever at en kunstart egentlig er litt monopolisert som den opptrer i dag, og at vi da legger alt ansvaret for utvikling på området der. Kanskje burde vi også ha sørget for at vi stimulerte til den nyskapinga rundt omkring også på de regionale scenene. Eller kanskje burde vi ha sørget for at det fantes en finansiering eller en fondsstruktur som gjorde det mulig å få til et spleiselag mellom både Operaen, organisasjonene og de regionale operaene. Men jeg oppfattet statsråden slik at han syntes at alt var perfekt. Jeg vil utfordre ham til å si om vi har de rette finansieringsordningene til å stimulere til nyskaping også regionalt.

Trine Skei Grande (V) Det jeg hadde håpet med denne debatten, var å snakke litt om at vi må sørge for at det er et handlingsrom innenfor nyskapinga på dette området som gjør at ikke alle de ekstra pengene vi har bevilget, blir hengende oppe i et digitalt snorloft i Bjørvika – at teknikken har lagt beslag på pengene som skal gå til nyskaping også. Men vi har fått beskjed om å vente på statsrådets melding. Han var ikke engang villig til å tenke høyt.

Samliv

04.06.08. Interpellasjon fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til barne- og likestillingsministeren:

« Vil statsråden bidra til at familievernnet får mulighet til å drive mer forebyggende arbeid for å hjelpe par til å få et bedre samliv? »

Gunnar Kvassheim (V) Det er viktig med fokus på familievernets forebyggende rolle, slik denne interpellasjonsdebatten gir mulighet for. Jeg er enig i at familievernkontorene driver mindre forebyggende arbeid enn de burde gjort. Den knappe ressurs situasjonen rammer virksomheten generelt. Jeg kjenner godt situasjonen fra mitt eget hjemfylke, Rogaland, for familievernkontorene i mitt distrikt har dokumentert hvordan viktig arbeid i dag blir forsømt. Det er ikke en problemstilling som bare er aktuell i enkelte store byer. Ved familievernkontoret i Egersund, som betjener Dalane og Jæren, er situasjonen den at det kan være inntil to måneders ventetid.

Mekling ved skilsmisse og samlivsbrudd er viktig. Gode samværsavtaler og godt samarbeid mellom foreldrene gjør situasjonen lettere å bære for barnet eller barna. Men noe av det viktigste for et barn er at foreldrene har det godt som par. Derfor er det synd at familievernkontorene i så stor grad har blitt en arena for skilsmisser og ikke for forebyggende familievern.

10. Andre saksområder:

ANDRE SATSINGER

I tillegg til satsingene gjengitt innenfor hovedområdene skole, utdanning og forskning, miljø og klima og fattigdomsbekjempelsen i tabellene 1-4 foran, fremmer Venstre i sitt alternative statsbudsjett forslag til andre satsinger og omprioriteringer på knappe 1,15 mrd kroner. Venstre foreslår bl.a. bedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende som ikke finansieres med økt trygdeavgift (også flere tiltak enn regjeringens ene), økt pappapermisjon med en uke, en økt kultursatsing på om lag 145 mill. kroner, 500 flere kvoteflyktninger, flere sivile stillinger i politiet og økt opptak til politihøgskolen, reduksjon i Brønnøysundgebyrene med 10 pst og økt satsing på reiseliv, rehabilitering, trafikksikkerhet, gang- og sykkelveier og rassikring. Venstre foreslår samlet påplusninger og omprioriteringer på 5,83 mrd kroner i vårt alternativ.

Tabell 5: Ymse andre satsinger

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

Datatilsynet	2,2
Oppstartsbevilgninger, Odtontolgibygge ved UiB og Patologibygge ved HiO	8,0
Kompetanseutvikling, rekruttering og forskning, barnehager	50,0
Økt adopsjonsstøtte til 1G	20,0
Økt fedrekvote med en uke og selvstendig rett til papperm for far	14,0
Bedre rettigheter for selvstendig næringsdrivende	77,5
Diverse tiltak og forbedringer innenfor kulturfeltet	144,8
Omprioriteringer innenfor UD's budsjett med økte bevilgninger til NORAD, sivilt samfunn, demokratistøtte, næringsutvikling mv	61,0
Startbevilgning, nytt rettsbygg Gulating Lagmannsrett	5,0
Kriminalomsorg	20,0
Økt tilskudd til ATV (Alternativ til vold)	2,0
Flere sivile stillinger i politiet	54,0
Økt opptak, politihøgskolen	9,1
500 flere kvoteflyktninger	26,8
Reduserte gebyr ved arbeids- og oppholdstillatelse (25 pst reduksjon)	28,2
Styrking av Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og SFT	12,0
Fjernet trygdeavkortning for arbeidsinntekt for aldersgruppen 68-70 år	213,0
Økt reiselivssatsing	50,0
Reduksjon i Brønnøysundgebyrene (10 pst reduksjon)	41,0
Nasjonalt kompetansesenter for rassikring på Stranda	16,0
Norsk oljemuseum	2,0
Styrking av helsesøstertjenesten	20,0
Vaktmestertjeneste for eldre hjemmeboende	20,0
Rehabilitering (utover fattigdomssatsing)	100,0
Trafikksikkerhet (midtdelere)	50,0
Gang og sykkelveier	50,0
Rassikring	50,0
SUM:	1 146,6

Kommunal- og forvaltningskomiteen (Vera Lysklætt)

Budsjettdebatten

11.12.07 Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 (og endringer 2007) vedrørende kapitler under Finansdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (rammeområdene 1 og 6) (Budsjett-innst. S. nr. 5 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V) Jeg har lyst til først og fremst å løfte integrerings- og innvandringsområdet, så kommer representanten Skjelstad tilbake til Venstres standpunkter når det gjelder det kommunalpolitiske.

Integreringsarbeidet i Norge er faktisk ganske godt. Hvis vi sammenlikner oss med veldig mange andre europeiske land, gjør vi ganske mye godt arbeid for integreringen i Norge. Men noen kommuner har spesielle utfordringer på grunn av utviklingstrekk. Derfor syns Venstre det er viktig å gjøre disse kommunene i stand til å komme i gang med kommunale innvandringstiltak. Derfor øker vi posten med 15 mill. kr på dette området.

Vi har stor tro på det lokale initiativet, vi har stor tro på frivillig sektor i integreringsarbeidet, og vi har sett hvor vellykket mye av den jobben som er gjort i Oslo indre øst, er. Vi ser nå at utfordringene øker mer og mer i Søndre Nordstrand og i Drammen. Vi må fokusere på godt forebyggende arbeid på dette området.

Som på veldig mange andre områder er det slik at når det er snakk om å integrere folk, når det er snakk om å skape vennenettverk, når det er snakk om å ta del i samfunnet rundt seg, skjer ikke det bare ved at kommunen vedtar at man skal gjøre det, men ved at man faktisk engasjerer frivillige organisasjoner, at man engasjerer lokale nettverk, og at man gjør skoler og andre viktige fellesarenaer gode på den type arbeid. Vi har sett at mye av den satsingen som har vært i Oslo indre øst, slik sett har vært veldig vellykket. Jeg syns det er veldig morsomt å se de resultatene f.eks. noen av skolene i indre øst har når det gjelder lesing, når vi ser hvordan de systematisk har jobbet med det.

Vi er også ganske stolt over den jobben vi gjorde i den forrige regjeringen når det gjelder mottak av nyankomne flyktninger. Men det er flere som kommer, enn bare de som faller inn under den kategorien. Derfor er det viktig å satse på tiltak i frivillige organisasjoner og i kommuner for også å nå denne gruppen. Derfor har vi satt av 10 mill. kr også til det formålet.

Jeg har merket meg SVs iver i replikkvekslingen tidligere når det gjelder kvoteflyktninger. Venstre er faktisk det partiet som øker antall kvoteflyktninger via FN fra 1200 til 1700 i dette budsjettet.

Libe Rieber-Mohn sa på Politisk kvarter 15. oktober at Regjeringa egentlig var for å øke dette; Soria Moria-erklæringen sier tross alt at man skal ta imot 1500, men at det ikke var plass til det i dette budsjettet.

I Venstres alternative budsjett var det plass til det, og det er jeg veldig glad for. Det er faktisk internasjonale forpliktelser vi her skal ta på oss. Det er faktisk FNs høykommissær som har spurt oss om å gjøre jobben. Det er en stor internasjonal forpliktelse, som det er viktig at vi som et så rikt land tar vår andel av, når vi vet hvor store andeler av dette som blir tatt av de aller, aller fattigste landene.

God integrering er også å ha en god start i Norge. Den siste tidas debatter og den siste tidas lærdom er at vi nok kunne hatt en mye mer effektiv og raskere behandling av søknader. Den køen som folk blir stående i, gjør at mange får en dårlig start i Norge. Derfor har Venstre, sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti, lagt fram forslag om at man får en gjennomgang av UDI og UNE for å effektivisere og fjerne de køene som er der.

Kommunene har også gitt oss tilbakemeldinger. Kommunenes tilbakemeldinger er ganske annerledes enn den patosen som blir framført av regjeringspartiene her fra talerstolen, men det kommer vi tilbake til. De har sagt bl.a. at det er vanskelig å få til god språkundervisning for mange av de flyktningene som er plassert rundt omkring i kommunene. Derfor har Venstre lagt inn 15 mill. kr mer enn Regjeringa for å få til det. Vi støtter også et forslag sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti om å utvide norskundervisningen i introduksjonskurset til 500 timer.

Jeg har også lyst til å komme med en liten bemerkning om Datatilsynet, som det ble sagt her fra talerstolen var tilgodesett med 1 mill. kr. Det er i så fall litt kreativ bokføring, for enhver vet at

lønns- og priskostnadene må tas med her, og i en slik sammenheng har Datatilsynet faktisk fått et kutt. Jeg vil komme tilbake til det når Datatilsynets årsmelding behandles senere i dag.

André N. Skjelstad (V) Venstre er tilfreds med at kommunene har fått en større økning i inntektene de siste årene. Ser vi på 2007 og 2008, er imidlertid ikke økningen i inntekter større enn det den forrige regjering bidrog med i 2004 og 2005. Men den store økningen i 2006 gjør at dagens regjering kan slå seg litt på brystet. På den annen side har dagens regjering bidratt til en betydelig økning i renta. Når vi vet at 1 pst. økning i renta gir en økt utgift på minst 800 mill. kr, blir effekten av økte overføringer mindre. Effekten blir også mindre ved at stadig mer ansvar for ulike offentlige oppgaver blir lagt til kommunene. En særlig gråsone med store økonomiske konsekvenser er oppgaver i skjæringspunktet mellom helseforetakene og primærhelsetjenesten. Dagens foretakslovgivning er moden for revisjon når det gjelder samhandlingen mellom kommuner og helseforetakene. Det kan ikke bare være opp til kommunene å ta initiativ til mer og bedre samhandling.

En annen utfordring vi står overfor, er frihetsgraden til kommunene. I 2008 er 75 pst. av realveksten til kommunene bundet opp i statlige prioriteringer, som barnehagesatsing. For kommuner som allerede har gjort en innsats ved å bygge ut plasser, vil dette gi liten uttelling. Det betyr at effekten av økte overføringer til kommunesektoren blir enda mindre for nokså mange kommuner. Denne øremerkingspolitikken fra de nåværende regjeringspartiene og Fremskrittspartiene knyttet til barnehagepolitikken går på bekostning av andre investeringer i kommunesektoren, slik at de siste tallene fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi viser.

Venstre vil slippe kommunene fri. Vi ønsker i mindre grad å redusere den lokale skattøren, trekke inn midler fra kommunene og omfordele til det som mer og mer likner en stykkprisfinansiering av statlige reformer. Venstre ønsker å grunnlovsfeste det kommunale selvstyret og vil ikke at kommunene skal bli statsfilialer. For å styrke det lokale selvstyret og øke friheten ønsker Venstre primært at kommunene skal få en større frihet til å fastsette den lokale skattøren, vurdere flere konsesjonsbaserte inntekter og utvide muligheten for naturressursbeskatning. Inntil dette blir vedtatt politikk, mener Venstre at kommunenes skatteinntekter bør ligge på om lag 50 pst. av kommunenes totale inntekter.

Venstre vil også understreke at det er et betydelig potensial for effektivisering i kommunal sektor. 1 pst. effektivisering innenfor kommunal sektor vil kunne frigjøre opp til 2,8 milliarder kr. Men her er det viktig å ha en politisk debatt om hvor en skal effektivisere i kommunal sektor. I Venstre er vi svært bekymret for signalene som nå kommer fra mange kommuner, og ikke minst fylkeskommuner, om effektivisering innenfor skolesektoren. Dette ser spesielt ut til å gå ut over undervisning og pedagogisk kvalitet, men når rentekompensasjonsordningen for skolebygg fra neste år vil falle bort, vil det svært sannsynlig gå ut over nødvendige investeringer i det fysiske miljøet.

På tross av økte overføringer til kommunene har lærerdekningen i grunnskole og videregående skole ikke økt de siste årene. For den videregående skolen, med sterk elevvekst de siste årene, er dette alvorlig. I tillegg ser vi en tendens til at fylkeskommuner spekulerer i ikke å erstatte lærerfravær.

Venstre omprioriterer derfor 500 mill. kr fra kommunene til fylkeskommunene for å styrke den videregående skolen i 2008. I tillegg har Venstre funnet plass til å videreføre ordningen med rentekompensasjon for skolebygg med 2 milliarder kr i 2008, som vil komme både kommuner og fylkeskommuner til gode. Sammen med Venstres forslag om økt lærebokstipend, rekrutteringsplan for lærere og styrking av skolebibliotekene gir Venstre et tydelig signal om at vi vil satse på kvalitet i skolen.

Når det gjelder fylkeskommunene fram mot innføringen av regionreformen i 2011, har vi en utfordring i å gjøre dem til noe mer enn en skoledriver. Venstre mener det er å sløse med demokratiet og statens ressurser om vi ikke greier å delegere et større politisk ansvar og utføre flere oppgaver på dette nivået underveis. Vi har vedtatt at mellomnivået skal bestå, uavhengig av størrelse. Det er derfor et paradoks at fylkesmannsembetet, som egentlig er mer truet av regionreformen enn fylkene, stadig får tilført nye oppgaver mens fylkene ser ut til å holdes i kuvøse fram til 2011.

Datatilsynet og Personvernemnda

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldingar for 2006 ([Innst.S.nr.42](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.5](#) (2007-2008))

Trine Skei Grande (V): Regjeringa sa i sin regjeringserklæring at den vil ha fokus på å sikre at personvernet ikke svekkes. Likevel ser vi at vi er i en tid der personvernet stadig vekk trues.

Noen av oss hadde George Orwells bok « 1984 » som pensum da vi gikk på skolen. Grunnen til at den bare ble sett på som en utopi da vi leste den i 1984, var at man tenkte at så store mengder med informasjon er det faktisk ikke mulig for noen å samle. Det er nå helt forandret. Med dagens teknologi har vi enorme muligheter til å samle informasjon, og vi har enorme muligheter til å sammenstille informasjon. Og det vi stadig vekk ser, er at teknologien er sjølve drivkraften bak det å iverksette ting. Det er som debatten vi hadde her om nye maskiner på Gardermoen. Det viste seg at det ikke var snakk om noen sikkerhetsmessig vurdering av bruken av dem, det var ikke snakk om hastighet eller bekvemmelighet - men man beveget seg inn i folks personlige sfære fordi det var en interessant og spennende ny teknologi, som man hadde veldig lyst til å bruke.

Dette ser vi på en rekke områder. Vi ser at det i helsesektoren blir veldig fristende å bruke ny teknologi og nye sammenstillinger av informasjon. Vi ser det innenfor samferdsel, der det blir veldig spennende å se hvordan man klarer å sette grenser for ny sammenstilling og samling av informasjon. Vi ser det selvfølgelig på justissektoren, sjøl om det for meg, som liberaler, er ganske oppsiktsvekkende at de gamle personvernområdene som vi var så opptatt av, som handlet om statens overvåking av individet, nå holder på å bli mindre og mindre viktig sammenlignet med den private overvåkingen av individet i samfunnet. Og vi ser stadig vekk en tjenestebransje, som f.eks forsikringsindustrien, som tilbyr folk andre vilkår hvis man er villig til å la seg overvåke, hvis man er villig til å henge en liten « duppeditt » på båten eller i bilen som forteller hvor du hele tiden er.

Dette betyr at det er enormt viktig at Datatilsynet og de andre organene som vi har i samfunnet til å ta vare på personvernet, faktisk gjøres i stand til å gjøre det. Jeg er oppmerksom på at det er pluss på 1 mill. kr i forhold til Regjeringen, men vi i Venstre har villet plusse på 2 mill. kr oppå det igjen. Det er et enormt arbeidspress som ligger på Datatilsynet, og de har en jobb som de gjerne skulle ha gjort på skikkelig vis. Men vi burde kanskje, vil jeg si fra Venstres ståsted, ha desentralisert mer av makta og godkjenninga for å få en debatt nærmere folk når det gjelder personvernutfordringene.

Det er fremmet en rekke forslag fra Venstre på området personvern. Det kommer til å komme en debatt knyttet til kommisjonen. Men det er viktig at Datatilsynet ikke svekkes i jobben sin, og at de blir gjort i stand til å gjøre den viktige jobben de har, for faktisk å være med og svare på hvordan vi som individer skal kunne beholde vår integritet i et samfunn der teknologien stadig driver oss til nye skanser

Hovedstadsmeldingen

13.03.08. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstadsmeldingen (Innst. S. nr. 165 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 31 (2006-2007))

Odd Einar Dørum Dette får bli et vitnemål fra en byborger, en «byfil» og en bymisjonær, og det lyder slik: Oslo er en vakker og flott by. Det er en raus by. Det er en by som gir store rom til menneskene. Den preges av den flotte intimiteten, den korte avstanden mellom maktens bygninger og grønne områder, der folk bor. Oslo er Europas mest intime hovedstad, og det er en kompakt hovedstad.

I lys av dette får vi et klassisk norsk stortingsdokument, og intet galt sagt om det. Men la oss se på handlingene: På miljø og klima har Oslo bystyre vedtatt en meget ambisiøs klimahandlingsplan som møtes i et nasjonalt kompromiss mellom regjeringspartiene, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Så har oslopolitikere og akershuspolitikere sammen satset på det som heter Oslopakke 3, som har et tyveårsperspektiv, og hvor hele poenget er at politikere skal tenke langt utover det kortsiktige. I den saken som kommer etter denne, konstaterer jeg i hvert fall med stor glede at flertallet i komiteen – alle partier unntatt Fremskrittspartiet, som har sitt eget finansieringsopplegg – står ved Oslopakke 3. De står ved perspektivene. Det er hyggelig. Da er det veldig viktig at Regjeringen, når den behandler dette i neste omgang, skjønner den energien som ligger i at lokalpolitikere er villige til å gi hverandre hånda – for å bruke et uttrykk fra arbeiderbevegelsen – og holde fast så mye at man ikke setter noe i spill. Det er et ansvar som det er verdig å ta på alvor, det som er vist av lokalpolitikere i Oslo og Akershus sammen. På samme måte får man, når man kommer med en nasjonal transportplan, ta med det dobbeltsporet til Ski som nå ikke har noen plass, slik at kollektivtransporten blir noe som ikke bare blir bra i form av at trikken i Oslo har gått over fra å være samferdselshistorie til å bli – jeg holdt på å si –

bysjel på skinner og et rullende fortau, og som er en gnistrende god skildring av samspill fra staten med framkommelighetstiltak, lokal satsing og stor innsats fra dem som jobber med dette – et meget flott utgangspunkt.

På samme måte er det, slik representanten Reikvam med rette snakket om, med forskningen. Ja, da får man jo møte det i Oslo hovedstadsregion, hvor vi er inne på halvparten av landets forskning, og sørge for å ha anstendige, skikkelige forskningsbudsjetter, rekrutteringsopplegg og vitenskapelig utstyr. Da må man sørge for å prioritere det i det store budsjett- og pengehavet som den sittende regjering har, med 130 milliarder kr mer ekstra penger til rådighet enn det den forrige hadde i 2005. Det gir muligheter hvis man vil. På den måten vil man også kunne utnytte og møte energien som finnes her, som er en energi som henger sammen med energien i andre deler av landet.

La meg gjøre det klart: Jeg er ikke en Oslo-politiker som synes at man skal bli stor av å rakke ned på andre deler av landet. Min Oslo-parole lyder slik: Vær stolt, men «inte nøyd», og vær veldig raus mot andre. For jeg skjønner rausheten og styrken i en sunnmørstrunder ytterst i havgapet på Sandøy, som forteller om brønnbåter og sier at han har mye å hente i Rio de Janeiro og mindre på Drammensveien. Jeg skjønner det, og jeg skjønner på samme måte hvordan folk på tvers av landet og på tvers av hovedstaden skal gi hverandre hånda. Men denne hovedstaden må da også behandles på den måten av Regjeringen når vi kommer til Oslopakke 3, når vi kommer til klimataklinger, og når vi kommer til forskningsbudsjett.

Oslo-skolen er kanskje den mest sammensatte skolen i dette landet, og jeg synes folk skal ta med seg at mens Muhammed-striden, karikaturstriden, raste, taklet man det i Oslo-skolen. Det vakte ikke så mye oppsikt, det, men det burde vakt nysgjerrighet – at man faktisk har skapt det man har gjort, at man har fått til den dialogen som gjør at man har mye å være stolt av og mye å være glad for.

Odd Einar Dørum (V) Borgere her i landet som sliter med rus, trenger varme hender, men de trenger også et empatisk og intelligent byråkrati. Venstre har da, sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti, i innstillingen fremmet et forslag om at staten også aktivt, til like med kommunen, skal sørge for at det blir en samhandling og ikke et svarteperspill innen helsetjenesten og rusomsorgen. Det er komplett uforståelig for meg at representanten som nettopp holdt et flott og sterkt innlegg om rus, ikke kan stemme for det. Det er i det hele tatt uforståelig at regjeringspartiene ikke kan stemme for et forslag som skal sørge for at det blir et samspill og ikke et svarteperspill. For det er dette samspillet som gjør at et menneske med rusproblemer blir borger og ikke pakkepost.

Jeg skal gi noen eksempler: I 2006–2007 var det 25 pst. brudd på frister innen spesialistbehandlingen i Helse Øst før det ble «Helse Størst». Så skulle man vandre til et sted i Østfold – det gjør de færreste – for å få en «second chance». Hadde man imidlertid hatt det pålegget som er fremmet av Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre, ville man nettopp hatt mulighet til samspill, som jeg oppfattet at representanten Vedum snakket om. Så hvorfor kan man ikke støtte dette forslaget og tankene bak det?

Odd Einar Dørum (V) Rushtidsavgift er med i Venstres program. Når det gjelder Oslopakke 3, har vi fraveket dette i den felles pakke som er laget, fordi vi får ca. halvparten av beskatningen av bilister og statlige midler for å drive kollektivtransport og investere i kollektivtransport. Så vet vi som kan dette området på kollektivsiden, at hvis man noen gang skulle tenke på en rushtidsavgift, ville vi fra nå av – gitt at alle ting kom på plass og pakka honoreres – bruke minst fire år på å bygge opp kollektivtransporten til den får en slik standard at den kan levere.

Men vi har gjort en avtale. Høyre var villig til å møte oss ved å si at vi bruker utrolig mye mer penger til investering og drift enn ellers. Da kan jo representanten tenke på at av de 30 kronene det koster i bommen nå, går det 12 kr for hver passering til drift av og investering i kollektivtransport. Og når resten av pakka faktisk er laget på den måten at en ikke skal øke veikapasiteten, men sørge for at det er levelig i Sandvika sentrum, i Asker sentrum og i belastede steder i byen, er det miljøtunneler på linje med Bogetunnelen i nærheten av Vaksdal på Vestlandet, som gjør at folk i et miljø får beskyttelse. Gjør man det på Vestlandet, kan man gjøre det i byen, så dette er Venstres svar: kollektivsatsing og miljøtunneler.

Offentlig vann- og avløpsinfrastruktur

02.04.08. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra Sp om gjennom ny lov å sikre at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige i all framtid (*Innst.S.nr.181* (2007-2008), jf. *Dok.nr.8:91* (2006-2007))

André N. Skjelstad (V) Samarbeidsregjeringen, ved daværende justisminister Odd Einar Dørum, nedsatte det såkalte Ullring-utvalget, som la fram NOU 2006:6, Når sikkerheten er viktigst. Vann er sentralt som næringsmiddel. Det er også viktig å sikre en fortsatt god vannforsyning til innbyggerne. Med tanke på sikkerhet og sårbarhet er det viktig å utvikle best mulig sikkerhet knyttet til både drikkevannskilder, tekniske installasjoner og distribusjonsnett. Norge er særdeles godt stilt med tanke på vannforsyning. I tillegg har vi forvaltet vannressursene på en god måte. Når det gjelder vann og avløp, står norske kommuner for en stor andel av drikkevannsforsyningen og den lokale forvaltningen på vegne av innbyggerne. Mange andre land har valgt å organisere drikkevannsforsyningen annerledes, enten gjennom store statseide, regionale selskaper eller gjennom mange private aktører.

Noe av intensjonen i Ullring-utvalgets innstilling er å sikre at norske myndigheter gjennom internasjonale handelsavtaler ikke blir tvunget til å godkjenne salg av vannverk og distribusjonsnett til kommersielle aktører i mangel av egen lovgivning. I en SINTEF-rapport fra 2005, utført på oppdrag av KS, er spørsmålet om en internasjonal liberalisering drøftet nærmere. Konklusjonen er at det på kort sikt ikke forventes noe vedtak fra EUs side om liberalisering av VA-sektoren, bl.a som følge av at VA-tjenesten er organisert forskjellig fra land til land.

Ullring-utvalget var primært opptatt av sikkerhet og beredskap, og kom i denne sammenheng til at VA-nettet og strømforsyningen har forskjeller som gjør at en liberalisering av VA-sektoren ikke er like egnet som strømmettet. Viktige forskjeller er bl.a at VA-nettet har en geografisk avgrensning og vanskelig kan bli et nasjonalt eller internasjonalt marked, samt at det er vanskelig å slippe til flere konkurrerende aktører i VA-nettet.

Forslagsstillerne har tatt utgangspunkt i utvalgets anbefaling, men i bakgrunnsomtalen synes vi å skimte et snev av mistillit mot lokaldemokratiet, som forvalter denne virksomheten. Svært få norske kommuner har forsøkt å selge seg ut av VA-anlegg, og svært få har konkurranseutsatt eller privatisert selve drikkevannsforsyningen. Når det gjelder opparbeidelse og vedlikehold av ledningsnett samt bygging av tekniske anlegg, er vel dette en av de mest konkurranseutsatte virksomhetene i kommunal sektor.

Venstre har tillit til lokaldemokratiet og dagens forvaltning av VA-sektoren, og vi ser ikke at vi står overfor en salgsbølge når det gjelder kommunale vannverk og drikkevannsrettigheter. På bakgrunn av dette har ikke Venstre noe umiddelbart hastverk med å endre en lov for å sikre at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige i all framtid. Vi ser imidlertid at det i et sikkerhetsperspektiv kan være strategisk for Norge å lovfeste kommunenes eierskap til VA-nettet tydeligere enn i dag. Vi ønsker imidlertid at det skal skje gjennom utredning av en ny sektorlov for vann og avløp. Like viktig som å sikre eierskapet er det å rydde opp i konglomeratet av myndighetsansvar og lovreguleringer i sektoren. VA-sektoren er i dag underlagt minst seks departement, og ingen av dem har et helhetlig eller koordinerende sektoransvar.

Venstre kommer til å stemme for forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Arbeidsinnvandring

17.06.08. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om arbeidsinnvandring (*Innst. S. nr. 292* (2007-2008), jf. *St.meld. nr. 18* (2007-2008))

Vera Lyskløtt (V) Jeg vil starte med å rose Regjeringen for *St.meld. nr. 18* og den retningen på tiltakene som i dag blir vedtatt. Under debatten om utlendingsloven tidligere i vår tok vi opp mange av våre forslag og bad Regjeringen ta disse på alvor. Vi kan i dag kvittere ut mange av dem, dog ikke alle, og det er fortsatt mulig å gjøre mer for å skaffe oss utenlandsk arbeidskraft. Det viser bl.a. de forslagene som Venstre fremmer sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti. Det er også mulig å innføre noen av tiltakene raskere enn 1. januar 2010, som er antydnet.

Venstre mener at arbeidsinnvandring er et gode for norsk næringsliv, og at dette ikke må få negative konsekvenser for det norske arbeidsmarkedet. Vi er positive til at vilkårene for å kunne arbeide i Norge fortsatt skal være basert på avtalene forhandlet fram av partene i arbeidslivet.

Arbeidsinnvandringsinstituttet er det området der vi skal kunne koste på oss å velge, men det betinger at vi har nok å velge blant. I dag er ikke Norge blant de mest attraktive landene for dem som søker

lykken i et annet land gjennom arbeid. Det kommer langt færre enn det maksimale taket på 5 000 fra land utenfor EU. Fram til oktober 2006 har det bare vært rekruttert 1 542 spesialister. Venstre mener det er særlig viktig å legge vekt på rekruttering av arbeidskraft med høyere kompetanse. Det har lenge vært mangel på arbeidskraft i store deler av norsk arbeidsliv, og vi mener det er viktig at Regjeringen evner å profilere Norge og norske arbeidsplasser. Vi ønsker derfor at det skal utvikles en mer aktiv politikk for å tiltrekke oss svært høyt kompetent arbeidskraft og studenter på doktorgradsnivå. Det må utarbeides en egen nasjonal strategi for dette. Det er også viktig at det utvikles systematisk kunnskap om Norges status i det internasjonale arbeidsmarkedet. I dag er det slik at Norge ofte taper i konkurransen i forhold til land som Canada og Storbritannia, til tross for at Norge årlig kåres til et av verdens beste land å bo i. Det må bl.a. drives oppsøkende virksomhet utenfor landets grenser i større grad enn i dag, med informasjon om muligheten for arbeid og studier i Norge. Forskningsinstitusjonene må styrkes for å tiltrekke seg flere utenlandske forskere. Jeg viser i så måte til det forslaget vi har sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti om en nasjonal strategi. Vi mener videre at utenlandske studenter som har fullført høyere utdanning i Norge, bør få rett til arbeidstillatelse i inntil fem år. En slik ordning vil være positiv både for Norge og for studenten, som vil få mulighet til å øke sin kompetanse og arbeidserfaring. Ordningen vil dessuten fungere som et incentiv for å fullføre studiene. De aller fleste arbeidsinnvandrere i Norge kommer fra nærområdene, spesielt fra de andre nordiske landene, Polen og de baltiske land. Om lag ni av ti tillatelser til arbeidsinnvandrere blir i dag gitt til personer fra EØS/EFTA-området, mens hver tiende arbeidstillatelse blir gitt til borgere av tredjeland, dvs. land utenfor EØS/EFTA-området. Langt de fleste er menn. I min egen landsdel, Nord-Norge og Finnmark, ser vi en økende mangel på arbeidskraft i offentlig sektor, i privat sektor og særlig i fiskeindustrien. Jeg og Venstre er derfor godt fornøyd med at Regjeringen nå åpner for midlertidig tillatelse for russere fra Barentsregionen til å arbeide i de tre nordligste fylkene. Barentsregionen er på mange måter vårt nærområde, både kulturelt og i næringsøyemed. Økt mobilitet og samkvem på Nordkalotten er en styrke for alle, og kan samtidig også bidra til å løse noen av utfordringene vi står overfor i regionen, både med tanke på arbeidskraft og med tanke på kjønns- og alderssammensetning. Det er imidlertid viktig å presisere at det ikke er hjerneflukt vi skal åpne for.

Kommuneøkonomien

17.06.08. *Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2009* (Innst. S. nr. 263 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 57 (2007-2008))

Leif Helge Kongsberg (V) Venstre er på linje med Regjeringen når det gjelder vekst i inntekter til kommunesektoren for 2009. Selv om Venstre er et opposisjonsparti, vil vi opptre raust og gi Regjeringen ros for inntektsveksten til kommunesektoren de siste årene.

Men så er det jo slik at inntektene er bare den ene siden av regnskapet. Den andre er utgiftene. Selv om inntektsveksten under dagens regjering har vært på snaut 21 milliarder kr i perioden til nå, har utgiftsveksten vært større.

I Gjøvik kommune, hjemkommunen til komitélederen, anslår rådmannen at lønnsveksten i 2008 vil bli på 6,5 pst. I statsbudsjettet for 2008 ble det lagt inn et anslag på 5 pst. Rådmannen anslår at merkostnaden i forhold til budsjettet blir 10 mill. kr. I tillegg kommer pensjonsutgifter, stigende lånerente, behov for ytterligere lån til utbygginger osv. Utgiftene vokser raskere enn inntektene. Venstres svar på det er ikke enda mer penger enn det Regjeringen lover. Derimot er vi opptatt av å se på effektivisering. 1 pst. effektivisering i kommunesektoren kan gi en gevinst på om lag 1 milliard kr. Vi må derfor være villige til å se på struktur, organisering og produksjon for å få best mulig effekt og utnytte fellesskapets midler på best mulig måte.

Under dagens regjering har omtrent all forsøksvirksomhet og modernisering stoppet opp. I så måte viser jeg til et stort og viktig forsøk i mitt eget fylke, Møre og Romsdal, enhetsfylkeforsøket.

Kommunal sektor i Norge trenger forsøk. Vi trenger modernisering og optimalisering.

Jeg vil i den sammenheng få vise til Venstres forslag om å gi kommunene rett til å velge å få all finansiering fra staten som frie midler, uten øremerking. Jeg er fullstendig klar over at det er et radikalt forslag, men det viser at vi tar kommunene og lokalpolitikere på alvor. Vi ønsker også å styrke

grunnlaget for de frie inntektene til kommunene ved å opprettholde selskapsskatten og gi en friere lokal skattøre. Regjeringen går her motsatt vei.

Så litt til inntektssystemet. Venstre er skuffet over at Regjeringen ikke har lagt fram et mer fullstendig forslag til nytt inntektssystem. Det er en svært halvhjertet reform når kostnadsnøkklene ikke er tatt med. Det er kostnadene ved å drive kommunene som utgjør de store forskjellene. Kostnadsnøkklene er overmodne for revisjon. Likevel blir dette arbeidet nå utsatt til 2011. Regjeringen sier heller ingen ting om basistilskuddet og inndelingstilskuddet til kommunene. Disse tilskuddene er sentrale for kommunestrukturen. Mye tyder på at det er mange kommuner som frivillig ønsker å slå seg sammen, men som ikke realiserer det fordi de taper inntekter. Vi må tørre å ta også strukturdebatten.

Når det gjelder de foreslåtte endringene i inntektssystemet, følger Venstre Regjeringen på en del av forslagene. Det gjelder bl.a. inntektsutjevningen. Det må sikres at pålagte velferdsoppgaver kan utføres på et mest mulig likt grunnlag i kommunene. Derfor er det viktig å øke inntektsutjevningen. Venstre ønsker å opprettholde selskapsskatten. Vi mener den er et viktig virkemiddel for at kommunene skal ha nødvendig oppmerksomhet på lokal næringsutvikling. I tillegg ser vi på den som et bidrag til å holde skatteinntektene på om lag 50 pst. av kommunenes inntekter. Venstre mener kommuneoverføringer fortsatt skal brukes som et regional- og distriktpolitisk virkemiddel, og at det i dagens situasjon er rett å gi slik støtte til flere enn i dag for å opprettholde bosettingsmønsteret og det mangfoldet som kjennetegner lokalsamfunnene våre. Vi følger derfor Regjeringens forslag om å legge 380 mill. kr mer i potten.

Venstre er kritisk til at Nord-Norge-tilskuddet videreføres i sin nåværende form, bare beregnet ut fra folketallet. Når en skal opprettholde det, hadde det vært bedre at Nord-Norge-tilskuddet tok hensyn både til kommune og til innbyggertall, slik som det sørnorske distriktstilskuddet. Så fikk en heller ha justert satsene. Da ville en ha fått et mer oversiktlig og likt system. Det ville blitt mer robust også for kommuner som har befolkningsnedgang.

Vera Lysklætt (V) Kommunesektoren utgjør en betydelig andel og er en viktig del av offentlig virksomhet. På mange områder utgjør den en svært effektiv forvaltning av fellesskapets midler og leverer god kvalitet på tjenester til innbyggerne. Kommunesektoren står også overfor store utfordringer. Stigende levealder, stor fraflytting i deler av landet og stor befolkningsvekst i andre deler, kamp om arbeidskraft og økte krav om nye tjenester er blant noen av dem. En annen og svært viktig utfordring i kommunal sektor er kvaliteten på innholdet i skolen og på skolebygg og innemiljø. Nasjonale føringer gir rammer for skolen, men den utførende delen er i stor grad opp til den enkelte kommune og kommunepolitikere. Venstre ønsker å prioritere de nasjonale ressursene annerledes enn Regjeringen. Vi ønsker ikke å utvide timetallet i småskolen med fem uketimer. Vi mener dette er feil prioritering nå. Vi vil heller bruke ressursene på å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring. Venstre vil derfor bruke mer ressurser på et lærerløft og på å innføre et kompetanseår for lærerne. Flere fylker har på initiativ fra Venstre utredet hva det vil koste å innføre et kompetanseår, som viser at dette er fullt mulig å få til. Vi merker oss at Regjeringen nå later til å komme gradvis etter.

Rekruttering av lærere er en annen utfordring som dels krever en nasjonal prioritering, og en femårig lærerutdanning er et av virkemidlene. I tillegg til dette er Venstre opptatt av lærerutdanningen som skjer ved universitetene, og som i større grad rekrutterer til den videregående skolen. Søkningen til de klassiske undervisningsfagene for videregående ved universitetene er sterkt synkende, ikke minst gjelder dette for realfag og språkfag. Det er en nasjonal oppgave å se på incentiver for å styrke søkningen til og kvaliteten på utdanning av lærere til den videregående skolen. Det er en kjensgjerning at gjennomsnittsalderen blant lærerne i videregående er høy. Mange lærere skal erstattes i løpet av få år. En annen utfordring i videregående skole er det store bortfallet av elever. Her er det påkrevd å fokusere på gjennomføring på et lavere nivå enn studie- og yrkeskompetanse. Vi må legge bedre til rette for dem som ikke kan følge det normerte skoleløpet. Dette innebærer bl.a. å bringe mer praksis inn i utdanningsløpet og å styrke rådgivningstjenesten både i ungdomsskolen og i videregående skole.

--

Til slutt vil jeg ta opp det faktum at samiskspråklige elever ennå ikke har fått en eneste lærebok tilpasset Kunnskapsløftet. Her har vi et felles ansvar for å rydde opp. Venstre har nå i sitt alternative budsjett prioritert 2 mill. kr til en slik læremiddelkoordinator.

Lovsaker

Utlendingsloven

08.04.08 Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (Innst.O.nr.42 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.75 (2006-2007))

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endring i utlendingsloven (tvungent verneting i Oslo for utlendingssaker) (Innst.O.nr.40 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.29 (2007-2008))

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantlovforslag fra Frp adgang til å sette utlendinger som truer rikets sikkerhet i lukket forvaring. (Innst.O.nr.41 (2007-2008), jf. Dok.nr.8:25 (2007-2008))

Trine Skei Grande (V): For det første vil jeg begynne med å rose Regjeringa - jeg samler rosen i starten, slik at man kan gjøre seg klar til den - for den ryddejobben som er gjort med den nye utlendingsloven. Det ble startet NOU-arbeid i Bondevik II-regjeringas tid, men det er en veldig viktig jobb å gjøre loven mer konsekvent og samle ting som tidligere har ligget rundt loven, *inn* i loven. Jeg vil også skryte av at man har gjort en god del gode ting når det gjelder barn, og når det gjelder å respektere UNHCRs prioriteringer. Det synes jeg er bra gjort.

Jeg er også glad for at regjeringsfraksjonen under behandlingen i komiteen har gått inn på en merknad som var viktig for Venstre når det gjelder retten til å yte hjelp til dem som er papirløse, at det ikke er et lovbrudd. Det er ganske bred enighet om hovedgrepene i utlendingsloven. Det er stort sett bare Fremskrittspartiet som stiller seg på utsiden av debatten. Men det er nok mange grep Venstre ville gjort annerledes hvis vi hadde kunnet. Vi syns det er viktig å ha en streng, human, fleksibel og moderne utlendingslov.

Når det gjelder flyktninginstituttet, asylinstituttet, ja også deler av ordningen med gjenforening, blir det stort sett styrt på grunnlag av det vi har tatt på oss av internasjonale forpliktelser.

Når det gjelder arbeidsinnvandring, mener jeg vi skal være så kyniske vi kan når det gjelder de menneskene vi ønsker skal komme til landet vårt. Derfor er det helt ulike innfallsvinkler til reglene for flyktning- og asylinstituttet og til reglene for arbeidsinnvandringsinstituttet. Arbeidsinnvandringsinstituttet er det området der vi skal kunne koste på oss å velge dem vi vil ha. Her synes Fremskrittspartiet å ha misforstått. De tror at det er ved flyktning- og asylinstituttet man skal velge mennesker ut fra landets behov og ikke ut fra de enkelte menneskenes behov.

Det å få til en effektiv og god saksbehandling er en kjempeutfordring for hele feltet. Vi har ønsket en god del enkle grep som vi har lagt inn her, som vi tror ville gjort ting enklere og mer effektive. I Bondevik II-regjeringas tid innførte vi det som kalles differensiert saksbehandling, der vi også sørget for en kjapp bortvisning av dem som åpenbart var grunnløse søkere. Det var veldig virkningsfullt. Det fikk ned behandlingstiden, og det fikk også slutt på en del tilstrømninger fra land der forfølgelsen ikke er på nivå med forfølgelsen i de landene hvor mange av de asylsøkerne som får innvilget søknadene sine, kommer fra.

Vi syns også det har vært et godt grep å sikre retten til å bytte vei. Det har i dag, spesielt fra Høyre, blitt sagt at det er mange kyniske mennesker som tjener penger på smugling. Det er det. Men det er også for veldig mange få andre muligheter til å komme seg ut av et land. Og en kunne også kalle grenselosene, som fraktet mennesker over til Sverige under krigen, for menneskesmuglere. Det var de, ifølge manges definisjon av « menneskesmuglere ». Noen av dem mottok faktisk også betaling for jobben de gjorde. Noen av dem som hjelper asylsøkere ut av land, gjør det også av et godt hjerte og ikke bare for å tjene penger. Det går ikke an å ha en svart/hvitt-holdning til akkurat det. Det at mange av dem får rettleiing som er feil, slik at de får en dårligere behandling av søknadene sine, og det at de

også får feil rettleiing om hva de skal gjøre, gjør at vi nok har en mer inkonsekvent saksbehandling enn det vi kunne hatt. Det tror Venstre kunne blitt lettere ved å bytte vei.

Så til det at man kan søke om gjenforening *fra* riket. Vi skjønner ikke helt hvorfor man skal bli straffet med å reise tilbake hvis man f.eks har stiftet familie og fått barn her, hvorfor det da er veldig viktig at man sender søknaden fra et annet land.

Når det gjelder visumpolitikken, er det to saker jeg har lyst til å ta opp. Det første er at vi trodde virkelig på regjeringspartiene da de var positive til kjærlighetsvisumet. Vi trodde faktisk at når de sa det, så mente de det. At SV har blitt helt tannløst i løpet av arbeidet med loven, kan vi leve med, men jeg må si at det er vondt å oppleve det som har skjedd med kjærlighetsvisumet.

Vi har også et forslag sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti om å se på og lage bedre, effektive rutiner f.eks knyttet til oppmøte ved retur slik at vi kan gjøre visumreglene våre mer levelige mot at vi lager ordninger som sikrer at vi vet at folk har returnert.

Venstre har vært veldig opptatt av kjønnsbasert asyl. Det er sagt mange gode ord i saken som jeg tror jeg skal gi spesielt SV æren for, når det gjelder forfølgelse på bakgrunn av kjønn. Perspektivene er der, men det å senke terskelen, spesielt i forhold til denne gruppen, er de altså ikke med på. Det har stoppet med de gode ordene.

Det barnerettslige perspektivet mener jeg også er styrket i Regjeringas forslag, men begrepet « innvandringsregulerende hensyn » kontra det barnerettslige mener jeg fortsatt er uklart. For Venstre er det viktig at man ikke bruker uttrykket « barns beste », som vi bruker i norsk barnevern, ved en sånn vurdering. Vi innrømmer at man må ha et annet perspektiv, for de aller fleste barn vil faktisk ha det bedre i Norge enn i et nesten hvilket som helst annet land. Men at det må være barnerettslig forsvarlig å foreta en utsendelse, mener vi er viktig, og det må veies opp mot det som kalles « innvandringspolitiske hensyn ».

Så til de papirløse. Det som forundrer meg her, er at Regjeringa egentlig ikke har noen forslag når det gjelder dette. De har ingen forslag til løsninger. Hvordan SV kan leve med det, skjønner jeg ikke. Vi har prøvd å komme med en del forslag for å se hvordan vi kan møte den utfordringen det faktisk er. Og enhver som prøver å forenkle dette bildet, tar feil.

Vi syns det er viktig å prioritere barn som har levd lenge i landet. Vi syns det er riktig å innføre retten til et nytt intervju, og hvis man ikke kan effektivt utsende, mener vi det er bedre å gi folk arbeidstillatelse enn å la dem leve på sosialstønad. Vi mener folk må få retten til å gjøre opp for seg.

Så har vi sammen med Kristelig Folkeparti og Høyre lagt inn en rekke forslag når det gjelder tvangsekteskap, og jeg er forundret over at disse ikke har fått støtte fra flere. Jeg hadde ventet at et parti som f.eks. Fremskrittspartiet skulle like noen av de forslagene vi har kommet med her, ettersom de har vist stort engasjement på det området. Det gjelder det å innføre en viljeserklæring før man reiser ut for å få godkjent ekteskapet i etterkant, og å innføre anonyme vitneprov. Det gjelder det å satse på utenriksstasjonene, og å legge større vekt på utenriksstasjonenes vurderinger. Vi ønsker også at man skal kunne satse på alle de endringene som trengs i miljøene. Jeg mener at man faktisk bekjemper disse problemene best i sine miljøer og ikke ved landets grenser.

Til slutt har jeg lyst til å ta opp et tema som Regjeringa nå har dyttet foran seg, for av en eller annen grunn har man ikke ønsket arbeidsinnvandringsdebatten sammen med denne debatten. Men da vil jeg håpe at Regjeringa har fått med seg alle de forslagene som opposisjonen har fremmet, i arbeidet med den nye meldingen man har varslet - når det gjelder både fleksibilitet, forhåndsgodkjenning av arbeidsgivere, det å begynne arbeid ved ansettelse og da ved muntlig godkjenning, det at man får jobbsøkervisum, og det at man også kan gjøre det enklere for dem som har tatt utdanning i landet. Jeg håper dette ikke bare er ideer som blir liggende her på bordet, som vi må fremme på nytt, men at Regjeringa faktisk har tatt dem inn over seg når de kommer med sin varslede melding. Jeg håper ikke avgivelsen her kommer for nær opp under godkjenningen fra Regjeringa.

Så har jeg faktisk ett minutt igjen, men det er sjokket over å få 10 minutters taletid - det har jeg nesten aldri. Men jeg vil i hvert fall benytte sjansen til å ta opp Venstres forslag.

Trine Skei Grande (V): Jeg vil begynne med absurditeten hos Fremskrittspartiet, at det ville ha vært absurd ikke å utlevere Osama bin Laden til USA, til dødsstraff. Det betyr at dødsstraff i USA er mye bedre enn dødsstraff i andre land, at man syns at det er greit at noen blir skutt i Amerika, bare de ikke blir hengt i Iran. Det er en absurditet. Jeg er for menneskerettighetene - uansett hvem det gjelder. Og jeg er imot dødsstraff, sjøl om det er amerikanerne som gjennomfører dødsstraffen.

Sameloven

10.06.08. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endringer i sameloven ([Innst.O.nr.73](#) (2007-2008), jf. [Ot.prp.nr.43](#) (2007-2008))

Vera Lysklætt (V) (ordfører for saken): Det har vært reist kritikk mot dagens valgordning. Kritikken har særlig kommet fra valgkretsene som er underrepresentert i Sametinget i forhold til tallet på manntallsførte. Endringsforslagene i denne saken bygger på rapporten fra et fagutvalg, Selle-utvalget, nedsatt av Sametinget i forståelse med departementet. Utvalget ble nedsatt ut fra et felles ønske om en helhetlig utredning om Sametingets valgordning som bl.a skulle ta sikte på å avklare behov for endret valgkretsinndeling og endret antall representanter fra de ulike valgkretsene.

Selle-utvalgets oppdrag var å vurdere valgordningen i forhold til å styrke Sametingets legitimitet og oppslutningen om valget. Dessuten ble utvalget bedt om å se særskilt på representativiteten i Sametinget, særlig med tanke på kjønn.

Når det gjelder de enkelte lovendringsforslagene, er det bred enighet i komiteen med hensyn til disse, med unntak av Fremskrittspartiet, som har sine egne merknader.

Antall valgkretser reduseres nå fra tretten til sju. Elleve av dagens valgkretser slås dermed sammen til fem. De to sørligste valgkretsene, Sørsameområdet og Sør-Norge, unntas fra sammenslåingen, fordi de allerede er geografisk store i omfang og består av et stort antall kommuner.

Interpellasjoner

UNE og service

28.02.08. Interpellasjon fra representanten Trine Skei Grande til arbeids- og inkluderingsministeren:

« Som stortingsrepresentant får jeg mange henvendelser fra borgere. Jeg får særlig mange henvendelser innenfor utlendingsfeltet. En ting som skiller disse henvendelsene fra andre, er at samtlige føler seg dårlig behandlet av Utlendingsdirektoratet og/eller Utlendingsnemnda. Jeg har hørt historier om arrogante medarbeidere, feil som verken innrømmes eller beklages, endeløs venting i telefonkø og lang saksbehandling uten foreløpige svar. Jeg er sikker på at det arbeider mange flinke og hyggelige mennesker i utlendingsforvaltningen, men mengden av historier og henvendelser gir følelsen av at noe må være galt med holdningene til borgerne som henvender seg til denne delen av norsk forvaltning.

Vil statsråden ta initiativ til en gjennomgang i Utlendingsdirektoratet og en evaluering av Utlendingsnemnda med tanke på å få utlendingsforvaltningen til å fremstå som mer serviceinnstilt i tråd med god forvaltningsskikk? »

Trine Skei Grande (V) Jeg tror jeg vil begynne med det jeg også har skrevet i interpellasjonsteksten, nemlig at jeg vet at det er veldig mange dyktige, hyggelige og pliktoppfyllende mennesker som jobber med dette feltet, og at de har en enorm arbeidsmengde. Likevel tror jeg det kanskje er noen signaler fra det politiske miljøet som ikke har nådd fram, og at det er noen kulturer som setter seg. Derfor har jeg valgt å løfte dette som en interpellasjonsdebatt og ikke som et privat forslag, og håper statsråden også vil være med på en litt mer reflekterende runde på hvordan vi kan snu trender, hvordan vi kan lage kulturer som ikke undergraver de politiske ønskene vi har.

I rettssikkerhetssystemet har vi satt en del krav til saksbehandling. Det gjelder forvaltningslovens saksbehandlingsregler, som inneholder bl.a habilitet, veiledningsplikt, taushetsplikt og en rekke andre ting. Så har vi en del uskrevne regler om at saksbehandlingen skal være forsvarlig. Og vi har en del uskrevne normer som handler om god forvaltningsskikk, men også om god folkeskikk.

Tillit i et demokrati bygger på at en har nærhet, at en har forståelse for motivasjonen for handlingene, at det er en rettferdighetsfølelse, og at det også er en følelse av å bli behandlet likt, og bli behandlet skikkelig.

Det som via arbeidet i mange år på dette feltet har kommet fram, er at mange føler seg veldig rettsløse under behandlingen i dette systemet. Jeg har lyst til å komme med seks hovedeksempler på ting som vi ofte møter.

Det første er at det er veldig lang saksbehandlingstid - det har vi visst lenge - men også at man får uriktig informasjon om hva som er saksbehandlingstida. La meg ta et eksempel fra et brev jeg har fått:

« Vi søkte om s.k. forlovelsesvisum 16/2 2007 i ambassaden i Ankara. Der fikk vi beskjed om at behandlingstiden er 6 mnd. Da jeg kom tilbake til Norge, sjekket jeg med UDI's hjemmesider. Der sto det ikke 6 - men 8 måneders behandlingstid. På forsommeren/sommeren økte behandlingstiden til 9 måneder (...).

19. november - 2 dager etter at det hadde gått 9 måneder, ble behandlingstiden igjen økt - til 11 måneder, mens vi underhånden av UDI-ansatte fikk høre at den i realiteten er 12 måneder. (Jeg ser at UDI nå har satt den ned til 10 på sine hjemmesider.) »

Et annet problem er at veldig mange bruker veldig lang tid i kø i UDIs informasjonstelefon. Den var egentlig et initiativ slik at det skulle bli lettere å finne fram når det gjaldt søknader, og at det skulle bli lettere å få informasjon om søknader. Som en skriver til oss:

« UDI's informasjonstelefon er et lite nyttig tiltak. Etter opptil en time i kø - noen ganger lengre, andre ganger kortere, fikk man ikke svar på noen verdens ting. De ante ikke hvor søknaden lå i rekkefølgen, kunne ikke si noe om behandlingstiden utover det som sto på hjemmesidene. »

En annen skriver:

« Først sitter man 40 minutter i telefonen og venter på svar. Når man til slutt kommer frem kan de ikke gi noen skikkelig forklaring på det man spør om. Hvorfor skal det være så vanskelig (...) »

Et tredje moment er alle de brevene som ikke besvares. Ifølge norsk forvaltningslov skal alle brev besvares. Det vet vi ikke skjer. Jeg siterer igjen:

« Jeg skrev da til UDI og spurte om hvorfor de hevdet at hensikten med oppholdet var usikkert når hensikten var å besøke meg. Dette mitt spørsmål fikk jeg ikke noe svar på. Dette forundret meg, da jeg trodde at både jeg og visumsøkerne hadde krav på en bedre begrunnelse. »

En annen skriver:

« Jeg gjorde i perioden to skriftlige henvendelser i brevform med konkrete spørsmål. Disse har jeg til dags dato ikke fått svar på. Av en venninne i ambassade-systemet (UD) fikk jeg høre at de svarte ikke på generelle henvendelser. »

Det fjerde punktet mitt er det som veldig mange opplever som veldig sårt, spesielt knyttet til visumsøknader, og det er mistenkeliggjøring. Her har vi veldig mange eksempler. Jeg kan sitere fra ett:

« I perioden før innvilgelsen, søkte vi to ganger om turistvisum for min kjæreste, samt at jeg gjorde en uoffisiell henvendelse til immigrasjonsansvarlig i ambassaden. Det vi opplevde der var et regelverk som mistenkeliggjorde alle søkere som potensielle kjeltringer og avhoppere som for en hver pris skulle avvises. »

En annen skriver:

« Jeg fikk av UDI opplyst at avslaget (på visum) var blitt sendt videre til Utlendingsnemnda, samtidig som de opplyste meg om at saken var blitt oversendt politiet (...). (Jeg ble « himmelfallen », og begynte å lure på om det var meg det heftet noe usikkert ved!) Jeg kontaktet da Haugesund Politikammer for å svare på spørsmål, og de gav inntrykk av at de ikke hadde noen innvendinger mot at jeg fikk motta besøk av venner i Peru. Jeg ble meget vennlig behandlet, men de gav tydelig uttrykk for misnøye med at UDI skulle belaste dem med slike « fillesaker » og sa de hadde annet å bruke tiden til. De sa de var overgitt over UDI, som de sa hadde utviklet seg til å bli en stat i staten. »

Det femte punktet gjelder uforståelige avslag/dårlige begrunnelser. Her har jeg også ganske mange eksempler. Jeg skal ikke gå i detalj med hensyn til dem akkurat nå, men folk oppfatter det slik at de får avslag som ikke er begrunnet, er begrunnet i opplysninger som ikke fins, eller er begrunnet i opplysninger som de umulig kunne vite at de skulle ha gitt.

Det sjette punktet er saksbehandlere som følger regellinja helt slavisk. Her har jeg et godt eksempel. Noen har skrevet til meg:

« Vi hadde søkt om å få au pair fra Filippinene. Kontrakten var utfylt, men vi hørte jo ingenting fra UDI. Til slutt tok vi kontakt. Etter tre kvarter i telefonkø og mye argumentering med telefonvakten (...) fikk vi endelig snakke med saksbehandleren vår. Hun fortalte at vi ikke hadde fylt ut kontrakten riktig. Etter det korrekte antall timer som er lovlig hadde vi dessverre skrevet: « mulig det blir noe ekstra arbeid hvis det oppstår en krise i hjemmet. Lønnen vil da øke ». Vi hadde tenkt på plutselig sykdom eller noe sânt. Men det var ikke lov! Au pairer skal max jobbe 30 timer i uka. Basta. Okey, sa vi. - Kan du ikke bare stryke den setningen og så skriver vi som arbeidsgiver under på nytt? - Dette er jo bare til fordel for au pairen. Men nei! Kontrakten var ikke riktig utfylt og det måtte den være før hun skulle begynne å behandle søknaden. Det vil si vi måtte: Skrive ny kontrakt, faxe den til ambassaden i Manila, vår fremtidige au pair måtte reise fem timer til Manila - igjen - for å skrive under, og så skulle den faxes tilbake til UDI. Dermed kunne endelig saksbehandleren begynne å se på saken. Er det rart det går tregt i det systemet? Det hører med til historien at det tok oss et år å få tillatelse. »

Nå har jeg trukket fram seks ulike punkter, og jeg har til alle punktene veldig mange eksempler på saker. Det er problemer som borgere opplever i hverdagen, i møte med et system som antakeligvis er overarbeidet, men der det også har utviklet seg en kultur for at formålet egentlig er å forvalte en innvandringsstopp - mens det her i huset har skjedd en stor endring i holdningen til arbeidsinnvandring, i holdningen til visum, i holdningen til kjærestegjenforeninger osv.

Jeg føler at den holdningsendringa ikke har skjedd nedover i systemet. Derfor syns jeg det er viktig at vi som politikere gir signaler nedover i systemet om at det kanskje ikke er en krise om vår lektor i Haugesund får besøk av sine venner fra Peru. Det er ganske uforståelig for folk når de f.eks slår opp på lista over visumfrie land og ser at Guatemala, Honduras, Chile, Costa Rica og Nicaragua er visumfrie, mens det samtidig er veldig viktig å stoppe en universitetssekretær fra Lima i å besøke sin venn i Haugesund. Det er veldig mange slike eksempler man har fått opp gjennom tidene, og derfor hadde jeg lyst til å samle alt dette.

Min utfordring til statsråden er om man kan gjøre noen større grep for å løse opp dette, om man kan snu kulturer - og også prøve å gi politiske signaler om

Odd Einar Dørum (V) La oss gjøre et lite tankeeksperiment. La oss si at interpellasjonen, med eksemplene, ikke hadde handlet om dagens tema, men hadde handlet om møtet med den nye velferdsforvaltningen. Da ville Stortinget vært dypt engasjert som ombud - og jeg er helt sikker på at Fremskrittspartiet ville vært dypt engasjert som ombud, for det er de jo! Hvis denne debatten hadde handlet om hvordan planetaten f.eks i Oslo kommune behandler en person som søker om tillatelse til å bygge garasje, er jeg helt sikker på at vi hadde hatt en engasjert kommunaldebatt hvis atferden hadde vært i nærheten av den atferden som representanten Trine Skei Grande tar opp.

For min del, og på vegne av Venstre, er jeg faktisk glad for at statsråden har vært konsekvent i de to debattene om parallelle saker hvor jeg har hatt ordet, nemlig når det gjelder møtet med ny velferdsforvaltning, ved å være åpen og klar på det at spillereglene følges i samfunnet. Man skal møte folk skikkelig. Det var den samme holdningen statsråden hadde i dag, og det er jeg glad for.

Samtidig vedkjenner Venstre seg fullt ut de dilemmaene statsråden gav uttrykk for da han snakket om avveiningen mellom kontroll og det å være ordentlig. I denne debatten har vi ikke utfordret politikken, vi har utfordret måten å opptre på. Jeg får bare ta med at Fremskrittspartiet har vondt for å tro det. Jeg er helt overbevist om at representanten Amundsen ville vært iherdig på talerstolen som ombud hvis det gjaldt ny velferdsforvaltning eller garasjeplikt og tvang i en kommune. Som liberaler får jeg bare konstatere at det er en selektiv liberalisme som praktiseres. I Fremskrittspartiet er det en selektiv ombudsrolle. Statsråden gjør ikke det, og det er jeg glad for å kunne si.

Asylsøkertall

08.05.08. Interpellasjon fra representanten Kari Lise Holmberg til arbeids- og inkluderingsministeren: Ifølge tall fra UDI har Norge nå den sterkeste tilstrømningen av asylsøkere siden 2003. ..Hvordan forklarer statsråden den store økningen, og hvilke tiltak vil Regjeringen sette inn?

Trine Skei Grande (V) Det å fjerne helt tilstrømningen av asylsøkere og flyktninger er egentlig ganske enkelt. Det er en verden der vi ikke har sult og nød. Det er en verden der vi ikke har krig. Det er en verden der vi ikke har miljøkatastrofer. Hvis vi hadde hatt en perfekt bistandspolitikk, en perfekt

miljøpolitikk, et aktivt Norge når det gjelder fredsarbeid, der man aldri noen gang hadde støttet at det ble krig, hadde vi heller ikke hatt denne utfordringa.

Jeg skal ikke bruke anledningen til å påpeke hvem som kutter i bistand, hvem som er imot at Norge driver fredsarbeid, hvem som var for krigen i Irak, og hvem som er mot satsinga på miljø, for man blir så sår når man påpeker den inkonsekvensen.

Det som forundrer meg, er den skiftning i tonen som har kommet i denne salen fra man diskuterte utlendingsloven. Høyre virker nesten som om å være på en litt annen planet når de snakker om hvor stort problem dette fører til når det gjelder arbeid og ressurser, mens jeg ikke kan huske at det var noen forslag til store innstramninger fra Høyre da vi diskuterte dette for kun kort tid siden.

Venstre er også for å ha en rettferdig, gjerne streng, men human innvandrings- og flyktningpolitikk. Jeg er også for at man har spesielle tiltak. Vi støttet Erna Solbergs tiltak da vi så at det kom veldig mange ubegrunnede søkere fra de gamle sovjetrepublikkene. Det var ikke søkere som hadde grunnlag for asyl, og vi prøvde å få til en så rask og grei saksbehandling av hver enkelt som overhodet mulig. Det var tiltak som Venstre støttet. Det er egentlig ganske interessant internasjonalt det som ble gjort da. For hvis du ser deg rundt i verden, f.eks. på grensa mellom Mexico og USA og grensa mellom Spania og Afrika, ser du hvilket stort press store levekårsskiller er ved grenseskillene. Norge klarte faktisk – til sammenligning – å etablere et samarbeid der kanskje det største levekårsskillet i hvert fall for kun noen få år siden var, nemlig mellom Norge og Russland. Ved den grensa der det er størst levekårsskilte i verden, klarte man faktisk å etablere et system som handler om handelssamarbeid, utvikling og det å prøve å hjelpe hverandre videre, noe som kanskje mange andre land faktisk burde ha lært litt av.

Jeg vil ikke på noen måte støtte en uttalelse der en beskylder denne regjeringa for å ha tatt mange grep for å få en mer lemfeldig, mer human eller mer rettferdig flyktningpolitikk, spesielt ikke når det gjelder kvinner og barn. Jeg skjønner ikke hvorfor SV har en lav profil på dette området. Det er ikke snakk om en bølge av barn. Det er snakk om ca. tre skoleklasser av alle verdens barn, som har kommet ekstra. Det syns jeg er en utfordring vi faktisk bør klare.

Det som er den store utfordringa, og hvor jeg egentlig støtter statsrådets betenkeligheter, er hvordan vi skal klare å holde hastigheta i behandlinga, være rettferdige og klare å ta unna strømmen når den internasjonale situasjonen er slik at stadig flere drives på flukt, og stadig flere opplever at de ikke har muligheter.

Krigen i Irak har ført til et enormt press på Norden. Når man påstår at Norge har tatt den store støyten, har man ikke sett på hva Sverige egentlig har gjort. Sverige har gjort en kjempeinnsats når det gjelder å ta unna strømmen av krigsflyktninger fra Irak. Jeg må si at når man ser det, er man veldig stolt over å ha tilhørt den regjeringa som faktisk sa nei til den krigen. Jeg syns at de som sa ja til den invasjonen, bør skamme seg når man ser hva det fører til av nød for folk.

Venstre er gjerne med på en innsats for å sørge for at vi holder hastigheta i behandlinga, at vi sørger for at vi klarer å ha en rettferdig behandling, og at hele systemet vårt klarer å møte den strenge og vanskelige situasjonen som verden har kommet i. Vi er også åpne for å diskutere flere internasjonale avtaler så lenge det er en human og rettferdig flyktningpolitikk man blir enig om å ha internasjonale regler for.

Utenrikskomiteen (Anne Margrethe Larsen)

Budsjettdebatten

05.12.07 Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) [Budsjett-innst. S. nr. 3 \(2007-2008\)](#), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2007-2008)

Anne Margrethe Larsen (V): Hovedprofilen i Venstres merknader og omdisponeringer er å fremme kvalitet på bistanden og å styrke mottakerorientering. Utviklingslandene skal selv bestemme over og eie sin utvikling.

Videre ønsker vi å styrke konsentrasjonen av den samlede bistandsinnsatsen så vel tematisk som geografisk. Norge gir i dag bistand i en eller annen form til 116 land, noe som er for mye. Å spre bistanden så tynt utover kan svekke effektivitet og kvalitet.

Vi har dessuten lagt inn forslag til omdisponeringer for å styrke miljørettet utviklingssamarbeid. Vi mener at ny satsing på klimatiltak ikke må gå på bekostning av gjennomføring av handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid. Den retter fokus mot bl.a. tilgang til rent vann og biomangfold. Videre mener vi det er viktig at satsingen på forebyggende klimatiltak ikke må gå på bekostning av å hjelpe fattige land til å tilpasse seg klimaendringer. Disse er i hovedsak forårsaket av rike land. Dessuten bør miljøsatsingen synliggjøres bedre i budsjettet. I dag er den spredt på en rekke kapitler og poster, noe som gir noe dårlig oversikt.

Jeg har lyst til å framheve at vi vil satse mer enn Regjeringen på å kanalisere bistand gjennom det sivile samfunn.

Det er blitt hevdet, bl.a. av representanten Akselsen, at vi kutter i de samlede bevilgninger i bistandsbudsjettet i vårt alternative budsjett. Men Venstre kutter ikke i bistanden. Vi foreslår å ta imot 150 flere kvoteflyktninger fra FN, noe som medfører ODA-godkjente inntekter, og som regnes inn i en samlet bistandsinnsats.

Før jeg kommenterer enkelte temaer nærmere, vil jeg si litt om politiseringen av bistanden. Dette er blitt et tema i forbindelse med årets budsjetttrunde. Jeg er langt på vei enig med utviklingsministeren når han sier at «politikk er det vesentligste i all bistand». En nøytral bistand hevet over politikken tror jeg er en ren illusjon. Samtidig vil jeg advare noe mot den politiseringen vi nå er vitne til.

For det første bidrar flere av utviklingsministerens initiativ til å fjerne ham fra den felles utviklingspolitiske plattform som de fleste politiske partier bekjenner seg til. Jeg tenker her først og fremst på tusenårsmålene. Som et resultat av dette oppstod det tvil om han anser tusenårsmålene som grunnlag for Regjeringens utviklingspolitikk. Dette ble satt på spissen under debatten om hans utviklingspolitiske redegjørelse. Han slo her fast at tusenårsmålene fortsatt utgjør grunnlaget. Dette var en nyttig avklaring.

For det andre vil jeg påpeke mottakerorientering. De fleste er enige i at utviklingslandene selv skal bestemme over og eie sin utvikling. Den skal ikke styres fra giverland som direkte eller indirekte kan presse sine egne politiske prioriteringer på samarbeidsland. Intensjonene kan være de beste, men det overordnede hensynet til mottakerorientering kan svekkes.

Venstre går inn for at retorikken om mottakerorientering i større grad følges opp i praksis. Mer konkret må samarbeidslandenes mulighet og evne til å foreta egne valg og styre sin egen utvikling styrkes. Dette forutsetter at det er et godt styresett i samarbeidslandene, eller at vi bidrar til det når det ikke er tilfellet. Videre forutsetter det en god balanse mellom stat til stat-støtte, hvor samarbeidsland kan påvirke sammensetningen av bistanden, og den tematiske bistanden, hvor de tematiske prioriteringene er foretatt i Oslo.

Dette griper inn i selve strukturen til bistandsbudsjettet. Politiske styringssignaler legges inn i budsjettet, noe den rød-grønne regjeringen i stor grad har fulgt opp. Dette binder budsjettet opp i prioriteringer som avspeiler og profilerer Regjeringens politikk. Regjeringen har også plassert relativt store beløp i generelle poster som gir frihet til å disponere midler ut fra løpende politiske vurderinger. Dette fremmer nødvendigvis ikke mottakerorienteringen.

Jeg er glad for at flere er blitt mer opptatt av kvalitet på bistanden. En gjenganger i norsk bistandsdebatt er målet om å gi 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til bistand. Norge er verdensmester på dette området, noe som har ført til mye oppmerksomhet om kvantitet – og kanskje ikke fullt så mye

om kvalitet. Venstre har som mål å øke bistanden til 1 pst., men ønsker samtidig mer oppmerksomhet på kvaliteten.

Helt til slutt vil jeg framholde at Venstre kommer til å støtte Høyre og Fremskrittspartiets forslag om at generalkonsulatet i Edinburgh skal opprettholdes. Det framgår ikke av innstillingen at Venstre vil stemme for dette forslaget.

Utviklingsministerens redegjørelse

Utviklingsministerens redegjørelse 8. juni 2007 om enkelte utviklingspolitiske spørsmål ([Innst.S.nr.20](#) (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 15.11.07

Anne Margrethe Larsen (V) Den rød-grønne regjeringen følger opp mange av hovedpunktene i utviklingspolitikken trukket opp av Bondevik II-regjeringen. Jeg tenker her på [St.meld.nr.35 \(2003-2004\)](#), Felles kamp mot fattigdom. Dette er en helhetlig ramme om utviklingspolitikken med fokus på tusenårsmålene, fattigdomsorientering, mottakerorientering, giverkoordinering og en rettighetsbasert utvikling. Meldingen fikk en bred oppslutning her i Stortinget. Jeg mener at hovedmomentene i den fortsatt står godt, og at det ikke er behov for en helt ny utviklingspolitikk.

I utviklingsministerens redegjørelse 8. juni framholdt statsråden at Regjeringen ville være dristig i utviklingspolitikken og tørre mer. Det synes jeg i utgangspunktet er en fin innstilling å ha. Jeg er imidlertid noe skeptisk, fordi dette profileringsbehovet kanskje kan bidra til å forvitte noe av det felles grunnlaget som utviklingspolitikken bygger på.

På flere punkter ser vi at de rød-grønne går litt sine egne veier: Tusenårsmålene ble f.eks nesten ikke nevnt i denne redegjørelsen. Jeg stiller meg derfor fullt og helt bak fellesmerknader som trekker Regjeringens oppmerksomhet tilbake til tusenårsmålene. De utgjør et bredt omforent grunnlag for utviklingspolitikk, ikke bare i Norge, men også på global basis. Videre viser de seg å ha en betydelig mobiliserende effekt hos både givere og mottakere. De setter dessuten fokus på de store utfordringer som barnedødelighet, mødredødelighet, feilernæring, utdanning, likestilling og kvinners situasjon og hiv/aidsrammede. Vi må dessverre være realister og innse at ikke alle målene knyttet til disse områdene synes å bli nådd. Jeg mener imidlertid at et rikt land som Norge må gjøre sin del for å opprettholde fokus og momentum i forhold til tusenårsmålene.

Videre synes Regjeringen å ha et noe svakere fokus på fattigdom enn den forrige. Satsingen på Latin-Amerika er et uttrykk for dette, da samarbeidslandene der er mellominntektsland. Også satsingen på Olje for utvikling bidrar noe til å svekke fattigdomsorienteringen, for her er det oljeforekomster og ikke fattigdom som er kriteriet Regjeringen styrer etter. Et annet problematisk forhold er at det i satsingen på Olje for utvikling kan bli vanskelig å skille mellom bistand og fremme av norske næringsinteresser.

Jeg mener at vi må gjøre mer for å fremme handel, gitt dens store betydning for utvikling. Jeg stiller meg derfor bak Regjeringens forslag om å øke handelsrelatert faglig bistand. Denne skal sette fattige utviklingsland i stand til å få maksimal nytte av sitt WTO-medlemskap og å trekke flest mulig fordeler av internasjonal handel. Sentrale stikkord her er kapasitetsbygging og økt kompetanse med hensyn til forståelse og bruk av regelverk knyttet til handel.

I tillegg mener jeg det bør satses på mer konkrete tiltak for å fremme import til Norge fra fattige utviklingsland. Venstre har derfor i sitt budsjettforslag foreslått en økning på 5 mill. kr til slike formål.

Våpeneksportkontroll

Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2006, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spreiingssamarbeid ([Innst.S.nr.18](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.33 \(2006-2007\)](#)) Behandlet i Stortinget 05.12.07

Anne Margrethe Larsen (V) Norge er en av verdens ledende eksportører av våpen, faktisk blant de aller største pr. innbygger. Det gjør at det påligger oss et spesielt ansvar for å forsikre oss om at våpen eller våpenkomponenter produsert i Norge ikke kommer i hendene på diktatorer og brukes til å begå brudd på menneskerettighetene.

Venstre ønsker et effektivt kontrollregime for våpeneksport. Samtidig vil vi at det norske regimet gjør det mulig for norske bedrifter å eksportere våpen, våpenkomponenter og våpenteknologi på en legitim måte. Med andre ord: Venstres linje er en krevende balansegang mellom på den ene siden å gjøre det mulig å produsere og eksportere våpen fra Norge, og på den annen side å håndheve en streng kontroll med denne eksporten.

Venstre mener at åpenhet er en viktig nøkkel til et bedre kontrollregime. I [St.meld.nr.33 \(2006-2007\)](#) viser Regjeringen vilje til økt åpenhet innenfor de grenser som norske lover og regler setter. Dette er et skritt i riktig retning.

En stor del av vår våpeneksport består av komponenter som inngår i andre lands våpensystemer. Dette gjør at disse landene får kontroll over sluttbruken av det ferdige produktet. Det er med andre ord deres våpeneksportregler og ikke våre som legges til grunn.

I dag stiller en del NATO-land krav om en slik sluttbrukererklæring i en eller annen form fra allierte, herunder bl.a. USA, Tyskland og Italia. Andre land, herunder bl.a. Norge, stiller ikke et slikt krav. Kravene til sluttbrukererklæring kan imidlertid variere en del fra land til land innen alliansen. I praksis viser det seg at forskjellen mellom dem som krever sluttbrukererklæring, og dem som krever annen form for dokumentasjon, ikke nødvendigvis behøver å være så stor. Jeg mener det hadde vært ønskelig med en større grad av samordning, slik at reglene innad i alliansen blir mest mulig like på dette punktet.

Avslutningsvis vil jeg understreke betydningen av å følge opp et internasjonalt instrument - vedtatt av FN's generalforsamling i 2005 - for merking og sporing av håndvåpen. Siktemålet bør være bindende internasjonale regler, som også omfatter ammunisjon. Dette vil gjøre det mulig å spore våpen, våpenkomponenter og ammunisjon tilbake til kjøper, noe som viser seg å ha en hemmende effekt på illegitim omsetning og bruk av våpen.

05.02.08. Debatt etter utenriksministerens redegjørelse om Afghanistan-politikken

Lars Sponheim (V) Først vil jeg på vegne av meg selv og Venstre få takke utenriksministeren for en redegjørelse der vi kan stille oss bak hver setning og hvert ord. Og siden jeg har gleden av å representere siste parti ut i denne debatten, kan vi altså slå fast at det er et enstemmig storting som stiller seg bak denne redegjørelsen og dermed det som er landets politikk i Afghanistan. Det er også slik at i politikken er det ikke minst opposisjonens rolle og oppgave å lete etter enhver mulighet til å se sprik internt i en regjering. Det er slik i demokratiet. Jeg legger ikke skjul på at mitt politiske øre, bl.a. i likhet med representanten Jan Petersens, lette veldig etter om det i den redegjørelsen som utenriksministeren holdt i dag, fant spor etter de siste ukers seminaraktivitet i SV. Jeg må vel for egen del kunne si – i likhet med det andre har gitt uttrykk for – at vi fant ikke noen slike spor i denne redegjørelsen. Det er bra. Vi vet også at det å utvikle en redegjørelse fra Regjeringen om et så viktig og følsomt område som dette selvsagt er gjenstand for mye arbeid internt i Regjeringen, også mellom de politiske partier. Derfor vil jeg uten videre legge til grunn at alle regjeringspartiene stiller seg bak hver setning, hvert komma og hvert punktum i det som er sagt av utenriksministeren i dag. Det synes jeg er avklarende og greit, og jeg håper også at det ligger til grunn for den norske debatten framover.

Så er det noe med valg av ord. Jeg er ikke ekspert på folkerett og folkerettslig definisjon, så jeg må holde meg til mitt enklere begrepsapparat. I den sammenheng er Norge i krig. Jeg har ved noen anledninger måttet sitte i denne sal og ta det absolutt største ansvar som noen stortingsrepresentant etter mitt skjønn kan ta, og det er å sende norske soldater ut i krig, med risikoen for å miste liv og det alvor som ligger i det. Det er ikke noe som er mer krevende, og det er ikke noen oppgave som er vanskeligere å ha som stortingsrepresentant enn å gjøre det. Det er alltid tungt å bære. Det har forandret meg som politiker, som representant og som menneske hver gang jeg har måttet ta et slikt ansvar. Det gjelder også i dette tilfellet. Derfor er det så viktig at Stortinget ofte bruker tid på å diskutere, for å ha mulighet til å gi den type unison støtte til krigsoperasjoner som dette. De soldater som risikerer å miste livet – dessverre har noen allerede gjort det – bør kunne kreve det av oss. Derfor er det så viktig at vi samlet kan stille oss bak den viktige jobben de gjør, og det skal de vite. Derfor er det også så viktig at vi krever – og det opplever jeg at denne debatten har brakt veldig tydelig fram i

dag – at Regjeringen har en klar strategi som alle står samlet bak, og at Stortinget selvsagt står så bredt som mulig bak dette og understreker alvoret i det.

Jeg kunne stoppet der, for det er jo så bred enighet. Jeg vil allikevel gjerne – nettopp fordi det er knyttet så stort alvor til det vi her stiller oss bak – komme med noen tilleggskommentarer. Jeg synes det alltid i slike spørsmål som dette er viktig å prøve å huske utgangspunktet, eller en kunne sitere stortingspresidenten, Jagland, som i Aftenposten skrev: «Husk hva Taliban er». Engasjementet i Afghanistan er et solidaritetsprosjekt med det afghanske folk, som trenger beskyttelse mot et av de mest despotiske regimer verden har sett i nyere tid. Vi må også kunne tillate oss å si at vi har en klar egeninteresse av å bidra til å stanse terrorisme og andre grove sikkerhetstrusler også mot oss selv, og å ivareta frihet, menneskerettigheter og demokrati så godt som mulig – og jeg vil gjerne tilføye: overalt og for alle. Da er det slik at det er på en måte ingen opsjon. Vi kan nesten ikke tillate oss at vi ikke skal lykkes i Afghanistan – av mange grunner, ikke bare av hensyn til det afghanske folk, men også av hensyn til verdensfreden, til NATO og til FN.

Anne Margrethe Larsen (V): Ja, både sikkerhet og styresett er avgjørende for Afghanistan. Jeg vil i mitt innlegg vektlegge den sivile innsatsen som må til i Afghanistan. Det er en vital del av den internasjonale innsatsen i landet. Uten at det gjøres betydelige framskritt på dette området, vil utsiktene til å lykkes i Afghanistan svekkes betydelig.

Helsesituasjonen i Afghanistan var blant de dårligste i verden selv før den sovjetiske invasjonen i 1979. Afghanistan er nå et av verdens fattigste land, og behovet for primær og sekundær helsehjelp er fortsatt kritisk. De store helseproblemene og mangelen på kyndig helsepersonell og et tilfredsstillende helsetilbud, er en av grunnene til at forventet levealder er på bare 42 år.

Jeg er derfor glad for at Norge trapper opp den sivile innsatsen, til 750 mill. kr i år. Den vil da være på samme nivå som den militære innsatsen, noe som bør sende et viktig signal. I dag yter det internasjonale samfunn totalt sett elleve ganger mer til den militære innsatsen enn til den sivile, noe jeg mener er en gal prioritering. Jeg støtter derfor Regjeringens arbeid for å få andre land til å gi mer til den sivile innsatsen.

Jeg er ikke blant dem som bare vil svartmale situasjonen i Afghanistan. Det er gjort betydelige framskritt på enkelte områder. Det er blitt nevnt tidligere: om lag 5 millioner flyktninger er vendt hjem – et stort antall. Videre er skoledekningen blitt betydelig bedre, også for jenter. Over 80 pst. av befolkningen har nå tilgang på helsetjenester. Her kan nevnes at 90 pst. av alle barn har fått poliovaksine, og at barnedødeligheten har gått ned med 25 pst. siden 2001.

Forebygging av humanitære katastrofer

Norsk politikk for forebygging av humanitære katastrofer

([Innst.S.nr.173](#) (2007-2008), jf. [St.meld.nr.9 \(2007-2008\)](#)) Behandlet i Stortinget 22.04.08

Anne Margrethe Larsen (V) Jeg deler fullt ut vurderingen om at det er en mangelfull helhetstenkning når det gjelder nødhjelp, overgangsbistand og langsiktig utviklingssamarbeid.

Det er derfor et klart behov for å se dette i sammenheng og forhindre at ulike former for bistand motvirker hverandre. Forutsigbar og koordinert giverlandsvirksomhet er ett av flere viktige element for å lykkes når det gjelder forebygging av humanitære katastrofer. Og fra FNs Field Trip i januar i år: Da katastrofeorkanen Felix traff de fattigste av de fattige i Nicaragua, var det flott å høre at nettopp FNs koordinerende innsats var avgjørende for å redde menneskeliv.

Videre vil Venstre understreke betydningen av nærhetsprinsippet. Det må ligge til grunn for vår forebyggende innsats. Det er her viktig å trekke på lokal kompetanse, strukturer og markeder. Dette gjelder så vel utarbeidelse av sårbarhetsanalyser som gjennomføring av konkrete forebyggende tiltak.

Det er dem en katastrofe går ut over, som best vet hvor de er mest sårbare, og hvilke tiltak som kan være mest effektive. Jo større grad av lokalt eierskap det er i det forebyggende arbeidet, jo mer effektivt tror jeg det vil bli, og jo bedre vil et lokalsamfunn være rustet til å møte en humanitær katastrofe. Dette krever en tilretteleggende rolle for et donorland som Norge - ikke detaljstyring.

..Jeg mener at Norge, med en liten og velfødd befolkning, har et betydelig moralsk ansvar for å bidra til å forebygge framtidige humanitære katastrofer nettopp knyttet til sult.

EU og EØS

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker i løpet av inneværende halvår. (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 22. april 2008) Behandlet i Stortinget 24.04.05

Anne Margrethe Larsen (V) Jeg merket meg spesielt to poeng, som jeg har lyst til å begynne med. Det ene er utsiktene til mindre gjennomslagskraft for norske synspunkter i Brussel. Dette bygger på en nøktern vurdering av faktiske forhold, som vi på norsk side kan gjøre lite for å motvirke. Jeg tenker bl.a på Regjeringens europamelding, som tar til orde for « mer offensivt ivareta norske interesser overfor EU ». Gode intensjoner på dette området rekker imidlertid ikke langt stilt overfor betydelige systemiske endringer i EU som ikke nødvendigvis virker i vår favør.

Med 27 medlemsland er det åpenbart at et utenforland som Norge har begrenset spillerom, bortsett fra på enkelte områder, som olje og fisk. Videre er bortfall av EUs søylestruktur tenkt å fremme mer helhetlige løsninger. Dette gjør at politiske beslutninger knyttet til det indre marked eller Schengen-samarbeidet, som Norge er integrert i, vil kunne omfatte stadig flere forhold utenfor disse områdene. Resultatet blir sannsynligvis mindre gjennomslag for norske synspunkter.

Det andre poenget jeg merket meg, var at Europaparlamentet vil få større innflytelse som resultat av Lisboa-traktaten. Dette vil kunne bidra til å redusere EUs demokratiske underskudd, noe som er svært positivt sett fra en liberalers ståsted. Men for Norges del er dette ikke nødvendigvis en fordel, da Europaparlamentet er blant de EU-institusjoner som vi har minst inngrep med.

Dette understreker betydningen av at vi parlamentarikere bygger ut kontaktflater med våre europeiske kollegaer i EU-parlamentet.

Til tross for en rekke henstillinger, også skriftlig, har utenriksministeren ennå ikke redegjort for Regjeringens syn på tjenstedirektivet her i Stortinget. Dette er nok en sak som den rød-grønne regjeringen har problemer med. Den har kjøpt seg noe tid ved å gjennomføre høring og foreta konsekvensutredning, som sikkert er bra for dem som ønsker et norsk veto mot direktivet, og for dem som ikke ønsker å utfordre EU i denne saken. Når utredningene foreligger innen sommeren, ligger det nok an til en del harde dragkamper.

Jeg mener at de som kjemper mot sosial dumping, langt på vei har valgt feil arena når de har blinket ut tjenstedirektivet som hovedmotstander. Arbeidet mot sosial dumping av lønns- og arbeidsvilkår reguleres først og fremst av arbeidsrett og gjennom kollektive avtaler samt gjennom revisjon av den norske allmenngjøringsloven. Dette er forhold som ikke dekkes av tjenstedirektivet. Videre kan nevnes at Regjeringen har laget en egen handlingsplan mot sosial dumping.

Når det gjelder datalagringsdirektivet, er jeg glad for at utenriksministeren har merket seg at det er blitt reist store, prinsipielle spørsmål knyttet til personvern. Venstre innser at det er vanskeligere å fremme personvern i praksis enn i teorien. Vi innser at personvern av og til må vike i kampen mot terror og organisert kriminalitet. Vi mener likevel at datalagringsdirektivet går altfor langt i å gripe inn i vanlige borgeres rett til privat kommunikasjon.

Terrorister ønsker å spre frykt og å undergrave vårt åpne og liberale samfunn. Hvis vi stadig vekk innskrenker personvernet i terrorbekjempelsens navn, lar vi terroristene vinne denne kampen. Jeg er en av dem som mener at min private korrespondanse skal forbli privat så lenge jeg ikke er mistenkt for noe kriminelt.

Vi har sett hvordan den rød-grønne regjeringen her i Stortinget har forsøkt å skape et bilde av at det var EU som utgjorde problemet i forhold til det planlagte CO 2-renseanlegget på Mongstad, og ikke Regjeringen selv. Den hadde kommet med sine løfter om rensing før den hadde skaffet seg tilstrekkelig oversikt over EUs regler for statsstøtte til slike renseanlegg. Dette mener jeg er nok en lite konstruktiv måte å forholde seg til EU på, f.eks når det gjelder å bidra til det internasjonale arbeidet for å motvirke klimaendringer.

Til slutt vil jeg peke på EUs system for handel med klimakvoter. Dette er et område hvor EU har spilt en viktig rolle og ligget foran oss. EUs kvotehandelssystem, som vi nå er en del av, er det mest omfattende av sitt slag i verden. Jeg anser det som svært positivt at ordningen med gratis klimakvoter etter hvert vil forsvinne, og at nye klimagasser skal inkluderes. Videre har vi på norsk side god grunn til å være fornøyd med at kommisjonen foreslår å inkludere fangst, transport og lagring i kvotesystemet. EU har dessuten vært nyttig for den rød-grønne regjeringen med henblikk på å sette tak på CO₂-kvoter som kan tas ut gjennom kjøp i utviklingsland i forbindelse med Norges tilpasning til EUs kvotesystem.

Sett i lys av dette ser jeg på EU som en viktig partner for oss i arbeidet for å fremme et bedre globalt miljø. EU har vist seg å ligge foran Norge på enkelte områder, mens vi ligger foran EU på andre områder.

Vestunionen

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2007

([Innst.S.nr.203](#) (2007-2008), jf. Dok.nr.19 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 20.05.08

Anne Margrethe Larsen (V) (ordfører for saken): Hovedoppgaven til Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamling er å følge opp EUs sikkerhets- og forsvarspolitik. Mer konkret utarbeider forsamlingen rapporter og vedtar anbefalinger og uttalelser om forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål. Forsamlingen er også et formelt bindeledd mellom EU og NATO. Som assosierte medlemmer deltar de fem norske representantene fullt ut i forsamlingen, men de har ikke stemmerett i plenum.

I løpet av 2007 behandlet forsamlingen rapporter om en rekke forsvars- og sikkerhetsrelaterte temaer. Jeg har lyst til å benytte anledningen til å berømme den norske delegasjonen for å ha fokusert spesielt på nordområdene. Herunder kan nevnes at delegasjonsleder Odd Einar Dørum var medordfører for rapporten « Security in the High North ». Den ble lagt fram under vårsesjonen i juni 2007 og vedtatt uten endringer.

Kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken

Innstilling fra utenrikskomiteen om På like vilkår: Kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken (Innst. S. nr. 233 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 11 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 29.05.08

Anne Margrethe Larsen (V) Jeg stiller meg helt og holdent bak den vurderingen om at kvinners rettigheter ikke bare er et mål i seg selv. Det er også en nødvendig forutsetning for å nå andre utviklingspolitiske mål. Hvis halve befolkningen i et land undertrykkes eller holdes nede gjennom kvinnefiendtlige kjønnsrollemønstre og tradisjoner, vil det redusere mulighetene for å fremme utvikling og bekjempe fattigdom.

Som gruppe kommer kvinner langt dårligere ut enn menn på statistikken når det gjelder oppfyllelse av FNs tusenårsmål. Selv om bare to av målene går direkte på kvinners rettigheter og likestilling, er dette av betydning for å nå alle de øvrige tusenårsmålene. Jeg synes derfor det er positivt at meldingen legger opp til en bred og tydelig innsats, også på sensitive områder knyttet til religion og tradisjoner. Videre synes jeg det er positivt at innsatsen ikke bare skal omfatte jenter og kvinner, men også gutter og menn.

--

Til slutt vil jeg framholde at Venstre ikke stiller seg avvisende til ideen om å opprette et nytt kvinnerett kompetansesenter, som foreslått av Regjeringen. Jeg er som flere andre åpen for at Forum for kvinner og utviklingsspørsmål skal kunne få mulighet til å fungere som et senter for at utviklingsmidler når ut til grasrotorganisasjoner i fattige land. Men, jeg mener samtidig at dette er det ikke redegjort nok for, verken med hensyn til omfang eller funksjon. Det kan f.eks. overlappe med virksomheten til andre eksisterende organer og fora. Jeg forutsetter derfor at Regjeringen utreder dette før vi kan ta endelig stilling til denne gode ideen. Denne stortingsmeldingen fortjener nemlig tydelige mål og aktive handlinger framover.

Interpellasjoner

05.02.08. *Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til miljø- og utviklingsministeren: Hva vil statsråden gjøre for å styrke Norges konkrete satsing på utdanning gjennom bistandspolitikken?*

Anne Margrethe Larsen (V) Utdanning er en viktig forutsetning for utvikling. Hvis man ikke kan lese og skrive, er det heller ikke mulig å nå de fleste andre utviklingsmål. Utdanning av barn inngår derfor som et av de åtte tusenårsmålene. Mer konkret går tusenårsmål 2 ut på at alle barn skal være i stand til å gjennomføre grunnskole innen 2015.

At alle skal kunne lese og skrive, er dessuten viktig for å motvirke folks avmakt, styrke politisk deltakelse, skape en informert offentlighet og bygge et sterkere demokrati. Fra et kjønnsperspektiv er det videre viktig å sikre jenters og kvinners rett til utdanning i praksis. Delmålet om at like mange jenter som gutter skal gå på skole, skulle nås allerede i 2005.

Foruten å bidra til å oppnå tusenårsmålet er det en annen viktig grunn for Norge til å satse på utdanning av barn i sin bistandspolitik. Det er at denne satsingen gir målbare resultater. I den første helhetlige evaluering av norsk bistand, Norads resultatrapport fra 2007, framgår det at bistanden har virket best innen helse og utdanning. Flere barn på skolebenken er faktisk det mest konkrete resultat norsk bistand har å vise til.

Utdanning av barn var lenge et høyt prioritert område innen norsk bistandspolitik. I løpet av tiårsperioden 1995-2005 fikk støtte til utdanning en stadig sterkere posisjon. I 1996 vedtok Stortinget å øke andelen av de bilaterale bistandsmidlene som gikk til utdanning, til 10 % innen 2000. Dette ble senere økt til 15 % innen 2005. Venstre mener at denne trenden er blitt brutt av den rød-grønne regjeringen.

Litt over halvveis på veien mot det uttalte tusenårsmålet om grunnskole for alle barn er det ting som tyder på at den rød-grønne regjeringen fører en bistandspolitik som ikke bidrar til å nå dette tusenårsmålet. Den forrige regjeringen hadde utdanning som jobb nr. 1 for norsk bistand. Den rød-grønne regjeringen har derimot utelatt utdanning av barn som eget satsingsområde, og det er uklare omkring hvor mye den egentlig bevilger til dette området.

Norge har gjennom en årrekke bygget seg opp kompetanse innen utdanningsbistand. Vi vurderes nå som en av normsetterne. Venstre håper Regjeringen kan løfte opp dette området og gi det mer prioritet og mer synlighet.

Det bør ikke være tvil om, verken i vår bistandsadministrasjon eller ute i våre samarbeidsland, at vi gir utdanning av barn høy prioritet i vår bistandspolitik, uansett hvem som sitter i regjeringssposisjon.

Biodrivstoff og matmangel

Interpellasjon fra H til miljø- og utviklingsministeren:

26. februar 2008 hadde *Financial Times* en lederartikkel med overskriften: «Biofuels will not feed the hungry». Det haster å finne en balanse mellom de ulike hensyn i dette sakskomplekset, som berører både bistand og miljø, kamp mot fattigdom og sult liksom overgang til miljøvennlige energiformer. Hva vil Regjeringen gjøre for å bidra til at en internasjonalt ser sammenhengen mellom disse delproblemene og finner en slik balanse? Behandlet i Stortinget 08.05.08

Anne Margrethe Larsen (V) Også fornybar energi-produksjon kan være konfliktfylt. Det har vi sett i forbindelse med vannkraftdebatten, vi ser det innenfor vindkraftdebatten og nå også innenfor debatten om biodrivstoff. Felles for alle disse typene fornybar energi-produksjon er at det finnes noen prosjekter som er gode, og noen som vi bør unngå fordi de er for konfliktfylte. Innenfor biodrivstoff finnes det dårlige prosjekter som fortrenger regnskogen, som har dårlige miljøkvaliteter, og som gir prispress på matvarer. Eksempler på gode prosjekter er biodrivstoff fra ulike typer avfall. Biodrivstoff

kan også i framtiden produseres fra trevirke. Det finnes flere typer biodrivstoff som er miljøriktig framstilt, og som ikke kommer i konflikt med dyrking av matvarer.

Vi må også huske at klimaendringene i framtiden kan føre til enda større matvarekriser gjennom feilslåtte avlinger og langvarig tørke eller flom. Kanskje er det klimaendringer som allerede har ført til at avlinger har slått feil flere steder i verden det siste året. Skal vi løse klimautfordringene, må vi bl.a. satse på fornybare energikilder.

Biodrivstoff kan ha betydelige fordeler – og betydelige ulemper. Fordelene fikk vi redegjort for da Brasils president Lula da Silva var på statsbesøk i Norge i september 2007. Bidrag til å løse klimaproblemene, økt energisikkerhet også for fattige land og flere jobbmuligheter for fattige i fattige land er her sentrale stikkord.

Men etter hvert har vi også fått øynene opp for ulempene. Verdens matvareprogram advarer mot økt dyrking og bruk av biodrivstoff som rammer matproduksjon for fattige land. Som vi har sett, har prisene gått betydelig opp på viktige matvarer på verdensmarkedet. Prisen på hvete har f.eks. økt med nesten 100 pst. det siste året. Dette medfører at mange fattige land må bruke mye mer ressurser på å brødfø sin egen befolkning. I de mest utsatte områdene kan dette medføre sult og underernæring. Enkelte typer produksjon av biodrivstoff bidrar også med mer utslipp av klimagasser enn det et ordinært fossilt drivstoff vil bidra med.

Foruten å virke inn på ernæring og fattigdom har den økte satsingen på biodrivstoff en rekke andre miljømessige og samfunnsmessige sider. Det er viktig å kartlegge disse for å kunne skille mellom de gode og de dårlige prosjektene. Forskjellen er knyttet til hva slags råstoff som benyttes, hva slags arealer de er dyrket på, samt gjødsling, vannbehov, frakt, produksjon osv.

Jeg er enig med interpellanten i at det haster med å finne en balanse mellom de ulike hensynene knyttet til dette sakskomplekset. Vi må sørge for å innrette satsingen slik at vi oppnår mest mulig klimaeffekt og samtidig forhindrer de negative konsekvensene. Venstre ønsker ikke en utvikling hvor bruk av biodrivstoff går på bekostning av verdens matvaresituasjon og på bekostning av miljøet.

Jeg mener at for å kunne styre unna de verste negative effektene av økt dyrking og bruk av biodrivstoff, trenger vi effektive internasjonale standarder og sertifiseringssystemer, slik at vi kan skille mellom de dårlige og de gode prosjektene. Venstre tok tidlig til orde for en slik ordning i kombinasjon med satsingen på biodrivstoff.

De som kjøper og bruker biodrivstoff, bør ha tilgang til relevant informasjon om hvor og hvordan drivstoffet er framstilt, og om det innfrir gitte krav. Disse bør avspeile alle nevnte miljømessige og samfunnsmessige forhold av betydning. Deretter må vi vurdere å legge dette til grunn for hvilke typer biodrivstoff man gir subsidier til i form av f.eks. avgiftsfritak. Regjeringen bør se nærmere på hvordan Norge kan bidra til å få på plass en slik ordning.

Til slutt vil jeg si at det er positivt med all oppmerksomheten rundt biodrivstoff og matvaresituasjonen. Jeg vil imidlertid advare mot at man overvurderer Norges rolle i dette bildet og tar forhastede beslutninger. Vi bør imidlertid stoppe opp og finne den måten Norge best kan bidra til å redusere sult og fattigdom på, og finne bærekraftige måter å produsere fornybar energi på.

Selv i en opphetet klimadebatt er det viktig å holde hodet kaldt.

Tiltak for å forhindre sultkatastrofer

Interpellasjon fra KrF til miljø- og utviklingsministeren:

Vil Regjeringen komme med ekstraordinære tiltak for å hindre sultkatastrofe blant verdens fattige?

Behandlet i Stortinget 29.05.08

Anne Margrethe Larsen (V) Det gjør et sterkt inntrykk når FN advarer om at matvareprisene kan føre til sult, krig og flyktningstrømmer i verden. Jeg er spesielt bekymret for de områdene i verden der barn lever med kronisk underernæring. Jeg mener vi her står overfor et stort og sammensatt problem. Det er sammensatt fordi mange forhold kan bidra til å drive matprisene oppover, og fordi vi har å gjøre med både akutte og mer langsiktige forhold.

Interpellanten peker i sitt spørsmål på de rike lands klimagassutslipp. De medvirker til en global oppvarming, som gir tørke og sviktende matproduksjon. I Australia – som også statsråden nevnte – har problemet med sviktende matproduksjon inntruffet med stor styrke etter mange års tørke. Også i Afrika og Asia er det mange steder problemer med tørke eller flom. Mye tyder på at klimaendringer og ekstremvær vil bli mer hyppig i framtiden, og at dette vil gjøre det vanskeligere å brødfø en voksende

befolkning. Verdens befolkning var på 2,5 milliarder i 1950, mens tallet forventes å flate ut til om lag 10 milliarder i 2050. Dette gjør at det i framtiden vil bli mange flere munner å mette.

Det hører med å nevne at utviklingen mot en høyere levestandard i utviklingsland medfører et større forbruk av mat, noe også andre har nevnt. Samtidig skjer det en vridning fra konsum av vegetabilsk mat til konsum av kjøtt. For eksempel spiste en kineser 20 kg kjøtt i 1985, mens han i 2007 spiste 50 kg. Forbruket av kjøtt forventes å øke i raskt tempo – i Kina som i mange andre land. Som vi vet, kreves det atskillig større arealer for å produsere kjøtt enn for å produsere samme mengde vegetabilsk føde. Men vi behøver ikke å se helt til Kina. I Norge krever produksjonen av fôr til oppdrettsfisk fire ganger så mye proteiner som det vi får ut av den fisken vi spiser.

Justiskomiteen (skyggeansvar Odd Einar Dørum)

Budsjettdebatten

03.12.07 Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Justis- og politidepartementet mv. (rammeområde 5) (Budsjett-innst. S. nr. 4 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2007-2008))

Odd Einar Dørum (V) Venstre har samme oppfatning som representanten Syversen når han sier at det i justispolitikken er viktig med lange linjer og klare verdier. Ut fra det synspunkt vil jeg i dette innlegget berøre tre viktige forhold. Det er – for det første – hva som skal skje gjennom soning og soningspolitikk, hva slags trygghet vi skal sikre borgerne til daglig, og hva vi skal gjøre for noen av de mest sårbare og utsatte.

La meg starte med det siste først. Det er ingen tvil om at det er fellesskapslinjer gjennom en serie regjeringer, også i forhold til den som sitter nå, når det gjelder viljen til å berge barn og unge. Det er heller ikke noe tvil om at det samme gjelder kampen mot vold i nære relasjoner og kampen mot trafficking. Det er bra. For dette er av de områdene hvor politikken kun kan vinnes gjennom seigt og systematisk arbeid over lang tid, og ved at en holder på. Derfor har også Venstre lagt fram et forslag her i Stortinget, som nå vel kommer til justiskomiteen, hvor vi ber om at vi får en egen kommisjon for å gjennomgå alle de sakene som følger av mennesker som har blitt drept etter vold i nære relasjoner – ikke for at vi skal finne syndebukkene, men rett og slett for at vi skal bli noe klokere alle sammen.

Så til soningspolitikken. De store overskriftene tror jeg det er bred enighet om i de fleste partiene. De som kan vende tilbake til samfunnet, og det gjelder de aller fleste, skal gjøre det. Der vi har store utfordringer – enten det gjelder dem vi bruker forvaring på, eller dem som vi kaller «de lure gutta», må vi tenke annerledes. Men også «de lure gutta» skal tilbake til samfunnet.

Venstre har en viss bekymring når nå soningskøen går ned – men vi har ikke belegg for den – for vi kan risikere å få en blanding av noen lure gutter og noen gutter som ikke er lure. Jeg tror ikke at det er statsråd Storbergets hensikt, men vi føler grunn til å ta det opp, for hele hensikten med at noen skal rehabiliteres, er at man ikke får repetisjoner av det som skjedde på institusjonen Krogsrud under Ullersmo landsfengsel for noen år siden, hvor det rett og slett satt organiserte kriminelle på statsbetalt tid og organiserte kriminell aktivitet. Jeg antar at ingen i denne sal ønsker det, men jeg velger å ta det opp på denne måten for at det skal ligge der.

Når vi har framsatt et forslag om hva en avvikling av soningskøen skal innebære – at det også skal innebære å avvikle de tiltakene jeg i sin tid foreslo om ekstraordinær dublering og det å ha framskutt løslatelse – er det fordi Regjeringen og regjeringspartiene har gitt noe ulikt uttrykk for det i salen i dag. Men hvis det er slik at statsråden presiserer at realitetsinnholdet i forslaget er lik regjeringsfraksjonens kommentarer i justisinnstillingen, vil jeg gjøre om forslaget til et oversendelsesforslag. Men usikkerheten har fått meg til å fremme forslaget.

Så har Venstre i finansinnstillingen tatt til orde for følgende: Hvorfor skal det være så galt å bo i Bergen? Sagt på en annen måte: Hvorfor i all verden kan ikke noen få fart på Gulating lagmannsrett? Det er komplett uforståelig at man skal straffes for å få til gode handlinger i domstolen i Bergen, når man aldri klarer å passere verken Statsbygg eller andre for å få til Gulating. Komiteen har en tørr setning om det. Jeg velger å understreke den på denne måten.

Så til slutt om politiet. Det er en selvfølge at det skal ledes godt, men jeg antar at i denne salen er det også enighet om at vi alltid må ha nok folk. Venstres verdiutgangspunkt er at vi ønsker ingen

vekkerstat. Og skal vi ikke ha en vektterstat, må vi ha nok folk. Vi vet jo at i et land som Norge, med et høyt kostnads- og lønnsnivå, koster det penger å ha folk. Men vi foretrekker da å ha flere folk. Derfor var det slik for mitt vedkommende for noen år tilbake at etter at vi hadde gjennomført de første trinnene av den store politireformen, begynte opptrappingen til Politihøgskolen – fra 240 til 290 til 360. Så håper jeg at vi slipper denne bolsjeviske historieskrivingen, hvor noen har behov for å gjøre seg litt store ved å «pynte på» historien i negativ retning.

Så er det bra at den sittende regjering har gått opp til 432. Venstre ønsker å gå opp til 550. Vi har i vårt forslag til statsbudsjett, som falt for noen dager siden, sagt at vi i de kommende ti årene trenger minst 2 000 politifolk i Norge for å holde det nivået som er i andre nordiske land, og vi trenger ca. 1 000 personer i sivile stillinger. Mens vi utdanner politifolk, kan vi ta i bruk folk i sivile stillinger, fordi de kan avlaste utdannede politifolk. De forslagene lå i vårt opprinnelige budsjett, og de har falt. Men jeg føler grunn til å understreke det. Vi fastsetter det målet, for det hjelper ikke i hverdagen hvis man ikke har nok folk. Som jeg tok opp i replikkvekslingen med representanten Chaudhry. Vekttere som tar seg til rette, er rett og slett totalt uakseptabelt. Vi kan ikke ha en rettstilstand hvor noen bruker håndjern systematisk under påskudd av at det er nødverge. Vi kan ikke ha en rettstilstand hvor tiggere eller selgere av bladet =Oslo tas inn i lukkede rom. Vi kan ikke ha en slik rettstilstand – da skli vi inn i et verdivalg som jeg antar ingen i denne salen vil ha.

Korrupsjon

Om samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999 ([Innst.S.nr.41](#) (2007-2008), jf. [St.prp.nr.86](#) (2006-2007)) Behandlet i Stortinget 13.12.07

Odd Einar Dørum (V) Jeg tok ordet bare for å understreke ett forhold, og det er spørsmålet om varslere, som er omtalt i innstillingen. Det har jo tidligere vært behandlet av en annen komité her på huset, og for en tid tilbake hadde jeg også en interpellasjonsdebatt med statsråd Bjarne Håkon Hanssen. Bakgrunnen for at jeg tok opp den interpellasjonen, var at jeg med uro samler en del meldinger - vel og merke på et tidspunkt da ikke lovbestemmelsen var trådt i kraft - som går ut på at det å varsle er en ganske tøff situasjon. Vi får meldinger om at folk synes at det er så vanskelig at de i grunnen angrer på det når de har gjort det.

Når jeg tar ordet nå, er det ikke i noen annen hensikt enn at statsråden skal følge opp denne konvensjonen - og helt sikkert vil gjøre det på en god måte - og ta med seg dette synspunktet, fordi vi er helt avhengige av at det som her kalles for varslere, men som i en helt annen sammenheng ville vært kalt vitner, er tilgjengelige for oss, for at vi skal kunne bekjempe korrupsjonen.

Så dette er en varsling om at varslere antakelig må følges nøyer enn det vi har klart til nå. Det er en oppfordring til en tverrpolitisk innsats for dette, og det er nødvendig for å sikre den kampen mot korrupsjon som alle her er enige om.

Vold i nære relasjoner

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Trine Skei Grande og Gunvald Ludvigsen om å oppnevne en kommisjon for å gjennomgå drapssaker med bakgrunn i vold i nære relasjoner
([Innst.S.nr.137](#) (2007-2008), jf. [Dok.nr.8:26](#) (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 03.04.08

Björg-Irene Østrem (V) I VG 12. november i fjor stod det at 72 kvinner er drept av sine menn i løpet av de siste sju årene. Dette er dyster statistikk og et ekstremt uttrykk for vold i nære relasjoner. Det er viktig å peke på dette fordi nærheten mellom offer og utøver gjør volden mer skjult, mer traumatiserende og mer skadelig for både barn og voksne.

Venstre fremmet forslaget vi i dag debatterer, fordi vi mener det må gjøres mer for å øke kunnskapen om vold i nære relasjoner, for å forebygge, men også for å avdekke voldelige familierelasjoner og for å hjelpe dem som utsettes for denne type vold. Jeg ønsker å presisere at hensikten med forslaget vårt ikke var å finne synderbukker eller på en annen måte plassere skyld, men for å lære, slik at vi lettere kan avdekke familievold og sette inn tiltak. Ved å gjennomgå disse

drapssakene tror jeg at man kan få en nyttig innsikt som kan hjelpe til å forebygge vold i nære relasjoner på en bedre måte i framtiden, forhåpentligvis slik at drap kan forhindres.

Grov vold og drap kommer sjelden som lyn fra klar himmel. Mest sannsynlig har volden vart en stund, og mange av dem som utsettes, har vært i kontakt med det private og offentlige hjelpeapparatet før volden endte i drap. Av den grunn er det viktig at man i saker som denne ikke bare fokuserer på de uhyrlige drapene, men setter dem inn i en bredere sammenheng for å kunne avdekke og forebygge vold i nære relasjoner.

De siste årene har det vært mer akseptert å snakke om vold i nære relasjoner - heldigvis. Tidligere var dette et lite diskutert tema, og ofte knyttet det seg mye skam og skyld til denne volden. Venstre foreslo at det skulle oppnevnes en uavhengig kommisjon med faglig bredde som kunne gå gjennom disse sakene på en grundig måte. Etter at forslaget ble fremmet, la Regjeringen fram sin handlingsplan mot vold i nære relasjoner, Vendepunkt. Det er mange bra tiltak i denne planen, og jeg er svært glad for at Regjeringen fortsetter arbeidet mot vold i nære relasjoner, som både Bondevik I- og Bondevik II-regjeringen hadde et sterkt fokus på.

Jeg er derfor glad for at vi nå får en helhetlig gjennomgang av disse sakene. Særlig er vi opptatt av at man får innsikt i hvor mange av familiene som har fått et helsetilbud eller sosialfaglig tilbud før det har endt med drap, hvor mange av mennene som har gått til behandling, og hvor mange som er politianmeldt for vold tidligere. Vold i nære relasjoner kan ikke aksepteres, og for å forebygge denne volden trengs det økt kunnskap og innsats på mange områder. Vi i Venstre er derfor svært glade for at Regjeringen er enig med oss i at de sakene der kvinner har blitt drept av en nåværende eller tidligere partner, bør gjennomgås.

3000 nye stillinger i politiet

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Vera Lysklætt, Anne Margrethe Larsen og André N. Skjelstad om 3 000 nye stillinger i politiet (Innst. S. nr. 214 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:51 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 06.05.08

André N. Skjelstad (V) Politiet har en rekke kjerneoppgaver knyttet til trygghetsskapende arbeid, opprettholdelse av ro og orden og kriminalitetsbekjempelse. Men politiet har også en rekke andre oppgaver, og sammenlignet med våre nordiske kolleger, som Sverige og Danmark, har norsk politi flere roller utover kjerneoppgavene. Det er slike oppgaver som gir politiet en lokal forankring og innebærer at norsk politi er tilgjengelig. Men det medfører også at politiets ressurser presses.

Venstre mener det er viktig å planlegge langsiktig for å få en forsvarlig bemanning. Vi vil øke bemanningen i politiet fordi det ikke er ønskelig å ha en vekterstat, men å ha et tydelig, aktivt og synlig politi.

Venstre mener det er et kjernepunkt i en rettsstat at det som hovedregel er politiet som har rett til å bruke personmakt. Vi mener det er uheldig at vektere pågriper borgere så ofte som de gjør, uten at den virksomheten er nærmere regulert, og den beste måten for å unngå at vektere brukes som en «privat politierstatning» er å sørge for at vi har nok politifolk.

Etter Venstres syn er det behov for økt satsing på politiet, spesielt for å styrke utetjenesten og arbeidet mot organisert – herunder økonomisk – kriminalitet. Politiets utetjeneste kommer i kontakt med befolkningen i mange ulike situasjoner, fra vanskeligstilte ungdommer til akuttpsykiatri til drapsåsted.

Opptaket på Politihøgskolen må økes for å bedre rekrutteringskapasiteten. Etter at opptakstallet gjennom ulike regjeringer lå på rundt 240, begynte en opptrapping under regjeringen Bondevik II. Dette har ført til at opptaket har økt, og for 2007 ble opptakstallet økt fra 360 til 432. Denne økningen vil gi rundt 900 nye politistillinger etter ti år. Hvis vi skal ha samme politidekning som Danmark, må vi øke antallet stillinger med 600. Skal vi ha samme dekning som Sverige, må vi øke med 1 600 stillinger. Vi har derfor ønsket å øke opptaket med 550 pr. år. Da vil vi få en økning på 2 100 politifolk etter ti år.

Samtidig ser vi at kapasiteten på Politihøgskolen er sprengt. Derfor er det hensiktsmessig at det etableres en ny politihøgskole i tillegg til avdelingene i Oslo og Bodø. Jeg hørte hva Syversen sa rundt det, og jeg har registrert at det er etablert et midlertidig anlegg på Elverum, så jeg kunne også ha

tenkt meg å høre hva slags tanker statsråden har i forbindelse dette, ettersom jeg vet at det er flere aktuelle steder i landet som har vist interesse.

Jeg vil også vise til at Venstre peker på mulighetene for frigjøring av politistillinger slik at sivile i større grad kan overta oppgaver som transport av fanger, arrestforvaring, forsterkede kontortjenester og sivile spesialister i støttefunksjoner. Vi foreslår en nødvendig rekruttering når det gjelder sivile stillinger og politijurister på ca. 90 årlig. Hvis Venstres forslag gjennomføres, vil politiet til sammen tilføres 3 000 nye stillinger over en tiårsperiode.

Anne Margrethe Larsen (V) Det er viktig for menneskers trygghet at de kan leve et liv uten frykt for eller erfaring med vold. Jeg mener det er samfunnets ansvar å bidra til å forebygge vold og overgrep på gaten, på arbeidsplassen og i nære relasjoner.

I et lokalsamfunn er det spesielt viktig med nærhet og tillit til politiet. De skal være med i forebygging og i akutsituasjoner. Derfor er politi- og lensmannsetaten av stor betydning for enkeltmennesker i et lokalsamfunn. Samtidig er det viktig med mer spesialiserte tjenester for å kunne ta seg av forbrytelser som krever mer spesielle ressurser. Vi trenger begge deler, både et nært politi og et mer spesialisert politi.

Etter politireformen, som bl.a. skulle imøtekomme behovet for et mer spesialisert politi ved å etablere en felles kriminalenhet, har bemanningen i mange distrikter blitt sterkt redusert.

Folks trygghet settes dermed på prøve hver eneste dag fordi det ikke er nok politifolk i regionen, og dette er svært uheldig. Når innbrudd og annen kriminalitet forblir uoppklart eller ikke etterforskes i det hele tatt, går det ikke bare ut over folks opplevelse av trygghet, det går også ut over folks rettsfølelse og respekt for politiet. Enkeltmennesker forstår ikke nødvendigvis svære, flotte reformer og omorganisering og spesialisering av politiet i store byer. Enkeltmenneskets trygghet avhenger av respons, nærhet til etat og hjelp i en akutt situasjon.

Venstre ønsker ikke et vektersamfunn. Det er politiet som skal utføre politiets oppgaver, ikke private aktører betalt av private selskaper og individer. Venstre vil at alle borgere skal kunne føle trygghet. Det er faktisk en oppgave å skaffe nok politi til distriktene.

Vera Lysklætt (V) Politiet har en rekke kjerneoppgaver knyttet til å ivareta sikkerheten til folk, opprettholde ro og orden samt bekjempe kriminalitet. Men politiet har også en rekke andre oppgaver. Sammenlignet med Sverige og Danmark har norsk politi flere roller utover kjerneoppgavene. Politiet i Norge har f.eks. oppgaver innen sivil rettspleie, utlendingsforvaltning samt redningstjeneste og annen krisehåndtering. Slike oppgaver gir politiet en lokal forankring. Det innebærer at norsk politi er tilgjengelig, men det medfører også at politiets ressurser blir presset. Venstre ønsker derfor å øke stillingene i politiet med 3 000 over en tiårsperiode. Vi mener det er viktig å planlegge langsiktig for å få en forsvarlig bemanning, og at bemanningen står i forhold til de oppgavene politiet skal utføre i de ulike distriktene i vårt langstrakte land.

Den nye tjenesteformen med reservetjeneste har med all tydelighet slått helt feil ut i Finnmark. Den fører til at de eneste som betjener befolkningen når det gjelder sikkerhet på kvelds- og nattetid i fylket, er to operasjonsledere som sitter alene på vakt i Hammerfest og i Kirkenes. Dette innebærer at hele Finnmark kan være uten en aktiv polititjeneste på kvelds- og nattetid fordi polititjenestemenn har hjemmevakt via sin mobiltelefon i påvente av å rykke ut. Oppdragene skal først vurderes av operasjonsleder – om det står om liv, legeme og helbred. Vi har med andre ord ikke en døgnkontinuerlig tjeneste hvor politiet er tilgjengelig hele tiden.

Ressurstilgangen må ta hensyn til lokale forhold. Sikkerheten til befolkningen må stå i høysetet, og den må være den samme om vi bor i Vestfold eller på Finnmarksvidda.

Det er behov for å se på modellen for ressursfordeling mellom politidistriktene – opptaket ved Politihøgskolen må økes, og politiyrket må gjøres mer attraktivt, slik at vi får besatt stillingene. Et ønske om mer synlig politi, slik politireformen legger opp til, lar seg ikke kombinere med det å drive kostnadseffektivt i et fylke på størrelse med Finnmark.

Vekterbransjen

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Trine Skei Grande, Gunnar Kvassheim og Odd Einar Dørum om en gjennomgang av regelverket for ervervsmessig vaktvirksomhet (Innst. S. nr. 185 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:40 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 06.05.08

André N. Skjelstad (V) Over tid har vi i media kunnet lese og se bilder av vektere som utøver uforholdsmessig mye maktbruk ved pågrepelse av mistenkte.

I fjor høst, den 23. november 2007, arrangerte gatemagasinet =Oslo et seminar om trygghet og samarbeid i Oslo sentrum. På seminaret fortalte selgere hvordan de ble behandlet av politiet. Mange hadde dårlig erfaring med vektere. Disse selgerne fortalte om utstrakt bruk av håndjern, og at de ufrivillig ble tatt inn på lukkede rom ved mistanke om straffbare forhold. Slik kan vi ikke ha det.

Venstre mener at disse eksemplene understreker behovet for klarere regler for når og i hvilken utstrekning de som utfører ervervsmessig vaktvirksomhet, kan bruke ulike typer maktmidler overfor borgerne.

Bruken av vektere har økt voldsomt de siste årene, særlig i hovedstaden, men også i andre byer. Det er grunn til å understreke at et mindretall av disse vekterne har oppdrag på gaten og i tilknytning til bygninger med offentlig adgang. Jeg vil bare peke på at det foreligger et omfattende regelverk for politiets adgang til bruk av tvangsmidler, og da blir det et paradoks at det nå patruljerer langt flere vektere enn politi i hovedstadens gater uten en nærmere regulering av hva vektere lovlig kan og skal foreta seg. På denne bakgrunn mener Venstre at det er nødvendig med en nærmere tydeliggjøring og regulering av når og i hvilken utstrekning vektere kan bruke tvangsmidler.

Etter vaktvirksomhetsloven § 8 må den som skal utføre vaktjeneste, gjennomføre godkjent utdanning for vektere. Nærmere krav til utdanningen skal fastsettes i forskrift. Derfor er det gledelig at justisministeren tar tak i dette, som det er påpekt tidligere i debatten, men Venstre er utålmodig og vil ha det i gang.

Etter Venstres syn bør opplæringen for vektere gjennomgås, spesielt for dem som patruljerer i det offentlige rom, for å se om opplæringen er tilfredsstillende med hensyn til lovlig og ulovlig maktbruk i tjeneste.

Venstre ser et klart behov for at myndighetene kontrollerer vaktsselskapene i større grad enn det som gjøres i dag. Det bør i tillegg utarbeides forskrifter til vaktvirksomhetsloven om bruk av maktmidler i tjenesteutøvelse. Forskriftene bør inneholde bestemmelser om hvilke maktmidler vektere og andre i tjeneste kan bruke, under hvilke omstendigheter maktmidler kan brukes, og enkle ubyråkratiske rapporteringsrutiner til politiet ved pågrepelse eller bruk av maktmidler. Det må lages klare regler for hvordan den som blir tatt, skal oppbevares og behandles.

Venstre sitter ikke i komiteen. Jeg vil derfor gi honnør til Fremskrittspartiet og Høyre for deres arbeid med saken. Venstre vil stemme for forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet i denne saken.

Heve beløpsgrensen for overformynderiets forvaltning av umyndiges midler

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Odd Einar Dørum om å heve beløpsgrensen for overformynderiets forvaltning av umyndiges midler (Innst. S. nr. 213 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:53 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 06.05.08

Lars Sponheim (V) I den saken vi nå behandler, er jeg glad for at det blir en såpass bred oppslutning om at her er det behov for å gjøre noe. Jeg må jo si at i forhold til de erfaringer vi har med å få gjennomslag for mindretallsforslag i denne salen, strekker flertallet seg veldig langt i å innrømme at her er det nødvendig å gjøre noe. Det er en imponerende ydmykhet fra flertallet som vi knapt noen gang har sett – det er i hvert fall lenge siden sist – ved å si at her er det behov for å gjøre noe, og at Regjeringen faktisk ikke har tenkt på alt for en gangs skyld. Det var en liten ting de hadde glemt å tenke på, og det var kanskje å begynne å tenke på å justere disse satsene her.

Så kan man gjøre seg en refleksjon over hvorfor vi har et system hvor den type satser ikke blir mer automatisk justert, slik at det som opprinnelig var lovgivers intensjon med verdiene bak slike satser, fanges opp mer automatisk, istedenfor at en må ha disse av og til litt tilfeldige måter å møte det på. Her som på andre budsjettområder, f.eks. hvor Finansdepartementet opererer med automatiske konsekvensjusteringer av satser, burde en også tenkt på at en burde hatt en måte å justerte slike mer lovregulerte satser på, og dermed holdt verdiene mer konstant – om ikke hvert år så i alle fall med faste mellomrom. Kanskje burde det ha vært en del av den løpende utredningsinstruks som de ulike departementer og etater forholder seg til.

Jeg kunne brukt mye tid på å kommentere akkurat innholdet og detaljene i dette, men jeg tror jeg bare avslutter med å si at jeg er fornøyd med at et samlet storting her velger å gå så langt. Jeg velger å ta det som en tilslutning til Venstres forslag. Dette er vel ikke et forslag som bør gå opp de

store politiske skillelinjene. Det handler bare om å gjøre en jobb på et område som er viktig for mange, og som jeg tror det er nødvendig å gjøre noe med.

Jeg synes vel kanskje statsråden i sitt brev er litt slapp i å uttrykke viljen til å gjøre det. Men det går jo an å utfordre ham på at det går an å skjerpe seg og prøve å få gjort dette. Jeg mener isolert sett at disse beløpene kunne vært justert uavhengig av loven i og for seg, for det er behov for det. Så min oppfordring til statsråden er å uttrykke gjennom praktiske forslag det som det åpenbart er Stortingets vilje bør skje.

Politistudie

Representantforslag fra H, om en politistudie for å kunne definere og bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrenser (Innst. S. nr. 266 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:92 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 11.06.08

Odd Einar Dørum (V) Når jeg nå går på talerstolen og støtter det forslaget som er fremmet, er det fordi jeg har bestemt meg for å være ganske masete og gneldrete, nesten litt pressende, når det gjelder å få på tallet noe som er forpliktende i forhold til å ha flere politifolk. Det skyldes at som vandrende i denne byen synes jeg etter hvert jeg begynner å bli sjenert av å se hvor mange vektere jeg ser i forhold til politi, f.eks. på Karl Johan. Jeg vet at en del av dette kommer av hvor mange politifolk vi utdanner. Jeg vet at en annen del av det, som vi faktisk kan gjøre noe med veldig raskt, og som vi diskuterer i hvert eneste budsjett, er hvor mange sivile stillinger vi setter inn i politiet, fordi det kan frigjøre noen til å gjøre andre jobber. Jeg skal ikke gjenta alt dette.

Venstre stemmer for forslaget rett og slett for å markere at vi ønsker å ha meldinger om det vi trenger i politiet, både av utdannet politifolk og av sivile. Og vi ønsker å ha det til en skikkelig behandling. Så vil jeg gjerne si noe – og nå skal jeg ikke være polemisk: Enhver norsk justisminister har bortimot ingen investeringsbudsjett å operere med. Og når man får noen investeringer, så er det svære tak, enten det er fengsler, helikopter eller nødnett. Det er altså slik at Forsvaret sitter f.eks. med ymseposter, som enhver som har statsråd Storbergets posisjon, bare vil kunne drømme om. Hvis man f.eks. hadde 10 pst. av ymseposten i Forsvarsdepartementet, så ville man hatt en betydelig råderett for å ha tatt veldig mange fornuftige grep, som jeg er helt sikker på at alle som nå sitter i justiskomiteen, ville vært med på.

Jeg mener det er en saklig grunn utover den jeg gav i sted, til å argumentere for at det må tas et grep på justissektoren, og det er at hvis justissektoren, som er så personalintensiv som den er, har budsjetter som går på folk, og nesten ikke på noe annet, skal ha en sjanse, så må det være noen grep som gjør at man kan tenke lenger. Det er helt klart at Forsvaret har de grepene. Man kan diskutere verdien av langtidsplanene, men de fører i hvert fall til at man får dagsordener skapt. Vi har hatt forskningsmeldinger. Det gjør at vi må tenke lengre linjer. Det er svært bra at statsråden og departementet jobber med en bemanningsplan, det er å følge opp det som er vedtatt i forbindelse med behandlingen av politirollemeldingen sommeren 2006. Men jeg tror at en studie som åpner perspektivene, gir en mulighet for å se politiet i en større samfunnsmessig sammenheng – det gir rett og slett armslag.

Lovsaker

Utvidelse av DNA-registeret

Om lov om endringer i straffeprosessloven (utvidelse av DNA-registeret)

(Innst.O.nr.23 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.19 (2006-2007)) Behandlet i Stortinget 13.12.07

Odd Einar Dørum (V) Bruk av biologisk materiale er viktig for politiet, og her er det snakk om å bruke biologisk materiale på bakgrunn av DNA. Det er selvfølgelig Venstre prinsipielt for, så debatten handler ikke om det. Den handler om de rettslige reglene rundt det. På hvilket grunnlag skal registeret eksistere? På hvilket grunnlag skal man komme inn i det - og eventuelt komme ut av det? Her er det bra å slå fast at komiteen enstemmig sier at man skal bruke registeret for å identifisere og ikke ta vare på biologisk materiale. Det er en ganske viktig avklaring. Under den åpne høringen som gikk i forkant av arbeidet i komiteen, kom det fram ulike synspunkter på dette. Venstre er veldig glad for at man har foretatt den avgrensningen på dette punkt, slik komiteen har gjort. Flere medlemmer i komiteen, også

fra regjeringspartiene, har kommentert hvorfor det er slik. Jeg har ikke noe å tilføye til det, det er en utmerket måte å gjøre det på.

Når det så gjelder registeret i seg selv, er det ingen tvil om at registeret, også med Venstres forslag, vil bli et utvidet register for politiet. Da blir det helt avgjørende hvordan politiet skal håndtere det. For det første blir det avgjørende at denne sentrale finansieringen blir ordnet på en slik måte at man får valuta for de kronene man har. Det er ganske avgjørende at den analysekapasitet man forutsetter å ha, er skikkelig. Det var på det grunnlag at Venstre, akkurat som Kristelig Folkeparti, i Stortinget stemte for forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet. Vi stemte for det fordi man i punkt 2 gikk inn for en akkreditering av fagmiljøer. Det mener vi er svært viktig. Det gjelder også Rettsmedisinsk institutt, fordi man i forslaget så åpent sa det samme som saksordføreren - at det er viktig å kunne ha flere miljøer, altså miljøer hvor du får en « second opinion ».

Når det gjelder politiets bruk av dette, er det helt åpenbart - for å si det folkelig - at DNA-bevisene ikke kommer springende ned fra veggen og oppsøker hver eneste politimann og politikvinne. Det er heller ikke slik at alle arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser plutselig oppheves, eller at Arne Johannessen plutselig kommer marsjerende og sier at nå skal jeg ikke stille et eneste krav til om hviletidsbestemmelser - eller at det plutselig blir mange ressurser til rådighet. Det er ikke slik det er - selv om det nærmer seg jul.

Politiet må prioritere. Jeg antar at politiet vil være nødt til å prioritere alvorlig kriminalitet - kriminelle som de ikke kan nå på en annen måte. Det er ut fra en slik avveining at jeg på vegne av Venstre har fremmet forslag om at inngangsverdien i registeret skal være seks måneders idømt ubetinget straff. Med seks måneder når politiet altså gjengangerkriminelle - det gjelder særlig volds-, vinnings- og sedelighetsforbrytere.

Regjeringspartiene har valgt en inngang hvor man har en generell strafferamme, og så vil man gjennom forskrifter sørge for at åpenbare tilfeller ikke skal inngå her, f.eks det som kan skje i trafikken. Jeg antar at en heller ikke skal ta unge førstegangskriminelle på denne måten. Det er et forsøk på å sortere. Det er en påstand at ut fra den sorteringen som jeg har foreslått her, vil man få mer enn nok å gjøre.

Når det gjelder forslaget om å komme ut av registeret, så handler det i prinsippet om at skal man kunne rehabilitere. Da må man - i hvert fall for mindre alvorlige kriminelle handlinger - komme ut av et slikt register. På den andre ytterkanten er det helt åpenbart at det finnes kriminelle handlinger som samfunnet vil beskytte seg mot. Det har vi allerede register på i dag. I avveiningen her håper jeg at man kan si at man vil komme tilbake til dette i forbindelse med politiregisterloven, for det gir en mulighet til å sortere.

Voldsoffererstatning

Endringer i lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatningsloven)

(Innst.O.nr.25 (2007-2008), jf. Ot.prp.nr.10 (2007-2008)) Behandlet i Stortinget 13.12.07

Odd Einar Dørum (V) Venstre er glad for den utvikling som har skjedd med voldsoffererstatningsloven siden man for første gang, for noen år tilbake, begynte å endre den, fordi vi ble klar over hvilke voldsofre vi hadde i landet, og hva de var utsatt for. Det som nå skjer, er at vi tar inn over oss den erkjennelse som ordningen med voldsoffererstatning har gitt oss. På en rekke områder utvides ordningen. Man har sett på hvem som kommer inn under den, og hvordan man kan sørge for at ordningen blir mindre stivbent og greiere å håndtere, slik at folk som har vært utsatt for traumer eller vold, får en sjanse til å komme inn under systemet. Dette er kortutgaven av det som er framlagt.

Voldsoffererstatningsordningen er én pilar for å gi ofre for vold oppreisning. En annen pilar er de ulike handlingsplaner som har vært lagt fram gjennom årene, og senest fra den sittende regjering nå i dag, så vidt jeg skjønner, og som går på å bekjempe vold i nære relasjoner. En del av det har jo vært å styrke politiets kompetanse, som har vært utviklet gjennom flere år, og i den sammenheng også utvikle kompetansen i andre viktige deler av samfunnet, bl.a i helseapparatet.

Forsøket som har pågått i Trondheim, med et tett samarbeid mellom påtalemyndighet, Trondheim kommune og politiet, hvor det har vært et støttekontor for voldsofre som nok har favnet bredere enn det vi ellers har hatt på rådgivningskontorene for kriminalitetsofre, og som etter Venstres mening sikkert vil gi oss veldig god innsikt i hvordan vi kan gå videre.

Det handler om at vi i dette landet, bit for bit, tar det som har vært holdt skjult, holdt inne i det private rom, ut i det offentlige, gir rettsbeskyttelse og sørger for at rettsstaten kommer noen skritt nærmere mennesker som har blitt usynliggjort. Og det at man for det første understreker muligheten for å slippe foreldelsesfrister for noen av situasjonene, og at man styrker situasjonen for barn, er i denne sammenhengen svært positivt.

Interpellasjoner

Tilbakeføringsgarantien

Interpellasjon fra H : « I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at den vil innføre en tilbakeføringsgaranti for straffedømte etter endt soning. ..Hvilken rolle mener statsråden de frivillige organisasjonene skal ha for å realisere tilbakeføringsgarantien? » Behandlet i Stortinget 03.12.07

Odd Einar Dørum (V) Det er sagt gode ting både fra interpellanten og statsråden om WayBack, Foreningen for Fangers Pårørende og visitørtjenesten, men la meg bruke BARM-senteret på Hamar, som drives av Kirkens Sosialtjeneste med et lite antall ansatte og en stor skare av kompetente frivillige. BARM står for bolig, arbeid og rehabilitering. BARM-senteret er nesten som et NAV. Det er et kontaktsystem mellom det offentlige, les fengsel, og alle andre deler av det offentlige - nå heter jo det NAV - der man skal møte statens apparat med kommunens apparat, og andre forhold, hvor nærmest kompetente mennesker kan bli en los for et medmenneske. Jeg forstår statsråd Storbergets kommentar om boligkonsulenter, som selvfølgelig er et praktisk grep i en slik sammenheng. Men det å få til disse praktiske grepene systematisk, nesten individ for individ, heter innenfor sosialomsorgen at man skal ha en individuell plan. Å få det til å fungere er nøkkelen til alt det vi snakker om.

Personlig tror jeg at dette handler veldig mye om hvordan ledelsen bidrar til at man får til dette samarbeidet. Det handler veldig mye om hvilken kompetanse de ansatte har. Det er ikke tvil om at i store deler av det kommunale apparatet vårt har vi nyutdannede sosialarbeidere som kanskje har en god teoretisk utdanning, men som ikke har bred nok erfaring til å møte det som er tatt opp i denne interpellasjonen. Det å styrke kompetansen for dem som jobber med dette på det kommunale plan - la det være ett av temaene for at man skal få til denne garantien for at livet tilbake er ok - er helt avgjørende.

Og for å knytte det hele an: Hvis du er ruset og f.eks ikke klarer deg på behandling, blir kriminell, kommer i fengsel og får et opplegg, er det avgjørende at du på veien ut av f.eks en § 12-institusjon opplever at du får beholde de tilbudene du hadde i fengslet. Det må ikke bli slik at i fengslet får du noe som er veldig bra, mens du i rusbehandlingsapparatet ikke får det. Såpass krevende er dette. Og så må det være slik at når du kommer ut igjen, skal du som et ruset menneske som prøver å skikke deg vel, ikke møte vektere i Oslo sentrum som opptre på en måte som statsråden og jeg hørte om på et møte på Restaurant Blå, arrangert av =Oslo, for halvannen uke siden, og som ikke er slik den skal være.

Alle disse tingene handler om hvordan man skal prøve å rette opp i noe som er galt, og jeg opplever at denne interpellasjonsdebatten vi har nå, gjelder at vi skal hjelpe hverandre til å legge flest mulig av disse poengene fram for åpen talerstol i Stortinget. Det er også meningen med mitt innlegg her i dag - å legge bidrag på bordet for at vi seigt og systematisk skal jobbe for at mennesker skal få en reell sjanse, og for at livets praktikere som kan dette, får en sjanse til å knytte de båndene som skal til for at folk føler at noen tar deg i hånden, ikke bare sender deg av gårde med en plastikkpose.

Follo Politidistrikt

Interpellasjon fra H til justisministeren: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at Stortingets og statsrådens egne forutsetninger oppfylles slik at Follo ikke mister sitt nærpolti? »03.03.08

Odd Einar Dørum (V) Med en flertallsregjering har Stortinget liten sjanse til å si noe som helst om noe som er til behandling i statsapparatet, regjeringsapparatet, før beslutningene er fattet. Når det gjelder denne saken, har det vært bred enighet i denne sal. Det er det også inntil noen bestemmer noe annet om følgende for norsk politi: Politiet skal være nært for bl.a. å være rollebilder og hindre at unge mennesker mister fotfeste og blir kriminelle, Politiet skal kunne rykke ut, Politiet skal bekjempe organisert kriminalitet.

Da vi behandlet politirollemeldingen i Stortinget, framlagt av den forrige regjeringen, men behandlet under den nåværende, var det bred enighet om de tre prinsippene jeg nå har skissert.

Stortinget foretok også i forrige periode et grep for å sikre et lokalt politi ved ikke å legge den sivile rettspleie på grunnplanet til tingrettene, men til politiet lokalt for å ha en bred kontakt f.eks med dem som sliter med gjeld og gjeldsproblemer. Begrunnelsen var at et politi som kjenner sin lokale befolkning, alltid kan være føre var.

Så kjenner jeg til at det f.eks i deler av Follo politidistrikt i Indre Østfold var ganske harde nynazistiske grupperinger i sin tid. Det ble taklet ved et nærarbeid mellom Politiets sikkerhetstjeneste og godt forankret lokalt politi.

Videre kjenner jeg veldig godt til hvordan man i en del av Akershus-kommunene har hatt et meget godt forebyggende arbeid som aldri har stått i motstrid til at Follo politidistrikt bekjempet organisert kriminalitet.

La meg så få lov til å skissere noen alternativer. Er man opptatt av den organiserte kriminaliteten, kan man jo følge opp det man i sin tid la opp til, men som ikke er blitt fulgt opp senere, nemlig å la Kripos og andre nasjonale enheter få regionale spaningsenheter for å følge opp det grenseoverskridende politiarbeidet, slik at ikke spaning stopper ved en politidistriktsgrense.

Når man så går inn i disse forholdene, er det én faktor som ikke er lagt på bordet, og det er omdømme. Omdømme lar seg ikke måle i en bedriftsøkonomisk kalkyle. Det måles i tillit. Et nærværende politi skal ha godt nok omdømme til å ha tillit i de nære ting, være rollebilder for de unge og samtidig ha så mye tillit at de får informasjon om de tøffe ting - de riktig tøffe tingene, som ikke engang trenger å være i politidistriktet - tillit slik at folk tør si fra.

Politirollemeldingen

Interpellasjon fra H til justisministeren: Mener statsråden dagens utvikling i politiet er i tråd med målsettingene i politirollemeldingen og de forutsetninger Stortinget la til grunn ved behandlingen av denne? » Behandlet i Stortinget 02.04.08

Leif Helge Kongshaug (V) Et godt lokalt forankret politi er viktig for å kunne bekjempe vold og vinningskriminalitet og for å kunne arbeide forebyggende. Å sikre folk en trygg hverdag vil alltid ligge til grunn for politiets arbeid, uavhengig av samfunnsmessige endringer. Det som har endret seg, er den måten politiet skal klare å møte de utfordringene på som dagens og framtidens samfunn vil medføre for å sikre folk en trygg hverdag.

Da jeg vokste opp, ble vi i stor grad fortalt at hvis vi ikke var snille gutter, ville politiet komme og ta oss. Det hadde nok en viss preventiv effekt, men skal vi følge lov og orden på grunn av frykt eller på grunn av respekt? På enkelte politibiler her i Oslo står det: Vi er her for en tryggere hverdag. Signaleffekten av å fronte politiet som en beskytter og ikke som en frihetsberøver har stor betydning for politiets tillit.

Et annet element som skaper tillit, er den lokale forankringen norsk politi har. Venstre har flere ganger, senest i forbindelse med behandlingen av inneværende års budsjett, understreket at det er behov for økt satsing på politiet, særlig for å styrke utetjenesten og arbeidet mot organisert, herunder økonomisk, kriminalitet. Utetjenesten har en aktiv rolle i lokalmiljøet som det er viktig å styrke. En mer aktiv utetjeneste er viktig for å sikre et effektivt politi med fokus på god publikumsservice, som øg interpellanten har påpekt.

For at politiet skal klare å møte de utfordringene som kommer, er et forvaltningssamarbeid mellom etatene viktig, noe som flere talere har vært inne på. Bondevik II-regjeringen la stor vekt på dette i arbeidet med politirollemeldingen, og jeg er, i likhet med interpellanten, bekymret for utviklingen på dette området. At det skjer omstruktureringer og etableringer av nye samarbeidskonstellasjoner når det gjelder vaksamarbeid, er etter min oppfatning naturlig. Det viktige er at det ikke blir så lange utrykningsavstander, med dertil bruk av tid, at folk føler utrygghet på grunn av det. Det finnes dessverre en del slike eksempler.

Forsvarskomiteen (Skyggeansvar: Odd Einar Dørum):

04.12.07. *Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008, kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Budsjett-innst. S. nr. 7 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))*

Odd Einar Dørum (V) Sist sommer diskuterte vi åpent i denne forsamlingen en rapport som vi hadde vært med på å avlevere for Vestunionens parlamentarikerforsamling. Det var en rapport som på bred basis drøftet sikkerhetsutfordringer i nordområdene på basis av klimaendringer, på basis av ressursituasjonen. I den rapporten siterte vi fra en rapport fra Forsvarets forskningsinstitutt fra ca. ett år tilbake, som starter med å si at vi er ikke helt politisk korrekte, vi regner ikke med at vi ut fra de ulike scenarier som handler om Norge, skal bli utsatt for et stort eller et begrenset angrep på landet som helhet, men vi kan ikke utelukke, selv om det ikke er det mest sannsynlige, at vi kan bli utsatt for et militært press i nord for å oppnå et politisk formål.

Jeg oppfatter at det var noe av det samme forsvarssjefen sa på sin måte, og med sitt ansvar og sin bakgrunn, i sitt omfattende foredrag i Oslo Militære Samfund. Jeg opplever også at i den runden vi hadde i spontanspørretimen sist uke, hadde forsvarsministeren en tilsvarende vurdering – hvis ikke ville jo dette vært svært bemerkelsesverdig.

Når jeg starter med å si dette, er det ikke for å si at dette er en retur, som vi kan se av noen aviskommentarer, tilbake til den kalde krigen, men det er kanskje, som en forsker sa det ganske nøkternt, slik at forsvarssjefen åpenbart håper på det beste, men må forberede seg på det verste, gitt en rekke vilkår som er beskrevet. Når jeg starter slik, er det for å minne om at Forsvarets utfordringer i årene som kommer, er geopolitiske, i den forstand at vi åpenbart påtar oss og utfører oppgaver langt borte fra Norge, bl.a. i Afghanistan, med stor styrke, men geopolitikken har også stor betydning i våre egne nærområder. Det betyr at det vi gjør, har en type alvor over seg som jeg regner med at vi alle sammen er nødt til å ta inn over oss. Samtidig har vi fått forsvarssjefens klinisk tydelige kommentarer i Forsvarsstudie 07, som ikke etterlater noen tvil om hvilke valg en står overfor, og som på presist norsk forteller hvordan vi er nødt til å handle dersom vi har trange økonomiske rammer. Både dette arbeidet og det arbeidet som er gjort i Forsvarspolitisk utvalg, tar Venstre inn over seg. Vi er beredt til å gå inn i en drøfting for å sikre Forsvaret forutsigbare rammevilkår framover, men vil gjerne gå inn i den drøftingen åpent og se på hvordan vi kan bidra til det. Jeg vil gjerne spørre statsråden om hvordan hun har tenkt å følge opp det som står i Forsvarspolitisk utvalgs tilråding om hvordan man skal jobbe, og også minne om hva komiteens leder, Jan Petersen, har sagt tidligere, nemlig at vi ikke må risikere å komme i en situasjon hvor vi kommer i et helt urimelig tidspres når vi skal behandle langtidsmeldingen for Forsvaret. For bak denne langtidsmeldingen ligger forsvarssjefens studie, som er klar, åpen og kjent, og innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg.

Jeg velger å vende tilbake til de alminnelige betraktningene omkring et lands forsvar, fordi et lands forsvar på mange måter ses på som noe som handler om å gardere seg mot det utenkelige – å tenke den tanken at det utenkelige kan inntreffe. Da er det slik at noe av det utenkelige i sikkerhetspolitikk ofte inntreffer med en hastighet og med en styrke som en ikke klarer å ta inn over seg. Under den kalde krigen mente vi alle sammen som levde da, at en hadde en forutsigbarhet i det som skjedde. Deretter var vi inne i en periode hvor vi regnet med at ting kanskje var roligere. Så er vi i en situasjon hvor forutsigbarheten åpenbart er mindre, og hvor det inntreffer utfordringer, for et land som Norge, som er betydelige. De utfordringene føler jeg er presentert med et ærlig språk både fra forsvarssjefens side og i det forsvarspolitiske utvalgets utredninger. Jeg velger å si dette i denne debatten, selv om det er en debatt for det kommende budsjettåret.

Det er også slik i dette budsjettet at Venstre har gjort det samme for 2008 som vi gjorde for 2007, vi har forskjøvet noen investeringer, og har gjort det åpent. Det har vi ikke vunnet fram med, slik at vi forholder oss til den rammen som foreligger i dag, når vi behandler forsvarsbudsjettet. Innenfor den rammen er vi glad for at det er gjort prioriteringer for å styrke Hærens mulighet til å oppfylle sine oppgaver. Det er åpenbart at hæren vår har betydelige oppgaver. Det er også åpenbart at den er hardt presset for å klare disse oppgavene, slik at de prioriteringene som er gjort, har bred støtte.

Det har vært en viss debatt her i salen omkring landforsvar – hær – heimevern. I den sammenhengen er Venstre åpen for den tenkning som er presentert i bl.a. Forsvarspolitisk utvalg; å se både Hæren og Heimevernet i en bredere sammenheng i årene som kommer, slik at det blir sett på som et samlet landforsvar – og se på hvordan mange av de historisk betingede grensene som har vært der, ikke lenger skal opereres med. Det er kanskje litt rart at det blir sagt, men jeg synes det er viktig å si det, fordi jeg tror nok vi er nødt til å tenke annerledes på dette området, på samme måte som vi har vært nødt til å tenke – og tenker – annerledes når det gjelder samarbeid med de andre nordiske land, og også er åpne for å tenke samarbeid med andre land når det gjelder viktige forsvarspolitiske investeringer.

Med disse betraktningene vil jeg gå over til et lite påaktet budsjettkapittel, som egentlig burde tilsagt at justisministeren hadde vært her i dag. Men jeg regner med at forsvarsministeren tar med min lille hilsen, som nå kommer, til sin kollega i Regjeringen. Dette er kapittel 451 på Justisdepartementets budsjett, som behandles i forsvarskomiteen. Det er det kapittelet som handler om samfunnsmessig sårbarhet, og som har som sitt bakteppe det første Willoch-utvalget og utredningen som kom i 2000, og deretter det andre utvalget som gikk på kritisk infrastruktur, som ble framlagt av den tidligere Veritas-sjefen, Ullring, i begynnelsen av 2006. Jeg regner med at vi får anledning til å drøfte dette bredt når vi får sårbarhetsmelding nr. 3 neste år. Vi hadde en slik melding i 2002 og en ny i 2004. Da forutsatte forsvarskomiteen at vi skulle ha en slik melding hvert annet år. Den sittende regjering har åpenbart av ulike grunner funnet at det ikke var nødvendig å ha en i 2006, desto viktigere er den som kommer i 2008.

Det er slik, som komiteen understreker, at de organer og strukturer vi har, må gjennomgå sårbarheten, slik at vi ikke plutselig blir utsatt for situasjoner som handler om det utenkelige. Det gjelder akkurat det samme på den sivile beredskaps område som på den forsvarsmessige, at man må tenke tanken at det kan skje noe utenkelig. Noe som var utenkelig, var at vi altså fikk en brann på Oslo S som plutselig tok med seg langt mer enn det den skulle gjøre. Jeg regner med – og jeg henvender meg gjennom presidenten til forsvarsministeren – at denne brannen, gjennomgangen av den og hva vi lærer av den, er ett av de eksempler man tar med seg når man legger fram en sårbarhetsmelding. Den forteller oss jo at vi har en infrastruktur som er, i sin grunn, lagt ut på en slik måte at når noe rammes, tar man med seg veldig mye mer samtidig enn det som kanskje skulle vært rammet. Samtidig lærer vi at det ikke er nok beredskapssystemer for å fange opp dette. Jeg regner med at dette blir drøftet i sammenheng med den brede Øvelse Oslo, som vi har bak oss, og som var en gjennomgang nettopp for å teste alle beredskapssituasjoner i en by som Oslo i forhold til et Madrid-lignende scenario, altså bombene som gikk av i Madrid i 2004. Denne sivile beredskapen er svært viktig, og jeg vil oppfordre forsvarskomiteen, som har saksfeltet etter at Stortinget har vedtatt en slik arbeidsorden, til å bruke mye tid på dette. Jeg vil anbefale at man behandler det særs grundig, for det er viktig.

Denne delen av samfunnsmessig sårbarhet handler også i en annen sammenheng om å tenke totalrisiko for et samfunn. I samfunnet vårt har vi veldig mange installasjoner som skal beskyttes, også forsvarsmessig og sikkerhetsmessig. Vi har Gassco, og vi har Kårstø-anlegget. La meg si det slik at jeg har foretatt noen inspeksjoner på noen av disse stedene – jeg skal ikke betro Stortinget hva jeg da lærte, men jeg lærte i hvert fall at det er grunn til å være kritisk ettertenksom. Den kritiske ettertenksomhet vil jeg oppsummere på denne måten: På samme måte som vi når det gjelder forsvar, oppfordres til å tenke tanken om det utenkelige litt innimellom, må vi også når det gjelder samfunnets kritiske sårbarhet, innimellom tenke tanken om det utenkelige – hvis ikke risikerer man å snuble borti situasjoner. Med erfaring fra det området vil jeg si det slik at hvis man tenker på det utenkelige hver dag, ender man i psykosen, men hvis man ikke minst tenker systematisk og kvalifisert på det i fem minutter i uka, ender man borti de hendelser som ikke skal inntreffe. Det er mange av disse hendelsene som kan forebygges. Jeg velger å bruke så mye tid av mitt innlegg på dette, fordi jeg har en viss bakgrunn for å vurdere det. Det er med et visst alvor jeg understreker viktigheten av den meldingen

som kommer. Den meldingen vil komme samtidig med at vi får en langtidsmelding for Forsvaret. Det vil også gi forsvarskomiteen en sjanse til å se disse to viktige samfunnsområdene i en sammenheng.

På slutten av dette innlegget vender jeg tilbake til der jeg startet. Både forsvarssjefens foredrag og den spontanspørretime vi hadde sist uke, minner oss om at Norge er et lite land i verden, som noen har sagt, men det er et rikt land i verden – vi ligger langt mot nord, og vi ligger som nabo til noen av de rikeste naturressursene som fortsatt er igjen i denne verden. Vi er også nabo til et land som er selvbevisst på mange måter, der ledelsen synes det er pinefullt å ha en opposisjon foran et valg den ser ut til å vinne, og likevel synes det er viktig å herje litt med den opposisjonen. La meg si det slik at dette er klimasignaler som vi bør ta med oss også i en framtidig sikkerhets- og forsvarspolitisk debatt.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen (Skyggeansvar Lars Sponheim)

Svalbards forvaltning

03.12.07 *Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av Svalbard* (Innst. S. nr. 46 (2007-2008), jf. Dokument nr. 3:8 (2006-2007))

Odd Einar Dørum (V): Jeg tar ordet fordi jeg i noen år har vært opptatt av Svalbard og også hatt ansvar i tilknytning til Svalbard. Jeg vil også understreke det som er understreket, men som er svært viktig, både det Riksrevisjonen sier, og det komiteen sier om at det vil være bra med en ny, bred gjennomgang i løpet av denne stortingsperioden. Det er flere forhold som taler for det. De forholdene som er nevnt av Riksrevisjonen og komiteen, skal jeg ikke gå inn på, men det rent alminnelige rundt det vi kan kalle for nordområdene i bred forstand, det å forstå en norsk politikk i nordområdene, som både handler om Barentshavet og om de svære grenseområdene vi har mot polområdene, hvor Svalbard blir en del av en slik helhet, tilsier at det er viktig med en slik melding og en slik bred drøfting. Dette utelukker ikke at vi i alle andre sammenhenger også vil komme inn på nordområdene, men det er altså svært viktig.

Det er også slik, som vi har sett i media, at situasjonen for de russiske bosettingene på Svalbard har kommet til et så kritisk punkt at russerne selv må avgjøre hva de vil gjøre. Derfor oppfatter ikke Venstre det som oppsiktsvekkende at det kom en russisk delegasjon til Svalbard nylig som på behørig måte ble håndtert av justisministeren, men vi oppfatter det slik at siden gruveselskapet ikke kan betale, er det staten som må betale, og da må den staten som skal betale, finne ut hva den skal betale for. Dit har man kommet i forhold til de russiske bosettingene på Svalbard.

Disse alminnelige nordområdebetraktningene tilsier en melding.

Så er det en annen type bekymring jeg har, som knytter seg til det arbeidsfelt jeg nå har i Stortinget. Det er den utvikling vi har hatt når det gjelder deler av forskningsaktiviteten på Svalbard. Det er slik at i Ny-Ålesund har vi lagt til rette for en imponerende infrastruktur, og det er også en god ting. Det er veldig mange mennesker fra andre land som bruker dette stedet, og jeg var der selv i en annen egenskap i mitt liv sommeren 2005. Da kom det en delegasjon fra Beijing. De reiste dit for å være der i to dager og reiste tilbake igjen. Kineserne la stor vekt på området.

I denne sammenhengen er det to gjengangere jeg har hatt i denne salen siden siste valg. Det ene er at vi må klare å holde opp den norske forskningsinnsatsen i Ny-Ålesund – det ser det ikke ut til at vi klarer – og det må være svært viktig for oss fordi det gir sterke signaler forskningsmessig, men også i det vi i bredere forstand vil kalle nordområdepolitikk.

Og så er det blitt slik at for meg har symbolet på å ville – eller ikke ville – noe forskningsmessig vært å oppgradere Zeppelin-observatoriet på toppen av Zeppelifjellet i Ny-Ålesund. Det er jo ikke ende på hvor mye bred tilslutning man får i stortingssalen til dette, sågar når det er Dokument nr. 8-forslag, men når man så kryper inn i budsjetter av ulike slag, er det nesten umulig – dvs. man finner ikke noe som gjør noe med dette stedet. Dette er et av de svært få stedene på kloden hvor man klarer å måle klodens helsetilstand i denne tid som nå handler om klimautfordringer som er dramatiske og store. Det er et unikt sted. Det er et sted hvor vi pr. i dag ikke gjør nok for å ta vare på de dataene vi har. Det er et sted hvor vi kunne skaffet oss og målt enda flere data. Det er ikke store kroner, men det er viktige kroner.

Jeg vil også understreke at Ny-Ålesund jo er blitt gjort viktig ved at bl.a. landets utenriksminister har stått fram i Washington og sagt at amerikanske politikere bør komme til Ny-

Ålesund – og det har de gjort. Der har både Hillary Clinton og John McCain og andre vært. Der har den britiske konservative lederen, David Cameron, vært, og dit har statsminister Stoltenberg tatt med nordiske statsministerkollegaer. Så vi flagger så høyt i nordområdene, som jeg synes vi gjør med rette når det gjelder Ny-Ålesund og forskningsplattformen der, at det også forplikter oss. Denne forskningsplattformen inviterer også til en bred internasjonal innsats, slik at det blir et sted som Norge forvalter på en slik måte at Svalbardtraktaten, selve ånden i den, blir lagt til rette for alle som vil utnytte traktatens muligheter.

Disse merknadene er fra Venstres side for å understreke viktigheten av det arbeidet som jeg konstaterer at Justisdepartementet har meldt til komiteen at de har satt i gang, nemlig å få en ny, bred gjennomgang av Svalbard og alle utfordringene på øygruppen.

Kontroll av psykiatri

03.12.07. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilbudet til barn og unge med psykiske problemer ([Innst.S.nr.47](#) (2007-2008), jf. Dok.nr.3:07 (2006-2007))

Gunvald Ludvigsen (V): Riksrevisjonens rapport er på mange måtar trist lesing, trist i den forstand at det er så mykje som ikkje fungerer godt nok innafor hjelpetilbodet, spesielt for ei gruppe som vi i denne salen ofte har snakka om er den gruppa som vi skal satse mest på. Å få slått fast av Riksrevisjonen at hjelpetilbodet til barn og unge med psykiske problem ikkje fungerer, er eigentleg nokså sterkt.

Det positive med rapporten er at han er så tydeleg. Han seier så tydeleg frå om at det ikkje er nok med fine ord om satsing på barn og unge med psykiske problem. Eg meiner også at Riksrevisjonen her seier at det heller ikkje er pengar som er avgjerande. Vi kan ikkje gøyme oss bak løyvingar når vi skal løyse problem. Det må vere noko meir struktur bak det som blir gjort.

Riksrevisjonen peikar også på mange forbedringsområde, og eg skal nemne tre område som Venstre meiner det kanskje er enklast å gjere forbedringar på. Det første punktet eg vil nemne, er samhandling. Alle veit at kommunane sitt hjelpetilbod og spesialisthelsetilbodet fungerer best dersom ein får til samhandling. Det som er så merkeleg, er jo at ein ikkje har klart å få det til betre. Her må det vere mogleg for statsråden å instruere eller å kome med gode idear - eg veit ikkje korleis ein skal få det til. Det blir snakka mykje om samhandling, men vi får det ikkje til. Det er nesten utruleg at det skal vere så dårleg. Til sjuande og sist går det ut over denne pasientgruppa.

Eit anna punkt som Riksrevisjonen nemner, og som eg sjølv synest er eit område der det er ganske fantastisk at ein ikkje har kome lenger, er dette med individuell plan. Der seier rapporten at nesten ingen av desse pasientane har ein individuell plan. Og det som er endå meir fantastisk, er jo at rapporten slår fast at det er uklart kven som har ansvaret for å lage desse planane. Her må det ryddast opp på eit eller anna vis. Dette kan vi ikkje leve vidare med.

Det tredje og siste punktet som eg vil nemne, er lågterskeltilbodet. Når det gjeld skulehelsetenesta og helsestasjonen for unge, har komiteen vore einig om at det er eit satsingsområde, så det må vi naturlegvis bringe sterkare fram. Men det hjelper som sagt ikkje med fine ord. Her må i alle fall ein eller annan ta tak og få spesielt desse tre punkta til å gå i hop: å få til samhandling, å få ein individuell plan på plass og å få desse lågterskeltilboda til å bli reelt styrkte når det blir gjeve politiske signal om det.

Eg skal avslutte med riksrevisorens kommentar. Han seier følgjande:

« Det er uakseptabelt at så få barn og unge med psykiske problemer har fått utarbeidet individuell plan, og at det for mange ikke er klart hvor ansvaret for dette ligger. Det er også forbausende at samarbeidet mellom de ulike nivåene i tiltakskjeden er så dårlig at det har direkte konsekvenser for pasientene. » Eg oppfordrar statsråden til å ta tak i dette umiddelbart.

Valglov: Stryke listekandidater

10.01.08. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Kristian Foss og Jan Tore Sanner om å gjeninnføre adgangen til å stryke listekandidater ved kommunevalg (Innst. S. nr. 110 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:15 (2007-2008))

Leif Helge Kongsberg (V) Venstre kjemper i front for lokaldemokratiet – ja, vi ville sågar grunnlovfeste det. Alle er jo enige om at lokaldemokratiet er grunnleggende for folkestyret i landet vårt. Det bidrar til rekruttering, innsikt og erfaring, deltakelse og engasjement. Vi har ved de siste lokalvalgene sett en utvikling mot lavere valgoppslutning. Blant annet derfor fremmet Venstre i forrige periode forslaget om en lokaldemokratikommisjon, som skulle se på status – og komme med tiltak for å vitalisere lokaldemokratiet.

Adgangen til å stryke listekandidater ble lite debattert i Lokaldemokratikommisjonen. Men da var den nye ordningen, med kun kumulering, tross alt bare ett valg gammel. Uansett var det ikke noe stort engasjement i kommisjonen for å gjeninnføre strykningsadgangen som et tiltak.

Den nye ordningen er nå blitt gjennomført ved to valg, og en ser av valgresultatet at såkalte «positive preferanser» ikke nødvendigvis har slått positivt ut. Andelen valgte unge og andelen valgte kvinner har f.eks. ikke økt nevneverdig. Slik sett vil det ikke være noe nederlag å gjeninnføre adgangen til å stryke, når valgresultatet mest sannsynlig da vil bli mer rettferdig.

Bekymringen for nederlag – ved å bli strøket – kan imidlertid skremme en del kandidater fra å stå på en liste og stille til valg. Det perspektivet er lite berørt i innstillingen fra komiteen. Bekymringen for rekrutteringen til politikken må vi alle ta med oss – og ha ansvaret for. Vi lar den bekymringen ligge. Venstre har programfestet at vi bør gjeninnføre muligheten til å stryke listekandidater.

Venstre ønsker et bredt spekter av tiltak for å vitalisere lokaldemokratiet. Mer makt til velgerne og mer personfokuserte valg er blant disse tiltakene. Muligheten til å stryke kandidater en er uenig med, er like viktig som muligheten til å kumulere kandidater en er enig med. I lokalpolitikken er partiskillene gjerne små, og derfor er kandidatenes meninger ofte svært viktig. Ofte er lokalpolitikken også preget av personers – liksom mye som partienes – evne til å drive fram saker. I et slikt perspektiv er det viktig å gi velgerne muligheten til å gi uttrykk for hvem de ønsker skal representere dem, og hvem de ikke ønsker. Når en – som Venstre ønsker – vil la velgerne få mer makt, er det viktig ikke å forfordle noen. Erfaringene fra de to siste valgene er at en mindre gruppe av velgere vil rette på listene, når en tillater å stryke.

Av flere grunner vil Venstre støtte forslaget fra representantene Foss og Sanner.

Fritz Moen-saken

27.05.08 Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende henvendelse fra Tore Sandberg med begjæring om påtale for riksrett mot tre høyesterettsdommere i anledning Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 14. oktober 2003 i Fritz Moen saken ([Innst. S. nr. 235 \(2007-2008\)](#))

Trine Skei Grande (V) Venstre er ikke representert i komiteen, derfor har jeg lyst til å komme med noen ord. Jeg syns saksordføreren hadde en veldig grundig og fin gjennomgang, og Venstre støtter flertallet i komiteen og deres vurdering.

Selvfølgelig er dette en veldig alvorlig skamplott, ja, det er på en måte rettsstatens mareritt når slike ting skjer. Det er derfor Tore Sandbergs rolle er så fantastisk, men det viser også at vi alle som enkeltborgere i et samfunn faktisk er ansvarlige, fra toppen og helt ned til det å være et vitne eller det å være en medborger, for å kjempe mot at slike ting skjer. Det er det det er snakk om. Når man bygger en nasjon og en rettsstat sammen, er det faktisk et felles ansvar.

Det er ett aspekt som ikke har vært med i denne debatten, men som jeg syns man har lært mye av. Jeg har snakket med politifolk som sier at avhørene i Fritz Moen-saken i læreboka for politifolk nå brukes som et mareritt-eksempel på hvordan det ikke skal gjøres.

Det er mange som har lært mye av dette. Men det er enda et aspekt som jeg syns at vi ikke har løftet fram, men som er et stort aspekt i samfunnet, og det handler om rettssikkerheten til dem som har ulike handikap. Det er klart at handikaket her har medvirket til den uretten som faktisk har skjedd.

Jeg tror at den norske rettsstaten har lært mye av denne saken. Det er sjølsagt en lærdom vi skulle ha ønsket at vi hadde fått på andre måter, men fordi det fins aktive borgere som Tore Sandberg, får vi gjort noe rett igjen. Vi får i det minste evnen til å si unnskyld som rettsstat.

Grunnlovsaker

Odelsloven og åsetesretten

10.01.08 *Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om grunnlovsforslag fra Carl I. Hagen, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om opphevelse av Grunnloven § 107 (Odels- og Aasædesretten maa ikke ophæves) og grunnlovsforslag fra May Britt Vihovde om endringer i Grunnloven § 107 (odels- og åsetesretten)* (Innst. S. nr. 113 (2007-2008), jf. Dokument nr. 12:4 og Dokument nr. 12:6 (2003-2004))

Leif Helge Kongshaug (V) Venstre støtter forslagene om å oppheve grunnlovsvernet av odelsretten, jf. Grunnloven § 107.

Venstres prinsipielle syn er at i en liberal stat skal ingen posisjoner gå i arv. I tillegg kommer de rent landbrukspolitiske argumentene.

Dagens odelslov hindrer mange av de mest motiverte i å leve og bo på og av bygdene. Det er ikke gårder eller landbruksareal å få kjøpt. Anslagsvis 80 pst. av landbrukseiendommene, med dyrket jord og store skog- og utmarksstrekninger, er i dag odelsjord. Det vil si at det gjennom fødsel er en stadig snevrere krets av personer med en fortrinnsrett til disse verdiene. Rundt 90 pst. av alle eiendomsoverdragelsene innen landbruket skjer innad i slekten.

Dette er etter Venstres syn prinsipielt feil, og det er et direkte hinder for å rekruttere motiverte og nytenkende mennesker til en næring som dessverre mange steder forvitrer på grunn av lovgivning som ikke er tilpasset vår tid. Det er – for å si det litt lett tabloid – trolig lettere for en afrikaner å få opphold i Norge enn det er for en ungdom utenfra å få innpass på et norsk gårdsbruk. For Venstre er spørsmålet ganske enkelt: Trenger landbruket begrensninger, eller trenger landbruket virkelysten ungdom?

Norsk landbruk er dekket av et tjukt lag av tradisjon som motvirker endring – på godt og vondt. Det er ikke noen tilfeldighet at bare én av ti gårder drives av kvinner, selv etter en generasjon med kjønnsnøytral odelslov. Det er heller ikke tilfeldig at det nærmest er umulig å få kjøpt en drivverdig gård uten å ha det rette genmaterialet i cellene. Gang på gang hører vi historiene om hvordan en eller annen fjern slektning melder seg, gjerne lenge etter at en kjøper har bosatt seg på en gård.

Det er heller ingen tvil om at vi har veldig mange bruk som er fraflyttet og nedlagt i kraft av odelsloven. Odelsloven sikrer bare eierrettigheter til slekten. Den sikrer ikke at det bor folk, og at bruk skal bli drevet. Det er en lov som sikrer personlige interesser før lokalsamfunnets interesser. Det er helt opplagt at odelsloven må ta en stor del av ansvaret for at det f.eks. er over 700 bruk bare i Vest-Telemark uten fast bosetting.

I dag er landbruket en presset næring både i økonomisk og sosial forstand, og det er en rekke betenkelige sider ved at en gjennom et gammelt lovverk fra barnsbein av blir oppdradd i en slags forestilling om at samfunnet pålegger en ansvaret for å bringe dette videre, regulert gjennom et lovverk. Dette representerer et grunnsyn som har sin forankring i en annen tid både for landbruket som næring og for samfunnet som vi lever i i dag.

Odelsloven er en gammeldags måte å ordne overtakelsen av gårder på. Nå har vi behov for å skaffe motiverte ungdommer til Bygde-Norge. Da må vi ha en grunnleggende debatt om odelsloven som ikke bare dreier seg om flikking i dagens lov om tidspunkter og hvor mange familiemedlemmer den omfatter, men om loven spiller en ønsket rolle i det moderne samfunn.

Etter Venstres syn gjør den ikke det, spesielt fordi mange av de såkalte fordelene, som flertallet, som vil beholde dagens lovgivning påberoper seg, på en prinsipielt riktigere og på en mer systematisk og effektiv måte kan ivaretas gjennom andre virkemidler av økonomisk og lovmessig karakter, som f.eks. konsesjonsloven. I tillegg kan familienes rettigheter sikres gjennom åsetesretten, som Venstre ikke vil endre, ved at livsarvinger har mulighet til å overta en gård til en fornuftig pris. Dette medfører også at det ikke er noen økonomiske argumenter for å beholde odelsloven.

Det er heller ingen grunn til å tro at konsekvensene av å fjerne odelsloven vil bety en dramatisk endring av norsk landbrukspolitikk. Det er bare å se til våre naboland Sverige og Danmark, som ikke har odelsrett. Også der overføres gårder innen familien i nesten like stor grad som her, men det er en prinsipiell viktig forskjell at fortrinnsretten ikke er regulert gjennom en lov.

Det paradoksale er at når odelsloven en dag blir opphevet – for det tror jeg den blir – vil bøndene ha de samme rettigheter som i dag. De har bare fått én til, retten til å disponere over sin eiendom på samme måte som alle oss andre, og til selv å bestemme hvem som skal overta gården etter dem. For Venstre er og skal Grunnloven være en prinsipiell lov. Derfor er vår stemmegivning i dag først og fremst prinsipielt begrunnet, ut fra vårt liberale grunnsyn om at ingen gjennom sin fødsel eller familierelasjon har en større rett til å arve posisjoner enn andre.

§93 om folkeavstemming og grunnlovflertall

10/1-08. To forslag – fra H og Sp om endring av Grunnlovens § 93.

Lars Sponheim (V): La meg si at når jeg sitter og følger med på denne debatten, klarer jeg ikke la være å tenke tilbake til stemningen rundt 1994-debatten, da det riktignok foregikk en stor og opphetet EU-debatt utenfor denne salen, fordi vi skulle ha en folkeavstemning – og det var de viktigste debattene – og så var det også slik at denne sal i stor grad også diskuterte EU-spørsmål. Og det var veldig mye de samme spørsmål som diskuteres i dag. Jeg vil nesten tro at av alle de timer som ble brukt til å diskutere EU-spørsmål parallelt med at det gikk en debatt ute blant folk før folkeavstemningen, var nok saken om disse spørsmålene – om regelendring, om grunnlovsspørsmål osv. – den største enkeltsak som ble diskutert. Så det å tro at en på noe tidspunkt – så lenge EU-saken henger over norsk politikk som et tema som en stadig vender tilbake til, og som de fleste tror vi også vil vende tilbake til gjennom en ny folkeavstemning på et eller annet tidspunkt – kan ha denne debatten løsrevet fra EU-spørsmål, er for meg helt ufattelig, og jeg tror heller ikke det er noen som egentlig har trodd det. Derfor er jeg ganske sikker på at vi ikke ville fått disse to endringsforslagene uten at EU-saken ligger der som den største og kanskje mest problematiske politiske sak i Norge over tid i disse tiårene vi nå er inne i.

Vi har som kjent hatt to folkeavstemninger om norsk medlemskap i Den europeiske union, og jeg tror, som sagt, at vi på et eller annet tidspunkt også kommer til å ville få en ny. En kan vel nesten si det slik – om en skal bruke fotballterminologien – at vi akkurat nå befinner oss i garderoben, men vi vet altså ikke når vi kan bli kalt ut på banen til en ny kamp.

For oss, for Venstre, er det viktig ikke å endre reglene for de formelle beslutninger i det som etter mitt – og vårt – skjønn i realiteten er en kontinuerlig debatt. Det er en litt situasjonsbestemt begrunnelse, men like fullt er det jo det politikk handler om. Det er ikke et fagjuridisk seminar, men det er politikere som møtes til avklaring av disse spørsmål i en politisk situasjon. Det gjelder etter mitt skjønn uansett om det går en del år mellom hver gang denne saken aktualiseres i denne formelle beslutningsprosessen.

Jeg har også lyst til å si at det har nok undret meg hvor strategisk en har vært, i den forstand at mange av debattantene her som ønsker endringer i Grunnloven, også har tenkt på EU-saken i denne debatten. Jeg er ganske overbevist om at det er mange som er i tvilersjiktet – og det har jo blitt en offentlig sak at jeg selv befinner meg i det området – så det er helt åpenbart at det å oppsøke denne regeldebatten i denne situasjonen definitivt ikke tjener den sak det måtte være å vippe tvilene til ja-siden. Jeg er klar for en reell fight om de politiske saker, men dette er en debatt som jeg synes en ikke burde ha, av hensyn til også de hensyn som jeg tror de som ønsker norsk EU-medlemskap, måtte stå for.

Jeg har lyst til å si litt om Venstre i denne sammenhengen, for Venstres politiske historie i EU-saken er komplisert. Jeg husker at jeg i forkant av EU-debatten i 1994 – da var jeg som kjent den eneste Venstre-representant i denne sal – kunne garantere at Venstre ikke kom til å være delt eller splittet i behandlingen den gangen. I dag er det slik at Venstre er det partiet som blant sine velgere på sitt landsmøte er mest delt i EU-spørsmålet. Paradoksalt nok – ut fra den historien vi kjenner – har Venstre levd godt med dette. Vi har våre velgere som er delt, slik folk flest kanskje er delt. Det viste det seg også at vi var, gjennom begge de to folkeavstemningene som har vært. Litt av grunnlaget for at det har vært mulig å leve med denne harmonien, med denne historien, har vært at vi har programfestet og har som et helt grunnleggende fundament – la oss gjerne kalle det spilleregler for Venstre når det gjelder å håndtere EU-saken – å respektere folkeavstemningsresultatet. Det har vi programfestet, det forplikter Venstres kandidater seg til. Jeg har også lyst til å være så ærlig og si at det er også hele fundamentet for at vi kan klare å ha en partimessig harmoni rundt ulike syn i et så komplisert og ofte følelsesladet spørsmål som dette. Så når det gjelder mange av de replikkene som går igjen, og som kanskje også blir stilt til meg, vil jeg være helt tydelig på det. Vi har også dette programfestet, og det er helt fundamentalt for oss at vi kommer til å følge folkeavstemningsresultatet i en så nasjonal sak som dette

vil være, og i en sak som vil være så tydelig opplyst som denne saken vil være når en har gjennomført en EU-kamp og en folkeavstemning med det engasjement og den oppmerksomhet som vi vet dette vil ha i Norge.

Men så er det slik at grunnlovsbestemmelsen også kan ha relevans for andre saker. Derfor mener vi at grunnlovsvernet bør bestå som før. For oss er det en del av spillereglene i EU-saken at folket i en folkeavstemning tar den reelle beslutningen, som jeg har gitt uttrykk for, og ikke den formelle. Alle Venstres ti representanter kommer ved voteringen senere i dag til å stemme imot endringer i Grunnloven, i og for seg når det gjelder begge forslag, men det ene er kanskje mer åpenbart. Det er altså ti representanter som har ulikt syn på spørsmålet om medlemskap i EU. Jeg vil også si at de samme ti representantene gjorde det også klart før valget i 2005 at vi i denne situasjon – kanskje mellom den andre og den tredje folkeavstemning – ikke ønsket å bidra til noen endring av reglene, selv om alle, når det måtte bli det rette tidspunktet, er klar til å kaste seg ut i en debatt om EU-spørsmål og medlemskap med ulike standpunkt.

Jeg må ærlig talt si at jeg synes professor Trond Nordby hadde et godt poeng, da han i går pekte på hensikten med grunnlovsbestemmelsen om behandling i to påfølgende storting, nemlig den at velgerne skal kjenne kandidatenes standpunkt i aktuelle grunnlovssaker og kunne ta hensyn til det når de avgir sin stemme. Da er det etter mitt skjønn alvorlig hvis kandidater sier én ting før valget, og gjør det motsatte etter at de er valgt, kanskje spesielt i den type saker.

EU-saken er i realiteten en kontinuerlig aktuell sak i norsk politikk, og vi mener altså at reglene ikke bør endres, spesielt ikke gjennom en såpass vidtrekkende beslutning som en grunnlovsendring er. Derfor vil altså Venstre stemme imot begge de to framsatte forslagene til endring av Grunnloven § 93.

--

11. VENSTRES ALTERNATIVE STATSBUDDSJETT 2008

(Utgiftssiden: Se tabeller under profilområdene)

FRA RØD TIL GRØNN SKATT

Venstres mål for skattesystemet er et enklere, mer effektivt og miljøvennlig skattesystem, som er internasjonalt konkurransedyktig. Derfor var Venstre pådriver i gjennomføringen av den skattereformen som Bondevik II-regjeringens fikk gjennomført. En reform som gir flatere og enklere skatt gjennom en kraftig tilnærming av skattesatsene for arbeid og kapital og fjerning av den kompliserte og urettferdige delingsmodellen. Dermed har vi blant annet sikret skatteregler som belønner investeringer i bedrifter framfor utbytte til eget forbruk.

Venstre er skuffet over at regjeringen ikke har benyttet denne anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning. Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring og at regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret tilsier en langt mer offensiv omlegging enn regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter.

Venstre vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd og mindre skatt på arbeid, og foreslår i Venstres alternative budsjett en slik omlegging innenfor en ramme på vel 3 mrd kroner. Venstre foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 3 mrd kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på vel 6 mrd kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 754,8 mill. kroner. Bl.a. foreslås det både å justere innslagspunktet i toppskatten og økning i minstefradrag. Det foreslås økt bunnfradrag i formueskatten, styrking av BSU-ordningen, økte avskrivingssatser for næringslivet, styrking av SkatteFunn-ordningen og rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende. Det foreslås videre endringer i arveavgiften som medfører utsatt arveavgift ved arv av familieeiendommer og fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i bedrifter. På den annen side foreslås det en rekke økninger i avgifter som stimulerer til en mer helse- og miljøvennlig adferd i tillegg til at enkelte særgoder knyttet til spesielle grupper av arbeidstakere fjernes.

I vårt alternative statsbudsjett vil Venstre stimulerer til et sunnere kosthold/livsstil gjennom en om lag provenynøytral omlegging av mva-systemet kombinert med høyere tobakksavgifter. Konkret foreslår Venstre at det ikke blir moms på frukt og grønt (0-sats), mens det blir full mva-sats (25 pst) på brus og sterkt sukkerholdig drikke og at den generelle matmomsen økes med ett prosentpoeng.

Venstre foreslår videre en del endringer for å redusere antallet AFP-pensjonister og for å få flere til å stå lenger i arbeid i tråd med hovedintensjonene i pensjonsforliket. Venstre foreslår derfor et eget skattefradrag på 3.000,- for arbeidstakere mellom 62-67 år, kombinert med full trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener Venstre at disse tiltakene (en kombinasjon mellom gulrot og pisk) vil gi 2.000 færre AFP-pensjonister årlig. Venstre foreslår i tillegg av fjerne trygdeavkortningen for 68 og 69-åringer som vil fortsette å arbeide, og ikke bare 67-åringer slik regjeringen foreslår.

Tabell 6: Skatte og avgiftsopplegget

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

Ikke støtte til fjerning av aksjerabatt og økt ligningsverdi av bolig	-825,0
Hevet innslagspunkt i formueskatten (500.000 og 700.000)	-970,0
<i>Endringer i formueskatten (skattelette)</i>	<i>-1 795,0</i>
Heve minstefradraget i lønns- og pensjonsinntekter med 2.000,-	-1 040,0
Heve innslagspunktet i toppskatten trinn 1 til 433.000,-	-700,0
Skattefradrag for 62-67 åringer (3.000,-)	-130,0
Tredoble fribeløpet ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift	-32,0

Heve fradragsgrensen for gaver til frivillige org til 15.000,-	-15,0
Skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsutgifter	-20,0
Økt sparebeløp i BSU-ordningen (20.000 årlig 200.000 totalt)	-90,0
Heve frikortgrensen med 2.400,- til 42.000,-	-30,0
Heve beløpsgrensen i individuell pensjonsspareordning til 40.000,-	0,0
Halvere fradraget for fagforeningskontingent	470,0
Skattlegge deler av kjøregodtgjørelsen i staten	340,0
Endringer i foreldrefradraget (20.000,- for første barn, 15.000 for påfølgende barn)	30,0
Ikke skattefritak for arbeidsgiverbetalt barnehageplass	11,0
Full trygdeavgift for AFP-pensjonister	190,0
Økt skatteinngang som følge av færre AFP-pensjonister	180,0
<i>Endringer i person- og pensjonistbeskatningen (skattelette)</i>	<i>-836,0</i>
Heve avskrivingssatsene for maskiner mv	-225,0
Økt avsetningsmulighet til miljøtiltak for rederiene	-200,0
Ikke økt trygdeavgift for selvstendig næringsdrivende	-95,0
Heve fiskerfradraget til 150.000,-	-60,0
Halv arbeidsgiveravgift for nye lærlinger fra 1.7.	-40,0
Rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende	0,0
Økte beløpsgrenser i SkatteFunn-ordningen	0,0
Beholde produksjonsgrense for grunnrenteskatt for småkraftverk	0,0
Endre Skogfondordningen til 2006-regler	50,0
Heve jordbruksfradraget med 5 pst, men ikke kompensasjon for økt grunnavgift for fyringsolje	19,6
<i>Endringer i næringsbeskatningen (skattelette)</i>	<i>-550,4</i>
Unnta frukt og grønt for mva (0-sats)	-1 300,0
Matmomsen heves med 1 prosentpoeng (til 15 pst)	500,0
Full mva for brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer (25 pst)	470,0
Ingen mva på div. knyttet til el-bil	-6,4
Økt tobakksavgift	268,0
Gjennomgående sukkeravgift til erstatning for sjokoladeavgiften	0,0
<i>Endringer i mva, tobakks- og sukkeravgiftene</i>	<i>-68,4</i>
Økte CO ₂ -avgifter	1 385,0
Økte CO ₂ -avgifter på petroleumsaktiviteten	1 030,0
Økt el-avgift 0,5 øre + avgift på næringsvirksomhet i tiltakssonen	270,0
Økte avgifter på drikkevareemballasje	105,0
Ikke mineroljeavgiftsfritak for bruk som gir kvotepliktige CO ₂ -utsl	80,0
Innføre NOX-avgift på maskiner	50,0
Heve støttebeløpet for kjøp av E85-biler	-40,0
<i>Endringer i miljøavgiftene (avgiftsskjerpelser)</i>	<i>2 880,0</i>
Utsatt arveavgift ved arv av familieeiendommer	-290,0
Fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i bedrifter	-55,0
Økt grense for tollfri import (500,-)	-40,0
<i>Endringer i arveavgift og toll</i>	<i>-385,0</i>
SUM:	-754,8

INNSPARING/OMPRIORITERINGER

I vårt alternative statsbudsjett foreslår Venstre ulike innsparingstiltak/omprioriteringer på om lag 6,13 mrd kroner. I tillegg foreslår Venstre samlet 452,5 mill. kroner i økte inntekter gjennom økt utbytte, salg av eiendom og oppdrettskonsesjoner.

Av store innsparingstiltak foreslår Venstre å avvikle nettolønnsordningen for sjøfolk. I en situasjon med et svært stramt arbeidsmarked, mener Venstre det er helt feil politikk å subsidiere enkelte arbeidstagere og grupper på denne måten. Videre foreslår Venstre en faseforskyvning i investeringer i forsvaret som gir en innsparing på 221 mill. kroner, avvikling av de seismiske undersøkelser i Nordland VII og Troms II og en prisjustering av oppholdsbetalingen i barnehagene. I tillegg foreslås det 2500 færre ordinære tiltaksplasser enn det regjeringen legger opp til og enkelte innstramminger i permitteringsreglene, lønnsgarantiordningen og dagpengeordningen, samt diverse mindre kutt i ulike utgiftsposter i statsbudsjettet. Enkelte kutt må sees i direkte sammenheng med omprioriteringer/utgiftsøkninger innenfor samme område. Det gjelder for eksempel innenfor utenriks/bistand og det gjelder satsing på flere og bedre lærere heller enn økt timetall i skolen. På samme måte når det gjelder omfordeling mellom kommuner og fylkeskommuner for å unngå lærermangel i videregående skole.

For mer detaljert informasjon vises til tabell 7 under.

Tabell 7: Innstramminger og økte inntekter

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

1500.01	Ikke forsøk eller utredning av 6-timersdag	20,0
1521.01	Utskilling og salg av gamle Statkonsult	40,0
1542.01	Redusert statlig bidrag til AFP som følge av 2000 færre	122,0
1580.33	Faseforskyvning, Statsbygg	50,0
2445.49	Mindre kjøp av eiendom, Statsbygg	50,0
231.60	Prisjustering av oppholdsbetaling i barnehage	410,0
320.78	Avvikling av "den kulturelle spaserstokken"	15,0
335.71	Tak i pressestøtte pr avis på 30 mill. kroner	16,0
153.78	Bistand, Latin-Amerika	41,0
166.71	Ymse tilskudd, DU	34,0
171.70	Verdensbanken	20,0
171.71	Regionale banker og fond	30,0
Flere	Ikke forsøk med elektroniske fotlenker	40,0
551.60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	45,0
552.72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	45,0
554.01	Ikke opprette et eget kompetansesenter for distriktutv.	16,0
2541.70	5 ventedager i dagpengeordningen	50,0
2541.70	Stamme inn permitteringsordningen til 26 uker	45,0
2541.70	Samme permitteringsregler for fiskere og andre grupper	13,7
2542.70	Innstramming i lønnsgarantiordningen	46,7
621.62	Bruke deler av kvalifiseringsprogrammet i NAV til forsøk med borgerlønn	180,0
634.76	2.500 færre ordinære tiltaksplasser	298,0
635.01	Avvikle ordningen med ventelønn i staten	10,5
666.70	Redusert tilskudd til AFP som følge av 2000 færre	46,0
2661.47	Utvidet levealder for biler i ordningen "støtte til bil"	230,0
1710.47	Nybygg og nyanlegg i forsvaret (halvering av økning)	221,2
909.73	Avvikling av nettolønnsordningen for sjøfolk	1 405,0
1143.60	Stimuleringstiltak for å sikre tilgang på veterinærer	12,0
1149.71	Trebasert innovasjonsprogram (justert bevilgning)	14,0
1810.21	Seismiske undersøkelser i Nordland VII og Troms II	140,0

1830.50	Mindre kutt i PETROMAKS og DEMO 2000	30,0
41.32	Utsettelse i kjøp av nye Stortingsleiligheter	50,0
732.70	Effektivisering av adm. systemer i reg. helseforetak	100,0
2751.70	Redusert apotekavanse, 1 prosentpoeng	68,0
2751.70	Endringer i trinnprissystemet for legemidler	80,0
Flere	Økt egenandel med 10 pst for legekonsultasjoner mv uten at egenandelstak I økes.	135,0
226.21	Ikke forsøk med heldagsskole	20,0
571.60	Ikke utvidet timetall 1.-4. trinn	275,6
571.60	Avvikle frukt- og grøntordningen i skolen	216,8
571.60	Omfordeling mellom kommuner og fylkeskommuner for å sikre underfinansiering av videregående skole	500,0
572.60	Avvikle ordningen med gratis læremidler	223,0
572.64	Avvikle ordningen ”utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken”	20,0
2309.01	Generell innsparringsfullmakt/ostehøvelkutt i dept.	248,8
2309.01	Avvikle eksportstøtte til osteproduksjon	208,0
1638.21	Mindre kjøp av CO ₂ -kvoter	250
<i>Sum alle kutt/innsparinger</i>		<i>6 131,9</i>
5445.30	Salg av statlig eiendom	150,0
4030.13	Salg av oppdrettskonsesjoner	50,0
5622.85	Økt utbytte Avinor	91,6
5656.85	Økt utbytte Argentum, Statkraft og Flytoget	160,9
<i>Sum økte inntekter</i>		<i>452,5</i>
SUM:		6 5474,4

FONDSAVSETNINGER

Venstre foreslår at det settes av samlet 42 mrd mer i fondsavsetning i 2008 enn det regjeringen legger opp til i sitt statsbudsjett. Konkret foreslår Venstre å øke Forskningsfondet med 34 mrd kroner, øke Grunnfondet for fornybar energi med 10 mrd kroner og Kulturminnefondet med 200 mill. kroner. Venstre støtter derimot ikke regjeringens forslag om å opprette (nok et) eget statlig investeringsfond og vil ikke bevilge 2,2 mrd kroner til dette.

Regjeringens foreslåtte økningen i Forskningsfondet er på ingen måte offensiv. Venstre vil derfor styrke fondsbeholdningen med 34 mrd kroner ut over Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 100 mrd kroner, og økningen på 34 mrd kroner vil – gitt en rentesats på 5 prosent – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 1,7 mrd kroner i 2009 ut over Regjeringens forslag. Et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene – forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet.

Venstre vil også styrke satsingen på energisparing, energiomlegging og fornybar varmemproduksjon over Enova SF. For å gi tilstrekkelige finansielle rammer og forutsigbarhet i dette arbeidet, foreslår Venstre å øke kapitalinnskuddet til Grunnfond for fornybar energi og effektivisering med 10 mrd kroner utover regjeringens forslag. Dette er også et av kravene Venstre, sammen med Høyre og KrF, har stilt overfor regjeringspartiene i de pågående klimaforhandlingene i Stortinget.

Venstre foreslår også å styrke kulturminnefondet med 200 mill. kroner. En slik økning ville gitt 10 mill. kroner i økt innsats for å styrke kulturminnevernet i 2009 gitt en fondsavkastning på 5 pst.

Venstre har med undring fulgt debatten internt i regjeringen og regjeringspartiene om eierskap i næringslivet det siste året. Norske bedrifter har et behov for gode eiere som tilfører økonomiske ressurser, nettverk, markedstilgang og kompetanse. Dette er som regel langt viktigere enn eiernes nasjonalitet. I de fleste tilfeller vil fellesskapets interesser ivaretas bedre ved å bruke lovverk, rammebetingelser og kontrollmyndighet enn gjennom statlig eierskap. Venstre stiller seg derfor uforstående til statens bruk av 4,8 mrd kroner til å kjøpe aksjer i Aker Kværner, noe som er en ren gavepakke til Kjell Inge Røkke som fortsatt beholder like stor kontroll over selskapet som tidligere. Det er også et oppkjøp som gjør at vi får en betydelig maktkonsentrasjon på statens hånd, uten at det har vært en prinsipiell debatt rundt det i det hele tatt. Det synes ikke som dette faktum bekymrer regjering og regjeringspartier i det hele tatt, og i det framlagte budsjettforslaget foreslås statens eiermakt i norsk næringsliv ytterligere styrket gjennom opprettelsen av et nytt statlig investeringsfond på 2,2 mrd kroner, samtidig som det spredte private eierskapet svekkes gjennom avvikling av den såkalte aksjerabatten. Dette er ikke en politikk Venstre støtter og som vi i vårt alternative budsjett går mot.

For mer detaljert informasjon vises til tabell 8 under.

Tabell 8: Fondsavsetning

(alle tall er bokførte beløp i mill. kroner)

286.95	Fondet for forskning og nyskaping	34 000,0
921.95	Statlig investeringsfond	- 2 200,0
1432.90	Norsk kulturminnefond	200,0
1825.95	Grunnfond for fornybar energi	10 000,0
SUM:		42 000,0

VEDLEGG:

Sammenligningstabeller Regjeringens forslag (St.prp. nr 1) og endringer i Venstres alternative budsjett 2008: Rammer, kapitler og poster.

Utgifter rammeområde 0				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
286		Fondet for forskning og nyskaping	6 000 000 000	+34 000 000 000
	95	Fondskapital	6 000 000 000	+34 000 000 000
921		Statlig investeringsfond	2 200 000 000	-2 200 000 000
	95	Egenkapital	2 200 000 000	-2 200 000 000
1432		Norsk kulturminnefond		200 000 000
	90	(NY POST) Fondskapital	0	+200 000 000
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon		10 000 000 000
	95	(NY POST) Kapitalinnskudd	0	+10 000 000 000
		Sum utgifter	75 635 410 000	+42 000 000 000
Inntekter rammeområde 0				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
5999		Statslånemidler	14 889 000 000	+42 000 000 000
	90	Lån	14 889 000 000	+42 000 000 000
		Sum inntekter	75 635 410 000	+42 000 000 000
		Sum netto	0	0

Utgifter rammeområde 1				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1500		Fornynings- og administrasjonsdepartementet	277 099 000	-20 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	112 867 000	-20 000 000
1521		Direktoratet for forvaltning og IKT	112 943 000	-40 000 000
	1	Driftsutgifter	90 660 000	-40 000 000
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse	9 443 000 000	-122 000 000
	1	Driftsutgifter	8 794 000 000	-122 000 000
1570		Datatilsynet	25 443 000	+2 000 000
	1	Driftsutgifter	25 443 000	+2 000 000
1580		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	1 561 616 000	-50 000 000
	33	Videreføring av byggeprosjekter	1 443 600 000	-50 000 000
2445		Statsbygg	1 094 404 000	-42 000 000
	32	Igangsetting av kurantprosjekter	38 000 000	+8 000 000
	49	Kjøp av eiendommer	99 987 000	-50 000 000
		Sum utgifter rammeområde 1	15 964 225 000	-272 000 000
Inntekter rammeområde 1				

Utgifter rammeområde 1				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
5445		Statsbygg	900 000 000	+150 000 000
	30	Salg av eiendommer	0	+150 000 000
		Sum inntekter rammeområde 1	2 011 451 000	+150 000 000
		Sum netto rammeområde 1	13 952 774 000	-422 000 000

Utgifter rammeområde 2				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
231		Barnehager	21 584 258 000	-354 600 000
	21	Spesielle driftsutgifter	77 367 000	+40 000 000
	51	Forskning	6 767 000	+10 000 000
	60	Driftstilskudd til barnehager	16 209 680 000	-410 000 000
	63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	106 829 000	+5 400 000
852		Adopsjonsstøtte	26 456 000	+20 000 000
	70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet	26 456 000	+20 000 000
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet	510 300 000	+2 000 000
	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	62 701 000	+2 000 000
2530		Foreldrepenger	11 610 000 000	+74 000 000
	70	Foreldrepenger ved fødsel	10 764 000 000	+73 000 000
	73	Foreldrepenger ved adopsjon	116 000 000	+1 000 000
		Sum utgifter rammeområde 2	55 428 616 000	-258 600 000

Inntekter rammeområde 2				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 2	904 178 000	0
		Sum netto rammeområde 2	54 524 438 000	-258 600 000

Utgifter rammeområde 3				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
315		Frivillighetsformål	312 827 000	+3 500 000
	79	Ymse frivillighetsformål	6 500 000	+3 500 000
320		Allmenne kulturformål	502 529 000	+3 000 000
	73	Nasjonale kulturbygg	69 700 000	+2 700 000
	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	139 341 000	+7 100 000
	78	Ymse faste tiltak	42 305 000	-6 800 000
321		Kunstnerformål	336 240 000	+10 000 000
	73	Kunstnerstipend m.m.	99 214 000	+10 000 000
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	343 309 000	+300 000
	78	Ymse faste tiltak	52 073 000	+300 000
323		Musikkformål	708 321 000	+7 000 000
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	156 790 000	+1 000 000
	78	Ymse faste tiltak	66 055 000	+6 000 000

Utgifter rammeområde 3				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
324		Scenekunstformål	1 225 385 000	+8 000 000
	55	Norsk kulturfond	56 910 000	+6 500 000
	71	Region- /landsdelsinstitusjoner	255 175 000	+1 500 000
325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	114 757 000	+20 000 000
	1	Driftsutgifter	62 855 000	+20 000 000
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål	631 004 000	+77 000 000
	55	Norsk kulturfond	122 864 000	+50 000 000
	78	Ymse faste tiltak	90 406 000	+27 000 000
335		Pressestøtte	300 392 000	-15 000 000
	71	Produksjonstilskudd	251 793 000	-16 000 000
	76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	1 487 000	+1 000 000
		Sum utgifter rammeområde 3	6 227 251 000	+113 800 000
Inntekter rammeområde 3				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 3	1 021 720 000	0
		Sum netto rammeområde 3	5 205 531 000	+113 800 000

Utgifter rammeområde 4				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid Norad	166 920 000	+25 000 000
	1	Driftsutgifter	166 920 000	+25 000 000
153		Bistand til Latin-Amerika	261 500 000	-41 000 000
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika	261 500 000	-41 000 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 677 000 000	+28 000 000
	70	Sivilt samfunn	1 123 000 000	+25 000 000
	72	Demokratistøtte/partier	7 000 000	+3 000 000
161		Næringsutvikling	452 750 000	+5 000 000
	70	Næringsutvikling	309 000 000	+5 000 000
166		Tilskudd til ymse tiltak	484 116 000	-31 000 000
	70	Ymse tilskudd	2 116 000	+3 000 000
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv.	194 000 000	-34 000 000
169		NYTT KAPITTEL Miljø og utvikling		+30 000 000
	70	(NY POST) Miljørettet utviklingsarbeid	0	+30 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner	2 000 800 000	-50 000 000
	70	Verdensbanken	810 000 000	-20 000 000
	71	Regionale banker og fond	783 300 000	-30 000 000
		Sum utgifter rammeområde 4	26 689 960 000	-34 000 000
Inntekter rammeområde 4				

Utgifter rammeområde 4				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 4	78 311 000	0
		Sum netto rammeområde 4	26 611 649 000	-34 000 000

Utgifter rammeområde 5				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
400		Justisdepartementet	251 146 000	-600 000
	1	Driftsutgifter	240 274 000	-600 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene	1 382 083 000	+5 000 000
	1	Driftsutgifter	1 336 833 000	+5 000 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	2 504 574 000	-19 400 000
	1	Driftsutgifter	2 244 472 000	+600 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	160 980 000	-20 000 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	7 612 667 000	+42 500 000
	1	Driftsutgifter	7 422 102 000	+42 500 000
441		Oslo politidistrikt	1 479 731 000	+13 500 000
	1	Driftsutgifter	1 479 731 000	+13 500 000
442		Politihøgskolen	288 027 000	+9 100 000
	1	Driftsutgifter	288 027 000	+9 100 000
		Sum utgifter rammeområde 5	16 977 211 000	+50 100 000

Inntekter rammeområde 5				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	1 126 507 000	-28 200 000
	6	Gebyrer - utlendingssaker	112 830 000	-28 200 000
		Sum inntekter rammeområde 5	2 572 079 000	-28 200 000
		Sum netto rammeområde 5	14 405 132 000	+78 300 000

Utgifter rammeområde 6				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
551		Regional utvikling og nyskaping	1 962 729 000	-45 000 000
	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 231 850 000	-45 000 000
552		Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	395 500 000	-45 000 000
	72	Nasjonale tiltak for regional utvikling	384 500 000	-45 000 000
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling	16 000 000	-16 000 000
	1	Driftsutgifter	16 000 000	-16 000 000
580		Bostøtte	2 415 400 000	+60 000 000
	70	Bostøtte	2 415 400 000	+60 000 000
582		Rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg	902 500 000	+57 000 000
	60	Rentekompensasjon - skoleanlegg	828 400 000	+57 000 000

Utgifter rammeområde 6				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
650		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	144 600 000	+2 900 000
	1	Driftsutgifter	144 600 000	+2 900 000
651		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	4 336 600 000	+85 800 000
	60	Integreringstilskudd	2 927 100 000	+46 000 000
	61	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 238 700 000	+19 800 000
	62	Kommunale innvandreriltak	80 000 000	+10 000 000
	71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	43 800 000	+10 000 000
690		Utlendingsdirektoratet	1 295 400 000	+7 400 000
	1	Driftsutgifter	540 400 000	+1 900 000
	73	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak	5 700 000	+2 400 000
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet	11 800 000	+3 100 000
		Sum utgifter rammeområde 6	15 003 607 000	+107 100 000
Inntekter rammeområde 6				
3651		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	103 830 000	+28 800 000
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	64 585 000	+28 800 000
3690		Utlendingsdirektoratet	270 117 000	+5 500 000
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	11 550 000	+3 100 000
	6	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, ODA-godkjente utgifter	5 710 000	+2 400 000
		Sum inntekter rammeområde 6	5 219 889 000	+34 300 000
		Sum netto rammeområde 6	9 783 718 000	+72 800 000

Utgifter rammeområde 7				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
605		Arbeids- og velferdsetaten	8 267 600 000	+276 400 000
	1	Driftsutgifter	7 852 700 000	-23 600 000
	22	(NY POST) Borgerlønn prøveprosjekt	0	+300 000 000
621		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	645 100 000	-165 000 000
	62	Kvalifiseringsprogrammet	230 000 000	-180 000 000
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	163 300 000	+15 000 000
634		Arbeidsmarkedstiltak	5 242 100 000	-246 000 000
	76	Tiltak for arbeidssøkere	5 225 100 000	-246 000 000
635		Ventelønn	260 000 000	-10 500 000
	1	Driftsutgifter	260 000 000	-10 500 000
640		Arbeidstilsynet	360 800 000	+4 000 000
	1	Driftsutgifter	356 800 000	+4 000 000

Utgifter rammeområde 7				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
642		Petroleumstilsynet	175 600 000	+4 000 000
	1	Driftsutgifter	159 100 000	+4 000 000
666		Avtalefestet pensjon AFP	1 090 000 000	-46 000 000
	70	Tilskudd	1 090 000 000	-46 000 000
2541		Dagpenger	4 781 000 000	-108 700 000
	70	Dagpenger	4 781 000 000	-108 700 000
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	430 000 000	-46 700 000
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	430 000 000	-46 700 000
2620		Stønad til enslig mor eller far	3 943 500 000	+15 000 000
	70	Overgangsstønad	2 295 000 000	+15 000 000
2650		Sykepenges	30 383 762 000	+87 500 000
	71	Sykepenges for selvstendige	1 560 000 000	+13 200 000
	72	Omsorgs- og pleiepenges ved barns sykdom m.m.	400 000 000	+74 300 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	8 343 000 000	-230 000 000
	74	Tilskudd til biler	865 000 000	-230 000 000
2670		Alderdø	101 101 000 000	+213 000 000
	70	Grunnpensjon	38 425 000 000	+213 000 000
		Sum utgifter rammeområde 7	246 702 562 000	-253 000 000
Inntekter rammeområde 7				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 7	2 194 650 000	0
		Sum netto rammeområde 7	244 507 912 000	-253 000 000

Utgifter rammeområde 8				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	989 000 000	-221 200 000
	47	Nybygg og nyanlegg	1 500 000 000	-221 200 000
		Sum utgifter rammeområde 8	32 057 355 000	-221 200 000
Inntekter rammeområde 8				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 8	931 593 000	0
		Sum netto rammeområde 8	31 125 762 000	-221 200 000

Utgifter rammeområde 9				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 710 000 000	-1 405 000 000
	73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	1 710 000 000	-1 405 000 000

Utgifter rammeområde 9				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
2421		Innovasjon Norge	1 186 600 000	+50 000 000
	71	Nettverk, profilering og reiseliv - programmer	355 000 000	+50 000 000
		Sum utgifter rammeområde 9	5 026 896 000	-1 355 000 000
Inntekter rammeområde 9				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
3904		Brønnøysundregistrene	427 300 000	-41 000 000
	1	Gebyrinntekter	410 200 000	-41 000 000
		Sum inntekter rammeområde 9	1 091 797 000	-41 000 000
		Sum netto rammeområde 9	3 935 099 000	-1 314 000 000

Utgifter rammeområde 10				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum utgifter rammeområde 10	683 916 000	0
Inntekter rammeområde 10				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
4030		Fiskeridirektoratet	24 930 000	+50 000 000
	13	(NY POST) Salg av oppdrettskonsesjoner	0	+50 000 000
		Sum inntekter rammeområde 10	95 470 000	+50 000 000
		Sum netto rammeområde 10	588 446 000	-50 000 000

Utgifter rammeområde 11				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1143		Statens landbruksforvaltning	322 586 000	-12 000 000
	60	Tilskudd til veterinærdekning	101 910 000	-12 000 000
1148		Naturskade - erstatninger og sikring	89 038 000	+16 000 000
	70	Tilskudd til sikringstiltak m.m.	9 038 000	+16 000 000
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	41 945 000	-14 000 000
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	38 674 000	-14 000 000
		Sum utgifter rammeområde 11	14 124 919 000	-10 000 000
Inntekter rammeområde 11				

Utgifter rammeområde 11				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 11	1 009 820 000	0
		Sum netto rammeområde 11	13 115 099 000	-10 000 000

Utgifter rammeområde 12				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1800		Olje- og energidepartementet	162 748 000	+2 000 000
	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	6 500 000	+2 000 000
1810		Oljedirektoratet	445 400 000	-140 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	250 200 000	-140 000 000
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	690 500 000	+150 000 000
	60	(NY POST) Investeringsstøtte til pilotanlegg fornybar energi	0	+100 000 000
	65	(NY POST) Tilskudd til energisparing i husholdningene	0	+50 000 000
1830		Forskning	468 300 000	+170 000 000
	50	Norges forskningsråd	438 500 000	+170 000 000
		Sum utgifter rammeområde 12	29 876 298 000	+182 000 000
Inntekter rammeområde 12				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 12	129 022 700 000	0
		Sum netto rammeområde 12	-99 146 402 000	+182 000 000

Utgifter rammeområde 13				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1400		Miljøverndepartementet	436 142 000	+2 000 000
	82	(NY POST) Grunnstøtte til miljøorganisasjoner	0	+2 000 000
1410		Miljøvernforskning og miljøovervåkning	388 518 000	+17 000 000
	21	Miljøovervåkning og miljødata	116 928 000	+10 000 000
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	15 151 000	+7 000 000
1427		Direktoratet for naturforvaltning	660 520 000	+45 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	112 442 000	+10 000 000
	35	Statlig erverv, nytt skogvern	89 881 000	+20 000 000
	74	Tilskudd til friluftslivstiltak	14 520 000	+15 000 000
1429		Riksantikvaren	355 146 000	+19 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	22 425 000	+4 000 000
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	172 130 000	+15 000 000

Utgifter rammeområde 13				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1441		Statens forurensningstilsyn	619 490 000	+234 000 000
	1	Driftsutgifter	211 195 000	+19 000 000
	39	Oppryddingstiltak	112 780 000	+15 000 000
	72	(NY POST) Tilskudd til klimakommuner	0	+200 000 000
		Sum utgifter rammeområde 13	3 276 322 000	+317 000 000
Inntekter rammeområde 13				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 13	221 009 000	0
		Sum netto rammeområde 13	3 055 313 000	+317 000 000

Utgifter rammeområde 14				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
41		Stortinget	918 100 000	-50 000 000
	32	Kjøp av leiligheter	75 000 000	-50 000 000
		Sum utgifter rammeområde 14	1 491 817 000	-50 000 000
Inntekter rammeområde 14				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 14	11 600 000	0
		Sum netto rammeområde 14	1 480 217 000	-50 000 000

Utgifter rammeområde 15				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
701		Forskning	208 306 000	+12 500 000
	50	Norges forskningsråd mv.	208 306 000	+12 500 000
719		Folkehelse	216 650 000	+20 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	53 704 000	+20 000 000
726		Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige	158 904 000	+240 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	19 578 000	+240 000 000
727		Tannhelsetjenesten	63 102 000	+170 000 000
	21	Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten	9 100 000	+170 000 000
728		Forsøk og utvikling mv.	66 497 000	+20 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	48 082 000	+20 000 000
732		Regionale helseforetak	84 000 344 000	+40 000 000
	70	Tilskudd til helseforetakene	3 367 506 000	+100 000 000
	77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv.	1 976 232 000	-60 000 000
2711		Spesialisthelsetjenester mv.	2 651 700 000	-40 000 000
	70	Refusjon spesialisthjelp	1 065 000 000	-30 000 000
	71	Refusjon psykologhjelp	167 000 000	-10 000 000
2751		Legemidler mv.	8 690 700 000	-148 000 000
	70	Legemidler	7 470 700 000	-148 000 000

Utgifter rammeområde 15				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
2752		Refusjon av egenbetaling	3 696 000 000	+95 000 000
	70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 486 000 000	+95 000 000
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.	4 462 000 000	-130 000 000
	70	Refusjon allmennlegehjelp	2 551 000 000	-130 000 000
		Sum utgifter rammeområde 15	115 235 318 000	+279 500 000
Inntekter rammeområde 15				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 15	763 710 000	0
		Sum netto rammeområde 15	114 471 608 000	+279 500 000

Utgifter rammeområde 16				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	118 544 000	+2 000 000
	60	(NY POST) Tilskudd til hjem/skolearbeid-tiltak	0	+2 000 000
223		Samisk utdanningsadministrasjon	31 887 000	+5 000 000
	50	Tilskudd til Sametinget	31 887 000	+5 000 000
225		Tiltak i grunnopplæringen	1 010 418 000	+7 500 000
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	8 737 000	+2 500 000
	78	(NY POST) Tilskudd til rådgivningstjeneste	0	+5 000 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 018 133 000	+270 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	1 014 658 000	-15 000 000
	22	(NY POST) Kompetanseutvikling og rekruttering lærere	0	+275 000 000
	76	(NY POST) Leksehjelp	0	+10 000 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	2 530 465 000	-15 400 000
	70	Private skoler med rett til statstilskudd	2 528 382 000	-15 400 000
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	223 714 000	+5 000 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	65 180 000	+5 000 000
271		Universiteter	11 992 902 000	+187 900 000
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	6 675 671 000	+187 900 000
272		Vitenskapelige høyskoler	967 089 000	+8 400 000
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	552 239 000	+8 400 000
275		Høyskoler	7 944 588 000	+94 500 000
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	4 979 641 000	+89 500 000
	70	Basisfinansiering private høyskoler	351 543 000	+5 000 000

Utgifter rammeområde 16				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	823 854 000	+4 200 000
	1	Driftsutgifter	347 960 000	+4 200 000
285		Norges forskningsråd	1 315 338 000	+506 000 000
	52	Forskningsformål	1 082 631 000	+506 000 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	153 673 000	+40 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	4 607 000	+40 000 000
340		Kirkelig administrasjon	508 522 000	+24 500 000
	71	Tilskudd til kirkelige formål	180 850 000	+500 000
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	40 500 000	+24 000 000
920		Norges forskningsråd	1 154 000 000	+75 000 000
	50	Tilskudd	1 154 000 000	+75 000 000
928		SkatteFunn		75 000 000
	21	(NY POST) Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats	0	+75 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning	10 323 209 000	+84 900 000
	70	Utdanningsstipend	2 776 800 000	+74 700 000
	71	Andre stipend	453 325 000	+10 200 000
		Sum utgifter rammeområde 16	47 617 143 000	+1 374 500 000

Inntekter rammeområde 16				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 16	9 932 561 000	0
		Sum netto rammeområde 16	37 684 582 000	+1 374 500 000

Utgifter rammeområde 17				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1062		Kystverket	1 464 990 000	+100 000 000
	1	Driftsutgifter	979 940 000	+40 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	3 900 000	+30 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	45 800 000	+30 000 000
1301		Forskning og utvikling mv.	182 000 000	+20 000 000
	70	(NY POST) Tilskudd utvikling av miljøvennlig drivstoff	0	+20 000 000
1320		Statens vegvesen	15 425 000 000	+150 000 000
	30	Riksveginvesteringer	5 785 300 000	+100 000 000
	31	Rassikring	329 000 000	+50 000 000
1330		Særskilte transporttiltak	521 700 000	+160 000 000
	60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport	233 800 000	+160 000 000
1350		Jernbaneverket	5 802 100 000	+690 000 000
	30	Investeringer i linjen	2 339 100 000	+670 000 000
	40	Tilskudd planlegging og prosjektering av bybaner	0	+20 000 000

Utgifter rammeområde 17				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum utgifter rammeområde 17	26 809 632 000	+1 120 000 000
Inntekter rammeområde 17				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 17	2 145 911 000	0
		Sum netto rammeområde 17	24 663 721 000	+1 120 000 000

Utgifter rammeområde 18				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
571		Rammetilskudd til kommuner	46 228 153 000	-977 600 000
	60	Innbyggertilskudd	37 215 812 000	-977 600 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	15 878 216 000	+257 000 000
	60	Innbyggertilskudd	14 028 862 000	+277 000 000
	64	Skjønntilskudd	887 000 000	-20 000 000
		Sum utgifter rammeområde 18	64 847 369 000	-720 600 000
		Sum inntekter rammeområde 18	0	0
		Sum netto rammeområde 18	64 847 369 000	-720 600 000

Utgifter rammeområde 19				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
2309		Tilfeldige utgifter	10 880 573 000	-456 800 000
	1	Driftsutgifter	10 880 573 000	-456 800 000
		Sum utgifter rammeområde 19	10 880 573 000	-456 800 000
Inntekter rammeområde 19				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 19	50 549 000	0
		Sum netto rammeområde 19	10 830 024 000	-456 800 000

Utgifter rammeområde 20				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum utgifter rammeområde 20	0	0
Inntekter rammeområde 20				

Utgifter rammeområde 20				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 20	503 900 000	0
		Sum netto rammeområde 20	-503 900 000	0
		Ingen avvik		

Utgifter rammeområde 21				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
1638		Kjøp av klimavoter	515 000 000	-250 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter	505 000 000	-250 000 000
		Sum utgifter rammeområde 21	36 482 600 000	-250 000 000
Inntekter rammeområde 21				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 21	13 452 467 000	0
		Sum netto rammeområde 21	23 030 133 000	-250 000 000

Inntekter rammeområde 22				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
5501		Skatter på formue og inntekt	170 500 000 000	-3 206 400 000
	70	Toppskatt mv.	21 000 000 000	-3 206 400 000
5506		Avgift av arv og gaver	2 700 000 000	-345 000 000
	70	Avgift	2 700 000 000	-345 000 000
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	3 300 000 000	+1 030 000 000
	70	Avgift	3 300 000 000	+1 030 000 000
5511		Tollinntekter	2 027 000 000	-40 000 000
	70	Toll	1 945 000 000	-40 000 000
5521		Merverdiavgift	190 700 000 000	-336 400 000
	70	Avgift	190 700 000 000	-336 400 000
5531		Avgift på tobakkvarer	7 317 000 000	+268 000 000
	70	Avgift	7 317 000 000	+268 000 000
5536		Avgift på motorvogner mv.	46 073 000 000	-40 000 000
	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	20 009 000 000	-40 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft	6 187 000 000	+270 000 000
	70	Forbruksavgift	6 187 000 000	+270 000 000
5542		Avgift på mineralolje mv.	1 332 000 000	+80 000 000
	70	Avgift på mineralolje	1 224 000 000	+80 000 000
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 863 000 000	+1 385 000 000
	70	CO ₂ -avgift	4 708 000 000	+1 385 000 000
5549		Avgift på utslipp av NOx	871 000 000	+50 000 000
	70	Avgift på utslipp av NOx	871 000 000	+50 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje	1 289 000 000	+105 000 000
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	725 000 000	+55 000 000
	71	Miljøavgift på kartong	319 000 000	+29 000 000

Inntekter rammeområde 22				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
	72	Miljøavgift på plast	99 000 000	+7 500 000
	73	Miljøavgift på metall	94 000 000	+10 000 000
	74	Miljøavgift på glass	52 000 000	+3 500 000
5700		Folketrygdens inntekter	194 300 000 000	+25 000 000
	71	Trygdeavgift	78 200 000 000	+65 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift	116 100 000 000	-40 000 000
		Sum utgifter rammeområde 22	0	0
		Sum inntekter rammeområde 22	833 699 673 000	-754 800 000
		Sum netto rammeområde 22	-833 699 673 000	+754 800 000

Inntekter rammeområde 23				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
5622		Aksjer i Avinor AS	398 000 000	+91 600 000
	85	Utbytte	398 000 000	+91 600 000
5656		Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	11 781 900 000	+160 900 000
	85	Utbytte	11 781 900 000	+160 900 000
		Sum utgifter rammeområde 23	0	0
		Sum inntekter rammeområde 23	29 823 552 000	+252 500 000
		Sum netto rammeområde 23	-29 823 552 000	-252 500 000

Utgifter rammeområde 24				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum utgifter rammeområde 24	301 773 000 000	0
Inntekter rammeområde 24				
Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1	Venstres alternative budsjett 2008
		Sum inntekter rammeområde 24	36 418 000 000	0
		Sum netto rammeområde 24	265 355 000 000	0

Revidert budsjett 2008

Venstre prioriterer utdanning, miljø, helse, fattigdomsbekjempelse og en målrettet næringspolitikk i sitt alternativ til Regjeringens forslag til Revidert nasjonalbudsjett for 2008.

Venstre peker dessuten ut kursen for en overgang fra rød til grønn skatt, som partiet vil ta opp for fullt i forbindelse med 2009-budsjettet.

Venstres hovedinnvendinger mot statsbudsjettet for 2008 endres ikke av Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett selv om Regjeringen retter opp noen av sine egne feilprioriteringer når det gjelder forskning og høyere utdanning og skattelegging av småkraftverk, i tillegg til å rette opp enkelte ting som opposisjonen lenge har påpekt som for eksempel økt fradrag for fiskere og pensjonsforpliktelser som er opparbeidet i helseforetakene.

Da Stortingets finanskomite avga innstilling til Revidert nasjonalbudsjett foreslo Venstre å bruke om lag 560 mill. kroner med på skole, utdanning og forskning, om lag 750 mill. kroner mer på helse, familie og fattigdomsbekjempelse, om lag 500 mill. kroner mer til ulike miljøtiltak og om lag 120 mill. kroner mer til tiltak rettet mot norsk næringsliv i tillegg til en del målrettede skatte- og avgiftsforslag. Det ble videre foreslått et skatteskifte fra rød til grønn beskatning på rundt 450 mill. kroner, med netto skattelette på 60 mill. kroner, økte utgifter/omfordeling på rundt 2,2 mrd. kroner og kutt/økte inntekter på om lag 2,8 mrd. kroner, slik at det i Venstres opplegg blir et mindreforbruk av oljepenger på om lag 560 mill. kroner.

Dårlig miljøprofil

Det mest radikale i forslaget til Revidert nasjonalbudsjett for 2008 er at Regjeringen følger opp det klimaforliket som opposisjonen møysommelig presset dem med på, men det er langt fra statsminister Jens Stoltenbergs storslåtte internasjonale lansering på Bali med 3 mrd. kroner i året til bevaring av regnskog, til den faktiske merbevilgning på 225 mill. kroner som ligger i forslaget til Revidert nasjonalbudsjett for 2008.

Det er bare få uker siden det ble klart at Norge setter ny rekord i klimagassutslipp. I Regjeringens forslag til Revidert nasjonalbudsjett for 2008 vises det ingen vilje til en offensiv for å gjøre noe med denne utfordringen. Regjeringen står fritt til å gå lengre enn det klimaforliket legger opp til. Dette vil i så fall få Venstres helhjertede støtte. Budsjettrevisjonen fremstår fortsatt som svært uklar når det gjelder CO₂-håndtering på Mongstad. Og med de reduksjonene som det nå foreslås i CO₂-håndtering er den samlede innenlandske miljø- og klimasatsingen faktisk svekket i forhold til det opprinnelige budsjettet for 2008.

Venstre er spesielt skuffet over manglende satsing på kollektivtransport i byene. Venstre vil derfor ha en markert satsingen på kollektivtrafikk ved å øke incentivordningen til kollektivtransport i byene med 100 millioner, og bevilge 100 millioner i kompensasjon for økte drivstoffpriser til kollektivselskapene. Slik ønsker Venstre å sikre at prisene på kollektivtrafikk ikke går opp som konsekvens av de økte prisene på drivstoff.

Venstre vil også øke investeringene i jernbane med 150 millioner, hvor en tredel av dette vil bli brukt direkte i Oslo-området.

Lærere viktigst

Venstre mener det er en positiv innrømmelse at Regjeringen nå retter opp halve hvileskjær for høyere utdanning. Men det tar tid å komme opp i marsjert etter et hvileskjær, spesielt når man bare får rettet det opp halvveis. Venstre vil derfor rette opp hele hvileskjæret i Venstres forslag.

Regjeringen vil utvide skoledagen for de minste elevene fra høsten. Samtidig er søkningen til lærerutdanningen fallende, og et aldrende lærerkorps innebærer lærermangel om få år. Heller ikke her leverer Regjeringen konkrete tiltak for å løse åpenbare utfordringer. Hovedutfordringen for skolen er

ikke utvidet skoledag og mer frukt, men mange nok og gode nok lærere. Dette foreslår Venstre å bruke 260 mill. kroner bl.a. satsing på lærerrekuttering og videreutdanning. Over halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, samtidig mens både frafallet og antall søkere til utdanningen stiger. Venstre ønsker å reversere den negative utviklingen, og vil prioritere lærerutdanningen fremfor økt antall skoletimer og frukt i skolen. En skole kan ikke fungere uten gode lærere.

Bedre for gründere og selvstendig næringsdrivende

Venstre er bekymret over de siste tall fra SSB som viser en dramatisk nedgang i antall gründere det siste året. Heller ikke her viser Regjeringen vilje til å ta tak i utfordringene. I tråd med tidligere budsjetter fra den sittende regjering er det få eller ingen gode nyheter for de som vil starte egen bedrift. Venstre vil reversere økningen i trygdeavgift for selvstendig næringsdrivende og likestille selvstendige med andre arbeidstakere når det gjelder pleie- og omsorgspenger og ved sykdom under svangerskap. Venstre foreslår videre å innføre bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende, reduksjon i gebyrene til Brønnøysundregistrene og en økt satsing på næringsrettet forskning med 50 mill. kroner. I tillegg foreslår Venstre å bedre SkatteFUNN-ordningen og innføre halv arbeidsgiveravgift for lærlinger.

Målrettet fattigdomsbekjempelse

Venstre er skuffet over at regjeringen heller ikke nå anstrenger seg nevneverdig for å oppfylle sitte eget løfte om å avskaffe fattigdommen. Derfor foreslår Venstre en rekke forslag som vil bidra til en effektiv fattigdomsbekjempelse bl.a. tilrettelegging for en borgerlønnsreform, økt bostøtte og økt satsing på rusomsorg. Venstre er også opptatt av skjevfordelingen mellom de ulike helseforetakene og foreslår å bevilge 390. mill kroner fordelt på Helse Vest, Helse Midt-Norge og Helse Nord som et første skritt på veien.

En fornuftig finanspolitikk

Selv om man skulle tro at Regjeringen har sett varsellampene og farene for en rødgrønn rentegalopp, burde det vært brukt noe mindre penger fra pensjonsfondet enn det Regjeringen legger opp til, det burde vært iverksatt flere tiltak for å øke tilgangen på arbeidskraft og det burde vært stimulanter til sparing heller enn forbruk. Venstre har med forundring lagt merke til finansministerens nye retorikk om "et unormalt lavt rentenivå" dersom renta skulle være lavere enn i dag. Det er grunn til å vise til at det har vært 14 renteøkninger siden den rødgrønne regjering tiltrådte, og at renta på ingen måte kan betegnes som unormalt lav, sammenlignet med andre lands tilsvarende. Venstre ser i motsetning til finansministeren ikke det som noe problem dersom renta reduseres i tiden som kommer. Det er få ting som er mer usosialt og som skaper større forskjeller mellom fattig og rik som en høy rente, og at det først og fremst er Regjeringens ansvar å føre en politikk som sikrer en lavest mulig rente og dermed minst mulig press på kronekursen.

Venstre har både i sine alternative statsbudsjett for 2006, 2007 og 2008 la opp til et redusert press på renten gjennom mindre oljepengebruk enn det Regjeringen gjør og gjorde. Denne politikken videreføres i Revidert nasjonalbudsjett for 2008 hvor Venstre foreslår å bruke om lag 560 mill. kroner mindre enn Regjeringen.

VENSTRES ALTERNATIV, REVIDERT NASJONALBUDSJETT 2008

Kap og post	Område	Bokført mill. kroner
PÅPLUSNINGER		
225.63	Samiske lærebøker	2,0
226.21	Økt utdanningskapasitet, skolelærere	20,0
226.21	Tiltak mot "drop-out" av videregående skole, barnevernsbarn m.fl.	30,0
226.22 (ny)	Rekuttering av lærere	200,0
226.22 (ny)	Kompetanseår, lærere	40,0
231.21	Kompetanse og rekuttering i barnehager	20,0

Flere	Basisfinansiering UH-sektoren (reversering av hele kuttet)	143,1
275.50	Omstillingsmidler KHiO	1,7
285.52	Forskning (rekruttering)	50,0
285.52	Forskning (miljø og klima)	50,0
2445.32	Oppstartsbevilgning, patologibygg HiO og odontologi UiB	6,0
<i>Sum skole utdanning og forskning</i>		<i>562,8</i>
320.74	Flerkulturelle institusjoner	3,0
326.78	Bibliotek	15,0
328.70	Fullfinansiering av museumsreformen	15,0
1429.	Forberedelse av kulturminneåret	4,0
<i>Sum kultur</i>		<i>37,0</i>
410.01	Startbevilgning, nytt rettsbygg Gulating	5,0
440.01	Politiet (mer synlig politi)	10,0
441.01	Oslo-politiet	10,0
<i>Sum politi, kriminalitetsbekjemping m.m.</i>		<i>25,0</i>
Flere	Omfordeling bistand	141,5
Flere	Flere kvoteflyktninger (500 flere)	44,1
690.01	Utlendingsdirektoratet (økt saksbehandlingskapasitet)	10,0
856.21	Enslige mindreårige asylsøkere	5,0
<i>Sum bistand, flyktninger og integrering</i>		<i>200,6</i>
580.70	Økt bostøtte	50,0
601.21	Tilskudd til fattigdomsarbeid i frivillige organisasjoner	15,0
605.22	Legge til rette for borgerlønnsreform i NAV	5,0
621.71	Tilskudd til Fattighuset	0,5
732.73,74,75	Skjevfordeling, helseforetak	390,0
726.21	Tiltak for bedre rusomsorg og psykiatri	150,0
852.70	Økt adopsjonsstøtte til 1G	9,8
854.21	Økt satsing på ettervern, barnevernet	5,0
2530.70	Generell rett til pappapermisjon uavhengig av mors inntekt fra 1.7.	10,0
2530.70	Utvidet fedrekvote (pappaperm) med en uke fra 1.7.	4,0
Flere	Ingen trygdeavkorting mot inntekt for 68- og 69-åringer	110,0
<i>Sum sosial, helse og familie</i>		<i>749,3</i>
1062.30	Økt oljevernberedskap	25,0
1301.70 (NY)	Tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport (Hydrogen og bio)	5,0
1320.30	Trafikksikkerhetstiltak (midtdelere og gang og sykkelveier)	40,0
1330.60	Incentivordning for kollektivtransport i byer	100,0
1330.61 (NY)	Kompensasjonsordning for kollektivtransport (økte drivstoffpriser)	100,0
1350.23	Jernbane: Drift og vedlikehold i Oslo-området	50,0
1350.30	Jernbane: Investering i linjen	100,0
1400.80	Reversering kutt, universell utforming	2,0
1427.21	Tiltak for å sikre ville laksebestander	10,0
1427.60	Tilskudd til lokalt utviklingsfond, Trillemarka	14,0
1427.74	Friluftstiltak	10,0
1429.72	Kulturminnevern	10,0
1441.01	SFT: Økt kontroll av miljøgift-spredning	11,0
1825.50	Fornybar energi	25,0
<i>Sum miljø, klima, energi og miljøvennlig samferdsel</i>		<i>502,0</i>

920.71	Næringsrettet forskning	50,0
2421.71	Reiseliv	20,0
Flere	Bedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende	10,8
3904.01	Reduksjon i Brønnøysundregistrene (20% reduksjon fra 1.7)	41,0
<i>Sum næringsliv og småbedrifter eksl. skatter og avgifter</i>		<i>121,8</i>

<i>SUM ALLE PÅPLUSNINGER</i>	<i>2.198,5</i>
------------------------------	----------------

SKATTER OG AVGIFTER

5501.72	Rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende	-50,0
5501.72	Økte beløpsgrenser SkatteFunn	0,0
5501.72	Skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsutgifter	-20,0
5501.72	Gjenningføring av individuell livrente	-40,0
5501.72	Økt BSU-beløp (200.000/20.000)	-75,0
5501.72	Utvidelse av IPS-ordning til 40.000	- 0,0
5501.72	Skattefritak for forskningsinstitutter	-30,0
5501.72	Økt fiskerfradrag – 150.000,-	-25,0
5506.70	Lettelser i arveavgiften ved generasjonsskifte i bedrifter og familie eiendom + kombinert med økt bunnfradrag til 500.000 fra 1.7.	-80,0
5511.70	Heve grensen for tollfri import til 400,-	-10,0
5700.71	Reversering av økt trygdeavgift for selvst. næringdrivende fra 1.7.	-48,0
5700.72	Halv arbeidsgiveravgift for nye lærlinger fra 1.7.	-40,0
5700.72	Økt grense for lønnsoppgaveplikt for frivillige org. til 10.000	-19,0
	Ingen mva på batteriskifte el-biler	-2,0
<i>Sum skatte- og avgiftslettelser</i>		<i>-439,0</i>

5531.70	Økt tobakksavgift (ca. 10 % økning)	178,0
5542.70	Økt grunnavgift på fyringsolje (10 øre pr. liter)	50,0
5543.70	Økt CO2-avgift på mineralolje (10 øre)	150,0
<i>Sum avgiftsskjerpelser</i>		<i>378,0</i>

<i>SUM SKATTE- OG AVGIFTSLETTEELSE</i>	<i>61,0</i>
--	-------------

INNDEKNING OG ØKTE INNTEKTER

41.32	Kjøp av stortingsleiligheter	35,0
153.78	Bistand, Latin-Amerika	141,5
Flere	Prisjustering maks.pris i barnehager fra 1.8.	272,0
335.71	Tak i pressestøtten på 30 mill. pr avis	15,8
430	Elektronisk soning	36,0
551.60	Tilskudd til fylkeskommuner til regional utvikling	22,5
552.72	Nasjonale tiltak til regional utvikling	22,5
Flere	Avvikling av ordningen med frukt og grønt i skolen	85,1
Flere	Ikke utvidet timetall 1-4 trinn	275,7
572.64	Avvikle ordningen ”utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken”	10,0
605.01	Færre ordinære tiltaksplasser	13,8
634.70	Færre ordinære tiltaksplasser	150,4
710.21	Forskning, bioteknologi	5,0
909.73	Avvikle nettolønnsordningen	590,0
1441.22	SFT – Klimakvotehandling	1,2
1500.21	Ikke forsøk med 6-timersdag	12,0
1523.01	Salg av Statskonsult	40,0
1638.21	Mindre kjøp av CO2-kvoter i 2008	250,0
1810.01	Nye stillinger seismiske undersøkelser	4,0
1810.21	Leteboring i sårbare områder i nord	118,7
2309.01	Regjeringspartienes ymse kutt	111,0
2309.01	Ostehøvelkutt i departementene	150,0
2390.01	Avvikle eksportstøtte til osteproduksjonen (halvårsvirkning)	104,0
2445.34	Faseforskyvning, Statsbygg	75,0
2541.70	Gjeninnføre 5 ventedager i dagpengeordningen	26,0
2541.70	Innstramming i permitteringsordningen, 26 uker	2,2
2751.70	Redusert apotekavanse, 1 pst	52,7
Sum inndekning		2622,1
5445.30	Salg av eiendom, Statsbygg	100,0
5611.85	Mindre utbytte NSB	-53,0
5656.85	Økt utbytte, Argentum	113,5
5656.85	Økt utbytte, Entra	39,5
Sum økte inntekter		200,0
SUM INNDEKNING OG ØKTE INNTEKTER		2822,1

Totalt mindrebruk av pensjonsfondet 562,6

”VERBALFORSLAG” SOM VENSTRE FREMMER ENTEN ALENE ELLER SAMMEN MED ANDRE:

1. Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en forbedret ordning for individuell pensjonssparing med årlig fradrag i alminnelig inntekt for årlige innbetalinger (inkludert kostnader) på inntil 40 000 kroner, samtidig som det innføres en symmetrisk beskatning av fradragene for innbetaling til, og utbetalingene fra ordningen.
2. Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for å stoppe frafallet i videregående skole.
3. Stortinget ber Regjeringen videreføre i statsbudsjettet for 2009 det etter- og videreutdanningsløftet for lærere som ble innført i forbindelse med kunnskapsløftet.
4. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre strakstiltak for å bedre kvaliteten i lærerutdanningen.
5. Stortinget ber Regjeringen legge frem for stortinget en handlingsplan for hvordan en på kort og lang sikt vil bedre rekrutteringen til prestetjenesten.
6. Stortinget ber Regjeringen evaluere arbeidet WayBack – Stiftelsen Livet Etter Soning gjør, med sikte på å gjøre tiltakene mer målrettet og derigjennom få maksimal effekt ut av bevilgede midler.
7. Stortinget ber Regjeringen revurdere arbeidsbetingelsene for forliksrådene med sikte på at endringer kan iverksettes fra 1. januar 2009.
8. Stortinget ber Regjeringen sørge for at det opprinnelige forslaget fra Oslo bystyre vedrørende Oslos politivedtekter kan vedtas.
9. Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2009 fremme nødvendige endringer i Lov om Statens Pensjonskasse slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 30. april 2000 blir likebehandlet med øvrige statspensjonister med virkning fra 1. januar 2009.
10. Stortinget ber Regjeringen så raskt som mulig, og senest i forbindelse med statsbudsjettet 2009 fremme konkrete forslag om bevilgningsøkninger som sikrer likeverdig økonomisk behandling mellom helseforetakene.
11. Stortinget ber Regjeringen på egnet måte orientere Stortinget om bakgrunnen for forsinkelsene i Altinn prosjektet og hvordan man på en ryddig måte skal slutføre prosjektet.
12. Stortinget ber Regjeringen påse at gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ikke viker fra selvfinansieringsprinsippet i større grad enn det som ble lagt til grunn for St.prp. nr. 1 (2007–2008).

13. Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet senest i Statsbudsjettet for 2009.
14. Stortinget ber Regjeringa avsetja tilstrekkelig med midlar på Statsbudsjettet 2009 slik at desimeringsfisket etter kongekrabbe kan koma i gang så snart som råd.
15. Stortinget ber Regjeringa avvikla distriktskvoteordninga.
16. Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 legge fram skatte- og avgiftsforslag som vil styrke kulturminnearbeidet.
17. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake ved nysalderingen av statsbudsjettet for 2008 med en oversikt over udekkede pensjonskostnader for private, ideelle sykehus i 2007, og med forslag om inndekning av dette.
18. Stortinget ber Regjeringen notisere til ESA en økning av beløpsgrensene i SkatteFUNN-ordningen med 25 pst., jf. skatteloven § 16–40, annet ledd bokstav a og b, og fremme lovforslag om en slik endring når det foreligger godkjenning fra ESA. Det forutsettes at lovendring gjennomføres med virkning for hele inntektsåret 2008.
19. Stortinget ber Regjeringen gjøre trosopplæringen landsdekkende i forbindelse med statsbudsjettet for 2009.
20. Stortinget ber Regjeringen endre Husbankens retningslinjer for bostøtte fra og med 1. juli 2008 slik at funksjonskravet for boliger i bostøtteordningen for husstander med mottaker av attførings- eller rehabiliteringspenger, yrkesskadeerstatning, grunn- eller hjelpestønad, tidsbegrenset uførepensjon eller person som har sosial stønad som eneste inntekt fjernes.
21. Stortinget ber Regjeringen drøfte og legge fram forslag om forbedringer i bostøttereguleringen som sikrer at dette blir et bedre og mer målrettet tiltak mot fattigdom, i forbindelse med statsbudsjettet for 2009.
22. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet 2009 med forslag om økt støtte til innsatsen som Den katolske kirke legger ned for integrering av arbeidsinnvandrere i Norge.
23. Stortinget ber Regjeringen om å øke bevilgningene til Kystverket når det gjelder oljevernberedskap, herunder slepebåtkapasitet og utstyr, i forbindelse med Statsbudsjettet for 2009.
24. Stortinget ber Regjeringa foreta ein gjennomgang av dagens ordning for lemping i konkurranselova med sikte på ein meir effektiv regel.
25. Stortinget ber Regjeringa fremma forslag om at den alminnelige strafferamma for brot på konkurranselova § 10 om konkurransebegrensande avtalar mellom føretak vert endra til fengsel inntil 6 år.

26. Stortinget ber Regjeringa koma med avbøtande tiltak om det vert avdekka utilbørleg utnytting av marknadsmakt eller andre høve som kan svekkja konkurransen på meierimarknaden.
27. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre følgende endringer i regelverket for SkatteFUNN: En økning av beløpsgrensene i SkatteFUNN ordningen, slik at egenutførte forsknings- og utviklingsprosjekter heves til 8 mill. kroner for bedriftsintern støtte og til 10 mill. kroner for bedriftsekstern støtte, at samlet fradragsgrunnlag ikke skal overstige 10 mill. kroner i inntektsåret, og at beløpsgrensene deretter indeksreguleres. Videre at regelen om maksimal timesats på 500 kroner fjernes og at begrensningen for antall timer for egne ansatte på maksimalt 1 850 timer pr. år også fjernes.
28. Stortinget ber Regjeringen endre forskrift av 30. desember 1983 nr. 1974 om begrensning av lønnsoppgaveplikten, slik at beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt for frivillige organisasjoner settes til 10 000 kroner.
29. Kommunal- og regionaldepartementet kan i 2008 gi tilsagn om tilskudd til kommuner som frivillig slår seg sammen med inntil 150 mill. kroner. Midlene skal benyttes til infrastrukturtiltak som kan oppveie eventuelle negative konsekvenser av sammenslåing.
30. Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å gjøre forsøksordningen med å overføre kollektivmidlene direkte til storbyene, til en permanent ordning.
31. Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2009 fremme forslag om en sterkere sosial innretning av egenandelssystemet for medikamentell behandling, hvor de mest økonomisk sårbare gruppene gis fritak for egenandeler.
32. Stortinget ber Regjeringen iverksette strakstiltak for å bedre omsorgssituasjonen for de enslige mindreårige asylsøkerne mellom 15 og 18 år og rapportere tilbake til Stortinget i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2009.
33. Stortinget ber Regjeringen pålegge StatoilHydro å utrede tekniske forhold, kostnader og en tidsplan for CO₂-rensing ved Snøhvit LNG.
34. Stortinget ber Regjeringen med umiddelbar virkning stoppe alle seismiske undersøkelser i de sårbare havområdene i Nordland VII og Troms II inntil alle konsekvenser av petroleumsaktivitet i disse områdene er kartlagt.